

ULUSLARARASI BESTSELLER

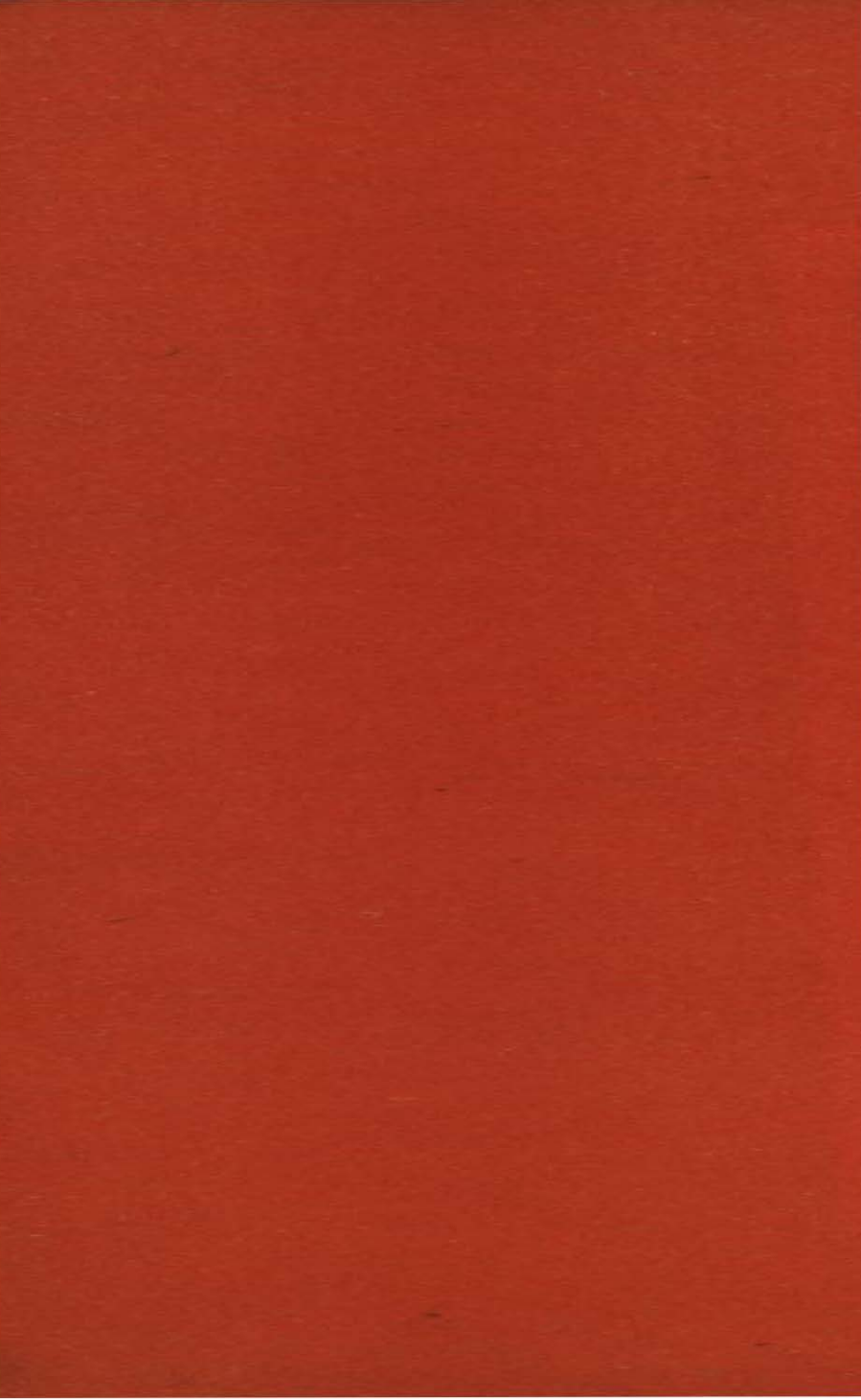
GUANTÁNAMO

GÜNLÜĞÜ

MOHAMEDOU OULD SLAHI

yaşam apılar

Mohamedou Ould Slahi, Moritanya’da doğdu. 18 yaşındayken, okumak üzere burs kazandığı Almanya’ya gitti. 1990’ların başında, eğitime ara vererek, Sovyetlerin desteklediği Kâbil hükümetine karşı savaşmak amacıyla (Amerika’nın desteklediği) El Kaide birimlerine katılmak için Afganistan’a gitti. 1992’de Almanya’ya dönerek mühendislik fakültesinden mezun oldu; önce Almanya’da ve sonra birkaç aylığına Kanada’da Montreal şehrinde yaşayıp çalıştı. 2001 Kasım’ında bir Ürdün komando birimi tarafından tutuklandıktan sonra, yedi buçuk ay boyunca tecritte tutulup sorgulanmasının arkasından Ürdünlüler onun Milenyum komplosuyla hiçbir ilgisinin olmadığı sonucuna vardılar. Bununla birlikte, bir CIA operasyon birimi onu yakaladı ve 5 Ağustos 2002’de Guantánamo’ya kapatıldı. Çok sayıda mahkeme ve yabancı hükümetler tarafından aklanmış olmasına karşın, hâlâ hapiste tutuluyor. Hiçbir zaman herhangi bir suçlama yöneltilmedi.

Larry Siems, yazar ve insan hakları aktivistidir; uzun yıllar PEN Amerika Merkezi’nde Yazma Özgürlüğü (Freedom to Write) Programı’nı yönetti. En son eseri, *The Torture Report: What the Documents Say About American’s Post-9/11 Torture Program*’dır. New York’ta yaşıyor.

Larry Siems’in Çalışmaları

The Torture Report: What the Documents Say About America’s Post-9/11 Torture Program (İşkence Raporu: Amerika’nın 11 Eylül Sonrası İşkence Programı Konusunda Belgelerin Anlattıkları)

Between the Lines: Letters Between Undocumented Mexican and Central American Immigrants and Their Families and Friends (Meksikalı ve Orta Amerikalı Kaçak Göçmenler İle Aile ve Dostları Arasındaki Mektupların Satır Araları)

BELGE YAYINLARI: 775

Yaşam ve Anılar Dizisi

GUANTÁNAMO DIARY

LITTLE, BROWN AND COMPANY

New York, Boston, London, Ocak 2015

GUANTANAMO GÜNLÜĞÜ

MOHAMEDOU OULD SLAHI

Sayfa Düzeni | Aristan

Kapak Tasarım | Mert İnan

Düzeltili | Ahmet Batmaz

Birinci Baskı | Şubat 2015

İç/Kapak Baskı-Cilt | Berdan Matbaacılık

Davutpaşa Cad. Güven Sanayi Sitesi C Blok

No: 239 Topkapı / İstanbul 0 (212) 613 12 11

Sertifika No: 12491

©

BELGE ULUSLARARASI YAYINCILIK

Cemal Nadir Sokak, Büyük Milas Han, No: 26-28

D. 121-130, 34112 Cağaloğlu-Fatih / İstanbul

Tel: 0 (212) 517 44 53

E-posta: belgeyayinlari@gmail. com

www. belgeyayinlari.com.tr

Sertifika No: 11206

GUANTANAMO GÜNLÜĞÜ

MOHAMMEDOU OULD SLAMI

Larry Siems
tarafından yayına hazırlanmıştır

Türkçesi:
Ali Çakır سلامي

belge
yayınları

İ Ç İ N D E K İ L E R

<i>Editörün Teşekkürü</i>	11
<i>Gözaltı Zaman Çizelgesi</i>	13
<i>Metin, Redaksiyonlar ve Notlama Üzerine Ed. Notları</i>	17
<i>Giriş</i>	21
<i>Giriş Bölümü Notları</i>	57

Bir

Ürdün – Afganistan – GTMO <i>Temmuz 2002-Şubat 2003</i>	61
--	----

İki

Senegal – Moritanya <i>21 Ocak 2000-19 Şubat 2000</i>	125
--	-----

Üç

Moritanya <i>19 Eylül 2001-28 Kasım 2001</i>	159
---	-----

Dört

Ürdün <i>29 Kasım 2001-19 Temmuz 2002</i>	199
--	-----

Beş

GTMO <i>Şubat 2003-Ağustos 2003</i>	237
--	-----

Altı

GTMO <i>Ağustos 2003-Aralık 2003</i>	309
---	-----

Yedi

GTMO <i>2004-2005</i>	351
--------------------------------	-----

<i>Sonsöz/ Ali Çakıroğlu</i>	413
------------------------------------	-----

<i>Yazarın Notu</i>	417
---------------------------	-----

Mohamedou, yazdıklarını merhum annesi Maryem Mint El Wadia'nın anısına ithaf ederek, ayrıca eğer Nancy Hollander ve iş arkadaşları, Theresa Duncan ve Linda Moreno olmasaydı böyle bir ithafta bulanamayacağını belirtmek istiyor.

Editörün Teşekkürü

Bu kitabı, Mohamedou Ould Slahi'nin altı yıldan uzun süredir el yazmasının kamuoyuna açıklanması için mücadele eden gönüllü avukatları sayesinde okuyabiliyoruz. Onlar bunu sessizce ve saygın bir biçimde, ama aynı zamanda gerçeğin güvenlikle bağdaşmadığına inatla inanarak –ve sonunda bunu kanıtlayarak– başardılar. Bunun nasıl bir başarı olduğunu ve her yerde ne kadar çok okurun onun avukat grubunun başını çeken Nancy Hollander ve Teresa M. Duncan'a; onların özel danışmanları Linda Moreno, Sylvia Royce ve Jonathan Hafetz'e ve danışman arkadaşları National Security Project of the American Civil Liberties Union'dan (Amerikan Sivil Özgürlükler Birliği Ulusal Güvenlik Projesi) Hina Shamsi, Brett Kaufman, Jonathan Manes, and Melissa Goodman ve ACLU Ulusal Başkent Bölgesi'nden Art Spitzer'e ne kadar fazla şükran borçlu olacaklarını zaman gösterecektir.

Ben, Nancy Hollander ile Mohamedou Ould Slahi'nin avukatlar grubuna ve en başta da Mohamedou Ould Slahi'nin kendisine bana bu el yazmasını yayma hazırlamama yardım etme fırsatı verdikleri için sonsuz teşekkürlerimi iletiyorum. Mohamedou'nun el yazmasını okuduğum, onun üzerinde düşündüğüm ve çalıştığım her gün, onların güven ve inançlarının benim için ne kadar büyük bir armağan olduğunu yepyeni yollarla bana gösterdi.

Sıkı sansür yasakları kaldırılmamış bir materyali yayınlamak, her babayığidin harcı olmadığından, Mohamedou'nun eserinin yayınlanması için aktif destek veren herkese özellikle şükranlarımı iletiyorum: El yazmasından alıntılarını tanıtmak ve bu alıntılarını uygun bağlamına yerleştirme fırsatı verdikleri için Will Dobson

ve *Slate*'e; edebiyat menajerim Rachel Vogel'a; yayının çok çeşitli zorluklarını aşarken uzak görüşlülükleri ve sabırlı rehberlikleri için Little Brown'dan Geoff Shandler ve Canongate'ten Jamie Byng'a ve Little Brown/Hachette, Canongate'teki herkese ve bir zamanlar yasaklansa da yayınlanması engellenemeyecek olan bu eserin tüm dünyada okunmasını imkân sağlayan *The Guantánamo Diary*'nin yabancı dillerdeki yayıncılarına.

Guantánamo'da ne olup bittiği konusunda bir şeyler yazmış olan herkes, Haber Alma Özgürlüğü Yasası (Freedom of Information Act) kapsamında açtığı davalarla, Amerika Birleşik Devletleri'nin hak ihlallerine dayalı 11 Eylül sonrası gözetli ve sorgulama uygulamalarının kesin tarihsel kayıtları olarak kalan gizli belgeler hazinesini gün ışığına çıkaran ACLU'nun Ulusal Güvenlik Projesi'ne (National Security Project) teşekkür borçludur. Mohamedou'nun anlatısına çapraz referans, onay ve not düşme aksi hâlde mümkün olmayacağından, bu kayıtlara şükran borcunu ifade ederken, bana beş yıldır bu öncelikli kaydı incelememi, çözümsememi ve onun hakkında yazma fırsatı veren ACLU'ya ne kadar teşekkür etsem azdır.

Bu el yazması üzerinde çalışırken, zaman, sezgi, deneyim ve fikirlerini benimle paylaşan birçok kişiye teşekkür ederim. Onların hepsinden tek tek söz edemem; ancak bana Mohamedou'nun yaşadıklarını ailesinin gözünden görmeme yardım etmesi nedeniyle Yahdi Ould Slahi'yi ve sürekli destekleri, özenli tavsiyeleri ve bu kitabın baskıya hazırlanmış versiyonlarını titizlikle okumaları nedeniyle Jameel Jaffer, Hina Shamsi, Lara Tobin ve Eli Davis Siems'in adlarını belirtmeden geçemem.

Nihayet, el yazmasını kaleme alma cesaretine sahip olduğu için; yazdıklarındaki dürüstlüğü, ince zekâsı ve insancılığı için ve hepimize, okur kitlesine yaşadıklarını yayınlamak için göstermiş olduğu inanç nedeniyle Mohamedou Ould Slahi'ye sonsuz şükran borçluyum. İnşallah en sonunda en azından bizi layık gördüğü aynı dürüst yargıdan o da yararlanabilir.

Gözaltı Zaman Çizelgesi

Şubat 2000:

Yurtdışında, özellikle de Almanya ve kısa süreliğine Kanada’da eğitim gördükten, yaşadıktan ve çalıştıktan sonra, Mohamedou Ould Slahi ülkesi Moritanya’ya dönmeye karar verir. Yolda, Amerika Birleşik Devletleri’nin emriyle –önce Senegal polisi ve sonra da Moritanyalı otoritelerce– iki defa gözaltına alınır ve LAX’ın bombalanmasıyla ilgili Milenyum Komplosu (Millenium Plot) denilen olayla ilişkisi olduğu gerekçesiyle Amerikan FBI ajanlarınca sorgulanır. Komploya katıldığına ilişkin inandırıcı bir kanıt bulunmaması nedeniyle, otoritelerce 14 Şubat 2000’de salıverilir.

2000-2001 sonbaharı:

Mohamedou, ailesiyle birlikte yaşamakta ve Moritanya, Nuakşot’ta elektrik mühendisi olarak çalışmaktadır.

29 Eylül 2001

Mohamedou, Moritanya otoritelerince gözaltına alınarak tutulur ve Milenyum komplosu nedeniyle yeniden FBI ajanlarınca sorgulanır. Masumiyetini kamuoyuna açıklayan Moritanya otoritelerince tekrar salıverilir.

20 Kasım 2001

Moritanya polisi Mohamedou’nun evine gelerek, yeni bir sorgu için onlarla gelmesini ister. Bu isteğe gönüllü olarak uyarak, kendi otomobiliyle polis merkezine gider.

28 Kasım 2001

Bir CIA hapishane uçağı Mohamedou'yu Moritanya'dan Ürdün'ün başkenti Amman'daki bir hapishaneye nakleder. Burada Ürdün istihbarat teşkilatı tarafından yedi buçuk ay sorgulanır.

19 Temmuz 2002

Bir başka CIA hapishane uçağı, Mohamedou'yu Amman'dan alır; elbiseleri çıkarılır, gözleri bağlanır, altına bez bağlanır, zincirlenir ve Afganistan'daki ABD Bagram Askerî Hava Üssü'ne getirilir. *Guantánamo Günlüğü*'ndeki olaylar bu sahneyle başlar.

4 Ağustos 2002

Bagram'da iki hafta süren sorgudan sonra, Mohamedou, Guantánamo'ya uçurulacak 34 diğer mahkûmla birlikte bir askerî nakliye uçağına tıklılır. Grup, 5 Ağustos 2002'de tesise ulaşır ve yerleştirilir.

2003-2004

A.B.D askerî sorgucuları, Mohamedou'ya Savunma Bakanı Donald Rumsfeld'in şahsen onayladığı “özel bir sorgulama planı” tatbik ederler. Ona yapılan işkenceler, aylarca süren tam tecrit; fiziksel, psikolojik ve cinsel aşağılama, ölüm tehditleri, ailesine yönelik tehditler ile düzmece bir kaçırma ve sevk girişiminden oluşan bir pakettir.

3 Mart 2005:

Mohamedou, el yazısıyla bir dilekçe yazarak mahkemeden tahliye talebinde bulunur.

Yaz 2005:

Mohamedou, Guantánamo'daki tecrit hücresinde burada kitaplaştırılan 466 sayfalık güncesini kaleme alır.

12 Haziran 2008:

A.B.D. Yüksek Mahkemesi, Boumediene-Bush davasında, Guantánamo'da gözaltında bulunanların gözetimine ABD mahkemeleri nezdinde itiraz edebileceklerini 5-4 gibi bir oy çokluğuyla kabul eder.

Ağustos-Aralık 2009

ABD Bölge Yargıcı James Robertson, Mohamedou'nun tutuklamaya itiraz dilekçesini işleme koyar.

22 Mart 2010:

Yargıç Robertson, Mohamedou'nun tutuklamaya yaptığı itiraz dilekçesini kabul ederek, serbest bırakılmasına karar verir.

26 Mart 2010:

Obama yönetimi Temyiz Başvurusu yapar.

17 Eylül 2010

Washington D.C. İstinaf Mahkemesi, Mohamedou'yla ilgili tutuklamanın kaldırılması kararının yeniden görüşülmesi için davayı ABD bölge mahkemesine geri gönderir. Dava hâlâ bu mahkemenin önündedir.

Şimdi

Mohamedou, Guantánamo'da kitabında anlattığı olayların birçoğunun yaşandığı aynı hücrede kalıyor.

Metin, Redaksiyonlar ve Notlama Üzerine Editörün Notları

Bu kitap, Mohamedou Ould Slahi'nin Guantánamo hapisane hücrelerinde, 2005 yaz ve sonbaharında el yazısıyla kaleme aldığı 466 sayfalık günlüğün yayınlanmış versiyonuydu.

İki kez gözden geçirilmiştir: Amerika Birleşik Devletler hükümetinin sansürleme amacı taşıyan ilkinde, 2.500'ten fazla sözcüğün üzeri okunmayacak şekilde karalanmıştır; ikincisi benim yayma hazırlama çalışmamdır. Mohamedou, bu iki çalışmadan hiçbirine katılabilecek ya da cevap verebilecek durumda değildi.

Ne var ki, o her zaman el yazmasının genel okur kitlesine ulaşacağını ummuştur –bu doğrudan bize, özellikle Amerikalı okurlara hitap etmektedir– ve baskıya hazırlama sürecinin özgün el yazmasının içeriğini sadakatle yansıtip vaadini yerine getirecek biçimde ilerlemesine dair anlayış ve umudunu ifade ederek, bu yayının baskıya hazırlanmış biçimine özellikle izin vermiştir. O, beni bu işin yerine getirilmesiyle görevlendirdiğinden, bu el yazmasını baskıya hazırlarken yapmaya çalıştığım buydu.

Mohamedou Ould Slahi, anılarını İngilizce yazmıştı; kitap boyunca genelde dalga geçerek anlattığı gibi, dördüncü dili olan İngilizceyi büyük ölçüde ABD'deki göçaltında öğrenmişti. Bu, tek başına hem önemli bir eylem, hem de dikkat çekici bir başarıdır. Aynı zamanda, eserin bazı en önemli edebi etkilerini yaratan ya da bunlara katkı sağlayan bir seçimdir. Benim hesabıma göre, 7.000 sözcüğü bulmayan bir sözcük dağarcığından yararlanmıştı –büyüklüğü Homeros destanlarına güç verene yakın bir sözlüktür bu. Tekrarlanan görüngüler ve olaylar için formülömsü deyişleri tekrarlarken yaptığı gibi, o bunu kimi zaman o destanları yansıtır

biçimlerde yapar. Bunu da destan yazarlar gibi, olağanüstü çeşitlilikteki eylem ve duyguları iletmeyi becerecek biçimlerde yapar. Baskıya hazırlama sürecinde, en fazla bu duyguyu koruyup bu kazanımı saygıyla yansıtmaya çalıştım.

Aynı zamanda, 2005'te Mohamedou'nun hücrelerinde kaleme almayı başardığı el yazması, tamamlanmamış ve yer yer bölük pörçük bir taslaktır. Bazı kesimlerde, düzyazı daha düzgün olduğuna dair bir izlenim yaratırken, bazılarında daha küçük ve okunaklı el yazısı, muhtemelen önce taslaklar üzerinde çalışmış olduğunu gösteriyordu. Başka yerlerde, yazı aceleyle gelişigüzel karalanmış gibiydi. Olayların yoğunluğu ve betimlediği karakterlerin yakınlığı düşünüldüğünde umulacağı gibi, en son olayları nakleden kesimlerde daha az doğrusal öykü anlatımı ile birlikte, anlatım tarzında önemli değişiklikler görülüyordu. Sona eklenmiş merkezi anlatımın öncesindeki olaylara bir dizi geri dönüşlerle, eserin kesin şekli bile belirsizdi.

Bu zorluklara yaklaşırken, her yazarın hata ve dikkat dağınıklıklarının asgariye indirilmesi ile ifade ve görüş açısının netleştirileceği beklentisini karşılamaya çalışan her editör gibi, el yazmasını iki düzeyde baskıya hazırladım. Satır satır ki bu çoğunlukla fil zamanlarını, sözcük düzenini ve birkaç iğreti tabiri düzeltmek ve yer yer anlaşılabilirlik amacıyla metni sağlamlaştırmak ya da yeniden düzenlemek anlamına geliyordu. Aynı zamanda, eklenmiş geriye dönüşleri ana anlatımın içine yerleştirip el yazmasını bir bütün olarak daha okunaklı hâle getirdim. Bu da 122.000 civarında sözcük içeren bir eseri, bu versiyonda 100.000 sözcüğün hemen altına indiren bir süreçti. Bu editoryal kararlar, benimdi ve bunların Mohamedou'nun onayını almasını ummaktan başka bir şey yapamam.

Bütün bu süreç boyunca, el yazmasının önceki sansürleme süreciyle özellikle ilişkili olan bir dizi zorlukla karşılaştım: Hükümetin sansürü. Bu sansürlemeler, yazarın kaderi üzerinde kontrolü sürdüren on üç yıldan uzun bir süre, temel kontrol aracı olarak gizliliği kullanan aynı hükümetin metinde yaptığı değişikliklerdir.

Aynen, sayfalar üzerindeki siyah bantlar yazarın sürmekte olan durumunu canlı bir şekilde hatırlatmaya yarar. Aynı zamanda, bilinçli olsun olmasın, sansürlenmiş yerler genelde anlatının anlamını yok etmeye, karakterlerin çizgilerini bulamlaştırmaya ve yazarın net, yakınlık kurulabilir üslubunu lekelemeye hizmet eder.

Sıkı bir okuma gerektirmesi nedeniyle, sansürlenmiş bir metni her türlü baskıya hazırlama süreci, siyah bantların ve silintilerin öncesini görmeye yönelik bazı çabalar içerir. Metnin her yerinde, sayfa altlarında okuyacağınız notlar, bu çabanın bir çeşit kayda geçirilmesidir.

Bu notlar, sansürlemelerle ilişkili olarak ortaya çıkan, sansürlemenin hangi bağlamda yapıldığına dair spekülasyonları; el yazmasının başka yerlerinde görülen enformasyonu ve şimdi Mohamedou Ould Slahi'nin çilesi ile burada kronikleştirdiği durum ve olaylarla ilgili kamuoyunca ulaşılabilir kaynakların ne kadar çoğaldığını gösterir. Bu notlar, Bilgi Edinme Özgürlüğü Yasası uyarınca yapılan başvuru ve açılan davalarla elde edilen gizliliği kaldırılmış devlet belgeleri, haberler ile çok sayıda yazar ve araştırmacı gazetecinin yayınlanmış eserleri ve Adalet Bakanlığı ve ABD Senatosu'nun yoğun soruşturmalarını içerir.

Ben, bu notlarla sansürlenmiş özgün metni yeniden yapılandırma ya da gizli materyali ifşa etme girişiminde bulunmadım. Bilakis, enformasyon halka açık belgeleme konusuyken ya da el yazmasının dikkatli okunmasıyla açıkça ortaya çıkarken ya da metnin genel anlaşılabilirliği ve etkisi için önemli gördüğümde, sansürlenmiş yerlere en makul biçimde uygun düşen enformasyonu sunmak için elimden geleni yaptım. Eğer bu spekülasyonlarda herhangi bir hata varsa, kusur tamamen bana aittir. Mohamedou Ould Slahi'nin gizli belgelere erişme hakkına sahip avukatlarından hiçbirisi, bu giriş materyalleri ya da dipnotlarını incelememiş, bunlara herhangi bir katkıda bulunmamış ya da bunlardaki spekülasyonlarımı onaylamamış ya da reddetmemiştir. Sansürlenmemiş el yazmasına erişmiş olan herhangi bir kişi de bu giriş materyalleri ya da dipnotlarını incelememiş, bunlara herhangi bir

katkıda bulunmamış ya da bunlardaki spekülasyonlarımı onaylamamış ya da reddetmemiştir.

Böylece, bu dikkat çekici eseri yayın dünyasına kazandırmakla ilgili baskıya hazırlama zorluklarının birçoğu, Amerika Birleşik Devletleri hükümetinin eserin onu bu sürece katılmaktan men eden bir sansür rejimi altında yazarını günümüze kadar hiçbir doyurucu açıklama yapmadan tutmaya devam etmesinin doğrudan sonucudur. Mohamedou Ould Slahi'nin özgür olacağı günü ve yayınlarmayı başardığında, bu eserin bütününe okuyabileceğimiz günleri dört gözle bekliyorum. Bu arada, umarım hemen hemen her sayfasında bize ne kadarını henüz görmediğimizi anımsatsa bile, bu versiyon özgün el yazmasının tamamına dair ipuçları verir.

GİRİŞ

2005 yazı ve sonbaharının başında, Mohamedou Ould Slahi, Guantánamo'daki Camp Echo'da tek kişilik tecrit hücresinde, bu kitabın 466 sayfa, 122.000 kelimedenden oluşan taslağını el yazısıyla kaleme aldı.

Bölüm bölüm yazdığı taslağa başladığında, nihayet gönüllü savunma avukatları grubundan iki avukat olan Nancy Hollander ve Sylvia Royce ile görüşmesine izin verilmesinin üzerinden fazla zaman geçmemişti. Guantánamo'nun sert sansür rejiminin katı protokolleri kapsamında, yazdığı her sayfa yazıya dökme ânından başlayarak gizli belge statüsüne sokuluyor ve her yeni kesim gözden geçirilmesi için ABD hükümetine teslim ediliyordu.

15 Aralık 2005'te, el yazmasının son sayfasını imzalayıp tarih attıktan üç ay sonra, Mohamedou İdari Teftiş Kurulu'nun (Administrative Review Board) Guantánamo'daki soruşturmaları sırasında ifadesine ara verip başkanlık eden görevlilere demişti ki:

Burada size sadece, ben burada hapisteyken son zamanlarda bütün hikâyemle ilgili bir kitap yazdığımı belirtmek isterim, tamam mı? Yayın izni için District [of] Columbia'ya gönderdim ve izin geldiğinde siz beylerin de okumanızı tavsiye ederim. Biraz reklam oldu. Çok ilginç bir kitap sanırım.¹

Ama Mohamedou'nun el yazmasına yayın izni çıkmadı. Üzerine vurulan SECRET (GİZLİ) damgası, kamuoyuna açıklanması hâlinde ulusal güvenliğe ciddi zarar verebilecek enformasyonla

ilgili bir gizlilik düzeyini gösterirken, “NOFORN” ise hiçbir yabancı ülke yurttaşı ya da istihbarat teşkilatlarıyla paylaşılacak anlama geliyordu. El yazması, Washington DC’de, sadece tam yetkili güvenlik elemanlarının ve “konuya vakıf olması gereken” bir memurun erişebileceği güvenli bir kurumda muhafaza altına alındı. Mohamedou’nun avukatları, el yazmasının kamuoyuna açıklanması için altı yıldan uzun süre davalar açıp müzakereler yürüttüler.

O yıllarda, büyük ölçüde Amerikan Sivil Özgürlükler Birliği’nin (American Civil Liberties Union) öncülüğünde açılan Bilgi Alma Yasası Özgürlüğü (Freedom of Information Act) kapsamında açılan davalarda sıkışan Amerika Birleşik Devletleri hükümeti, 11 Eylül 2001 terörist saldırılarından beri ABD’de gözaltında tutulan mahkûmlara nasıl muamele edildiğini gösteren binlerce gizli belgeyi açıkladı. Bu belgelerin birçoğu, Mohamedou’nun önce CIA’in elinde, sonra da bir “Özel Projeler Takımı”nın belgelenmiş en sert, kasıtlı ve zalimce sorgulardan birine tabi tuttuğu Guantánamo’da ABD ordusunun elindeki işkenceli sorgulamaları ima ediyordu. Bunların birkaçında başka şeyler de vardı: Mohamedou’nun gelecek için umut verici sözlerinden örnekler.

Bu belgelerden biri, İngilizce yazılmış kendi el yazısıydı. 3 Mart 2005 tarihli kısa notta şunları yazmış: “Merhaba. GT-MO’da ISN #760 uyarınca gözaltında tutulan Ben, Mohamedou Ould Slahi, bu dilekçeyle tutukluluğuma itiraz ediyorum.” Not, şöyle son buluyordu: “Ben ABD’ye karşı hiçbir suç işlemedim ve ABD de bana suç isnat etmedi; bu yüzden derhal salıverilmem için başvuruyorum. Davamla ilgili başka detaylar konusunda, gelecekte duruşmalar yapılırsa memnun olacağım.”

Yine İngilizce olan bir başka el yazısı belge, avukatı Sylvia Royce’a 9 Kasım 2006 tarihli esprili bir mektuptu: “Benden sorgularıma söylediğim her şeyi yazmamı istiyorsun. Aklını mı kaçırdın? 7 yıl boyunca süren kesintisiz bir sorguyu nasıl anlatabilirim? Bu Charlie Sheen’e kaç kadınla flört ettiğini sormaya benzer.” Şöyle devam eder:

Yine de hükümetin erişiminize izin vermediği (hemen hemen) her şeyi, size kitabımda iletiyorum. Daha fazla ayrıntıya giriyordum; ama bunu yararsız gördüm.

Uzun bir hikâyeyi kısaltmak için, benim yaşadığım bu süreyi iki büyük bölüme ayırabilirsiniz.

- (1) *İşkence öncesi (Yani direnemediğim fasıl): Onlara kendimle ilgili hakikati, sizin ülkenize karşı hiçbir şey yapmadığımı söyledim. Bu 22 Mayıs 2003'e kadar sürdü.*
- (2) *İşkence sonrası dönem: Frenimin boşaldığı fasıl. Sorugularımın her suçlamasına evet cevabını yapıştırdım. Hatta SSG [REDACTED] tavsiyesiyle, Toronto'da CN Kulesi'ni vurmaya planladığıma dair kendimle ilgili rezil itirafı bile yazdım. Sadece sırtımdaki yükten kurtulmak istedim. Hapiste ne kadar kalacağımı umursamıyorum. Teselliyi inancımda arıyorum."*

Belgeler, Mohamedou'nun Guantánamo'daki gözaltı değerlendirme kurullarının (detainee review boards) önündeki yeminli ifadelerinden ikisinin transkripsiyonlarını da içeriyordu. İlki –belgelerin herhangi bir yerinde bulunabilecek sözlerinden ilk numune– onun Muharip Statüsü Değerlendirme Mahkemesi (Combatant Status Review Tribunal (CSRT)) duruşmasından gelir; tarih 8 Aralık 2004, sözde “özel sorgulama”nın sona erdiği tarihten sadece aylar sonra. Bu soru-cevaplardan oluşur:

- S: *Taliban ya da El Kaide üyesi olduğunuza dair ilk iddia karşısındaki cevabınızı alabilir miyim?*
- C: *Taliban; onlarla hiçbir çeşit ilişkim yok. El Kaide; Afganistan'da 91 ve 92 yılında üyesiydim. Afganistan'dan ayrıldıktan sonra, El Kaide'yle tüm ilişkilerimi kopardım.*
- S: *Ve o zamandan beri onlara hiçbir zaman para ya da herhangi bir tür destek vermediniz?*
- C: *Hiçbir şekilde.*

S: *Hiç onlara eleman kazandırdınız mı?*

C: *Hayır, hiçbir suretle; onlara eleman kazandırmaya çalışmadım.*

S: *Milenyum komplosuna katıldığınızı itiraf etmeye zorlandığınızı söylediniz; doğru mu?*

C: *Evet.*

S: *O itirafı kime yaptınız?*

C: *Amerikalılara.*

S: *Tamam, zorlanmaktan ne kastediyorsunuz?*

C: *Sayın Başkan, zorunlu olmadığım da, bu zorlanmanın niteliği konusunda konuşmak istemem.*

Heyet Başkanı: Böyle bir zorunluluğunuz yok; biz sadece doğru olmayan bir şeyin söylenmesi için işkence görmediğinizden ya da buna zorlanmadığından emin olmak istiyoruz. Onun bu soruyu sormasının nedeni budur.

C: *Siz, böyle korkunç bir saldırıda yer almadığımı daha demin benim ağzımdan öğrendiniz; evet El Kaide üyesi olduğumu kabul ediyorum, ama bu konuda konuşmak istemiyorum. Akıllı adamlar bana gelip bunu analiz ettiler ve gerçeği öğrendiler. Benim için doğruyu söylemek iyi oldu; zaten bu enformasyon da doğrulandı. Ben bununla hiçbir ilgim olmadığını söyledim. Bunu söyleyip yalan makinesine bağlandım ve bana bundan artık söz etmek zorunda olmadığımı söylendi. Bana lütfen artık bu konuda konuşmayın dediler; bir yıldır bu konuyu da açmıyorlar*

S: *Dolayısıyla A.B.D. otoritelerinin hiçbiri sizin haklarınızı hiçbir şekilde ihlal etmedi mi?*

C: *Ben bu soruyu cevaplamak istemiyorum; beni zorlamayacaksanız ben kendimi zorunlu hissetmiyorum.^{III}*

Diğer transkripsiyon, onun bu kitabı yazdığını açıkladığı 2005 İdari Denetim Kurulu (Administrative Review Board)

oturumundandır. CSRT oturumunun üzerinden bir yıl, nihayet avukatlarıyla görüşmesine izin verilmesi ve deneyimini kaleme alacağı uzaklık ve dinçliği bir biçimde bulmasının üzerinden bir yıl geçmiştir. Bu sefer, korku ya da öfkeyle değil, ironi ve esprilerle yüklü sözlerle yolculuk serüvenini özgür bir biçimde anlatır. Mohamedou, tehditler savuran bir sorgucusundan “Çok aptal biriydi,” diye söz eder; “çünkü gidip siyahları getireceğini söyledi. Benim siyahlarla hiçbir alıp veremediğim yok; ülkemde halkın yarısı siyah!” Guantánamo’da Mr. X diye bilinen bir başka sorgucu, tepeden tırnağa “Suudi Arabistan’daki kadınlar gibi örtünmüştü; ellerinde de “eldivenler, O. J. Simpson eldivenleri vardı.” Cevapları, bilinçli bir çaba ve samimi bir amaçla zengin detaylar içerir. Kurula, “Lütfen, siz beylerin hikâyemi anlamınızı isterim; çünkü beni salıverip salıvermeyecekleri gerçekten de önemli değil. Tek istediğim hikâyemin anlaşılması” der.^{iv}

Mohamedou’nun hikâyesini o oturumda denetim kuruluna anlatma çabasıyla ilgili tam bir belgeye sahip değiliz. 2003 yazında, tam da Guantánamo’daki deneyimlerini anlatmaya başladığı sırada, “kayıt cihazının bozulmaya başlamasıyla,” transkripsiyonda okunamayacak karalamalar kaydedildi. “Gözaltındaki şahsın, burada GTMO’da bazı bireylerin yaptığı işkenceleri anlattığı” kayıp kesimde, belgede onun ifadeleri yerine “kurulun o 1.000 vuruşluk bozulma sırasında kayda geçmeyen bölümden hatırladıkları” yer alıyor:

Gözaltındaki şahıs, ██████████ olarak tanıdığı bir kadın sorgucunun kendisine taciz iddialarını ortaya atarak başladı. Gözaltındaki şahıs, Kurul’a ██████████ eylemlerini izah etmeye çalıştı; fakat kendinden geçti ve altüst olduğu görüldü. Cinsel tacize uğradığını ve kadınları sevmesine rağmen, ona ██████████ yapılmasından hoşlanmadığını söyledi. Kurul Başkanı Subay (The President Officer), gözaltındaki şahsın altüst olduğuna dikkat etti ve ona olayı anlatmasının gerekemediğini söyledi. Gözaltındaki

şahıs buna çok memnun oldu ve ████████'den gelen taciz iddiasını ayrıntılandırmamayı seçti.

Gözaltındaki şahıs ████████ ve ████████ hakkındaki hak ihlali iddialarıyla ilgili detaylı bilgi verdi. Gözaltındaki şahıs ████████ ve ████████ odaya yüzleri kapalı olarak girip kendisini dövmeğe başladıklarını belirtti. Onu o kadar fena dövmüşlerdi ki ████████ altüst olmuştu. ████████ Gözaltındaki şahsa yönelik bu muameleyi sevmemiş ve ona sempati duymaya başlamıştı. Gözaltındaki şahsa göre, ████████ ağlıyor ████████ ile ████████ onu dövmeğe son vermelerini istiyordu. Gözaltındaki şahıs, Kurul'a yaralarını ve yara izlerini göstermek istemişse de Kurul bunu gereksiz bulmuştu. Kurul, bunun teybin bozuk bölümünün aslına uygun bir özeti olduğunda hemfikirdir

Elimizdeki tek transkripsiyonlar bunlar; çünkü 2006 ilkbaharında, Associated Press'in açtığı bir FOIA (Bilgi Edinme Özgürlüğü Yasası-Freedom of Information Act) davasında heyete başkanlık eden bir federal yargıç, bu belgelerin açıklanmasına hükmetti. Bu dava, Pentagon'u da Guantánamo'nun açılmasından dört yıl sonra, üstte tutmakta olduğu kişilerin resmî listesini yayınlamaya mecbur bıraktı. İlk kez mahkûmların isimleri vardı ve bu isimler de konuşuyordu. Gizli oturumların transkripsiyonlarında, mahkûmlardan birçoğu, Küba esir kampının, silahlı kuvvetlere komuta eden generalin, 2002'de kampa getirilen ilk mahkûmlar hakkında "bir C-17'yi düşürmek için uçağın arkasındaki hidrolik boruları kemirdikleri" şeklindeki ünlü açıklamasındaki kadar tehlikeli, "en kötülerin en kötüsü" adamlara ev sahipliği yaptığı iddialarını çürüten hikâyeler anlatmışlardı.^{vi} Mohamedou gibi birkaçı ABD'de gözaltında kendilerine yapılan muameleyi gözler önüne sermişti.

Pentagon elindeki kozları oynadı. Transkripsiyonlar kamuoyuna açıklandığında, bir askerî sözcü "Guantánamo'da gözaltında tutulanlar, teröristleri eğitenler, bomba imal edenler, canlı

bomba olmak üzere yetiştirilenler ve diğer tehlikeli kişilerdir” iddiasını tekrarladı. “Biz, durumlarına sempati yaratmak ve ABD hükümetine karşı baskı oluşturmaya çalışmak için yalan söyleme eğitimi aldıklarını biliyoruz.”^{vi} Bir yıl sonra, ordu Guantánamo’nun 2006 İdari Değerlendirme Kurulu’nun (Administrative Review Board) oturumlarını kamuoyuna açıkladığında, Mohamedou’nun transkripsiyonunun tamamı yoktu. Bu transkripsiyon hâlâ gizlidir.

Mohamedou’nun el yazmasının, nihayet kamuoyunca paylaşılmasına izin verildi ve onun avukatlar grubu bana 2012 yazında “Slahi Manuscript – Unclassified Version” (“Slahi El Yazması-Gizliliği Kaldırılmış Versiyon”) diye etiketlenmiş bir diskini teslim edebildiler. O zaman, Mohamedou on yıldır Guantánamo’daydı. Bir federal yargıç, iki yıl önce onun tutukluluğa itirazını kabul ederek salıverilmesine hükmetmiş, ama ABD hükümeti temyize başvurmuş ve temyiz mahkemesi bu itirazın yeniden görüşülmesi için dilekçeyi federal bölge mahkemesine geri göndermişti. Bu dava hâlâ görülmektedir.

Mohamedou, bugüne kadar Guantánamo Günlüğü’nü yazdığı aynı tecrit hücrelerinde tutuluyor. Onun davasıyla ilgili olarak kamuoyuna açıklanan her şeyi okumuş olduğuma inanıyorum ve hâlâ neden Guantánamo’da o ilk yerde tutulduğunu anlamıyorum.

**

Mohamedou Ould Slahi, 31 Aralık 1970’de Moritanya’nın güney sınırındaki Senegal Nehri üzerinde o zamanlar küçük bir kasaba, şimdiyse küçük bir şehir olan Rosso’da doğdu. Dokuz kardeşin en küçüğüydü; üç kardeşleri daha doğacaktı. Mohamedou, ilkokulu bitirmek üzereyken ailesi başkent Nuakşot’a taşındıktan kısa süre sonra, göçebe deve tüccarı olan baba öldü. Zamanlama ve Mohamedou’nun açıkça görülebilen yetenekleri, aile içindeki rolüne dair algısını güçlendirmiş olmalıydı. Babası

ona *Kuran* okumayı öğretmiş; o da daha yeniyetmelik yıllarında *Kuran*'ı ezberden okumaya başlamıştı. Lisede de özellikle matematiğe yatkınlığıyla başarılı olmuştu. *Der Spiegel*'in 2008 tarihli sayılarından birinde, futbola ve özellikle de Alman milli takımına tutkuyla bağlı popüler bir çocuk tanıtılmıştı. Almanya'da okumak için Carl Duisberg Vakfı'na ("*Carl Duisberg_Society*") burs için başvurup burs almasını bu tutkusuna borçluydu. Dergide yazıldığı gibi, bu bütün aile için olağanüstü bir sıçrayıştı:

Slahi, 1988 yazının sonlarında bir cuma günü, Almanya'ya giden bir uçağa bindi. Ailenin hem üniversiteye –üstelik yurtdışında– giden, hem de uçağa ilk binen üyesiydi. Gözbebeği oğlunun ayrılışının verdiği acıyla adeta kendini kaybetmiş olan anne bu sırada o kadar çok gözyaşı dökmüştü ki, Mohamedou uçağa binip binmeme konusunda kısa bir tereddüt yaşamıştı. Sonunda, diğerleri onu uçağına binmeye ikna ettiler. Bugün erkek kardeşi Yahdih, "Bize para yollaması gerekiyor," dedi.^{viii}

Almanya'da, Mohamedou'nun hedefi elektrik mühendisliği eğitimi yapmaktı; telekom ve bilgisayar alanında kariyer yapmak istiyordu. Ancak dünyanın her yerinden genç erkekleri kendisine çeken bir davaya, Afganistan'da komünistlerin liderliğindeki hükümete karşı isyana katılmak için eğitimini yarıda bıraktı. O günlerde, bu gibi faaliyetler üzerinde bir kısıtlama ya da yasak olmadığından, Mohamedou gibi genç erkekler açıkça seyahat edebiliyorlardı. Bu, Batı'nın ve özellikle de Amerika Birleşik Devletleri'nin aktif desteğine sahip bir davaydı. Mücadeleye katılmak eğitimi gerektirdiğinden, dolayısıyla Mohamedou 1991 başlarında Host'taki al-Farouq eğitim kampında yedi haftalık eğitim aldı ve kampı işleten El Kaide'ye bağlılık yemini etti. Hafif silah ve havan topu eğitimi aldı; 2004 Muharip Statüsü Değerlendirme oturumunda hatırladıklarına göre, tüfekler çoğunlukla Sovyet yapımıyken, havan mermileri ABD malıydı.

Mohamedou, eğitimden sonra okuluna geri döndü. Ama 1992 başında, komünist hükümetin çöküşün eşiğinde olduğu bir sırada yeniden Afganistan'a gitti. Gardez şehrini kuşatan Jalaladdin Hakkani komutasındaki bir birime katıldı; şehir ise fazla direniş göstermeden, Mohamedou'nun gelişinden üç hafta sonra düştü. Bunun üzerinden çok geçmeden Kâbil de düştü ve Mohamedou'nun CSRT oturumunda açıkladığı gibi, dava çabucak bulanıklaştı:

Komünistlerin devrilmesinden hemen sonra, Mücahitler kendi aralarında iktidar kavgası vererek birbirlerine karşı Cihada başladılar. Farklı hizipler birbirlerine karşı savaşa başladı. Ben geri dönmeye karar verdim; çünkü diğer Müslümanlara karşı savaşmak istemiyorum, bunun için bir sebep bulamıyordum. Bugün de kimin cumhurbaşkanı ya da cumhurbaşkanı yardımcısı olacağını görmek için savaşacak bir sebep bulamıyorum. Benim tek hedefim, din kardeşlerimi dinî vecibelerini yerine getirmekten men eden saldırganlarla, en başta da Komünistlerle savaşmaktı.

Mohamedou'nun her zaman ısrar ettiği gibi, bu onun El Kaide'ye bağlılığının sonuna işaret etti. CSRT'de heyet başkanına söylediği gibi:

Madam, ben El Kaide'yle birlikte savaştığımın farkındaydım. Ama o zaman El Kaide Amerika'ya karşı Cihad açmış değildi. Bize kardeşlerimizle birlikte Komünistlere karşı savaşmamızı söylemişlerdi. 90'ların ortasında, Amerika'ya karşı Cihad açmak istediler Ama benim şahsen bununla hiçbir ilgim yok. Ben onların bu fikrine katılmadım; bu onların problemi. Ben El Kaide ile ABD arasındaki sorunun tamamen dışındayım. Onlar bu problemi kendileri çözmek zorunda; ben bu problemten tamamen bağımsızım.¹²

Almanya'ya geri dönen Mohamedou, kendisi ve Nuak-şot'taki ailesinin planlamış olduğu yaşamı oluşturdu. Duisburg Üniversitesi'nden elektrik mühendisi olarak mezun oldu; genç Moritanyalı eşi de yanına geldi ve çift 1990'lı yılların çoğunu Duisburg'da yaşayarak geçirdi. Bu sırada, bir kısmı El Kaide ilişkilerini sürdüren Afganistan macerasında tanıştığı kişilerle dostluğunu ya da temaslarını sürdürdü. Aynı zamanda ve Osama Bin Laden'in başlıca dinî danışmanları arasında yer alan El Kaide Şura Konseyi üyesi Abu Hafs al Mauritani adıyla da bilinen Mahfouz Ould al-Walid adlı önde gelen El Kaide üyelerinden biriyle de doğrudan ilişkisi vardı. Abu Hafs, Mohamedou'nun uzak kuzenlerinden biriydi ve Mohamedou'nun baldızıyla evli olduğu için bacanağıydı. Mohamedou Almanya'da bulunduğu sırada, ikisi zaman zaman telefonla görüşüyordu –1999'da Alman istihbaratı, bin Laden'in uydu telefonunu kullanan Abu Hafs'tan gelen bir telefon görüşmesini dinlemişti– Mohamedou Ramazan Bayramlarına denk gelecek şekilde Abu Hafs'ın Moritanya'daki ailesine iki defa \$4.000 havale yapmasına yardım etmişti.

1998'de, Mohamedou ve eşi Hacı olmak için Suudi Arabistan'a gittiler. O yıl Almanya'da daimi oturma izni alamayan Mohamedou, kolejden bir arkadaşının tavsiyesi üzerine, Kanada'da kalıcı oturuma sahip göçmen statüsü için başvurarak, 1999 Kasımında Montreal'e taşındı. Bir süre eski sınıf arkadaşıyla birlikte oturduktan sonra, Montreal'in büyük Sünni camiinde İmam'ın yokluğunda Ramazan'da vaaz vermesi için hafızlık yapmaya davet edildi. Montreal'e gelişinin üzerinden daha bir ay geçmemişti ki Ahmed Ressam adlı El Kaide üyesi Cezayirli bir göçmen, patlayıcı yüklü otomobiliyle Amerika Birleşik Devletleri'ne girerken yakalandı. Planı, yılbaşında Milenyum Komplosu olarak bilinen eylemler dizisi kapsamında Los Angeles Uluslararası Havalimanı'nı bombalamaktı. Ressam Montreal'da üslenmişti. Bu şehirden Mohamedou'nun gelişinden önce ayrılmıştı; ama Sünni camiine gidiyordu ve Mohamedou'nun CSRT oturumunda sınıf arkadaşının “kötü dostları” dediği bazı kişilerle ilişkileri vardı.

Ressam'ın tutuklanması, Montreal'deki Müslüman göçmen cemaatinde, özellikle de Sünni camii cemaatinde büyük bir soraştırma yapılmasına neden oldu ve Mohamedou hayatında ilk kez muhtemel terörist bağlantıları olduğu şüphesiyle sorgulandı. 2005 yılındaki İdari Değerlendirme Kurulu [Administrative Review Board] oturumundaki ifadesinde, Kanada Atlı Polisi “gelip beni sorguya çekti” dedi.

Çok korkmuştum. Bana Ahmed Ressam'ı tanıyor musun diye sordular; “Hayır” dedim. Sonra şu adamı tanıyor musun diye sordular; “Hayır, Hayır” dedim. Korkudan titriyordum. ... Böyle bir şeye alışık değildim. İlk defa sorgulanıyordum ve tek istediğim başımı belaya sokmadan onları doğru söylediğime inandırmaktı. Ama beni çok pis seyrediyorlardı. Seyredilmek neyse de sizi seyredenleri görmek iyi bir şey değil. Çok berbat; ama size biz sizi izliyoruz mesajını vermek istiyorlardı.

Moritanya'ya dönecek olursak, Mohamedou'nun ailesi telaş içindeydi. “ ‘Kanada’da ne işin var?’” diye sorduklarını hatırlıyordu. “Sadece iş arıyorum” dedim. Ailem benim Moritanya'ya dönmem gerektiğini çünkü oğullarının çevresinin çok kötü olduğunu ve beni kurtarmaları gerektiğine karar vermiş.” Artık boşanmış olduğu karısı, aile adına telefon edip annesinin hasta olduğunu söylemişti. Değerlendirme Kurulu'na (Review Board) anlattığı gibi:

[O] beni aradı; ağlayarak dedi ki ‘Ya beni Kanada'ya getir ya sen Moritanya'ya gel.’ Ben de dedim ki, ‘Rahat ol yahu. Kanada'daki bu hayatı sevmedim. Özgürlüğüm yok, izlenmek de hiç iyi bir şey değil. Kanada'dan nefret ediyorum.’ Burada iş bulmanın çok zor olduğunu söyledim. 21 Ocak 2000'de bir cuma günü oradan ayrılıp Montreal'den Brüksel'e, oradan da Dakar'a giden uçağa atladım.^x

Mohamedou'nun *Guantánamo Günlüğü*'ne dökülecek yolculuğu işte bu uçuşla başlar.

Burada başlar çünkü bu andan itibaren Mohamedou'nun kaderini bir tek güç belirler: Amerika Birleşik Devletleri. Coğrafi olarak, kendisinin gözaltı ve sorgunun “hiç bitmeyen dünya turu” dediği süreç, bunu izleyen 18 ayda eve dönüş diye uçağa binmesiyle başlayıp evden 4.000 mil uzaklıkta ıssız bir Karaib adasında sona eren 20.000 millik bir yolculuğu kapsar. Yol boyunca, dört ülkede genelde Amerikalıların katıldığı ve her zaman Amerika Birleşik Devletleri'nin emriyle alıkonulup sorgulanacaktır.

Bu gözaltıların ilkinin, ABD Bölge Yargıcı James Robertson tarafından Mohamedou'nun tutukluluğa itiraz dilekçesinin kabul edildiği 2010 tarihli gizliliği kaldırılmış kararındaki bir zaman çizelgesine nasıl yansıdığını aşağıda bulacaksınız:

Ocak 2000

Kanada'dan erkek kardeşlerinin gelip onu Moritanya'ya götürmek üzere karşıladıkları Senegal'e uçuş; o ve erkek kardeşleri ████████ otoritelerince yakalamıp Milenyum komplosuyla ilgili sorguya alındılar Bir Amerikalı gelerek resimlerini çekti; sonra onun Amerikalı olduğunu sandığı bir kişi onu uçakla Moritanya'ya götürdü ve burada Moritanyalı otoriteler tarafından Milenyum komplosuyla ilgili tekrar sorguya alındı.

Şubat 2000

Milenyum komplosuyla ilgili ████████ tarafından sorgulandı.

14/2/2000

Milenyum komplosuna katıldığına dair inandırıcı bir kanıt olmadığı sonucuna varan ████████ onu serbest bıraktı.

Mohamedou, bu serbest bırakma hadisesini ARB oturumunda anlatırken, “Moritanyalıların, ‘Sana ihtiyacımız yok, gidebilirsin. Seninle ilgilenmiyoruz,’” dediklerini hatırlamıştı. “Onlara peki ya Amerikalılar? diye soracak oldum. Dediler ki; ‘Amerikalılar senin

bir bağlantı halkası olduğunu söyleyip duruyorlar, ama bize hiçbir kanıt vermiyorlar. Bu durumda ne yapabiliriz ki?”

Ama Yargıç Robertson'ın onun zaman çizelgesinde tarihlediği gibi, Moritanya hükümeti 11 Eylül terörist saldırılarından hemen sonra, Amerika Birleşik Devletleri'nin isteği üzerine Mohamedou'yu yeniden çağırdı:

29 /9/2001

Moritanya'da tutuklandı; otoriteler ona [redacted] tutuklama sebebini Salahi'nin Milenyum komplosuna katıldığı iddiası olarak açıkladılar

12/10/2001

O gözaltındayken, ajanlar evinde arama yaparak, ses kayıtları ve belgelere el koydular.

15 /10/2001

[redacted] otoritelerince serbest bırakıldı.^{xi}

Moritanya'da, ikisi de FBI ajanlarının sorgularını içeren bu iki tutuklama arasında, Mohamedou göze çarpacak kadar sıradan ve kendi ülkesindeki standartlar açısından başarılı bir hayat sürüyordu. Önce internet servisi de sağlayan bir medikal ürünler firmasında ve sonra da aynı şekilde ailenin sürdürdüğü çeşitliliğe sahip ihracat işinde bilgisayar ve elektronik işlerini yapıyordu. Ama artık gergindi. ARB'ye açıkladığı gibi, özgür ve “hayatına geri dönmüş de olsa,”

Şimdi de patronumla sorun yaşayacağımı düşünüyordum; çünkü patronum beni geri almayacaktı çünkü bir terör şüphelisiydim. Bana bunu dikkate alacaklarını söylemişlerdi. Ben [orada] otururken, benim gözümün önünde Moritanya istihbaratının başındaki herif, patronumu arayıp benim iyi bir adam olduğumu söyleyip [onunla] bir sorunumuz yok; bir sebepten dolayı tutuklamıştık, dedi. Onu sorgulamaya mecburduk; sorguladık

ve bir sorun bulamadık; serbest bıraktık. Dolayısıyla işe geri alabilirsin.^{xii}

Patronu gerçekten de onu işe aldı ve yeniden işe girmesinin üzerinden henüz bir ay geçmemişti ki Mohamedou'nun yolu işi nedeniyle Moritanya Cumhurbaşkanlığı Sarayı'na düştü: Burada bir gün boyunca Cumhurbaşkanı Ould Taya'nın telefon ve bilgisayar sistemlerini upgrade etmek için bir ihale teklifi üzerinde çalıştı. Eve döndüğünde, ulusal polis yine kapısına dayandı ve bir kez daha sorguya alınmak üzere götürüleceğini söyledi. Duşta olduğundan onlardan biraz beklemlerini istedi. Giyindi, anahtarlarını aldı ve annesine endişelenmemesini, kısa sürede eve döneceğini söyledi, kendi arabasıyla, gönüllü olarak polis merkezine geldi. Ancak bu sefer kaybedildi.

Yaklaşık bir yıl boyunca, ailesi onun Moritanya'da gözaltında olduğuna inandırıldı. En büyük ağabeyi Hamoud, temiz elbise ve yiyecek parası için gözaltı merkezine düzenli ziyarete geldi. Mohamedou'nun kendi ayağıyla polise gidip teslim olmasından bir hafta sonra, bir CIA hapishane uçağı onu gizlice Ürdün'e kaçırdı. Aylar sonra, Amerika Birleşik Devletleri onu Amman'dan alıp Afganistan'daki Bagram Hava Üssü'ne ve birkaç hafta sonra da Guantánamo'ya nakletti. Bütün bu süre boyunca, ailesi Nakşot hapishanesinde yaşamını sürdürmesi için para bırakıyor; cezaevi görevlileri parayı cebe atıyor ve akıbeti konusunda hiçbir şey söylemiyorlardı. Nihayet, 28 Ekim 2002'de, ailenin Avrupa'da ekmeğini kazanan üyesi olarak Mohamedou'nun yerini almış olan küçük erkek kardeşi Yahdih, *Der Spiegel*'in o haftaki sayısını alınca, ağabeyinin “aylardır Guantánamo'daki ABD esir kampında bir tel kafeste oturmakta olduğunu” okumuştı.

Yahdih öfkeliydi; hatırladığı kadarıyla Amerika Birleşik Devletleri'ne değil, ama aileyi Mohamedou'nun ellerinde ve sağ salim olduğuna inandıran yerel otoritelere. Ailesine bu haberi verirken, “O polisler kötü insanlar; hırsız bunlar!” diye bağırıp çağırmıştı. Aile panikle “Böyle söyleme!” diyerek telefonu kapatmıştı. O

tekrar telefon etmiş, her şeyi sil baştan anlatırken aile yine telefonu suratına kapatmıştı.

Yahdih hâlâ Düsseldorf'da yaşıyor. Onunla geçen yıl tanışıp şehrin Kuzey Afrikalı topluluğunun merkezi olan Ellerstraße'daki bir Fas restoranında defalarca yemek yedim. Yahdih, beni birçoğu Yahdih gibi şimdi Alman vatandaşı olan çoğu genç Faslılardan oluşan bazı arkadaşlarıyla tanıştırdı. Kendi aralarında Arapça, Fransızca ve Almanca konuşurlarken, benimle Yahdih gibi cesaretle İngilizce konuşmayı deniyor ve birbirlerinin hatalarına gülüyorlardı. Yahdih, arkadaşlarına İngilizce sınavına girmek isteyen bir otel çalışanıyla ilgili Arapça bir fıkra anlattı. Sonra da bana fıkrayı tercüme etti. Sınava giren kişiye sorulmuş: "Birini yanına çağırmak istediğinde, ne diyeceksin?" "Lütfen buraya gelin," diye cevaplamış. "Peki, artık gitmesini isterseniz?" Sınava giren kişi biraz duraksadıktan sonra, tamam buldum demiş. "Dışarı çıkar ve ona şöyle derim, "Lütfen buraya gelin!"

Düsseldorf'da bütün bir yemek boyunca oturup Yahdih'le birlikte, birçoğu kim bilir kaç kuşağın yaşadığı Nuakşot'ta aile evinde yaşayan kardeşleri, kayınbiraderleri, baldızları ve yeğenlerinin resimlerine bakarak geçirdim. Mohamedou, 2004 CSRT oturumunda, Almanya'ya geri dönüşünden sonra El Kaide ile ilişkisinin kalmadığını açıklarken, "benim karınlarını doyurmam gereken büyük bir ailem var; 100 boğazı beslemek zorundayım" demişti. Bu bir abartmaydı elbette; ama en fazla yarı yarıya abartma. Şimdi bu sorumluluk büyük ölçüde Yahdih'in omuzlarına binmiş durumda. Aktivizm, Moritanya'da riskli bir iş olduğundan, Mohamedou'nun serbest bırakılması için ailede öncülük yapmayı da o üstlenmişti. Birlikte yediğimiz son yemekte, YouTube'da onun geçen yıl örgütlenmesine yardımcı olduğu Nuakşot'taki Cumhurbaşkanlığı Sarayı önündeki bir gösterinin videolarını izledik. Başlıca konuşmacının parlamentoda vekil olduğunu söyledi.

Yahdih'i ziyaret etmeden birkaç gün önce, Mohamedou'ya ailesiyle yılda iki defa telefonla görüşme izni verilmişti. Uluslararası Kızılhaç Komitesi'nin gözetimindeki bu telefon görüşmeleri,

Mohamedou'nun Nuakşot'taki ailesi ve Almanya'daki Yahdih'le ilişkisini sağlamıştı. Yahdih, bana Kızılhaç'a daha yeni bir başvuru yaparak, telefon görüşmelerinin sayısının yılda üçe çıkarılmasını talep ettiğini söyledi.

Bu görüşmelerden ilki 2008'de, Mohamedou'nun kaybedilmesinden altı buçuk yıl sonra gerçekleşti. Bir *Der Spiegel* muhabiri bu sahneye tanıklık etmişti:

Haziran 2008'in bir cuma günü, öğlen Slahi ailesi Moritanya'nın başkenti Nuakşot'ta Uluslararası Kızılhaç'ın (IRC) bürosunda bir araya geldi. Annesi, erkek ve kız kardeşleri, yeğenler, halalar ve teyzeler hepsi her zaman düğünlerde giydikleri bol elbiselerle gelmişti. Buraya geliş amaçları kayıp oğulları Mohamedou'yla telefonla konuşmaktı. IRC'nin arabuluculuk yapması üzerine, Guantánamo'daki Müşterek Görev Gücü onay vermişti. IRC bürosunun tabanlarını kalın halılar kaplarken, pencerelerinde açık renkli perdeler uçuşuyordu.

Annesi, "Oğlum, oğlum, nasılsın?" diye sordu. "Sizlerin sesini duyduğuma çok sevindim." Altı yıldan uzun bir süre oğlunun sesini ilk kez duyan anne gözyaşlarına boğuldu. Mohamedou, ağabeyi ile 40 dakika konuştu. Slahi, ağabeyine iyi olduğunu söyledi. Kimlerin kimlerle evlendiğini, kardeşlerinin ne yaptıklarını ve kimin çocuğu olduğunu merak ediyordu. Görüşmeden sonra, Hamoud Ould Slahi, "İşte benim kardeşim, bildiğim kardeşim. Değişmemiş" dedi.^{xlii}

Yahdih'in bana söylediğine göre, telefon konuşmaları beş yıl sonra da üç aşağı beş yukarı aynı minvalde devam ediyormuş; gerçi değişen iki şey olmuş. Birincisi şimdi Skype üzerinden görüştüklerinden birbirlerini görebiliyorlarmış. İkincisi Mohamedou ve Yahdih, annelerini kaybetmiş. Anne 27 Mart 2013'te hayata gözlerini yummuş.

**

23 Mart 2010 tarihli *New York Daily News*, “Keep the cell door shut: Appeal a judge’s outrageous ruling to free 9/11 thug,” (“Hücre Kapısını Kapalı Tutun: Bir Yargıcın Rezilce Verdiği 11 Eylül Haydudunu Tahliye Etme Kararı Temyiz Edildi”) başlıklı bir başyazı yayınladı. Başyazı şöyle başlıyordu:

Şok edici gerçek: Bir federal yargıç 11 Eylül saldırılarının baş tertipçilerinden birinin –bir zamanlar Guantánamo’da gözetimindeki en üst düzeydeki mahkûm sayılan– Mohamedou Ould Slahi’nin tahliye edilmesine karar verdi.

Bu karar, Mohamedou’nun tutukluluğa itiraz dilekçesi –beş yıl önce, Mohamedou’nun yattığı Camp Echo hücresinde kaleme aldığı dilekçe– üzerine, Yargıç James Robertson’ın o zaman hâlâ gizlilik statüsündeki Ara Kararı’dır. O karara ya da kararla sonuçlanan hukuk dosyaları ve mahkeme oturumlarını incelemekten, gazetenin yayın kurulu yine de bir yargıcın “eline 3.000 insanın kanı bulaşmış bir terörist”in elini kolunu sallayarak gitmesine izin verdiğini sanıyor ve gerçeği çarpıtarak ekliyorlardı: “O belki de sert muameleyle elde edilen kanıtların titizlikle gözden geçirilmesi sayesinde, suçu kesin ama makul bir şüphenin ötesinde kanıtlanamayan bir adamdı.” Mohamedou’nun “11 Eylül’den sonra gerektiği gibi sıkıştırıldığı” ve ona yapılan muamelenin ülkeyi daha güvenli hâle getirdiğinden emin olan editörler Obama yönetimini kararı temyize götürmeye çağırırken eklemişlerdi: “Tahliye için bu acele de ne? Yargıç, yasal yetkisini kullanmadan önce, ülkenin bütün bunların nedenini anlamasını sağlamak için bekleyebilirdi, beklemeliydi.”^{xiv}

İki hafta sonra, mahkeme Yargıç Robertson’ın kararının gizliliği kaldırılmış, redakte edilmiş bir versiyonunu açıkladı. Hükümetin Mohamedou’nun neden Guantánamo’da tutulması

gerektiğine dair argümanlarını özetleyen yargıcın kanaatini açıkladığı bir kesim, gazete okurları için sürpriz olabilecek bir dipnot içeriyordu:

*Hükümet, ayrıca başlangıçta Salahi'nin AUMF'un "11 Eylül'e yardım etme" hükmüne dayanarak gözaltında tutulabileceğini ileri sürmüştü. Ama şimdi bu teoriden vazgeçmiş ve Salahi'nin 11 Eylül saldırılarını bilmiyor olabileceğini bile kabul etmiştir.*¹⁴*

Bu, Mohamedou'nun bir "11 Eylül Haydudu" olduğunu söylemeyi kesinlikle bir abartı hâline getiriyor. Bu, ayrıca gözaltına alındıktan dokuz yıl sonra bir insanın serbest bırakılmasına yönelik bir mahkeme kararına "bu acele de ne?" denmesini, hangi ölçüye dayanırsak dayanalım, bir abartı hâline getiriyor. Ama *Daily News* başyazısının –ve basında Mohamedou davasıyla yorumların– özünde bir gerçek yatıyor; bu gerçek de kafa karışıklığıdır. Dokuz yıl şimdi 13 yıl olmuştur ve ülke Yargıç Robertson'ın, onun dava dosyasını titizlikle inceleyen o tek yargıcın tahliye kararı vermesinden bu yana, ABD hükümetinin Mohamedou'yu içerde tutma gerekçelerini daha iyi anlamış gibi görünmüyor.

Bu kadarı elde edilebilen belgelerden açıkça görülüyor: Mohamedou'nun ABD tarafından gözaltına alındığı tarih onun 11

* AUMF ya da Askerî Kuvvet Kullanma Yetkisi (t.ç.n., Authorization for Use of Military Force'un kısaltması), Guantánamo'nun kullanılmasına temel oluşturan 14 Eylül 2001 tarihli bir yasadır. Bu yasa Başkan'a "11 Eylül 2001'de gerçekleştirilen terörist saldırıları planlayan, onaylayan, gerçekleştiren ya da bunlara yardım eden ülkeler, örgütler ya da kişilere ya da bu gibi ülkeler, örgütler ya da kişilerin Amerika Birleşik Devletleri'ne karşı gelecekte herhangi bir uluslararası terörizm eylemini önlemek için, bu gibi örgütler ya da kişileri barındıranlara karşı tüm gerekli ve uygun kuvveti kullanma" yetkisi verir."

Eylül’ün baş tertipçisi olarak suçlanmasıyla başlamamıştı. 2000 yılının Şubatında, Moritanya’ya dönüşünde ve 11 Eylül saldırılarından birkaç hafta sonra FBI ajanlarınca sorgulanması sırasında temelde üzerinde durulan Milenyum komplosuydu. Ürdün’e nakledilmesinin nedeninin de bu olduğu görülüyor: Mohamedou, 2005’te İdari Değerlendirme Kurulu’na “Ürdünlüler benim Milenyum komplosundaki rolümü araştırıyorlardı” demişti. “Bana Milenyum komplosuyla özellikle ilgilendiklerini söylediler.”

Oysa CIA’in Mohamedou’yu Ürdün’e teslim ettiği zaman, Ahmed Ressam aylardır Amerika Birleşik Devletleri’nde Adalet Bakanlığı ile işbirliği hâlindeydi ve sekiz ay sonra CIA Mohamedou’yu geri aldığı anda, iki terörizm davasında tanık olarak ifade veren Ressam, ABD hükümeti ve başka altı hükümete karşı terörizme karışmış olan 150’den fazla kişinin ismini vermişti. Bu kişilerden bir kısmı Guantánamo’da gözaltında bulunanlardı ve ABD hükümeti Ressam’ın ifadelerini onların tutukluğa itiraz davalarında aleyhte kanıt olarak sunmuştu. Ancak durum Mohamedou için böyle değildi. Robertson, tahliye kararında kendi kanaatine düştüğü notta, Ressam’ın “bariz bir biçimde Salahi’yi dahil etmediğini” belirtmişti.

CIA’in bunu bilmiş olması gerekiyordu. Teşkilat, ayrıca Ürdünlüler Mohamedou’nun Milenyum komplosu, 11 Eylül saldırıları ya da başka herhangi bir terörist komployla ilişkisini ortaya çıkarmış olsalardı, bunu da bilirlerdi. Ama CIA açıkça Amman’da onun sorgulanması konusunda Guantánamo savcılarına hiçbir bilgi vermemişti. 2012’de Columbia Üniversitesi Hukukun Üstünlüğü Sözlü Tarih Projesi (Rule of Law Oral History Project at Columbia University) kapsamında yapılan bir söyleşide, Guantánamo’da Mohamedou’ya karşı dava açmakla görevlendirilen Deniz Piyade Savcısı Stuart Couch, CIA’in onunla ilgili kendisine ait hiçbir istihbarat raporu göstermediğini ve teşkilatın kendisiyle paylaştığı raporların çoğunun Mohamedou’nun Guantánamo’daki sorgusundan geldiğini söyledi. “Altı aydır onlar tarafından gözaltında tutuluyordu. Benim başsavcı

olduğumu biliyorlardı. Bizim idam cezası gerektiren suçlamayla bir dava hazırlığında olduğumuzu da biliyorlardı. Eğer onun 11 Eylül’le ilgili herhangi bir ilişkisini saptayabilseydik, ölüm cezası talebiyle dava açacaktık.”

Stuart Couch, bu söyleşide, “Dolayısıyla bir şeyler dönmüş olmalı” sözleriyle kuşkusunu belirtmişti. “Slahi CIA tarafından gözetiminde tutuluyordu ve, ya ondan elde edebilecekleri kadar bilgi aldıklarını hissetmiş olabilirler ya da ondan elde ettikleri bilgi onun önemine uygun düşmediğinden, sadece onu Afganistan’da Bagram’da ABD’nin askerî kontrolüne bırakıp sorumluluğu üzerlerinden atmak istemiş de olabilirler.”^{xvi}

CIA Genel Müfettişi’nin 2004 tarihli *Kontrterörizm ve Gözetim Sorgulama Faaliyetleri Eylül 2001-Ekim 2003 (Counterterrorism and Detention Interrogation Activities, September 2001 – October 2003)* soruşturma raporunda, raporun “Oyunun Sonu” başlıklı 4 sayfalık sansürlenmiş kesiminde sadece redakte edilmeden bırakılmış iki yerden birinde tüyler ürpertici bir ifade var. Diyor ki:

CIA tarafından gözetiminde tutulanların sayısı, askerî makamlarca gözetiminde tutulanlara kıyasla nispeten düşük. Bununla birlikte, ordu gibi Teşkilat da gözetimdekileri denetiminde tutmakla ilgilenirken, eğer tecritte tutulmazlarsa gözetim koşulları konusunda bildiklerini açıklama ihtimalleri olanlara özel ilgi gösteriyor.”^{xvii}

2002 başında, ailesi bile Mohamedou’nun Ürdün’de olduğundan habersizdi. Amerika Birleşik Devletleri’nin Adam Kaçırma, Gözetim ve Sorgulama programı (Rendition, Detention and Interrogation program) olduğunu ve bunu da sadece Ürdün istihbarat servisi gibi kadim dostlarının yardımıyla değil, ama diğer, kaypak dostlarının işbirliğiyle de yaptığını dünyada çok az kişi biliyordu. Moritanya bu ikinci gruptaki dostlarındandı. 2002’de, Moritanya Cumhurbaşkanı ve onlarca yıldır ülkenin yöneticisi

olan Ould Sid’Ahmed Taya, ülkesinin insan hakları sicili nedeniyle uluslararası alanda olduğu gibi, ülkesinde Amerika Birleşik Devletleri’nin antiterörizm politikalarıyla yakın işbirliği nedeniyle ülkesinde ateş altındaydı. 2000’de, Mohamedou’nu kendi ülkesinde FBI ajanlarınca sorgulanması, basın dikkatini çekecek kadar tartışmalı olmuştu. Peki ya 2002 ortasında ülkesine geriş dönerek, suçluların iadesine dair işlemler yerine getirilmeden, Moritanya anayasasının koruyuculuğu açıkça ihlal edilerek Amerikalılara teslim edildiğini; CIA’in onu gizlice Ürdün’e teslim ettiğini ve bir Ürdün cezaevinde aylarca sorgulandığının hikâyesini anlatsaydı, neler olurdu?

Ne de olsa, 5 Ağustos 2002’de, ABD’ye ait bir C-17 askeri nakliye uçağı Mohamedou ve 34 başka mahkûmla birlikte Guantánamo’ya indiğinde, 31 yaşındaki Moritanyalının özellikle yüksek değerde bir gözaltı olduğuna dair hiçbir belirti yoktu. Böyleyse değişen bir şey de olmayacaktı: Onun üsse getirilmesinden iki hafta sonra, *Los Angeles Times*’da yayınlanan “Küba’da Guantánamo Körfezi’nde Hiçbir El Kaide Lideri Yok” (No Leaders of al Qaeda Found at Guantánamo Bay, Cuba) başlığıyla yayınlanan bir makale, orada gözaltında “hiçbir büyük balık” olmadığını ve adada gözaltında bulunan yaklaşık 600 kişi içinde “kontrterörizm uzmanlarına El Kaide’nin sımsıkı kapalı hücre ve güvenlik sistemlerini açığa çıkarmakta yarım edebilecek derecede komuta ve kontrol yapısında üst düzeyde” kimse olmadığını söyleyen hükümet kaynaklarına atıf yapıyordu.^{xviii} Hemen hemen aynı zamanda, kampla ilgili çok gizli bir CIA denetiminde, aynı sonuçlara varıldığı söylenmişti. Gazeteciler kampı o Ağustos’ta ziyaret ettiklerinde, Guantánamo gözaltı operasyonları komutanı, onlara savaş esirlerinin korunmasını hükmeden Cenevre Konvansiyonu’na aykırı olarak kendi üniformalı subaylarının gözaltında bulunanları “düşman savaşçıları” olarak sürekli sorgulamakla görevli olduğunu söyledi. Pentagon’un bulduğu çözüm komutanı görevden alıp kampın istihbarat operasyonlarını kademe kademe artırmak olmuştu.

Askerî sorgucular ile Guantánamo'da genelde mahkûmlarla görüşmeleri yöneten FBI ve Ceza Soruşturmaları Görev Gücü (Criminal Investigation Task Force) ajanları arasında neredeyse hemen bir ayrılık ortaya çıkmıştı. Eylül ve Ekim'de, FBI ve CITF ajanlarının şiddetli itirazları sonucu, ordu ilk "Özel Projeler" takımını kurarak, Suudi mahkûm Mohammed al Qahtani'nin sorgulanması için yazılı bir plan geliştirmişti. Bu plan, CIA'in kendi gizli cezaevlerinde aylardır uygulamakta olduğu bazı "ileri sorgulama teknikleri"ni içinde barındırıyordu. Sonbahar boyunca, gelişigüzel yürütülen ve nihayet Savunma Bakanı Rumsfeld imzasıyla verilen yetkiyle, Kasım'da başlayan yürek parçalayıcı 50 günlük yoğun bir agresif sorgulamayla yürütülen plana uygun olarak, askerî sorgucular Qahtani'yi hiç uyutmama, yüksek sesli müzik ve beyaz gürültü (White Noise) dinletme, dondurucu soğukta, strese yol açan pozisyonlarda bırakma, tehditler ile çok çeşitli fiziksel ve cinsel aşağılamalar içeren gece gündüz süren bir rejime tabi tuttular.

Kamptaki sorgulama yöntemleriyle ilgili tartışmalar sona ererken, Mohamedou Ould Slahi ve 11 Eylül uçak korsanları arasında bir ilişkinin ortaya çıkışı bu zamana rastlamıştı. Mohamedou, 2005 ARB oturumunda, "11 Eylül 2002'de, Amerika 11 Eylül saldırılarının kilit ismi olduğu söylenen Ramzi bin al-Shihh adlı birini tutuklamıştı" diye anlattı.

11 Eylül'den tam bir yıl sonra, onun tutuklanmasıyla birlikte, benim hayatım kesinlikle değişti. Bu adam beni 1999 Ekiminde gördüğü kişi olarak teşhis etti ki bu doğrudur çünkü benim evimdeydi. Benim ona Afganistan'a eğitime gitmesini tavsiye ettiğimi söyledi. Tamam, da, o zaman FBI'daki sorgucusu [redacted] ondan bir kişi olarak benim nasıl biri olduğum konusunda spekülasyon yapmasını istedi. Benim Usama Bin Laden'in eylemci kadrosunda olduğumu sandığını söyledi ve benim olmam hâlimde 11 Eylül'e hiçbir zaman katılamayacağını ifade etti.¹¹⁹

Bin al-Shibh, “uçak korsanları”nın “Hamburg hücresi”nin koordinasyonunda rol oynadığı iddiasıyla, 11 Eylül’den beri uluslararası insan avının hedefiydi. Karaçi’nin varoşlarında bir silahlı çatışmada ele geçirilmesinden hemen sonra CIA gözetimine devredilmiş ve önce CIA’in Afganistan’daki “Karanlık Hapishane”sinde tutulduktan sonra, sonbaharı Fas’ın Rabat kenti yakınlarındaki bir hapishanede geçirmişti. Bu kurumlardaki sorgularından birinde, Bin al Shibh Almanya’da bir trende, kendisi ve iki arkadaşının cihattan ve Ruslara karşı mücadeleye katılmak için Çeçenistan’a gitme arzularından söz ettiği bir yabancıyla şans eseri tanıştığını söyledi. Yabancı onlara Duisburg’daki Mohamedou ile temas kurmalarını söyledi ve onlar bu amaçla geldiklerinde, Mohamedou onları bir gece misafir etti. 11 Eylül Komisyonu, bu sorgulamalardan alınan istihbarat raporlarından alınan bir açıklamada, “Onlar geldiklerinde, Slahi o sırada birçok yolcunun Gürcistan’da tutuklanması nedeniyle, Çeçenistan’a gitmenin zor olduğunu söyledi. Bunun yerine, Çeçenistan’a seyahat etmeden önce, hemen cihat eğitimi alabilecekleri Afganistan’a geçmelerini tavsiye etti.”^{xx}

Bin al-Shibh, Mohamedou’nun kendisini Afganistan’a Amerika Birleşik Devletleri’ne karşı bir komploya katılsın diye gönderdiğini iddia etmemişti. Bin al-Shibh’in istihbarat raporunu görmüş olan Yarbay Couch, 2012 yılında yapılan bir söyleşide hatırladıklarını şöyle anlattı: “Ben burada Amerika Birleşik Devletleri’ne saldırıdan söz edildiğine dair hiçbir şey görmedim. Ramzi Bin al-Shibh’in ‘Ona ne yapmak istediğimizi söyledik, o da ‘İşte eğitim almak için gitmeniz gereken yer’ dedi sözlerinden başka bir anlam çıkmıyor. Bu bir çeşit ‘Eğitim alabileceğiniz yer burası.’ Demekten başka bir şey değil.”^{xxi} Mohamedou’nun tutukluluğa itiraz işlemleri sırasında, ABD hükümeti Mohamedou’nun bu adamları Bin Laden’in komplosuna katılmaya ikna ettiğini öne sürmedi; tersine bu adamlara Afganistan’da eğitim almalarını söylemesinin –Ruslarla ilk mücadeleye katılmaları için gerekli olduğunu öğrendiği gibi– genelde El Kaide’ye kadro

toplamak olduğunu iddia etti. Yargıç Robertson, belgenin sadece “Salahi’nin Almanya’da üç kişiyi bir gece konuk ettiğini; bunlardan birinin Ramzi bin al-Shibh olduğunu ve cihad ile Afganistan konusunda tartıştıklarını” gösterdiği kanaatine vararak itiraz etti.^{xxii}

Stuart Couch, 2003 sonbaharında Mohamedou davasıyla görevlendirildiğinde, bin al-Shibh’n istihbarat raporlarını aldı. Raporlar ve görevlendirmenin kendisi bile eski Deniz Piyadeleri pilotu için özel öneme sahipti: Deniz Piyadeleri pilotu, havada yakıt ikmali yapan tanker uçaklarda pilotluk yapan mesai arkadaşı Michael Horrocks, 11 Eylül hava korsanlarının Dünya Ticaret Merkezi’nin Güney Kulesi’nin yıkılmasında kullanılan United Airlines uçağının yardımcı pilotuydu. Bu olay Stuart Couch’un yeniden aktif hizmete girmesine ön ayak olmuştu. O, 2007 tarihli bir *Wall Street Journal* biyografisinde açıkladığı gibi, Guantánamo askerî komisyonunun savcılar ekibine “Amerika Birleşik Devletleri’ne saldıran bu heriflere bir darbe indirme” umuduyla katılmıştı.^{xxiii}

Çok geçmeden, kendisini askerî sorgucuların sonuç olarak en başarılı Guantánamo sorguları olarak ilan ettikleri bir başka kaynaktan, Mohamedou’nun kendisinden gelen istihbarat raporları yığınına gözden geçirirken buldu. Bu raporlar, sorgu koşullarıyla ilgili hiçbir bilgi vermediği hâlde, onda şüphe uyandırdı. Ona Mohamedou’nun “Özel Projeler” kapsamında olduğu söylenmişti. Üssü ilk ziyaretinde, boş bir sorgu odasında, stroboskop lambasının flaşları yanıp söner ve ağır metal parlarken, zangır zangır titreyen yere zincirlenmiş başka bir mahkûmu göz ucuyla görmüştü. Böyle bir şeye daha önce de tanık olmuştu: Bir Deniz Piyadeleri pilotu olarak, ABD’li uçuş personelini esaret ve işkence deneyimine hazırlayan bir programda bir hafta boyunca bu tekniklere dayanmıştı.

Yarbayın altında çalışan bir soruşturma görevlisi, Donanma Ceza Soruşturmaları Dairesi ajanı, askerî soruşturma görevlilerinin dosyalarına eriştiğinde, bu şüpheler doğrulandı. Bu dosyalar, Özel Proje takımının kaydedilecek günlük memorandumlarını,

sorgucuların sadece her seansta ne söylendiğini değil, ama bilginin nasıl elde edildiğini de belirten ayrıntılı değerlendirmelerini içeriyordu.

Bu kayıtlar, gizli tutuluyor; ancak A.B.D.’de 2008’de Gözaltında Tutulan Şahıslara Yapılan Muameleyle İlgili Soruşturma (2008 Inquiry into the Treatment of Detainees in U.S. Custody) ve Adalet Bakanlığı’nın Guantánamo, Afganistan ve Irak’taki sorgulamalara ilişkin 2008 tarihli değerlendirmesinde özetlenmiştir. Bu raporlar, Rumsfeld’in onayladığı kırk kırk yaran ve neredeyse tıpatıp Mohamedou’nun bu *Guantánamo Günlüğü*’nde anlattığı gibi gelişen ikinci bir planı izleyen “özel bir soruşturma”yı belgeliyor. Bu raporlarda değinilen özgül belgeler arasında, Stuart Couch’un 2004 başında açığa çıkardığı gibi, onu Mohamedou’ya işkence yapılmış olduğuna ikna eden iki belge de var.

İlki, Mohamedou’nun annesiyle yakın ilişkisinden yararlanmak için kurgulanmış olan sahte bir Dışişleri Bakanlığı mektubunun 2003 Ağustos’unda Mohamedou’ya iletilmesiydi. Senato Silahlı Hizmetler Komiteleri’nin (Senate Armed Services Committee) raporunda, Sorgulama Takımı Şefi’nin kaleme aldığı ve içinde annesinin tutuklandığı, sorgulanacağı ve işbirliğine yanaşması hâlinde GTMO’ya nakledileceğinin yazıldığı “uyduruk bir mektup”tan söz ediliyordu. Mektup, Mohamedou’nun annesinin ‘bu önceden sırf erkek mahkûmların kaldığı ortamda gözaltındaki tek kadın olacağı’na işaret ediyordu.

İkincisi, Mohamedou’nun sorgucuları ile bir ABD askerî psikiyatri arasındaki 17 Ekim 2003 tarihli email yazışmasıydı. Burada, komite sorgucunun “‘Slahi bana şimdi ‘sesler duyduğu’nu söyledi... Bunun normal olmadığını bildiğinden endişe duyuyor... Her neyse... bugün ışığı, insanlarla iletişim, vb. gibi çok az dış uyaranlarla karşılaşan kişilerde olan bir şey mi? Biraz ürperici görünüyor.” diye yazdığını bulmuştu. Psikolog’un cevabı şöyleydi: “‘Duyusal yoksunluk, genellikle işitsel olmaktan çok görsel halüsinasyonlara neden olabilir; ama asla bilemezseniz... Karanlıkta elinizdeki az şeyden bir şeyler yaratırsınız...’”^{xlv}

2009 yılında yapılan bir söyleşide, Yarbay Couch bu keşiflerin etkisini açıklıyordu:

Tam da bu bilgiyi –belgeler, Dışişleri Bakanlığı antetli mektup– NCIS ajanından almışken, bütün bu enformasyonu duyup, bütün bu enformasyonu okuyup aylarca ve aylarca konuyla haşır neşir olduktan sonra, bu pazar bir vaftiz töreni için kiliseye gittim. Cemaat ile birlikte dua okuduk –burada kendi sözlerimle aktarıyorum; ama duanın özü bizim her insanın onuruna saygı gösterdiğimiz ve dünya üzerinde barış ve adalet arayışımızdı. Biz o sabah bu sözleri tekrarlarken, o kilisede çok insan vardı; ama orada olması gereken tek kişi bendim. Bunu inanılmaz buldum; tamam her şey açık seçik ortadaydı. Buraya pazar günü gelip bir Hristiyan olarak bu her insanın onuru olduğu inancını, yeryüzünde barış ve adalet arayacağını söyleyip bir yandan da böyle kanıtlarla kovuşturmayı sürdüremezsin. O noktada ne yapmam gerektiğini anladım. Artık karar vakti gelmişti.^{xv}

Stuart Couch, Mohamedou’nun davasından çekilip onu yargılamak üzere herhangi bir şekilde bir askerî komisyonun karşısına çıkarma girişimlerini reddetti.

Şimdiye kadar, Guantánamo’da Mohamedou Ould Slahi aleyhine hiçbir suç isnat edilmedi; davasına hiçbir askerî savunma avukatı görevlendirilmedi ve böyle bir dava dosyası açılacağına dair başka çabalar da ufukta görünmüyor. Yargıç Robertson’ın tutukluluğun kaldırılması kararına veryansın eden *Daily News* başyazarı, bunu “sert muameleyle elde edilen kanıtların” “titizlikle gözden geçirilerek” kullanılmasına bağlamıştı. Ama Mohamedou’nun Guantánamo’daki zalimce sorgusundan onun herhangi bir suç ya da terör faaliyetine katıldığına dair herhangi kanıt elde edildiği hiç de belli değildir. 2005 ARB oturumunda, işkence altında kurgulanan itiraflarda bulunduğu söz etmişse

de sorgucuların kendileri zoraki itiraflar olduğunu bildikleri bu ifadelere itibar etmemişlerdi. Ancak iptal ettikleri istihbarat raporlarına koydukları şey, bunun yerine Stuart Couch'un söylediği gibi bir çeşit "Almanya ve bütün Avrupa'da El Kaide'de Kim Kimdir?" listesinden ibarettir.^{xvi}

Nasıl ona yönelik aşırı muamele genelde suçlu olduğunun bir göstergesi gibi sunulmuşsa, o istihbarat raporları da Mohamedou'nun kendisinin de Kim Kimdir listesinde olduğuna dair iş işten geçtikten sonra ortaya çıkan bir çeşit kanıt gibi kullanılır olmuştur. Oysa Stuart Couch'un öne sürdüğü gibi, onun bilgileri sanki sorgucularınınkinden biraz daha iyi gibidir. 2012 yılında yapılan bir söyleşide, "Eğer hafızam beni yanılmıyorsa, sanırım o sorgulanırken, bunların çoğu istihbarat örgütleri tarafından zaten biliniyordu diye düşünüyorum" diyen eski savcı şunları da eklemişti:

Bir şeyler konusunda net olmak isterim. Slahi'den elde edilen istihbarat raporlarını okuduğunuzda, onun kendisini hiçbir şeye bulaştırmadığı görülüyor. Sadece bu insanları tanımış olması, onu bu işlere bulaştırıyor. Kendisini Amerika Birleşik Devletleri'ne saldırma amaçlı El Kaide komplosunun parçası olan gizli bir eylem olarak düşünebileceğim hiçbir şeye asla bulaştırmıyor^{xvii}

ABD istihbarat servislerinin Mohamedou'nun diğer terörist komplo ya da saldırılara bulaşmış olduğuna dair herhangi bir şey ortaya çıkarmadıkları da görülüyor. 2005'te, Guantánamo askerî komisyonları Başsavcısı olan Albay Morris Davis, 2013 yılında yapılan bir söyleşide, Stuart Couch'un Mohamedou davasından çekilmesinden yaklaşık iki yıl sonra, Mohamedou aleyhinde bir çeşit suçlama getirebilmek için son bir girişimde daha bulunduğunu anlattı. O zamanki gerçek hedefi, savcılık radarında dikkati bile çekmeyen Mohamedou değil, daha çok işkencenin ve yaklaşık iki yıllık tecrit yalnızlığının etkilerini

hafifletmek için, ordunun Mohamedou'nun yan barakasına yerleştirdiği mahkûmdu. Bu Mahkûm, ancak Mohamedou'nun da benzer bir teklif alması hâlinde uzlaşma yoluna gidecekti (plea bargain). Albay Davis, o söyleşide, "Slahi için benzer bir anlaşma düzenlemek zorundaydık. Bu onu suçlayacak bir şeyler bulmamız anlamına geliyordu ve gerçekte bizim için işlerin sarpasardı, yeri burasıydı," dedi.

Slahi getirildiğinde, büyük bir balık yakaladıklarından şüphelendiklerini sanıyorum. Bu bana Forrest Gump'ı hatırlattı: Şu anlamda, El Kaide ve terörizm tarihinde bir sürü dikkate değer olay yaşanmışken, arka planda bir yerlerde gizlenen Slahi vardı. Almanya'da, Kanada'da, şüphe uyandıran farklı yerlerdeydi ve bu onların büyük bir balık yakaladıklarına inanmalarına neden olmuştu. Fakat gerçek bir soruşturma yapmak için derinlere indikçe, farklı bir sonuca ulaşılar. Oraya gittikten bir süre sonra, 2007 başında CIA, FBI, Savunma Bakanlığı ve Adalet Bakanlığı ile büyük bir toplantıda bir araya geldiğimizi; Slahi davası üzerinde çalışan sorguculardan brifing aldığımızı hatırlıyorum. Onlar hiç ateş olmayan yerden çok duman çıktığı sonucuna varmışlardı.^{xxviii}

Mohamedou'nun tutukluluğa itiraz dilekçesi, 2009'da nihayet federal mahkemeye geldiğinde, ABD hükümeti onun önemli bir El Kaide elemanı olduğunu ya da herhangi bir El Kaide planı ya da saldırısında parmağı olduğunu iddia etmeyi denemedi. Washington DC Bölge İstinaf Mahkemesi'nin daha sonra davayı görüşürken yazdığı gibi:

Amerika Birleşik Devletleri, Mohammedou Ould Salahi'yi, El Kaide ya da müttefikleriyle birlikte Amerika Birleşik Devletleri'ne karşı savaştığı için değil, ama daha çok örgüte bağlılık yemini ettiği, üyeleriyle ilişki kurduğu,

liderliğini barındırmak ve bilinen El Kaide militanlarını cihatçı olmaya teşvik etmek dahil örgüte çeşitli şekillerde yardım etme suçlamasıyla El Kaide'nin "parçası olduğu"ndan gözetiminde tutmak istiyor.^{xxix}

Yargıç Robertson, Mohamedou'nun dilekçesini 2009'da görüşmeye başladığında, Guantánamo'da tutukluluğa itiraz davalarını yürüten Washington DC bölge mahkemeleri, hükümetin başvuru sahibinin gözetimine alındığı tarihte örgütün aktif bir üyesi olduğunu kanıtlayıp kanıtlayamayacağına dayanarak, başvuru sahibinin El Kaide'nin parçası olup olmadığını sorguluyorlardı. Mohamedou, El Kaide'ye 1991'de girmiş ve o zaman örgüte bağlılık yemini etmişti. Ama o çok farklı bir El Kaide'ydi, pratikte Amerika Birleşik Devletleri'nin bir müttefikiydi. Mohamedou, Afganistan'da komünist hükümetin devrilmesinin kendisinin örgüte katılımının sonuna işaret ettiğini her zaman savunmuştu. Onun tutukluluğa itiraz davalarında, hükümet onun kayınbiraderi ve yeğeni Ebu Hafs, El Kaide'de aktif olarak kalan birkaç dostu ve tanıdığıyla zaman zaman kurduğu temaslar ve iletişiminin, onun da hâlâ örgütün parçası olduğunu kanıtladığında ısrar etmişti. Robertson, bu temasların birkaçı muhtemel bir destek belirtisi olarak yorumlansa bile, hiçbirinin terörizme maddi destek verme suçlamasına temel oluşturamayacağı kanaatine varmıştı. Devamla: Genelde bu insanlarla teması o kadar seyrek ki "bunlar Salahi'nin – El Kaide üyeleriyle yakın ilişkilerden kaçınırken, bir yandan da kendisini düşman olarak göstermekten kaçınarak – uygun bir denge kurmaya çabaladığı – iddiasını destekler gibidir."

Yargıç Robertson'ın Mohamedou'nun tutukluluğa itiraz dilekçesini kabul edip tahliye kararı vermesi kritik bir âna denk geldi: 1 Nisan 2010 tarihine gelindiğinde, A.B.D. hükümeti 46 tutukluluğa itiraz davasının (habeas cases) 34'ünü kaybetmişti. Bu davaların temyizlerinde, hükümet [Washington] DC Bölge İstinaf Mahkemesi'ni başvuru sahibinin El Kaide'nin "parçası"

olup olmadığını değerlendirirken daha gevşek bir standardı kabul etmesi için ikna etmişti. Şimdi, temyiz mahkemesinin Yargıç Robertson'ın verdiği kararı geri çevirip davanın yeniden görülmesi için bölge mahkemesine iade ederken açıkladığı gibi, hükümetin artık bir Guantánamo mahkûmunun El Kaide'nin emir ya da talimatlarını yerine getirdiğini kanıtlaması gerekmiyordu.

Temyiz mahkemesi, görüşünü açıklarken “hükümetin Salahi'ye karşı getirdiği suçlamanın kesin niteliğini” açıklarken özenli davranmıştı. Mahkeme, “Hükümet, Salahi'yi teröristlere ya da ‘El Kaide yabancı terörist örgütü’ne maddi destek sağlama gibi bir suç isnadı yöneltmemiştir” diye vurguluyordu. Mahkeme, devamla demişti ki: “Hükümet Salahi'yi, 11 Eylül saldırılarına yardım ettiği ya da ‘A.B.D.’nin Koalisyon ortaklarıyla çatışmaya giren’ El Kaide'yle ilgili kuvvetleri ‘bilinçli olarak ve madden destekle[diği]’ temelinde AUMF uyarınca gözaltında tutmak istemiyor.” Daha doğrusu, Mohamedou'nun tutukluluğa itiraz davası federal mahkemede yeniden görüşülürken, mahkeme muhtemelen tekrar Mohamedou'nun 1990'larda aktif El Kaide üyeleriyle gelişigüzel iletişiminin onun üyeliğini sürdürdüğü anlamına geldiğini öne sürecektir. Mahkeme, yeni standarta göre, “Salahi'nin bu şahıslarla ilişkileri, onun El Kaide'nin “parçası” olduğunu bağımsız olarak kanıtlamasa bile, bu ilişkilerin ele geçirildiğinde Salahi'nin örgütün üyesi olabileceğini ve bu yüzden gözaltı kriterlerinin ona uygulanabileceğini gösterdiğini” yazmıştı.^{xxx}

Şu garipliğe bakın ki, bir bölge mahkemesi davayı yeniden görüşürken, hükümet muhtemelen her zaman bu ilişkilerin en zararlısı olarak gördüğü Mohamedou'nun yeğeni ve kayınbiraderi Abu Hafs ile ilişkisiyle ilgili sorulara muhatap olacaktır. Amerika Birleşik Devletleri, Bin Laden'in Şura Meclisi'nin bir üyesi olarak Abu Hafs'ın başına 5 milyon dolar ödül koymuştu. 11 Eylül 2001 terörist saldırılarından sonra, bu rakam 25 milyon dolara çıkarıldı. Gerçi, Amerika Birleşik Devletleri yıllardır Abu Hafs'ın bu saldırılara muhalefet ettiğini biliyordu. 11 Eylül Komisyonu,

hatta onun “Bin Laden’e bu saldırılara *Kuran* temelinde muhalefet eden bir mesaj bile yazdığını” bildirmişti. Saldırıların arkasından, Abu Hafs Afganistan’dan İran’a geçmiş, bu ülkede İranlı otoriteler tarafından on yıldan uzun bir süre yumuşak bir ev hapsinde tutulmuştu. 2012 Nisanında, İran Abu Hafs’ı Moritanya’ya iade etti. İki ay Moritanya’da bir cezaevinde kalmış, anlatıldığına göre bu sırada Amerikalıların da içinde bulunduğu uluslararası bir heyetle bir araya gelmiş, 11 Eylül saldırılarını kınamış ve El Kaide ile bağlarını reddetmişti. 2012 Temmuzunda serbest bırakılmıştı ve o zamandan beri özgür bir insan olarak yaşıyor.

**

Mohamedou Ould Slahi ile tanışmadım. El yazmasının başkına hazırlanmasına yardımcı olup olmayacağım sorulduğunda, ona kendimi tanıtan bir mektup göndermek dışında –o mektubu alıp almadığını bile bilmiyorum– onunla hiçbir biçimde iletişim kurmamıştım.

Düzeltilmeleri onayladığından emin olmak için, tamamlanan eserin yayınlanmasından önce en az bir kere onunla görüşmek istedim. Pentagon’un cevabı kısa ve kesindi. Bir Basın ve Halkla İlişkiler Subayı, “Guantánamo’daki gözetli kurumunda gözetlinde bulunan herhangi bir şahsı ziyaret etmek ya da onunla iletişim kurmak, gözetliindeki şahsı temsil eden savunma avukatı olmanız dışında mümkün değildir” diye yazmıştı. “Farkında olduğunuz gibi, gözetliindakiler Savaş Hukuku’na göre tutuluyor. Ayrıca, gözetliindeki şahısları “umumun [*hakaret veya*] tecessüsüne (merakına) karşı korumakla” da yükümlüüz.

“Umumun tecessüsü” terimi, Savaş Hukuku’nun temel dayanaklarından biri olan [*12 Ağustos*] 1949 tarihli Harp Esirlerine Yapılacak Muameleyle İlgili Cenevre Sözleşmesi’nden (1949 Geneva Convention Relative to the Treatment of Prisoners of War). “Harp Esirlerine İnsanca Muamele Edilmesi”yle ilgili Sözleşme’nin 13. Maddesi der ki:

Harp esirlerine her zaman insanca muamele edilmesi şarttır. Bunları elinde tutan devletin, hükmünde bulunan harp esirlerinin ölümüne müncer olacak veya sıhhatini vahim surette tehlikeye düşürecek her fiil veya ihmali memnudur ve işbu Sözleşmenin ağır bir ihlali mahiyetinde sayılacaktır....

Keza harp esirleri her zaman ve ezcümle her türlü şiddet veya sindirme hareketlerine ve umumun hakaret veya teccüssüne karşı korunacaklardır

Bunlara karşı misilleme (reprisal) hareketleri memnudur [t.ç.n.; sözleşmenin resmî çevirisinden alınmıştır: 12 AĞUSTOS 1949 TARİHLİ CENEVRE SÖZLEŞMELERİ VE EK PROTOKOLLERİ, Galatasaray Üniversitesi Hukuk Fakültesi ve Uluslararası Kızılhaç Komitesi; s. 55].

Mohamedou'nun eserinin –özellikle genel okur kitlesi için yazılmış bir eserdir bu– baskıya hazırlanmış versiyonunun özgün içerik ve niyeti tam olarak yansıttığını garanti etmek için, katı güvenlik protokollerine uygun gizli bir görüşme önermiştim. Yıllarca eserin kendisi bile her zaman Cenevre [*Sözleşmesi'nin*] amaçlarına hizmet etmeyen bir sansür rejimince saklı tutulmuştu.

Sansür, en başından beri Amerika Birleşik Devletleri'nin 11 Eylül sonrası gözaltı operasyonlarının ayrılmaz parçası olmuştu. Bu, tek değil iki amaca yönelik bilinçli bir tutumdur: Birincisi mahkûmların hak ihlallerine kapı açıyor ve ikincisi bu ihlallerin varlığını gizliyordu. Mohamedou örneğinde, bu hak ihlalleri kaybetme; keyfi bir gözaltı ve tecrit; zalimce, insanlık dışı ve aşağılayıcı muamele ile işkenceyi içeriyordu. Biz bunları yine yıllarca özenle gizli tutulmuş bir belgesel zabit sayesinde öğreniyoruz.

Bu hak ihlallerinin örtbas edilmesindeki kişisel ve kurumsal çıkarların Mohamedou'nun mahkûmluğunun sürmesine ne ölçüde katkıda bulunduğunu bilmiyorum. Bildiğimse, onun davasıyla ilgili belgeleri okuyarak geçirdiğim beş yılda, hükümetimin onun neden Guantánamo'da olduğuna dair belirsiz ve değişen

açıklamaları ya da onun hemen hemen kesinlikle ya da muhtemelen şöyle ya da böyle olduğunu söyleyerek onun şimdi on üç yıllık gözaltını savunan tezlerinin beni ikna etmeye yetmediğidir. Benim kendi adalet duygum, bana onun ne olabileceği ya da neden ABD’de gözaltında tutulması gerektiği sorusunun çok uzun zaman önce cevaplanmış olması gerekirdi diyor. Eğer bu Guantânamo Günlüğü bu kadar uzun süre gizli tutulmasaydı, bu soru cevaplanmış olabilirdi diye düşünüyorum.

Mohamedou, son zamanlarda en kâbuslu sahnelerinin bir kısmını yaşadığı aynı tecrit hücrelerinde bu kitap için el yazmasını kaleme alırken, kendisine bir görev edinmişti. Sonlara yakın bir yerde, “Sadece yaşadıklarımı, gördüklerimi ve birinci elden öğrendiklerimi yazdım,” diye açıklıyor. “Ne abartmaya ne de azımsamaya çalıştım. ABD hükümetine, kardeşlerime ve kendime karşı olabildiğine dürüst olmayı denedim.”

Gördüklerime bakarak, yaptığı şeyin tam da bu olduğunu söyleyebilirim. Anlattığı hikâye, gizliliği kaldırılmış belgelerle iyi örtüşüyor. Güvenilir bir anlatıcı olduğunu tekrar tekrar gösteriyor. Kesinlikle abartmıyor: Belgelerde kitapta olmayan eziyet ve aşağılamalar var ve kitaba dahil ettiği birkaç örneği de dikkati çekecek bir akliselimle açıklıyor. Anlattığı olaylar en aşırı olduklarında bile anlatımı ölçülü ve doğrudan. Bu olayların dehşeti zaten her şeyi açıklamaya yetiyor.

Bunun nedeni, gerçekte ilgi odağında her zaman bu sahnelerin insani dramlarının olmasıdır. Mohamedou başlarda “Savaş hukuku serttir,” diye yazmıştı:

Eğer savaşta iyi olan bir şey varsa, o da en iyi ve en kötü insanları çıkarmasıdır: Bazı insanlar hukuksuzluğu diğerlerini incitmek için kullanmaya çalışırlarken, bazıları da acıları asgariye indirmeye çalışırlar.

Amerika Birleşik Devletleri’nin 11 Eylül sonrasındaki gözaltı ve sorgu programının en karanlık bölgelerinde geçen

yolculuğunun kroniğini sunarken, dikkati sorgucuları ve gardiyanlarında, gözaltındaki arkadaşlarında ve kendisinde yoğunlaşmıştır. Söylediği gibi, “adil olma” arzusuyla, bütün bu karakterlerin etkileşim içinde olduğu daha geniş bağlamdaki korku ve karmaşa ile bu etkileşimleri biçimleyen daha yerel kurumsal ve sosyal kuvvetleri tanıtır. Ama her karakterin eylemi biçimlendirme ya da hafifletme kapasitesini de görür ve insanları mevki ya da üniforma ya da koşullardan soyutlanmış kendi başlarına kahramanlar olarak da anlamaya çalışır. Böylece, en insanlık dışı durumları bile bir dizi bireysel ve zaman zaman yürek parçalayıcı mahrem insani alışverişe dönüştürür.

Bu Guantánamo’nun gizli dünyasıdır – ürkütücü bir planlanmış vahşet ve keyfi aşağılamalar dünyası ve aynı zamanda ilişkileri düzelterek jestler ve incelikler, karşılıklı merak ve derin uçurumlarda riskli adımlar dünyası. Akla gelebilecek en keyfi muameleyle geçen dört yıla rağmen, Guantánamo’nun en dehşet verici sorgularından birinin göbeğinde, Mohamedou’nun bütün bunları deneyimlemeyi başarması, karakteri ve insanlığı konusunda çok şey anlatıyor. Bu deneyimlerin en travmatik olanından hemen sonra, bunlardan hem lanetleyici hem de bağışlayıcı bir anlatı çıkarabilecek bir yazar olarak becerileri konusunda daha da çoğunu anlatıyor.

Yine de Mohamedou’nun Guantánamo Günlüğü’nün el yazmasını içeren dosyayı ilk açtığımda, bir okur ve yazar olarak beni en çok etkileyen şey bu değildi. Beni adeta tutsak alan, Guantánamo’dan çok uzaklardaki karakterler ve sahnelerdi: Bir Senegal hapishanesindeki şansız kaçak. Sahra’da kum fırtınası sonrasında Nuakşot’ta günbatımı. Ramazan’da okunan ezan sırasında yürek paralayan bir sıra hasreti. Nuakşot’un gecekondu mahallerinin arasından geçen havalimanı yolu. Kıbrıs’ta yağmur damlalarının parladığı bir uçak pisti. CIA hapishane uçaklarından birinde, henüz şafak sökmeden bastıran uykunun verdiği rehavet. Yazar Mohamedou’yu ilk tanıdığım kısımlar burasıydı; karakterleri yakalayan keskin gözü, seslere duyarlı hassas kulakları, hafızasını

tazeleme biçimi, kendi içinde ve diğerlerinde tam duygusal kayıt cihazı gibi çalışan beş duyunun tümüyle birden kaydettiği enformasyonla harmanlanmıştı. Benim bir yazarda en fazla değer verdiğim niteliklere sahipti: Dokunaklı bir güzellik duygusu ve keskin bir ironi duygusu. Onda fantastik bir mizah duygusu vardı.

O bütün bunları dördüncü dili olan ve el yazmasını kaleme alırken bile henüz süreç içinde hâkim olacağı İngiliz dilinde ifade edebilmişti.

Bu başarı ömür boyu süren bir söz ustalığa ve hayranlığına tanıklık ediyor. Ancak kendi çevresiyle kendi diliyle ilişki kurup tanışma kararlılığından da geldiği açık. Bir düzeyde, Guantánamo'da İngilizceye hâkim olmak, çeviri ve kendisini esir tutanların her biriyle her temasın kişisel bir alışveriş hâline gelmesi ihtimaline kapı açmak anlamına geliyordu. Başka bir düzeydeyse, onun kaderini kontrol eden gücün –20.000 millik gözaltı ve sorgu yolculuğunun inandırıcı bir biçimde gösterdiği gibi, şaşırtıcı bir nüfuz ve etki alanına sahip bir güç– dilinin şifresinin çözülüp kavranması anlamına geliyordu. Bu karşılaşmadan gerçekten de dikkate değer bir eser çıkmıştır. Bir yandan, Guantánamo'dan gelen okuduğum herhangi bir şeyde hem yurttaşlarımın hem de ülkemin esir tuttuklarının karakterlerinin aynasında, ilk kez kendi suretimi de yakaladım. Diğer yandan, içinde yaşayan çok azımızın tam kavrayabildiği bir boyut ve etkisiyle bir imparatorluğu mercek altına almıştır.

Şimdilik bu güç Mohamedou'nun hikâyesini hâlâ kontrol ediyor.

Bu sayfalarda 2.600'den fazla üstü karalanmış biçimde sansürlenmiş yer mevcuttur. Bu sansürlemeler sadece eylemin önemli unsurlarını gizlemekle kalmıyor. Mohamedou'ya kılavuzluk eden ilkeleri ve temel amacını da karanlıkta bırakarak, kendi örneğini sunarken gösterdiği içtenliği gizliyor ve karakterlerini kimi suçlu, kimi hayranlık uyandıran, çoğunluğu ise bu ikisinin karmaşık ve değişken bir bileşimi olan bireyler olarak resmetme çabalarına sekte vuruyor.

Her Şeyden 6nce, bu onun sağlam bir açıklama getirilmeden devam eden mahpusluğunda g6r6l6yor. On 6 yıl 6nce, Mohamedou Moritanya'nın Nuakşot Őehrindeki evinden ayrılıp sorgulama için kendi ulusal polis merkezine gitmişti. Geri d6nmedi. Onun hik6yesini ve adalet duygusunu birlikte y6reğimizde hissedersek, neden h6l6 salıverilmediğini ve daha sonra olacakları net olarak kavramamız gerekir.

Guant6namo cevapsız sorularla var olmaya devam ediyor. Ama şimdi elimizde *Guant6namo G6nl6ę6* olduğundan, en azından Mohamedou davasının sorularını nasıl analiz edemeyiz ki?

Buna yaptığımızda, inanıyorum ki yuvaya d6n6ř gerçekleşecek. Bu olduğunda, sans6rlenerek kara bantların altında kalan metin okunacak, *Guant6namo G6nl6ę6* onun dilediği gibi yeniden baskıya hazırlanıp d6zeltilecek ve g6ncellenecek. Biz de *Guant6namo G6nl6ę6*'n6 t6m çıplaklığıyla g6rebilme 6zg6rl6ę6ne kavuşacağız: Giderek sınırların kalmadığı endişeli bir d6nyada, hayatlarımızı biçimlendiren kuvvetlerin eskisinden çok daha uzak ve gizli olduğu, kaderlerimizin g6r6n6rde sonsuz n6fuz sahibi g6ler tarafından belirlendiği bir d6nyada, kişiliksizleştirmekle tehdit eden ama kişiliksizleştirmeyi başaramayan bir d6nyada bir insanın yolculuk g6ncesi – 6zetle çağımızın bir destanı!

Giriş bölümü notları

EDİTÖR'ÜN DİPNOTLARLA İLGİLİ NOTU: Mohamedou Ould Slahi'nin dosyasıyla ilgili gizli bilgilere erişme yetkisine sahip savunma avukatlarından hiçbiri, bu kitaptaki dipnotlarını gözden geçirmemiş, bunlara herhangi bir biçimde katkı yapmamış ya da buralarda benim yaptığım spekülasyonları onaylamamış ya da reddetmemiştir. Aynı şekilde, sansürlenmemiş, redakte edilmemiş el yazmasına erişim yetkisi olan hiç kimse dipnotlarını gözden geçirmemiş, bunlara herhangi bir biçimde katkı yapmamış ya da buralarda benim yaptığım spekülasyonları onaylamamış ya da reddetmemiştir.

- i. Transkripsiyon, Mohamedou Ould Slahi İçin Yapılan İdari Değerlendirme Kurulu Oturumu (Administrative Review Board Hearing for Mohamedou Ould Slahi), 15 Aralık 2005, s. 18. ARB transkripsiyonuna şu kaynaktan erişebilirsiniz: http://www.dod.mil/pubs/foi/operation_and_plans/Detainee/csrt_arb/ARB_Transcript_Set_8_20751-21016.pdf.
- ii. Avukat Sylvia Royce'a mektup, 9 Mart 2006, şu kaynaktan erişebilirsiniz: <http://online.wsj.com/public/resources/documents/couch-slahiletter-03312007.pdf>.
- iii. Transkripsiyon, Mohamedou Ould Slahi'nin Muharip Statüsü Değerlendirme Oturumu (Combatant Status Review Tribunal Hearing for Mohamedou Ould Slahi), 8 Aralık 2004, s. 7-8. CSRT transkripsiyonuna şu kaynaktan erişebilirsiniz: <http://online.wsj.com/public/resources/documents/couch-slahihearing-03312007.pdf>.
- iv. ARB transkripsiyonu, s. 14, 18-19, 25-26.
- v. ARB transkripsiyonu, s. 26-27.
- vi. Savunma Bakanlığı, Basını Bilgilendirme Toplantısı (Department of Defense News Briefing), Bakan Rumsfeld ve General Myers, 11 Ocak 2002, şu kaynaktan erişebilirsiniz: <http://www.defense.gov/transcripts/transcript.aspx?transcriptid=2031>.
- vii. Savunma Bakanlığı Basın Açıklaması/Duyurusu (Department of Defense Press Release), 3 Nisan 2006, şu kaynaktan erişebilirsiniz: <http://www.defense.gov/news/newsarticle.aspx?id=15573>

- viii. John Goetz, Marcel Rosenbach, Britta Sandberg, Holger Stark, "From Germany to Guantánamo: The Career of Prisoner No. 760," (Almanya'dan Guantánamo'ya: 760 No'lu Mahkûmun Uzun Yolculuk Serüveni) - *Der Spiegel*, 9 Ekim 2008, şu kaynaktan erişebilirsiniz: <http://www.spiegel.de/international/world/from-germany-to-guantanamo-the-career-of-prisoner-no-760-a-583193-2.html>.
- ix. CSRT, s 3-4.
- x. ARB, s. 15-16
- xi. Memorandum Order (Ara Kararı), *Mohammedou Ould Salahi v. Barack H. Obama*, No. 1:05-cv-00569-JR, at 13-14. Memorandum Order'a (Ara Kararı) şu kaynaktan erişebilirsiniz: <https://www.aclu.org/files/assets/2010-4-9-Slahi-Order.pdf>.
- xii. ARB, s. 19.
- xiii. "From Germany to Guantánamo: The Career of Prisoner No. 760," *Der Spiegel*, 9 Ekim 2008
- xiv. "Keep the cell door shut: Appeal a judge's outrageous ruling to free 9/11 thug," ("Hücre Kapisını Kapalı Tutun: Bir Yargıcın Rezilce Verdiği 11 Eylül Haydudunu Tahliye Etme Kararı Temyiz Edildi") (Başyazı, *New York Daily News*, 23 Mart 2010), şu kaynaktan erişebilirsiniz: <http://www.nydailynews.com/opinion/cell-door-shut-appeal-judge-outrageous-ruling-free-9-11-thug-article-1.172231>.
- xv. 4. Nottaki Memorandum Order.
- xvi. V. Stuart Couch'un Anımsadıkları (The Reminiscences of V. Stuart Couch), 1-2 Mart 2002, s. 94 ve 117, Columbia Center for Oral History Collection (Columbia Sözlü Tarih Koleksiyonları Merkezi) (bundan böyle CCOHC olarak atıf yapılacak), şu kaynaktan erişebilirsiniz: http://www.columbia.edu/cu/libraries/inside/ccoh_assets/ccoh_10100507_transcript.pdf.
- xvii. CIA Office of the Inspector General, (CIA Genel Müfettişliği) "Counterterrorism Detention and Interrogation Activities, September 2001-October 2003," (Konttrterörizm Gözaltı ve Sor-gulama Faaliyetleri), 7 Mayıs 2004, s. 96. CIA OIG raporuna şu kaynaktan erişebilirsiniz: http://media.luxmedia.com/aclu/IG_Report.pdf.

- xviii. Bob Drogin, "No Leaders of Al Qaeda Found at Guantánamo," (Guantánamo'da Hiçbir el Kaide Lideri Yok) *Los Angeles Times*, 18 Ağustos 2002, şu kaynaktan erişebilirsiniz: <http://articles.latimes.com/2002/aug/18/nation/na-gitmol8>.
- xix. ARB transkripsiyonu, ps. 23-24.
- xx. The National Commission on Terrorist Attacks (Terörist Saldırıları Araştıran Ulusal Komisyon), *The 9/11 Commission Report*, (11 Eylül Komisyonu Raporu) s. 229
- xxi. CCOHC'nin V. Stuart Couch ile söyleşi, s. 90.
- xxii. 19. Dipnottaki Memorandum Order.
- xxiii. Jess Bravin, "The Conscience of the Colonel," ("Albay'ın Vicdanı") *Wall Street Journal*, 31 Mart 2007, şurdan erişebilirsiniz: <http://online.wsj.com/news/articles/SB117529704337355155>.
- xxiv. United States Senate Committee on Armed Services, (Amerika Birleşik Devletleri Senato Silahlı Hizmetler Komitesi) "Inquiry Into the Treatment of Detainees in U.S. Custody," ("A.B. D.'de Gözaltında Tutlan Şahıslara Yapılan Maumele İle İlgili Soruşturma") 20 Kasım 2008, s. 140-141. Komjite'nin raporuna şu kaynaktan erişebilirsiniz: http://www.armed-services.senate.gov/imo/media/doc/Detainee-Report-Final_April-22-2009.pdf.
- xxv. Yarbay Stuart Couch'la söyleşinin transkripsiyonu, "Torturing Democracy," ("İşkenceci Demokrasi") şu kaynaktan erişebilirsiniz: http://www2.gwu.edu/~nsarchiv/torturingdemocracy/interviews/stuart_couch.html.
- xxvi. Jess Bravin, "The Conscience of the Colonel."
- xxvii. COHC CCOHC'nin V. Stuart Couch ile söyleşi, s. 95.
- xxviii. Larry Siems, Interview With Colonel Morris Davis (Albay Morris Davis İle Söyleşi), *Slate*, 1 Mayıs 2013, şu kaynaktan erişebilirsiniz: http://www.slate.com/articles/news_and_politics/foreigners/2013/04/mohamedou_ould_slahi_s_guantanamo_memoirs_an_interview_with_colonel_morris.html.
- xxix. Order (Karar), *Salahi v. Obama*, 625 F.3d 745, 751-52 (D.C. Cir. 2010), 2. not; karara şu kaynaktan erişebilirsiniz: <http://caselaw.findlaw.com/us-dc-circuit/1543844.html>
- xxx. 15. Nottaki Order.

BIR

Ürdün – Afganistan – GTMO

Temmuz 2002 – Şubat 2003

Amerikan timi beni alıyor ... Bagram'a varış...Bagram'dan GTMO'ya....GTMO, Yeni Yuva... Bugün Cennet, Yarın Cehennem

██████████, Temmuz██████████, 2002, 22:00*

Müzik sesi kesildi. Muhafızların konuşmaları bitti. Kamyon boşaldı.

Kendimi cenaze arabasındaki gibi yalnız hissediyorum.

Bekleyiş uzun sürmedi: Yeni insanların varlığını hissettim, sessiz bir tim. Bunu izleyen teslim etme prosedürünün tamamında tek kelime bile işitmedim.

* El yazmasında sansürlenmemiş birkaç sayfadan anlaşıldığı gibi, eylem 19 Temmuz 2002 akşamı geç saatlerde başladı. MOS'un el yazması, 10. Avrupa Konseyi'nin bir soruşturması, CIA tarafından kiralananmış N379P kuyruk numaralı bir Gulfstream jetinin o gece 11:15'te Afganistan'ın Kâbil şehrine inmek üzere, Ürdün'ün Amman şehrinden kalkış yaptığını doğruladı. Uçuş kayıtlarını listeleyen o 2006 tarihli rapora ek için başvuru kaynağı: <http://books.google.com/books?id=Dy8u3DWcIC&pg=PA88&lpg=PA88&dq=frankfurt+main+N379P&source=bl&ots=1GW0GbrRTv&sig=jusDs8d3JUugnC8mSkqXASivY1Q&hl=en&sa=X&ei=554HU768DKL70gGM3Y-H4DQ&ved=0CDEQ6AEwAQ#v=onepage&q=frankfurt%20main%20N379P&f=false>

Bir kişi bileklerimdeki zinciri cözüyordu. İlk elimdekini cöz-
dü ve bir başka adam o elimi kavrayıp üçüncü bir kişi yeni, daha
sıkı ve ağır kelepçeleri geçirinceye kadar büktü. şimdi ellerim
önden kelepçelendi.

Birisi makas gibi bir şeyle elbiselerimi kesmeye başladı.
Beni ne sanıyorlar; Allah'ın belaları, neler oluyor böyle? İsteme-
diğim ve kendim başladığım yolculuk hakkında endişelenmeye
başladım. Benimle ilgili her şeye başkaları karar veriyordu; san-
ki dünyanın bütün endişeleri beynime üşüşmüştü; hiçbir karar
verecek durumda değildim. Kafam düşünmekten allak bullak
olmuştu. Kendi kendime iyimser düşünmem gerektiğini telkin
ediyordum: Belki Amerikalıların elindesin, ama endişelenme.
Sadece seni eve götürmek ve her şeyi gizlilik içinde halletmek
istiyorlar. İçimdeki kötümser ayağa kalkıyor, şimdi boku yedin!
işte diyordu. Amerikalılar üzerine bir bok atacak, sonra da ABD
cezaevlerine götürecekler; müebbet yatacaksın.

Çırlıçplak soydular. Gurur kırıcıydı, ama gözbağı bana çıp-
lak vücudumun ayıplanacak görüntüsünü görmememi salıyordu.
Bütün bu işlem sırasında, hatırlayabildiğim tek dua, sıkıntı dua-
sı olan Ya hayyu! Ya kayyum'u sürekli mırıldandım. Ne zaman
benzer bir durumla karşılaştıysam, Resulullah Peygamberimizin
(SAV) hayatından öğrenmiş olduğum kriz duası dışında bildiğim
bütün duaları unutacaktım.

Bir tim üyesi altıma hasta pedi bağlıyor. İşte o zaman uçağın
rotasının A.B.D. olduğundan kesinlikle emin oluyorum. şimdi
kendi kendimi "her şey iyi gidecek" diye inandırmaya başlıyo-
rum. Tek kaygım, ailemin beni böyle rezil bir şekilde televiz-
yonda görmesi. Bir deri bir kemik kaldım. Her zaman zayıftım
ama hiç böyle sıska olmamıştım: Sokakta giydiğim elbiseler o
kadar bol geliyordu ki büyük bir çuvala konmuş yavru kediyi
andırıyordum.

A.B.D. timi benim için hazırladığı elbiseyi giydirdikten son-
ra, bir adam bir anlığına gözbağı mı çıkardı. Her tarafını sarmış
simsiyah bir üniforması vardı. Ağzını açıp dilini çıkardı; benim

de aynı şeyi yapmam için işaret ediyordu, bir bakıma “Öksür bakalım” demekti bu; ben de bir süre buna direndim. Kısmen bembeyaz, sarı kıllı kolunu gördüm; bu benim Sam Amca’nın eline düştüğüm teorimi doğruladı.

Gözbağı sıkıca yerleştirildi. Bütün bu süre boyunca, uçak motorlarının gürültüsünü dinledim; bunların kalkıp inen uçaklar olduğuna inanıyordum. Benim için hazırlanmış “özel” uçağın yaklaştığını ya da kamyonun uçağa yaklaştığını hissettim; ötesini hatırlamıyorum. Ama bir muhafızın beni kamyonundan aşağı sürüklediğini hatırlıyorum; kamyon ve uçak merdivenleri arasında hiçbir boşluk yoktu çünkü. O kadar bitmiş, hasta ve tükenmiş hâldeydim ki yürüyemiyordum. Bu durum muhafızın bir ceset taşıyıcı gibi beni merdivenlerden taşımasına yol açtı.

Uçağın içi buz gibiydi. Bir koltuğa yatırıldım ve muhafızlar beni büyük olasılıkla yere zincirlediler. Üzerime bir battaniyenin örtüldüğünü hissettim; çok ince de olsa beni rahatlatmıştı.

Gevşedim ve kendimi düşüncelere verdim. Bir daha hiç göremeyeceğim ailem birer birer aklıma geldi. Ne kadar üzgün olmalılar! Sessizce ağlıyordum; gözyaşı dökmeden. Bunun nedeni de ölüm ve yaşam arasındaki çizgiye benzeyen sevinçte bütünü gözyaşlarımı akıtmıştım. Keşke insanlara karşı daha iyi olsaydım. Keşke aileme karşı daha iyi olsaydım. Hayatımda Allah’a, aileme, herkese karşı yaptığım her hatadan pişmanlık duydum.

Amerikan cezaevlerinde hayat nasıl bir şey acaba diye düşündüm. Onların cezaevleri ve mahkûmlarına nasıl sert davrandıklarını gösteren gördüğüm belgeseller geldi aklıma. Keşke kör ya da bir çeşit engelli olsaydım; o zaman beni tecride koyar ve bir parça insani muamele gösterip koruma altına alırlardı. İlk kez yargıcın karşısına çıkacağımdayken beni nelerin bekleyeceğini düşündüm. Müslümanlara karşı bu kadar nefret dolu bir ülkede yasal güvencelerden yararlanma fırsatım olacak mıydı? Kendimi bile savunma fırsatı verilmeden, zaten hakkımdaki hüküm çoktan verilmiş miydi?

Battaniyenin sıcaklığında bu kötü hayaller içinde boğuluyor gibiydim. Hasta pedi bana göre değildi: Beynimi sidik torbama sinyal göndermeye bir türlü ikna edemiyordum. Ne kadar denersem deneyeyim, beynim o şiddetle reddediyordu. Yanımdaki muhafızın ağızından şişeler dolusu su döküp durması durumumu kötüleştirmişti. Bun reddetmenin imkânı yoktu; ya yutar ya boğulurdun. Sadece bir tarafa dönük yatmak beni kesinlikle öldürecekti ama pozisyonumu ne zaman değiştirmeye kalksam, her seferinde güçlü bir el çekip beni eski pozisyonuma geri itiyordu.

Uçağın büyük bir jet olduğunu düşünmem, rotanın doğrudan doğruya A.B.D. olduğunu inanmamı sağladı. Ama yaklaşık beş saatlik uçuştan sonra, uçak alçalmaya başladı ve tekerlekleri düzgün bir biçimde piste değdi. A.B.D.'nin daha uzak olduğunu biliyordum. Neredeydik acaba? Almanya'da Ramstein? Evet! Ramstein'di: Ramstein'da Ortadoğu'dan gelen transit uçaklar için bir askerî havaalanı vardı; burada duracak yakıt alacaktır. Ama uçak iner inmez, muhafızlar zincir kelepçelerimi bir helikoptere kadar kısacık yürüyüşte bile bileklerimi acıtan plastik kelepçelerle değiştirmeye başladılar. Muhafızlardan biri, beni uçaktan dışarı çıkarırken, sanki "iyi olacaksın!" der gibi omuzuma dokundu. O sırada acı içinde olmama rağmen, bu jest bana benimle uğraşanlar arasında hâlâ bazı insanların olduğu umudunu verdi.

Güneşin sıcaklığını hissettiğimde, yine o soru zihnimi kurcalamaya başladı? Neredeyim? Evet, burası Almanya'ydı. Temmuz ayındaydık ve güneş erkenden doğuyordu. Ama neden Almanya? Almanya'da hiç suç işlememiştik ki! Ne bok yemeye beni buraya sürüklemişlerdi? Yine de Alman hukuk sistemi benim için çok daha iyi bir şanstı; işlemleri biliyor ve dillerini konuşuyordum. Ayrıca, Alman sistemi bir parça şeffaftı ve iki ya da üç yüz yıl gibi cezalar verilmiyordu. Fazla endişe etmeme gerek yoktu: Bir Alman yargıcın karşısına çıkarırlar, bana hükümetin suçlamasını açıklarlar; sonra da dava sonuçlanana kadar geçici olarak tutukevinde kalırdım. İşkence görmez ve sorgucların pis suratlarını seyretmek zorunda kalmazdım.

Yaklaşık on dakika sonra helikopter indi ve her iki tarafta da birer muhafızın oturduğu bir kamyonu bindirildim. Şoför ve yanında oturan kişi hayatımda hiç duymadığım bir dil konuşuyorlardı. Hangi Allah'ın belası dili konuştuklarını düşünürken, Filipince olabileceği geldi aklıma. Filipinler'i düşünmemin sebebi, orada A.B.D. Ordusu'nun dev varlığıydı. Tabii ya, burası Filipinler'di: A.B.D. ile birlikte bir kumpas çevirmiş; üzerime bok atmışlardı. Peki, ama yargıçları bana ne gibi sorular soracaktı ki? Gerçi, tam şu anda gideceğim yere bir an önce varıp işemekten başka bir şey yoktu aklımda; sonra dilediklerini yapabiliirdi.

Beş dakika kadar gittikten sonra, kamyon durdu ve muhafızlar beni aşağıya indirdiler. Beni bir cehenneme soktuklarını hissettim. Diz çöküp başımı öne eğmeye zorladılar: Beni sürükleyip götürünceye kadar bu pozisyonda duracaktım! Bağırıyorlardı: "Kıyımdama!" Şu anda aklımda diğer kaygılardan önce tek şey vardı; doğduğumdan beri bu kadar güzel işediğimi hatırlamıyorum. Öyle rahatlamıştım ki sanki serbest bırakılmış ve evime dönmüştüm. Bir anda bütün kaygılarım yok oldu; için için gülmüsedim. Kimse ne yaptığıma dikkat etmemişti.

Yaklaşık on beş dakika sonra, bazı muhafızlar beni çekiştire çekiştire, açıkça çok sayıda gözaltı "işlemi" yaptıkları bir odaya ittiler. Odaya girer girmez, muhafızlar giysimi başımdan yukarı doğru çekip çıkardılar. Kulaklarım, başım çok acıdı; sanki bütün bedenim bana karşı komplo içindeydi. Zar zor ayakta durabiliyordum. Muhafızlar üzerimdeki tüm giysileri yırtar gibi çıkardılar; çok geçmeden karşılarında anadan doğma kalmıştım. Aynı zamanda, yavaşça sıkıntı duasını sessizce mırıldanmaya başladım: Ya hayyu! Ya kayyum. Kimse duayı kes demedi; sadece bir MP (Askerî İnzibat) bana nefret dolu gözlerle baktı. Sonra da odaya göz gezdirmeyi kesmemi emredecekti.

Bir [REDACTED] sıhhiye beni hızlı bir muayeneden geçirdikten sonra üzerime Afgan elbiseleri giydirdiler. Evet, Filipinlerde Afgan elbiseleri! Hâliyle, zincirlenmişim; ellerim ve ayaklarımdan gelen zinciri de belime dolamışlardı.

Ayrıca ellerime de tek parmaklı eldiven geçirmişlerdi. Şimdi işleme hazırdım. Ne işlemi? Hiçbir emare bulamamıştım.

Eskort timi beni gözü bağlı olarak yandaki sorgu odasına çekti. Ben odaya girer girmez, bağırıp çağırmaya ve duvara ağır bir şeyler fırlatmaya başladılar. Bu bağırış çağırış arasında, aşağıdaki soruları anlayabildim:

“Mulla Omar nerede?”

“Usama Bin Laden nerede?”

“Jalalu din Hakani nerede?”

Aklımdan hızlı bir tahlil yaptım: Bu sorulan kişiler bir ülkenin liderleriydi; tamam ama neden şimdi bir grup firari gibi isimlerini soruyorlardı! Sorgucular birkaç şeyi atlamışlardı. Birincisi, bana daha biraz önce son haberleri vermişlerdi: Afganistan ele geçirilmiş, ama üst düzey kişiler esir alınmamıştı. İkincisi, ben terörizme karşı savaşın başladığı anlarda kendi ayağımla gidip teslim olmuşum. O zamandan beri bir Ürdün hapishanesinde kalmıştım; kelimenin gerçek anlamıyla dış dünyadan kopuktum. O zaman, bırakın ülkenin liderlerinin kaçışını, A.B.D.’nin Afganistan’ı ele geçirdiğini nereden bilebilirdim ki? Üstelik bir de nerede olduklarını?

Çaresiz, “Bilmiyorum!” diye cevapladım.

İçlerinden biri kırık dökük bir Arapçayla, “Yalan söylüyorsunuz!” diye bağırды.

“Hayır, yalan söylemiyorum; teslim oldum; falan filan. Bir tek Abu Hafs’ı tanıyorum....” diye bütün hikâyemi hızla özetleyiverdim.*

* İsmi burada ve el yazmasının başka yerlerinde sansürsüz geçen Abu Hafs, MOS’un kuzeni ve eski kayınbiraderidir. Tam adı Mahfouz Ould al-Walid olup aynı zamanda Abu Hafs al-Mauritani olarak da tanınır. Abu Hafs, MOS’un eski eşinin kız kardeşiyle evliydi. 1990’larda ve Amerika Birleşik Devletleri’ni hedef alan 11 Eylül 2001 terörist saldırısına kadar grubun başlıca danışma organı olan El Kaide Şura Konseyi’nin önde gelen üyeleri

“Bu göt herifleri tıpkı İsraililerin yaptığı gibi sorgulamalıyız.”

Bir diğeri “Nasıl yapıyorlar bu işi” diye sordu.

“Çırılçıplak soyup sorguluyorlar.”

Diğeri “Biz de mi böyle yapsak?” dedi. Sandalyeler hâlâ havalarda uçuşuyor ve duvarlara çarpıyordu. Bunun sadece korku ve endişe yaratmak için yapılmış bir güç gösterisi olduğunu biliyordum. Yine de ortamın atmosferinden gerekenden fazla etkilendim. Uzak bir ihtimal olarak hiç aklımdan çıkmasa da Amerikalıların işkence yapacaklarına inanmıyordum.

Biri “seni daha sonra sorgulayacağım” dedi ve A.B.D.’li tercüman aynısını Arapça tekrarladi.

Sorgucu, “alın şunu otele götürün” dedi. Bu sefer tercüman çevirmedi.

Böylece ilk sorgu tamamlanmış oldu. Ben dehşet içindeyken, muhafız beni sürükleyip götürmeden önce tercümanla ilişki kurmaya çalıştım.

“Bu kadar iyi Arapçayı nerede öğrendin?” diye sordum.

“A.B.D.’de!” diye cevaplarırken gururu okşanmış gibiydi. Aslında, hiç de iyi Arapça konuşmuyordu. Ben sadece birkaç dost edinmek istemiştim. O kadar.

Muhafız timi beni uzaklaştırdı. İçlerinden biri ağır bir Asyalı aksanıyla “Sen İngilizce konuşuyorsun” dedi.

arasındaydı. Abu Hafs’ın o saldırılara muhalif olduğu yaygın şekilde rapor edilmiştir; 11 Eylül Komisyonu hatta Moritanyalı Abu Hafs’ın (Abu Hafs the Mauritanian) Bin Ladin’e saldırıların *Kuran*’a aykırı olduğuna dayanarak saldırılara muhalefeti beliren bir mektup yazdığını bile raporuna almıştı. Abu Hafs, 11 Eylül saldırılarından sonra Afganistan’dan ayrılmış ve sonraki on yılı İran’da ev hapsinde geçirmişti. Nisan 2012’de, sınır dışı edildiği Moritanya’da kısa bir süre gözaltında kaldıktan sonra serbest bırakılmıştı. Şimdi özgürdür. 11 Eylül Komisyonu’nun raporunun ilgili kısmına erişim: http://govinfo.library.unt.edu/911/report/911Repor_Ch7.pdf

“Az biraz” diye cevapladım. Adam güldü; yanındaki de. Kendi kendime dedim ki: “Bak, şu Amerikalılar ne dost canlısı adamlar. Seni bir Otel’e yerleştirecek, birkaç günlüğüne sorgulayıp sonra sağ salim evine uçakla gönderecekler. Endişe edecek ne var ki? A.B.D. sadece her şeyi çek etmek istiyor. Madem masumsun, onlar da bunu er geç anlayacaklar. Allah aşkına, Filipinler’de bir üstesin işte. Burası hukuk ile hukuksuzluk arasındaki son sınır olduğu hâlde her şey gelip geçecek. Muhafızlardan birinin Asyalıları andırması benim yanlış olan Filipinler teorimi güçlendirmişti.

Çok geçmeden Otel dedikleri yere geldim. O da ne? Burası ne banyosu ne de tuvaleti olan ahşap bir hücreden başka bir şey değildi. Keyfiliğin hüküm sürdüğü Ürdün’den ayrıldığım için memnun sayılırdım. Ama kılamadığım namazlar beni endişelendiriyordu. Yolculuk boyunca kaç rekât namazı kaçırdığımı bilmek istiyordum. Hücrenin önünde duran gardiyanın ufak tefek, zayıf beyaz [REDACTED] oluşu, beni bir parça rahatlatmıştı: Sekiz aydır muhatap olduklarım hep iriyan, kaslı erkeklerdi.”

[REDACTED] saati sordum, doğru hatırlıyorsam [REDACTED] bana on bir gibi olduğunu söyledi. Bir soru daha soracaktım.

“Bugün günlerden ne?”

“[REDACTED] Bilmiyorum, burada her gün aynı” diye cevapladı. Çok soru sorduğumu anladım; [REDACTED] daha sonra öğreneceğim gibi bana saati söylemesi bile beklenmedik bir şeymiş.”

Su şişelerinin üstüne özenle yerleştirilmiş bir *Kuran* buldum. Kesinlikle bir Otel olmayan cezaevinde yalnız olmadığımı anlamış oldum.

Sonradan ortaya çıktı ki yanlış hücreye kapatılmışım. Bir anda, kafasına siyah bir çuval geçirildiğinden, yüzünü göremediğim bir tutuklunun sıska ayaklarını gördüm. Çok geçmeden etrafı

* Bağlam, gardiyanın kadın olduğunu ortaya koyuyor. El yazması boyunca, dişil zamirler (she ve her) sürekli olarak sansürlenmişken, eril zamirler (he ve his) sansürlenmeden bırakılmıştır.

görmesinler ve tanınmasınlar diye, yazar dahil herkesin kafasına siyah çuval geçirildiğini öğrenecektim. Doğrusunu söylemek gerekirse, tam ağır ya da acı çektiği bir anda tutukluların yüzünü görmek istemiyordum; çünkü insanları acı çekerken görmekten nefret ediyordum. Bu beni çıldırtıyordu. Ürdün'deyken işkence gören zavallı tutukluların inilti ve çığlıklarını hiç unutmayacağım. Çığlıkları duymamak için ellerimle kulaklarımı kapattığımı, ama ne yaparsam yapayım bu çığlıkları yine işittiğimi hâlâ hatırlarım.

Kapımdaki [REDACTED] gardiyan muhafız timini durdurup bir başka hücreye naklimi organize etti. Bu yeni hücre, daha demin geldiğim hücreyi andırmakla birlikte duvara bakıyordu. Odada yarısı dolu bir su şişesi vardı; etiketi Rusçaydı; keşke Rusça öğrenseydim. Kendi kendime dedim ki, Filipinler'deki bir A. B. D üssünde Rusya'dan gelmiş su şişeleri? A.B.D.'nin Rusya'dan malzeme almaya ihtiyacı yok ki. Dahası bunun coğrafi olarak bir anlamı da yoktu. Neredeyim acaba? Belki eski bir Rus Cumhuriyeti'nde; Tacikistan olmasın sakın? Tek bildiğim nerede olduğumu bilmediğimdi!

Hücrenin tuvaleti yoktu. Abdest almak imkânsız ve yasaktı. Neresinin Mekke'nin yönünü gösteren Kible olduğuna dair bir işaret yoktu. Hemen yan hücremde aklını kaçırmış biri kalıyordu; bilmediğim bir dilde bağırıp duruyordu. Daha sonra adamın bir Taliban lideri olduğunu öğrendim.

20 Temmuz 2002; o gün daha sonra gardiyanlar beni rutin polisiye gözaltı işlemleri için çıkardılar: Parmak izi alma, boy, kilo, vb... Tercüman olarak [REDACTED] önerildi. Arapça'nın [REDACTED] anadili olmadığı belliydi. [REDACTED] bana kuralları sıraladı: Konuşmak yasak; yüksek sesle dua etmek yasak; abdest almak yasak ve bunun gibi bir yığın yasak daha.*

Gardiyan bana banyoyu kullanıp kullanmak istemediğimi sordu. Duş alıp almayacağımı sormak istediğini sandığımdan,

* Tekrar, sansürlenmiş zamirler tercümanın kadın olduğuna işaret ediyor.

“Evet!” dedim. Banyo dedikleri, insan dışkısıyla dolu bir fıçıydı. Bu benim hayatımda gördüğüm en iğrenç banyoydu. Gardiyanlar siz işinizi görürken sizi gözlemek zorundaydılar. Yemek yiyemiyordum –Ürdün’deki yemekler, Bagram’da verdikleri soğuk tayından çok daha iyiydi– bu yüzden gerçekten de banyoyu kullanmak zorunda kalmıyordum. İşemek için odamdaki boş su şişelerini kullanırdım. Hijyen hiç de mükemmel değildi. Kimi zaman şişeler dolduğunda yere işer ama bir biçimde kapıya kadar gitmemesini sağlardım.

Tecritte geçirdiğim bazı gecelerden sonra, beni Hristiyan yapmaya çalışan komik bir gardiyanım olmuştu. İngilizcem çok basit de olsa sohbet etmekten hoşlanıyordum. Diyalog kurduğum gardiyan genç, dindar ve enerjikti. Bush’u seviyor (ona göre “gerçek dinî lider”di) Bill Clinton’dan (“Kâfir”) nefret ediyordu. Doları seviyor, Euro’dan nefret ediyordu. Yanında hep bir *İncil* taşıyor ve her fırsatta bana çoğu *Eski Ahit*’ten alınmış hikâyeler okuyordu. Eğer Arapça *İncil* okumamış olsaydım, bunları anlayabilecek durumda olmayacaktım. Zaten hikâyelerin versiyonları *Kuran*’dakilerden çok farklı değildi. *İncil*’i bir Ürdün hapishanesinde incelemiştim; bir *İncil* istemiştım ve getirip vermişlerdi. Bu bana, birçoğunun kutsal kitaplardan etkilendiklerini inkâr etmiş olsa da Batılı toplumları anlamamda çok yardımcı olmuştu.

Onunla tartışmak istemedim: Konuşacak birilerini bulduğumdan mutluydum. O ve ben, *Kuran* dahil kutsal kitapların aynı kaynaktan gelmiş olması gerektiği konusunda hemfıkirdik. O sinirli askerin dinî bilgilerinin çok sığ olduğu görülecekti. Yine de benim gardiyanım olmasından memnundum. Bana banyoda daha çok zaman veriyor; hatta işimi görürken başka taraflara bakıyordu.

Ona durumumu sordum. “Sen suçlu değilsin çünkü canileri diğer tarafa koyuyorlar” diyerek eliyle işaret etti. Aklımdan o “suçlular” geçti ve bir grup Müslüman genci ve ne kadar zor koşullar altında olduklarını düşündüm. Kendimi kötü hissettim. Daha sonra beni de o “suçlular”ın arasına koydular; ben de “yüksek öncelikli suçlu” oluverdim. Aynı gardiyan bana üç gün sonra

serbest bırakılacağımı söyledikten sonra, beni o “suçlular” arasında görünce biraz utanmadım değil. Yine normal davranıyor, ama yanında çok asker olduğundan eskisi kadar rahatlıkla dinî konuları konuşamıyordu. Diğer tutuklular bana onun kendilerine karşı da fena davranmadığını söylediler.

**

İkinci ya da üçüncü gece [REDACTED] beni hücremden çıkarıp sorguya götürdü. Orada aynı Arapça [REDACTED] oturmuştu

[REDACTED]. Onun bu işin tam adamı olduğunu söyleyebilirdiniz: Pis işler yapmayı umursamayan türden bir adamdı. Bagram’da gözaltında tutulanlar ona [REDACTED] derlerdi; hükümetin serbest bıraktığı masum sivillere bile işkencenin sorumlusu olduğu anlatılırdı.*

[REDACTED] beni zinciri vurması gerekmedi; çünkü günde 24 saat zincirliydim. Elim ve ayağım dahil, tamamen zincirlenmiş bir hâlde uyuyor, yemek yiyor ve banyoyu kullanıyordum. [REDACTED] Elindeki dosyayı açtı [REDACTED] ve tercüman aracılığıyla başladı. [REDACTED] bana hayatım ve geçmişimle ilgili genel sorular soruyordu. “Hangi dilleri konuşuyorsun?” Bana inanmamıştı; tercümanla birlikte gülüyor, “Ha ha, ha, Almanca biliyorsun demek? Bir çek edelim bakalım.”

* 15 Aralık 2005 tarihli İdari Teftiş Kurulu (ARB) oturumunda, MOS Bagram’daki A.B. D.’li sorgucuyu, Bagramlı mahkûmların “İşkenceci William” (“William the Torturer”) adını taktıklarını Japon asıllı Amerikalı olarak tarif etti. ARB transkripsiyonu, 23. Buradaki baş sorgucu söz konusu olan o sorgucu olabilir. MOS’un 2005 ARB oturumunun transkripsiyonuna erişim: http://www.dod.mil/pubs/foi/operation_and_plans/Detainee/csrt_arb/ARB_Transcript_Set_8_20751-21016.pdf, p. 23 transcript, p. 206 in link.

Aniden [REDACTED] oda [REDACTED]

[REDACTED]. Yanılmak mümkün değildi, [REDACTED]

“Ja Wohl,” diye cevapladım. [REDACTED] değildi [REDACTED]

ama Almancası [REDACTED]

[REDACTED] geçirdiği düşünülürse, oldukça iyiydi. Arkadaşına benim Almancamın “ [REDACTED] olduğunu teyit etti.

Her ikisi de bana bundan sonra bir parça saygıyla baktılar; gerçi saygı beni [REDACTED] gazabından kurtarmaya yetmiyordu. [REDACTED] bana Almanca konuşmayı nerede öğrendiğimi sordu ve beni ileride tekrar sorgulayacağını söyledi.

[REDACTED], “Wahrheit macht frei, gerçek seni özgür kılar.”

Bunu söylediğini işittiğimde, gerçeğin beni özgür kılmayacağını biliyordum, çünkü “Arbeit” Yahudileri özgür kılmamıştı. Hitler’in propaganda makinesi, Yahudi esirleri “Arbeit macht frei,” çalışmak sizi özgür kılar sloganıyla tuzağa çekmeye çalışıyordu. Ama çalışmak kimseyi özgür kılmamıştı.

[REDACTED] küçük defterine not alıp odadan ayrıldı. [REDACTED] beni odama geri götürdü ve [REDACTED] özür diledi [Bağlam, MOS’a Almanca hitap eden ikinci sorgucunun Alman olduğuna işaret ediyor].

“Seni bu kadar uzun uyanık tuttuğum için özür dilerim,”

“Sorun değil!” [REDACTED] diye cevapladı.

Tecritte geçirdiğim günlerden sonra, diğer tutukluların arasına nakledildim. Ama sadece onlara bakabiliyordum çünkü hücreler arasındaki dar dikenli telli koridora konulmuştum. Buna

* Bağlam ikinci sorgucunun MOS’a Almanca hitap ettiğini düşünüyor.

rağmen kendimi cezaevinin dışındaymış gibi hissetmiş, ağlayıp Allah'a şükretmişim. Sekiz aylık tam tecritten sonra, az çok benim durumumdaki tutuklu arkadaşları görmüştüm. Benim gibi "kötü" tutuklular günde 24 saat zincirleniyor ve her geçen gardiyan ya da tutuklunun üzerine basıp geçmek zorunda kaldığı koridorda tutuluyordu. Yer o kadar dardı ki dikenli tel on gün boyunca bedenime batıp acı vermişti. [REDACTED] zorla beslendiğini gördüm; kırk beş gündür açlık grevindeydi. Gardiyanlar ona sürekli bağırıyor; o da elindeki bir dilim kuru ekmeği evirip çeviriyordu. Bütün tutuklular o kadar tükenmiş görünüyorlardı ki sanki diri diri gömülüp birkaç gün sonra mezarlarından çıkmışlardı. Ama [REDACTED] tamamen farklı bir hikâyeydi: O üzerinde et kalmamış tam bir iskeletti. Bana II. Dünya Savaşı'nda savaş esirleriyle ilgili belgeselerde gördüğümüz resimleri hatırlatmıştı.

Tutukluların birbiriyle konuşması yasaktı; ama birbirimize bakmakla yetiniyorduk. Konuşmanın cezası, tutukluyu ayakları yere zar zor değecek şekilde ellerinden asmaktı. Uzun zaman bu şekilde ellerinden asılmış vaziyette kalan bir Afgan tutuklu görmüştüm. Sıhhiyeler onu "benzettikten" sonra tekrar astılar. Diğer tutuklular daha şanslıydı: Onlar bir süre asılıyor, sonra indiriliyordu. Tutukluların çoğunluğu asılırken konuşmaya çalışıyorlar; bu yüzden gardiyanlar onların cezalarını iki katına çıkarıyorlardı. Oğlunu ele vermesi için tutuklandığı söylenen çok yaşlı bir Afgan vardı. Yaşlı adam akıl hastasıydı; durmadan konuşuyordu çünkü ne nerede olduğunu biliyordu, ne de neden burada olduğunu. Ama gardiyanlar o adamı bile sürekli asıp asıp indirmeyi görev edinmişlerdi. Çok acı vericiydi. Bir gün gardiyanlardan biri onu yüzükoyun yere ittirince, yaşlı adam bir bebek gibi ağladı.

A.B.D.'ye karşı gerçekleştirilmiş operasyonların adları verilmiş altı, yedi büyük dikenli tel hücreye kapatılmıştık: U.S: Nairobi, U.S.S. Cole, Dar Es Salam ve vb. Her hücrede tutuklu arkadaşlarına emirleri çevirecek tercüman olarak kendini paralayan

“English” denilen bir tutuklu vardı. Bizim “English”imiz Sudanlı [redacted] adlı bir beydi. Onun İngilizcesi çok yetersizdi. Bana gizlice İngilizce bilip bilmediğimi sordu. “Hayır,” diye cevapladım. Ancak onunla karşılaştırıldığında ben bir Shakespeare sayılabilirdim. Kardeşlerim onlara hizmet etmek istemediğini düşünseler de ben sadece durumun ne kadar kötü olduğunu bilmiyordum.

Şimdi bir grup berbat Amerikan askeri önünde oturuyordum. Sürekli bir şeyler atıştırdıklarını görünce edindiğim ilk izlenimim beni “bu heriflerin neyi var, neden bu kadar sürekli yemek zorundalar?” diye düşünmeye zorlamıştı. Gardiyanların çoğu uzun boylu ve şişmandı. Bazıları dostça bazıları aşırı düşmanca davranıyorlardı. Hiç İngilizce anlamıyormuşum gibi yaptığımı düşünen bir gardiyanın asık suratla yanıma gelip şunları söylediğini hatırlıyorum:

“İngilizce biliyor musun?” diye sordu.

“İngilizce yok,” diye cevapladım.

“İngilizce konuşmanızı isteyen kim; yavaş yavaş ölmenizi istiyoruz,” dedi.

“Yok İngilizce” diye tekrar edip durdum. Ona mesajının alındığının zevkini vermek istemiyordum. Nefret dolu insanlar hep nefretlerini birilerine kusacak bir şeyler bulurlar ama ben kusuk içinde kalmaya hazır değildim.

Toplu namaz kılınmasına müsaade etmiyorlardı. Herkes tek başına namaz kılıyordu; ben de öyle yaptım. Tutukların namaz vakitleri hakkında hiçbir bilgisi yoktu. Tek yaptığımız biri namaza durduğunda, namaz vakti gelmiştir diye namaza başlardık. İsteyen tutuklulara *Kuran* veriliyordu. Ben istediğimi hatırlamıyorum; çünkü gardiyanların *Kuran*’a saygıları yoktu; su şişesi gibi birbirlerine atıp tutuyorlardı. Allah’ın sözünü aşağılamalarına sebep olmak istemiyordum. Ayrıca, Allah’a şükür, ben *Kuran*’ı ezbere bilirdim. Hatırladığım kadarıyla, tutuklardan biri bana hücrede kimsenin kullanmadığı bir *Kuran* vermişti.

Birkaç gün sonra, ██████████ sorguya götürmüştü.

██████████ tercümanlık yapıyordu.

██████████ “Bana hikâyeni anlat,” dedi.

“Adım..., 1988’de mezun oldum, Almanya’da burs almıştım....” Çok can sıkıcı ayrıntıları da cevapladım. Bunların bir tekinin bile ██████████ ilgilendirdiği ya da etkilediği görülüyordu. Yorulup esnemeye başlamıştı. Ben onun kesinlikle ne duymak istediğini biliyordum. Ama ona yardım edemezdim.

Sözümü kesti. “Ülkem doğrulara çok değer verir. Şimdi sana birkaç soru soracağım. Doğru cevap verirsen serbest kalacak ve ailine sağ salım geri döneceksin. Ancak doğru söylemezsen, müebbet yatacaksın. Hangi terörist örgütlerle ilişkidesin?”

“Hiçbiriyle” diye cevapladım.

“Sen adam değilsin. Saygıyı hak etmiyorsun. Diz çök, ellerini sırtında birbirine kavuşturun.”

Emirlerine itaat ettim. Kafamın üzerine bir çuval koydu. Sırtım sonradan ağrımaya başladı; o pozisyon çok acı vericiydi; siyatiklerimi azdırmaya çalışıyordu.* ██████████

██████████ iki projektör getirdi ve yüzüme gelecek şekilde ayarladı. Onları göremiyordum ama üzerime vuran sıcaklıktan terlemeye başladım.

“Müebbet yatacağın bir Amerikan hapisanesine gönderileceksin” diye tehdit etti. “Bir daha aileni hiç görmeyeceksin. Karını bir başka erkek *ikecek. Amerikan hapishanelerinde, senin gibi teröristlere bir yığın mahkûm aynı anda tecavüz eder. Ülkemde gardiyanlar işlerini çok iyi yaparlar. Ama tecavüze uğramak kaçınılmazdır. Bana doğruyu söylersen, o zaman hemen serbest bırakılırsın.”

* 2005 ARB oturumunda, MOS “İşkenceci William” (“William the Torturer”) takma adlı bir sorgucunun onun “çok uzun saatler” diz çökmeye zorlanmasının siyatik ağrılarını azdirdiğini ve bu sorgucunun onu sonradan tehdit ettiğini söyledi. ARB transkripsiyonu, 23.

Onun pis bir yalancı ve şerefsiz bir herif olduğunu bilecek yaşıyordum. Ama görev başındaydı ve bu beş para etmez laflarını tekrar tekrar dinlemek zorundaydım. Şu teşkilatlar akıllı insanlarla çalışmaya başlasalar diye düşünmekten kendimi alamamıştım. Birinin onun saçmalıklarına inanacağını mı sanıyordu? Eğer bana “Bak, bana istediğimi vermezsen, kendini işkenceye hazırla” deseydi ona daha fazla saygı duyardım.

Tamam, dedim, “Tabii doğruyu söyleyeceğim!”

“Hangi terörist örgütlerle ilişkidesin?”

“Hiçbiriyle!” diye cevapladım. Çuvalı kafama tekrar geçirdi ve bir aşağılama, küfür, yalan ve tehdit dolu uzun bir diskur çekmeye başladı. Ne bunların hepsini hatırlıyorum, ne de hafızamı bu kadar boktan şeyle meşgul edebilecek durumdayım. Çok yorgundum ve acı çekiyordum. Oturmaya çalışıyordum ama o beni geri itiyordu. Acıdan ağladım. Evet, benim yaşımda bir erkek sessiz sessiz ağlamıştı. O sırada sadece çektiğim ıstıraba dayanamamıştım.

■■■■■■ bana daha çok işkence yapacağını söyleyerek, birkaç saat sonra hücreme geri gönderdi. Söylediği gibi, “Her şey daha yeni başlıyordu!” Dehşet içinde ve tükenmiş bir biçimde hücreme geri götürüldüm. Beni onun elinden kurtarması için Allah’a dua ettim. Bunu izleyen günler korkunç geçti: ■■■■■■ ne zaman hücremizin önünden geçse, ben başka tarafa bakıyor; devekuşu gibi onu görmezsem onun da beni “görmeyeceğini” varsayıyordum. ■■■■■■ herkesi gece gündüz kontrol ediyor, her bir tutuklu için gardiyanlara reçete veriyordu. Onu başka bir tutukluya işkence ederken de gördüm. Onun hakkında işittiklerimi anlatmak istemem; sadece kendi gözlerimle gördüklerimi anlatmam yeter. 16 bilemedin 17 yaşında bir Afgan delikanlısıydı. ■■■■■■ onu üç gün boyunca, uyutmadan ayakta durmaya zorladı. Onu görünce kendimi çok kötü hissediyordum. Ne zaman yere düşse, gardiyanlar yanına gelip “teröristlere uyku yok” diye bağırıp yeniden ayağa dikerlerdi. Ben uyanıp kalktığımı ve onun orada hâlâ ayakta dikilirken gördüğümü hatırlarım.

■■■■■ etrafta gördüğümde, kalbim yerinden fırlayacakmış gibi atardı ve o da genelde etrafta olurdu. Bir gün bana çevirmen ■■■■■ bir mesaj iletti.

“■■■■■ kışına tekmeyle basacak.”

Cevap vermedim, ama içimden Allah muhafaza, dedim! Aslında ■■■■■ kışına tekmeyle basmadı; bunun yerine ■■■■■ beni sorguya götürdü.*

İyi bir adama benziyordu; belki de dil nedeniyle benimle anlaşabileceğini hissetmişti. Neden olmasındı? Almanca konuştuğumu öğrenince, bazı gardiyanlar bile yanıma gelip benimle Almanca pratik yapıyorlardı.

Neyse, bana uzun uzun hikâye anlattı. “Ben ■■■■■ gibi değilim. O genç ve sinirli. Ben insanlık dışı yöntemler kullanmam; benim kendi yöntemlerim var. Amerikan tarihi ve terörizme karşı bütün savaş hakkında konuşmak istiyorum.”

■■■■■ dosdoğru konuşan ve bilgilendirici biriydi. Amerikan tarihiyle ve masumları bile boğarak cezalandıran Püritenlerden girip terörizme karşı savaştan çıktı. “Bu harekâta masum tutuklu yok: Ya bizimle işbirliği yaparsın ve sana en iyi şartlarda bir anlaşma ayarlarım ya da seni Küba’ya göndeririz.”

“Ne? Küba mı?” diye haykırdım. “Ben İspanyolca bilmiyorum; üstelik siz Amerikalılar Küba’dan nefret edersiniz.”

“Evet, ama Guantánamo’da bir Amerikan toprağımız var” dedikten sonra, bana Teddy Roosevelt ve daha başka şeylerden söz etti.

“Beni niye Küba’ya göndereceksiniz?”

“Bizim Mısır ve Cezayir gibi başka seçeneklerimiz de var. Ama onlara sadece çok kötü insanları gönderiyoruz. Bense onlara insanları göndermekten nefret ediyorum; çünkü çok ağır işkence yapıyorlar.”

* Bu, ilk sorguda asistanlık yapan Almanca konuşan sorgucuymuş gibi görünüyor.

“O zaman beni Mısır’a gönderin.”

“Bak, bunu isteme benden. Küba’da tutuklulara insanca muamele ediliyor. Orada iki İmam da görevli. Kampı ordu değil DOJ yönetiyor.*

“Ama ben ülkenize karşı hiçbir suç işlemedim ki.”

“İşlemediysen elimden üzülmekten başka bir şey gelmez. Kendini kanser olmuş farz et!”

“Mahkemeye çıkarılacak mıyım?”

“Yakın gelecekte değil. Belki üç yıl sonra, halkım 11 Eylül’ü unuttuğunda.” ██████ bana özel hayatı hakkında bir şeyler de anlattı; ama onları buraya yazmak istemiyorum.

Bundan sonra ██████ birkaç seans daha geçirdim. Bana bazı sorular soruyor ve hiç tanımadığım kişiler için “O seni tanıdığını söyledi” diyerek beni tuzağa düşürmeye çalışıyordu. Email adreslerimi ve şifrelerimi aldı. Ayrıca ██████ Bagram’da beni kimin sorguladığını sordu. ██████ yasasının onları yabancılara ülke dışında sorgulamalarını yasakladığını söylediler.”

* “*Department of Justice*” (Adalet Bakanlığı) Tabii ki, bu doğru değil. Guantánamo Körfezi esir kampı, Guantánamo Körfezi Donanma Üssü’ndedir ve A.B.D. Güney Saha Komutanlığı’nın emir komutasındaki bir A.B.D. Askerî Müşterek Görev Kuvveti tarafından yönetilmektedir.

** Bu Alman dış istihbarat teşkilatı Bundesnachrichtendienst (BND) ajanlarına atıf olabilir. Basında çıkan haberler, MOS’un hem Alman, hem de Kanada istihbaratından ajanlar tarafından Guantánamo’da sorgulandığını ortaya koyuyor. El yazmasının sonraki bölümlerinde, GTMO’da BND sorgucuları oldukları görülen kişilerle karşılaşma sahnesinde, MOS özellikle yabancı sorguculara konan yasağa atıf yapar. Bkz., s. 51, dipnot; aynı zamanda, b.k.z., <http://www.spiegel.de/international/world/from-germany-to-guantanamo-the-career-of-prisoner-no-760-a-583193-3.html>; and http://www.thestar.com/news/canada/2008/07/27/csis_grilled_trio_in_cuba.html.

Bütün zamanını beni Küba'ya gitmekten kurtulabilmem için sürekli onlarla işbirliği yapmaya ikna etmek için harcıyordu. Doğrusu, Küba'ya gitmeyi Bagram'da kalmaya tercih ediyordum.

“Olsun” dedim. “Bir şey değiştirebileceğimi sanmam.”

Gerçi [REDACTED] sevmiştim. Yanlış anlamayın; herif sinisi sorgucunun tekiydi. Ama en azından benimle zekâ düzeyime uygun konuşuyordu. [REDACTED] beni diğer tutukluların arasına hücreye koymasını istedim ve dikenli telin açtığı yaraları gösterdim. [REDACTED] kabul etti: Bagram'da, sorgucular ne isterlerse yapabilirlerdi. Tüm kontrol onlardaydı ve MPs (Askerî İnzibat) onların hizmetindeydi. Bazen [REDACTED] bana istediğim diet içeceklerden verirdi. Hâliyle her yemekte çıkan soğuk kumanya ve kuru ekmek düşünülürse, bu bana ilaç gibi gelirdi. Ben verilen bu yemekleri gizlice diğer tutuklulara verirdim.

Bir gece [REDACTED] bana Milenyum komplosuyla ilgili sorular sormak isteyen iki askerî sorgucuyu tanıttı. Yarım yamalak Arapça konuşuyorlar ve bana çok düşmanca davranıyorlardı. Oturmama izin vermeyip akıllarına estiği gibi tehdit edip durmuşlardı. Ama [REDACTED] onlardan nefret ediyordu ve bana Almanca şöyle söyledi: “İşbirliği yapmak istersen, benimle işbirliği yap. Bu MI'nın [Military Intelligence, Askerî İstihbarat] adamları beş para etmezler.” Sanki teşkilatların katıldığı bir açık artırma-daydım; kim bedeli artırırsa ona kalacaktım!”

-
- * Sorgucunun askerî sorgucularla ilgili yorumu ve MOS'un kendi sorgusunda kontrolü elde tutmak için teşkilatlar arası rekabete atıf yapması, sorgucunun sivil teşkilatlardan, muhtemelen FBI'dan olduğunu düşündürüyor. Askerî sorgulama yöntemleri konusunda FBI ile Pentagon'a bağlı Savunma İstihbarat Teşkilatı (Defense Intelligence Agency) arasındaki teşkilatlar arası uzun çatışma, geniş olarak belgelenip raporlara geçirilmiştir. En dikkat çekici örnek, A.B.D. Adalet Bakanlığı Genel Müfettişi'nin (U.S. Department of Justice's Inspector General) Mayıs 2008 tarihli, A Review of the FBI's Involvement in and Observations of Detainee Interrogations in Guantánamo Bay, Afghanistan, and

Diğer tutuklularla birlikteyken, her zaman yasakları çiğneyip yan hücredekilerle konuşurduk. Benim doğrudan üç komşum vardı. Biri Birleşik Arap Emirlikleri'ne (Emirates) giderken yolda kaçırılan bir Afgan delikanlıydı. Orada çalışıyor ve Körfez (Gulf) aksanıyla Arapça konuşuyordu. Çok komikti; beni güldürüyordu. Dokuz aydır gülmenin nasıl bir şey olduğunu unutmuştum. Tatillerini Afganistan'da geçirirmiş ve oradan İran'a gitmiş. İran'dan tekneyle Birleşik Arap Emirlikleri'ne (Emirates) giderken, yolda tekne A.B.D. tarafından kaçırılmış ve yolcuları tutuklanmış.

İkinci komşum, Nijerya doğumlu ama Suudi Arabistan'a göçmüş yirmi yaşındaki bir Moritanyalıydı. Moritanya'ya hiç gitmemişti; Moritanya lehçesi de bilmiyordu. Kendisini tanıtmassa Suudi olduğunu söyleyebilirdiniz.

Üçüncü komşum, Ürdün'den gelmiş [REDACTED] adında bir Filistinliydi. Bir Afgan aşiret liderinin eline geçmiş ve yaklaşık yedi ay onların elinde işkence görmüştü. Onu kaçıran aşiret reisi [REDACTED] Amerikalılara teslim ederim diye tehditle, ailesinden para istemiş. Oysa bu tehdit boşunaydı; çünkü büyük balık olmadıktan sonra, A.B.D. adam başına ancak \$5,000 ödüyordu. Eşkıya fidye ile ilgili her şeyi, [REDACTED] ailesiyle ayarlamış, ama [REDACTED] Kâbil'de esaretten kaçmayı başarmış. Kolaylıkla bir Arap mücahit numarası yaparak Celalabat'a geçmiş; orada yakalanmış ve Amerikalılara satılmış. [REDACTED] Ürdün'de kaldığımı söyledim. O da istihbarat teşkilatları konusunda bilgi sahibiymiş gibi görünüyordu. Benimle uğraşan bütün sorgucuları tanıyordu, çünkü [REDACTED] kendisi.

Iraq (Guantánamo Körfezi, Afganistan ve Irak'ta Gözlatındaki Şahısların Sorgulanmasına FBI'ın Dahil Olması ve Gözlemleri Üzerinde Bir Araştırma) (bundan böyle DOJ IG olarak geçecek olan) adlı rapordur. [http://www.justice.gov/oig/special/s0805 / final.pdf](http://www.justice.gov/oig/special/s0805/final.pdf) adresinde erişime açık rapor, özellikle MOS'un sorgulanmasına ayrılan önemli yerler içermektedir.

Birbirimizle konuşurken, başlarımızı gizler, yoruluncaya kadar konuşurduk. Komşularım bana Afganistan'da Bagram'da olduğumuzu söylediler. Ben de onlara Küba'ya nakledileceğimizi haber verdim. Ama bana inanmadılar.

**

■ Ağustos 2002, sabah 10 gibi bir kısmı tüfekli bir askerî birlik hapishaneye doluştu.* Silahlı Askerî İnzibatlar (MPs) üst kattan tüfeklerini üzerimize doğrulturken, diğerleri hep bir ağızdan bağıyordu: "Kalk, Kalk!..." Çok korkmuştum. O gün belli bir saatte Küba'ya sevk edileceğimizi tahmin ettiğim hâlde, daha önce hiç böyle bir şov görmemiştim.

Ayağa kalktık. Gardiyanlar emirler yağdırıp duruyorlardı. "Konuşmak... hareket etmek yasak... *iktiğimin herifleri. Geber-tirim sizi... Ciddiyim!" Filistinli ■ banyoyu kullanmak isteyince gardiyanlar reddettiler; bu çok canımı sıktı. "Kıyılda-ma." Bir dakika, bir şey söyleyeceğim. Şu bitene kadar bekleyemez misin? Ama ■ sorunu, adamın dizanteri olmasıydı ve tutamazdı. ■ Kuzey İttifak'ından bir aşiret reisi tarafından rehin tutulurken işkence görmüş ve doğru dürüst beslene-memişti. ■ bana ne olursa olsun banyoyu kullanacağını söyledi. Arkasından bağıran gardiyanlara aldırmadan banyoya gitti. Her an bir kurşun yiyeceğini düşündüm; ama kimse silahını ateşlemedi. Ortak hücrelerimizin içindeki banyo, bütün hücrelerde bulunanların cezalı tutuklulara temizletildiği üstü açık bir varıldı. Çok iğrençti ve rezalet pis kokuyordu. Bir Üçüncü Dünya ülkesinden gelen biri olarak, pek çok pis tuvalet görmüştüm. Ama hiçbirisi Bagram'dakiyle aşık atamazdı.

Korkudan titremeye başladım. Bir Askerî İnzibat (MP) hücremizin kapısına yaklaşıp, nakledileceklerin isimlerini, daha

* Resmî işlem zabıtları gibi, bu bölümdeki sansürlenmemiş tarihten de açıkça anlaşıldığı gibi, MOS Guantánamo'ya 5 Ağustos 2002'de getirildiğinden, bu sahne 4 Ağustos 2002'de yaşanmıştı.

doğrusu numaralarını okumaya başladı. Hücreimde sevk listesinden numaraları okunanların hepsi Araptı ki bu kötüye işarettti. Ben Küba'ya nakledileceğimizi söylediğimde, biraderler bana inanmamışlardı. Ama şimdi haklı çıktığımı görünce, hep birlikte birbirimize bakıp gülümsedik. Kapının önüne gelen bazı gardiyanlar zincirler, çuvalar ve başka malzemeler getirmişlerdi. Bize birer birer seslenip kapıya yaklaşmamızı istiyorlar ve burada kelepçeliyorlardı.

“[REDACTED],” gardiyanlardan biri bağırdı. Kasabın önüne itilen bir koyun gibi kapıya ilerledim. Kapıda bir gardiyan bağırdı, “Arkanı dön!” Döndüm “Her iki ele arkadan kelepçe!”

Ellerimi arkadan daracık kelepçeye geçirmeye çalışırken, gardiyanlardan biri başparmağımı kıvrıp bileğimi büktü. “Kırmıldarsan, elini kırarım.” Bir başka gardiyan iki ayrı zincirle el ve ayaklarımı zincirledi. Sonra etrafı göremeyeyim diye kafama bir çuval geçirdiler. Hücre kapısı açıldı ve itile kakıla sıraya dizilmiş diğer tutuklardan birinin arkasına götürüldüm. Fiziksel olarak acı çekmekle birlikte, önümde aynı şekilde acı çeken bir başkasının ılıkliğini hissedince teselli buldum. [REDACTED] sırtıma değdiğinde tesellim daha da arttı. Birçok tutuklu, gardiyanların kendilerinden ne istediğini bilmediğinden daha fazla zarar görüyordu. Bense başıma çuval geçirildiği için kendimi şanslı hissediyordum. Birincisi, etrafımda olup biten bir yığın kötü şeyi görmekten kurtuluyordum. İkincisi de gözlerimin bağlı olması bana daha güzel günlerin hayalini kurmamda yardımcı oluyordu. ALLAH'a şükür, etrafımda olup bitenleri görmezlikten gelme ve her istediğim zaman hayal kurabilme yeteneğim var.

Birbirimizle dip dibeydik. Nefes almak zordu. 34 tutukluyduk; bir Afgan ve biri Maldivlerden olan iki kişi dışında geri kalanların tümü Araptı.* Sıraya dizilince, bir iple omuzlarımızdan

* İşlem zabıtlarına geçirilen boy ve ağırlıklar, 35 tutsağın Guantánamo'ya 5 Ağustos 2002'de getirildiğini gösteriyor. Bu grupla ilgili zabıtlara erişim: http://www.dod.mil/pubs/foi/operation_

birbirimize bağlanmıştık. İp o kadar sıkıydı ki kan dolaşımı durmuş, bütün kolum uyuşmuştu.

Kalkmamız emredildi ve “işlem”in devam ettiği bir yere götürüldük. Bundan nefret ediyordum çünkü [REDACTED] zincirime basıp duruyordu; bu da canımı fena acıtırıyordu. Bense önümdeki zincirine basmamak için elinden geleni yapıyordum. Allah’a şükür, kısa bir yürüyüşten sonra aynı binanın içinde birbirimize bağlı olarak uzun banklara oturtulduk. Sanki banklar çember şeklindeymiş gibi geldi bana.

Parti yolcuları giydirmekle başladı. Ses duymayayım diye kulaklık taktılar. Bu kulaklık şiddetli bir baş ağrısı yaptı. O kadar sıkıydı ki sonraki birkaç gün kulaklarımın üst kısmının kanaması durmadı. Şimdi ellerimi önden belime bağlayıp bacaklarıma kadar zincirlediler. Bileklerime dar, sert plastik kelepçe takıp ellerime de tek parmaklı kalın eldivenler geçirdiler. Gülünçtü; parmaklarımı rahat hareket ettirmeye uğraşıyordum, ama gardiyanlar ellerime vurup kımıldatma deyip duruyorlardı. Yorulmuştu, insanlar homurdanmaya başladı. Arada sırada bir gardiyan yanıma geliyor ve kulaklığımı çıkarıp moral bozucu şeyler fısıldıyordu:

“Tabii hata sende değil. Ananla babanın seni dünyaya getirmeleri hata.”

“Karaibler cenneti turundan hoşlanacaksın...” Dediklerini anlamıyormuş gibi yapıp böylesi kışkırtmalara cevap vermiyordum. Diğer tutuklular da benzer şekilde aşağılandıklarını söylediler. Ama onlar daha şanslıydı çünkü hiç İngilizce bilmiyorlardı.

Terliklerimi aldılar; yerine Çin malı tenis ayakkabıları verdiler. Gözlerimi kapatmak için gerçekten çirkin, kalın, siyah camları olan bir gözlük takıp kafamdan ve kulaklarımdan bağladılar. Bunlar deniz gözlüğünü andırıyordu. Bunun nasıl bir şey

olduğunu anlamak istiyorsanız, gözlerinize bir deniz gözlüğü takın; iyice sıkın ve birkaç saat durmayı deneyin. Eminim ki fırlatıp atarsınız. Şimdi de aynı gözlüğün kırk saatten fazla kafanızda kaldığını hayal edin. Üstelik kulaklarımdan çıkmasını diye yapışkan bir pedle kulaklarımdan arkasına tutturmuşlardı.

İşlem sırasında, gardiyanların kahkaha ve laf atmaları arasında ince aramaya tabi tutulduk. Acınacak İngilizce söz dağarcığımı öğrenmeye başladım güne lanet olsun! Böyle durumlarda, İngilizce bilmemek daha iyi. Tutukluların çoğunluğu bizim maruz kaldığımız ince aramalardan söz etmez; hatta bu konuda konuşulursa, bozulurlar. Bana gelince, ben utanmıyordum. Bana kalırsa, asıl utanması gerekenler, geçerli bir sebep olmadan bu aramaları yapanların kendileri.

Hastaydım, bitkindim, hayal kırıklığı yaşıyordum, açtım, midem bulanıyordu ve sözlükte ne kadar kötü sıfat varsa, o hâl-deydim. Herkesin aynı durumda olduğundan emindim. Bileklerimizde üzerinde numaraların yazılı olduğu yeni plastik bileklikler takıldı. Benim numaram 760'dı, önümdeki [REDACTED]. İçinde bulunduğum grubun numaraları 700'lüydü.

[REDACTED] birkaç defa tuvalete gitti; ama ben kendimi sıktım. En sonunda, öğleden sonra, belki saat 2 gibi gitmek zorunda kaldım.

Kimsenin yanımda olmadığı bir sırada, bana muhafızlık eden gardiyan "Müzik sever misin?" diye sordu.

"Evet, severim!"

"Hangi tür?"

"İyi müzik!"

"Rock and Roll? Country?" Saydığı türlere gerçekten aşına değildim. Fırsat buldukça Batı müziğinin farklı türlerini çalan bir Alman radyosu dinliyordum. Ama hangi müziğin şu tür olduğunu söyleyebilecek durumda değildim.

"Her tür iyi müzik" diye cevapladım. Güzel sohbetin sonunda işimi rahat görebileyim diye gözümü açtı. Bu iş çok zor oluyordu; çünkü bütün vücudum zincirlenmişti. Gardiyan beni

nazikçe banka geri oturttu ve önümüzdeki birkaç saat boyunca oturmamız emredildi. Sonraki kırk sekiz saat boyunca beş vakit namaz kılma hakkımız elimizden alındı.

Öğleden sonra dört gibi, havaalanına nakil başladı. O zamana kadar “yaşayan bir ölü”ye dönüşmüştüm. Bacaklarım artık beni taşımıyordu; zamanı gelince gardiyanlar beni Bagram’dan GT-MO’ya kadar bütün yol boyunca sürüklemek zorunda kalacaklardı.

Bizi havaalanına götürecek kamyona bindirildik. Beş on dakika sonra oradaydık. Her türlü hareket beni memnun ediyordu; çünkü bu vücudumu hareket ettirme fırsatı demekti. Sırtım çok kötü ağrıyordu. Kamyonda sıkış tepiş oturuyorduk. Talihsizliğe bakın ki ben kamyonun arka tarafına bakacak şekilde oturtulmuştum. Ters oturmak midemi bulandırıyor. Araçta tutukluların sırt sırta oturtulacağı şekilde sert banklar ardı. Her iki uçta oturan gardiyanlar, “Konuşmayın!” diye bağırıp duruyorlardı. Kamyonda kaç kişinin olduğunu bilmiyordum; tek bildiğim sağımda, solumda ve arkamda birer tutuklunun oturduğuydu. Tutuklu arkadaşlarınızın sıcaklığını hissetmek her zaman güzeldi; bu bir biçimde teselli vericiydi.

Kulaklıklardan rahatlıkla duyulabilen motorların sesleri kesildiğine göre, havaalanına geldiğimiz belliydi. Kamyon uçağa yanaşınca kadar geri geri gitti. Gardiyanlar o an ayırt edemediğim bir dille bağırırmaya başladılar. Yere çarpan insan bedenlerinin seslerini işitmeye başladım. İki gardiyan bir tutukluyu yakalayıp uçaktaki iki diğer muhafıza fırlatarak “Şifre” diye bağırıyorlardı. Uçaktakiler de bağırarak paketi aldıklarını teyit ediyorlardı. Sıra bana gelince, iki muhafız el ve ayaklarımdan yakalayıp uçaktakilere doğru fırlattı. Yere mi düştüğümü, yoksa uçtaki askerlerin mi beni tuttuğunu hatırlamıyorum. His kaybım başlamıştı ve zaten hiçbir şey değişmeyecekti.

Uçtaki bir başla tim beni sürükleyip küçük ve düz bir sandalyeye bağladılar. Kemer o kadar sıkıyordu ki nefes alamıyordum. Klima üzerime üflüyordu ve Askerî İnzibatlardan (MPs) biri, bir yandan ayaklarımı tabana bağlayıp anahtarını kilitlerken,

“Kımıldama, Konuşma!” diye bağıırıyordu. İngilizce “sıkı” nasıl denir bilmiyor; sürekli “İnzibat, İnzibat, kemer...” diyordum. Kimse yardımına gelmedi. Az kalsın boğuluyordum. Ağzım ve burnum maskeyle kapatılmıştı artı başıma ve yüzüme çuval geçirilmişti; üstelik kemer karnımı sıkıca sarmıştı: Nefes almam imkânsızdı. Durmadan, “İnzibat, Sir, Nefes alamıyorum!...İnzibat, SIR, lütfen” deyip duruyordum. Ama imdat çığlıklarım uçsuz bucaksız bir çölde kimse tarafından duyulmuyordu sanki.

Birkaç dakika sonra, [REDACTED] sağımda beliriverdi. Onun olduğundan emin değildim; ama bana daha sonra yanı başında benim varlığını hissettiğini söyledi. Arada sırada, askerlerden biri gözlüğümü düzeltirken, biraz görebiliyordum. Kokpiti gördüm; tam önümdeydi, Bize eşlik eden askerlerin yeşil kamuflaj üniformalarını gördüm. Solumda ve sağımda hayaletleri andıran tutuklu arkadaşlarımı gördüm. “Mister, lütfen, kemerim... acıtıyor...,” diye seslendim. Askerlerin bağırıışları artık duyulmaz olduğunda, bütün tutukluların uçağa bindirilmiş olduğunu anladım. “Mister, lütfen... kemer...” Bir asker yanıma geldi; ama sadece yardım etmemekle kalmayıp kemeri karnımın etrafında daha da sıkı.

Artık acıya dayanamıyordum. Öleceğimi sandım. Daha yüksek sesle yardım istemekten kendimi alamıyordum. “Mister, nefes alamıyorum...” Askerlerden biri gelip kemeri gevşetti. Çok rahat olmasa bile hiç yoktan iyiydi.

“Daha fazla gevşetemeyiz.” Artık kemer yüzünden yardım istemekten vazgeçtim.

Burnumu oynatıp “nefes alamıyorum!” dedim. Bir asker yakalayıp burnumun üzerindeki maskeyi çekip çıkardı. Derin bir nefes aldım ve rahatladığımı hissettim. Ama askerin maskeyi burnumun ve ağzımın üzerine kapatmasıyla dehşete düştüm. “Sir, nefes alamıyorum... İnzibat... İnzibat.” Aynı herif bir kere daha geldi; ama maskeyi burnumun üzerinden alacağına, kulak tıkacını çıkarıp “Unut bunu!” dedi ve tıkacı tekrar kapattı. Nefes almak neredeyse imkânsızdı. Paniklemiştim, zar zor nefes alabiliyordum

ve hayatta kalmanın tek yolu beynimi soluyabildiğim bu azıcık havayla yetinmesi için ikna etmekten geçiyordu.

Uçak havalanmıştı. Bir asker kulağıma bağırdı, “Sana biraz ilaç vereyim; hastasın.” Birkaç tablet almamı sağladı ve sevk işlemi başladığından beri tek yemeğimiz olan bir elma ile fıstık ezmeli sandviç verdi. O zamandan beri fıstık ezmesinden nefret ederim. Hiç iştahım yoktu; ama askerlerin tepkisini çekmemek için yer gibi yaptım. Çok zorunlu olmadıkça, bu şiddet yüklü askerlerle temas kurmaktan hep kaçınmaya çalışıyordum. Sandviçten bir ısırık aldım ve askerler çöpleri toplayıncaya kadar kalanını elimde tuttum. Elmaya gelince, onu yemesi tam bir dertti; çünkü ellerim belime bağlaydı ve elime de tek parmaklı eldiven geçirilmişti. Elmayı ellerimin arasında tutup başımı eğerek akrobat gibi ısirmaktan başka çare yoktu. O da elimden kayıp gitti. Uyumaya çalıştım ama ne kadar bitkin durumda olursam olayım, gözüme uyku girmedi. Oturduğum yer dümdüz ve taş gibi sertti.

Beş saat kadar sonra, uçak indi ve hayaletlerimiz bir diğeri-ne, belki daha büyük bir uçağa transfer edildi. Havada sallantısız gidiyorduk. Her değişiklik beni mutlu ediyordu çünkü o zaman pozisyonumu bir parça değiştirip rahat edebiliyordum. Ama yanılmıştım. Yeni uçak eskisinden daha iyi değildi. Küba’nın çok uzak olduğunu biliyordum. Oysa A.B.D.’nin hızlı uçakları düşünülürse, bu kadar uzak olabileceğini hiç düşünmemiştim. Bir noktada, hükümetin uçağı Atlantik’in üzerinde bombayla düşürüp kaza süsü vereceğini bile düşündüm. Çünkü tüm tutuklular defalarca sorgulanmıştı. Ama bu çılgınca plan endişeleri içinde en hafifidi; Allah’ın merhametiyle mutlulukla cennete gittikten sonra gerçekten küçük bir ölüm acısından kaygılanmalı mıydım? Allah’ın merhametine sığınarak yaşamak, A.B.D.’nin merhametine sığınarak yaşamaktan daha iyi olurdu.

Uçak rotasını uzak, çok uzaklardaki krallığa çevirmiş gibiydi. Her geçen dakikayla birlikte, hislerim azaldı; bedenim uyuytu. Bir seferinde tuvaleti kullanmak istediğimi söyledim diye hatırlıyorum. Askerler beni bir yere sürükleyip küçük bir odaya

ittiler ve pantolonumu indirdiler. Başkalarının varlığı yüzünden işimi yapamadım. Ama sanki birkaç damla su dökmüşüm gibi geldi. Neresi olursa olsun, artık bir yerlere ulaşmak istiyordum! Bu uçaktan daha kötü bir yer olamazdı.

Kaç saat kadar havada kaldık, bilemeyeceğim. Sonra uçak Küba'ya indi. Askerler bizi uçaktan indirmeye başladılar. "Yürü!... Dur!" Ben yürüyemiyordum; çünkü ayaklarım bedeni taşımıyordu. Bir baktım ki, ayakkabımın tekini kaybetmişim. Uçağın dışında sıkı bir aramadan geçirildikten sonra, askerler bağırılmaya başladılar, "Yürü! Konuşma! Başını eğ! Basamak!" Ben sadece "Konuşma," komutunu anlıyordum ama askerler yine de beni sürükleyip götürüyorlardı. Kamyonun içinde, askerler bağırıyordu: "Otur!" Bacak bacak üstüne at!" Son kısmı anlamıyordum; ama gene de denileni yaptım. Biri "Başını eğ!" diye bağırıp tavuk gibi bir başka tutuklunun kışına yasladı. Kampa kadar sürekli bir kadın sesi duyduk: "Konuşma Yok," ve bir erkek sesi, "Konuşma." Bir Arapça çevirmen [REDACTED] "Başını kaldırma." Amerikalıların konuşma tarzından rahatsız olmuştum. Bu rahatsızlığımı gideren başka iyi Amerikalılarla karşılaşınca kadar bu durum sürdü. Aynı anda, aynı komutu iki farklı şekilde verdiklerini düşündüm: "Konuşma Yok" ve "Konuşma." İlginçti doğrusu.

Artık bileklerimdeki zincirler ayaklarıma kan gitmesini engelliyordu. Ayaklarım uyuşmuştu. Ancak diğer tutukluların inleme ve çığlıklarını duyabiliyordum. Yolculuğun sonunda hoş geldin dayacağından kurtuluş yoktu. Sıra bana da geldi: Asker kafama vurmaya devam ederken, boynumu diğer tutuklunun poposunun arasına sıkıştırıyordu. Ama ağlayıp duran ve sürekli hareket eden zavallı tutuklu yüzünden kafamı hep kaldırmak zorunda olduğumdan, askerlerden daha çok onu suçluyordum. Diğer tutuklular, bizim buraya gelmeden bir feribota bindiğimizi söylediler; ama bu benim hiç dikkatimi çekmemiştii.

Yaklaşık bir saat sonra, nihayet vaat edilen topraklardaydık. Ne kadar çok acı çekersem çekeyim, yolculuğun sona ermesinden

mutluydum. Bir peygamber, “Yolculuk bir çeşit işkencedir” demişti. Bu yolculuk kesinlikle bir çeşit işkenceydi. Şimdi sadece istediklerinde nasıl ayağa kalkabileceğim beni endişelendiriyordu. Tam anlamıyla felç olmuştum. İki asker beni tutup bağırdı: “Kalk!” Ayağa fırlamaya çalıştım ama yerimden kalkamadım. Bunun üzerine beni kamyonndan sürükleyip çıkardılar.

Sıcak Küba güneşi ilaç gibi geldi. Çok güzel bir duyguydu. Yolculuk [REDACTED] sabah 10’da başladı ve Küba’ya [REDACTED], gündüz 12.00 ya da 1.00 gibi geldik. Demek ki buz gibi soğuk uçakta otuz saatten fazla kalmıştık.*

Ben tam anlamıyla donmuş olan [REDACTED] kardeşimden daha şanslıydım. Askerlerden klimayı kapatmalarını isteyecek olmuş; onlar da bu isteğini sadece yerine getirmemekle kalmamış, ama Küba’ya kadar yol boyunca onu ıslatıp durmuşlardı. Sıhhiyeciler onu bir odaya kapatıp bir ısıtıcıyla tedavi etmek zorunda kalmışlardı.

Bize “Isıtıcıyı açtıklarında, kendi kendime haydi bakalım, işkence başlıyor!” dedim diye anlatmıştı. Ertesi sabah [REDACTED] içinde hikâyesini anlattığında ona gülmüştüm.

* Bu kesimde, MOS beş saatlik bir uçuşu, uçak değiştirmeyi ve daha sonra çok daha uzun bir uçuşu anlatıyor. İngiliz insan hakları kuruluşu Reprieve’in 2008 tarihli bir araştırması, Bagram’dan Guantánamo’ya esir transferlerinde tipik biçimde A.B.D.’nin Türkiye’deki İncirlik hava üssünde mola verildiğini ortaya koyarken, İnsan Kaçırma Operasyonları Projesi (Rendition Project), 5 Ağustos 2002’de, 35 tutsak taşıyan RCH233Y uçuş sayılı bir C-17 askerî nakliye uçağının İncirlik’ten Guantánamo’ya uçtuğunu ortaya koymuştur: Bkz., http://www.libertysecurcity.org/IMG/pdf_08.01.28FINALPrisonersIllegallyRenderedtoGuantanamoBay.pdf; and [http://www.therenditionproject.org.uk/pdf/PDF%20154%20\[Flight%20data.%20Portuguese%20flight%20logs%20to%20GTMO,%20collected%20by%20Ana%20Gomes\].pdf](http://www.therenditionproject.org.uk/pdf/PDF%20154%20[Flight%20data.%20Portuguese%20flight%20logs%20to%20GTMO,%20collected%20by%20Ana%20Gomes].pdf).

Gardıyan timini daha iyisiyle değiştirdiklerini söyleyebilirim. Eski tim “Wader”; yenisi “Water” diyordu. Eskisi “Stan’ up”, yeni tim “Stand up” diyordu. Eski tim açıkçası çok gürültüydü.

Tutukluların acı eşiğine ulaşmış olduklarını da söyleyebilirim. Sadece iniltiler duyuyordum. Yanımda yüksek sesle ağlayan ve yardım isteyen [redacted] bir Afgan vardı. Arapça konuşuyordu, “Sir, bunu bana nasıl yaparsınız? Lütfen, acımı dindirir, Beyefendi!” Ama hiç kimsenin umurunda değildi. Bu arkadaş Bagram’da da hastaydı. Onu bizimkinin yanındaki hücrede görmüştüm; sürekli kusuyordu. Onu öyle görünce çok fena olmuştum. Aynı zamanda, gülüyordum da. Düşünebiliyor musunuz, salak salak sırtıyordum! Ona değil duruma gülüyordum. Birincisi, adamlara Arapça hitap ediyordu ki hiçbir asker Arapça bilmiyordu. İkincisi, onlara Beyefendiler diye sesleniyordu ki bu adamların hiç de beyefendi filan olmadıkları ortadaydı.

**

Başlangıçta güneş banyosu hoşuma gitmişti. Ama her geçen dakika güneş daha yakıcı hâle geldiğinden, bu hâlim uzun sürmedi. Terlemeye başladım ve yaklaşık altı saattir diz çöker pozisyonunda kalmaya zorlanmam nedeniyle bitkin düştüm. Arada sırada bir asker bağıırıyordu, “Su isteyen!” Ben su isteyip istemediğimi hatırlamasam da sanki istemiştim gibi geliyor. Hâlâ gözlerim bağlıydı; ancak işkence ya da hatta sorgunun olmadığı, sosyalleşebileceğim başka insanlarla birlikte yeni bir cezaevinde bulunmanın verdiği heyecan, acılarımı hafifletmişti. Oysa gözaltının ne kadar uzun süreceğini bile bilmiyordum. Bu yüzden, ben dişimi sıkıp hiç sızlanmazken, etrafımdaki birçok kardeşim ağlayıp sızlanıyordu. Acı eşiğime uzun zaman önce ulaşmış olduğumu düşünüyordum.

Kesinlikle son “işlem” benimki olacaktı; [redacted]

gibi uçakta zarar gören kişiler muhtemelen öncelikli olacaktı. Nihayet, iki muhafız asker beni kliniğe sürükledi. Soyup açık bir duşun altına ittiler. Herkesin, kardeşlerimin, sıhhiyecilerin ve Askerlerin gözü önünde zincirlenmiş hâlde duş aldım. Benden önce gelen kardeşlerim hâlâ çınlıplaklardı. Duş yatıştırıcı da olsa bu çirkindi; hoşlanmadım. Utandım ve eski devede kuşu hilesine sarıldım: Ayaklarıma baktım. Gardiyanlar beni kuruladılar ve bir sonraki etaba götürdüler. Temelde tutuklular sağlık kontrolünden geçiriliyordu. Herkesin fizik özellikleri, boyu, kilosu, yara izleri not ediliyor ve revirin içinde ilk sorguya tabi tutuluyorlardı. San-ki bir otomobil montaj hattıydı. Ben, önceki tutuklunun adımlarını izliyordum; o başka birininkini ve böyle sürüp gidiyordu.

“Bilinen herhangi bir hastalığın var mı?”

“Evet, siyatik ve hipotansiyon.”

“Başka?”

“Yok.”

“Nerede yakalandın?”

“Anlamadım” dedim. Doktor, hemşirenin sorusunu tekrarladı; ama hâlâ anlamadım. Çok hızlı konuşuyordu.

Doktor, “Boş ver!” dedi. Askerlerden biri, bana işaret edip eline kelepçe geçirilmiş gibi bir elini diğerinin üzerine koyunca, ancak o zaman doktorun sorusunu anladım.

“Kendi ülkemde!”

“Nerelisin?”

Gardiyanlar beni bir sonraki etaba sürüklerken, “Moritanya” diye cevap verdim. Sağlık personelinin tutukluları sorgulaması gerekmiyordu, ama yine de sorguluyorlardı. Ben şahsen herkesle sohbet etmekten hoşlanan biri olduğumdan kuralları çiğnemek fazla umurumda değildi.

Revirin içi kalabalıktı. Özellikle bize portakalrenkli tek tipleri giydirdikten sonra, benimle aynı durumda olan tutukluları görünce ferahladım. Sorgucular da Sağlık Personeli pozlarında bilgi toplama peşindeydiler.

Yaşlı bir sivil, Soğuk Savaş'tan kalma bir ajan bana "Rusça biliyor musun?" diye sordu. Beni daha sonra birkaç defa sorguladı ve Afganistan Sovyetlerle savaş sırasında, dediğine bakılırsa Rus esirleri A.B.D.'ye teslim eden Mücahit liderlerden [REDACTED] ile birlikte çalıştığını söyledi. "Onların hepsi şimdi A.B.D. yurttaşı ve en iyi arkadaşlarım arasında" dedi. Kendisinin GTMO Görev Kuvveti'nin (Task Force) bir bölümünün başında olduğunu da söyledi. Onun gibi sorgucular etrafta dolaşıp tutuklularla "masum" sohbetler yapmayı deniyorlardı. Ne var ki, sorgucuların diğer insanların arasına karışmaları kolay değildi. O kadar beceriksizlerdi ki.

Muhafız beni içi pek çok tutuklu ve çalışan sorgucuyla dolu bir odaya götürdü. "Adın ne? Nerelisin? Evli misin?"

"Evet!"

"Karının adı ne?" Sürekli depresyon hâinden, karımın ve ailemden pek çok kimsenin adını unuttum. Hiç kimsenin böyle bir şeyi yutmayacağı düşüncesiyle, aklıma geliveren ilk adı söyledim: "Zeinebou!"

"Bildiğin diller?"

"Arapça, Fransızca, Almanca."

Laptopta yazan [REDACTED] yardım eden üniformalı erkek sorgucu, "Sprechen Sie Deutsch?" diye sordu.

Ona "Bist du [REDACTED]?" dedim. Adından söz edince [REDACTED] şok oldu.

"Sana benden kim bahsetti?"

"Bagram'dan [REDACTED]!" derken, bana Bagram'dayken GTMO'da bir Almanca çevirmene ihtiyacım olursa [REDACTED] söz etti, diye açıkladım.*

"İngilizce konuşalım, ama çok basit olsun," dedi. GTMO'da kaldığı sürece [REDACTED] benden uzak durdu.

* MOS, burada Afganistan'daki Almanca konuşan sorgucusuna atıf yapıyor olabilir.

Tunuslu bir tutuklu arkadaşın sorgusunu dinliyordum.

“Afganistan’da eğitim gördün mü?”

“Hayır!”

“Yalan söylüyorsan, nasıl olsa Tunus’tan bilgi alacağız, sen bilirsin?”

“Yalan söylemiyorum!”

Yeni bir sağlık muayenesi daha. Bir [REDACTED] sıhhiye eri benden sanki tüpler dolusu kan alıyordu. Bayılacağımı ya da hatta öleceğimi sandım. Tansiyonumu ölçtüler; çok düşüktü: 11.0-5.0. Doktor hemen tansiyonumu yükseltmek için bana küçük kırmızı tabletler verdi. Resimler çekildi. Her şekilde mahremiyetimin çiğnenmesinden nefret ettim. Tamamen güvenmediğim ve acımasız da olabilen birilerinin insafına kalmıştım. Birçok tutuklu kameraya gülümserdi. Ben şahsen hiç gülümsemedim ve o gün 5 Ağustos 2002’de herhangi bir tutuklunun gülümsediğini de sanmam.

Sonu gelmez işlemlerden sonra, nöbetçi tim beni klinikten çıkardı. “Başını kaldırma!” Dışarıda hava çoktan kararmıştı. Ama saatin kaç olduğunu söyleyebilecek durumda değilim. Hava güzeldi. “Otur!” Nöbetçi tim beni kaldırarak, bir odaya götürüp yere zincirlediğinde yaklaşık yarım saat dışarıda oturmıştım. Ne yere nasıl zincirlendiğimi ne de daha önce böyle bir uygulamayla karşılaşp karşılaşmadığımı o sırada hiç düşünmemiştim. Odanın benim gelecekteki evim olduğunu düşündüm.

Çıplak odada sadece birkaç sandalye ve bir çalışma masası vardı. Hayat belirtisi görülüyordu. Kendi kendime “Diğer tutuklular nerede?” diye sordum. Sabırsızlanıp odadan çıkmaya ve tutuklu arkadaşlarımı aramaya karar verdim. Ancak ayağa kalkmaya çalışırken, zincirler beni sertçe engelledi. Ancak o zaman bu varsayımda bir yanlışlık olduğunu sezdim. Daha sonra ortaya çıkacağı gibi, burası [REDACTED] içinde, tarihî bir bina olan sorgu barakasıydı.

Bir anda odaya üç adam girdi: Benimle önceden klinikte

konuşmuş olan yaşlıca adam, bir [REDACTED] ve tercümanlık yapan bir [REDACTED].*

[REDACTED] ağdalı bir aksanla, “Comment vous vous appelez?” (Adın?) diye sordu.

“Je m’appelle” diye cevapladım ve bu [REDACTED] sonuydu. Sorgucular her zaman sürpriz faktöründen bir teknik olarak yararlanırlardı.

Adamlardan birinin saati gözüme ilişti. Gece 1 gibiydi. Tam anlamıyla karmakarışık bir hâldeydim; kırk sekiz saattir gözüme uyku girmediği hâlde hâlâ uyanıktım. Sorgucular bu zayıflıktan sorguyu kolaylaştırmak için yararlanmak istiyorlardı. Bana su ya da yiyecek de verilmedi.

[REDACTED] sorguyu yönetiyordu; [REDACTED] iyi bir çevirmendi. Diğer herif soru sorma fırsatı bulmamış, sırf not almakla yetinmişti. [REDACTED] gerçekte bir mucizeyle karşılaşmayacaktı: Bütün yaptığı, üç yıldır hiç ara vermeden sorulan bazı soruları tekrar sormaktı. [REDACTED] çok anlaşılır bir İngilizce konuştuğundan, çevirmene neredeyse hiç ihtiyaç duymadım. Akıllı ve tecrübeli biri gibi görünüyordu. Gecenin geç saatlerinde, [REDACTED] işbirliği yaptığım için teşekkür etti.

* FBI’ın Guantánamo’da ilk birkaç ay MOS’un sorgusunu eline aldığı ve bu sırada onu askerî sorguculardan uzak tutma mücadelesini, iyi belgelenmiş durumdadır. ABD Adalet Bakanlığı Genel Müfettişi (DOJ Inspector General), raporunda “FBI, Slahi’yi GTMO’ya getirildikten hemen sonra sorgulamak istedi” demişti. “FBI ve görev kuvveti ajanları, anlaşmaya ikna etme teknikleri kullanarak sonraki birkaç ayda Slahi’yle görüşme yaptılar.” MOS, 2005’teki ARB oturumunda, bir “FBI ajanı”nın kampa getirilişinden hemen sonra kendisini kısa süre sorguladığını ve ona “Biz insanları dövmeyiz; işkence etmeyiz; buna izin verilmez” dediğini belirtti. Bu sahnedeki baş sorgucunun o kişi olduğu anlaşılıyor –ve belki de daha sonraki seanslarda karşımıza çıkacak olan “yaşlıca beyefendi” de aynı kişidir. DOJ IG, 122; ARB transkripsiyonu, 23.

“Çok açık davrandığına inanıyorum” dedi. “Bir dahaki sefere ellerini çözecek ve yiyecek bir şeyler getirteceğiz. Sana ne işken- ce yapacak, ne de bir başka ülkeye sınır dışı edeceğiz.” [REDACTED] teminatlarından memnun olmuştum ve bu beni işbirliği yapmaya teşvik etmişti. Daha sonra ortaya çıkacağı gibi, [REDACTED] ya beni yanıltıyordu ya da hükümetinin planlarından habersizdi.

Üçü odadan ayrıldı ve beni hücreme götürecek olan nöbetçi timini gönderdiler. Burası tecrit için ayrılmış [REDACTED] Blok’tu.*

Otuz dört tutukludan oluşan bütün gruptan sorguya sadece ben alınmışım. Bloкта hiçbir hayat belirtisinin olmaması, etrafta benden başka kimsenin olmadığını düşündürdü. Gardiyan beni buz gibi hücreye ittiğinde, ağır metal kapının arkasında neredey- se paniklemişim. Kendimi burasının sadece geçici bir yer oldu- ğuna, sabah beni diğer tutukluların arasına nakledeceklerine ikna etmeye çalıştım. Burada en fazla sabaha kadar kalırdım! Oysa koca bir ayı [REDACTED] geçirdim.

Gardiyan bana kumanyamı getirdiğinde, gece yarısı 2 gibiy- di. Kendimi zorlayıp yemeye çalıştım ama hiç iştahım yoktu. Ve- rilenleri kontrol ettiğimde, yepyeni bir *Kuran* olduğunu gördüm. Bu beni mutlu etti. *Kuran*’ı öptükten kısa süre sonra uyuyakal- dım. Daha önce hiç bu kadar derin bir uykuya dalmamıştım.

**

* 3 Mart 2003, Delta Kampı Standart İşleyiş Prosedürleri (Camp Delta Standard Operating Procedures), getirilen tutsakların “yeni gelen tutsağın sorgulama sürecinde hissettiği yönelim kaybı ve kafa karışıklığının artırılıp istismar edilmesi” ve “tutsağın sor- gucusuna bağımlılığının [sağlanması] için” dört hafta süreyle, azami güvenli bir tecrit bloğunda özel muameleye tabi tutulup kalmaları talimatı vermiştir. Belgeye erişim: <http://www.comw.org/warreport/fulltext/gitmo-sop.pdf> (bundan sonra SOP diye geçecek).

Tutuklu arkadaşlarımla, sabah erkenden uyan-
dım. [REDACTED] sanki bir anda hayat soluğu üflenmişti. O
sabah erkenden oraya getirildiğimde, hiçbir zaman insanların bir
dizi soğuk hava deposuna kapatılabileceğini hiç düşünmemiştim.
Benden başka kimsenin olmadığını sanıyordum, ama yanılmı-
şım. Tutuklu arkadaşlarım geride bıraktıkları zorlu yolculuktan
sonra bitkin durumdaydılar. Gardiyanlar karavana dağıtırlarken,
biz de birbirimize kendimizi tanıtıyorduk. Bloğun tasarımı yü-
zünden birbirimizi göremiyor ama duyabiliyorduk.

“Selamün aleyküm!”

“Ve aleyküm selam!”

“Nerelisin?”

“Ben Moritanyalı... Filistinli... Suriyeli... Suudi Arabistan-
lı...”

“Yolculuk nasıldı?”

Bir arkadaş “Donmak üzereydim,” diye bağırdı.

[REDACTED] “bütün yol boyunca uyudum” dedi.

Üçüncüsü “Neden kulağıma kulaklık koydular?” diye sordu.

“Kamyonda önümdeki kimdi?” diye sordum. “Hareket edip
durduğundan, havaalanından kampa kadar gardiyanlardan süre-
kli dayak yedim.”

Bir başka tutuklu “Ben de,” diye cevapladı.

Birbirimize Bagram’da verilen ISN numaralarıyla (numbers)
hitap ediyorduk. Benim numaram [REDACTED].*

Solumdaki hücrede [REDACTED]den [REDACTED] kalıyordu. Sanki
[REDACTED] Moritanyalı olduğu hâlde, gerçekte hiç ülkesin-
de yaşamamıştı; bunu onun [REDACTED] aksanından çıkarmıştım.

* Numara zaten sansürlenmiş şekliyle okunuyordu ve Savunma
Bakanlığı MOS’un ISN’inin 760 olduğunu resmen kabul etmişti.
Örneğin, bkz. DOD tutsaklarının gizliliği kaldırılmış listesi; eri-
şim: <http://www.defense.gov/news/may2006/d20060515%20list.pdf>.

Sağımda kalan [REDACTED]. Az buçuk Arapça biliyordu ve Üniversite'ye gittiği Karaçi'de yakalandığını söylüyordu. Hücremin tam önündekine de Sudanlıyı koymuşlardı.*

Kahvaltı idare ederdi: Bir pişmiş yumurta, bir dilim sert ekmek ve adını bilmediğim bir şey daha. Bu benim Ürdün'den nakledilmemden beri ilk sıcak yemeğimdi. Çay çok iyi geldi! Ben çayı hiçbir şeye değişmem ve kendimi bildim bileli çay içerim. Çay sıcak bölgelerde insanların diyetinin vazgeçilemez bir parçasıdır; kulağa çelişkili gelse de doğru.

İnsanlar her yerde birbirleriyle kırk yıllık dostlar gibi bağırarak sohbet ediyorlardı. Herkesin kendi hikâyesini anlatmaya başladığı an kendimi çok iyi hissettim. Birçok tutuklu acı çekiyordu; kimi daha çok, kimi daha az. Kendimi ne en kötüsü, ne de en şanslısı gibi hissediyordum. Bazıları dostlarıyla birlikte yakalanmış ve dostları kaybedilmişti. En büyük ihtimalle, [REDACTED] gibi, işkenceli sorgudan geçirilecekleri diğer müttefik ülkelere gönderilmişlerdi. Ben Küba'ya gelişimizin bir nimet olduğunu düşünmüş, kardeşlerime demiştim ki: “Siz suça katılmış olmadığınızdan, hiçbir şeyden korkmanız gerekmez. Ben şahsen işbirliği yapacağım, çünkü burada işkence olmayacak. Benim Ürdün'de çektiklerimi hiçbirinizin çekmesini istemem. Ürdün'de sizin işbirliği yapmanızı bile fazla umursamazlar.”

En kötüsünün geride kaldığına dair inancım boşunaymış. Amerikalıların aradıkları adamın ben olmadığımı ne zaman bulacakları da çok düşündüğüm bir şey değildi. Amerikan adalet

* MOS, burada Moritanya doğumlu olan, fakat ilahiyat eğitimi görmek için Suudi Arabistan'a gitmiş olan Mohammed al-Amin (ISN 706) ile Maldivler doğumlu İbrahim Fevzi'den (ISN 730) söz ediyor olabilir. İkisi de GTMO'ya MOS ile birlikte 5 Ağustos 2002'de gelmiş ve daha sonra serbest bırakılmıştı. Bkz., <http://projects.nytimes.com/guantanamo/detainees/706-mohammad-lameen-sidi-mohammad>; and <http://projects.nytimes.com/guantanamo/detainees/730-ibrahim-fauzee>.

sistemine çok fazla güveniyordum ve bu güvenimi Avrupa ülkelerinden gelen tutuklularla paylaşıyordum. Hepimizin demokratik sistemin nasıl işlediğiyle ilgili az çok bir fikri vardı. Diğer tutukluların, örneğin Ortadoğuluların Amerikan sistemine inanç ve güvenleri hiç yoktu. Onların argümanı aşırılık yanlısı Amerikalıların Müslümanlara ve Araplara artan düşmanlığı temelindeydi. Her geçen gün iyimserler zemin kaybediyorlardı. Sorgulama yöntemleri, zaman ilerledikçe daha da kötüleşiyor ve göreceğiniz gibi, GTMO'dan sorumlu olanlar, A.B.D.'nin temelinde yatan tüm ilkeleri ayaklar altına alıyor ve Ben Franklin'in "Bir miktar geçici güvenlik uğruna, temel özgürlükten vazgeçenler ne özgürlüğü ne de güvenliği hak ederler" gibi her büyük ilkeye gölge düşürüyorlardı.

Hepimiz aylarca zorla susturulmuş, içimize atmış olduğumuz tüm öfke ve çektiğimiz çileleri haykırmak istediğimizden, ■■■■ Blok'ta kalacağımız tüm süre olan otuz gün boyunca birbirimizin şaşırtıcı hikâyelerini dinlemiştik. Daha sonra, başka bir bloğa nakledildiğimizde, birçok tutuklu arkadaşımız yeni dostlarından ayrıldığı için ağlamıştı. Ben de ağlamıştım.

**

■■■■ nöbetçi timi hücremin önünde belirdi.

Elinde uzun zincirleri tutan Askerî İnzibatlardan biri ■■■■!" dedi. ■■■■ sorguya götürülecekler için parolaydı.*

Nereye gittiğimizi anlamadığım hâlde, beni sorgucunun karşısına çıkarıncaya kadar emirlere iyi niyetle uydum. Adı ■■■■ ve A.B.D. Kara Kuvvetleri üniforması giyiyordu. O bir ■■■■

* Kelime muhtemelen "Rezervasyon." El yazmasının başka yerlerinde sansürlenmeden bırakılmış. Örneğin, bkz., MOS manuscrypt (el yazması), 69, 112, 122.

■■■■■, aklınıza gelebilecek her türlü paradoksun adamıydı. ■■■■■ aksanıyla iyi Arapça konuşuyordu; ■■■■■ dostları arasında yetiştigini sanırdınız.”

■■■■■ binasında odaya girince, suluktan bir şey yudumlayan onu görünce dehşet içinde kaldım. Daha önce böyle bir şey görmemiştim. Bunun sorgunun parçası bir alet olduğunu sandım. Beni korkutan şeyin ne olduğunu gerçekten bilmiyordum. Aslında ne ■■■■■ ne suluğunu görmüş ne de bir Asker’den böyle bir şey ummuştum. Bütün bu faktörler korkuma katkıda bulunmuştu.

Evvelki gece beni sorgulayan yaşlı bey, elinde şekerlemelerle odaya girip bana ■■■■■ tanıttı: “■■■■■ seçtim çünkü senin dilini konuşuyor. Sana ■■■■■ ile ilgili ayrıntılı sorular soracağız. Bana gelince, ben birazdan ayrılacağım ama yerime gelecek olan seninle ilgilenecek. Yakında görüşürüz.” Beni ve ■■■■■ sorguya devam etmek için baş başa bırakarak odadan çıktı.

-
- * Bu sıralarda, FBI yönetimindeki sorgulama timleri, genelde askerî Ceza Soruşturmaları Araştırma Görev Kuvveti (Criminal Investigation Task Force) (CITF) ve askerî istihbarat ajanlarını da içine alıyordu. A.B.D. Adalet Bakanlığı Genel Müfettişi’nin (DOJ Inspector General) raporu, “Mayıs 2002’de ordu ve FBI’ın gözaltındaki şahısları sorgusunda “Kaplan Timi” (‘Tiger Team’) konseptini benimsediklerini kaydeder. İlk GTMO sorgucu ajanına göre, bu timler “bir FBI ajanı, bir analist, bir sözleşmeli dilbilimci, iki CITF soruşturma uzmanı ve askerî istihbarattan bir sorgucudan oluşuyordu. IG, “FBI’in sorgulama taktikleri konusunda FBI ve askerî istihbarat arasında baş gösteren anlaşmazlıklar üzerine, 2002 sonbaharında Kaplan Timleri’nden ayrıldığını” ortaya koydu. “Birkaç FBI ajanı, OIG’e CITF ile iyi ilişkilerini korurlarken, askerî istihbarat oluşumlarıyla özellikle FBI’ın askerî istihbaratın gözaltındaki şahısları sorgulama yaklaşımına muhalefeti nedeniyle zaman içinde büyük ölçüde bozulduğunu söylediler.” DOJ IG, 34.

██████ dost canlısı bir herifti. ██████ A.B.D. Kara Kuvvetleri'ndeydi ve kendisini hayatta şanslı addediyordu. ██████ üç yıldır defalarca tekrarladığım bütün hikâyeyi bir de kendisi dinlemek istiyordu. Sorgucuların hep aynı şeyleri sormalarına alıştım. Daha kadın ya da erkek sorgucu ağzını açmadan “teybi”mi açardım. Ama Ürdün’le ilgili kısma gelince, ██████ çok üzüldü!

“O ülkeler insan haklarına riayet etmiyorlar. Hatta insanlara işkence bile yapıyorlar,” dedi. Rahatlamıştım, eğer ██████ zalimce sorgulama yöntemlerini eleştiriyorsa, bunun anlamı Amerikalıların buna benzer şeylerden uzak duracaklarıydı. Evet, kesinlikle Bagram’da hukuka uygun hareket etmiyorlardı. Fakat orası Afganistan’dı; bizse şimdi A.B.D.’nin kontrolündeki topraklardaydık.

██████ sorguyu bitirdikten sonra, beni geri gönderip gerekirse yeni sorular sormak için döneceğini söyledi. ██████ ile seansta, ona tuvaleti kullanıp kullanamayacağımı sordum. “No. 1 ya da No. 2?” diye cevapladı. Hayatımda ilk defa tuvalete giren insana ne yapacağının böyle numaralandırılarak sorulduğuna tanık oldum. Benim bulunduğum ülkelerde, insanlara ne tuvalet ihtiyacı olup olmadığı ne de “küçük su mu dökeceksin, büyük mü?” diye sorulur.

██████ bir daha sorguda hiç görmedim. ██████ birkaç gün sonra tekrar işbaşı yaptı. Sadece ██████ yerine dost canlısı bir adam olan ██████ ██████ geldi. O ve ██████ birlikte çok iyi çalışıyorlardı. Bir sebepten, ██████ benim dosyayı eline almakla ilgilendi. Bir askerî sorgucu, defalarca bir timle gelip bazı sorular sorduğu hâlde, üste çıkan ██████ olmuştu.*

* DOJ IG raporunun ortaya koyduğu gibi, FBI 2002 yılının tamamı ve 2003 başlarında MOS ’un sorgusunda tam kontrolü elinde tutmuştu. DOJ IG, 122.

Tim bir aydan uzun süre, neredeyse günlük mesaisini benim dosyam üzerinde çalışarak geçiriyordu. Bana her türlü soru soruyor ve sorgunun yanında başka siyasi konularda da konuşuyorlardı. Beni kimse tehdit etmiyor ya da işkence yapmaya çalışmıyordu. Ben de kendi payıma timle çok güzel bir işbirliği içindeydim. [REDACTED] “Bizim işimiz, sizden ifade almak ve D.C.’deki analistlere göndermekten ibaret. Bize yalan bile söylemeniz, daha fazla enformasyon gelene kadar bunun böyle olduğunu söyleyebilecek durumda değiliz,” dedi.

Tim ne kadar hasta olduğumu açıkça görüyordu; Ürdün ve Bagram’dan kalan izler apaçıktı. Bir hayaleti andırıyordum.

Ben, GTMO’ya geldikten üç hafta sonra gördüğünde, bir Askerî şahıs “İyileşiyorsun” dedi. GTMO’daki ikinci ya da üçüncü günümde, hücremde bayılmıştım. Son gücümü kullanıyordum ve kumanyalar hiçbir şey değiştirmiyordu. Sıhhiyeciler beni hücremden çıkardılar ve hastaneye kadar yürümeye çalıştım. Ama [REDACTED] ayrılır ayrılmaz tekrar bayıldım ve sıhhiyeciler beni kliniğe kadar taşımak zorunda kaldılar. O kadar çok kusmuştum ki çok su kaybetmiştim. İlk yardım yapılmış ve serum bağlamışlardı. Serum berbattı; içine bana alerji yapan bir şeyler koymuş olmalıydı. Ağzım kupkuru olmuş ve dilim konuşamayacak kadar şişmişti. Sıhhiyecilere serum vermeyi kesmeleri için işaret etmiştim; onlar da bu isteğimi yerine getirmişlerdi.

O gece daha sonra gardiyanlar beni hücreme geri götürdüler. O kadar hastaydım ki yatağıma yatamamış ve ayın diğer kısmında yerde uyumuştum. Doktor beslenme takviyesi (Ensure) ve bazı hipertansiyon ilaçları reçete etti ve ne zaman siyatiklerim azsa sıhhiyeciler Motrin verdiler.

Fiziksel olarak çok zayıf olsam da sorgu kesilmedi. Ama gene de ruh hâlim iyiydi. Blok’ta şarkı söylüyor, şakalaşiyor ve birbirimize hikâyeler anlatıyorduk. Ayrıca star tutuklular hakkında bir şeyler öğrenme fırsatı da buldum; zekâsıyla bizi [REDACTED] kamptan en son haberler ve söylentilerle besleyen gibi. [REDACTED] “davranışı” nedeniyle

Bloku'na nakledilmişti.*

██████████ bize Kandahar'daki diğer tutuklularla birlikte işkence gördüğünü anlattı. “uzun süre güneşin altında kaldık, dövüldük. Ama kardeşler endişelenmeyin, burada Küba'da işkence yok. Odalar klimalı, hatta bazı kardeşler yemek verilmezse konuşmayı bile reddettiler” dedi. ██████████

██████████ “Televizyonda, gözleri bağlanmış esirlerin Küba'ya götürüldüklerini görünce ağladım. Amerikan Savunma Bakanı, konuşmasında bu esirlerin yeryüzündeki en kötü insanlar olduklarını söyledi. Bu ‘kötü insanlar’ dan birinin ben olabileceğim aklımın ucundan bile geçmezdi,” dedi.

██████████ olarak ██████████ ██████████ çalışıyordu. ██████████ evinde, dört meslektaşıyla beraberken, gece yarısından sonra çocuklarının çığlıkları yeri göğü inletirken yakalanmış, çocukları ve karısından koparılmıştı. Aynısı onun hikâyesini doğrulayan arkadaşlarının da başına gelmişti. Böyle yığınla olay işittim ve her yeni hikâye eskisini unutturdu. Kimin hikâyesinin en acıklısı olduğunu söyleyebilecek durumda değilim. Bunlar benim hikâyemin bile önüne geçmişti, ama tutsaklar en acıklısının benim hikâyem olduğunda birleşiyordu. Şahsen ben bir şey diyebilecek durumda değilim. Bir Alman atasözü der ki: “Wenn das Militar sich bewegt, bleibt die Wahrheit auf der Strecke.” Ordu harekete geçtiğinde, hakikat ona yetişemeyecek kadar yavaş olduğundan geride kalır.

Eğer savaşta iyi olan bir şey varsa, o da en iyi ve en kötü insanları çıkarmasıdır: Bazı insanlar hukuksuzluğu diğerlerini incitmek için kullanmaya çalışırlarken, bazıları da acıları asgariye indirmeye çalışırlar.

* Buradaki bilgilerden, yeni gelen tutsakların ilk ay tutuldukları Camp Delta bloğunun, diğer tutsaklar arasında cezalandırılanlar için bir ceza bloğu olarak da kullanıldığı anlaşıyor.

**

4 Eylül 2002’de, ██████ nakledildim, böylece sorgucular tecride son verip beni diğer tutsaklar arasına koydular. Bir yandan, yeni edindiğim dostlardan ayrılmak benim için zordu, öte yandan gerçekten normal bir Bloğa geçip sahiden sıradan bir tutuklu olmaya can atıyordum. “Özel” tutuklu olmaktan ve iradem dışında bütün dünyayı dolaşmaktan bıkmıştım.

Akşam olmadan önce ██████ vardım. Dokuz aydan uzun bir süre içinde ilk kez düzlüğü görebileceğim bir hücreye konuşmuştum. Ve ilk kez tutuklu arkadaşlarla onları görerek konuşabilmişim.* Güney’den iki Suudi’nin arasında ██████ konulmuştum. İkisi de çok dost canlısı ve eğlendirici tiplerdi. İkisi de ██████ yakalanmıştı. Mahkûmlar, A.B.D. ile birlikte çalışan Pakistan Ordusu’ndan kaçmaya çalışırken, içlerinden biri, bir Cezayirli bir ██████ muhafızın AK47’sini kapmış onu vurmuştu. O kargaşada ██████ tutsaklar ██████ kontrolü ele geçirmiş; askerler kaçmış ve tabii tutsaklar da. Bir başka ██████ A.B.D. tümeni onları bekliyormuş ve tekrar yakalanmışlar. ██████ olayında birçok ölü ve yaralı varmış. Çok sayıda kurşun yarası aldığından tam felç olan Cezayirli bir tutsak gördüm.

Başlangıçta ██████ iyi vakit geçirdim; ama bazı sorgucular çekinerek de olsa bazı tutuklular üzerinde işkence yöntemlerini denemeye başladıklarında, durum kötüleşmeye başladı.

* MOS’un “düzlük”ten kastı, kampı çevreleyen Küba coğrafyası olabilir diye düşünüyorum. El yazmasından anlaşıldığı kadarıyla, MOS sonraki birkaç ay boyunca, Avrupa ve Kuzey Afrika ülkelerinden getirilmiş tutsakların konulduğu bir blok dahil, Camp Delta’nın farklı bloklarında kalmıştı. MOS manuscript (el yazması), 62. MOS, ARB oturumunda Haziran 2003’te İki Numaralı Kamp’ın Mike Bloğu’nda (Camp Two’s Mike Block) kaldığını söylemişti. ARB transkripsiyonu, 26.

Duyup gördüğüm kadarıyla, başlangıçta kullanılan tek yöntem bütün gece soğuk odada bırakmaktı. Her gece sorguya götürülüp sabah hücrelerine geri getirilen genç bir Suudi tanıdım. Ona ne olduğu konusunda ayrıntılı bilgim yok; çünkü çok sessizdi. Yan hücrelerde kalanlar bana onun sorgucularına ifade vermekten kaçındığını, işbirliği yapmayı reddettiğinden iki gece üst üste soğuk odaya konulduğunu da söylediler.

O zamana kadar tutsakların çoğu, kendi davalarıyla ilgili her şeyi vermiş olduklarını anladıktan sonra, işbirliği yapmayı reddediyorlardı. İnsanlar, tünelin ucunda hiç ışık görünmeden sürekli sorgulanmaktan umutsuzluğa kapılıp bıkmışlardı. Ben nispeten yeniydim ve şansımı denemek istiyordum. Belki de tutsak arkadaşlarım yanılıyorlardı! Ama sonuçta ben de diğer herkesin tosladığı duvara tosladım. Tutsaklar durumları ve gerekli hukuksal işleyişin yokluğu nedeniyle giderek endişeleniyor ve tutsaklardan bilgi almak için acı veren yöntemlerin kullanılmasıyla birlikte, işler kötüye gitmeye başlıyordu.

2002 Eylül ortasında, bir beni sorguya götürüp kendilerini iki ay boyunca benimle ilgili değerlendirme yapacak tim olarak tanıttılar.*

“Ne kadar süreyle sorgulanacağım?”

“Hükümetin sana soracağı sorular olduğu sürece.”

“Bu süre ne kadar?”

“Sana tek söyleyebileceğim burada beş yıldan fazla kalmayacağın,” dedi. Tim beni benzeyen bir Arapça tercüman aracılığıyla sorguluyordu.

“Aynı soruların defalarca sorulmasına hazır değilim.”

“Hayır, bizim bazı yeni sorularımız olacak.” Ama bana üç yıldır sorulan soruların aynısını soracakları sonradan ortaya çıktı.

* Bu, FBI’ın MOS’un sorgusunun tam kontrolünü elinde tuttuğu dönemde gerçekleştiğinden, FBI yönetimindeki bir başka sorgu timi olabilir; bkz. dipnot, s. 44.

Böyle bile olsa, istemiyle istemiyle işbirliği yapıyordum. Dürüst olmam gerekirse, işbirliği yapmakta hiçbir avantaj görmüyor, ama sadece olayların nasıl gelişeceğini anlamak istiyordum.

Hemen hemen aynı zamanda, bir başka sorgucu [REDACTED] beni sorguya götürdü. O [REDACTED], düzgün keçi sakallıydı ve [REDACTED] aksanıyla konuşuyordu. [REDACTED] Benimle dobra dobra konuşuyor, hatta benimle ilgili [REDACTED] paylaşıyordu. [REDACTED] hiç durmadan konuşuyordu: Diğer Kuzey Afrikalı Araplarla da ilgilendiğinden, beni kendisi için çalışmaya ikna etme peşindeydi.*

“Gelecek Perşembe, [REDACTED] ile bir buluşma ayarladım. Onlarla konuşur musun?”

“Evet, konuşurum.” Bu yakaladığım ilk yalandı, çünkü [REDACTED] bana, “Hiçbir yabancı hükümet sizinle burada görüşmeyecek; sadece biz Amerikalılar!”**

Aslında, birçok tutsaktan [REDACTED] gibi Amerikalı olmayan sorgucuyla karşılaştıklarını [REDACTED] tutsaklardan bilgi almak için A.B.D. hükümetine yardım ettiklerini duymuştum. [REDACTED] sorgucuları ve [REDACTED] ifade almaya çalıştıkları bu kişileri eve geri döndüklerinde işkence yapmakla tehdit ediyorlarmış.

* Bu sorgucu CIA'den olabilir. 2013'te, Associated Press 2002 ve 2005 yılları arasında, CIA ajanlarının GTMO'da tutsakları Amerika Birleşik Devletleri için muhbir ve ikili ajan olarak kullanmak üzere görevlendirmek istediğini yazmıştı. Aynı zamanda, CIA Guantánamo'da yabancı istihbarat ajanlarının sorgularında da yardımcı rol oynamıştı. Adam Goldman ve Matt Apuzzo, “Penny Lane, GITMO's Other Secret CIA Facility,” Associated Press, 26 Kasım 2013, <http://bigstory.ap.org/article/penny-lane-gitmos-other-secret-cia-facility>.

** Muhtemelen “yaşlıca beyefendi” ya da diğer FBI sorgucularından biri.

██████ sorgucu, ██████ “Umarım seninle bir başka yerde görüşürüz,” dedi.

██████ sorgucu, ██████ “Birbirimizi Türkistan’da görürsek, iyi ötersin!” dedi.*

Ama ben konuşmaktan korkmuyordum. Hiç kimseye karşı suç işlemiş değildim. Hatta masum olduğumu kanıtlamak için bile konuşmak istiyordum; çünkü Amerikalıların şöyle bir ilkesi vardı: “GTMO tutsakları masum oldukları kanıtlanıncaya kadar suçludur.” İş ██████ sorgucularına kadar gelip dayandığında, beni bekleyen şeyin ne olduğunu bildiğimden, içimi dökmek istiyordum.

O gün geldiğinde, gardiyanlar beni tutsakların genelde karşılaştıkları ██████, götürdüler. İki ██████ beyefendisi masanın diğer tarafında oturuyor, bense yere zincirlenmiş vaziyette onlara bakıyordum. ██████, sorgu sırasında kötü polisi oynuyordu. Ne de kendisi tanıttı; bu zaten ██████ tamamen aykırıydı; onlar sadece önümde diğer gizli sorgucularda da rastladığım şekilde hayaletler gibi durdular.**

* Alıntı içinde iki farklı tutsağa işaret ediliyor gibidir. Bu kesimde sansürlenmemiş olan “Türkistan” kelimesiyle, MOS GTMO’da Çinli istihbarat ajanlarınca sorgulanan etnik Uygur tutsaklarına gönderme yapıyor olabilir. Bildirildiğine göre, bu sorgulardan önce uykusuz bırakma ve sıcaklık manipölasyonları ilk defa Mayıs 2008’de A.B.D. Adalet Bakanlığı Genel Müfettişi’nin (U.S. Department of Justice’s Inspector General) Mayıs 2008 tarihli, A Review of the FBI’s Involvement in and Observations of Detainee Interrogations in Guantánamo Bay, Afghanistan, and Iraq (Guantánamo Körfezi, Afganistan ve Irak’ta Gözaltındaki Şahısların Sorgulanmasına FBI’nın Dahil Olması ve Gözlemleri Üzerinde Bir Araştırma) adlı raporunda ortaya konmuştu. McClatchy Newspapers, sorguların Eylül 2002’de bir buçuk gün sürdüğünü yazmıştı. Bkz., <http://www.mcclatchydc.com/2009/07/16/72000/uighur-detainees-us-helped-chinese.html>.

** Ziyaretçiler muhtemelen Alman’dı. 2008’de, *Der Spiegel* Eylül

██████████ “Almanca biliyor musun, yoksa tercüman mı gerekecek?” diye sordu.

“Herhalde gerekmeyecek” diye cevapladım.

“İyi, o zaman konunun ciddiyetini anlamışsındır. Seninle görüşmek için ██████████ geldik.

Yaşlıca olan adam “İnsanlar öldürüldü” dedi.

Ben gülümsedim. “Size ne zamandan beri Almanya dışında insanları sorgulama izni verildi?” diye sordum.

“Biz buraya soracağımız soruların hukuk usulüyle ilgili temellerini tartışmaya gelmedik.”

“Gelecekte, elbet bir gün basınla görüşebilecek ve sizi ele vereceğim” dedim. “İsimlerinizi bilmesem de aradan ne kadar uzun zaman geçerse geçsin, sizi resimlerinizden tanırım!”

“Dilediğini söyleyebilirsin, bizim için dert değil! Biz ne yaptığımızı biliyoruz” dedi.

“Öyleyse, açıkça siz benden bilgi almak için burasının hukuksuzluğundan istifade ediyorsunuz, değil mi?”

██████████ Salahi, istesek gardiyanlara söyleriz seni duvara asarlar, biz de kışına tekme yi basarız!”

2002’de Almanya’nın dış ve iç istihbarat teşkilatları olan Bundesnachrichtendienst’in (BND) iki Anayasa’yı Koruma Dairesi’nin bir üyesinin, Guantánamo’da MOS’u doksan dakika sorguladığını yazdı. MOS biri yaşlı, biri genç olan bu iki ziyaretçiden bahsediyor gibidir. John Goetz, Marcel Rosenbach, Britta Sandberg ve Holger Stark, “From Germany to Guantánamo: The Career of Prisoner No. 760,” *Der Spiegel*, 9 Ekim 2008, <http://www.spiegel.de/international/world/from-germany-to-guantanamo-the-career-of-prisoner-no-760-a-583193.html>.

- * Muhtemelen “Herr Salahi.” “Salahi” MOS’un soyadının genellikle Amerika Birleşik Devletleri’nde mahkeme dosyalarında kullanılan farklı bir yazılışıdır.

Kendini tutamayıp aklından geçeni söylediğinde, kalbim yerinden fırlayacakmış gibi atmaya başladı. Çünkü kendimi dikkatli bir şekilde ifade ederken, aynı zamanda işkenceden de kaçınmak istiyordum.

“Çocuk mu korkutuyorsunuz? Benimle bu havada konuşmaya devam edecekseniz, o zaman pılınızı pırtınızı toplayıp [] geri dönebilirsiniz.”

[], “Buraya sana dava açmak ya da seni korkutmak için gelmedik. Birkaç sorumuza cevap verirsen, sadece minnettar kalacağız,” dedi.

“Bakın, ben sizin ülkenizde kaldım. Siz de bilirsiniz ki, ülkenizde ne türden olursa olsun bir tek suç işlemedim. Dahası, neden endişeleniyorsunuz. Ülkeniz tehdit bile edilmedi. Ben ülkenizde huzur içinde yaşadım ve konukseverliğinizi bir kere bile istismar etmedim. Ülkenizin bana yaptığı her türlü yardıma çok minnettar kaldım; ben kimseyi sırtından hançerlemem. Öyleyse bana ne tür bir tiyatro oynamak istiyorsunuz?”

[] Salahî, biz masum olduğumu biliyoruz. Ama seni yakalayan biz değiliz. Amerikalılar. Biz burada A.B.D. adına da bulunmuyoruz. [] için çalışıyoruz ve son zamanlarda birkaç eylem girişimini engelledik. Bunlar hakkında bilgi sahibi olamayacağını biliyoruz. Gene de sadece şu iki kişiyi, [] sana sormak istiyoruz ve onlarla ilgili sorularımızı cevaplarsan müteşekkîr kalacağız.”

“[] buraya kadar bütün bu uzun yolu kendi yurttaşlarınızla ilgili soru sormak için gelmeniz çok komik! Bu kişiler benim iyi arkadaşlarım. Aynı camilere gidiyorduk, ama onların herhangi bir terörist operasyona katılıp katılmadıklarını bilmiyorum.”

Seans burada kesildi. Bana nasıl olduğumu ve kamptaki yaşamı sordular ve elveda deyip gittiler. Bundan sonra [] hiç görmedim.

Bu arada, [] beni sorgulamaya devam etti.

“Bu adamı tanıyor musun?” diye sordu.

Dürüstçe cevap verdim, “Hayır, tanımıyorum.”

“Fakat o seni tanıyor da!”

“Herhalde benim dosyamdan başka bir dosyaya bakıyor olmalısınız!”

“Hayır, dosyanı baştan sona okudum.”

“Bana resmini gösterebilir misiniz?”

“Evet. Yarın gösteririm.”

“İyi. Onu başka bir isimle tanıyordum!”

“Almanya’daki Amerikan üsleriyle ilgili ne biliyorsun?”

Kızgın bir şekilde, “Bana bunu neden soruyorsun? Ben Almanya’ya Amerikan üsleri hakkında istihbarat toplamaya gitmedim. Bunlarla hiç ilgim yok” diye cevapladım.

not alırken, “Halkım doğruyu söyleyen tutsaklara/ saygı duyar!” dedi. Bana aptalca bir biçimde yalancı demek için böyle bir imada bulunduğunu düşündüm. Seans sonlandırıldı.

Ertesi gün, beni tutup iki resim gösterdi. İlkini, 11 Eylül saldırısına katıldığından şüphelenilen ve yakalanan olduğu ortaya çıktı. İkinci resim, 11 Eylül korsanlarından aitti. göre, ben onu ne görmüş ne de onun hakkında bir şeyler işitmişim; göre de bu adamı gördüğümü demeye getirmişim ama nerede ve nasıl olduğunu söylememişim. Hiçbir ipucuna sahip değildim! Ama bu adamın çok önemli olduğunu düşünmüş olmalıydım; çünkü istihbarat teşkilatları, soluk soluğa benim onunla ilişkimi bulmak için koşuşturuyorlardı.*

* İlk resmedilen, muhtemelen tam bu sırada, 11 Eylül 2002’de Pakistan’ın Karaçi kentinin varoşlarında silahlı çatışmada yakalanmış olan Ramzi bin al-Shibh’dır. 2005 ARB oturumunda, MOS heyete “11 Eylül 2002’de, Amerika 11 Eylül saldırılarının kilit

O koşullarda, adamı görmüş olduğumu inkâr ettim. Şu işe bakın: Adamı görmüştüm, ama nerede ve nasıl gördüğümü hatırlamıyorum demem nasıl karşılanırdı? Hangi sorgucu böyle bir şeyi yutardı ki. Hiçbiri! Ve dürüst olmam gerekirse, cehennem korkusu yaşamıştım.

■■■■■ timi beni ertesi gün de tuttu ve ■■■■■ resmini gösterdi. Ben de önceki gün olduğu gibi adamı tanıdığımı inkâr ettim. Gerçekten de tanımadığım bir adamı tanıdığımı inkâr ettim. Onu en fazla birkaç defa, çok kısa bir süreliğine görmüştüm ve onunla hiçbir suretle ilişkim yoktu. Bu ifadem beni 11 Eylül saldırısıyla ilişkilendiren her türlü bağlayan çılgınca teorinin ekmeğine yağ sürdü. Sorgucular ise sadece denize düşmüş boğulurken, yılana sarılmaya çalışıyorlardı. Bense şahsen kesinlikle onların sarılacakları yılan olmak istemiyordum.

■■■■■ dedi ■■■■■. “■■■■■
■■■■■
■■■■■
■■■■■”

“Birkaç gün içinde!”

Bu arada, ilke kez ■■■■■ karşılaşacağım ■■■■■ nakledildim. Bir başka yıldız tutsak da oydu. ■■■■■ benim hikâyemi duymuş ve herhangi bir ■■■■■ gibi, daha fazla bilgi edinmek istemişti. Bana gelince, ben de kültürlü insanlarla sohbet etmek istiyordum. Söyleyebileceğim kadarıyla, ■■■■■ adam gibi adamdı; onu bir canı gibi hayal etmek mümkün değildi.

Avrupalı ve Kuzey Afrikalı tutsaklarla dolu ■■■■■ nakledilmeden önce, iki haftadan kısa bir süre ■■■■■

ismi olduğu söylenen Ramzi Bin al Shibh adında birini tutukladı. Bu tam tamına 11 Eylül saldırılarından bir yıl sonra oluyor ve onun yakalanmasından beri benim yaşamım büyük ölçüde değişti” demişti. ARB transkripsiyonu, 23.

kaldım. İlk kez [REDACTED] ve öğrendim [REDACTED]

önce içinde [REDACTED]. Her zaman nereye ve neden götürüldüğümü bilmek istiyordum. Bir seferinde, nöbetçi tim beni nereye götürdüklerini söylemeyi reddetmişti. Beni infaz etmeye götürdüklerini düşünmüştüm.* [REDACTED] girdiğimde,

- * Bundan sonra, sayfalarca sansürlenmiş kısım, el yazmasında gördüğümüz birden çok sayfanın sansür edilmesinin iki örneğinden ilki.6. Bölüm sonunda karşımıza çıkan ikincisi ise, MOS'un 2003 sonbaharında yalan makinesine bağlanarak yapılan sorgusunun zaptına uygun düşüyor gibi (bkz. s. 287 ve 289'daki dipnotlar). Bu sansürlenmiş ilk uzun parçanın da yalan makinesinin kullanıldığı bir sorgu zaptına ilişkin olması muhtemel. 2005 ARB oturumunda, 2002 kışı boyunca FBI sorgularını anlatırken söylediği gibi MOS demişti ki: "O zaman ben yalan makinesine bağlandım ve [Ramzi bin al-Shibh] çeşitli nedenlerle yalan makinesine bağlanmayı reddetti. Onun çelişkili davrandığı ve yalan söylediği görüldü. Bana bunu kendileri söylediler. Ben yalan makinesine bağlandığım için inanırlılığımın yüksek olduğunu söylediler." 11 Eylül 2002de yakalandıktan sonra, Ramzi bin al-Shibh bazı gizli CIA hapishanelerde tutulup sorgulandı. Gazete haberleri, bin al-Shibh'in Fas'ın Rabat şehri yakınlarında CIA kontrolündeki bir kurumda sorgulandığını; bütün 2002 sonbaharı boyunca ve 2010'da A.B.D. hükümetinin bin al-Shibh'in 2002'de Fas'ta sorgulanmasıyla ilgili video kayıtlarına sahip olduğunu kabul etti Örneğin, bkz., <http://www.nytimes.com/2010/08/18/world/18tapes.html>; and <http://hosted.ap.org/specials/interactives/wdc/binalshibh/content.swf>.

[REDACTED]

[REDACTED] bir Arapça Tercüman eşlik ediyordu [REDACTED]
[REDACTED]. Çok zayıf bir tercümandı. [REDACTED]

[REDACTED]

[REDACTED]

[REDACTED]

[REDACTED]

Birkaç gün sonra, sorguya alındım.

[REDACTED] “Nasılsın?” dedi. Onu görmeyeli çok olmuştu.

“İyi!”

Sen [REDACTED] kabul ettiğinde [REDACTED] içerdeydiler [REDACTED]

[REDACTED]

Yan hücredeki Suudi, “Bırakma, grubu zayıflatırsın,” dedi

“Size söyledim arkadaşlar; açlık grevine katılmam demek intihar edeceğim demek değil ki. Bırakacağım.” diye cevapladım.

Diğer birçokları başarısız kaldığında, o dünyanın en pis işi için biçilmiş kaftandı. çok köklü bir nefretle doluydu. GTMO’daki tutsaklık politikalarını tamamen değiştirdi.

Bugün cennet, yarın cehennem. Bu seviyedeki tutsaklar, tamamen sorgucuların insafına kalmıştı; zaten bu durum sorgucuların çok işine geliyordu

Burada ne dolaplar dönüyor böyle, dedim. Gardiyanlarla hiçbir zaman başım belaya girmemişti ve sorgucularımın sorularına

izin veren bir talimata imza atmıştı. A.B.D. Senatosu Silahlı Hizmetler Komitesi (U.S. Senate Armed Services Committee), “A. B.D.’de Gözaltında Tutulan Şahıslara Yönelik Muameleyle İlgili Soruşturma” (“Inquiry in the Treatment of Detainees in U.S. Custody,” 20 Kasım 2008, [http:// www.armed-services. senate. gov/imo/media/doc/ Detainee- Report-Final_April-22-2009.pdf](http://www.armed-services.senate.gov/imo/media/doc/Detainee-Report-Final_April-22-2009.pdf) (bundan sonra SASC olarak geçecek).

cevap veriyor ve onlarla işbirliği yapıyordum. Fakat işbirliğinin sorgucularınıza duymak istedikleri şeyleri anlatmak olduğunu unutmuştum.

**

Bir kez daha [REDACTED] sonunda [REDACTED] konulmuştum.*

[REDACTED] bir nöbetçi tim hücremin önünde belirdi.

“760 numara!” dediler.

“Oldu, bana bir saniye izin verin!” Elbiselerimi giyip yüzümü yıkadım. Kalbim çarpmaya başladı. Sorgudan nefret ediyordum. On üç aydır sürekli dehşet yaşamaktan, her gün sürekli korku içinde yaşamaktan bıkmıştım.

Biri sorguya götürüldüğünde her zaman yaptığımız gibi, tutsak arkadaşlarım moralimi yüksek tutmam için “Allah seninle olsun! Başını eğme! Onlar Şeytan’ın hizmetinde!” diye bağıyorlardı. Ağır metal zincirlerin sesinden nefret ediyordum. İlk zincirlendiğimde, bunları zor taşıyordum. Her zaman bloktan birileri götürülürdü ve ne zaman zincir sesi duysam sanki ben götürülüyormuşum gibi gelirdi. Sorguda neler olacağını kim bilebilir ki? Bazen sorgudan bloğa geriye dönmeyip basbayağı kaybedilenler de olurdu. Bu bir Faslı tutsak arkadaşımın başına gelmişti ve ileride öğreneceğiniz gibi benim de başıma gelecekti; takdiri ilahi!

[REDACTED] odaya girdiğimde, içerisi kalabalıktı

[REDACTED]
[REDACTED]
[REDACTED]. **

* Şimdi artık 2002 yılının sonuna gelinmiştir.

** 2008 ABD Adalet Bakanlığı Genel Müfettişi’nin (DOJ Inspector General raporu, bu noktadan başlayarak Mayıs 2003’te

“Selam!”

“Selam!”

“Tecrübesi ve olgunluğunu düşünerek [REDACTED] seçtim. Bundan sonra senin dosyana onlar bakacak. Dosyanda tamamlanması gereken birkaç şey var. Mesela, bize [REDACTED] hakkında her şeyi anlatmadın. O [REDACTED] çok önemli biri.”

“Birincisi, size birisi hakkında bilgi verme gereğini hissetmesem de [REDACTED] hakkında her şeyi söyledim. Burada konuştuğumuz konu benimle ilgili. İkincisi de, sizinle işbirliğimi devam ettirmem için bir soruma cevap vermeniz gerekli: NEDEN BURADAYIM? Eğer buna cevap vermezseniz, beni var olmayan bir tutsak olarak düşünebilirsiniz.” Sonradan büyük avukatlarım [REDACTED]

[REDACTED] benim talebimin sihirli formülünün Tutukluluğa İtiraz Dilekçesi olduğunu öğrenecektim. Aslına bakılırsa, bu terim benim gibi sıradan, fani bir insan için hiçbir şey ifade etmiyor. Sıradan biri sadece, “Beni niye hapiste tutuyorsunuz?” der. Ben avukat değilim, ama sağduyu bana üç yıllık sorgulamadan ve özgürlüğümden yoksun bırakılmamdan sonra, hükümetin en azından bana bunu neden yaptığına dair bir açıklama borcu olduğunu dikte ediyor. Benim suçum kesinlikle nedir?

[REDACTED] “Boş ver: Bu, 10 millik bir yolculuktan dokuz mil gittikten sonra vazgeçen birine benzer” dedi. “Bir milyon millik yolculuktan bir mil gittikten sonra vazgeçen” deseydi daha doğru olurdu.

JTFGTMO görev kuvvetine devredilinceye kadar MOS’la görüşme yapan Poulson” ve “Santiago” kod adlarıyla tanınan iki FBI ajanından söz ediyor. Bağlamdan anlaşıldığı kadarıyla, odadaki grupta bir askerî sorgucu ve Fransızca konuşan bir tercüman da vardı. DOJ IG raporuna göre, bu sefer timde New York Emniyet Müdürlüğü Terörle Mücadele Ortak Görev Kuvveti’nden (New York Police Department’s Joint Terrorism Task Force) bir detektif, Ocak 2003’te Slahi’yi “Poulson”la birlikte sorgulamıştı. DOJ IG, 295-99.

“Bakın, ABC kadar basit: Soruma cevap verin, ben de sizinle tam bir işbirliği yapayım!”

■ “Cevap yok!” dedi.

“Benim de yok!” diye cevapladım.

Fransızca tercüman, bir ara yol bulmak istercesine, “*Ku-ran*’da bir insanı öldüren bütün insanlığı öldürmüş sayılır der” dedi. Ona göz ucuyla ters ters baktım.

Fransızca, “Sizin aradığınız adam ben değilim” dedim ve bunu net bir İngilizceyle de tekrarladım.

■ başladı. “Eminim ki insan öldürmeye karşısın. Aradığımız sen değilsin. Dışarıda masum insanlara zarar vermeye çalışanları arıyoruz.” Bir dizi berbat resim gösterirken bunları söylemişti. Ben de resimlere bakmayı reddetmiş, ne zaman görmem için burnumun ucuna getirdiğinde gözlerimi kaçırmıştım. Ona resimlere bakmamdan alacağı zevki tatırmak istememiştim.

■ “Bak, ■ işbirliği yapıyor ve cezasını yirmi yedi yıla indirme fırsatını yakaladı; ■ gerçekte kötü biri. Senin gibi birinin yapacağı tek şey beş dakika konuşmak ve özgür kalmak” dedi. Böyle bir konuşmada makul olan ne var? Ben onun söylediklerini düşünürken, işbirliği yapıp 27 yıl yatacak olan adam aklıma geldi: 27 yıl yattıktan sonra bir hayatı olmayacaktı ki! Bu ne kadar acımasız bir ülkeydi. Kusura bakmayın, ■ açıklamasının cevap vermeye değmediğini söylemek zorundayım. O ve ■ Askerî İstihbaratçıların yardımıyla, beni konuşmaya ikna etmek istiyorlardı. Fakat beni ellerinde konuşmaya ikna edecekleri hiçbir şey yoktu.

Sorguların bir süre işbirliği yaptıktan sonra, işbirliğini reddeden tutsaklara alışmış oldukları söylenebilir. Ben diğer tutsaklardan nasıl işbirliği yapılmaması gerektiğini öğreniyorsam, sorgular da birbirlerinden işbirliğine yanaşmayan tutsaklarla nasıl baş etmeleri gerektiğini öğreniyorlardı. Seans sona ermiş ve ben hücreme geri gönderilmiştim. Kendimle gurur duyuyordum; çünkü şimdi resmen çoğunluğa, işbirliğine yanaşmayan tutsaklara katılmıştım. Hayatımın geri kalan kısmında, haksız yere içerde

kalmak fazla umurumda değildi. Beni çıldırtan, benden işbirliği yapmamı beklemeleriydi. Siz beni içeri tıktınız, ben de size bilgi vermiyorum. İki taraf için de en iyisi bu.

Seanslar yeni timle devam etti. Seanslara çok ender katılıyordu. Bir keresinde, “Bize bildiğin her şeyi anlatmadığın sürece sorguya katılmayacağım,” demişti. “Çünkü biz Amerikalılar sizin gibi adamlara hâlâ kendi yüksek standartlarımıza göre muamele ediyoruz. bak; ona en yeni tıp teknolojisini sunuyoruz.”

“Onu sadece yaşatmak istiyorsunuz, çünkü bazı istihbaratlarla sahip olabilir; ölse bunlar da onunla birlikte mezarı boylar!” diye cevap verdim. A.B.D.’li sorgucular, her zaman tutsaklara bedava yemek ve bedava sağlık hizmeti sunduklarını söylemeden edemezlerdi. Elllerinde başka ne gibi alternatifleri olduğunu gerçekten de düşünüyorum! Ben şahsen Demokrasi olmayan ülkelerde de gözaltında kaldım ve tıbbi tedavi en yüksek önceliğe sahipti. Sağduyu, eğer tutsak kötü bir hastalığa yakalanırsa, artık hiçbir İstihbarat veremeyeceğini ve belki de öleceğini söylüyor.

Neredeyse iki ay tartışarak geçirdik. Time, “Beni mahkemeye çıkarın, tüm sorularınızı cevaplayayım” diyecektim.

“Mahkemeyi unut!” diyeceklerdi.

“Siz Mafya mısınız? İnsanları kaçırıyor, içeri tıkıyor ve şantaj yapıyorsunuz,” dedim.

“Sizin gibi adamlar hukukun uygulanması karşısında problemsiniz,” dedi. “Size geleneksel hukuku uygulayamayız. Tek ihtiyacımız olan, sizi elektrikli sandalyeye oturtacak ikinci derece kanıtlar bulabilmek.”

“Ben sizin ülkenize karşı hiçbir şey yapmadım, yaptım mı?”

“Sen A. B.D.’ye karşı büyük bir komplonun parçasısın” dedi.

“Siz bu suçlamayı herhangi birine de getirebilirsiniz?” Ben ne yapmışım?

“Orasını bilmem; sen bana söyleyeceksin!”

“Bakın, siz beni Afganistan’da bir savaş alanından değil, Moritanya’daki evimden kaçırdınız. Çünkü benim Milenyum komplosunun parçası olduğumdan şüpheleniyordunuz. Ki sizin de artık bildiğimiz gibi, ben bu komplonun bir paçası değilim. Peki, o zaman getirdiğiniz yeni suçlama ne? Sanki üzerime bok atmak istiyorsunuz gibi geliyor bana.”

■ “Sana bok atmak istemiyorum. Keşke elimdeki raporlara sen de bir göz atabilseydin!” dedi.

“Raporların ne dediğinden bana ne! Asıl siz beni Milenyum komplosuyla ilişkili gösteren Ocak 2000 tarihli raporlara göz atsaydınız. ■ sizinle işbirliği yapmasından sonra, benim buna katılmadığımı biliyorsunuz.”*

-
- * Bu ve sonraki paragrafta, konu Ahmed Ressam olabilir. Ressam, 14 Aralık 2000’de Kanada’dan Amerika Birleşik Devletleri’ne patlayıcı yüklü bir otomobille girmeye çalışırken tutuklanmış; ertesi yıl Milenyum Komplosu olarak bilinen olayın parçası olarak, 2001 Yılbaşında Los Angeles Uluslararası Havalimanı’nı bombalamayı planlamaktan suçlu bulunmuştu. Mayıs 2001’de, suçu kabullenip hüküm giymeden önce, Ressam ceza indirimi vaadiyle A.B.D. otoriteleriyle işbirliği içine girmişti. Bir A.B.D. Temyiz Mahkemesi’nin (U.S. Court of Appeals), daha sonra yazdığına göre: “Ressam 2003 yılının başına kadar işbirliği yapıyordu. İki yılı aşan işbirliği süresince, 65 saatlik duruşmada yeminli ifade verdi ve 205 saat delil ve bilgi sundu. Ressam, yedi farklı ülkenin hükümetlerine enfomasyon sağlayıp her ikisi de sanıkların mahkûmiyetiyle sonuçlanan iki davada tanıklık yaptı. Terörizme bulaşan en az 150 kişinin ismin verip birçok diğerini tarif etti. Aynı zamanda, patlayıcılarla ilgili verdiği enfomasyonla, potansiyel olarak kanunu uygulamakla görevli ajanların canlarını kurtardığı gibi, küresel terörizm operasyonlarının mekaniğiyle ilgili yoğun enfomasyon sağladı.” MOS’un burada belirttiği gibi, Ressam o oturulardan hiçbirinde kendi adını vermedi ya da kendisini hiçbir biçimde olaylara bulaştırmadı. Ressam, daha sonra başkalarını Milenyum Komplosu’na bulaştıran ifadelerini

“Ben de ne bunun parçası olduğuna ne de ██████ tanıdığına inanıyorum.” ██████ “Ama ██████ tanıyan insanları tanıdığını kesinlikle biliyorum,” dedi.

“Bilmem, fakat böyle bir şey olsa, ne gibi bir mesele teşkil eder ki” diye cevapladım. “Kim olursa olsun, birisini tanımak suç değil.”

Tercüman olarak görevli genç bir Mısırlı, o gün beni işbirliği yapmam için ikna etmeyi dendi. “Bak, ben buraya sizin gibi insanlara yardım etmek için vakit harcamaya geldim. Sizin paçayı kurtarmanızın tek çaresi konuşmak” dedi.

Ona “sırf Müslüman oldukları için, mümin kardeşlerini tutuklayan bu kötü adamlarla birlikte çalışmaktan utanmıyor musun?” diye sordum. “██████, senden büyüğüm; daha fazla dil biliyorum; daha fazla yüksek tahsil yaptım ve senden daha fazla ülkede bulundum. Cebini doldurup para kazanmak için burada olmanı anlarım. Eğer birilerini kandırmaya çalışıyorsan, ancak kendini kandırırın!” O kadar çılgına dönmüştüm ki çünkü bana çocuk muamelesi yapmıştı. ██████ sadece göz ucuyla bizi süzüyordu.

Bu konuşmaları farklı seanslarda tekrar tekrar yaptık. Ben “bana niçin burada olduğumu söyleyin, işbirliği yapayım. Söylemezseniz, işbirliği yapmam,” deyip duruyordum. “Ama sorgu dışında başka şeylerden bahsedebiliriz.”

Bu fikir ██████ hoşuna gitti. Bana kendisi de bilmediği için tutuklanma nedenimi şefinden öğreneceğine söz verdi. Bu arada, bana Amerikan kültürü ve tarihi, A.B.D. ve İslam, A.B.D. ve

geri aldı. İlk aldığı ceza, tahliyeden sonra beş yıl gözetim altında kalmak kaydıyla yirmi iki yıl hapisti. 2010’da Dokuzuncu Federal İstinaf Mahkemesi (Ninth Circuit Court of Appeals), cezanın çok az olduğuna, zorunlu hüküm tesis etme kurallarını ihlal ettiğine hükmedip, davayı yeniden görülmesi için bozarak federal yargıca iade etmiştir. Mahkeme kararına erişim: <http://cdn.ca9.uscourts.gov/datastore/opinions/2010/02/02/09-30000.pdf>.

Arap dünyası hakkında birçok şey öğretti. Tim içeri filmler getirmeye başladı; İç Savaş'ı, A.B.D.'deki Müslümanları ve terörizm ile ilgili birkaç başka Frontline yayını izledim. “Bütün bu boklar nefret yüzünden” dedi. “Nefret tüm felaketlerin sebebi.”

■■■■■, klasik polis yöntemleriyle, bir an önce bilgi almaya çalışıyordu. Bir gün, bana McDonald's önerdi. Bense ona hiçbir şey borçlu olmak istemediğim için, teklifini geri çevirdim. “Ordu, sizi çok kötü bir yere nakletmek istiyor, biz de buna izin vermiyoruz!” diye beni uyardı.

“İstedikleri yere götürseler ne yazar. Buna alıştım. İşbirliği yapsam da yapmasam da beni hapiste tutacaksınız; öyleyse neden işbirliği yapayım” derken, Amerikalıların işkenceli sorgu teknikleri kullandığından henüz habersizdim. Her gün sorguya çekilmekten bıkmıştım. Sırtım çok ağrıyordu. Hatta tedavi görmek istemiştim.”

■■■■■ fizyoterapisti, “Uzun zaman oturmaman gerekli” dedi.

“Bunu lütfen sorgucularına söyleyin; çünkü her gün saatlerce oturtuyorlar.”

Fizyoterapist hanım, “Bir not yazarım, ama etkisi olur mu, emin değilim” diye cevap verdi.

Gerçekten de etkisi olmadı. Buna karşılık, 2003 Şubatında, ■■■■■ benimle işini bitirdi.*

“Ayrılıyorum, fakat telefon konuşmaların hakkında konuşmaya hazır olduğunda, beni iste. Geri dönerim,” dedi.

“Siz, Neden buradayım? Soruma cevap vermedikçe, hiçbir konuda konuşmayacağımı kesinlikle söylüyorum.”

* Bu, DOJ IG raporunun, Ocak 2003'teki sorgulama timinin parçası olduğunu gösteren NYPD sorgucusu olabilir. Rapor, Sla-hi'ye eğer bazı telefon görüşmelerini açıklamazsa, ‘çok berbat bir yer’e gönderileceğini söyleyen” MOS’un “Tom” olarak tanıdığı bir NYPD detektifini tarif ediyor. DOJ IG, 299.

İki

Senegal - Moritanya

21 Ocak 2000 – 19 Şubat 2000

***Senegal’de İlk Tutuklanma... Eskort Eşliğinde Eve Dönüş...
Moritanya’da İlk Sorgu... Çıkmaza Girmek... A.B.D. Konuyu
Dramatize Ediyor...***

Bir Moritanya fıkrası, horoz gördüğünde neredeyse aklını kaçırarak gibi olan horozfobik bir adamı anlatır.

Psikiyatr, ona “Neden horozdan bu kadar çok korkuyorsun?” diye sorar.

“Horoz beni darı sanıyor.”

Psikiyatr, “Ama sen darı değilsin ki. Kocaman bir adamsın. Kimse seni minicik bir darı tanesiyle karıştıramaz,” der.

“Ben bunu biliyorum, Doktor. Ama horoz bilmiyor. Senin işin de horozu benim darı olmadığımı inandırmak.”

Adam hiçbir zaman iyileşmiyor; çünkü horozla konuşmak imkânsız. Fıkranın sonu.

Yıllardır, A.B.D. hükümetini darı olmadığımı ikna etmeye çalışıyorum.

Her şey, 2000 yılının Ocak ayında, yurtdışında on iki yıl kaldıktan sonra Moritanya’ya geri dönüşümle birlikte başladı.

akşam 8.00’de, arkadaşlarım olan beni Montreal’deki Dorval Havalimanı’na bıraktılar. Geceyi Sabena Havayolları’nın Brüksel’e

giden uçağında geçirdim. Ertesi gün öğlen ise Dakar'a devam edecektim.* Sabah Brüksel'e vardığımda uykulu ve yorgundum. Valizimi aldıktan sonra, Yurtdışı terminalindeki bir banka çöküp uykuya daldım. Valizimi de yastık yaptım. Çünkü o kadar yorgundum ki valizimi çalacaklarından emindim. Bir iki saat uyduktan sonra kalktım, elimi yüzümü yıkayıp aptes alabileceğim bir tuvalet ve namaz kılabilceğim bir yer aradım.

Havalimanı küçük, tertipli ve temizdi. Restoranları, duty-free shopları, telefon kulüpleri, İnternet PC'leri, bir mescidi, bir kilisesi, bir sinagogu ve ateistler için bir manevi danışma bürosu vardı. Allah'ın bütün evlerine baktım ve etkilendim. Bu ülkede yaşayabilirim diye düşündüm. Neden gidip sığınma başvurusu yapmayayım ki? Benim için mesele değildi; dillerini biliyordum ve Avrupa'nın kalbinde iş bulabilecek yeterli vasıflara sahiptim. Aslında Brüksel'e gitmiş, şehrin çokkültürlü yaşamı ve farklı yüzlerini sevmiştim.

Kanada'dan ayrılmamın asıl nedeni, A.B.D.'nin güvenlik teşkilatlarını üzerime salmasıydı. Beni tutuklamayıp sadece takip etmeye başlamışlardı. Takip edilmek, hapiste olmaktan daha iyi; bunu şimdi anlıyorum. Suçlu olmadığımı da görürlerdi. Anacığımın hep söylediği gibi, "hiç öğrenmiyorum." A.B.D.'nin beni hukukun hiç olmadığı bir yere tıkmak için dolaplar çevireceğine hiçbir zaman inanmamıştım.

Sınır burnumuzun dibindeydi. Eğer ben o sınırı geçmiş olsaydım, bu kitabı hiç yazamayacaktım.

* MOS'un 2004 Muharip Statüsünü Değerlendirme Heyeti (Combatant Status Review Tribunal) (CSRT) ve 2005 İdari Değerlendirme Kurulu oturumunun transkripsiyonları, tarihin 21 Ocak 2000 olduğunu açıkça ortaya koyuyor. CSRT transkripsiyonuna erişim: <http://online.wsj.com/public/resources/documents/couch-slahihearing-03312007.pdf>. CSRT transkripsiyonu, 6; ARB transkripsiyonu, 16.

Bunun yerine, mescide girip aptes aldım ve namaz kıldım. Çok sakindi; sessizlik her tarafı sarmıştı. O kadar yorgundum ki mescitte uzanıp bir süre *Kuran* okuduktan sonra uyuyakaldım.

Namaz kılmaya gelen başka birinin seslerine uyandım. Bu-rayı biliyor gibiydi ve sanki bu havalimanından defalarca transit geçmişti. [REDACTED]

[REDACTED]. Namazını bitirdikten sonra selamlaştık.

Bana “Burada ne yapıyorsun?” diye sordu.

“Transit yolcusuyum. Kanada’dan geldim; Dakar uçağını bekliyorum.”

“Memleket?”

“Moritanya. Senin memleket?”

“Senegalliyim. Tüccarım, Senegal ile Emirlikler arasında ticaret yapıyorum. Ben de aynı uçağı bekliyorum.”

“Güzel!” dedim.

“Haydi, gidip biraz kendimize gelelim. Falanca Filanca Kulübü’nün üyesiyim” dedi; ne kulübü hatırlamıyorum. Kulübe gittik. Muhteşem bir yerdi: TV, kahve, çay, kurabiyeler, rahat bir kanepe, gazeteler. Çok bitkin olduğumdan, zamanın çoğunu kanepede uyuyarak geçirdim. Bir an geldi, yeni [REDACTED] arkadaşım öğlen yemeğı yiyelim demek için beni uyandırdı. Kulübe geri dönemem diye endişelendim; çünkü kulüp kartım yoktu. Buraya sadece [REDACTED] arkadaşımın üyelik kartını fiyakalı bir şekilde göstermesiyle girebilmişim. Gelgelelim, karnım acıktığından dışarı çıkıp yiyecek bir şeyler aramaya karar verdim. Sabena Havayolları gişesine giderek, parasız yemek kartı istedim ve bir restoran buldum. Yemeklerin çoğunda domuz eti olduğundan, vegetaryen bir mönü seçtim.

Kulübe geri dönüp Dakar’a giden Sabena 502 Sefer Sayılı uçağın anonsunu duyuncaya kadar yeni arkadaşım ile birlikte bekledim. Dakar’ı seçmemin nedeni, bu yolla uçuşun direk Moritanya, Nuakşot uçuşundan çok ucuza gelmesiydi. Dakar ile Nuakşot arasında mesafe sadece 300 mildi ve ailemin beni orada

karşılması için planlama yapmıştık. Buraya kadar her şey iyi gidiyordu; zaten insanlar hep böyle yaparlardı.

Uçuş sırasında keyifliydim çünkü Brüksel havalimanında güzel bir uyku çekmiştim. Yanımda Dakar'da yaşayan, ama Brüksel'de tıp okuyan genç bir Fransız kızı vardı. Kardeşlerim havalimanına zamanında gelmezlerse, otelde kalmam gerektiğini düşünüyordum. Fransız kızı bana Dakar'da fiyatlar ve Senegal-lilerin, özellikle de taksi sürücülerinin yabancıları nasıl kazıkladıklarına dair epey faydalı bilgiler verdi.

Uçuş yaklaşık beş saat sürdü. 23.00 gibi havaalanındaydık ve bütün formaliteler yaklaşık yarım saat sürdü. Valizimi bagaj teslim yerinden aldığımda, [REDACTED] arkadaşşıma rastladım ve birbirimize allahaismarladık dedik.*

Valizimi alıp geriye döndüğümde, kardeşim [REDACTED] gü-lümsediğini gördüm. Beni önceden gördüğü kesindi. [REDACTED] diğer kardeşimin yanındaydı ve onların benim tanımadığım iki arkadaşları [REDACTED] da oradaydı.

[REDACTED] valizimi aldı park yerine doğru ilerledik havalimanı kapısından çıkar çıkmaz yüzüme çarpan ılık gece havası hoşuma gitti. Konuşuyor, birbirimize heyecanla yaşadıklarımızı anlatıyorduk. Tek hatırladığım, yıldırım hızıyla ellerimin arkadan kelepçelendiği ve beni gruptan alıp çıkaran bir hayaletler çetesi tarafından sarıldığımdı. Başlangıçta, bunun silahlı bir soygun olduğunu düşündüm; ama çok geçmeden bir başka tür soygun olduğu görüldü.

Özel ajan, "Seni Kanun Namına tutukluyoruz" derken, zincir kelepçeyi ellerime doluyordu.

Bir daha göremediğim kardeşlerime "Tutuklandım!" diye seslendim. Aniden kayboluşum onlar için üzücü olmuştur diye düşündüm. Beni işitip işitmediklerini bilmiyorum; ama beni gerçekten de işitmiş oldukları sonradan ortaya çıktı. Çünkü kardeşim

* Bağlam ve izleyen olaylar, bunun onun Brüksel havalimanında birlikte vakit geçirdiği Senegalli işadamı olduğunu ortaya koyuyor.

benimle sonradan dalga geçip, yardım istediğim için cesur olmadığımı söylemişti. Belki değilim, ama bütün olay böyle olmuştu. Bilmediğimse, iki kardeşimin ve arkadaşlarının da aynı anda tutuklanmış olduklarıydı. Evet, biri kardeşlerimle Nuakşot'tan bunca yoldan gelen ve diğeri kardeşi Dakar'da yaşayan iki arkadaşları, onlarla ucu ucuna havalimanına yetişmiş ve “çete”nin üyesi olarak tutuklanmışlardı. Şansa bak!

Doğrusunu söylemem gerekirse, böyle bir adaletsizliğe hazırlıklı değildim. A.B.D.'li istihbaratçıların kendilerini tamamen bu işe kaptırdıklarını bilmiş olsaydım, Kanada'dan ya da transit geçtiğim Belçika'dan ayrılmazdım. A.B.D. beni neden Almanya'da tutuklamadı? Almanya, A.B.D.'nin en yakın müttefiklerinden biri. A.B.D. beni neden Kanada'da tutuklamadı? Kanada ve A.B.D. neredeyse aynı ülke sayılır. A.B.D.'li sorgucular ve istihbaratçılar, benim Kanada'dan tutuklanma korkusuyla kaçtığımı öne sürdüler; ama bu gerçekte tamamen anlamsız. Birincisi, gerçek ismimle çıkartılmış pasaportumu hep kullandım; her türlü kayıt işleminde her türlü formaliteyi onunla yerine getirdim. İkincisi, nerede tutuklanmak daha iyi: Kanada mı yoksa Moritanya'da mı? Tabii ki Kanada'da! Peki, o zaman neden A.B.D. beni on iki saat geçirdiğim Belçika'da tutuklatmadı?

A.B.D.'nin terörist saldırılar karşısındaki öfke ve hayal kırıklığını anlarım. Ama masum bireylerin üzerine çullanmanın, onlara acı çektirmenin, yalan itiraflar peşinde koşmanın kimseye faydası olmaz. Daha çok, bunlar problemi daha da karmaşık hâle getirir. A.B.D. ajanlarına her zaman, “Beyler! Sakin olun! Harekete geçmeden önce düşünün! Birilerine onarılamaz derecede zarar vermeden önce, çok düşük bir yüzdeyle bile olsa, yanlış iz peşinde olduğunuzu düşünün!” derdim. Ama kötü bir şey olduğunda, insanların paçaları tutuşmaya başlıyor ve kontrollerini kaybediyorlar. Altı yıldır, farklı ülkelerden yüzden fazla sorgucu tarafından sorgulandım. Hepsinin bir tek ortak yanı vardı: Kafa karışıklığı. Belki de hükümet onların bu şekilde davranmalarını istiyordur, kim bilir?

Neyse, havalimanındaki yerel polis kargaşayı görünce –sivil elbiseli Özel Kuvvetlerin operasyonu bir gasp çetesinin birilerini soymasına benziyordu– müdahale etti. Fakat arkamdaki herif sihirli istihbaratçı kimliğini gösterir göstermez, polisler geri çekildi. Beşimiz inek taşınan bir kamyonu bindirildik. Çok geçmeden bir başka arkadaş daha aramıza katıldı: Sırf bagaj teslim yerinde birbirimizle vedalaştık diye Brüksel’de tanıştığım tüccar.

Askerler bizimle birlikte bindiler. Grup lideri önde şoför mahalline oturdu. Ama genelde şoförle sığırları ayıran cam çıkmış olduğundan bizi hem görebiliyor, hem de duyabiliyordu. Kamyon Hollywood filmlerindeki bir kovalamaca sahnesindeki gibi gaza bastı. Askerlerden biri, “Bizi öldürecek misin?” demiş olmalı ki şoför biraz yavaşladı. Kardeşlerimle birlikte havaalanına gelen yerli az kalsın kafayı yiyecekti. Sık sık endişe ve talihsizliğini açığa vuran anlaşılmaz şeyler söylüyordu. Sonradan bu adamın benim uyuşturucu kaçakçısı olduğumu sandığı, ama terörist şüphelisi olduğumu öğrenince rahatladığı ortaya çıktı! Ben başrol oyuncusu olduğumdan, bu kadar çok insana bu kadar fazla dert vermekten rahatsız olmuştum. Tek tesellim, bunun benimle bir ilgisi olmadığıydı ve o anda içimdeki korku tüm diğer duygularımı bastırıyordu.

Kamyonun sert kasasına oturduğumda, Özel Kuvvetlere bağlı ajanlar dahil, etrafımdaki insan kalabalığının sıcaklığını hissettim. *Kuran* okumaya başladım.

Şoför mahallinde oturan şefleri, “Kes sesini!” diye bağırdı. Sesimi kesmedim ama daha yavaş sesle okumaya başladım. Tekrar “Kes sesini!” diye bağırırken, bu sefer sopasıyla bana vurdu. “Bize büyü yapmaya çalışıyorsun!” Ciddi olduğunu biliyordum. Bu yüzden içimden dua okudum. Ne kimseye büyü yapmaya çalışıyordum, ne de nasıl büyü yapıldığını biliyordum. Fakat biz Afrikalılar dünyada tanıdığım en saf insanlarız.

Yolculuk, on beş yirmi dakika kadar sürdü; dolayısıyla Commissariat de Police’e (Polis Komiserliği) ulaştığımızda gece yarısını henüz geçmiştik. Operasyon şefleri kamyonun arkasında

durup Brükselli arkadaşım ile tartışıyorlardı. Ben hiçbir şey anlamamıştım; yerel dille ■■■■■ konuşuyorlardı.* Kısa bir tartışmadan sonra, adam ağır valizlerini alıp gitti. Kardeşlerime, onun polise ne dediğini sorduğumda, adamın polise beni Brüksel’de gördüğünü, daha önce hiç tanımadığını ve terörist olduğumu bilmediğini söylediğini anlattılar.

Şimdi kamyon kasasında hapsedilmiş beş kişiydik. Dışarısı zifiri karanlıktı, ama insanların gelip gittiği anlaşılıyordu. Kırk dakika ile bir saat arasında kamyonda tutulduk. Özellikle şoför mahallindeki adam, “Beyazlarla (Whites) çalışmaktan nefret ederim” dediğinde –ne bileyim sanki Kuzey Afrikalılar (Moors) demişti– giderek heyecanlanıp korkmaya başladım. Bunun anlamı, bir Moritanya timini bekledikleri idi. Midem bulanmaya, kalbim yerinden çıkacakmış gibi atmaya başladı; elim ayağım birbirine dolanmıştı. Aklıma işittiğim her türlü işkence ve bu gece ne kadar işkence göreceğim geliyordu. Gözlerim kör olmuştu, gözlerime kalın bir perde inmişti. Hiçbir şey göremiyordum. Sağır olmuştum; o konuşmadan sonra sadece anlaşılmasız fısıltılardı duyabildiklerim. Kardeşlerimin de benimle birlikte aynı kamyonda olduğunu unutmuştum. Bana bu durumda Allah’tan başka kimse yardım edemezdi. Allah hiç yanılmaz.

Öndeki şef, sabırsızlıkla, “İnin aşağı diye bağırdı. Ben de toparlanıp inmeye çalışırken, askerlerden biri kasadan inmeme yardım etti. Sivrisinek dolu küçük bir odaya götürüldük. Sanki onlar için tam ziyafet ânında gelmiştik. Uyumamızı bile beklemediler; sivrisineklerden o gece perişan olduk. Küçük gruplar hâlindeyken, daha ihtiyatlı hareket ederek uyumamızı bekleme-leri, büyük gruplar hâlindeyken vızıltılarını duymamızla sokmalarının bir olması gülünçtü. Sanki “Ne yapabilirsiniz?” der gibiydiler. Aslında yapılacak bir şey yoktu. Tuvaletin leş gibi olması, sivrisineklerin üremesi için ideal ortamı oluşturmuştu.

* Muhtemelen Wolof dili; birkaç sayfa sonra sansürlü okunuyor. MOS el yazması (manuscript), 436.

Zincirlenmiş tek kişi bendim. Kelepçeleri çıkaran görevli “Sizi dövdüm mü?” diye sordu.

“Hayır, dövmedin.” Bileklerime baktığımda, bileklerimdeki yara izlerini gördüm. Sorgucular, bizi yabancılardan başlayarak teker teker sorguya götürdüler. Çok uzun, korkunç, karanlık ve kasvetli bir geceydi.

**

Benim sıram şafak sökmeden hemen önce geldi.

Sorgu odasında iki adam vardı [REDACTED]

[REDACTED]; bir erkek sorgucu ve zabıt kâtibi.” [REDACTED] Polis Komiseri polis karakolunun başında olmasına rağmen [REDACTED] sorguya katılmadı; [REDACTED] o kadar yorgun görünüyordu ki [REDACTED] bitkinlikten birkaç defa uyuyakaldı. Amerikalı [REDACTED] notlar alıyor ve zaman zaman [REDACTED] notları sorgucuya iletiyordu. Sorgucu sakın, zayıf, zeki, oldukça dindar ve derin düşünen [REDACTED].

Parlak sarı bir zarftan bir tomar kâğıt çıkarıp “Aleyhinde çok ağır suçlamalar var,” dedi. Daha kâğıtları zarftan çıkarmaya başlarken bile bu zamazingoları defalarca okumuş olduğunu söyleyebilirdiniz. Zaten neden söz ettiğini biliyordum; çünkü Kanadalılar beni sorgulamıştı.

“Ben hiçbir şey yapmadım. A.B.D. böyle korkunç şeyleri Müslümanların üzerine yıkarak, İslam’a kara çalmak istiyor.

[REDACTED] tanıyor musun?””

-
- * Sahnede iki erkek ve iki kadın var gibi görünüyor: İkisi de erkek olan Senegalli sorgucu ve zabıt kâtibi ile sansürlenmiş zamirlerden anlaşıldığı kadarıyla ikisi de kadın olan Senegalli polis şefi ile bir Amerikalı.
 - ** Bu görüşmenin 11 Eylül öncesinde olması ve Kanadalılara gönderme düşünülürse, soru Ahmed Ressam’la ilgili olmalı. Bkz., dipnot, s. 66.

“Hayır, tanımıyorum. Onun bütün hikâyesinin terörizmle savaş bütçesi çıkarıp Müslümanlara zarar vermek için bir kurgu olduğunu bile düşünüyorum.” Gerçekten de söylediklerim konusunda dürüsttüm. Daha o zaman şimdi bildiğim çok şeyi bilmiyordum. Belki A.B.D. hükümeti kadar olmasa bile, Komploteorilerine aşırı inanıyordum.

Sorgucu, ayrıca çoğunu tanımadığım bir yığın insanla ilgili sorular da sordu. Benim tanıdığım kişiler, bildiğim kadarıyla herhangi bir suça bulaşmış değillerdi. En sonunda, Senegalli bana A.B.D. karşısındaki pozisyonumu ve neden kendi ülkesinden transit geçtiğimi sordu. Ben gerçekten de A.B.D. karşısındaki pozisyonumun kimseye dert olacağını hiç düşünmemiştim. Ben A.B.D. yurttaşı değilim, A.B.D.’ye girmeye hiç yeltenmedim. B.M.’de de çalışıyor değilim. Üstelik her zaman yalan söyleyebilirim. Ya da diyelim ki A.B.D.’yi seviyorum ya da nefret ediyorum; A.B.D.’ye karşı bir suç işlemediğim sürece bu kimseyi ilgilendirmez ki. Bütün bunları Senegalli sorgucuya durumumla ilgili hiçbir şüphe bırakmadan, dilimin döndüğünce izah ettim.

“Çok yorgun görünüyorsun! Gidip biraz uyumanı tavsiye ederim. Zordur, bilirim” dedi. Tabii ki yorgunluktan ölüyordum; açtım ve susamıştım. Nöbetçiler beni kardeşlerim ve diğer iki adamın yere uzanıp en yaman Senegal Hava Kuvvetleri Sivrisinekleri’yle dövuştükleri küçük odaya geri götürdüler. Ben diğerlerinden daha şanslı değildim tabii ki. Uyuyabildik mi? Pek uyuduk denemezdi.

Sorgucu ve yardımcısı sabah erkenden odamıza damladılar. Kardeşlerimin iki arkadaşını serbest bırakıp beni ve kardeşlerimi Ministère de L’Intérieur (Fransızca, İçişleri Bakanlığı) Binası’na götürdüler. Senegal hükümetinde üst düzey bürokratlardan biri olduğu ortaya çıkan sorgucu, beni odasına götürüp İçişleri Bakanına telefon etti.

“Önümde duran şahıs, bir terörist örgütün başı değil,” dedi. Bakanın ne cevap verdiğini duyamazdım. Sorgucu, “bana kalırsa, bu şahsı hapiste tutmak hiç işime gelmez; zaten bir neden

de yok” diye devam etti. Telefon konuşması kısa ve doğrudandı. Bu arada, kardeşlerim rahat bir ortam yaratmış, bir şeyler satın almış ve çay yapmaya başlamışlardı. Allah’a şükür, Moritanya-lyı ayakta tutan tek şey çaydır. Uzun zamandır bir şeyler yiyip içmemiştik, ama aklıma ilk gelen çay olmuştu.

Mutluydum, çünkü A.B.D. hükümetinin Senegallilere benimle ilgili verdiği tomar tomar evrak onları ilgilendirmiş görünmüyordu. Sorgucunun durumumu anlaması uzun zaman almamıştı. İki kardeşim onunla Wolof diliyle sohbetে dalmışlardı. Kardeşlerime sohbetin konusunu sordum. Senegal hükümetinin beni tutmak istemediğini, ama tüm dizginlerin A.B.D.’nin elinde olduğunu duyduklarını söylediler. Bundan kimse memnun olmadı, çünkü A. B. D’nin elindeki dizginleri nasıl kullanacağı konusunda fikir sahibiydik.

Sorgucu “A.B.D. Büyükelçiliği’nden gelecek birilerini bekliyoruz” dedi. Saat on bir gibi siyah bir Amerikan ██████ geldi.* ██████ resim çekti, parmak izi ve sabahın ilk saatlerindeki sorgunun bant kayıtlarını ve raporunu aldı. Kardeşlerim dün geceki beyaz kadından çok, kendilerini siyah ██████ yanında daha rahat hissetmişlerdi. İnsanlar alışık oldukları insanlara benzeyenlerin yanında kendilerini daha rahat hissederler. Moritanyalıların yaklaşık %50’si siyah olduğundan, kardeşlerim kendilerini onlara daha yakın görmüşlerdi. Oysa bu çok saf bir yaklaşımdı: Siyah ya da beyaz olsun, fark etmezdi; ██████ sadece bir haberciydi.

██████ işini bitirdikten sonra, ██████ birkaç telefon görüşmesi yaptı; sorgucuyu bir kenara çekip kısaca konuştu ve sonra ██████ gitti. Sorgucu, bana kardeşlerimin serbest bırakıldığını, gidebileceklerini, benimse bir süre daha gözaltında kalacağımı söyledi.

Kardeşim, “Onu serbest bırakılıncaya kadar bekleyebilir miyiz?” diye sordu.

“Beyler, size evinize dönün derim. Serbest kalırsa, o bir yolunu bulup yanınıza gelir.” Kardeşlerim oradan ayrıldı. Kardeşle-

* Sansürlenmiş zamirler, bunun da kadın olduğunu düşündürüyor.

rimin doğrusunu yaptığına inandığım hâlde, kendimi terkedilmiş ve yalnız hissettim.

Birkaç gün daha, Senegalliler beni hemen hemen aynı konularda sorgulamaya devam ettiler; onlara soruları gönderenlerse A.B.D.”li istihbaratçılardı. Hepsi bu kadar. Senegalliler ne bana herhangi bir biçimde kötü davrandılar, ne de tehditler savurdular. Hapishane yemekleri berbat olduğundan, kardeşlerim Dakar’da tanıdıkları bir aileyi bana her gün bir öğün yemek getirmesi için ayarlamışlardı. Aile bu işi hiç sektirmeden yerine getirdi.

Söylediğim gibi, beni endişelendiren A.B.D. hükümetini darı olmadığımı inandırmaktı; hâlâ böyle. Senegal hapishanesindeki tek tutuklu arkadaşımın farklı bir endişesi vardı: Bir yolunu bulup Avrupa ya da Amerika’ya kaçak girebilmek.

Bana, “Afrika’yı sevmiyorum” dedi. “Pek çok arkadaşım öldü. Avrupa ya da Amerika’ya gitmek istiyorum. İki kere dene-dim. İlk seferinde, liman yetkililerini atlatıp Brezilya’ya kaçak girmeyi başardım. Fakat bir Afrikalı bizi Brezilya otoritelerine ispiyonladı. Bizi Afrika’ya gerisin geri sınır dışı edinceye kadar hapishanede tuttular. Brezilya çok güzel bir ülke; etraf güzel kadın kaynıyordu” diye de ekledi.

“Nereden biliyorsun? Hep hapiste değil miydin!” diye sözünü kestim.

“Ama arada sırada gardiyanlar bizi havalandırmaya çıkarır gibi etrafı dolaştırır, sora tekrar hapishaneye götürürlerdi” derken sırtıyordu.

“Yani, birader ikinci seferinde az kalsın İrlanda’ya kapağı atmıştım!” diye devam etti. “Ama o zalim [REDACTED] beni gemide tutup gümrük memurlarına enseletti.”

Sanki Amerika’yı yeniden keşfediyor diye düşündüm. “Peki, gemiye nasıl bindin?” diye şaşkınlığımı gizleyemedim.

Çocuk oyuncağı, birader. Limanda birkaç işçiye sakal attım. Onlar da beni Avrupa ya da Amerika’ya giden bir gemiye kaçak sokacaklardı. Geminin nereye gittiğinin önemi yoktu. Yaklaşık

bir hafta kayıntım bitene kadar konteyner bölümünde gizlendim. Yiyecek ve içecekler suyunu çekince de ortaya çıkıp tayfaların arasına karıştım. İlk kafayı yediler. İrlanda'ya giden geminin kaptanı o kadar bozuldu ki beni boğmayı bile kafaya koydu.”

“Hayvan herif!” diye lafa girdim; ama arkadaşımın sesi kesilmek bilmiyordu.

“Ama bir süre sonra tayfalar beni kabul ettiler, yemek ve iş verdiler.”

“Tamam, da bu sefer nasıl enselendin?”

“İnsan kaçakçıları beni aldattı. Geminin direk Avrupa'ya gittiğini söylediler. Ama Dakar'a uğradık ve burada gümrük memurları beni gemiden indirip içeri tiktılar!”

“Peki, sonra ne yapacaksın?”

“İş bulup bir kenara biraz para ayırdıktan sonra tekrar deneyeceğim.” Tutuklu arkadaşım ne pahasına olursa olsun Afrika'dan çekip gitmeye kararlıydı. Üstelik bir gün vaat edilmiş topraklara ayak basacağından da emindi.

“Kardeş, senin televizyonlarda gördüklerinle Avrupa'daki gerçek hayat birbirine benzemez” dedim.

“Hayır!” diye cevap verdi. “Arkadaşlarım Avrupa'ya kaçak girdiler ve iyi yaşıyorlar. Güzel kadınlar ve deli para. Afrika kötü.”

“Avrupa'da kolayca enselenir, içeri düşersin.”

“Umurumda değil. Avrupa'da hapisaneler iyi. Afrika kötü.”

Biz yoksul Afrikalılara bilinçli olarak giremeyeceğimiz bir “cennet” gibi sunulan zengin dünyanın bu adamın gözlerini tamamen kör ettiğini anladım. Moritanya'da, gençlerin çoğunluğu Avrupa ya da A.B.D.'ye göç etmek istiyor. Eğer Afrika ülkelerindeki siyaset radikal bir biçimde iyileşme göstermezse, bütün dünyayı olumsuz etkileyecek bir felaket yaşayacağız.

Onun hücresi tam bir rezaletti. Benimki biraz daha iyiydi. Benim çok ince, eski püskü bir yatağım vardı. Onun üzerinde uyuduğu bir parça kartondan başka bir şeyi yoktu. Ben ona kendi

yemeğimi veriyordum; çünkü endişeli olduğumda iştahım kesilirdi. Ayrıca, bana dışarıdan yemek geliyordu. O hapislinenin berbat karavanasına talim etmek zorundaydı. Gardiyanlar gün boyu birlikte vakit geçirmemize izin veriyorlar, geceleri ise onu hücrelerine kapatıyorlardı. Benim hücremin kapısı hep açıktı. Moritanya'ya sınır dışı edilmemden bir gün önce, Fildişi Sahili Büyükelçisi tutuklu arkadaşımın kimliğini teyit etmek için geldi. Tabii ki tutuklunun kimliğini belirtecek hiçbir evrakı yoktu.

“Ayrıca ben de bir suçlu değilim, sadece bir yasadışı göçmenim. Benim suçum sadece yasadışı olarak ülkeye girmektir.”

“Ayrıca ben de bir suçlu değilim, sadece bir yasadışı göçmenim. Benim suçum sadece yasadışı olarak ülkeye girmektir.”

Birkaç gündür sorguyu kayda alan görevli, “Seni serbest bırakacağız!” dedi.

“Serbest kalacağım için Kible'ye dönüp secde ederek, “Şükürler olsun!” dedim.

“Ancak seni ülkeneye iade edeceğiz.”

İçimden bir his: gerçekte Moritanya'ya değil, de Kanada ya da başka bir yere gitmek istediğimi söylerken, masum masum “Hayır, yolu biliyorum. Kendimi giderim,” sözleri ağzından dökülüyordu.

“Kusura bakma, biz iadeyi gerçekleştirmek zorundayız!” Bütün mutluluğum ıstırapa, korkuya, endişeye; çaresizliğe, kafa karışıklığına ve tarifsiz başka hüzursuzluklara dönüştü.

İçim sızlarken, birkaç eşyayı toplamaya başladım. Müfettiş büyük bavulu kaptı; ben de küçük valizi taşıdım. Tutuklu olduğum sırasında, Amerikalılar elimdeki her kâğıdın fotokopisini çekip analiz için Washington'a göndermişlerdi.

Commissariat de Police kapısından çıktığımızda, akşama doğru 5 civarıydı. Kapının önünde bir Mitsubishi SUV duruyordu. Müfettiş valizlerimi bagaja koydu. Biz arka koltuğa oturduk. Solumda daha önce hiç görmediğim yaşlıca ve iri kemikli bir muhafız oturdu. Adam sakindi ve koltuğa yaslanmıştı; çoğu zaman doğru önüne bakıyor, yalnız çok ender olarak göz ucuyla

beni süzüyordu. Muhafızların sanki daha önce hiç insan görmemiş gibi gözlerini bana dikmelerinden nefret ederdim. Sağımda sorguyu kayda alan kişi de olan müfettiş vardı. Ön koltukta oturan, sorgucuların şefiydi.

Şoför

. * Güneşte yanmış tenine bakarak, Senegal’de değil, ama ılıman bir bölgede bir süre kaldığını düşünebilirsiniz; çünkü havaalanına kadar ona yolu sorgucu tarif edip durmuştu. Ne bileyim, belki de yolu sorgucu en iyi tarif ediyordu. Ağzından cımbızla laf alınsa da ağdalı bir Fransızca konuşuyor; ağzından ancak zorunlu birkaç kelime çıkıyordu. Ne bana baktı ne de konuşmaya kalktı. Diğer iki sorgucu benimle konuşmayı denediler, ama onlara cevap vermeyip içimden *Kuran* okumaya devam ettim. Moritanyalılar, Ürdünlüler ve Amerikalıların aksine, Senegalliler saygı gereği *Kuran*’ıma el koymamışlardı.

Havalimanına ulaşmamız yaklaşık 25 dakika sürdü. Terminalin çevresi ve içinde trafik yoğun değildi. Beyaz şoför hemen bir park yeri buldu. Otomobilden aşağı indik; valizlerimi muhafızlar taşıyordu ve hep birlikte diplomatik yolla bekleme odasına geçtik. Hayatımda ilk defa bir ülkeden başka bir ülkeye giderken, çıkış formalitelerini kendim yerine getirmiyordum. Bu bir kolaylıktı ama hoşuma gitmemişti. Sanki havalimanında herkes hazırlıklıydı. Grubun önündeki sorgucu ve beyaz adam sürekli sihirli armalarına bakıyorlar, herkesin dikkatini üzerlerine çekiyorlardı. Ülkenin egemenliğinin olmadığını söyleyebilirdiniz: Bu hâlâ en çirkin yüzüyle sömürgecilikti. Sözde özgür dünyada, siyasetçiler demokrasi, özgürlük, barış ve insan haklarını desteklediği gibisinden vaazlar veriyorlar: Nasıl bir ikiyüzlülük! Gene de pek çok insan bu propaganda zırvalarına inanıyor.

Bekleme odası boştu. Herkes bir yere oturdu ve Senegallilerden biri pasaportumu alıp arkaya gitti ve damgalattı. O öğleden

* Bu karakter, izleyen paragraflarda sansürsüz olarak “beyaz şoför,” “beyaz adam” ve “Amerikalı erkek” olarak betimlenmiş.

sonra, Nuakşot'a gidecek tarifeli Air Afrique uçağına bineceğimizi düşündüm. Ama çok geçmeden ayrı bir uçağına bineceğimiz ortaya çıktı. Giden görevli elinde damgalanmış pasaportumla döner dönmez, beşimiz motorları çalışır vaziyetteki çok küçük beyaz bir uçağın beklediğı piste yöneldik. Amerikalı, geride kalmamızı işaret ederek, pilotla kısa bir süre görüştü. Belki sorgucu da yanındaydı; ama hatırlamıyorum. Korktuğumdan, her şeyi hatırlayamıyorum.

Kısa süre sonra uçağına binmemiz söylendi. Uçak maket uçakların biraz büyüğü gibiydi. Dört kişi, başlarımızı eğip iki büküm bir hâlde pırpırın içine süzıldük. En rahat yer pilotunkiydi. Kadın pilotun aksanına bakarak Fransız olduğu söylenebilirdi. Kadının çenesi düşüktü; orta yaşlı gibiydi; zayıf ve sarışındı. Benimle hiç konuşmadı, ama uçuş sırasında müfettişle biraz sohbet ettiler. Sonradan öğrendim ki, Nuakşot'taki dostlarına Dakar'dan gizli bir paket taşıdığını söylemiş. Ben, iriyarı muhafızla birlikte arka koltuğı dizlerimizi adeta başımıza dayarcasına sıkıştım. Önümüzde biraz daha iyi bir yerde oturan müfettişle yüz yüze bakıyorduk. Uçağın aşırı yüklü olduğu belliydi.

Sorgucu ve Amerikalı adam, uçak kalkıncaya kadar dışarıda beklediler. Pilot ve sorgucu arasındaki sohbete kulak kabartmadım. Ama bir keresinde, kadın pilotun ona uçuşun sadece 300 mil süreceğini ve rüzgârın yönüne bağlı olarak, 45 dakika ile bir saat havada kalacağımızı söylediğini duydum. Sanki ortaçağdaymışız gibi geldi. Müfettiş benimle laflamak istiyordu. Ama onunla konuşacağım hiçbir şey kalmamıştı. Benim için her şey çoktan söylenmişti. Onun bana yardım etmek için hiçbir şey söylemediğini anladım. Öyleyse neden çenemi yorayım ki?

Küçük uçaklarla yolculuktan nefret ederim, çünkü sallanırlar ve her zaman rüzgâr uçağı sürükleyecekmiş gibi gelir. Ama bu sefer öyle olmadı, korkmadım. Aslında uçağın düşmesini ve sadece benim sağ kalmamı istiyordum. Yolu biliyordum: Burası benim ülkemdi, burada doğmuştum ve kim olsa bana yemek ve barınacağım bir yer verirdi. Hayallere dalıp gittim. Oysa uçak

düşmediği gibi varış yerine doğru gitgide yaklaştı. Rüzgâr elverişliydi. Garip yerlerde ve ülkelerde dolaştırılmış olan ve hâlâ dolaştırılan masum kardeşlerimi düşününce teselli buldum ve yalnız olmadığımı hissettim. Benim gibi haksız yere kötü muameleyle maruz kalanlara kendimi ruhen yakın hissettim. Bir zamanlar sırf Afganistan, Bosna ya da Çeçenistan'da bulunmuş oldukları için futbol topu gibi ülkeler arasında dolaştırılan kardeşlerimle ilgili çok sayıda hikâye işitmiştim. Anamız ağladı! Binlerce mil uzaklıktan, haksız muamelelere tabi tutulan diğer bireylerin ılık nefesini hissettim. Her zaman çevreme boş verip *Kuran'*ıma sarıldım.

Uçtakiler hava şartlarını kontrol edip bütün bu süre içinde üzerinde uçtuğumuz plajı hayranlıkla seyrederken hoşça vakit geçiriyormuş gibiydiler. Uçakta herhangi bir navigasyon teknolojisi olmadığını düşünüyordum. Çünkü pilot şaşılacak kadar alçak irtifada seyrediyor ve plajı kerteriz alarak uçuyor gibiydi. Uçağın penceresinden Nuakşot çevresinde kumla kaplı, hiçbir gelecek umudu olmadığını gösteren kasvetli küçük köyleri seyretmeye başladım. Kesinlikle günün erkett saatlerinde bir kum fırtınası olmuştu. Halk daha yeni yeni dışarı çıkmaya cesaret etmişti. Nuakşot'un kenar mahalleleri eskisinden de sefil görünüyordu: Kalabalık, yoksul, pis ve hayatın olmazsa olmaz altyapılarından yoksun. Bu benim tanıdığım Kebba gecekondu mahallesinin sadece daha kötüsüydü. Uçak o kadar alçaktan uçuyordu ki görünürde amaçsızca dolaşan insan kalabalığının içinde kimin kim olduğunu söyleyebilirdim.

Ülkemi en son gördüğüm tarih epey mazide kalmıştı —gerçekten de en son 1993 Ağustosunda görmüştüm. Geri dönüyordum; ama bu sefer gizli bir deliğe tıklanacak bir terörizm şüphelisi olarak. Halkıma haykırmak isterdim, “İşte buradayım! Ben canı değilim! Masumum! Ben o bildiğiniz delikanlıyım; farklı biri değilim!” Ama bir kâbustaymışım gibi sesim çıkmıyordu. Gerçekte hiçbir şeyi tanıyamamıştım. Şehir planı tamamen değişmişti sanki.

Nihayet, uçağın düşmeyeceğini ve halkımla konuşma fırsatı bulamayacağımı anlamıştım. İnsanın acınacak hâlde olduğunu zor kabullenmesi ne garip! İstesem de istemesem de görmek bile istemediğim insanlara teslim edilecektim.

“Müfettiş’e “Sizden bir şey rica ediyorum?” dedim.

“Tabii ki!”

“Aileme ülkede olduğumu bildirmek istiyorum.”

“Olur. Telefon numarasını biliyor musun?”

“Evet, biliyorum. “Hiç beklemediği hâlde, müfettiş aileme telefon edip içinde bulunduğum durumu anlattı. Üstelik Sehegal-liler beni ülkeme iade ettiklerine dair resmî bir basın açıklaması da yaptılar. Hem Moritanyalılar, hem de Amerikalılar bunâ çok bozuldular.

Moritanya DSE (Directeur de la Sûrete de l’État, Emmni-yet Genel Müdürü) bana daha sonra “Müfettiş’e ne dedin?” diye sordu.

“Hiçbir şey.”

“Yalan söylüyorsun. Ailene telefon etmesini söyledin.” Te-lefonun dinlendiğini anlamak için insanın David Copperfield ol-ması gerekmiyordu.

Teslim işlemi kaşla göz arasında gerçekleşti. Havalimanının arka kapısına yakın bir yere indik. Burada iki adam bekliyordu: Moritanyalı Müfettiş ve muhtemelen her türlü ihtimale karşı ya-nında getirdiği bir başka iriyarı, garip siyah adam!

Müfettiş, “Havalimanı Güvenlik Şefi nerede kaldı?” diye merakla siyah meslektaşına baktı. Ben Havalimanı Güvenlik Şefi’ni tanıyordum. Bir seferinde, Almanya’ya gelmişti ve ona bir Mercedes-Benz alması için yardımcı olmuştum. Gelip hak-kımda birkaç çift iyi laf etmesini umuyordum. Ama ne geldi, ne

* MOS’un bütün el yazmasında DSE kısaltmasıyla geçen Direc-teur de la Sûrete de l’État, Moritanya istihbarat teşkilatının yö-neticisidir.

de hakkımda birkaç çift iyi laf etti: Moritanya İstihbarat Teşkilatı daha hâlâ yasaları uygulayan en yüce kurumdur! Ama denize düşen yılana sarılır ya işte kendimi öyle hissediyordum.

Müfettiş, konuklarına “Geceleyeceğiniz otele kadar eşlik edeceğiz,” dedi.

Bana bakarak, samimiyetsiz bir biçimde “Nasılsın?” diye sordu.

“İyiyim.”

“Eşyalarının hepsi bu kadar mı?” diye sordu.

“Evet, hepsi bu.” Sanki ölmüşüm gibi bütün dünyalıklarımı seyreliyordum.

Müfettiş bana dönüp “Gidelim!” dedi. Gözlerini bir an bile üzerimden ayırmayan siyah adam, valizimi taşıdı ve havalimanının gizli kapısındaki pis küçük bir odaya beni itti. Odada, siyah herif leş gibi siyah 100 yıllık türbanını çıkardı.

Müfettiş, “Bu türbanla suratını iyice kapa,” dedi. İşte tipik Moritanyalı: Bedevi ruhunu hâlâ koruyor. Müfettiş, yüzümü gizlemeleri için bir Türban gerektiğini bildiği hâlde, işini son dakikaya bırakmış. Moritanya’da organizasyon hemen hemen hiç yoktur; her şey şansa ve geçici heveslere bırakılır. Şaşırtıcı ama başıma nasıl türban takacağımı hâlâ unutmamıştım. Bu çöl insanının öğrenmesi gereken bir şeydir. Türban leş gibi ter kokuyordu. Onu ağzınıza ve burnunuzu saracak şekilde kapatmak iğrençti. Ama emirlere itaat edip nefesimi tuttum.

Üçümüz, park etmiş bir Gizli Polis otomobiline, bir [REDACTED] binmek için odadan dışarı çıkarken, müfettiş “Etrafına bakma,” dedi. Ben ön koltuğa oturtuldum; otomobili müfettiş sürdü. Arka koltukta da siyah adam tek kelime etmeden oturdu. Güneş batmak üzereydi; ama bunu kesin anlamak zordu. Çünkü bir toz bulutu ufku kaplıyordu. Caddeler boştu. Her fırsatta etrafa bakındım, ancak şehri tanımakta bir hayli zorlanmıştım.

Yolculuk kısa sürdü: Gizli Polis binasına kadar yaklaşık on dakika. Otomobilden inip bir başka görevlinin, [REDACTED] bizi

beklediği binaya girdik. Ortam sivrisinekler için biçilmiş kaftandı; insanlar için burası yabancı bir yerdi. Leş gibi bir tuvalet, kirli yerler ve duvarlar, bütün odalarda delik deşik duvarlar, karıncalar, örümcekler, sinekler.

Müfettiş, ████████ “Onu adamakıllı arayın!” dedi.

██████ beni aramaktan kaçınmak istiyormuş gibi, saygılı bir edayla “Üzerindeki her şeyi bana ver,” dedi. ████████ cep *Kuran*’ım dışında her şeyi verdim. Müfettiş üzerimde bir tane *Kuran* olduğunu anlamış olmalıydı ki ████████ geri gelerek “Üzerinde *Kuran* var mı?” diye sordu.

“Evet, var.”

“Onu bana ver! Sana her şeyi ver demiştim.” Artık, görevli geri gönderilmekten çekinerek, bu sefer beni nazıkçe aradı ve cep boy *Kuran*’ımdan başka bir şey bulamadı. O kadar üzülmüş, yorulmuş ve dehşete kapılmışım ki ayakta duracak takatim kalmamıştı. Ben de ceketimi yüzüme kapatıp odadaki tek nesne olan iki buçuk santim kalınlığında, yıpranmış, Nuh nebiden kalma şilteye uzandım kaldım. Uyumak, aklımı kaybetmek ve bütün kötülükler geçinceye kadar uyanmamak istiyordum. Ne kadar acıya dayanabilirim? Kendi kendime sorup duruyordum. Ailem müdahale edip beni kurtarabilir mi? Elektrik verirler mi? İşkenceyle öldürülen insanların hikâyelerini okumuştum. Nasıl katlanabiliyorlardı? İdam cezası alıp başları dik olarak ölüme giden İslam kahramanları hakkında bir şeyler okumuştum. Bunu nasıl başarmışlardı? Bilmiyordum. Bütün bildiğim, tanıdığım büyük isimler karşısında kendimi çok küçük hissettiğim ve ölümden korktuğumdu.

Sivrisinekler beni perişan etmesine rağmen, uyuyakaldım. Arada her gözümü açtığımda, kendime sordum: Beni neden hemen şimdi sorguya çekmiyorlar ve işkence yapmıyorlar? Bir an önce ne olacaksa olsun! İşkenceyi beklemekten nefret ederim. Bir Arap atasözü, “İşkenceyi beklemek, işkenceden beterdir” der. Bu atasözünün doğruluğunun canlı tanığıyım. Namaz kılıp dua ettim; ama bunları nasıl becerdim bilmiyorum.

Gecenin yarısında, olağanüstü gürültülü bir şekilde etrafta dolaşan, kapıları açıp kapayan insanların seslerine uyandım. Nöbetçi, odamın kapısını açtığı anda, uzun zaman önce, 1992'de kömünizme karşı savaş sırasında, Afganistan'ı ziyaret ettiğimde benimle birlikte olan Moritanya'lı bir arkadaşımın siması gözümle ilişti. Üzgün ve solgun görünüyordu; ağır işkence görmüş olmalı diye düşündüm. Onun Moritanya cumhurbaşkanı ile yakın ilişkisini ve ailesinin ne kadar güçlü olduğunu iyi bildiğimden –ki bende bu özellikle ne gezer– az kalsın kafayı yiyecektim. Adamın benimle konuşması gerektiğini ve beni buraya getirmelerinin nedeninin bu olduğunu sanıyordum.

Nöbetçiler “Kalk!” diye bağırıyorlar. “Türbanım tak.” Pis türbanı kafama geçirip son gücümü topladım ve son durağına, mezbahaya sürüklenen bir koyun gibi nöbetçilerin peşinden sorgu odasına doğru yöneldim.

Sorgu odasına götürülürken, önceden gördüğüm adamı geçince, onun sadece üniformasını bile doğru düzgün giyemeyen salak nöbetçi olduğunu anladım. Uykulu ve mahmurdu. Uykusunun ortasında kaldırmış olmalılardı. Daha yüzünü bile yıkamamıştı. Bu elbette sandığım arkadaş değildi; endişe, dehşet ve korku aklımı ele geçirmişti. Allahım merhametini benden esirgeme! Bir suç mu işledim? Hayır. Arkadaşımı bir suç mu işledi? Hayır. Suç işlemek için komplo mu kurduk? Hayır. Birlikte yaptığımız tek şey, kömünizme karşı savaşan halka yardım etmek için 1992 Şubat'ında Afganistan'a gitmemizdi. Bildiğim kadarıyla, en azından Moritanya'da bu suç teşkil etmiyordu.

Peki, öyleyse neden bu kadar çok korkmuştum? Çünkü suç nispi bir şeydir; hükümetin dilediği şekilde tanımlayıp yeniden tanımladığı bir şeydir. İnsanların çoğunluğu, gerçekte hukukun çiğnenmesi ile hukuk içinde kalınması arasındaki çizginin nereden geçtiğini bilmez. Eğer tutuklanırsanız durum kötüleşir; çünkü çoğu insan tutuklama için hükümetin geçerli nedenleri

olduğuna inanır. En önemlisi de eğer ben şahsen acı çekeceksem, başka birinin benimle birlikte acı çekmesini istemeyişimdi. Arkadaşımı sırf bir zamanlar Afganistan'da bulunduğu için Milenyum komplosuyla ilişkisi nedeniyle tutukladıklarını sanmıştım.

DSE ofisi olan sorgu odasına alındım. Oda büyük ve dayalı döşeliydi. Deri koltuklar, iki tane çift kişilik kanepeler, sehpa, büyük bir masa, deri kaplı bir sandalye, önemsiz misafirler için birkaç uyduruk sandalye daha ve her zamanki gibi hukukun za-yıflığını ve hükümetin gücünü gösteren cumhurbaşkanının resmi. Keşke beni A.B.D.'ye teslim etseler: orada en azından hukuk gibi şeylere başvurabilirim. Tabii ki, A.B.D.'de hükümet ve si-yaset hukuk karşısında giderek daha çok zemin kazamıyor. Hükümet çok kurnaz; onları özgürlük ve mahremiyetlerinden vazgeçmeye ikna etmek için yüreklerine terör korkusu salıyor. Gene de A.B.D. hükümetinin, üçüncü dünya ve komünist rejimlerde olduğu gibi hukuku tamamen çiğnemesi biraz vakit alabilir. Ama gerçekten de bunların hiçbiri beni ilgilendirmiyor. Allah'a şükür, benim hükümetin uçsuz bucaksız çölde Bedevileri izleyecek teknolojiden yoksun.

Sorgu odasında üç kişi vardı: DSE, yardımcı ve zabıt kâ-tibi. DSE bütün eşyalarımı getirmelerini emretti. Her şeyimi sıkı bir aramadan geçirdiler; didik didik etmedikleri hiçbir şeyim kalmadı. Benimle hiç muhatap olmayıp sadece aralarında çoğu kez de fısıltıyla konuştular. Bunu sınırimi bozmak için yaptıkları ke-sindi. Aramanın sonunda, evrakımı inceleyip ilginç bulduklarını bir kenara ayırdılar. Sonra da bu evrak içinde tek tek her kelime hakkında sorular sordular.

"DSE, dudaklarından hiç düşürmediği piposundan çekerken, fırsat bulup konuşmak için kendini zorlamış gibi, kararlılıkla "Seni ben sorgulayacağım. Seni bana bütün gerçeği anlatman için şimdiden uyarıyorum" dedi.

"Elbette," diye cevapladım.

DSE, nöbetçilere bıkın bir sesle "şunu geri götürün" dedi.

Nöbetçiler, iskelete dönüp zayıf bedenimi sıvrisineklerin

elinden kurtarıp tekrar sorgu odasına sürüklerken, DSE “Bak, bana bütün hayatını, İslami harekete nasıl katıldığını anlatacaksın, tamam mı?” dedi.

İlk kez tutuklandığında, bir gelecek beklentisi içine girmeme ihtimalin büyük olur ve bu normaldir. Hiç suç işlemediğini bilsen bile bu makul görünür. Kafan allak bullaktır ve kendini mümkün olduğunca masum göstermeye çalışırsın. Az çok makul bir şüphe nedeniyle tutuklandığını varsayar ve bu şüpheyi pekiştirmek istemezsin. Ayrıca, sorgu dostların ve özel hayatın gibi hiç kimse-nin hakkında konuşmak istemediği bir yığın şeyi içine alır. Özellikle şüpheler terörizm gibi şeylerle ilgiliyse, hükümet çok serttir. Sorguda, her zaman dostların ve özel, mahrem yaşamın hakkında konuşmaktan kaçınırsın. En sonunda, tutuklandığın için müthiş bir hayal kırıklığı yaşarsın ve sorgucularına gerçekten hiç borçlu kalmazsın. Tersine, gözaltına alınmanın asıl sebebini sana gösterme yükümlülüğü onlarındır. O zaman bu konuda yorum yapmak ya da adam sende demek tamamen sana kalmıştır. Eğer bu sebep seni içeride tutmaları için yeterliyse, avukatlardan yardım alman gerekir; eğer yeterli değilse ilk önce tutuklanmayacaksın demektir. Uygar dünyanın işleyişi böyledir ve geri kalan ne varsa diktatörlüktür. Diktatörlüğe egemen olan kaostur.

Size dürüst davranacağım. Ben ortalama bir insan gibi hareket ettim: Kendimi bir bebek kadar masum göstermeye çalıştım. Polis tarafından çok iyi tanınmadıkça, tanıdığım her erkek ya da kadının kimliğini korumaya çalıştım. Sorgucular bu şekilde ilerliyorlardı. Ama Kanada dosyalarını açtıklarında, işler epey sarp sarmaya başladı.

A.B.D. hükümeti, benim tutuklanmamı ve Moritanya’ya sınır dışı edilişimi, henüz o zaman A.B.D. otoriteleriyle işbirliği yapmayı reddeden Ahmed Ressam’ın planını ortaya çıkaracak kırk yılda bir ele geçirilebilecek bir fırsat olarak görmüştü. Ayrıca, A.B.D. benim Kanada ve Almanya’daki, hatta başka ülkelerdeki arkadaşlarımla ilgili detaylı bilgi almak istiyordu. Bir kere, kuzenim ve kardeşim [REDACTED] başına zaten \$5.000.000

ödül konmuştu.* A.B.D., ayrıca Afganistan, Bosna ve Çeçenistan'daki bütün Cihat konusunda daha fazla şey öğrenmek istiyordu. Bedava bilirkişilik. Önceden belirtilen ve bilmediğim diğer nedenlerle, A.B.D. dosyayı gidebileceği en son noktaya kadar götürmek istiyordu. Beni “Milenyum Komplusu’nun Baş Tertipçisi” olarak damgalamışlardı. Bütün ülkelerden, özellikle de Kanada ve Almanya’dan benimle ilgili sahip oldukları her bilgi kırtısını bile paylaşmalarını istemişlerdi. Ben zaten “kötü” adam olduğumdan, canıma okumak için bana karşı güç kullanılabildi.

İşlerin gerçekte görüldüğü gibi olmaması, A.B.D. Hükümeti’nin hoşuna gitmediği gibi, hükümet istediklerini de elde edemedi. Kulların planı ne kadar zekice olursa olsun, Allah’ın planı her zaman iyi işler. Ben kendimi 2Pac’ın “Me Against the World”u gibi hissediyordum. İşte size nedeni.

Kanadalılardan sadece şöyle bir şeyler gelmişti: “Onu x ya da y ile birlikte gördük ve bunlar kötü adamlar.” “Onu filan ya da falan camide görmüştük.” “Telefonlarını dinledik; ama bunlarda gerçekte dişe dokunur şeyler bulamadık.” Amerikalılar Kanadalılardan telefon görüşmelerimin kayıtlarını yazılı şekliyle istemişlerdi. Tabii ki, bütün bir konuşmadan birkaç farklı yeri cımbızlayıp bunlardan anlam çıkarmaya çalışmanın faydası yoktu.

* Ressam, burada sansürlenmemiş hâliyle duruyor. Buradaki bağlamdan ve el yazmasındaki sansürlenmemiş göndermelerden açıkça görüldüğü gibi, aranan adam MOS’un kuzeni ve eski kayınbiraderi Abu Hafs’dı. 1990’lardaki El Kaide saldırılarıyla ilişkisi neredeyse aranan Abu Hafs’ın başına FBI’ın Adalet Programı İçin Ödül (FBI’s Rewards for Justice Program) kapsamında \$5 milyon ödül konulmuştu. 11 Eylül 2001 terörist saldırılarından sonra, önemli El Kaide mensuplarının başına konan ödül 25 milyon A.B.D. dolarına yükseltilmişti. Örneğin, bkz., U.S. State Department, “Patterns of Global Terrorism,” appendix D, May 21, 2002, <http://www.state.gov/documents/organization/20121.pdf>.

Kanadalıların şu iki şeyden birini yapmış olmaları gerektiğine inanıyordum. Ya Amerikalılara kendi ülkelerinde yapılmış özel konuşmalarla ilgili bilgi vermeyi reddetmişlerdir ya da çeviri bile yapmadan bütün konuşmayı özgün biçimiyle iletmişlerdir.

Buna karşılık, Kanadalıların A.B.D.'li meslektaşlarıyla paylaşmayı tercih ettikleri kelimelerden, A.B.D.'li sorgucular dört yıldan uzun süre iki kelimeye takılıp kalmışlardı: Çay ve şeker.

“Çay ve şekerden ne kastediyorsun?”

“Çay ve şekeri kastediyorum.” A. B. D.'nin bana kaç kez bu soruyu sorduğunu ve başkalarına da sordurduğunu anlatamam. Bir başka Moritanya masalı, kör olarak doğmuş ve ancak bir kereliğine dünyayı görme fırsatı verilmiş bir adamı anlatır. Adamın tek gördüğü bir sıçanmış. Bundan sonra, kör adama birileri ne zaman bir şey izah etmeye çalışsa, hep şu soruya muhatap olurmuş: “Sıçanla kıyasla. Daha mı büyük, yoksa daha mı küçük?”

Kanada istihbaratı, benim suçlu olmamı istiyordu. Böylece [REDACTED] ülkelerden A.B.D.'ye patlayıcılarla sızmasındaki başarısızlıklarını örteceklerdi.* A.B.D.'nin Kanada'yı A.B.D.'ye karşı terörist saldırıların hazırlandığı bir üs olarak suçlaması, Kanada İstihbaratı'nın deliye dönmesine neden olmuştu. Gerçekten de soğukkanlılıklarını yitirip, büyük biraderleri, A.B.D.'nin öfkesini yatıştırmak için ellerinden geleni yapmaya çalışmışlardı. Ben dahil kötü olduklarına inandıkları kişileri izlemeye başlamışlardı. [REDACTED] komplosundan sonra, Kanadalıların biri benim odama, diğeri oda arkadaşımın kine iki kamera yerleştirmeye çalıştıklarını hatırlıyorum. Uykum çok ağırdır. Sesler duymuş ama ne olduğunu anlayamamıştım. Doğrusu, üşendiğimden kalkıp ne olduğuna bile bakmadım. Oda arkadaşım [REDACTED] farklıydı; kalkıp gürültünün ne olduğunu anlamaya çalıştı. Yere eğilip minik delik tamamlanıncaya kadar izledi. Öteki odadaki adam deliği tam açıp içerisini kontrol etmek için bakınca [REDACTED] ile göz göze geldi.

* Tekrar, Ahmed Ressam'a gönderme gibi görünüyor.

beni uyandırıp olayı anlattı.

Ona “, ben de odamda aynı sesleri duydum” dedim. “Gidip bir bakalım!” Kısa araştırmamız sonuç verdi: Odamda iki minik delik bulduk.

“Ne yapalım?” diye sordu.

“Polis çağıralım” dedim.

“Tamam, haydi çağıralım!” dedi. Bilerek kendi telefonumuzdan aramadım. Bunun yerine, bir telefon kulübesi bulup 911’i çevirdim. İki polis memuru geldi ve onlara komşumuzun bizim rızamız olmadan evimize iki delik açtığını söyledim ve bize karşı bu yasadışı eylemden dolayı gözaltına alınmasını istedim. Esasında, haklı bir önlem alınmasını istemiştik.

Polislerden biri, “Delikleri çekomastikle kapatın; sorun çözülür” dedi.

“Sahiden mi? Bunu bilmiyordum. Sen marangoz musun?” dedim. “Bakın! Sizi buraya evimi nasıl tamir edeceğim konusunda bana tavsiyelerde bulunun diye çağırmadım. Burada bizim mahremiyetimizi ihlal eden açık bir suç işlendi. Eğer bizimle ilgilenmeyecekseniz, biz kendi başımızın çaresine bakacağız. Bu arada sizin kartvizitlerinizi almam gerek” dedim. İki polis de sesiz sedasız diğer polisin adı ve telefon numarası yazılı kartvizitleri verdi. Anlaşılan, bu iki polis de bizi kandırmak için aynı aptalca talimatları yerine getiriyordu. Ama Kanada istihbaratı için artık çok geçti. Bunu izleyen günlerde, oturup bekleyecek ve planın keyfini çıkaracaktık.

İroniye bakar mısınız? On iki yıl yaşamış olduğum Almanya, benimle ilgili suçlayıcı bir tek bilgi bile vermedi ki bu doğrudu. Kanada’da iki aydan az kaldım ve Amerikalılar Kanadalılardan benimle ilgili yığınla bilgi aldıklarını söylüyorlar. Kanadalılar daha beni bile tanımıyorlardı! Ama bütün İstihbarat işi eğer öyle olsaydı şeklindeki varsayımlara dayandığından, Moritanya ve A.B.D. benim Milenyum Komplosunun baş tertipçisi olduğum teorisini kanıtlamak için aldıkları bilgileri diledikleri şekilde yorumluyorlardı.

Sorgu benim lehimde geli ecekmi  gibi görünmüyordu. Anlatıp durdu um 1991 ve 1992 başında Afganistan Cihat hikâyem, Moritanyalı sorgucuyu etkilemiş görünmüyordu. Moritanya'nın bir Afganistan seyahatini ipliği yoktu; bunu çok iyi anlıyorlardı. Ne var ki, Afganistan'a gidip gitmedi inden bağımsız olarak, eğer ülke içinde sorun yaratmaya  alı ırsan, tutuklanırdın. Öte yandan, Amerikan hükümeti için basit bir Afganistan, Bosna ya da Çeçenistan ziyareti bile ömrünün kalan kısmında takip edilmesi ve içeri tıklmaya  alı ılman için yeterliydi. Tüm Arap  lkeleri, komünist olanlar dışında, Moritanya'yla aynı yaklaşımı benimsemi lerdi. Hatta komünist Arap  lkelerinin bu konuda A.B.D. h k metinden en azından daha adil davrandıklarını bile düşünüyorum. Çünkü hemen yurttaşlarının Cihada katılmalarını yasaklamı lardı. Bu arada, A.B.D. hükümeti insanlara yazılı olmayan bir hukuk uyarınca zulmediyor.

Moritanyalı sorgucum, hiçbir ceza davasına konu olmayacak Kanada'daki faaliyetlerimle ilgileniyor, ama kimse bana inanmak istemiyordu. "Kanada'dayken  unu ya da bunu yaptın mı?" sorusuna sadece, "Hayır, Hayır, Hayır, Yo" diye cevap veriyordum.   te burada tamamen  uvallıyordum. Sanırım suçlu gibi g r nmemin nedeni, Afganistan'la ilgili bütün hikâyemi anlatma-yı ımdı. O zaman da kendimi daha iyi savunmak için boşlukları doldurmam gerektiğini düşünüyordum. Sorgucu o gün yanında bir film makinesi getirdi. Bunu görür görmez, titremeye başladım: Biliyorum,  imdi beni bir itirafa zorlayacaklar ve tıpkı 1994 Ekim'indeki gibi, Ulusal TV Kanalı'nda bu itirafı banttan yayınlacaklar.* O zaman Moritanya hükümeti  slamcıları tutuklamı ,

* El yazması boyunca, MOS defalarca Moritanya'daki siyasal iklim ve olaylara – zellikle de Cumhurbaşkanı Maaouya Ould Sid'Ahmed Taya'nın sözde Terörle Savaş'ta Amerika Birleşik Devletleri ile yakın i birli ine– de inir. Ould Taya, 1984'te bir askerî darbeyle iktidara geldi ve 1992'de Cumhurbaşkanı oldu. Devlet başkanı olarak uzun görev s resinde, Ould Taya burada biri açıklanan siyasal muhalifleri ve  slamcılara karşı

onlardan itiraf almış ve bu itirafları televizyonda yayınlamıştı. O kadar tırsımıştım ki dizlerimin bağı çözülmüştü. Hükümetin üzerinde çok baskı olduğu da söylenebilir.

Sorgucu, “Delikanlı, sana çok sabırlı davrandım” dedi. “Ya kendin tatlıkla itiraf et ya da seni özel time devredeyim.” Onun işkence timini kastettiğini biliyordum. “her gün her taraftan hâlâ raporlar yağıyor” dedi. Bu konuşmadan önceki günlerde gözüme uyku girmemişti. Kapılar sürekli açılıp kapatılıyordu. Etrafımdaki her hareketle adeta yerimden fırlıyordum. Oda arşive bitişikti. Küçük bir delikten, bazı dosyalar ve etiketlerini görebiliyordum. Halüsinasyonlar görmeye ve var olmayan evrakları okumaya başladım. Artık hiçbir şeyi kaldıramazdım. İşkencenin lafını bile duymak istemiyordum.

“Bakın Müdürüm!” Size her şeyi tam anlatmadım. Şimdi bütün hikâyemi anlatmak istiyorum,” dedim. “Ancak Afganistan hikâyesini A.B.D. hükümeti ile paylaşmanızı istemiyorum. Çünkü

birkaç dalga hâlinde tutuklama kampanyası yürüttü. Bu tutuklama dalgalarında, aralarında eski bir bakan ve on dinî liderin de olduğu doksan kişi tutuklandı ve illegal örgütlere bağlı olduklarını kamuoyu önünde itiraf ettikten sonra serbest bırakıldılar. Ordu ve eğitim sistemindeki İslamcılara yönelik baskı, 2003’te başarısız bir darbe girişimine yol açtı ve Ould Taya en sonunda 2005’te başarılı bir darbeden sonra koltuğundan alındı. O zamana kadar, kısmen MOS’un teslim edilip kaçırılmasına izin vermesi ve Moritanya’da İslamcılara karşı saldırgan tutumunu da içine alan A. B. D’nin anti terörizm politikalarına verdiği destek yüzünden, Ould Taya halk içindeki desteğini büyük ölçüde kaybetti. Bkz., http://www.nytimes.com/2005/08/08/international/africa/08mauritania.html?fta=y&_r=0; <http://www.csmonitor.com/2005/0809/p07s02-woaf.html>; and <http://www.ft.com/cms/s/0/23ab7cfc-0e0f-11da-aa67-00000e2511c8.html#axzz2vwtOwdNbJcom/2005/0809/p07s02-woaf.html>; and <http://www.ft.com/cms/s/0/23ab7cfc-0e0f-11da-aa67-00000e2511c8.html#axzz2vwtOwdNbJ>

onlar bütün bu Cihat reçetesini anlamıyorlar. Ben de yangına kö-rükle girmek istemiyorum.”

DSE, “Tabii ki paylaşmayacağım” dedi. Sorgucular insan-lara yalan söylemeye alışıktır. Sorgucunun işi gücü yalan söyle-mek, faka bastırmak ve kandırmaktır. “Dilersen, zabıt kâtibimi ve yardımcımı da dışarı çıkartırım” diye devam etti.

“Hayır, onların burada olmasında bir sakınca yok.” DSE, şoförünü çağırıp yemek getirtti: Sevdiğim bir yemek olan tavuk-lu salata. Senegal’den ayrıldığımdan beri, bu benim ilk yeme-ğimdi. Şimdi tarih 12 Şubat 2000’di.

DSE, “Bu kadarcık mı yedin?” diye merakla sordu.

“Evet, doyumd.”

“Ama daha bir şey yememişsin ki!”

“Doydum işte” diye kestirip attım. En can sıkıcı ayrıntıları-na varıncaya değin, bütün Cihat hikâyemi anlattım. “Kanada’ya ya da A.B.D.’ye saldırıya gelince, bunlarla hiç işim olmaz” diye bitirdim. Bunu izleyen günlerde, daha iyi davranmaya ve daha iyi yemekler vermeye başladılar. Bana sorduğu bütün sorular ve verdiğim bütün cevaplar onun diğer kaynaklardan edinmiş oldu-ğu bilgilerle de kendi içlerinde de tutarlılık gösteriyordu. DSE, benim doğruyu söylediğime inandığında, A.B.D. raporlarının ila-hi gerçekler olduğuna inanmayı bırakıp, bunları çöpe atmasa bile büyük ölçüde rafa kaldırdı.

**

beni sorgulamak için geldi. Üç kişiydi-ler,

Açıkça anlaşılıyordu ki, Moritanyalı otoriteler bütün konuşmala-rımı ile paylaşmışlardı. Böylece ve Moritan-yalılar aynı düzeyde bilgi sahibi olmuşlardı.*

* MOS’un 2005’teki ARB ifadesine göre değerlendirdiğimizde,

Tim ulaştığında [REDACTED] ağırlanmış ve [REDACTED] bana sorgulanacağım gün konusunda önceden uyarı yapmıştı.*

Bana, “Mohamedou, bizim seninle hiç işimiz yok. Bize kal-sa, şimdiye özgürdün” dedi. “Ama bu adamlar seni sorgulamak isterler. Senden sağlam olmanı ve onlara karşı dürüst davranmanı bekliyorum.”

“Yabancıların beni sorgulamalarına nasıl izin verebilirsiniz?”

“Kararı ben vermedim; ama bu sadece bir formaliteden ibaret,” dedi. Çok korkmuştum, çünkü zorla bilgi almak için işkence yapmayacaklarını ummama rağmen, Amerikalı sorgucularla hiç karşılaşmamıştım. Ancak hazırlanmış olan ortam beni A.B.D.’li sorgucuların dürüstlüğü ve insancılığı konusunda çok şüpheli olmaya zorladı. Sanki “Biz seni kendimiz sopalamayız, fakat nerede olduğunu biliyorsun!” der gibiydiler. Böylece, [REDACTED] beni

tarikh yaklaşık olarak 15 Şubat 2000 ve bu sorgucular muhtemelen Amerikalı olmalı. MOS, 2005’te İdari Değerlendirme Kurulu (Administrative Review Board) heyetine, iki FBI ajanı ve A.B.D. Adalet Bakanlığı’ndan bir üçüncü şahıstan oluşan bir Amerikan timinin, kendisini Moritanya’daki gözaltı süresinin sonlarına doğru iki günü aşkın bir süreyle sorguladığını söyledi. Amerika Birleşik Devletleri’nin isteği üzerine sorgulanmak üzere gözaltına alınması yerel ve uluslararası basında geniş ölçüde yer buldu. Bir BBC haberinde, Moritanyalı yetkililer onun FBI tarafından sorgulandığını doğruladılar. ARB transkripsiyonu, 17; <http://news.google.com/newspapers?nid=1876&dat=20000129&id=gzofAAAAIBAJ&sjid=5s8EAAAAIBAJ&pg=6848,4968256>; <http://news.bbc.co.uk/2/hi/africa/649672.stm>.

- * Burası Cumhurbaşkanlığı Sarayı olmalı. El yazmasının başka yerlerinde, MOS’un Amerikalı sorgucuları, ülkedeki araştırmaları sırasında Cumhurbaşkanı tarafından konuk edilerek, Cumhurbaşkanlığı Sarayı’nda kaldıklarını ima ederek, Amerika Birleşik Devletleri’nin o zamanki Cumhurbaşkanı Maaouya Ould Sid’Ahmed Taya ile yakın ilişkilerini övünerek ortaya koymuşlardı. MOS el yazması (manuscript), 130.

demokrasi olmayan bir ülkeyi baskı ve tehdit unsuru olarak kullanarak sorgulamak istediğini biliyordum.

Ortam hazırlandı. Ne giyeceğim ve ne diyeceğim söylendi. Ne duş alma ne de çamaşır yıkama olanağım olduğundan, kirli elbiselerimi giymek zorunda kaldım. Berbat kokuyor olmalıydım. Gözaltında neredeyse iğne ipliğe döndüğümünden, elbiselerim büyük geliyordu. Bol pantolon giymiş yeniyetmelere benziyordum. Ama bombok durumda olsam da olabildiğince rahat, dost canlısı ve normal görünmeye çalıştım.

akşam 8 gibi geldi. Sorgu odası onlar için temizlendi. Ben odaya gülümseyerek girdim. Diplomatik selamlaşma ve tanıtılardan sonra, oturduğum sert sandalyede yeni dünyamı keşfetmeye çalıştım.

Tim I konuşmaya başladı. “Sana bazı sorular sormak için Birleşik Devletler’den geldik. Sessiz kalma hakkına sahipsin. Ayrıca bazı sorulara cevap verebilir, bazılarına vermeye bilirsin. Eğer A.B.D.’de olsaydık, sana bedava avukat tutardık.”

Bu saçmalığa hemen son verip, az kalsın “Tıraşı kesin de bana sorularınızı sorun!” diyecektim. “Ammma da uygar dünya!” der gibiydim. Odada sadece bir Arapça tercüman ile birlikte sorgucular vardı. Moritanyalı sorgucular dışarıda duruyorlardı.

“Çok teşekkür ederim. Avukata ihtiyacım yok” dedim.

“Olsun varsın; yalnız senden sorularımızı cevaplamanı isteriz.”

“Tabii ki cevaplarım,” dedim. Komünizme karşı savaş sırasında, Afganistan yolculuğumu sorarak başladılar ve bir dizi resim gösterdiler. Bana Kanada ile ilgili sorular sormakla birlikte, Almanya hakkında pek bir şey sormadılar. Resimler ve Kanada’ya gelince, tam olarak doğruları söyledim. Ama Ocak 1991 ve Şubat 1992’de yaptığım iki Afganistan seyahati konusunda bazı yerleri bilerek es geçtim. Nedenini biliyorsunuz? Çünkü komünistlere karşı Afgan kardeşlerime yardım etmek için yaptıklarım, A.B.D. hükümetini hiç mi hiç ilgilendirmez. Allah aşkına

yapmayın, A.B.D. güya bizim tarafımızdaydı! O savaş bitince, normal hayatıma geri döndüm; Moritanya ya da Alman yasalarından hiçbirini ihlal etmiş değilim. Afganistan'a legal yollarla giriş çıkış yaptım. A.B.D.'ye gelince, ben ne A.B.D. yurttaşıyım, ne de A.B.D.'de bulundum –öyleyse hangi A.B.D. yasasını çiğnemiş olabilirim? Şurasını anlarım: Eğer A.B.D.'ye girmiş olsaydım ve beni makul bir şüpheyile tutuklasalardı, o zaman onlara pozisyonumu kesinlikle açıklamak zorundaydım. Kanada'ya gelince? Beni Kanada'da bulduğum için büyük balık sanıyorlar; çünkü bazı Araplar onlara Kanada'dan girip saldırmak istemişti. Kesin kanıtlarla benim böyle bir eylemle ilgim olmadığını açıkladım. Şimdi *iktirip gidin ve beni yalnız bırakın.

FBI sorgucuları bana doğru söylemediğimi söylediler.

“Hayır, doğru söyledim” diye yalan söyledim. Kendimce iyi olan ne düşündüklerini hiç ipelemeyişimdi. [REDACTED] bir yandan beni süzerken, bir yandan da cevapları yazmaya devam ediyordu. Bu ikisini nasıl aynı anda yapabildiği merakımı çekmişti. Ama sonra öğrendim ki [REDACTED] sorgucuları siz konuşurken beden dilinizi çözmeye çalışıyorlardı. Bu boktan bir şeydi.*

Bir sorguda farklı pek çok faktör söz konusudur ve bunlar kültürden kültüre değişiklik gösterir. [REDACTED] şimdi benim bütün dosyama vakıf olduğundan, [REDACTED] kendi uzmanlığının derecesini anlamak için geçmişe gidip nerede yalan söylediğimi belirlediğini kontrol etmesini tavsiye ederim. Ayrıca, A. B.D.'li sorgucular da görevlerinin dışına çıkıp diğer sorgucuların

* MOS'un ARB ifadesi, bu sorgunun FBI tarafından yürütüldüğünü ortaya koyduğundan, burada genelde FBI'ya, özelde bir ajana gönderme yapıyor olabilir. ARB transkripsiyonu, 17. Gerçekten de FBI, kendi websitesinde aldatmaya dair olası maddi ipuçları arasında beden diline ait bir liste vermiş ve eski FBI ajanları konu üzerinde açıkça yazıp konuşmalar yapmıştır. Örneğin, bkz., http://www.fbi.gov/stats-services/publications/law-enforcement-bulletin/june_2011/school_violence;and, http://cjonline.com/news/local/2010-11-26/no_lie_ex_fbi_agent_spots_fibbers.

yaptığını yapıyorlardı: Bana Sudan, Nairobi ve Dar Es Salaam hakkında sorular sorarak önüme küçük yemler atıyorlardı. Çok sayıda genetik kopyam (doppelgängers) olmadığına göre, bu ülkeler hakkında ne bilebilirdim ki?

■■■■ bana kendileriyle birlikte çalışmayı teklif etti. Bense teklifin anlamsız olduğunu, çünkü suçlu olduğumu peşinen kabul ettiklerini düşünüyordum. Ben polis değilim ama suçluların nasıl pişmanlık gösterdiklerini anlıyorum. Fakat ben şahsen pişman olunacak bir şey yapmış değildim. Ertesi gün, yaklaşık aynı saatte, bir kez daha damlayan ■■■■ en azından Moritanyalılarla paylaştığım bilgileri almak istiyordu. Ancak beni ikna etmesi mümkün değildi. Zaten Moritanyalı otoriteler usulüne uygun olarak onunla ne varsa paylaşmışlardı. ■■■■ beni uygarca olmayan hiçbir yöntemle sıkıştırmadılar; tersine çok dostça davrandılar. Timin şefi, “Bizim işimiz bitti. Ülkeye geri dönüyoruz.” Tıpkı Ümmü Amr ve eşeği gibi.* ■■■■ Nuakşot’dan ayrıldı ve ben de serbest bırakıldım ■■■■.**

DSE, üzülmüş gibi “O adamların elinde tek bir kanıt bile yok,” dedi. Kendisinin kullanıldığını hissetmişti. Moritanyalılar aslında beni onlara teslim etmek istemiyorlardı; çünkü burada kazanan olmayacaktı: Eğer beni suçlu bulup A.B.D.’ye teslim ederlerse, halkın öfkesini üzerlerine çekecekler; teslim etmedikleri takdirde, A.B.D. hükümetinin gazabından kurtulamayacaklardı. Her iki durumda da Cumhurbaşkanı koltuğundan olacaktı.

Dolayısıyla, kapalı kapılar ardında şöyle bir şeyler dönmüş olmalıydı:

* Aşiretinden kovulan lanetlenmiş bir kadınla ilgili İslamiyet öncesine ait bir atasözüne yapılan gönderme; gidip bir daha görünmek istemeyen kişilere dair bir anlam içeriyor.

** *New York Times*, MOS’un Moritanya’da gözaltından 19 Şubat 2000’de serbest bırakıldığını yazmıştı. <http://www.nytimes.com/2000/02/21/world/terrorist-suspect-is-released-by-mauritania.html>.

Senegalliler, “Onunla ilgili hiçbir şey bulamadık. Siz de herhangi bir kanıt sunmadınız” demiş olmalılar. “Bu koşullar altında, onu tutamayız. Ama siz almak istersiniz, alın!”

A.B.D. hükümeti, “Onu alamayız, çünkü önce hakkında kanıt bulmamız lazım” diye cevap vermişti

Senegalliler, “Tamam, onunla hiçbir işimiz kalmadı” dediler.

A.B.D. hükümeti, “Onu Moritanyalılara teslim edin” teklifiyle gelmişti.

Moritanya hükümeti, “Hayır, onu istemiyoruz; siz alın başınızın çaresine bakın!” diye feryat etmişti.

A.B.D. hükümeti, Moritanyalılara hiç açık kapı bırakmadan, “Top sizde” demişti. Ama Moritanya hükümeti her zaman halk ve hükümet arasında barışı korumayı tercih eder. Başına dert almak istemez.

DSE “Serbestsin; gidebilirsin,” dedi.

“Bütün eşyalarını eksiksiz teslim edeyim mi?”

DSE, “Evet, her şeyi” cevabını verdi. Hatta bana sıkı sıkı eşyalarımı kontrol etmemi bile söyledi. Ama ben o kadar heyecanlanmışım ki hiçbir şeyi kontrol etmedim.

“Çok teşekkür ederim” dedim. DSE, yardımcısı ve kâtibi-ne beni arabayla eve bırakmalarını emretti. Evime gitmek üzere yola çıktığımızda, saat gecenin 2’sini bulmuştuk.

Müfettiş, “Gazetecilerle konuşmasan iyi olur” dedi.

“Konuşmam” dedim. Gerçekten de ülkemin egemenliğini ihlal eden yabancı sorgucular skandalım gazetecilere hiçbir zaman ifşa etmedim. Onlara yalan söylediğim için kendimi çok kötü hissettim.

“Haydi, oradan, [REDACTED] gördük.*

Tanrım, şu gazeteciler analarının gözü.

* MOS, serbest bırakılmasından sonra belirli bir gazeteciyle görüşmesine atıf yapar gibidir.

İnandırıcı olmayan bir biçimde, “Belki benim sorgumu dinlemişlerdi,” dedim.

Evimi tanımaya çalıştım, ama inanın bana polis otomobili evimizin önüne park edip beni orada indirinceye kadar tam bir yabancı gibiydi. Ailemi en son gördüğümünden bu yana yedi yıl geçmişti.* Her şey değişmişti. Çocuklar erkek ve kadın olmuş, gençler büyümüştü. Güçlü kuvvetli bıraktığım anam, güçsüz düşmüştü. Bununla birlikte, herkes mutluydu. Kız kardeşim [REDACTED] ve eski karım uykusuz geceler geçirmiş, acılarının ve çektiklerimin son bulması için Allah’a dua etmişlerdi. Allah, benim yanımda duran herkesin ne muradı varsa versin.

Herkes toplanmıştı; halam, karımın akrabaları, dostlar. Ailem, bir kısmı sadece beni tebrike, bazıları görüşmeye, bazıları sırf bütün ay haber olmuş adamı görmeye gelmiş ziyaretçilere gerektiği gibi ikramlarda bulunuyordu. İlk birkaç günden sonra, ailemle birlikte geleceğimle ilgili planlar yapmaya başladık. Lafı uzatmayayım; sırf beni her gün görmek ve benimle birlikte olmak için bile olsa ülkede kalmamı istiyordu. Kendi kendime, anasını satayım dışarı çıkar, bir iş bulur ve her sabah anacığımın nur yüzüne doya doya bakarım dedim. Ama hiçbir mutluluk sonuza kadar sürmez.

* MOS, Almanya’da öğrenim görmek için Moritanya’dan 1988’de ayrıldı. 2004’teki CSRT oturumundaki ifadesinde, 1993’te Moritanya’daki ailesini iki ya da üç haftalığına ziyaret ettiğini söyledi. CSRT transkripsiyonu, 5.

Üç

Moritanya

29 Eylül 2001 – 28 Kasım 2001

Bir nikâh ve düğün... Kendi ayağımla gidip teslim oluyorum... Gözaltından serbest bırakılıyorum... Deve İki Adımda Bir Dinlenir... Gizli Polis Evime Damlar ...“Bağımsızlık Bayramı”... Ürdün’e Uçuş

O gün başımı kaşıyacak vaktim yoktu.* Birincisi, sevgili yeğenim [REDACTED] nikâh töreninin organizasyonuna katılmıştım. İkinci si de kabilemde [REDACTED] isimli çok önemli bir adamın verdiği büyük bir yemeğe davetliydim. Bu adam bir talihsizlik yaşayarak, büyük bir trafik kazası geçirmiş ve bir süre A.B.D.’de tedavi gördükten sonra dönmüştü. [REDACTED] Güney halkı arasında büyük saygınlığı olan biriydi ve yemek bizim Trarza kadroları dediğimiz kuruluşa yardım amaçlı düzenlenmişti.**

Sabah, kız kardeşimin nikâhında gerekeceği için patronumdan bir miktar para istemiştim.***

* MOS’un 2005’teki ARB ifadesine göre, tarih 29 Eylül 2001, Cumartesi’dir. ARB transkripsiyonu, 18.

** Trarza, güney Moritanya’da Senegal sınırından başkentin kuzeyine kadar uzanan bir bölgedir. Aynı zamanda, eskiden aynı bölgede sömürge dönemi öncesi kurulmuş bir emirliğin adıdır. Trarza kadroları, bir cemaat örgütlenmesi gibi görünüyor.

*** MOS, 2004’te CSRT ve 2005’te ARB oturumlarında, 2000’de Moritanya’ya döndüğünde, ilk olarak bir tıbbi cihazlar tedarik

Bizim Moritanya’da her şeyi keyfine göre yapma âdetimizi vardır; bu tüm Moritanyalıların hâlâ sürdürdükleri kırsal hayatın bir mirasıdır. Benim işim, davetlilerin nikâhın gerçekleştirildiği yere taşınmasına yardım etmektir.

İslam, Arap Dünyası’nda nikâh törenleri sadece ülkeden ülkeye farklılık göstermekle kalmaz, ama aynı ülkenin içinde bile bir sürü farklı âdetle karşılaşsınız. Yeğenimin nikâh töreni, güney Moritanya’da ortalama saygın ailelerin sürdürdüğü âdetlere göre yapılıyordu.

İşin büyük kısmı damat adayının omuzlarındadır. En güvendiği kadın akrabaları aracılığıyla gelin adayının soyunu sopunu ve kişiliğini araştırır. Bu “komite”nin raporu, kızın davranışları, zekâsı ve vb. gibi teknik verilerin değerlendirilmesinden oluşur.

Bir sonraki adım flörttür. Gerçi burada kullandığım flört Amerikan modelinden farklı bir buluşma türüdür. Kıza talip olan delikanlı, müstakbel karısıyla onun baba evinde ve genellikle de diğer aile üyelerinin huzurunda buluşur. Bu buluşmaların amacı, iki tarafın da birbirini tanımasıdır. Bir çiftin bu şekilde buluşmaları, erkek ya da kıza bağlı olarak birkaç ayla birkaç yıl arasında

firmasında, sonra da Temmuz 2001’den başlayarak, Naukşot’ta Aman Pêche adlı bir şirkette elektronik ve bilgisayar uzmanı olarak çalıştığına dair ifade verdi. CSRT oturumunda, “Bu Fransızcada balık anlamına gelir” dedi. “Bu şirket, benim aşiretimden insanların çalıştırdığı bir şirket olduğundan, bana şirkete girmem için daha fazla para verdiler. İş geliştirmek ve benden yararlanmak istiyorlardı. Ben sadece büromda oturuyordum; çünkü başlangıçta beni ne yapacaklarını bilmiyorlardı. Benden işler durumda tutmamı istedikleri çok sayıda elektronik aletleri vardı. Tam büromu düzenlemiş ve elektrik sistemini kurmuştum ki 11 Eylül gerçekleşti. O zaman Amerika çılgın gibi liderleri aramaya başladı. Ben Osama bin Laden’in sağ kolunun kuzeni olduğumdan, haydi şunu alalım dediler.” CSRT transkripsiyonu, 8; ARB transkripsiyonu, 18.

değişir. Bazı kızlar okullarını bitirmeden aile kurmak istemezken, bazıları –denilebilir ki aile baskısı ya da erkeğin hemen yuva kurmaya zorlaması nedeniyle– isterler. Öte yandan, erkeklerin çoğu evliliğe hazır değildir. Tek istedikleri, maddi bakımdan hazır oluncaya kadar işlerini kurup kızı “yedekte tutmaktır.” Damat, genellikle gelinden büyüktür, hatta bazı örneklerde çok yaşlıdır. Ancak birkaç istisnaya, damattan yaşça büyük, hatta çok yaşlı gelinlere de rastlanır. Moritanyalılar, yaş farkı konusunda nispeten hoşgörülüdür.

Erkek kıza resmen talip olmadan önce, kızın ağzını aramak için iyi bir arkadaşını gizlice kıza gönderir. Bu iş halledildikten sonra, sıra belirleyici adıma gelir: Erkek, kızın annesinden kızı isteyerek, kendisini damat olarak kabul edip etmeyeceğini öğrenir. Erkekler, ancak kabul edilme olasılığının yüksek olması hâlinde bu adımı atarlar. Dolayısıyla, kimi zaman reddedilme utancını yaşamamak için güvendikleri bir üçüncü kişiyi gönderirler. Bu konuda tek kararı kızın annesi verir; babalarının çoğu fazla ses çıkarmaz.

Resmî içeriği olmasa da bu adım her iki taraf için de bağlayıcıdır. Şimdi herkes [] ile [] nişanlı olduğunu bilir. Evlilik öncesi cinsel ilişki, Moritanya’da hoş karşılanmaz. Bu sadece dinsel nedenlere bağlı değildir. Birçok erkek kendileriyle seks yapan kızlara güven duymazlar. Kendisiyle seks yapan kızın önüne gelenle yatacağını, başka erkeklerle de düşüp kalkacağını düşünürler. İslam dini bu konuda erkeklere de kadınlara da aynı şekilde muamele etmekle birlikte, toplum kadına göre erkeğin evlilik öncesi cinsel ilişkisini daha kolay kabullenme eğilimindedir. Bunu A.B.D.’de çiftlerin birbirlerini aldatmasıyla karşılaştırabilirsiniz. Toplum aldatan erkeklere kadınlarınkinden daha fazla hoşgörü gösterir. Aldatmayı affeden bir tek Amerikalı erkekle bile karşılaşmadım; ama affeden pek çok Amerikalı kadınla karşılaştım.

Bu aşamada ne düğün ne de nişan yüzüğü vardır. Ancak sözlü erkek müstakbel eşine artık hediye verebilir. Sözlenden

önce, hanımlar yabancılardan hediye kabul etmezler.

Asıl nikâhta son adım, iki tarafın anlaştığı nikâh tarihinin belirlenmesidir. Kız tarafı da oğlan tarafı da makul olduğu sürece dilediği kadar vakit kazanabilir. Erkekten gerekli bir formalite olarak başlık parası vermesi beklenir. Ancak kız tarafının herhangi bir miktar talep etmesi uygun görülmez. Bunun yerine, erkeğin maddi durumuna göre vereceği başlığa ses çıkarılmaz. Böylece başlık parası çok mütevazı rakamlardan başlayıp günah sayılabilecek muazzam miktarlara kadar değişiklik gösterir. Erkek maddi imkânlarına ve kararlaştırılan miktara göre başlığı denkleştirip verince, birçok aile sadece küçük, sembolik bir miktarla yetinir ve en azından başlığın yarısını erkek tarafına gönderir.

Düğün geleneksel olarak kızın ailesinin evinde yapılır. Ama son zamanlarda profesyonel amaçlı düğün salonları işletmek kârlı bir iş hâline gelmiştir. Düğün, herhangi bir İmam ya da saygın bir Şeyh tarafından nikâh kıyılması ile başlar; buna Akit denir. Moritanyalılar resmî formalitelere inanmadıkları için, çok ender rastlanılan mali avantajları olmadıkça, kimse imam nikâhını onaylatmak için evlendirme dairelerine başvurup resmî nikâh kıydırmaz.

Düğün masrafları kız tarafı ve oğlan tarafınca eşit bölüşülür. Geleneksel olarak, Moritanya düğünü yedi gün yedi gece sürse de modern hayatın gerekleri düğünün tek geceye sığmasına yol açmıştır. Her yaştan kadının düğüne misafir olmasına izin verilirken, düğüne sadece damadın yaşıtı olan arkadaşları katılabilir. Aynı salonda bile olsalar, düğünde haremlik selamlık olduğundan kadınlarla erkekler birbirinden uzak dururlar. Ne var ki, tüm davetliler birbirleriyle konuşup salonun ortasında sahnelenen küçük oyunlar, çalınan müzik ve okunan şiirlerle birlikte eğlenirler. Ben çocukken, kadınlar ve erkekler arasında belli kişilerle ilgili şifreli mesajlar gidip gelirdi. Bu mesajlar genelde birisinin başına gelen ve bir ölçüde utandırıcı komik durumlarla ilgili olurdu. Arkadaşları o kişiye bakıp bakıp gülüşürler, mesajların hedefi olan kişi de mesajı gönderen meçhul kişiyi hedef alan

bir şeyler karalamak için kendini paralardı. Artık kimse bu tür muzipliklerle eğlenmiyor.

Düğünde cömert bir biçimde yiyecek ve içecek servis edilir. Düğünün Gelin Kaçırma denilen ve kelime anlamı ile hiç ilgisi olmayan bir oyunla bitmesi âdettir. Bu, kadınların gelini kaçırma girişimi ve gelinin erkek kardeşinin bunu engellemeye çabalamasından ibarettir. Gelinin kız arkadaşları, kendi aralarında anlaşıp gelini kaçıır ve saklarken, damat ve arkadaşları bunu engellemeye çalışırlar. Eğer erkekler gelinin kaçırılmasını engelleyemezlerse, bu sefer yeni görevleri gelini bulup kocasına teslim etmektir. Gelinden bu oyun sırasında kız arkadaşlarıyla işbirliği yapması beklenir. Genelde bu işbirliği gerçekleşir. Aksi hâlde geline her türlü kötü sıfat yüklenir. Bazen erkeklerin gelini bulmaları günler sürebilir.

Erkekler gelini bulmayı başardıklarında düğün biter ve gelin damada teslim edilir. Kıza da oğlana da yeni evlilerin evine kadar en yakın arkadaşları eşlik ederken, diğerleri kendi evlerine dönerler.

Sevgili yeğenim [REDACTED] düğünü de üç aşağı beş yukarı böyle olacaktı. Benim düğüne katılmam beklenmiyordu çünkü damattan büyüktüm. Zaten vaktim de yoktu. Davetlileri düğüne götürdükten sonra, anacığım ile birlikte bir muhasebe yaptık. Her şey yolunda görünüyordu ve anladığım kadarıyla benim yapabileceğim bir şey kalmamıştı. Hemen hemen düğün başlamış gibiydi.

[REDACTED] Tevrlegh Zeina'daki güzel villasındaki akşam yemeğine gittiğimde, gösterilen samimi dostluktan çok etkilendim. Konukların çoğunu tanıımıyordum, ama kalabalığın ortasında adeta boğulup kalmış sevgili [REDACTED] [REDACTED] gözüme ilişti. Hemen kalabalığı yarıp [REDACTED] yanına oturdum.

Beni gördüğüne sevinmiş ve beni baş konuğu olarak takdim etmişti. Onun birkaç arkadaşıyla birlikte, تنها bir köşeye çekildik. [REDACTED] beni bir arkadaşı olan genç [REDACTED] ile tanıştırdı.

██████████ ve bana şimdi A.B.D. otoriteleri tarafından başına \$25.000.000 ödül konmuş olan ██████████ savunup savunamayacağını sordu.*

Esprili bir biçimde, “Onun için ne yapacaksınız? Cezasını 500 yıldan 400 yıla mı indireceksiniz?” diye sordum. Özgür dünyanın Avrupa gibi diğer yerlerinde, insanlar A.B.D.’deki korkunç cezaları anlamakta zorluk çekiyorlar. Moritanya ise hukukun üstünlüğünün geçerli olduğu bir ülke değil. Bu yüzden de biz hükümetin her yaptığını anlayacağız diye zorluk çekmeyiz. Buna rağmen, eğer uygulama alanı bulursa, Moritanya ceza kanunu Amerikalılarınkinden çok daha insancıldır. Ömrü vefa etmeyecek bir insan neden 300 yıl hapis cezasına çarptırılır ki?

Cep telefonum çaldığında, mükellef ziyafet sofrasında karımızı doyururken tam böyle sohbete dalmış durumdaydık. Ben de cep telefonuna cevap vermek için bir kenara gittim. Ekranda arayan numaranın DSE, Directeur de la Sûrete de l’État olduğu çıktı.

“Merhaba” diye cevapladım.

“Mohamedou, neredesin?” dedi.

“Meraklanmayın. Peki ya siz neredesiniz?”

“Benim evin ön kapısında bekliyorum. Seninle görüşmeliyim.”

“Oldu. Bekleyin. Birazdan orada olurum!” dedim. ██████████ bir kenara çektim.

“Bak, ██████████ beni aradı; onunla görüşmeye gidiyorum.”

“Seni bırakır bırakmaz, bana bir alo de.”

“Peki,” dedim.

DSE, kendi evinin önünde bekliyordu, ama yalnız değildi. Yardımcısının da yanında durması iyiye işaret değildi.

* Görüşmenin 11 Eylül saldırılarının arkasından şimdi başına \$25 milyon ödül konan Abu Hafs üzerinde yoğunlaştığı anlaşılıyor (bkz, dipnot, s. 94).

“Selamün aleyküm” diyerek, otomobilimden indim.

“Ve aleyküm selam. Sen benim arabamla geleceksin; senin arabanı bir başkası sürecek.”

“Olur.” Müfettiş ile ben, DSE ile birlikte arabaya bindik ve gizli, meşhur hapishaneye yöneldik.

“Bak, şu adamlar bizden seni tutuklamamızı istediler.”

“Nedenmiş o?”

“Bilmem. Ama inşallah yakında özgürlüğüne kavuşursun. Şu 11 Eylül saldırısı herkesin canına okudu.” Ben hiçbir şey söylemedim. O da yardımcısı da benim hiç aldırış etmediğim basmakalıp şeyler söyledi. DSE, 11 Eylül saldırısından beri iki buçuk hafta içinde beni iki kere çağırıp sorgulamıştı. Ama anlaşılan A.B.D. hükümeti hiçbir şeyle yetinecek gibi değildi. Daha sonra ortaya çıkacağı gibi, ona elini veren kolunu, kolunu veren kendini kaptırıyordu.

Beni bir buçuk yıl önceki aynı odaya koydular. Müfettiş’in gardiyanlara talimat vermek için dışarı çıkması, bana arada [REDACTED] telefon etme fırsatı verdi.

“Tutukladılar,” diye fısıldayıp cevabı bile beklemeden telefonu kapattım. Sonra telefon rehberindeki bütün numaraları sil-dim. Önemli birilerini ele verme korkusuyla değil –telefonumda sadece Moritanya ve Almanya’dan beraber iş yaptığım kişilerin numaraları vardı. Doğrusu, sırf benim telefonumda numaraları kayıtlı olduğu için kendi hâlindeki bu insanların A.B.D. hükümeti tarafından rahatsız edilmelerini istemiyordum. Sildiğim en komik numarada “PC Laden” yazılıydı. Almanca “Laden” “dükkân, mağaza” demekti. A.B.D.’li sorgucuların ne yaparsam yapayım ikna olmayıp buna olmadık anlamlar yükleyeceklerini biliyordum. Allahım, her zaman hiç ilgim olmayan şeyleri sırtıma yıkmak için uğraşıp duruyorlardı!

Müfettiş, döndüğünde “Cep telefonunu ver bana” dedi. Amerikalıların ülkelerine götürdükleri eşyalarım arasında, takoz gibi o eski cep telefonum da vardı ama kontrol edecekleri hiçbir numara

yoktu içinde. Tutuklanışına gelince; bu bir çeşit siyasi uyuşturucu kaçakçılığı pazarlığı gibiydi: FBI, A.B.D. Başkanı'dan müdahale ederek beni tutuklatmasını istemişti. Bunun üzerine, George W. Bush sıfırlanan Moritanya Cumhurbaşkanı'ndan bir ricada bulunmuş; o da A.B.D. Başkan'ının ricasını kırmayarak kendi polis kuvvetlerine beni tutuklama talimatı vermişti.

DSE, "Aslında sana hiç sorum yok; çünkü dosyanı biliyorum" dedi. Hem DSE, hem de yardımcısı beni gardiyanlar ve sivrisineklerin vızıltısıyla baş başa bırakıp ayrıldı.

Hapishanede birkaç gün geçirdikten sonra, DSE hücreme geldi.

"Bak! Şu adamlar [REDACTED] hakkında bilgi almak istiyorlar ve senin de Milenyum komplosuna dahil olduğunu söylüyorlar."

"Pekâlâ, [REDACTED] benim Almanya'dan arkadaşlarım. Milenyum Komplosu'na gelince, bununla hiçbir ilgim yok."

"Sana kâğıt kalem bırakıyorum. Bildiklerini yazarsın."

**

Moritanya hapishanesindeki iki haftalık tutukluluktan sonra, iki A.B.D.'li beyaz sorgucu, [REDACTED] bir gün akşama doğru beni sorgulamak için hapishaneye geldi."

[REDACTED] benimle karşılaşmadan önce, polisten

* 2005'teki ARB ifadesinde, MOS bu sorgunun tarihini 13 Ekim 2001 olarak verir ve bu iki sorgucunun gerçi "Amerikalı oldukları için her şey olabilecekleri" düşünülebilse de FBI'dan oldukları konusunda spekülasyonda bulunur. Baş sorgucuya eşlik eden sorgucu, sorguda tercümanlık yapan "çok iyi olmasa ve kötü aksanlı da olsa yeterli Almanca konuşan" biriydi. ARB transkripsiyonu, 18.

evime ve ofisime baskın yapıp “suç teşkil eden” faaliyetlerime ipucu oluşturabilecek ne varsa el koymasını istedi. Özel bir güvenlik timi beni eve götürdü; arama yaptılar ve Amerikalıların işine yarayabileceğini düşündükleri her şeye el koydu. Tim eve geldiğinde, karım uykudaydı. Onları görünce ödü koptu; hayatında hiç ev araması yapan polisle karşılaşmamıştı. Ben de hiç böyle bir aramayla karşılaşmış değildim. Ama ailemi rahatsız etmesinden başka bir sıkıntım yoktu. Komşularım aramaya fazla aldırış etmediler. Çünkü birincisi beni tanıyorlardı; ikincisi de Moritanya polisinin adaletsizliğini biliyorlardı. Aynı bir operasyonla, bir başka tim çalıştığım şirkette arama yaptı. Görüleceği gibi, Amerikalılar işyerindeki bilgisayarım ve cep telefonum dışında hiçbir zamazingoyla ilgilenmiyorlardı.

Sorgu odasına alındığımda, iki Amerikalı deri kanepeye oturmuştu. Gözlerinden ateş saçıyorlardı. Bu adamlar FBI’dan olmalıydı; çünkü el koydukları şeyler Birleşik Devletler’de FBI’ın eline geçiyordu.

Elimi uzatarak “Selam,” dedim. Ama hem elim, hem de “Selam”ım havada kaldı. ■■■■■ lider gibi görünüyordu. Eski metal sandalyeyi bana doğru itti.

■■■■■ Cumhurbaşkanı’nın resmini işaret ederek “Duvardaki resmi görüyor musun?” dedi. ■■■■■ Almancaya çeviriyordu.

“Evet,” diye cevapladım.

■■■■■ “Senin cumhurbaşkanın, bizim başkanımıza senin bizimle işbirliği yapacağına dair söz verdi” dedi. Ne bayat bir numara diye düşündüm! Şahsen iki başkan da hiç umurumda değildi; bana göre ikisi de adaletsiz ve kötüydü.

“Hay hay! Elbette yaparım,” diyerek, her çeşit içecek ve tatlıyla dolu masadan bir içecek almak için uzandım. ■■■■■ içeceği elimden kaptı.

“Burada parti vermiyoruz” dedi. “Bak, seninle ilgili gerçekleri araştırmak için buradayım. Seni tutuklamam için değil.”

“Oldu! Siz sorun, ben cevaplarım.”

Bu konuşmaların ortasında, çaycı barut gibi misafirlerine çay ikram etmek için odaya girdi [REDACTED] “*iktir git lan!” dedi. [REDACTED] yoksullara karşı çok saygısızdı; dünyada rastlanabilecek en düşük özsaygıya sahip olan bir gerzek, bir ırkçıdan başka bir şey değildi. Bana gelince, bana ettiği tüm küfürleri duymazdan gelip soğukkanlılığımı korudum. Ancak seans bütün gece devam ettiğinden çok susamıştım. Dilim damağım kurumuştu.

“11 Eylül’den önce, Almanya’daki küçük kardeşine telefonda ‘Derslerine yoğunlaş’ dedin. Bu neyin şifresidir?”

“Bu şifre filan değil. Kardeşime her zaman derslerine yoğunlaşması gerektiğini öğütlerim.”

“Neden A.B.D.’deki bir uydu şirketine telefon ettin?”

“Çünkü bizim İnternet bağımız A.B.D. üzerinden sağlanıyor; benim de destek almaya ihtiyacım vardı.”

“Almanya’daki bu otele neden telefon ettin?”

“Patronum yeğenlerinden biri için bir rezervasyon yaptırmamı istedi.”

“Kaç adet bilgisayarın var?”

“Sadece işyerindeki bilgisayarım.”

“Yalan söylüyorsun! Bir de laptopun var.”

“Ha, o mu? Eski karımın laptopu.”

“Eski karın nerede oturuyor?”

“DSE biliyor.”

“Haydi bakalım. Şu yalanını ortaya çıkaralım.” [REDACTED] birkaç dakikalığına gözden kayboldu. DSE’den eski karımın evini arayıp laptopa el koymasını istemişti.

“Ya yalan söylüyorsan?”

“Yalan söylemiyorum.”

“Ya yalan söylüyorsan ne olacak?”

“Söylemiyorum.”

Tabii, bana yalanımın ortaya çıkması hâlinde işkencelerden işkence beğenmemi söyleyerek tehdit etmeyi de unutmadı.

“Senin gibi teröristlere hiç acıması olmayan zenci tecavüzcülerimiz çok” diye lafına devam ederken, sürekli ırkçı göndermeler yapıyordu. “Ben de Yahudilerden nefret ederim ...” –yorum yapmadım– “...Ama sizin gibi herifler gelip uçaklarla binalarımıza çarpıyorsunuz,” diye devam etti.

“Bu, sizinle onun yapanlar arasında. Siz probleminizi onlarla çözün; bunun benimle hiç alakası yok.”

██████ her fırsatta bir hanımdan telefon alıyordu. Bu sırada, Almanca konuşan diğer gerzek salakça sorular sorup duruyordu.

“Şuna bir göz at bakalım. Sizin gibi heriflerle ilgili şeyler yazan bir Alman gazetesi” dedi... Almanya’da aşırıların varlığı ile ilgili bir gazete makalesi gözüme ilişti.

“İyi de, ████████ bu benim sorunum değil. Gördüğünüz gibi, ben Moritanya’dayım.”

██████ öfkeli bir biçimde, “██████ nerede? Noumane nerede?” diye sordu.*

“Ben Afganistan’da değil, Moritanya’da hapisteyim. Onların nerede olduklarını nereden bileyim?”

“Onları sen gizliyorsun” dedi. Az kalsın “Ceplerime bak!” diyecektim, ama espri kaldıracak bir ortam yoktu.

“██████ seni tanıdığını söyledi!”

“██████ tanımam. Başka ne diyebilirim ki?” Bu arada, DSE ve yardımcısı eski karımın laptopuyla geri geldiler.

* Sorgucunun sorduğu Noumane,” MOS’un tutukluluğa itiraz dilekçesi üzerine tahliye kararı veren Yargıç James Robertson’ın kararındaki bir dipnotta ismi geçen Noumane Ould Ahmed Ould Boullahy olmalı. Dipnotta şunu okuruz: “Hükümet, Salahi’nin Osama bin Laden’e bağlılık yemini ettiğini ve aynı zamanda aynı şekilde daha sonra Laden’in korumalarından biri olan Noumane Ould Ahmed Ould Boullahy’nin de yemin ettiğini ileri sürüyor. Salahi’nin Boullahy ile ilişkisini sürdürdüğüne ya da hatta geçmişte böyle bir ilişkisi olduğuna dair kanıt yoktur.” Karara erişim:<https://www.aclu.org/files/assets/2010-4-9-Slahi-Order.pdf>.

Sorgu odasına girmelerine izin verilmedi. ■■■■■ dışarı çıktı. Göz ucuyla bakıp laptop çantasını tanıdım. “Büyük sır”ı bulduklarına sevindim.

■■■■■ geri döndü. “laptopu bulamasalardı ne olacağını sana söyledim” derken, olduğundan akıllı görünmeye çalışıyordu.

“Size tek söyleyebileceğim şey, bir laptopumun olmadığı” diyerek, laptop çantasını görmediğime inandırmak istedim. Bütün harddisklerin kopyalarını alıp ülkelerine götürdüler. Dört yıl boyunca var olmayan bir hazineyi arayıp bunlardan başka bir şey bulamamaları yüzünden cinleri tepelerine çıkmıştı.

■■■■■ “Afganistan’ı işgal ettik ve herkesi öldürüyoruz. Bunun iyi bir şey olduğunu düşünüyor musun?”

“Siz ne yaptığınızı iyi bilirsiniz” dedim.

“Houari’yi tanıyor musun?”

“Hayır!”

“Kanadalılar onu seninle birlikte gördüklerini söylediler. Ya ben sana yalan söylüyorum ya onlar bana yalan söylediler, veya yalan söyleyen sensin.”

“Onu tanımıyorum. Ama camide ya da altındaki kafede tanımadığım pek çok insan olurdu.”

“Bizim iki milyondan fazla Moritanyalı arasından neden seni aldığımızı düşünüyorsun?”

“Nedenini bilmiyorum. Tek bildiğim, size karşı hiçbir şey yapmamış olduğum.”

“Arapça adını yaz.” Adımı yazdım. Kendi bildikleri nedenlerle, seans sırasında sürekli resim çektiler. Gerçekten de kafamı allak bullak etti.

“Neden BAE’ye telefon ettin?”

“Etmedim.”

* El yazmasında bu isim “Houari” diye yazılı. Sorgucu, Milenyum Komplosu’nun tertipçileri arasındaki hüküm giymiş Mokhtar Hauoari’den söz ediyor olabilir.

“O zaman ben mi yalan söylüyorum?”

“Yok, BAE’ye telefon ettiğimi hatırlamadım da!” Daha sonra onun belki de bilmeden yalan söylediği ortaya çıkacaktı. Ben BAE’ye telefon etmemiş, ama umutsuzca beni ve eski karımı tekrar bir araya getirmek için çabalayan bir kadın arkadaşım, [REDACTED] telefon almıştım. Seans sırasında bunu hatırlayamamış olmam, gerginliğimden kaynaklanmıştı. Ama serbest bırakıldığım zaman, ailem konuyu hatırlamama yardımcı olduğunda, kendim polise gidip bu görüşmeyi ve [REDACTED] Paris’teki ilaç tedarikçisiyle temas kurmak için Fransa ile bir görüşmemi açıklamıştım. Gerçek hayatta, güvenip de telefonumu verdiğim birinden görüşme detayları istemem. Ama insan tutuklandığında, bütün hayatınız gözler önüne seriliyor ve “Hatırlamıyorum” gibi sözlerin bir yararı olmuyor.

Seans sırasında, [REDACTED] bana ve aileme ağzına geleni söylediği, halkımın parasını ödediği içeceklerden içmemi de yasakladı –bir kere bunlar bizim A.B.D.’li misafirleri ağırlamak için kendi vergilerimizle alınmıştı. Seans sonunda, susuzluktan ölmek üzereyken, [REDACTED] 1,5 litrelik su şişesini suratıma vurup odadan ayrıldı. [REDACTED] ayrıldığı için içimden derin bir oh çekmem nedeniyle, az kalsın burnumu kıracak olan darbenin acısını bile hissetmedim. [REDACTED] hiçbir şey yazmamış olması, bana garip gelmişti. Çünkü sorgucular hep bir şeyler çiziktirirler, ama seansı kayda aldıklarına inanıyorum. [REDACTED], [REDACTED] hiç durmadan ettiği küfürleri tekrarlamak için elinden geleni yapmıştı. [REDACTED], Mr [REDACTED] için bir önemi olmadığını sanırım; onu yanında sırf tercüman olarak getirmişti.

Amerikalılar [REDACTED] ayrıldılar ve ertesi gün Moritanya hükümeti beni herhangi bir suçlama isnat etmeden serbest bıraktı. Ayrıca, DSE Medya Merkezi’ne gidip onlara benim masum olduğum ve bütün suçlardan aklandığım haberini iletti. DSE’nin şefi, Directeur Général de la Sûreté Nationale,* bana işime geri

* Directeur Général de la Direction Générale de la Sûreté Nati-

dönüşümde zorluk çekmeyeceğimi ilettili. Aynı zamanda, DSE benim yanımda Cumhurbaşkanı ve Director General’i arayıp masum olduğumu ve işime geri dönebileceğimi bildirdi.*

Eski patronum, “Ondan bir an bile şüphelenmedik. İstediği zaman başımızın üstünde yeri var,” diye cevapladı. Gene de hükümet A.B.D.’den adaletsiz ve gücü kötüye kullanma dışında başkaca bir sebebi olmayan ev hapsinde tutulmam yönünde bir talimat almıştı. Hapisten çıktıktan sonra iş bulma konusunda bir endişem yoktu; çünkü Moritanyalılar Amerikalıların dünyanın her yerinde masum insanların tepesine çullanıp onları suçlama girişimlerinden bıkmışlardı. Aslında hayatımda hiç çıkmayan iş fırsatları karşıma çıkmıştı. Tek endişem, depresyon ve anksiyeteden mustarip kız kardeşim [REDACTED]. Hâliyle, ailem aralarına geri dönmenden çok mutluydu; hoş geldin demeye gelen ve bana şans dileyen dostlarım ve misafirlerim de.

Ama denildiği gibi, deve iki adımda çöker.

Bir varmış bir yokmuş; bir şehirli bir Bedevi ile birlikte deveye binmiş. Bedevi hörgücün önünde oturmuş. Şehirli de düşmek için Bedevi’ye sarılabilecek şekilde arkasına. Eve vardıklarında, deve ön ayakları üzerinde çökmüş ve boş bulunan Bedevi dengesini kaybedip yere düşmüş. Şehirli Bedevi’ye gülmekten kendini alamamış.

Bedevi arkadaşına bakıp “Son gülen iyi güler. Deve iki adımda çöker” demiş. Gerçekten de deve tam çökmek için arka ayaklarını da kıvrınca, şehirli yüzüstü düşmüş.

Kendimi bildim bileli, hiç deveden düşmedim. Ancak hayatıma kaldığım yerden devam etmeye başladığımda, A.B.D.

onale, burada kısaltılmış ve el yazmasında birkaç sayfa sonra, DG olarak verilmiş ve ikinci defa bir dipnotta açıklanmış. Sûreté Nationale, Moritaniya’nın ulusal polis gücü ve bu kurumun genel müdürü de ülkenin en üst düzeyde kanun yürütücüsü görevlisidir.

* El yazmasında, bu PDG kısaltmasıyla verilmiş: Fransızca başkan ve CEO ile özdeş olan président-directeur général.

hükümeti beni kaçırmak için Moritanya hükümetiyle birlikte komplolarına başladı.

**

Bir ay sonra, işten eve döndüğümde saat 16.00 gibiydi. Uzun bir gündü, sıcak ve nemli günlerden biri. Hicri takvimle Ramazan'ın 4. günüydü ve çocuklar hariç bütün aile efradı oruçluydu.*

Önemli bir işgünüydü. Şirketim, beni küçük şirketimiz için nispeten büyük bir proje etüt çalışması için gönderdi: Cumhurbaşkanlığı Sarayı'nın hem bilgisayar, hem de telefon sistemleri şebekesi için bir keşif çalışması yapılacaktı. Ben o sabah erkenden proje koordinatörü ile buluşmak üzere randevulaşmışım ve günün ilk yarısını onun ofisinin dışında bekleyerek geçirmiştim. Tüm devlet memurlarının ortak özelliği şudur: Randevularına sadık değillerdir ve hiçbir zaman tam vaktinde işbaşı yapmazlar.

Ramazan'da, çoğu insan geceleri ayakta, gündüzleri yataкта geçirir. Ben geçen gece başka bir nedenle geç vakte kadar ayakta idim: Yani, sevgili karımla küçük bir karı koca kavgası yaşamış, bu yüzden gerginleşmiş ve bütün gece uyuyamamışım. Ne kadar yorgun olsam ve gözlerimden uyku aksa da tam saatinde yetişmesem bile hemen hemen randevu saatinde buluşma yerinde idim ve koordinatörü saatlerce bekledim. Ofisi kapalıydı ve koridorda hiç boş sandalye yoktu. Bu yüzden sırtımı duvara verip yere çömeldim. Arada sırada uyku bastırdı.

Öğleye doğru [REDACTED] çıkageldi ve beni Cumhurbaşkanlığı Sarayı'na götürdü. Ben özellikle benim gibi bir "terörist şüpheli" için bir sürü formalite olacağını düşünmüştüm. Oysa hiçbir şey olmadı. İsminizi bir gün önceden bildirmek zorundaydınız. Kapıda kimliğimi nöbetçilere gösterdiğimde, ismimin de açıkça görülebildiği ziyaretçi listesini kontrol edip içeri aldılar. Ben şok oldum. Ama zaten Amerikalılardan başka benimle ilgili

* 2001'de Ramazan'ın 4. Günü, 20 Kasım Salı'ydı.

terörizm şüphesi yoktu. İroniye bakar mısınız? Birleşik Devletler’de hiç bulunmamıştım ve bulunduğum ülkeler ise “Adamımız temiz” deyip durmuşlardı.

Saray kompleksine girer girmez, kendimi başka bir ülkedeymiş gibi hissettim. İçerde her türlü çiçeğin bulunduğu bir bahçe vardı. Çeşmelerden yayılan ince su damlaları havaya hafif bir serinlik veriyordu. Hava serin ve güzeldi.

İşimize koyulduk. Değişik katlarda birçok odaya girip çıktım, bazı ölçümler yaptım. Ama resmî bir ziyaret olduğu söylenerek, bizi durdurdular ve sarayın ana binasından çıkmamızı istediler. Kompleksin içinde kalabilirdik. Böylece zamandan yararlanmak için sarayın ana telefon santraline giderek, şebeke altyapısını kontrol ettim. [REDACTED] Atarlıların çoğu gibi dost canlısıydı. Sırf güvenlik nedeniyle seçilmiş olduğu da söylenemezdi. Cumhurbaşkanı’nın en çok kendi memleketlilerine güvendiğini söylemek daha makul bir açıklama olur. Bense gergindim; çünkü bütün proje kâğıt üzerindeki şemalardan çok daha fazla bir çalışma gerektirecekti. Bu durumda benim yardımıma, profesyonel bir yardıma ihtiyacım vardı. Cumhurbaşkanlığı Sarayı’nda oyalanmak istemiyordum. Onlara Timbuktu malî hi-tech donanım satmaktansa bu işten tamamen vazgeçerdim.

[REDACTED] bize gerekli şeyleri göstermek için misafirlerinin yanından ayrıldı. Geç olmuş ve proje koordinatörü ölçüm çalışması ve gerekli altyapı keşfini tamamlamak için yeni bir randevu istedi. [REDACTED] ile birlikte ertesi gün tekrar gelip işi bitirme niyetiyle ayrıldık. Kapıdan çıktığımızda, zaten yorgundum ve sanki cehennemden çıkmış gibiydim. Patronu arayıp kısaca bilgi verdikten sonra büroya gidip iş arkadaşlarıma bilgi verdim.

Eve dönerken [REDACTED] evinde verdiği akşam yemeğine katılıp katılmayacağını sormak için aradı.

[REDACTED] bir [REDACTED] . Ayrıca, [REDACTED] eski bir aile dostumuzdu; onu çocukluğumdan tanıyor ve kâğıt oynuyordum. Bugün [REDACTED] Almanya’da yanımızda tatil yapan kardeşim ve

benim de içinde olduğum dostları için büyük bir akşam yemeği veriyordu. [REDACTED] tam aradığında, arabam bozulmuştu. Nuh nebiden kalma otomobilimin sık sık arızalanması beni çileden çıkarıyordu.

[REDACTED] “Yardıma ihtiyacın var mı?” diye sordu.

“Yok, buraya yakın bir tamirci görünüyor. Eminim yardımcı olurlar.”

“Akşam yemeğini unutma, [REDACTED] hatırlat!” dedi.

Tamirhaneden gelen tamirci, arızanın karbüratöre giden benzin borusunda olduğunu söyleyip tamir etti. Moritanya’da insanlar her şeyi tamir eder; Almanya’dakiler her şeyi yenilerler. Tamirci bana tahmin ettiğimden fazla fatura çıkardığından, hayatta en çok nefret ettiğim şeyi yapmak zorunda kaldım. Pazarlık ederek belirlediğim fiyatı ödedim. Almanya’da beğendiğim bir şey, hiçbir zaman pazarlık yapmak zorunda kalmamanız; her şeyin üzerinde fiyat etiketi var. Hiç ses etmeseniz bile aldatılmaya çağınızı bilirsiniz. Pazarlıkta ise çoğunlukla biri bu işten zararlı çıkıyor. Ben şahsen her iki tarafın da kazançlı çıkacağı adil bir fiyattan yanayım.

Akşamüzeri 4 gibi anamın evine gittiğimde, orada sadece [REDACTED] ve kıza kardeşim [REDACTED] vardı ve ikisi de uyuyordu.*

Anam otlamak için yayılan koyunlarını toplamak için dışarı çıkmıştı. Ben eve girip bornozumu giydim. Tam duşa girmek üzereyken, anacığım ve iki sivil polis hemen hemen aynı anda eve girdiler.

“Salahi, Director General seninle görüşmek istiyor!”

“Sebep?”

Polislerden biri, “Bilgimiz yok” dedi.

“Olur. Duş alıp üzerimi değiştiriyim.”

* Birkaç paragraf sonra, burada sözü edilen ilk aile üyesinin teyze olduğu görülüyor.

Polis, “Tamamdır!” diyerek dışarı çıktı. “Biz dışarıda bekleyelim.” Birkaç hafta önce kendi ayağımla gittiğimden, gizli polis bana oldukça saygılı davranıyordu. Benim kaçacak biri olmadığımı biliyorlardı. Aslında 2000’den beri ev hapsindeydim, ama istediğim an ülkeden kaçabilirdim. Kaçmadım, bunun için sebep yoktu. Duş alıp üzerimi değiştirdim. Bu sırada teyzem gürültüye uyandı. Hatırlayabildiğim kadarıyla, kız kardeşim uyanmamıştı. O sırada tek endişem ağır depresyon yaşayan kız kardeşimdi.

Anacığım masum masum “Herhalde polisler yeni bir televizyon aldın diye seni götürecekler. Televizyon seyretmeni istemiyorlar, değil mi?” dedi.

Gülümseyerek, “Sanmam, ama her şey yoluna girecek” dedim. Anacığım, bir gece önce daha iyi televizyon seyretmek için taktığım çanak antenden bahsediyordu. İroniye bakın ki anteni takmamda bana yardımcı olan tek kişi [REDACTED]

[REDACTED] * Bir ay önce, ben hapisshanedeyken polis maaşı ile geçinemediğini gerekçe gösterip benden kendisine bir iş bulmamı istemişti. Ben de iş için kendisine yardımcı olacağıma söz vermiş, bu arada benim evin çanak antenini takmama yardımcı olmasını istemiş ve hizmetinin karşılığı olarak iyi bir ödeme yapmışım. Onun gibi birinin geçimini sağlamasının başka yolu yoktu. Ona bazı işler bulmakta yardım etmişim ve benim evimde çay içip sakalaşmışık.

“Seni evime beni tutuklaman için getirmedim,” diye espri yapmışım.

[REDACTED] “Umarım bir daha hiç tutuklanmazsın,” demişti.

Anacığımın evi, erkek kardeşiminkiyle yan yana. İki evi birbirinden sadece kısa bir duvar ayırıyor. Tek yapacağım, erkek kardeşimin evine atlayıp alakasız bir başka caddeye açılan kapısından çıkıp gitmek ve sonra başımın çaresine bakmaktı. Beni

* Yani, MOS’u sorgulanmak üzere polis merkezine getiren polislerden biri, bir gece önce uydu anteni takarken ona yardım etmişti.

kimse bulamazdı. Sadece beni saklayacak çok fazla insan olduğu için değil, polis ajanlarının zahmet edip beni aramayacakları için. Hatta hükümetin A.B.D.'ye “Adamımız kaçtı. Bulamıyoruz” demekten daha mutlu olacağına bile inanıyordum.

Sevgili Okur, bilirsin ki bir ülkenin yurttaşlarını başka bir ülkeye teslim etmesi hiç o kadar kolay bir anlaşmayla olmaz. Cumhurbaşkanı beni teslim etmemeyi tercih ederdi. Acaba neden? Bir kere, bu onun sonradan koltuğunu kaybetmesine neden olurdu. Eğer A.B.D. beni Afganistan'da tutsak alıp hangi nedenle olursa olsun GTMO'ya koymuş olsaydı, benim hükümetim suçlanamazdı. Çünkü Afganistan'a gitmek benim tercihimdi. Ama beni evimden kaçırıp A.B.D.'ye teslim etmek, Moritanya anayasasını ve geleneksel Uluslararası Hukuk ve antlaşmaları ihlal etmekte. İşte bu olmazdı. Moritanya, A.B.D.'den suçlu olduğuma dair kanıtlar istemiş olmalıydı ve onlar da ellerinde kanıt olmadığından böyle bir isteği yerine getirememişlerdi. Ama A.B.D. nasıl hareket ederse etsin, Moritanya beni Moritanya ceza kanununa göre yargılamalıydı. Tıpkı 11 Eylül saldırısı şüphelileri olan yurttaşlarını yargılayan Almanya gibi. Bir yandan, eğer A.B.D. “Elimizde kanıt yok” diyorsa, o zaman Moritanya cumhurbaşkanı “*iktir git!” gibisinden bir cevap vermeliydi. Ama işler böyle yürümüyor ki. Gerçi beni yanlış anlamanızı istemem: A.B.D.'yi suçladığımdan daha çok kendi hükümetimi suçluyorum.

Gizli polis ajanları, özellikle de [REDACTED] benim kaçmamı istiyorlardı. Hükümetin aileme benim tamamen suçsuz olduğuma dair garanti vermesi ve ailemin de her zaman polis ne zaman isterse polise gitmemi istemesini saymazsak, ben ortalıkta olmayı tercih ediyordum. Arap ülkelerindeki “Gizli Polis”in komik yanı, ahalinin resmî üniformalı polisten çok onları tanımasıdır. Sanırım, Arap ülkelerindeki otoriteler “En Şeffaf Polis” gibisinden yeni bir nomenklaturayı düşünmeliler.

Annem ve teyzemle birlikte evden çıktığımda, dört polis vardı. Annem soğukkanlılığını korumuş ve parmakla dua okumaya başlamıştı. Teyzeme gelince, ömründe ilk kez birinin polis tarafından

götürülüşünü gördüğünden donup kalmış ve tek kelime edememişti. Ter içinde kalmış ve dua mırıldanmaya başlamıştı. İkisi de gözlerini benden ayıramamıştı. Sevdiğiniz birinin hayal gibi gözden kaybolup gidişini ve ona hiç yardım edemeyişinizi görmek nasıl bir çaresizlik duygusudur! Ben de aynı durumdaydım: İlk virajı alana kadar, dikiz aynamdan hem anacığımın hem de teyzemin dua edişini izlemiş ve sevdiklerimin gözden kayboluşunu görmüştüm.

Polislerden biri, “Otomobilini al, umarız bugün eve dönersin” dedi. “DG sana sadece birkaç soru sorabilir.” Çok üzgün görünen [] ön koltuğuma oturdu.

“Salahi, keşke bu pisliğe hiç dahil olmasaydım” dedi. Ben cevap vermedim. Gizli, meşhur hapishaneye yönelen polis otomobilini takip etmeyi sürdürdüm. Aynı gizli hapishanede defalarca gözaltında kalmıştım ve burası benim için hiç de sevimli bir yer değildi. Bina kompleksinden, karanlık ve pis odadan, leş gibi banyosundan, hapishanenin çağırttığı her şeyden, özellikle de sürekli dehşet ve korku havasından nefret ediyordum.

[], kendisini daha rahat hissedeceğini düşünerek, “Bugün erkenden Müfettiş seni arıyordu. DSE’nin İspanya’ya gittiğini biliyorsun. Müfettiş bizden senin telefon numaranı istedi. Ama bende olmasına rağmen, ben hiçbir şey söylemedim.” Benim telefon numaramı bilen diğer tek polis DSE’ydi ve onun da bu numarayı kimseye vermeyeceği belliydi.

İşte yine geldik; kıskanılacak hapishanenin kapısındaaydık. [] ofisindeydi; bana sırtarak baktı ve sırtışı hemen kaş çatmaya dönüştü.*

“Telefon numaran bizde yoktu. Direktör geziye gitti. Üç gün sonra gelecek ve bu arada biz seni misafir edeceğiz.”

Özellikle dosyamı bilen polis şefi ülkede olmadığı için, düş kırıklığı ve öfke içinde, “Niçin? Gerçekten de sebepsiz yere tutuklanmaktan gına geldi. Şimdi benden istediğin ne ki? Daha

* Bu şahıs, bu sahnede birkaç defa söz edilen “Müfettiş” olmalı.

yeni serbest bırakmıştınız, dedim.

“N’oldu? Niye bu kadar tırstın? Seni hiç böyle görmemişim” dedi.

“Bakın, beni 11 Eylül’den sonra tutukladınız. A.B.D.’li sorgular buraya gelip beni sorguladılar. Bundan sonra siz, masum olduğumu öğrendikten sonra beni serbest bıraktınız. Haydi, 11 Eylül’den sonraki kitlesel tutuklamaları anlarım, ama bu seferki tutuklama olacak şey değil.”

Müfettiş, her zamanki zoraki gülümsemesiyle, “Her şey yoluna girecek. Bana cep telefonunu ver,” diye yalan söyledi. tutuklanmamla ilgili bildikleri benimkinden fazla değildi. Çünkü hükümet ona hiçbir şey açık etmemişti. Moritanya hükümetinin benim dosyam üzerinde bir karara ulaşmış olduğunu düşünmüyordum; başaktör gezipdeydi ve o olmadan bir karara varmaları neredeyse imkânsızdı. Daha o zaman ve benim bildiğim, A.B.D.’nin zamanın Moritanya cumhurbaşkanından beni gözaltına almasını istemiş olduğuydu. Moritanya cumhurbaşkanı da –şimdiki cumhurbaşkanı– Directeur Général de la Sûreté Nationale’den beni tutuklamasını istemiş, o da Müfettiş liderliğindeki adamlarına beni gözaltında tutma talimatını vermişti.*

Oysa A.B.D.’nin asıl niyetini, yani beni Ürdün’e teslim etme planını gizli tutmadığını düşünüyordum. Dolayısıyla, tutuklandığım sırada iki kişi planı biliyordu: Moritanya cumhurbaşkanı ile onun DG’si. Ama A.B.D. müttefikinden çok şey istediğinden, Moritanya hükümeti düşünüp taşınmak için süreye ihtiyaç duymuştu. Beni Ürdün’e teslim etmek bazı ciddi sorunlara gebeydi. Moritanya anayasası ihlal edilecekti. Pamuk

* 2001’de Moritanya’nın Directeur Général de la Sûreté Nationale’i Ely Ould Mohamed Vall’dı. Cumhurbaşkanı Maaouya Sid’Ahmed Ould Taya döneminde emniyet genel müdürü olarak görev yapan Vall, Ould Taya’nın ülke dışında olduğu bir sırada, 3 Ağustos 2005’te kansız bir darbeyle iktidarı ele geçirdi.

ipliğine bağlı olan Moritanya Cumhurbaşkanı'nın koltuğu, herhangi bir zorlukta kolayca altından kayabilirdi. A.B.D. Moritanyalılarından beni kendisine teslim etmelerini istememişti ki bu daha anlamlı olacaktı. Hayır, beni Ürdün'e teslim etmek istemişti ve bu durum Moritanya'nın egemenliğine büyük bir saygısızlıktı. Moritanya hükümeti ne tür olursa olsun kanıt istemiş ve A.B.D.'den hiçbir şey gelmemişti. Dolayısıyla, beni bırakın Ürdün'e teslim etmeyi, tutuklamanın kendisi bile hükümet için bir yükü. Moritanya hükümetinin benim bulunduğum iki ülke olan Almanya ve Kanada'dan istediği suç kanıtları yerine, her iki ülke de sadece iyi sicil kayıtlarını göndermişti. Bu ve başka nedenler yüzünden, Moritanya Cumhurbaşkanı böyle bir tehlikeli adımı atmadan önce güvendiği adamına, DSE'ye ihtiyaç duymuştu.

Cep telefonunu Müfettişe verdim. O da polislere bana göz kulak olmalarını emredip oradan ayrıldı. Böylece [REDACTED] ile kuzenlerim yerine, cümbüşü polislerle yapacaktım.

Moritanya'da, gizli gözaltı merkezlerinde gardiyanlık yapanlar, Gizli Polis teşkilatının mensuplarıdır. Size ne kadar sempati duyarlarsa duysunlar, canınızı almak dahil, kendilerine emredilen her şeyi yaparlar. Toplum bu gibi insanlara kinlenmiştir; çünkü onlar diktatörlüğün maşalarıdır. Onlar olmadan, diktatör sakattır. Onlara güven olmaz. Gene de ben onlara karşı hiçbir nefret duymuyor, sadece onlara acıyordum. Moritanyalıların çoğunluğu kadar sefalet onların da payına düşüyordu. Birçoğu beni önceki tutuklamalardan tanıyordu.

Genç bir polis "Karımı boşadım!" dedi.

"Sebeup birader? Bir kızın yok mu senin!"

"Biliyorum, ama ayrı bir ev kiralayacak param yok. Karın da annemin evinde yaşamaktan bıktı. Hiç geçinemiyorlardı."

"Yapma, bu yüzden boşanılır mı?"

"Sen benim yerimde olsan, ne yapardın?" Cevap bulamadım, çünkü ne dersem diyeyim basit bir matematik hesabı bile beni çürütürdü. Adamın aylığı 40 ya da 50 dolardı ve şöyle bir idare edebilmesi için en az \$1.000 gerekiyordu. Bana gardiyanlık eden

bütün polislerin durumu aynıydı: Hepsi de yoksulluk sınırının altında yaşıyor ve ek iş yapmadan ay sonunu getiremiyorlardı. Moritanya’da, yönetici kademedeki bürokratlar ile memur olarak çalışan ajanlar arasındaki gelir uçurumu çok fazlaydı.

“Buraya getirilen, sonra da hükümette çok üst düzey görevlere getirilen ne insanlar gördük. Sen de onlardan olursun, umarız” diyerek, her zaman beni teselli etmeye çalışıyorlardı. Onların devlet kademelerinde yükselmek istediklerinden emindim. Ama şahsen ben adaletsiz bir hükümet için çalışmak istemem. Bana kalırsa, sefalet ücretine bile muhtaç olmak, adaletsiz bir rejimin bayrağı ve otoritesi altında yaptıkları haksızlıkların bahanesi olmaz. Bence, hangi gerekçelerin arkasına sığınırılsa sığınsınlar, onlar da diğerleri kadar suçluydu.

Ancak, bana gardiyanlık yapan Moritanyalı polislerin hepsi, istisnasız benimle dayanışmalarını ifade edip keşke bu işi yapmasak demişlerdi. Her çeşit sempati ve saygılarını ifade edip Birleşik Devletler’e teslim edilmekten ve bir Askerî Mahkeme’ye çıkarılmaktan endişe etmem nedeniyle, beni her zaman sakinleştirmek istemişlerdi. O zaman, A.B.D. Başkanı, terörist şüphelileri askerî mahkemelerin karşısına çıkaracağını haykırıyor ve her türlü tehdidi savuruyordu. Bense yabancı bir askerî mahkemede adil bir şekilde yargılanma fırsatı bulamayacağıma inanıyordum. Biz o gardiyanlarla birlikte yiyip içiyor, namaz kılıyor ve beraber vakit geçiriyorduk. Her şeyi, yiyecek ve çayı paylaşıyorduk ve haberleri dinleyecek bir radyomuz vardı. Hep birlikte, içinde hiçbir eşya olmayan odada, sivrisinek vızıltıları içinde uyuyorduk. Ramazan olduğundan, geceleri sahura kalkıyor ve sahurdan sonra uyumayıp gündüzleri uyuyorduk. Açıkta ki bana böyle davranmaları için emir almışlardı; kimi zaman [REDACTED] durumu kontrol etmek için aramıza katılıyordu.

Planlandığı gibi, DSE, geziden döndü.

“Selam!”

“Ne var ne yok?”

“İyidir! Beni niye tutukladınız?”

“Sabırlı ol! Ateş bacayı sarmış değil!” dedi. Haydi bakalım, neden ateşten söz etti şimdi diye meraklandım. Hiç de mutlu görünmüyordu ve bildiğim kadarıyla, onu mutsuz eden ben değilim. Depresif bir ruh hâline bürünmüş ve dehşete düşmüştüm. Bu yüzden hastalandım. İştahımı kaybettim, hiçbir şey yiyemiyordum. Tansiyonum çok düşüktü. DSE, beni muayene etmesi için doktor çağırırdı.

“Oruç tutamazsın. Yemek yemek zorundasın” diyerek, bir reçete yazarak bazı ilaçlar verdi. Ayakta duramadığımdan, bir su şişesine işlemek zorundaydım. Gerçi buna da ihtiyaç yoktu, çünkü hiçbir şey yiyip içemiyordum. Gerçekten de çok hastaydım. Moritanya hükümeti, Kargo’nun A.B.D.’li alıcıya teslim edilmeden önce eriyip gideceğinden endişeliydi. Kimi zaman, azar azar yemek için oturmaya çalışıyordum; ama oturur oturmaz başım dönüyor ve yere düşüyordum. Bütün bu süre zarfında, ince bir şiltede yatarak yiyip içebilmişim.

Moritanya’da gözaltında yedi gün geçirdim. Ailemden ziyarete gelen olmadı. Sonradan öğrendiğime göre, aileme hem ziyaret izini verilmemiş, hem de nerede olduğum söylenmemişti. Sekizinci gün, 28 Kasım 2001’de bana Ürdün’e nakledileceğim bildirildi.

Moritanya’nın Bağımsızlık Bayramı olan 28 Kasım, Moritanya İslam Cumhuriyeti’nin güya 1960’da Fransız sömürgecilerinden bağımsızlığını kazandığı gündü. İroniye bakın ki, 2001 yılının aynı gününde, bağımsız ve egemen Moritanya Cumhuriyeti, bir yurttaşını hiçbir temeli olmadan başka bir ülkeye teslim ediyordu. Bu yüzden sürekli utanç yaşayacak olan Moritanya hükümeti, sadece Moritanyalı suçluların başka ülkelere iadesini yasaklayan Moritanya anayasasını ihlal etmekle kalmamış, masum bir yurttaşını sınır dışı edip keyfi Amerikan Adaleti’nin eline bırakmıştı.

Moritanya, A.B.D. ve Ürdün arasında sonuçlanan çok taraflı anlaşmadan bir gece önce, hapishanedeki gardiyanlar şehir merkezinden Cumhurbaşkanlığı Sarayı’na doğru ilerleyen gösteri

alayını seyrettirdiler. Fenerler taşıyan öğrenciler bando eşliğinde yürüyorlardı. Manzara, bana on dokuz yıl önce öğrenciyken, kendi katıldığım fener alaylarını hatırlattı. Daha o zaman, benim de dahil olduğum ulusun doğuşunu simgeleyen olaya masum bir biçimde yaklaşıyor; kendi sorunlarını kendisi çözemeyen bir ülkenin egemen olmadığını biliyordum.

**

İstihbarat Teşkilatları, üçüncü dünyada ve sözde özgür dünyanın bazı ülkelerinde en önemli devlet kurumudur. Dolayısıyla, DSE Cumhurbaşkanlığı Sarayı'nda sabahki kutlama törenlerine davet edilmişti. Nihayet, yanında yardımcısı ve kâtibiyile birlikte çıkageldiğinde, saat 10-11 arasındaydı. Genelde sorgulama yaptığı ofisine beni çağırdı. Tatil olduğu için onu orada görmek beni şaşırtmıştı. Zaten hastalığım geçmiş değildi. Ancak beklenmedik ziyaret yüzünden tansiyonum öyle fırlamıştı ki ayağa kalkıp sorgu odasına çok zor gidebilmiştim. Ama ofise adım atar atmaz büyük deri kanepeye yığılıp kaldım. Hiperaktivitemin sahte olduğu ortaya çıktı.

DSE, tüm polisleri evlerine gönderince, orada ben, o, kâtibiy ve yardımcısından başka kimse kalmadı. Polisler binadan ayrılırken, sanki “Tebrikler! Hadi gene yırttın!” der gibi keyifli bir biçimde bana el salladılar. Ben şüpheli olsam da serbest bırakılacağımı ben de umuyordum. Etrafımda sürüp giden hareketler ve telefon görüşmelerinden hoşlanmamıştım.

DSE, yardımcısını uzaklaştırdıktan sonra, ucuz eşyalarla çıkageldi: Giysiler ve bir torba. Bu arada zabıt kâtibiy kapının önünde uyuyakalmıştı.

“Seni Ürdün’e sevk ediyoruz” dedi.

“Ürdün mü? Ne diyorsunuz siz?”

“Kralları bir suikast girişiminden kurtuldu.”

“Ne yani! Benim Ürdün’le ne gibi işim olabilir ki! Benim

problemim Amerikalılarla. Eğer beni ille de yabancı bir ülkeye gönderecekseniz, o zaman A.B.D.'ye gönderin.”

“Hayır, seni Ürdün’e göndermek istiyorlar. Ben senin ■■■■ ya da 11 Eylül’le ilgin olmadığını biliyorum. Ama onlar senin ■■■■ suç ortağı olduğunu söylüyorlar.”

“Peki, ama neden bir Moritanya vatandaşı olarak beni bu haksızlık karşısında korumuyorsunuz?” diye sordum.

“Amerika haksızlığa dayanan ve haksızlıkla yaşayan bir ülke,” diye cevapladı.

“Peki, ben de Cumhurbaşkanı ile görüşmek istiyorum” dedim.

“Hayır, görüşemezsin. Artık ok yaydan çıkmış durumda. Geri dönüş yok.”

“İyi de anneme allahaısmarladık demek istiyorum.”

“Diyemezsin. Bu gizli bir operasyon.”

“Ne kadar süreyle?”

“İki gün, en fazla üç gün.” “İstersen onlara konuşmak zorunda değilsin” diye de ekledi. “Gerçekte bu beni hiç ilgilendirmiyor.” Onun poposundan salladığını biliyordum; çünkü Ürdün’e teslim edilmem sebepsiz değildi.”

“Ne zaman geri gönderileceğim konusuna teminat verir misiniz?”

“Denerim. Ama umarım ki bu Ürdün gezisi senin için bir başka lehte kanıt olsun. Senegalliler, Kanadalılar, Almanlar ve ben kendim senin masumiyetine inanıyoruz. Amerikalılar için seni aklamanın kaç tanık gerektirdiğini ise ben bilmem.”

DSE, beni ofisine alıp defalarca şefi, DG’yi aradı. Nihayet, en sonunda ona ulaştığında, DG geri dönüşüm için kesin bir tarih vermese de ona bunun birkaç gün içinde gerçekleşeceğine dair teminat verdi. Emin değilim, ama Amerikalıların herkesi faka bastırdığına inanıyorum.

DSE, telefon görüşmesi bittiğinde, “Kesin bilmiyorum” diye dürüstçe cevap verdi. “Bak, bugün günlerden çarşamba. İki gün

sorgu ve bir gün yolculuk. Herhalde, cumartesi ya da pazar günü burada olursun.”

Yardımcısının getirdiği torbayı açıp yeni ucuz giysileri üzerime geçirmemi istedi. Tam bir kombin oldu: Bir Tişört, pantolon, ceket ve plastik ayakkabılar. Şu görünüşe bakın! Üzerime uyan hiçbir şey yoktu. Yeni bir elbise giymiş iskelete benziyordum. Ama kimin umurunda? En azından benim hiç umurumda değildi.

Kararın bana bildirildiği andan başlayarak, A.B.D.’nin beni Ürdün Özel Kuvvetleri’ne teslim ettiği âna kadar, bir UPS kargosu muamelesi gördüm. Duygularımı ifade edemem: Öfke, korku, çaresizlik, aşağılanma, haksızlığa uğrama, ihanet.... haksız yere dört defa tutuklanmış olmama rağmen, hapisten kaçmak aklımın köşesinden bile geçmemişti. Ama bugün hapisten kaçmayı ciddi ciddi düşündüm. Çünkü işkencede dünyanın üçüncü ülkesi olarak bilinen bir ülkeye gönderileceğime rüyamda görsem inanmazdım. Ama tek atımlık barutum vardı. Hedefi tutturamazsam, hükümetin gözünde itibarım beş paralık olurdu. Aslında bunun hiç önemi yoktu. Ben onların gözünde melek bile olsam, açıkça hâlâ A.B.D. ile işbirliğini sürdürüyorlardı. Zaten polise kendi ayağımla gidip teslim olmuştum.

Kaçış yolları bulmak için etrafı kolaçan ettim. Haydi diyelim, bina dışına çıkmayı başardım. Ana yola ulaşmak için hemen bir taksi bulmam gerekirdi. Oysa üzerimde değil taksi parası, tek kuruş bile yoktu. Eh hâliyle hiçbir taksiyi beni tamdıkları bir yere de götüremezdim. Çünkü firar duyulur duyulmaz polis hemen buraları arardı. Kapılara göz attığımda, girmemin hemen şüphe çekeceği bir tek kapı olduğundan, ben de banyoyu kullanmak için izin istedim. Banyoda sakallarımı düzeltip diğer kapıya göz attım. Cam kapı olduğundan kırabilirdim, ama binanın planını biliyordum. Bu kapı, doğru beni oracıkta öldürebilecek silahlı bir nöbetçiye açılıyordu. Bir yolunu bulup bu nöbetçiye atlattığımı varsayalım. O zaman da anacadedeki komşu İçişleri Bakanlığı’nın etrafında görülecektim. Burada her zaman gelip geçenleri izleyen nöbetçiler olurdu. Oraya ana kapıdan geçmek imkânsızdı.

Küçük bir ihtimal de olsa, belki duvardan atlayabilirdim. Peki, bunu yapabilecek kadar gücüm kuvvetim var mıydı? Hayır, bu mümkün değildi. Ama bütün gücümü toplayıp imkânsızı başarmaya hazırdım.

Banyoyu kullanırken, bütün bu planlar ve düşünceler kafamda uçuşmaktaydı. Çatıya göz attım; fakat oradan kaçmak imkânsızdı. Çatı betondtu. Tıraş olup elimi yüzümü yıkadım ve ayrıldım. Banyonun dışında çatısı olmayan bir hol vardı. Belki duvara tırmanıp çatıdan çatıya geçerek kompleksten ayrılabilirim diye düşündüm. Ama iki engel önümde duruyordu: Birincisi, duvar yaklaşık altı metre yükseklikteydi ve tırmanmak için tutunacak hiçbir şey yoktu. İki, bütün kompleks birkaç dakika içinde polis tarafından sarılırdı. Dolayısıyla, nereden aşağıya inersem ineyim, polisin avcuna düşeceğim kesindi. Öbür dünya dışında, ansızın önündeki bütün kapıların kapandığını gören biri için, firarın gerçekleşmeyecek bir düş olacağını anlamıştım.

DSE, özel görev timini taşıyan uçak için telefonla görüşüp duruyordu. “Yaklaşık üç saat içinde burada olurlar. Şimdi Kıbrıs’talar!” dedi. Normalde bana uçağın nerede olduğunu ya da uçakta kimler olduğunu ya da nereye götürüleceğimi söylememesi gerekirdi. Amerikalılar terörize edici faktörleri mümkün olduğunca en katı şekliyle kullanıyorlardı. Gözleri bağlı olarak bir havaalanına götürülmek, bir uçağa konulmak ve on bir saatlik uçuşla yabancı bir ülkeye gönderilmek, bir araya getirildiğinde ancak çelik gibi sinirleri olan kişilerin üstesinden gelebileceği yeterince korkunç faktörleri oluşturunuyordu. Ama bildiği her şeyi bana anlatması, DSE’nin umurunda değildi. Sadece benimle ilgili endişelendiği için değil, ama böyle bir korkunç bir operasyon konusunda anlaşılmaya varmanın, aynı zamanda iktidarı terk etmeyi kabullenmek demek olduğunu da bildiği için. Zaten Moritanya Cumhurbaşkanı’nın başı yeterince beladaydı ve DSE bunun kesinlikle sonun başlangıcı olacağını biliyordu. Ben de aynı şeyi biliyor ve bu yüzden dua edip duruyordum: “N’olur Allahım, kimse benim adıma kan dökmesin!”

DSE, kuleden uçağın akşama doğru 7.00 ya da 7.30'da iniş yapmasının beklenildiğini öğrendi. Kâtip sürekli uyuduğundan, DSE onu evine gönderdi. DSE, yardımcısı ve ben Direktör'ün lüks Mercedes'ine bindiğimizde saat 6.00 gibiydi. Bir kez daha havalimanı güvenliğini arayarak, hiç kimsenin gözüne ilişmeden beni güvenli bir biçimde kaçırmaları için gerekli düzenlemelerin yapılmasını istedi. Umudum, planının boşa çıkması ve birilerinin hükümetin planını deşifre etmesiydi.

DSE, havalimanının aksi istikametine yöneldi. Havalimanına Ürdün heyetiyle aynı zamanda ulaşmak için biraz oyalanmak istiyordum. Bense uçağın düşmesini tercih ediyordum. Yeri ne başka bir uçak göndereceklerini bile bile, sanki öleceğinizi öğrenip ölümünüzü ertelemek istemiş gibi planın ertelenmesini istiyordum. DSE, bir bakkalın önünde durup iftarlık bir şeyler satın aldı. İftar vakti, akşam bizi istenmeyen konukların ineceği zamanda havalimanında yakalayacaktı. Dükkânın önünde bir B. M. otomobili durdu. Şoför otomobilin motorunu çalışır vaziyette bırakıp dükkâna girdi. Biraz şansım yaver giderse, ben bu otomobille kaçırım ve gene biraz şansım yaver giderse hızla uzaklaşabilirim diye düşündüm. Çünkü Mercedes'in daha güçlü bir araç olan Toyota 4-çeker karşısında hiç şansı yoktu.

Ama beni böyle bir girişimden alıkoyan bazı sakıncalar olduğunu düşündüm. Firar masum kişileri de işin içine sokacaktı: Otomobilde sürücünün ailesi oturuyordu. Bense masum insanları incitmeye hazır değildim. Firar Mercedes'teki iki polis memurundan kurtulmak isterken onların hayatına da mal olabilirdi. Beni haksız yere ve yasadışı yollardan tutukladıkları için onların ölümünden dolayı suçluluk hissine kapılmasam bile ben gene de kimsenin ölmesini istemiyordum. Fiziksel olarak böyle bir eylemi kaldırabilir miydim? Emin değildim. Böyle bir eylemi düşünmek, beni bekleyen korkunç bilinmezlikten zihnimi uzak tutmak için bir çeşit hayal kurmaktan başka bir şey değildi.

Moritanya'da polisin Amerikalıların göz bağlama, kulaklık takma ve baştan ayağa zincirleme gibi aşırı paranoid ve tedbirli

davranma tekniğinden uzak olduğunu belirtmeliyim. Moritanya-lılar bu bakımdan nal toplarlar. Aslına bakılırsa, ben Amerika-lılar kadar tedbirli kimse görmedim. Havalimanına ulaştığımızda bile, ben elimi kolumu sallaya sallaya yürüyordum. Kolayca kaçabilir ve kimse tarafından yakalanmadan yolcu terminaline ulaşabilirdim. En azından kaçırıldığım mesajını aileme bu yolla ulaştırabilirdim. Ama bunu yapmadığım gibi nedenini de açıklayamıyorum. Belki de bugünkü bildiklerimi bilmiş olsaydım, haksızlığı ortadan kaldırmak amacıyla her şeyi deneyebilirdim. Hatta en başında kendi ayağımla polise gidip teslim olmazdım.

Bakkaldan iftarlık alındıktan sonra, doğru havalimanına geçtik. Tatil olduğu için trafik oldukça rahattı. İnsanlar genelde yaptıkları gibi sakince evlerine çekilmişlerdi. Dış dünyayı en son sekiz gün önce görmüştüm. Hava kasvetli görünüyordu. Gün boyu süren toz fırtınası, yerini yavaş yavaş okyanus esintisine bırakıyormuş gibiydi. Bu benim binlerce kez gördüğüm bir manzaraydı ve hâlâ bunu seviyordum. Yaz fırtınası ne zaman şehri boğsa, gün sonunda okyanus esintisi başlar ve şehre yeniden hayat verir. İnsanlar da yavaş yavaş ama kesinlikle dışarı çıkmaya başlarlar.

Alacakaranlık her zamanki gibi büyüleyici ve güzeldi. Aklima şimdi İftar yapan ailem geldi. Anacağım, dualar mırıldanarak mütevazı iftar yemeklerini hazırlarken, herkes güneşin batışını ve ufukta kaybolmasını izliyordu. Müezzin, “Allahüekber, Allahüekber” diye ezana başlar başlamaz, herkes bir şeyler içerek orucunu açardı. Anacağım, her şeyden önce bir sigara yakar, bir bardak çay içerken, kız kardeşlerim ilk önce su içerlerdi. Kız kardeşlerimden hiçbiri sigara içmezdi. Benim kültürümde, bir hanımın sigara içmesi hoş karşılanmaz. İftarda tek eksik bendim. Ama herkesin kalbinde bir yerim vardı ve herkes benim için dua ederdi. Ailem hükümetin beni birkaç gün içinde salacağına inanıyordu. Zaten Moritanyalı otoriteler aileme benim suçsuz olduğumu, kendilerinin sadece Amerikalıların da gerçeği görüp serbest kalmama izin vermelerini beklediklerini söylememişler miydi? Ailem nasıl da yanılmış! Bir suçlu çetesine inanan ve kaderimi ülkelerine bağ-

layan ben ne kadar yanılmışım! Anlaşılan hiç ders almamıştım. Ama son pişmanlık fayda etmez. Atı alan Üsküdar'ı geçmişti.

Mercedes kayar gibi sessizce havalimanına doğru yol alırken, ben hayal âlemine dalıp gitmiştim. Gizli kapıda, Havalimanı güvenlik müdürü planlandığı gibi bizi bekliyordu. O karanlık kapıdan nefret ediyordum. Kaç masum o karanlık kapıdan kaçırılıp götürüldü? İki ay önce, A.B.D. hükümeti beni Dakar'dan getirip kendi hükümete teslim ettiği zaman da buradan geçmiştim. Kapıya ulaşmak, otomobili durduracak, polisleri etkisiz hâle getirecek ve anacığımın sıcak kulübesinde İftar'a yetişeyim diye beni kanatlarıyla evime uçuracak bir çeşit süpermenle ilgili hayallerimden sıyrılmamı sağladı. Allah'ın planına dur diyecek bir şey yoku; ben de kendimi tamamen onun iradesine bırakmış, ona boyun eğmiştim.

Havalimanı güvenlik müdürü, daha çok bir deveciyi andırıyordu. Üzerinde bizim Boubou dediğimiz eski püskü geleneksel kıyafet ve düğmesiz bir Tişört vardı.

DSE, "Sana etrafta kimseyi görmek istemediğimi söylemiştim" dedi.

Müdür, yarım ağızla "Asayiş berkemal" diye cevap verdi. Tembel, dikkatsiz, saf ve çok gelenekçiydi. Neyin döndüğü konusunda en küçük bir fikri bile olmadığını düşünüyordum. Din-dar, gelenekçi bir herife benziyordu. Ama hükümetin kurduğu komploya katıldığı düşünülürse, dinin onun hayatında herhangi bir etkisi olmadığı anlaşıyordu.

Müezzin, günün sona erdiğine ve iftar vaktine işaret eden akşam ezanını okumaya başladı. "Allahüekber Allahüekber!" Önce bir kez, sonra iki kez "Eşhedû en lâ ilâhe illallah." İki kez "Eşhedû enne Muhammeden resulullah." "Hayya ale salah" "Hayya ale salah." "Hayya alel felah." "Hayya alel felah." "Allahüekber" "Allahüekber" "Lâ ilâhe illallah." Ne muhteşem bir mesaj! Ama sevgili Müezzin, bak neler oldu? Ne çağrına uyabildim, ne de orucumu açabildim. Acaba bu Müezzin bu ülkede nasıl bir haksızlığın yaşandığından haberdar mı?

Etrafta hiç temiz bir yer yoktu. Hükümetin havalimanının tadilatı için ayırdığı o sefil bütçe bile hükümetin güvenip ihaleyi verdiği müteahhitler tarafından iç edilmişti. Hiçbir şey söylemeden, en az kirli bir nokta seçip namazımı kılmaya başladım. DSE, yardımcısı ve güvenlik müdürü de namaza durdular. Namaz kıldıktan sonra, DSE bana orucumu açmam için su ve tatlı çörek ikram etti. Tam bu anda küçük özel jetin tekerlekleri piste değdi. Zaten hiç iştahım yoktu. Ancak jetin ulaşmasıyla birlikte, lokmalar boğazıma dizilmeye başladı. Yemek yemeden hayatta kalmayacağımı bildiğimden, su şişesine uzanıp birkaç yudum içtim. Çörekten bir parça koparıp kendimi yemeğe zorladıysam da nafiye. Boğazımdan bir lokma bile geçmiyordu. Dehşet içinde, aklımı kaybetmek üzereydim. Buna rağmen, hiç bozuntuya vermeyip normal davranmaya çalışıyordum. Titriyor ve dua mırıldanıp duruyordum.

**

Havaalanı yer görevlileri uçağı Mercedes'e doğru yönlendirdiler. Uçak üç beş santim kadar otomobile yaklaştı; kapı açıldı ve bir adam [REDACTED] hızlı adımlarla uçağın merdivenlerinden indi. O daha ziyade [REDACTED] [REDACTED]. Her içtiği [REDACTED] bulaşan tiplerden biriydi. Yarabbim, bana bir milyon dolar verseler bu adamlardan hiçbirisiyle bir yudum bile paylaşmazdım. Herifi görür görmez, [REDACTED] diye ad taktım.*

Yere adımını atar atmaz, önümüzde durup tilki gözleri gibi öne fırlamış gözleriyle bizi süzdü. Bir [REDACTED] vardı; [REDACTED] oynatmayı âdet edinmişti ve biri fal taşı gibi açılmış,

* MOS'un onu burada karşılayan Ürdün adam kaçırma timinin liderine taktığı ismin, sahnede iki kere daha sansürsüz okunan "Şeytan" olduğu anlaşılıyor. Bağlama bakılırsa, içtiklerinin "bulaştığı" bıyıkları olmalı.

diğeri şaşı bakan gözlerini oynatıp duruyordu. Yaşadığı şoku yüz ifadesinden kolayca çıkarabilmiştim; çünkü aradığı kişiyi, yani beni bulmuş gibi görünmüyordu. Ancak ilk kez bir adam kaçırma operasyonunu yönetmediği anlaşıyordu: Umursanacak bir şey olmamış gibi, istifini hiç bozmamıştı.

Daha sonra, Ürdün’de tim arkadaşı [REDACTED] bana “Bura-ya insanları çuvalarla getiririz” dedi.

“Peki, yolculuk sırasında nasıl boğulmuyorlar?”

[REDACTED] “Sürekli oksijen alsınlar diye çuvalda bir delik bırakırız” dedi. Çuval hikâyesini bilmiyordum; ama terörist şüphelilerin Ürdün’e kaçırıldığına dair örnekler biliyordum.

[REDACTED] avını zincirlenmiş, gözü bağlı ve kulaklık takılmış bir şekilde teslim almayı ummuştı. Ama onun önünde her insanoğlu gibi sivil elbiseleriyle, gözünü dört açmış gibi durmam’a şaşırmıştı. Hayır, bir terörist –özellikle de Milenyum komplosunun arkasındaki beyin sayılan üst düzey bir terörist– buna benzemezdi.

“Merhaba” dedi; açıkça “Selamün aleyküm” şeklindeki güzel Müslüman selamını kullanmadı. Birbirlerini iyi anlamadıkları hâlde, DSE ile ayaküstü bir şeyler konuştu. DSE Ürdün lehçesine alışık olmadığı gibi, Ürdünlü misafir de Moritanya ağzına yakın değildi. Ben ikisi karşısında da avantajlıydım. Farklı kültürel geçmişleri olan bir sürü arkadaşım olduğundan, Arapçanın anlamadığım lehçesi yok sayılırdı.

DSE’ye “Yakıta ihtiyacı olduğunu söylüyor” diye izah ettim. Avcının beni tanımasını merakla bekliyordum. Çantamı aldım ve uçağa binmeye hazır olduğumu belli ettim. İşte o zaman [REDACTED] benim alması için gönderildiği çelimsiz “terörist” olduğumu anladı.

DSE pasaportumla ince bir dosyayı adama verdi. Merdivenin en üstünde Ninjalar gibi siyah giyinmiş iki genç adam duruyordu. Hayatımın en uzun yolculuğu olacak bu on bir saatlik yolculukta onların muhafızlık edecekleri belliydi. [REDACTED] anlayamayacağı bir şekilde, DSE’ye aceleyle bir şeyler söyledim.

“Bana işkence yapmamasını söyle ona!”

DSE, yarım ağızla “Bu iyi bir delikanlı; ona gerektiği gibi muamele edin!” dedi.

■■■■■■ yarım ağızla, “Ona iyi bakacağız” diye cevap verdi.

DSE uçaakta yemem için bana yiyecek bir şeyler verdi. ■■■■■■ “Gerek yoktu, yiyeceğimiz yeterli,” dedi. Ben buna sevindim çünkü Ortadoğu mutfağını seviyordum.

Bana ayrılan koltuğa geçtim ve uçak pistte ilerlerken operasyonun lideri sıkı bir şekilde aranmamı emretti. Sadece cep *Kuran*’ımı buldular, onu da iade ettiler. Gözlerim bağlandı ve kulaklık takıldı. Ancak uçak gereken irtifaya tırmandığında, yemek yiyebilmem için gözlerimi açtılar. Telekomünikasyon aletleriyle ilgili temel bilgilere sahip olduğumdan, kulak tıkaçları yerine elektronik aygıtlarda kullanılan kulaklıkların takılmasından dehşete kapıldım: Bunun beynimdeki bilgileri çekip enformasyonu doğrudan analiz eden bir ana bilgisayara iletmekte kullanılacağını sandım. Beni endişelendiren beynimden çekecekleri bilgiler değil de elektrik şoklarının vereceği acıydı. Aptalcaydı ama korkmuşken sen sen değilsin. Sanki yeni baştan çocukluğuna dönmüş gibi olursun.

Uçak çok küçük ve gürültülüydü. En fazla üç-üç buçuk saatlik yakıt alabiliyordu; bu yüzden yakıt ikmali için iniş yapmak zorundaydı. Onların Nuakşot’a varışından birkaç saat önce, DSE bana “Kıbrıs’talar” demişti. Dönüşün de aynı yoldan olacağını düşündüm. Çünkü bu gibi suçlar komplocu tarafların mükemmel bir işbirliğiyle koordine edilmek zorundadır.

■■■■■ bana yemek ikram etti. Yemek iyi görünüyordu ama sanki boğazım düğümlenmişti. Sanki sert taşları yutmaya çalışıyormuş gibiydim. ■■■■■ merakla “Hepsi bu kadar mı?” diye sordu.

“İyiyim, ■■■■■,” dedim ■■■■■ kelime anlamı, Hac farizasını yerine getirmek için Mekke’ye gitmiş kişiye hitaptır. Ama Ortadoğu’da tanımadığınız herkese saygıyla ■■■■■ diyebilirsiniz.*

* Bağlamdan anlaşılan MOS’un saygı belirtisi olarak “Hacı” diye hitap ettiğidir.

Ürdün’de isimlerini gizli tutmak için her tutsağa ██████ derler.

██████, yemek yiyip hayatta kalmam için beni rahatlatmak istercesine, “Ye, hadi yemeğini ye!” dedi.

“Teşekkürler, ██████, doyдум.”

“Emin misin?”

“Evet, ██████,” diye cevapladım. ██████ bana baktı; hayatımda gördüğüm en samimiyetsiz, alaycı zoraki gülümsemeyle baktı. Nuakşot havalimanında uçaktan inerken de suratında aynı sırıtışı görmüştüm.

Muhafızlar çöpleri toplayıp küçük masaları dik pozisyona getirdiler. Beni gözetleyen iki muhafız vardı. Biri hep arkamda, diğeri yanımda oturuyordu. Arkamdaki herif bütün bu süre içinde gözünü bile kırpmadan bana baktı. Sert bir eğitimden geçmiş olmalıydı.

Sonradan, Ürdün hapisanesinde genç bir asker bana “Eğitimde, az kalsın kafayı yiyecektim,” demişti. “Eğitim sırasında, bütün öğrencilerin gözü önünde bir teröristi alıp öldürdük. Bazıları buna dayanamadı ve hıçkırarak ağlamaya başladılar” diye devam etti.

“Sizler nerede eğitim gördünüz?” diye sordum.

“Bir Arap ülkesinde, ama hangisi olduğunu söyleyemem.” Midem bulandığı hâlde, adamın karşısında her şey normalmiş ve o bir kahramanmış gibi davrandım. Hava atarak, “Bizden teröristlere acımamamızı isterler. Kaçan bir teröristi tek kurşun bile boşa atmadan öldürebilirim” diye iddia etti.

“Aman ne iyi! Ama adamın terörist olduğunu nereden biliyorsun? Masum da olabilir” diyecek oldum.

“Bana ne. Komutanım terörist diyorsa, teröristtir. Benim kendi başıma buyruk hareket etmeme izin yok. İşim infaz etmektir.” Halkım için, karşılaştıkları zalimlik ve acımasızlık için üzuldüm. Şimdi sahiden de emir üzerine herkesi kılını bile kırpmadan öldürmek için eğitilmiş birinin karşısındaydım. Yalan söylemediğini biliyordum; çünkü Almanya’ya sığınmış eski bir Cezayirli

askerle tanışmışım. O da bana İslamcılarla nasıl acımasızca mücadele ettiklerini anlatmıştı.

Bana “Bir pusu sırasında, 16 yaşında bir delikanlı yakaladık. Hapishaneye götürürken, komutanımız kamyonu durdurdu; delikanlıyı indirdi ve vurup öldürdü. Onu hapishaneye göndermek istememişti; çünkü intikam almaya kalkacağını söyledi” demişti.

Benim zincirlenmiş olduğum uçakta iki muhafız, iki sorgucu ve iki pilot bulunduğu düşünülürse, neden bu kadar aşırı tedbirli davrandıklarına şaşıırıyordum. Şeytan, yanımda oturan muhafıza koltuktan kalkmasını söyledi ve yanıma oturan [REDACTED] beni sorgulamaya başladı.*

“Adın soyadın?”

“Mohamedou Ould Salahi.”

“Kod adın?”

“Abu Musab.”

“Başka kod adlarını söyle!”

“Başka yok!”

“Emin misin?”

“Evet, [REDACTED]!” Suriyeli bir sorgucuyla hiç karşılaşmamıştım ve o aksan hiç bu kadar korkutucu gelmemişti. Şam aksanını Arap dilindeki en tatlı aksanlardan biri sayardım. Ancak, [REDACTED] aksam hiç de tatlı değildi. Adam tam bir kötülük timsaliydi: Davranışı, bakışları, yemek yiyişi, her şeyi tiksindiriciydi. Kısa görüşmemiz sırasında, bağırarak konuşmamıza rağmen, uçağın motorlarından gelen gürültü nedeniyle birbirimizi çok zor işitebiliyorduk. Küçük uçaklardan nefret ederim. Küçük uçakta ne zaman yolculuk yapsam, kendimi bir iblisin sırtına binmiş gibi hissederim.

“Sorguyu kesip daha sonra tekrar başlayalım” dedi. Teşekkürler, eski motorlar! Tek istediğim burnumun dibinden uzaklaşmasıydı. Ondan kaçış olmadığını biliyordum; ama içimden şimdi benden uzak dursun diye geçiriyordum.

* “Şeytan” el yazmasının bu kısmında sansürsüz duruyor.

Gece yarısı [REDACTED] GMT Kıbrıs'a iniş yaptık. Bu hava-limanı sivil mi, askerî miydi? Bilmiyorum. Oysa Kıbrıs Akademi'deki yeryüzü cennetlerinden biridir.

Sorguclar ve iki pilot ceketlerini giyerek, büyük ihtimal biraz soluklanmak için uçaktan indiler. Yağmur yağmış gibiydi; zemin ıslaktı ve hafif bir yağmur çiseliyordu. Arada sırada küçük, buğulu pencereden dışarı göz atıyordum. Dışarıdaki rüzgâr adada soğuk geçen bir kışa işaret ediyordu. Küçük uçağı sarsan bazı gürültüler duydum. Yakıt tankının hareketi olmalıydı. Yine hayallere daldım.

Şimdi ülke polisinin uçaktan şüpheleneceğini ve içime su serpercesine arama yapacağını düşünüyordum. Şanslı olacaktım çünkü bir ülkeden transit vizesi olmadan transit geçerek, kanunları çiğniyordum. Tutuklanıp cezaevine konulacaktım. Cezaevinde iltica başvurusu yapacak ve bu cennette kalacaktım. Ürdünlüler hiçbir şey söyleyemeyeceklerdi; çünkü beni kaçırmaya çalışmaları zaten suçtu. Uçağın bekleyişi uzadıkça, tutuklanma şansım artacaktı.

Amma da yanılmışım ha! Bir hayal insanı bu kadar mı rahatlatır! Etrafımı saran kötülüğü görmezlikten gelip unutmama yardımcı olan tek teselli bu hayallerdi. Uçak gerçekten de çok uzun kaldı; bir saat kadar. Ama uçağı aramaya gelen giden olmadı. Ürdünlülerin yerel yetkililere verdiği yolcu listesinde ben görünmüyordum. Bir ara siyah üniformalı Kıbrıslı polislerin uçağı yaklaştıklarını görür gibi oldum. Ama ben iki koltuk arasında sıkıştığım ve başımı eğmeye zorlandığım için küçük bir çuvala benziyordum. Belki de polisin arama yapıp beni tutuklamasını istediğim için olacak, onları gördüğümü sandım.

[REDACTED], tim arkadaşı ve iki pilot gelince havalandık. Pilotlar yer değiştirdi. [REDACTED] önünde oturan şişman pilotu gördüm. Boyu da uzundu. [REDACTED] onunla sohbet etmeye koyuldu. Ne konuştuklarını işitemesem de iki olgun adam arasında dostça bir tartışma gibi gelmişti bana. Ki bu da iyiye işaretti. Göz bile kırpmadan, gözlerini benden ayırmayan genç muhafız dışında, [REDACTED] herkes gibi yorulmuştu. Arada bir, "Başını eğ!" "Aşağıya bak," gibi

komutlar duyuyor, ama kuralları unutup duruyordum. Bunun son uçuşum olduğu duygusuna kapılmıştım; çünkü işkenceden kurtulamayacağıma emindim. Bütün ailemi, hatta uzak yeğenlerimi, kuzenlerimi ve karımın akrabalarını bile düşündüm. Hayat ne kadar kısa! Göz açıp kapayıncaya kadar, her şey sona eriyor.

Loş ışıkta *Kuran* okuyup durdum. Yüreğim ağzıma gelecekti. Okuduklarımdan neredeyse hiçbir şey anlamıyordum. Bilinçsiz bir şekilde en azından 200-300 sayfa okudum. Ölmeye hazırdım, ama bu şekilde öleceğim hiç aklıma gelmemişti. Allahım bana merhamet et! Sanırım hayal ettiği gibi ölen kimse zor bulunur. Biz insanlar ölüm hariç her şeyi hesaba katarız. Ajandasına kendi ölümünü kaydeden kimse olmadığını sanırım. Allah gerçekten de alınyazıma Ürdün’de, dünyanın en kötü insanlarından bir kısmının elinde ölmemi mi yazmıştı? Ama aslında kötü insanlar tarafından öldürülmekten gocunmuyordum. Mahkemei kübrada hiçbir şansları olmayacağını düşünüyordum.

■ yaklaşık GMT. 4 a.m. Kıbrıs ile meçhul varış yerim arasındaki yolculukta sahte bir barış hüküm sürüyordu. Eşkiyalar önceki gün yaptıkları Amman-Nuakşot uçuşundan dolayı yorulmuşlardı. Bu da benim için hayır sayılırdı. Uçak tekrar irtifa kaybetmeye başladı ve nihayet bilmediğim bir yere indi. Burasının Ortadoğu’da bir yerdeki bir Arap ülkesi olduğunu sanıyorum. Çünkü beni gözleyen şeytanın bakışlarından bir an bile kurtulduğumda, küçük pencerelerden dışarı göz atarken Arapça işaret levhaları görmüştüm. Hâlâ geceydi ve havanın açık ve kuru olduğu görülüyordu. Mevsimin kış olduğuna dair hiçbir belirti yoktu.*

Bu sefer polisin uçakta arama yapacağına dair umudum yoktu; çünkü Arap ülkeleri her zaman kendi yurttaşlarına karşı birbirleriyle dolap çevirirlerdi. Bu nasıl bir ihanet! Oysa herhangi bir bilgi sızmasının ne zararı var! Bense bu sefer hayallerime yeni bir fırsat tanımadım. Gerçi aynı prosedürler tekrarlandı,

* MOS, uçağın Amman’dan 28 Kasım akşamı ayrıldığını söylediğinden, şimdi 29 Kasım 2001 sabahının erken saatleri olmalı.

ama uzun kalmadık. ■■■■■ ve iki pilot kısa bir mola için çıktılar. Kıbrıs'ta duyduğum sesleri duydum; yakıt tankından uçak yakıt yükledi. Uçak son varış yeri, Ürdün'ün başkenti Amman'a doğru yola çıktı. Ürdün'e ulaşınca kadar defalarca içim geçip kendime geldim ve şimdi Ürdün'e varınca kadar başka bir yerde mola vermeyeceğimizi düşündüm.

Ürdünlülerin %90'nından fazlası Müslüman. Ortadoğu'daki bütün Müslümanlar gibi, onlar için de Ramazan'da oruç tutmak en önemli dinî ibadet. Toplum oruç tutmayanlara içerlediğinden, pek çok insan dinî inancı olmasa bile toplumsal baskı nedeniyle oruç tutar. Moritanya'da, halk oruç tutma konusunda çok daha esnekken, namaz konusunda o kadar esnek değildir.

Muhafız, “kahvaltı et” dedi. Herhalde bir an uyuyakalmıştım.

“Hayır, teşekkürler.”

“Ama sahur yemeği için başka şansın yok”

“Yo, böyle iyi.”

“Emin misin?”

“Evet Hacı.” Sahur için kahvaltıya başladılar. İnekler gibi geviş getiriyorlardı. Kulaklıktan bile seslerini duyabiliyordum. Karanlığı yırtan günün ilk ışıklarını görünceye kadar, küçük pencereden dışarıya göz atmaya devam ettim.

Muhafıza “Hacı, namaz kılmak istiyorum,” dedim. Muhafızın kısa bir konuşma yaptığı ■■■■■, kulak tıkaçlarından birinin çıkarılmasını emretti.

■■■■■ “Burada namaz kılmaya imkânı yok. Vardığımızda, birlikte namaz kılarız” dedi. Bir parça rahatladım. Çünkü adamın namaz kılması, bir mümin olduğuna işaret etti ve muhtemelen din “kardeş”ine zarar vermezdi. Ama buna rağmen diniyle ilgili bilgisi yokmuş gibiydi. Namaz vaktinde ve en iyi şekilde kılmalı, en azından gönlünüzde. İslami yorumlarda belirlenen nedenler dışında erteleyemezsiniz. Neyse, Şeytan'ın söz verdiği gibi, hiçbir zaman birlikte namaz kılmayacaktık.*

* Tekrar, “Şeytan” el yazmasının bu kısmında sansürsüz duruyor.

DÖRT

Ürdün

29 Kasım 2001 – 19 Temmuz 2002

Arap Kardeşlerimin Konukseverliği.. Kedi ve Fare: ICRC Ürdün İstihbaratı'na Karşı.. İyi Haber: Ben Güya Moritanya Cumhurbaşkanı'nı Öldürmeye Çalışmışım... Vücut Geliştirme Merkezi: Bildiğim Beni Öldürür... Adaletsiz Adalet

██████████, yerel saatle sabah 7.00 gibi."

Küçük uçak bulutlu ve soğuk Amman hava sahasına doğru sallana sallana yöneldi. Nihayet iniş yaptık ve hareketsiz kaldık. Ben dahil, herkes şu uçak cehenneminden bir an önce kurtulmak istiyordu.

Muhafızlardan biri bileklerimde halka şeklinde iz bırakmış olan metal kelepçeyi çıkarırken “Kalk ayağa,” dedi. Ferahladım ve içimden kendi kendime dedim ki: “Bak, adamlar dostça davranıyorlar. Tek istedikleri, uçakta aptalca bir şey yapmayacağından emin olmaktı. Şimdi ülkelerine vardığımızı göre, kelepçeye de kulaklıklara da gerek yok.” İnsan bu kadar yanılır! Meğer beni bu sefer arkadan kelepçelemek için kelepçeleri çıkarmışlardı. Daha büyük kulaklıklar taktılar ve boynumu da örtecek şekilde başıma bir çuval geçirdiler. Kalbim güm güm atmaya başlayınca, tansiyonum da yükseldi. Bu şekilde ayaklarım üzerinde daha sağlam durabildim. Dua mırıldanmaya başladım. Hayatımda ilk kez böyle bir muameleye maruz kalıyordum. En azından bir

* Hâlâ 29 Kasım 2001 sabahı (bkz., dipnot, s. 148).

haftadır neredeyse boğazımdan tek lokma girmedikten, iğne ipliğe dönmüştüm ve pantolonum belimden düşmeye başlamıştı.

Yeni gelen iki dinç muhafız beni uçaktan çıkarmaya çalıştılar. Merdivene ulaştığımda ayağımı büktüm. Hiçbir şey görmüyordum; aptal muhafızlar da hiçbir şey söylememişlerdi. Yüzükoyun düştüm ama merdivenlere çarpmadan adamlar beni yakaladılar.

Gelecekteki sorgucum [REDACTED], muhafızlara “Dikkat edin!” dedi. Onun sesini belleğime kazıdım ve daha sonra beni sorgulamaya başladığında, o günden sesini hatırladım. Şimdi ayağım yere basıncaya kadar merdivene basmam gerektiğini biliyordum ve buz gibi kış esintisi bütün bedenimi dondurmuştu. Elbiselerim böyle bir hava için alınmamıştı. Moritanyalı yetkililerin bana verdikleri peş para etmez, fason elbiseleri giyiyordum.

Muhafızlardan biri, merdivenin son basamağının birkaç santim yanına park etmiş olan bir otomobile adımı atmama sessizce yardım etti. Muhafızlar, arka koltukta beni aralarında sıkıştırdılar ve otomobil yola çıktı. Kendimi rahatlamış hissettim; otomobilin içi ılıktı ve motor sessiz çalışıyordu. Şoför yanlışlıkla radyoyu açtı. Kadın DJ’in sesi beni uzun, soğuk geceden yavaş yavaş ama kesin bir biçimde uzaklaştırdı. Şoför hızlanmaya ve arada sert frenler yapmaya başladı. Amma kötü bir sürücüydü! Sırf aptal olduğu için onu kiralamış olmalıydılar. Otomobillerin kaza testlerinde kullanılan kuklalar gibi ileri geri sallanıp duruyordum.

Çok sayıda korna sesi işittim. İşe giden insanlar için sabahın yoğun saatleriydi. Kendimi, zihnimde tam bu zamanda eve dönmüş, işe gitmeye hazırlanırken resmettim. Yeni günün mutluluğu, açık penceremden içeri dolan okyanus serinliği; yeğenlerimi okullarına bırakışım! Ne zaman hayatın yolunda gittiğini düşünseniz, size ihanet ediyor.

40 - 45 dakikalık trafik canavarlığından sonra, dönüp bir kapıdan girdik ve durduk. Muhafızlar beni otomobilden sürükleyip indirdiler. Soğuk esinti iliklerime kadar işledi; ancak hemen bir binaya girdik ve beni bir ısıtıcının yanında bıraktılar. Gözüm

kapalıyken bile bunun nasıl bir ısıtıcı olduğunu biliyordum; Almanya'da benim kullandıklarımın olduğunu anladım. Sonradan, hapishane tesisatının bir İsveç şirketi tarafından inşa edilmiş olduğunu gardiyanlardan öğrendim.

Oradan ayrılmadan önce, iki gardiyandan biri "Hareket etme," dedi. Hareketsiz durdum ama ayaklarım beni zor taşıyabilirdi ve çok kötü sırt ağrısı çekiyordum. [REDACTED]

[REDACTED] yakamın arkasından beni çekip az kalsın boğarak öldürmesinden önce orada yaklaşık 15-20 dakika kaldım. [REDACTED] sert bir biçimde merdivenlere doğru itti. Herhalde zemin kattaydım; o da beni birinci kata doğru itiyordu.

Arapların yeryüzündeki en konuksever halklar arasında olduğu söylenir; hem dostları hem de düşmanları bu konuda hemfikir. Ama benim deneyimlediğim farklı türden bir konukseverlikti. [REDACTED] beni içinde bir masa, birkaç sandalye olan nispeten küçük bir odaya itti. Masada oturan başka biriydi ve bana bakıyordu. Onu görür görmez [REDACTED] ismini taktım. O bir [REDACTED]. Diğer gardiyanlar gibi [REDACTED] giymişti ve asker traşlıydı.* Bu işi bir süredir yaptığını söyleyebilirdiniz: Yüzünde insanlığa dair en küçük bir işaret bile yoktu. Kendisine karşı nefreti, başkasının ona duyabileceği nefreti aşıyordu.

Gördüğüm ilk şey duvardaki iki resimdi: Şimdiki Kral Abdullah ve ölen babası Hüseyin. Bu gibi resimler, uygarlaşmamış dünyadaki diktatörlüğün kanıtlarıdır. Ben Almanya'da cumhurbaşkanının resmini asan birini hiç görmedim. Onun resmini ya haber izlerken ya seçimler sırasında araba sürerken ya da bir grup adayın posterlerini astıklarında onların arasında görmüştüm. Belki yanıliyorum, ama cumhurbaşkanının ya da seçimlerde %80'den fazla oy almış herhangi bir cumhurbaşkanının resmini asanlara

* 2005 yılındaki ARB oturumunda, MOS Ürdün cezaevinde kaldığı sırada bütün cezaevi personelinin askerî üniformalı olduğunu söyledi. ARB transkripsiyonu, 22.

güvenmem. Bu tam bir komedi. Diğer duvarda, büyük bir duvar saatinde saatin kaç olduğunu gördüm: Yaklaşık sabah 7.30.

“Çıkar elbiselerini!” dedi. İç çamaşırlarım hariç, onun emrine uydum. İç çamaşırlarıma gelince, ne kadar zayıf olursa olsun direnmeden onları çıkarmayacaktım. Ama sadece bana temiz, açık mavi bir tek tip uzattı. Ürdünlüler Moritanyalılardan maddi bakımdan çok daha ileri ve organizeler. Cezaevinde her şey mütevazı ama temiz ve tertipliydi. Hayatımda ilk kez bir hapishanede tek tip giyiyordum. Moritanya’da cezaevlerinde belli bir tek tip elbise giyilmez. Bunun sebebi Moritanya’nın demokratik bir ülke olması değil, ama belki de otoritelerinin çok tembel ve yiyici olmasıdır. Tek tip elbise geriliğin ve komünist ülkelerin bir işaretidir. Bu hapistekilere tek tip giydirme yöntemini benimseyen tek “sözde” “demokratik” ülke A.B.D.’dir; Ürdünlüler hapishane örgütlenmesinde yüzde yüz Amerikan sistemini benimsemişlerdi.

Masanın arkasındaki delikanlı çok şişmandı. Yazıcıların işini yaptığı hâlde korkunç biriydi.

“Ad soyadı? Amman’daki adresin?”

“Amman’lı değilim.”

“Hangi cehennemdensin?”

“Moritanyalıyım,” diye cevap verdim.

“Hayır, Ürdün’de nerede oturduğunu kastettim?”

“Hiçbir yerde!”

“Havalimanından transit geçerken mi yakalandın?”

“Hayır, Hacı beni iki gün sorgulayıp sonra ülkeme geri götürecektir.” Ben bunu mümkün olduğunca zararsız bir şeymiş gibi telaffuz etmek istiyordum. Ayrıca, bana yalan söylenip ihanet edilmiş olduğu hâlde, böyle yapmam gerektiği tembihlenmişti.

“Adını soyadını nasıl telaffuz ediyorsun? Adımı soyadımı tam olarak telaffuz ettim. Ama adam ilkokula gitmiş birine

* “Hacı” burada sansürlenmemiş.

benzemiyordu. Sanki Çinlilerin yemek çubuklarıyla yazıyordu. Formları arka arkaya çiziktirip, sonra hepsini birden çöp kutusuna atıyordu.

Suçun?"

"Hiçbir şey yapmadım!"

İkimizi de bir gülme aldı. "Aman ne güzel! Hiçbir şey yapma-mışsın, ama tutup buraya getirmişler, öyle mi?" diye düşündüm. Onları tatmin etmek için hangi suçu söylemem gerekiyordu?

Kendimi Moritanya'dan bunca yolu arkadaşlarımla ilgili istihbarat vermek için gelmiş bir kişi olarak tanıttım. "██████████ bana yardımına ihtiyacım olduğunu söyledi," dedim. Ama hemen arkasından bunun ne kadar sersemce bir cevap olduğunu düşündüm. Eğer serbestçe bilgi verecek olsam, bunu Moritanya'da da yapabilirdim. Gardiyanlar bana hiç mi hiç inanmadılar; zaten hangi suçlu iyilikle suçunu itiraf ederdi ki? Hikâyem tuhaf ve gerçekdışı olduğu için kendimi aşağılanmış hissettim.

Bürokratik karmaşada, hapishane komutanı olan subay süreci bizzat eline aldı. Cüzdanımı açıp kimlik kartımdaki kişisel verilerimi kopya etti. Kırkına merdiven dayamış, açık sarı saçlı, beyaz, ciddi görünüşlü biriydi. Davasıyla evli olduğu belliydi. Tutukevi ve Sorgu Merkezi'nde (Darültevkif va Tahkik) kaldığım sırada, onu gece gündüz çalışırken ve hapishanede uyurken görmeye devam ettim.* Çoğu gardiyan da hapishanede kalıyordu.

* Arapça kelime "tutukevi ve sorgu merkezi"nin tam karşılığıdır. Human Rights Watch, 2008 tarihli "Double Jeopardy: CIA Renditions to Ürdün" (Çifte Risk: CIA'in Ürdün'de Adam Kaçırma Faaliyetleri) adlı raporunda, "2001'den en az 2004'e kadar, Ürdün Genel İstihbarat Dairesi (General Intelligence Department) (GID), A.B.D. Merkezi İstihbarat Teşkilatı'na (CIA), vekâleten cezaevi işletmeciliği yapmış, CIA'in açıkça kaybetmek istediği tutsakları gözaltında tutup, daha sonra bir kısmını CIA'ye geri vermişti." Human Rights Watch'ın raporuna göre, MOS ve en azından on üç başka kişi daha bu dönemde

██████████ çalışıyorlar ██████████ ender olarak binadan ayrılıyordu. Çaktırmadan mazgal deliğinden bakarken yakaladım.’ ██████████, Jaish Al Arabi, Arap Lejyonu dedikleri oluşumda bir ██████████ idi. Tam bir tiyatro! Eğer biz Arapların koruyucusu buysa, o zaman yandık! Bir deyişteki gibi “Ananı belleyen kadı, kimi şikâyet edeceksin.”

Daha sonra gardiyanlardan birine “Size neden Arap Lejyonu diyorlar” diye sordum.

“Çünkü bütün Arap dünyasını korumamız bekleniyor da ondan” diye cevapladı.

Ürdün’e gönderilmiş; “Amman’da Wadi Sir’deki Jandawil bölgesinde bulunan GID’in ana karargâhında tutulmuşlardı. Yaklaşık dört dönümlük bir araziye kaplayan karargâh, Human Rights Watch’ın Ağustos 2007’de ziyaret etmiş olduğu dört katlı büyük bir gözaltı merkezine de içine almaktadır.”

O ziyareti gerçekleştiren görevliler, “idari büroların ve sorgu odalarının binanın ikinci katında olmasına rağmen, ziyaret odalarının zemin katta olduğunu” kaydettiler. “Human Rights Watch’ın Kurumu ziyaret ettiği dönemde, gözaltında tutulan tüm tutsaklar, ikinci katta tutuluyorlardı. Ne var ki, birkaç koğuş ve müdürün kurumun ‘kadın cezaevi’ dediği bölümü de içeren dördüncü kat-taki az sayıda hücre gibi, zemin katta ve üçüncü katta da pek çok hücre vardır. Ayrıca, kurumda birçok tutsağın en sert muameleye tabi tutulmak için götürüldüğünü söylediği bir bodrum katı da bulunur. Wadi Sir’deki GID gözaltı merkezindeki tutsaklar tek kişilik hücrelerde tutulurlar ve birbirleriyle konuşmaları yasaktır. Ama bazıları hücrelerinin arka pencerelerinden iletişim kurmayı başarmışlardı (Her hücre merkezi bir havalandırmaya bakar ve arka avluya bakan bir pencere bulunur).” Double Jeopardy, 1, 10-11. The Human Rights Watch rapouna erişim: <http://www.hrw.org/sites/default/files/reports /jordan0408 webwcover.pdf>.

* Bu davranışı, bu bölümde sonradan sansürsüz olarak geçen “Büyük Birader” takma adının kaynaklandığı yer olmalı.

Bizi kendimizden koruyup korumadıkları düşüncesiyle “Aman ne iyi” dedim.

Benimle ilgili işlemleri tamamladıktan sonra, [REDACTED] beni arkadan kelepçeleyip gözlerimi bağladıktan sonra her zamanki gibi yakamdan çekerek sürükledi. Asansöre bindik; ben üst kata çıktığımızı hissettim. Üçüncü kata inmiş olmalıyız. [REDACTED] beni bir koridorda ilerletti ve ağır metal kapı açılincaya kadar birkaç defa köşeleri döndük. [REDACTED] kelepçelerimi çözüp gözbağını çıkardı.

Her şeye büyük bir dikkatle göz attım. Küçük hücrede gözetim odalarının dışarısını göremeyeceği şekilde inşa edilmiş 2,5-2.75 metre yükseklikte küçük bir pencere vardı. Bir keresinde pencereye kadar tırmandım, ama hapishanenin yuvarlak duvarlarından başka bir şey göremedim. Hapishane daire şeklindeydi. Bu akıllıca bir fikirdi; çünkü pencereden dışarı atlamayı başarsanız bile 10-12 metre yüksekliğindeki beton duvarlarla çevrelenmiş büyük bir alana inerdimiz. Hücre kasvetli ve çıplak olmasına rağmen temizdi. Tahta bir yatak, eski bir battaniye vardı. Hepsisi bu kadar. Kapı gürültüsü [REDACTED] arkasından kapandı ve ben bir başıma kaldım; yorgun ve ürkek! Ne garip bir dünya! Yurtdışı gezilerini severdim ama böyle değil.

Her zamanki gibi abdestimi aldım ve namaza durmak için kalktım. Ama bu mümkün olmadığından oturduğum yerde namaz kılmayı tercih ettim. Yatağa çıktım ve çok geçmeden derin hüyalara daldım. Uyumak işkence gibiydi. Gözlerimi kapatır kapatmaz, muhtemelen bana soracakları dostlarım yanıma gelip benimle konuşuyorlardı. Korkudan ödüm bokuma karışacaktı; defalarca isimlerini mırıldanarak uyandım. Aşağı tükürsen sakal, yukarı tükürsen bıyık: Uyanık kalsam korkunç yorgundum ve uyusam kâbuslardan bağırarak uyanacak kadar dehşete düşmüştüm.

Akşama doğru 4.30’da nöbetçi gardiyan beni karavana saat diye uyandırdı. Karavana arabası koridorda hücrelere yemek dağıtıyor, aşçı daha sonra boş tabakları toplamak için tekrar

dolaşıyordu. Gözaltındakilerin çay ve meyve suyu için tek kupa bulundurma hakları vardı. Aşçı boş tabağı almak için tekrar geldiğinde, tabağın neredeyse dolu olduğunu gördü.

“Bu kadar mı?” Yemek iyi olsa da boğazımdan tek lokma geçmiyordu. Depresyon ve korku insanda hiç iştah bırakmıyordu.

“Evet, teşekkürler.”

“Peki, sen bilirsin!” Aşçı hemen tabağımı alıp hızla uzaklaştı. Hapishane evinize benzemez; yemek yememeniz kimseyi ilgilendirmez. Ama evde anne babanız ve karınız sizi yemek yemeğe ikna etmek için ellerinden geleni yaparlar. “Tatlım, n’olur, birkaç lokma daha ye. Yoksa sana başka bir şey mi yapayım? Lütfen, benim hatırım için ye. Neden hangi yemeği sevdiğini söylemiyorsun?” Gerçi her iki durumda da muhtemelen daha fazla yiyemezsin –hapishanede korkudan ödün bokuna karıştığı için; evdeyse şımarıklığından. Aynı şey hasta olduğunda da geçerli. Gerçekten bir yerimin ağrıdığı çok komik bir durumu hatırladım: ya başım ağrıyordu ya da midem.

“Çok ağrım var! Lütfen bana bir ilaç verir misiniz?”

Gardıyan “Siktir lan, mızımız herif,” dedi. Beni bir gülme aldı çünkü hasta olduğumu bildiklerinde ailemin nasıl aşırı tepki verdiğini hatırladım.

Çöpleri de verdikten sonra, yine uykuya daldım. Gözlerimi yumar yummaz, rüyamda beni Ürdünlülerin elinden kurtaran ailemi gördüm. Rüyamda, aileme bunun sadece rüya olduğunu söyleyip durmama rağmen, bana, “Hayır, sahiden evdesin” diyorlardı. Uyandığımda kendimi loş hücrede bulmam ne büyük bir hayal kırıklığıydı! Bu rüya beni günlerce dehşete düşürdü. “Size bu bir rüya dedim, lütfen beni tutun ve gitmeme izin vermeyin” diyecektim. Ama beni tutan filan yoktu. Yaşadığım gerçek, bir Ürdün hapishanesinde gizlice gözaltında tutulduğum ve ailemin nerede olduğumu bile bilmiyor olabileceğiydi. Allah’a şükür, bir süre sonra bu rüyayı görmez oldum. Gerçi arada sırada çok sevdiğim en küçük kız kardeşimi kucaklayarak bağıra bağıra ağlayarak uyandığım oluyordu.

İlk gece en kötüsüdür; eğer onu atlatmayı başarırırsan, en büyük ihtimalle geri kalanını da halledersin. Ramazan olduğundan iki öğün yemek çıkarılıyordu: Biri şafak sökmeden hemen önce sahurda, biri güneş battığında iftarda. Aşçı beni uyandırıp sahur için yemeğimi getirdi. Bizim sahur dediğimiz bu yemek, günbatımına kadar süren orucun başlangıcını ifade eder. Evde, sahur yemeği öyle hafifsenecek bir şey değildir. Farklı bir hava söz konusudur. Ablam herkesi sahura kaldırır. Hep birlikte yemek yer, sıcak çaylarımızı yudumlar ve sohbet ederiz. Kendi kendime “Anacığım, yaptığın yemeklerden bir daha hiç şikâyet etmeyeceğime söz veriyorum” diye düşünüyordum.

Ürdün saatine hâlâ alışamamıştım. Saati ya da günün tarihini öğrenmem yasaktı. Ama sonradan gardiyanlar arasından bana saatin kaç olduğunu söyleyen dostlar edindim. Bu sabah tahmin yürütmek zorundaydım. Sabahın 4.30’du, şimdi benim ülkemde gecenin 1.30’u olmalıydı. Ailemin tam bu sırada ne yaptığını düşündüm?” Allah onlara nerede olduğuma dair bir ipucu verecek miydi? Bir daha onları görebilecek miydim? Allah bilir! Çok düşük bir olasılık gibi görünüyor. Çok fazla yemedim; aslında çok mütevazı bir sahur yemeği idi: Pide, tereyağı ve küçük bir hıyar. Ama dün gecekinden daha çok yedim. Loş ışıkta *Kuran* okuyup durdum; beynim düzgün çalışmadığından ezbere okuyacak durumda değildim. Şafak söktüğünü düşündüğüm sırada, namaz kıldım. Tam namazımı bitirdiğim sırada, Müezzin Ezan okumaya başladı. Adamın göklerden gelen, belli belirsiz duyulan, uykulu, boğuk sesi içimde bir duygu fırtınası yarattı. Bütün bu ibadet eden müminler, kendilerinden birinin Tutukevi ve Sorgu Merkezi’nin Karanlığında gömülmesini nasıl

* Aslında, MOS’un ailesi onun nerede olduğunu ancak Almanya’daki kardeşi Ekim 2002’de *Der Spiegel*’de MOS’un Guantánamo’da olduğunu okumasından sonra bir yıllık bir arayla öğrenebilmişti. Bkz., “From Germany to Guantánamo: The Career of Prisoner No. 760,” *Der Spiegel*, 29 Ekim 2008.

kabul edebilirlerdi ki?”

Aslında iki Ezan var: Birincisi, insanlar sahura kalksınlar, ikincisi artık yemeği kesip namaza gitsinler diye. İkisi kulağa aynı gibi gelse de tek fark, ikincisinde Müezzinin “Namaz uykudan hayırlıdır” demesidir. Bir kez daha namaz kılıp ya uyanırken ya da uykuda dehşet yaşamak arasında tercih yapmak üzere yatağa yattım. Sarhoşmuşum gibi bu ikisi arasında gidip geliyordum.

İkinci gün büyük bir olay olmadan geçti. İştahımda bir fark olmadı. Gardiyanlardan biri okumam için bir kitap verdi. Kitap hoşuma gitmedi çünkü bütün dinler arasındaki felsefi farklılıkları anlatıyordu. Oysa beni rahatlatacak bir kitaba ihtiyacım vardı. Keşke dünyada biraz daha barış olsaydı. Gardiyanlar [REDACTED] diye bağırıp hücremin kapısını açtıklarında saat akşam 11’di ve ben hâlâ uykuya dalmak ile uyanık kalmak arasında gidip geliyordum.

“Acele et!” donup kalmıştım; ayaklarım uyuşmuştu ama kalbim o kadar hızlı atıyordu ki yatağımdan fırlayıp gardiyanın komutuna uydum. Beni götürmeye gelen gardiyanlar arkadan kelepçeleyerek bir meçhule doğru ittiler. Gözlerim bağlı olduğu hâlde, götürüldüğüm yeri karışmasalar da bulabilecek gibiydim. Gerçi yanımdaki gardiyanın adımları tahmin ettiğimden de hızlıydı. Girdiğim odanın ılıkliğini hissettim Korktuğunuzda ılıklığa ihtiyaç duyuyorsunuz.

Gardiyan hem kelepçeyi hem de gözbağını çıkardı. Havalimanlarında bagaj kontrolü için kullanılanlara benzeyen büyük mavi bir makine ve boy kilo ölçmek için terazi gördüm. Ne kadar ferahladım anlatamam! Sadece âdet olan tutuklu kabulü için parmak izi, boy ve kilo kaydını yapıyorlardı. Sorgu faslından kurtulmanın çaresi olmadığını bildiğim hâlde, hem bir an önce sorgu yapılsın bitsin istiyordum, hem de sorgu faslından korkuyordum. Bunun nasıl izah edilebileceğini bilmiyordum. Hiçbir anlam taşımayabilir. Ama sadece hissettiklerimi en iyi şekilde izah etmeye çalışıyorum.

* Bkz.,dipnot, s. 155.

Bir gün daha geçti. Önceki günlerden farklı olmayan bir rutin. Gerçi yaşamsal önemde bir bilgi edindim: Hücremin numarası [REDACTED] idi. İftar'da oruç açıldıktan sonra, gardiyanlar hücre numarasını bağırırmaya başlıyor, bir kapı gürültüyle açılıyor ve alınıp götürülen tutsakların ayak seslerini işitebiliyordunuz. Onların sorguya götürüldüklerini sanıyordum. Yüzlerce defa, gardiyanların benim hücremin numarasını bağırıldıklarını duydum sanarak, hemen tuvalete koşup aptes alacak kadar paranoyaklaşmıştım. Nihayet, cumartesi günü akşam 10'da bir gardiyan sahiden [REDACTED] bağırdı.* Hemen banyoya girdim. Buna hiç ihtiyacım yoktu, aslında hiçbir şey içmemiş ve zaten 1,5 litre işemiştim. Ama çok sıkışmıştım işte. Kandan başka daha ne işeyecektim ki?

Açılmış ağır metal kapının önünde duran gardiyan, "Acele et, vaktimiz yok," dedi. Sonradan öğrendiğime göre [REDACTED]

[REDACTED] Çavuş, kelepçelerimi takıp gözbağını geçirdikten sonra beni sürüklemeye başladı. Asansöre bindik, bir kat aşağıya indik, birkaç yer döndük ve yeni bir alana girdik. Bir kapı açıldı ve ben içeri adımımı attım. Sigara kokusu genzimi yaktı. Eski bir lokomotif gibi sürekli duman tütürdükleri sorgu odası burasıydı. Sigara dumanının giderek çoğalıp evin kokusuna hâkim olması iğrenç.

Alan çok sessizdi. Yanımdaki gardiyan beni bir duvarın önüne getirip oradan ayırdı.

[REDACTED] bir tutsağa, "Çeçenistan'a kimleri gönderdin?" diye İngilizce bağırıyordu.

Belirgin bir Türk aksanıyla, yarım yamalak Arapça cevap veren tutsak "Hiç kimseyi göndermedim" diyordu. Hemen mizan-seni anladım: Bu sorgu aslında "kızım sana söylüyorum, gelinim sen anla" gibi beni hedeflemişti.

* MOS, Ürdün' 29 Kasım Perşembe günü geldiğinden, şimdi 1 Aralık 2001 Cumartesi akşamı olmalı.

██████████ “Yalancı,” diye bağırdı.

██████████ kırık dökük bir İngilizceyle konuşmasına rağmen, sorgudaki Arapça “Yalan söylemiyorum,” diye. Cevap veriyordu.

██████████ “Alman ya da Amerikan pasaportun beni ilgilendirmez. Bana doğruyu söyleyeceksin” dedi. Mizansen kusursuzdu ve beni daha fazla korkutmaya yönelikti. Onun mizansen olduğunu hemen anlamama rağmen, yine de işe yaradı.

██████████ “Merhaba, ██████████,” dedi.

“Merhaba,” derken, adamın soluğunu yüzümde hissediyordum. O kadar dehşet içindeydim ki neler dediğini anlamıyordum.

“Demek ismin ██████████,” diye sözünü noktaladı.

“Hayır!”

“Ama sana ██████████ diye seslendiğimde cevap verdin,” diye üsteledi. Ona bana hitap ettiğin ismi anlayamayacak kadar korkmuşum demeyi salakça buldum.

“Aslına bakılırsa, hepimiz ██████████,” diye doğru bir cevap verdim. ██████████ Arapçada “Allah’ın hizmetkârı” anlamına gelir.* Ama aslında ██████████ nasıl bu isimle geldiğini biliyordum. 26 Kasım 1999’da, Kanada’nın Montreal kentine geldiğimizde, arkadaşım ██████████ beni oda arkadaşı ██████████ ile isimle tanıştırmıştı. Sonradan, bir yıl ziyaret ettiğimde bir başka ██████████ ile görmüş olmalıydım. O bana ██████████ diye hitap edince, onu düzeltmenin nezaketsizlik olacağı düşüncesiyle cevap vermiştim. O zamandan beri ██████████ bana ██████████ diye seslendi; ben de bunu uygun buldum. ██████████ aldatmaya çalışmadım; bir kere ██████████ ortak posta kutumuzun anahtarı vardı ve her zaman benim isimle gelen resmî mektuplarımı alırdı.

İsim hikâyesi böyle. Açıkçası, Amerikalılar benim Kanada’da neden ██████████ ismini aldığımı araştırma görevini Ürdünlülere

* Öyle anlaşıyor ki, sorgucu MOS’a “Allah’ın hizmetkârı” anlamına gelen “Abdullah” ismiyle hitap etmişti.

vermişlerdi. Ama Ürdünlüler bu isim hikâyesini Amerikalılardan iyi anladıklarından, sorgunun bu kısmını tamamen göz ardı etmişlerdi.

“Nerede olduğunu biliyor musun?” diye sordu.

“Ürdün’de,” diye cevapladım. Besbelli ki şoke olmuştu. Nereye gideceğim bilgisi bana verilmemeliydi. Ama Moritanyalı sorgucu Amerikalıların talimatlarını tam yerine getiremeyecek kadar öfkelenmiş olmalıydı. İlk plan, yüreğime beni çökertecek kadar korku ve dehşet salmak için, beni Moritanya’dan Ürdün’e gözlerim bağlı olarak gönderip gideceğim yeri gizli tutmaktı. Ama soruyu cevaplar cevaplamaz, planın bu kısmının işe yaramadığını bildiğinden, hemen gözlerimin bağını çıkarıp beni sorgu odasına soktu.

Yaklaşık 3x2,5 m²’lik küçük sorgu odasında, eski bir masa ile renkleri solmuş üç sandalye vardı. idi. Yardımcısı bir . Açıkçası, herhangi bir işin pis yanını yapmaya hazır bir tipti. Aynı zamanda benziyordu. Gözlerimi dört açmış, bu adamların kim olduklarını merak ediyordum.* Bütün şu terörizm problemine neden olan, İsrail’in Filistinli sivilere olan saldırganlığı ve A.B.D.’nin hatalı davranışlarıyla birlikte İsrail hükümetine arka çıkmasıdır. İsraililer, İngiliz Topçusunun desteğiyle, Filistin’i ele geçirdiklerinde, istila yerel ahalinin kitlesel göçüyle sonuçlandı. Pek çoğu komşu ülkelere iltica etti ve en çok mülteci Ürdün’e yerleşti. Ürdünlülerin yarısından çoğu Filistin kökenlidir. Bana kalırsa, giydikleri uniformalar bu sorguculara hiç yakışmıyordu: Filistinlilerin kendilerine yardım etmelerini bekledikleri insanları yenmesi için Amerikalılara yardım etmeleri anlamsızdı. Ben önümde duran bu iki sorgucunun herhangi bir ahlaki değere sahip olmadığını ve insan hayatını hiç

* Bağlam hem sorgucunun, hem de yardımcısının Filistin kökenli olduğunu gösteriyor.

umursamadığını biliyordum. Kendimi, her ikisi de beni düşman gören güya savaşı iki taraf arasında sıkışmış bulmuştum; tarihsel düşmanlar canıma okumak için ittifak kurmuşlardı. Bu hem saçma hem de gülünçtü.

██████████ Amerikalıların Terörizme Karşı Savaşı'nda hayati bir rol oynamıştı. A.B.D.'nin kaçırıp Ürdün'e teslim ettiği bireyleri sorgulamak ve kendi timinin değişik üyelerine zimmetlemekle suçlanmıştı. Aynı zamanda, A.B.D. adına bireyleri sorgulamak için şahsen GTMO'ya da gelmişti.*

██████████ orta boy bir klasörü açtı; A.B.D.'nin beni Ürdünlülere teslim etmesiyle ilgili dosya buymuş meğer. Birbirleriyle alakası olmayan sorular sormaya başladı. Amacı yalancıyı derhal çelişkiye düşürmek olan bu teknikle ilk kez karşılaşıyordum. Ama ██████████ açıkçası benim davam ve sorgulanma geçmişimle ilgili yeterince bilgilendirilmemişti: Yalan mı söylediğim doğru mu söylediğimin önemi yoktu; çünkü farklı ülkelerin farklı istihbarat teşkilatları tarafından neredeyse aynı şeyler konusunda defalarca sorgulanmıştım. Yalan söylemiş olsaydım, yalanlarımı güçlendirecek yeterli zamanım olduğundan, tekrar tekrar yalan söyleyebilecek durumdaydım. Ama ona yalan söylemedim –o da dürüstlüğümden şüphe etmedi.

İlk önce bana önceden sorgulamış olduğu ██████████ resmini gösterip dedi ki: Eğer bana bu adamlar hakkında bilgi verirsen, dosyanı kapatıp seni ülkeneye geri gönderirim.” Tabii ki yalan söylüyordu.

Fotoğrafa bakıp doğrusunu söyledim, “Hayır, onu tanıımıyorum.” Eminim ki o kişiye de aynı soru sorulmuştur. Onun da cevabı böyle olmuştur; çünkü beni tanıması imkânsızdı.

* MOS'un 2005 yılındaki ARB ifadesi, Amman'da gizlice gözaltında tutulurken üç sorgucusunun olduğunu ortaya koyar. Bu üç sorgucuyu bu bölümün sonraki sayfalarında daha derinlemesine tasvir eder. Baş sorgucu olarak görülen bu kişi, onu sadece bir kez sorgulamıştır. ARB transkripsiyonu, 21.

██████████ ██████████ solunda oturmuş, benim cevapları kayda geçiyordu. ██████████ bana “Çay içer misin?” diye sordu.

“Olur, çayı severim.” ██████████ çaycıya bana bir fincan çay getirmesini emretti ve büyük fincanla sıcak çayım geldi. Kafein kanıma karıştıkça, canlandım ve kendimi çok rahat hissettim. O sorgucular ne yaptıklarını biliyorlar.

██████████, ██████████ tanıyor musun?” diye sordu. ██████████ bana bin defa sorulmuş ve sorgucuları o adamı tanımadığıma ikna edebilmek için, denemediğim yol kalmamıştı: Birini tanımiyorsanız tanımiyorsunuzdur. Ne yapsanız bu gerçeği değiştiremezsiniz.* Size işkence bile yapsalar, dişe dokunur bir bilgi alamazlar. Ama bazı nedenlerden dolayı Amerikalılar benim onu tanımadığıma inanmadıklarından, Ürdünlülerden benim itiraf etmemi sağlamalarını istemişlerdi.

“Hayır, onu tanımiyorum,” diye cevapladım.

“Onu tanıdığına Allah üzerine yemin ederim,” diye bağırdı.

Allah’ın adını boşuna ağzına almasının onun için kahve içmek gibi bir şey olduğunu bildiğim hâlde, “Yemin etme,” dedim. ██████████ yemin edip duruyordu. “Sana yalan mı söylüyorum, yani?”

“Hayır, unutmuş olabilirsin.” Bu çok güzel ifade edilmişti. Aslında Amerikalıların Ürdünlülere herhangi bir sağlam kanıt sunmamaları, Ürdünlülerin elini kolunu sımsıkı bağlamıştı. Evet, Ürdünlüler her gün işkence yapıyorlardı. Ancak bunun için bile makul bir şüpheye ihtiyaç duyuyorlardı. Sadece birinin üzerine atılıp ona işkence yapmaya başlamıyorlardı. “Sana kâğıt kalem

* Tekrar, bu kişi MOS’un hakkında defalarca sorgulandığı Ahmed Ressam olmalıydı. 2005 yılındaki ARB oturumunda, MOS’un ifadesi, “Sonra beni Ürdün’e gönderdiler... Ürdünlüler benim Milenyum komplosundaki rolümü araştırıyorlardı. Bana özellikle Milenyum komplosuyla ilgilendiklerini söylediler.” ARB transkripsiyonu, 20.

vereceğim. Özgeçmişini ve tüm arkadaşlarının isimlerini bana yazılı vermeni istiyorum” diyerek, seansı noktaladı ve gardiyan-dan beni hücreme geri götürmesini istedi.

En kötüsü sona ermişti; en azından böyle sanmıştım. Beni sor-guya götürüp getiren gardiyanlar, kelepçe takar ve gözlerimi bağ-larken genelde iyi davranıyorlardı. İster Amerikalı, Moritanyalı, ister Ürdünlü olsunlar, hapislane gardiyanlarının ortak bir nok-taları var: Hepsi de sorgucuların tavrını yansıtıyorlar. Sorgucular mutlu, gardiyanlar mutlu. Sorgucular mutsuzsa, onlar da mutsuz.

Beni soruya götürüp getiren gardiyanlar benimle daha rahat konuşuyorlardı. “Memleket nere?”

“Moritanya.”

“Ürdün’de ne işin var?”

“Ülkem beni teslim etti.”

“Benimle kafa mı buluyorsun?”

“Hayır, ciddi söylüyorum.”

“Hay senin ülkenin...” Moritanya ve GTMO’da olduğu gibi Ürdün hapislanesinde de gardiyanların gözaltındakilerle ileti-şime geçmesi kesinlikle yasaktı. Ama kurallara riayet eden pek yoktu.

Bu gardiyanlardan biri bana “Açlıktan öleceksin; neden yemek yemiyorsun?” diye sordu. Haklıydı. Kemiklerim sayılı-yordu ve beni kim görse durumumun ne kadar ciddi olduğunu söyleyebilirdi.

“Eğer ülkeme geri gönderilirim yemek yiyeceğim. Hapis-hane yemeklerini sevmedim. Anamın yemeklerini özledim” diye cevapladım.

“İnşallah, dışarı çıkarsın ama şimdi yemelisin.” Onu iyi gös-termek istemem. Yaptığı iş, zaten kişiliğini tanımlıyor. Ancak o ülkesinin adil olmadığını hissediyordu. Benimse teselli edecek herhangi bir söze ihtiyacım vardı ve onun sözleri de o zaman işi-me yaramıştı. Koridordaki diğer gardiyanlar da sohbete katıldılar ve ona benim nereli olduğumu sordular.

██████████ kapıyı açtılar. Ben sırtımdan ağır bir yük kalkmış gibi hissettim. “Her şey birkaç gün içinde hallolur. Sonra beni ülkeme geri gönderirler. DSE haklıymış,” diye düşündüm. Ürdünlüler, A.B.D.’nin kendilerine havale ettiği dava konusunda benim kadar şaşkınlardı. Açıkçası, A.B.D. hükümeti Ürdünlülere kirli işlerini yapmalarına yardım edecek herhangi bir somut kanıt vermemişlerdi. İçimi kemiren korku azalmaya başladığından, tekrar iştahımın geldiğini hissetmeye başladım.

Sinsi Büyük Birader, hücremin mazgal deliğinden bana üzerlerine numaralar yazılmış otuz kâğıt verdi. Sorgucular ve gardiyanlar arasındaki eşgüdüm kusursuzdu. Hemen iki ödevi de yazdım. ██████████ tarafından bütün arkadaşlarımdan isimlerini yazmakla görevlendirilmiştim. Oysa bu gülünçtü: O kadar çok ahababım vardı ki hepsini yazmak için koca bir defter doldurmak gerekirdi. Dolayısıyla, ben de yaklaşık 10 sayfaya en yakın arkadaşlarımdan bir listesini ve geleneksel özgeçmişimi yazdım. İlk kez o gece nispeten iyi bir uyku çektim.

Bunu izleyen günlerden birinde, ██████████ yazdıklarımı ve boş kâğıtları aldı. Kâğıtları büyük bir ciddiyetle saydı.

“Bütün yazacakların bu kadar mı?”

“Evet, Beyefendi!” ██████████ gece gündüz çalışıyordu ve tüm yaptığı gözaltındakileri mazgal deliklerinden kontrol etmekte. Çoğu kez ona dikkat etmemiştim. Bir seferinde beni bir gardiyanla sohbet ederken yakalamış, hücreden çıkarıp ne konuştuğumuz konusunda sorguya çekmişti. Gardiyana gelince, adam ortadan yok olmuştu ve onu bir daha hiç görmemişim.

Bir gardiyan sabah beni uyandırıp “Eşyalarını topla,” dedi. Battaniyemi, *Kuran*’ımı ve elimdeki Kütüphane’den aldığım tek kitabı topladım. Beni ülkeme geri gönderiyorlar diye çok sevinçliydim.

Gardiyan eşyalarımı tutmama yardım edip gözlerimi bağladı. Beni ülkeye deri göndermeleri bir yana, kendimi bodrumda ██████████ buldum. Oradaki hücre temiz değildi. Çok uzun

zamandan beri terk edilmiş gibi duruyordu. Hâlâ iyi niyetli düşünüyorum ve burasının tahliye edilecek tutuklular için bir nakil hücresi olduğuna inanıyordum. Çok yorgundum, hücre de çok soğuktu. Bu yüzden hemen uyudum.

Gece 4.30 gibi İftar yemeği verildi ve ben yavaşça canlandım. Kapıya asılmış hapishane kurallarıyla ilgili eski bir kâğıt dikkatimi çekti. Gardiyanlar gevşek davranmış kâğıdı kapıdan sökmeyi unutmışlardı. Kimse benim bu kuralları okuyacağımı düşünemezdi. Kimse kusursuz olmadığından, ben de bir şeyler keşfedecek fırsata sahip olmuştum. Diğerlerinin arasında, şu kurallar yazılmıştı: (1) İşbirliği yapmazsan sigara içmek yasak; (2) Gardiyanlarla konuşmak yasak; (3) ICRC hapishaneyi 14 günde bir ziyaret eder; (4) ICRC ile siyasal davan konusunda konuşman yasak.* Mutlu oldum, çünkü en azından aileme mektup gönderebilecektim. Oysa temel bir noktayı gözden kaçırmışım: Bodrum'a ICRC'nin gözünden kaçırılmak için geçici olarak konmuştum. Bu kedi-fare oyunu Ürdün'de kaldığım sekiz ay boyunca sürecekti.

On dört günde bir, gardiyanlar beni hep hücremden bodruma götürüyor, burada birkaç gün kaldıktan sonra hücreme geri götürüyorlardı. Oyunu ortaya çıkardıktan sonra, ICRC'yi görmek istediğimi sorgucum [REDACTED] açıkça söyledim.

“Burada ICRC filan yok. Burası bir Askerî Cezaevi” diyerek yalan söyledi.

“Ben Talimatname'nin maddelerini gördüm. Kızılhaç'la karşılaştırmamak için 14 günde bir beni bodrumda gizliyorsunuz.”

* ICRC (International Committee of the Red Cross) Uluslararası Kızılhaç Komitesi, savaş esirlerini, çatışmalar sırasında alıkonulan sivilleri ve tüm dünyada şiddet olayları nedeniyle gözaltına alınanları ziyaret etme yetkisini Cenevre Konvansiyonlarından alır. Bu ziyaretlerin uluslararası kabul gören amacı, insani muameleyi sağlamak ve hak ihlalleri yönünden caydırıcı ve önleyici olmaktır.

■ bana sert sert baktı. “Ben seni koruyorum! Ayrıca ICRC ile de görüşmeyeceksin.” Onların fikir değiştirmelerinin yolu olmadığını biliyordum. ■ konuyla ilgili karar mercii bile değildi. Bu onu aşırıyordu. Moritanya, A.B.D ve Ürdün arasındaki suç ortaklığı mükemmeldi. Eğer terörizme bulaştığım saptansaydı, beni infaz edecekler ve iş bitecekti. Ne olduğunu kim bilecekti?

Sorgucuya “Moritanya Büyükelçisi’ni görmek istiyorum” dedim.

“İmkânsız.”

“Peki, ya Moritanya İstihbaratı?” diye sordum.

“Onlardan ne istiyorsun?”

“Onlara Ürdün’de hapiste neden tutulduğumu soracağım. En azından, benim ülkenize karşı hiçbir şey yapmadığımı bilirsiniz.”

“Bak, senin ülken bizim iyi dostumuz ve seni bize onlar gönderdi. Sana ne istersek yapabiliriz. Öldürürüz, sonsuza kadar tutuklu kalırsın ya da suçunu itiraf edersen serbest bırakırız.”

■ Hem yalan hem de doğru söylüyordu. Bir kere, Arap ülkeleri dost değildir. Tersine, birbirlerinden nefret ederler. Hiçbir zaman işbirliği yapmazlar; tek yaptıkları birbirlerine karşı komplo kurup durmaktır. Moritanya için Ürdün beş para etmez; tersini de söyleyebiliriz. Ne var ki, benim davam için A.B.D. iki ülkeyi de birlikte çalışmaya mecbur etmişti.

Defalarca ailemle temas kurmayı denedim ama hiç yararı olmadı. Sonra pes ettim; aileme göz kulak olması ve benim nerede olduğumu öğrenmelerini sağlaması için Allah’a dua ettim. Zamanla, tek gizli kargonun ben olmadığını da anladım: Herhangi bir zamanda bodrum operasyonu bir ile üç arası tutsağa uygulanıyor ve sayı zamanla değişip duruyordu. Ürdün’deki tüm zamanımı elbette tecritte geçirmiştim. Ama karavana arabasının hareketine, gardiyanlara ve gözaltındakilerin hareketlerine bakarak, komşu hücrelerin boş olup olmadığını bilebilecek durumdaydım.

Bir süre, komşularım iki cesur delikanlıydı. Konuşmanın yasak olmasına rağmen, bu iki delikanlı sürekli bağıırıyordu: “Allah’ın yardımımıza koşması yakındır. Unutma, Allah bizden, Şeytan onlardan yana!” Gardiyanlar ne yaparlarsa yapsınlar, onlar diğer gözaltındakileri teselli etmeye devam ediyor ve Allah’ın yardımının kaçınılmaz olduğunu hatırlatıyorlardı. Ak-sanlarından, bu delikanlıların Ürdünlü oldukları söylenebilirdi. Bu önemliydi, çünkü yerli halktan tutukluların aileleri tarafından korunmaları mümkünken, yabancılar için aynı şey söz konusu değildi. Gene de bu delikanlılara yaptıklarının bedelini ödeceklerinden hiç şüphem yoktu.

bulunduğum ortamda tek demirbaş bendim; yan hücrelerimin sakinleri sürekli değişiyordu.* Bir keresinde, yan hücreme ağlayıp duran ve yemek yemeyi reddeden genç bir Lübnanlı dangalak konulmuştu. Gardiyanların anlattığına bakılırsa, hikâyesi şöyleymiş: Eğlenmek için Lübnan’dan Ürdün’e gelmiş. Amman şehir merkezinde rutin devriye görevi yapan polis tarafından durdurulmuş. Bagajında bir AKM-47 bulununca da tutuklanmış. Lübnan’da silah sahibi olmak sorun teşkil etmese de Ürdün’de silah taşımak yasak. Hapishaneye konulan genç Lübnanlı zanlı kafayı yiyordu. Serbest bırakılınca kadar, en az iki hafta boyunca ağlayıp durdu ve yemek yemeği reddetti. Tahliye edilince öyle bir rahatladım ki! Onun adına üzölmüşüm. Dersini bellediğinden ve bir daha Ürdün’e gelirken bagajında bir silah bulundurmayı iki kere düşüneceğinden eminim.

. Bir yıla mahkûm olmuştu ve bu bir yılın sonunda çılgına döndü. “Sorgucumu görmeliyim!” diye bağıırıp duruyordu. Gardiyanlara adamın neden böyle davrandığını sorduğumda, “Cezası bittiği hâlde, salmıyorlar” cevabını

* MOS’un “Gözaltındaki Komşularım” diye başlık attığı el yazmanın bu kesiminde, Ürdün’deki hapishane arkadaşlarının bazılarının açık bir profilini çiziyor. Önündeki 2 Numara yazılı olan bu sansürlenmiş yer, anlaşılan ikinci “komşu”sunu tanıtırken, diğer iki sansürlenmiş yer, iki komşusunu daha tanıtıyor.

aldım. Bazen yüksek sesle şarkı söylüyor, bazen de gardiyanlardan bağıarak sigara istiyordu. Onu suçlayamam: Çelikten sınırlarınız yoksa Ürdün’de hapishanede aklınızı kaçırmamız işten bile değil.

hiç durmadan öksürüyordu. Gardiyan bana “Adam çok yaşlı” dedi.

Merakla “Neden tutuklamışlar?” diye sordum.

Gardiyan, “Yanlış yer, yanlış zaman” diye cevap verdi. Yaşlı adam sürekli yiyecek bir şeyler ve sigara istiyordu. Birkaç hafta sonra serbest bırakıldı. Bu tımarhaneyi andıran yerden kurtulan herkes için seviniyordum.

FBI’nın Ürdünlülere olan güveninin diğer Amerikan istihbarat teşkilatlarına olan güveninden fazla olması çok garip. 2001 sonbaharında, kendi ayağımla polise gittiğimde, FBI harddiskime el koymuş ve beni Ürdün’e gönderdiklerinde, harddiskin bir kopyasını da Ürdün’e göndermişlerdi. DoD (t.ç.n. “Department of Defence” (A.B.D. Savunma Bakanlığı) için kullanılan kısaltma) yıllardır bu diskin peşinde koşmuştu. FBI’nın ulusal teşkilatlarla değil de yabancı teşkilatlarla işbirliği yapmasının önemi yok. Ama ben İstihbarat endüstrisinin diğer endüstrilere benzediğine gerçekten inanıyorum: Hangi ülkede üretilirse üretilsin, en iyi fiyata en iyi ürünü satın alıyorsunuz. Bu örnekte en iyi fiyat teklifini verenler Ürdünlüler mi? Emin değilim; ama terörizmin reçetesini Amerikalılardan daha iyi anlamışlar. Söylenenlere bakılırsa, sahada Ürdünlüler olmadan Amerikalılar ellerindeki başarıyı asla elde edemeyeceklerdi. Gelgelelim, Amerikalılar sanki Ürdünlülerin süper İstihbarat Teşkilatları varmış gibi, dünyanın her yerinden insanları göndermekle, Ürdünlülerin kabiliyetlerini abartıyorlar.

“Sana bazı resimler göstereceğim; bunlar hakkında ne biliyorsan anlatacaksın,” dedi. Sonradan, o ve Ürdünlü benim sorgum için atandılar; liderleri idi. Ürdün’de, ifadelerini değiştirmene engel olmak için, iki ya da daha çok sorgucunun seni ayrı ayrı aynı konuda

sorguladıkları bir teknik kullanıyorlar."

"Tamam!" dedim. ██████████ Bana resimler göstermeye başladı. İlkini görür görmez bunun benim bilgisayarımдан ya da daha doğrusu, çalıştığım şirketin bilgisayarından olduğunu anladım. Kalbim yerinden fırlayacakmış gibi atmaya başladı ve tükürüğüm giderek acılaştı. Yüzüm pancar gibi kıpkırmızı oldu. Dilim dolaştı. Bilgisayarımda suç teşkil edecek bir şeyler yapmış olduğumdan değil. Gerçekten de işyeri emaileri ve diğer ilgili veriler dışında hard diskte bir şey yoktu. 1500 email mesajı ve çok sayıda resim olduğunu hatırlıyorum. Ama bütün bunların ötesinde insanın özgürlüğü ihlal ediliyor.

PC, bana güven duyan bir şirkete aitti ve A.B.D. gibi yabancı bir ülkenin harddiski araştırıp içeriğine el koyması, şirket için büyük bir yükü. PC, şirketin dünyayla paylaşmak istemeyeceği finansal sırlarla yüklüydü. Ayrıca, ben bir aile şirketinde çalışıyordum ve aile şirket yaşamı ve özel yaşamları arasında tam bir denge kurabilmiş değildi. Bunun anlamı, bilgisayarda ailenin gene dünyayla paylaşmayacağı özel ailevi veriler bulunmasıydı. En başta da ofiste PC ortak kullanılan bir iş istasyonuydu ve şirketteki herkes onu kullanabiliyor ve kullanıyordu. Dolayısıyla, iş arkadaşlarımı tanıyıp onların işlerine ve hayata bağlılıklarını bildiğimden, herhangi bir suç olmadığından yüzde yüz emin olmakla birlikte, bilmediğim bir sürü veri olabilirdi. Almanya'dan bir kısmı Müslüman olmayan şahsi dostlarımdan gelen emaille-rim vardı. Fakat ben en çok Müslüman dostlarımdan, özellikle de Bosna ya da Afganistan'daki ezilen halka hem mali ya da manevi bakımdan yardım etmiş olan dostlarımdan gelen emailerden kaygılanıyordum. Sadece kendinizi benim yerime koyun ve birilerinin evinizi basıp bütün özel yaşamınızı didiklemeye çalıştığını düşünün! Böyle bir saldırıya eyvallah mı dersiniz?

* Bu kişiler, MOS'un 2005 yılındaki ARB oturumunda söz ettiği ve bu bölümün daha sonraki sayfalarında kısaca profillerini çizdiği ikinci ve üçüncü Ürdünlü sorgucu olabilirler. ARB transkripsiyonu, 21.

Ona bildiğim kadarıyla, özellikle kendi resimlerim konusunda cevap vermeye başladım. Tanıyabildiğim resimleri bir tarafa ve diğerlerini başka tarafa koydu. Ona PC'nin pek çok iş arkadaşım tarafından kullanıldığını, bunlardan birinin her çeşit özel aile resimleri dahil, internet kafé müşterilerinin her çeşit resimlerini tarayıcıdan çıkardığını izah ettim. Kaç kişinin özel yaşamının gözler önüne serildiğini görünce, kendime, hükümete, A.B.D.'ye ve Ürdünlülere çok kızdım. Ayrıca, daha sonraki bir seansta [REDACTED] karşılıklı e-maillerimizle ilgili sorulara muhatap oldum. İşin gülünç yanı, Mehdi'nin ben tutuklanmadan önce bir email atması, Moritanya hükümetinin beni bu konuda sorgulaması ve benim de onlara kesin kanıtlarla bunda bir kötülük olmadığını izah etmemdi.* Ofise döner dönmez, [REDACTED] aşağıdaki emaili atmıştım: "Aziz Kardeşim! Lütfen email göndermeyi kes, çünkü İstihbarat e-maillerimizi okuyor ve acısını benden çıkarıyor." Açıkçası başıma bela almak istemediğimden, buna neden olabilecek tüm kapıları kapatmak istiyordum.

[REDACTED] neden bu emaili yazdın?" diye sordu.

Ona mesajı izah ettim.

"Hayır, hükümetin senin dostunla birlikte çevirdiğin işleri öğrenmesinden korktuğundan" diye aptalca bir yorumda bulundu.

"Pekâlâ, bu mesaj hem Mehdi'ye, hem de hükümete hitaben yazıldı. E-maillerimin hükümet tarafından okunduğunu biliyor ve her zaman hükümetin benim email trafiğimin bir kopyasını aldığını düşünüyordum," dedim.

* "Mehdi" ismi bu yerde iki defa sansürsüz geçiyor. Bu kişi muhtemelen Kerim Mehdi. Fas doğumlu Mehdi, Almanya'da yaşıyordu ve Yargıç Judge Robertson'un tutukluluğa itiraz kararına göre, 1992'de MOS ile birlikte Afganistan'a gitmişti. Mehdi, 2003'te Paris tutuklanmış ve Reunion Adası'nda bombalı eylem planlamaktan dokuz yıl hapse mahkûm edilmişti. Bkz., <https://www.aclu.org/files/assets/2010-4-9-Slahi-Order.pdf>; <http://articles.latimes.com/print/2003/jun/07/world/fg-terror7>; ve <http://news.bbc.co.uk/2/hi/africa/6088540.stm>.

“[REDACTED] yazarken bir kod kullanıyordun,” dedi.

“Peki, sizin kariyeriniz boyunca kodlanmış mesajlarla uğraştığınızdan ya da size bu konuda yardım edecek uzmanlarınız olduğundan eminim. Görüş oluşturmadan önce onlara danışın.”

“Hayır, kod konusunu bana senin açıklamayı istiyorum.”

“Kod yok; ne anlıyorsunuz, onu kastediyordum.” Ama benim Ürdünlü sorgucularla bir başka meselem daha vardı: Benim orijinal e-mailerim Almancaydı. Amerikalılar bunları İngilizce’ye çevirip Ürdünlülere göndermişlerdi. Onlar da İngilizce versiyonları Arapçaya çevirmişlerdi. Bu durumda, orijinal metin bozuluyor ve her çeviriyle birlikte olumsuz yorumlara daha geniş bir kapı açılıyordu.

Olumsuz yorumların sonu gelmiyordu. 2001 yazında, çalıştığım şirket bana Moritanya Cumhurbaşkanı’nın Tidjikja şehrine yapacağı ziyaret için teknolojik destek sağlama görevi vermişti. Beni istihdam eden aile Tidjikjalıydı. Dolayısıyla da şehrin refahı onların çıkarınaydı. Cumhurbaşkanı’nın ziyaretini canlı yayınlamak için, İnternet üzerinden çalışan küçük bir medya danışma merkezi kurduk. Şirket, iş arkadaşlarım ve benim Cumhurbaşkanı’na çok yakın görüldüğüm pek çok resim çekti. En yakın resimde, Cumhurbaşkanı “bilgisayarla sihirbaz gibi oynarken” ensem arkasından beni merakla izliyordu.

[REDACTED] “Cumhurbaşkanı’nı öldürme planları kuruyordun, diyebilirim” dedi.

Gülmekten kendimi alamadım. “Peki, niye öldürmedim?”

[REDACTED] “Orasını ben bilmem. Sen bana söyleyeceksin,” dedi.

“Bakın! Eğer ben kendi ülkemde cumhurbaşkanını öldürmeye çalışmışsam, bu ne sizi ne de Amerikalıları ilgilendirir. O zaman tek yapacağınız şey, beni ülkeme iade etmek. Benimle onlar uğraşsınlar.” Hem kızgın, hem de umutluydum. Kızgındım, çünkü A.B.D. ne olursa olsun bana bir suç yüklemek istiyordu. Umutluydum, çünkü ölüm cezası alayım diye beni ülkeme iade

edeceklerdi. Muhtemelen Amerikalılar daha iyi bir seçeneği hayal edecek durumda değillerdi. Ama Ürdünlüler Amerikalılar adına bulanık suda balık avlıyorlardı ve sorgucunuzun ne zaman olta attığına dikkat etseniz, boş atıp dolu tutmaya çalıştığından emin olabilirdiniz.

Daha kötü bir insan olmasa da, ██████████ makul bir sorgucu sayılabilirdi. Bu yüzden bana bir daha ne Cumhurbaşkanı'na suikast girişiminden ne de hard diskimdeki resimlerden söz etti. Bense, kendimi Moritanya'ya geri postalatmak için bu şüpheyi güçlendirecek şekilde hareket etmediğime ve kendimi suçlu göstermediğime pişman olmuştum. Bu, çılgın ve umutsuz bir fikirdi. Moritanyalıların oltaya düşeceğini sanmıyordum; çünkü benim cumhurbaşkanına suikast yapmaya kalkmadığımı iyi biliyorlardı. Ama Ürdün hapisanesinde durumum ne zaman kötüleşse, Moritanya'da bir operasyon hazırlığı yaptığımı ve patlayıcı gizlediğimi itiraf etmeyi düşünürdüm. Moritanya'ya geri gönderilmeye çalışma fikrini kafamdan atamıyordum.

Tavsiye almak için sorduğum gardiyanlarımdan biri, "Sakın ha!" dedi. "Sadece sabret ve Allah'ın her şeyi bildiğini unutma!" O zamana kadar, gardiyanlar arasında pek çok arkadaş edinmiştim. Bana haber havadis getirirler, Ürdün kültürünü, hapisane-deki işkence yöntemlerini ve sorgucuların nasıl adamlar olduklarını anlatırlardı.

Gözetimdekilerle iletişim kurmak kesinlikle yasak olmasına rağmen her zaman bu kuralları çiğnerlerdi. Bana en son fıkraları anlatır, sigara getirirlerdi ama ben sigara içmediğinden bu tekliflerini geri çevirirdim. Bana gözetimde tutulan diğer kişiler, davaları hakkında bilgi verdikleri gibi, özel yaşamları, evlilikleri, çocukları ve Ürdün'deki toplumsal yaşamdan da söz ederlerdi. Onlarla konuşa konuşa Amman'daki yaşam konusunda neredeyse her şeyi öğrendim. Ayrıca bana kütüphaneden en iyi kitapları da getirirlerdi. Hatta Amerikalıların yaşamlarını az çok biçimlendiren kitabı incelemek istediğimden, bana *İncil* bile getirdiler. Ürdün'de bir kısmı Kral'ın propagandasından başka bir şey

olmasa da oldukça saygın bir koleksiyona sahiplerdi. Kitaplar en çok gözaltındakilerin birbirleriyle mesajlaşmalarına yarıyor, kitapların içine yazdıklarıyla birbirlerini teselli ediyorlardı. Ben bunların hepsini ezberlemiştim.

Gardiyanların çoğu, Kral'a tarihsel bağlılıklarıyla ünlü Bedevi aşiretlerden toplanmıştı. Aylık maaşları sefalet ücreti sayılabilecek \$430'dı. Al gülüm ver gülüm! Bu maaş Ürdün'de en iyisi sayılabileceği hâlde, gardiyanlar başka bir gelir kaynağı olmadan aile geçindirmeleri zordu. Ancak on beş yıl çalıştıktan sonra, ya mevcut maaşının yarısına emekli olmak ya da maaşına biraz daha eklenerek işine devam etmek gibi bir seçeneğe sahipti. Gardiyanlar Ürdün'ün Elit Özel Kuvvetleri'ne bağlıydılar ve yurtdışında her çeşit eğitim alıyorlardı. Özel Kuvvetler'de hiç kadın yoktu.

gözaltındakileri hücreden hücreye nakletmek; sorguya, duşa ya da görüş günü olan her cuma görüşe götürmekten sorumluydular. Herkes ziyarete gelen ailesiyle görüşürken, ben her hafta bu haktan yoksun kaldığım için daha bir tuhaf oluyordum. Alt düzey gardiyanlar, nöbetlerden sorumluyken her cumartesi yapılan kantin alışverişinden sorumluydu. Sorumlu hücre hücre dolaşıp alışveriş listesini toplardı. Meyve suyu, süt, şekerleme, iç çamaşırı, havlu ve bunun gibi şeyler satın alabilirdiniz. Paranız varsa siparişiniz gelirdi; yoksa zaten liste bile vermezsiniz. Ürdün'e gönderildiğimde üzerimde \$87 vardı ki bu meblağ kantinden ortalama alışveriş yapmama yetecekmiş gibi görünüyordu. Bir keresinde, elindeki listeyle dolaşırken, ismim ve getirilen suçlama gözüme ilişti : “Terörist saldırılara katılma.”

İki günde bir beş dakikalık havalandırma hakkınız vardı. Neredeyse hiç havalandırmaya çıkmadım. Aslında zincirlenip gözü bağlı havalandırmaya çıkmanın hiçbir cazip yanı yoktu. Gözaltındakilerin saçları sık sık tıraş edilir ve her pazar gardiyanlar hücrelerimizi paspaslamamız için temizlik malzemesi getirirler; kendileri de koridoru paspaslardı. Hapishane pis değildi.

Hapishaneyi üç kişi yönetiyordu: Hapishane müdürü [REDACTED] ile iki yardımcısı, [REDACTED]. Bunlar GTMO Bay'deki [REDACTED] benzer bir rol oynuyorlardı. Görünüşe bakılırsa, İstihbaratçılardan bağımsız çalışıyorlardı. Oysa pratikte birlikte çalışıyor ve her biri kendi yöntemleriyle İstihbarat topluyordu. Müdür, geleneksel Bedevi sivillerin giysilerini giyen çok iyi bir adamdı. Her sabah hücrelerin önünden geçip hücrelerdeki herkese tek tek “Nasılsın bakalım. Bir ihtiyacın var mı?” diye sorardı. Her zaman beni aynı soruyla uyandırırđı.

Ürdün hapishanesinde kaldığım sekiz ay süresince, ondan bir defa su şişesi istedim, o da gönderdi. Kendi temizliğimde kullanmak için musluktan akan buz gibi suyu ısıtıcının üzerinde ısıtmak istemiştım. Gözaltındakileri tek tek kontrol etmesinin onun için iyi bir şey olduğunu düşünüyorum. Ne var ki, işkencelere de faal olarak katılan bir müdürün yardımıyla, gözaltındakilerin herhangi bir soruna çözüm bulma şansı gerçekte sıfırdı. Müdür, herkese günde üç öğün yemek verilmesini sağladı. Kahvaltı, yaklaşık olarak sabah 7’de, çoğu kez tavuk ve pilavdan oluşan öğle yemeği öğlen 1’de verilirdi. Akşam yemeği ise çayla birlikte verilen hafif bir öğündü.

[REDACTED] sürekli koridorda devriye gezip gardiyanların kurallara uyup uymadıkları dahil, herkesi kontrol ediyordu. [REDACTED] yakalama ve ev aramaları gibi Harici Operasyonlar dedikleri işlerden sorumluydu.

Sonra sorgucular vardı. Ürdünlü Sorgucular, “Terörizme Karşı Küresel Savaş” adı verilen operasyonun başından beri, Amerikalılarla yan yana çalışıyor, Ürdün’ün hem içinde hem de dışında insanları sorguluyorlardı.

Ortalama Ortadoğulu görünüşlerinden yararlandıkları Afganistan’da ajanları vardı. Başlangıçta, Ürdünlüler kirli işlerini yapacak potansiyel ortak olarak görülmüştü. Aslında Ürdünlülerin sorguyu kolaylaştırma aracı olarak yaygın işkence uygulamaları, Amerikalı otoriteleri etkilemiş gibiydi. Ama bir problem vardı:

Ürdünlüler herhangi birini alıp işkence yapmıyorlardı; ağır fiziki işkence yapmaları için sebeplerinin olması gerekiyordu. Amerikalıların günahları iyice arttığında, kirli işlerini kendi ellerine aldılar. Bununla birlikte, bir Ürdün Hapishanesi'nde tutuklu olmak bile zaten onarılamaz bir işkenceydi.

Ürdün'de üç sorgucum vardı. [REDACTED]

[REDACTED]. O, Ürdün'deki sorgu timine liderlik ediyor ve GTMO'da ve büyük ihtimalle Afganistan ve başka yerlerdeki tutsakları A.B.D. hükümeti adına bizzat sorguluyordu. GTMO'da Ürdünlü bir tutsaktan öğrendiğim gibi, Ürdün'de çok iyi tanındığı anlaşılıyordu. [REDACTED] Çok deneyimli olduğu görülüyordu: Dosyama bir kez gördükten sonra, "değerli" vaktini benimle harcamaya değmeyeceğine karar verdi ve bir daha beni görmeye bile tenezzül etmedi.

[REDACTED] birkaç seanstan sonra, "[REDACTED] tanırsın; senin tek problemin Kanada'da geçirdiğin zaman. Eğer Kanada'da hiçbir şey yapmadıysan, içerde işin ne" diye kestirip attı.

Bir Afganistan uzmanıydı; komünizme karşı savaş sırasında bu ülkede gizli ajan olarak eğitim kamplarına katılmıştı. Ben, 1991'de, Al Farouq'ta eğitim alırken, o Khalden'de öğrenci olarak gizli görevliymiş." Bütün Afganistan yolculuğumu didik

* "Sorgucular" alt başlığı verilen yerde, önünde "2" yazılı bu sansürlenmiş yer, muhtemelen ikinci Ürdünlü sorgucuyu tanıtıyor.

** Mahkeme zabıtları, MOS'un 1990 sonu ve 1991 başında, Afganistan'da Host yakınlarındaki al-Farouq eğitim kampında altı ay süreyle eğitildiğini ortaya koyuyor. O sırada, hem al-Farouq, hem de Khalden kampları, Kâbil'deki Sovyetlerin desteklediği hükümetle çatışan El Kaide savaşçıları eğitiyordu. MOS'un tutuklu-

didik ederek sorguladı ve verdiğim cevaplarla tatmin olduğunu gösterdi. Onun bütün işi buydu. 2001 kışında, A.B.D.'nin Mücahitleri ele geçirmesine yardım etmek için yine belki gizli görevle Afganistan ve Türkiye'ye gönderilmişti. 2002 yazında, yanında tomar tomar resimlerle geri geldiğinde onu gördüm. Afganistan'da benimle ve diğer tutsaklarla ilgili istihbarat toplamak da görevleri içindeydi. Ama dişe dokunur bir şeyler bulup gelmiş benzemiyordu. [REDACTED] bana resimleri gösterdi. Kimseyi tanımadım ve kendimi kötü hissettim. Bana neden 100'den fazla resmi göstermişler ve ben hiçbirini tanımamıştım? Bu anlamsızdı. Genellikle, sorgucular sizinle temastaki insanlar hakkında soru sorarlar. Dolayısıyla, en azından bir resmi tanımaya karar verdim.

"Cemal Abdül Nasır bu," dedim.

[REDACTED] sinirlenerek, "Sen bizle kafa buluyorsun, değil mi?" dedi.

"Yo, hayır, sadece ona benzediğini sanmıştım." [REDACTED] Daha ben doğmadan ölmüş eski bir Mısır cumhurbaşkanıdır."

[REDACTED] "Bu kişiler senin gibi aynı çeteden," dedi.

"Belki. Ama ben onları tanımam etmem," dedim. Bundan sonra fazla söz etmedi; [REDACTED] sadece Afganistan'daki macerasını anlattı. Ona daha çok konuşması için gaz vererek, "Sen cesursun" dedim.

[REDACTED], içtiği sigaranın koyu dumanı içinde, "Bildğin gibi, Amerikalılar ısı güdümlü olarak hedeflerini bulan akıllı

luğa itiraz davasını gören temyiz mahkemesinin kararında yazıldığı gibi, "Salahi Mart 1991'de bağlılık yemini ettiğinde, El Kaide ve Amerika Birleşik Devletleri ortak bir hedefi paylaşıyordu: İkisi de Afganistan'ın Komünist hükümetini devirmek istiyordu." Bkz., <http://www.aclu.org/files/assets/2010-4-9-Slahi-Order.pdf>; ve <http://caselaw.findlaw.com/us-dc-circuit/1543844.html>.

* Mısır'ın ikinci cumhurbaşkanı Nasır, 1970'de öldü. Buradaki sansür özellikle saçma görünüyor.

silahlar kullanıyorlar. Pek çok kardeş ele geçirildi,” diye anlattı. O seanstan sonra [REDACTED] bir daha hiç görmedim.

[REDACTED]; Onun gerçek ismini biliyorum.*

Bum! Suratıma bir tokat atıp yüzümü duvara itti. Belki de acıdan çok yılgınlıktan hıçkırığa hıçkırığa ağladım.

“Sen de adam mısın lan! Daha sana yerleri yalatacağım. Bana ananın amından çıktığın andan başlayıp bütün hikâyeni anlatacaksın” diye devam etti. “Bu gördüklerin göreceklein yanında hiç kalır!” Hayatımda gördüğüm en büyük yalancı olsa da söyledikleri doğrudu. O kadar çok yalan söylüyordu ki kendi kendisiyle çelişiyordu. Çünkü belli bir konuda en son ne yalan söylediğini unutuyordu. Söylediklerine inandırıcılık kazandırmak için sürekli yemin ediyor ve Allah’ın adını ağzına alıyordu. Her zaman inanıyormuş gibi yapsam da onun bütün bu palavralarına inandığımı düşünüp düşünmediğini hep merak etmiştim. Benim kötü adam olduğumu itiraf eden El Kaide’den büyük balıklar yakalamışmış; konuşmaları hâlinde böyle adamları binlerce kez hapisneden tahliye ettirmişmiş! Komik olan her zaman bu adamları tutuklatıp zaten tahliye ettirmiş olduğunu unutmasıydı.

“Kuzen’in Abu Hafs’ı ben tutukladım. O da bana bütün doğruları anlattı. Sahiden bana ‘Sakın elini sürme. Sana bütün bildiklerimi anlatacağım. Ben yapmadım, o yaptı’ dedi. Bana senin hakkında kötü şeyler anlattı. Bunun üzerine ona Allahaismarladık diyerek, gizlice Moritanya’ya gönderdim. Orada birkaç

* “3” numara. Bu sansürlenmiş yerde, MOS’un Ürdün’deki baş sorgucusu olduğu anlaşılan Ürdünlü sorgucuyu tanıttığı görülür. 2005 yılındaki ARB oturumunda, MOS Ürdün’deki baş sorgucunun “genç” ve “çok açık tenli bir adam” olduğunu söylemişti. Bu özel sorgucu, “onunla konuşmayı reddettiğim için, değişik zamanlarda iki kere suratıma vurdu ve beni defalarca beton zemine itti” ve “beni ağır işkencelerle tehdit edip... işkence yaptıkları bir odaya götürdü. Orada çok dayak yemiş biri çocuk gibi ağlıyordu,” şeklinde ifade vermişti. ARB transkripsiyonu, 21.

hafta sorgulandıktan sonra serbest bırakıldı. Fakat sen farklısın. Sen istihbarat vermemekte direniyorsun. Seni çölün ortasındaki gizli siyasi hapishaneye nakledeceğim. Hiç kimse izini bulamayacak.” Ben bu rezillikleri defalarca dinlemek zorunda kalmıştım. Sadece tutuklama ve serbest bırakma tarihlerini değiştirip duruyordu. Hayali o kadar genişti ki güya benim hakkımda bilgi vermiş olan [REDACTED] ve diğer kişileri de tutuklamıştı. Onun için ne güzel; beni dövmedikçe ya da küfretmedikçe iyi. Onun *Bin Bir Gece Masalları*’m dikkatli dinlemekten başka çare yok!

[REDACTED] ” sorguladığım A.B.D.’den yeni geldim” diye açıkça yalan söyledi.

“İyi o zaman, çünkü beni tanımadığını size söylemiştir.”

“Hayır, tanıdığını söyledi.”

“Tamam, öyleyse bu siz ilgilendirmez. Size göre, ben A. B.D.’ye karşı suç işlemişim. Öyleyse beni ya hemen A.B.D.’ye gönderin ya da ülkenize karşı ne yapmışım, söyleyin,” diye kesin konuştum. Onunla hiçbir yere gitmeyen boş konuşmalardan ve Milenyum Komplosu’yla hiç alakam olmadığını ikna etmeye çalışmaktan bıkkınlık gelmişti.

[REDACTED] “Ben Amerikalılara çalışmıyorum ki. Bazı dostların ülkeme saldırmak istiyor. Ben de bir sorgu tekniği olarak sana dolaylı sorular soruyorum” diye yalan söyledi.

“Ülkenize saldırmak isteyen dostlarım kimlermiş?” diye merakla sordum.

“Sana isimlerini veremem!”

“Ülkenize saldırmaya çalışan ben olmadığımı göre, beni suçlamanız için bir sebep yok. Ben dostlarım değilim. Ama olaylara bir anlam vermeye çalışırsanız, sorgu odası size göre bir yer değildir. [REDACTED] ne zaman bana birilerini tutuklamış olduğunu söylese, o kişinin hâlâ serbest olduğunu biliyordum.

Bana karşı sadece iki defa fiziksel şiddet uygulamış olmasına rağmen, belki de fiziksel acıdan daha kötü diğer yöntemlerle

beni dehşete düşürmeye devam ediyordu. Sorgulandığım odanın yanında zavallı bir tutuklu getirtip, yardımcısına tutuklu bebek gibi ağlayıncaya kadar sopalatıyordu. Ne berbat bir numara! Bu insana acı veriyordu. Titremeye başlıyor, yüzüm kızarıyor, tükürüğüm yeşil hurma gibi acılaşıyor, dilim damağım kuruyordu. Aşırı korkutulduğumda her zaman bu semptomları yaşıyordum ve sürekli korku beni katılaştırıyormuş gibi görünmüyordu. Depresyonum tavana vuruyordu.

“Yan odada olanları duyuyor musun?”

“Evet.”

“Seni de eşek sudan gelene kadar benzetelim mi?” Az kal-sın evet diyecektim. Başka birisinin acı çektiğini çaresiz izlemek benim için çok zordu. Yetişkin birinin bebek gibi ağladığını duy-mak kolay değildi.

Yapmacık bir rahatlıkla, “Niçin? Sizinle konuşuyorum ya!” dedim. Bir kere, yan odadaki kardeş de sorgucusuyla konuşu-yordu. ██████████ pis pis sırtıp hiçbir şey olmamış gibi sigara içmeye devam etti.

O gece işbirliği yapacak kadar uysallaşıp sessizleştim; içim-deki mantıklı ve eleştirmen insan bir anda yok oldu. ██████████ ne yaptığını biliyordu; anlaşılan uzun süredir bu işin kompetanı olmuştı.

İşkence görenlerin çılgılık ve iniltilerini, işkencecilerin bağır-tılarını işitmem için beni işkence odalarının yanından geçirdi. Bereket, gözaltındakileri görmeyeyim diye gardiyanlar gözbağı-mı çıkarmamışlardı. Onları görmeme izin yoktu. Ama zaten ben acı çeken bir kardeşimi ya da aslında bir insanı görmek istemez-dim. Hazreti Muhammed (S. A V.) demişti ki: “Dünyada insanla-ra işkence edenlere Allah ahirette azap verir.” Bundan anladığım kadarıyla, kişinin dini fark etmiyor.

Bana vurduktan sonra, onunla konuşmayı reddettiğimde, ██████████ beni “Seni Köpek Balığı Havuzuna atacağım” diye tehdit etti.

“Beni tanıımıyorsunuz. Allah’a bir daha sizinle konuşmaya-
cağına dair yemin ettim. Haydi, bana işkence edin. Beni öldür-
seniz de konuşturamayacaksınız. Elde ettiğiniz bilgilere gelince,
geçmişte sizinle yaptığım işbirliğinin her ânı için pişmanlık du-
yuyorum.” dedim.

“Bir kere, o işbirliği dediğin şeyi senden zorla elde ettik.
Başka seçeneğin yoktu. Gelecekte de olmayacak. [REDACTED]
“Seni konuşturacağım” dedi.

[REDACTED] beni duvara itip iki yanağıma da tokat atmaya
başladı. Ama hiç acı duymadım. Bana var gücüyle vurmadığını
anlamıştım. Adam boğaya benziyordu; gerçekten patlatsa otuz
iki dişimi elime verebilirdi. Vururken, bir yandan da sorularını
soruyordu. Ne sordukları aklımda kalmamış; ama verdiğim ce-
vaplar hâlâ hatırımda. Tek cevabım vardı.

“Ene’l-Bâri’a, Ben masumum.” Onu çıldırttım ama beni ko-
nuşturmayı başaramadı.

“Şimdi hiç vaktim yok. Fakat yarın sana gününü gösterece-
ğim,... çocuğu” diyerek hemen odadan ayrıldı.

Nöbetçi gardiyan beni hücreme geri götürdü. Gece yarısıy-
dı; seccademe oturup geç saatlere kadar *Kuran* okudum ve dua
ettim. Okuduklarıma zor konsantre oluyordum. “Köpek Balığı
Havuzu “hiç aklımdan çıkmıyordu? Elektrik verilen havuzları
duymuştum; bunların Mısır’da kullanıldığını biliyordum. Fakat
“Köpek Balığı Havuzu” kulağa çok berbat geliyordu.

Ama randevu vakti geldi çattı ama kimse beni işkenceye gö-
türmedi; bir gün, iki gün, üç gün! Benim için hiçbir şey değişme-
di; sadece kendimi baskı altında hissettiğim her seferinde olduğu
gibi iştahsızlıktan yemek yiyemedim. Sonradan aynı hapishane-
de elli gün kalmış olan GTMO’daki bir Ürdünlü tutsaktan, Kö-
pek Balığı Havuzu diye bir şey olmadığını, ama Filistin askısına
almak, saatlerce dayak atmak ve tutukluları aklını kaçırmaya
kadar günlerce uykusuz bırakmak gibi başka acı verici işkence
yöntemleri olduğunu öğrendim.

██████████ “Ürdün’de ellerinde kanıt olmadan işkence yapmazlar,” dedi. ██████████ “Eğer benim ne yaptığımı bilselerdi, seni tutuklamaya bile tenezzül etmezlerdi. Bunu onlara söyleyen Amerikalılar” diye devam etti.

██████████ “İşkence gece yarısı başlayıp şafak söküneceye kadar sürüyordu. Hapishane müdürü, sorgucular ve gardiyanların hepsi işkence yapıyordu,” dedi. ██████████ verdiği bilgi benim gördüklerimle tutarlılık gösteriyordu. Ben şahsen dayak seslerini duyuyordum; ama tutukluların Filistin askısına alınıp alınmadıklarını ve dayakların zamanını bilemiyordum. Uykusuz bırakma örneklerine de tanık oldum.

Dostluk kurduğum gardiyanlardan biriyle konuşurken, bir gün gecenin geç saatlerinde sanki Kung Fu yaparmış gibi bedenlerindeki bütün enerjiyi yüksek sesle boşalttıkları sert bir eğitim yapan insanların sesleri kulağıma çalındı. Ağır bedenlerin yere vurduğunu işittim. Çok gürültülü ve ██████████ çok yakındı.

Gardiyanlardan birine, “Bu kadar geç vakitlerde mi eğitim yapıyorsunuz?” diye sordum. Adam daha ağzını açmadan, baştan aşağı Ninja kıyafetleri giymiş bir başkası ortaya çıktı. Gardiyan ona baktı ve gülümseyerek bana döndü.

“Bu adamı tanıyor musun?” diye sordu. Nezaketen gülümsedim.

“Hayır” Yeni gelen maskesini çıkardı. Şeytanın ta kendisiymiş gibiydi. Korkudan yarı alaycı gülümseyişim kahkahaya dönüştü. “Tabii ya, birbirimizi tanıyoruz” dedim.

Gardiyanım espriyle karışık “██████████ şimdi eğitim yapıp yapmadığınızı merak ediyor da” dedi.

Dalgasını geçerek, “Evet! Sende bizle birlikte eğitim yapmak ister misin? Spor yapmaktan hoşlanan çok tutuklumuz var dedi. Şu spor dediği şeyin işkence olduğunu hemen anladım. Kahkaham tekrar gülümsemeye ve gülümseyişim de dudaklarım kenetli bir diş bilemeye dönüştü. Umutsuzluk, korku ve telaşımı göstermek istemedim.

“Hayır, ben böyle çok iyiyim,” dedim. Şeytan işine geri dönünce, gardiyana sordum: “Neden böyle bir işte maske kullanırlar ki?”

“Kimliklerini gizli tutmak istiyorlar. Ürdün’de böyle şeyler yaparı öldürürler.” Haklıydı: Gözaltıların çoğu suçlu oldukları için değil, az buçuk bir şeyler bildikleri içindi. Dolayısıyla bu kişiler er ya da geç serbest bırakılacaklardı. Keşke bu tür kötülüklerden haberim olmasaydı. Yetişkin insanların bebekler gibi ağladığını dinlerken uyumam imkânsızdı. Kulaklarımı nasıl kapatırsam kapatayım, başımı nereye koyarsam koyayım, hiçbir şey fayda etmiyordu. İşkence devam ederken uyuyamıyordum. İyi olan bir şey varsa, o da her gün işkence yapılmaması ve seslerin her zaman hücreme kadar gelmemesiydi.

Şubat 2002’de, Ürdün Kontrterör Daire Başkan’na karşı bir suikast girişiminde bulundular.* Adam az kalsın ruhunu teslim edecekti. Birileri, Ürdün’deki İslami hareketin en büyük hedefinin arabasının şasisine zaman ayarlı bir bomba yerleştirmiş. Bomba, adamın eviyle bürosu arasındaki yolda patlamak üzere ayarlanmış –patlamış ta. Ama sonrası bir mucize gibiymiş. İşe giderken, Başkan sigara almak istemiş. Şoförü bir dükkânın önünde durmuş ve bir paket sigara almak için arabadan inmiş. Başkan da nedense şoförle birlikte inmesi gerektiğini hissetmiş. İkisi de otomobilden iner inmez, bomba infilak etmiş. Kimsenin burnu bile kanamamış, ama araç pert olmuş.

Soruşturma bir şüpheliye götürmüş, ama gizli polis adamı bulamamış. Ancak Terörizme Karşı Savaş’ın Kralı’na yapılan eylem öyle bırakılamayacağından, şüpheliler tutuklanmalı ve suçlu taraf bulunmalıymış. Ürdün gizli servisi büyük başın intikamını almalıymış. Zanlının kendi hâlindeki erkek kardeşi, rehin olarak

* Basında çıkan haberlerde, burada anlatıldığı gibi 20 Şubat 2002’de, Amman’da Ürdün Kontrterör daire başkanı General Ali Bourjaq’ı hedef alan bir suikast girişiminden söz ediliyor. Örneğin, bkz., <http://weekly.ahram.org.eg/2002/576/re72.htm>.

alınmış ve biraderi teslim oluncaya kadar işkencede kalmış. Özel Kuvvetler gönderilmiş, masum çocuğu kalabalık bir yerde tutuklayıp herkesin gözü önünde akıl almaz bir şekilde dövmüş. Üyelerinden biri hükümete saldırmaya kalkarsa, bir ailenin başına ne gelebileceğini halka göstermek istemişler. Çocuk hapishaneye kapatılmış ve sorgucusu tarafından her gün işkence yapılmış.

Sorgucu, “Benim için hava hoş; kardeşin teslim oluncaya kadar ben işkenceye devam ederim” demiş. Çocuğun ailesine çocuğu ziyaret etme izni verilmiş, ama bu insani nedenlerden değil, sorgucunun ailenin çocuğun berbat durumunu görüp şüpheli oğullarını teslim etmesini sağlamasını istediğinden kaynaklanıyormuş. Aile yıkılmış; ertesi gün şüphelinin aile evinde kaldığı duyumu alınmış. Gece geç saatlerde eve operasyon yapılmış ve şüpheli tutuklanmış. Ertesi gün de şüphelinin kardeşi salıverilmiş.

Sorgucu çocuğa “Birileri sana bu yara bereler de ne diye sorsa, ne diyeceksin söyle bakalım” demiş.

Çocuk, “Hiçbir şey söylemeyeceğim” diye cevaplamış.

“Bak, biz genelde insanları işkence izleri iyileşene kadar tutarız. Ama ben seni şimdi serbest bırakacağım. Git, beni nereye şikâyet edersen et. Ne yaptıysam bir teröristi yakalamak için yaptım. Şimdi gidebilirsin; serbestsin!” Çocuğun ağabeyine gelince, kontrterör daire başkanı onunla bizzat ilgilenmiş: Onu tam altı saat boyunca dövmüş. Buna şeflerinin gözüne girmek isteyen diğer sorgucuların yaptıkları dahil değilmiş. Ben bütün bunları hapishanenin göze batacak kadar kalabalıklaştığı dikkatimi çektiğinde, olup biteni sorduğum gardiyanlardan öğrendim. Kimseyi görebildiğimden değil. Fakat karavanadaki yemekler çok azalıyordu. Gözaltına alınanlar ne zaman hücremin önünden geçirilseler, gardiyanlar benim mazgal deliğini kapatıyorlardı. Ayrıca nöbet değişiklikleri de her zamankinden fazlaydı. Durum 2002 yazında düzelmeye başladı.

O zamana kadar, Ürdünlülerin benimle işi genelde bitmişti. [REDACTED] benimle ilgili sorgu seanslarını bitirdiğinde, ifadelerimi uzatarak “İfadelerini oku ve imzala” dedi.

“Okumaya gerek yok, size güveniyorum” diyerek yalan söyledim. İmzalama ya da reddetme seçeneği olmayan bir şeyi neden okuyacakmışım ki? Hiçbir hâkim bir Ürdün Askerî Cezaevi gibi bir hapishanede zorla alınmış bir ifadeye itibar etmez.

Yaklaşık bir hafta sonra, [REDACTED] beni güzel bir odada sorguya aldı. “Dosyan kapandı. Yalan söylememişsin. İşbirliği yaptığın için de teşekkür ederim. Bana gelelim; seninle işim bitti. Ama ne zaman evine döneceğinin kararı amirime kalmış. Umarım, uzun sürmez.”

Haber beni mutlu etti. Bekliyordum ama bu kadar çabuk değil.

“Bizimle çalışmak ister misin?” diye sordu.

Yarı doğru, yarı yalan söyleyerek “İsterdim, ama ben gerçekte böyle bir iş için gerekli donanımlara sahip değilim” dedim. Beni iyilikle ikna etmeye çalıştı. Ben de en samimi hâlimi takınarak, İstihbarat işi için fazla aptal olduğumu söyledim.

Ama Ürdünlüler soruşturma sonuçlarını A.B.D. ile paylaşp onlara dosyayı gönderdiklerinde, A.B.D. aldığı dosyayı Ürdünlülerin suratına fırlattı. Ürdün hapishanesindeki son iki ayımda, [REDACTED] “nerede kalmıştık?” diye geldiğinde, Sam Amca’nın öfkesini binlerce kilometre öteden hissettim. Sorgulara yeniden başladı. Elimden geldiğince, dilimin döndüğünce kendimi anlatmaya çalıştım. Kimi zaman konuştum, kimi zaman konuşmayı reddettim. Günlerce açlık grevi yaptım, ama [REDACTED] beni işkence tehdidi altında yemeye zorladı. Ürdünlüleri beni ülkeme geri göndermeye mecbur etmek istediysem de başaramadım. Galiba yeterince kararlı değilim.

BEŞ

GTMO

Şubat 2003 – Ağustos 2003

İlk “Mektup” ve İlk “Kanıt” . . . Terör Gecesi . . .

DOD (ABD Savunma Bakanlığı) Devralıyor. . . 24 Saat Vardiyalı Sorgular. . . Kaçırılma İçinde Kaçırılma . . . Arap-Amerikan Partisi

“Kurallar değişti. Eskiden suç olmayan şimdi suç sayılıyor.”

“Ama ben suç işlemedim. Sizin yasalarınız ne kadar sert olursa olsun, ben bir şey yapmadım.”

“Peki ya sana kanıt gösterirsem?”

“Gösteremezsin. Eğer gösterirsen, sizinle işbirliği yaparım.”

■■■■■ bana ■■■■■ içindeki en kötü insanları gösterdi. On beş kişi vardı; ben 1 numaraydım; 2 numara ■■■■■ idi.*

* 2005 yılındaki ARB oturumunda, MOS heyete şu ifadeyi verdi: “O zaman General Miller döneminde, GTMO Bay’de FBI vardı; GTMO’da gözaltındaki en tehlikeli şahıslar listesi yapmışlardı. 15 kişilik olan listede bilin bakalım ben kaçınıcıydım? BİR numara. Sonra [sansürlü] liderliğinde bir FBI timi gönderiler. Özellikle benim dosyamda onunla birlikte çalıştık... Bana kamptaki BİR numara olduğumu söylediğinde, benimle dalga geçtiğini sanmıştım. Ama adam yalan söylememiş. Daha sonraki olayların kanıtlayacağı gibi, doğruyu söylemiş. 22 Mayıs 2003’e kadar benimle kaldı.” ARB transkripsiyonu, 24.

kanıtlar var,” demişlerdi. ████████ sorgucularının aptallığına kahkahalarla gülmüştü. “Benim bir bilgisayar uzmanı olduğumu unutmuşsunuz. A.B.D. hükümetinin bana bir pasaport hazırlaması çocuk oyuncağı,” demişti. Sorgucular pasaportu hemen bir yere kaldırmış ve bir daha konu bile etmemişlerdi.

Böylesi senaryolar hükümetin benimle ilgili bir şeyler düzenleme peşinde olduğu konusunda beni epeyce paranoyaklaştırmıştı. Bir Üçüncü Dünya ülkesinden geldiğimden, polisin hükümetin siyasal rakiplerini etkisizleştirmek için nasıl üzerlerine olmadık suçlar attıklarını biliyorum. Mahkemeyi kurbanın şiddet hazırlığında olduğuna inandırmak için birilerinin evine gizlice silah yerleştirmek yaygındır örneğin.

██████ “Hazır mısın?” dedi.

Kendime hâkim olmaya çalışırken, “Ev-vet!” dediysem de kızaran yüzüm ne durumda olduğumu açığa vuruyordu. ████████ play tutuşuna bastı ve biz filmi izlemeye başladık. Kendimi Timbaktu’da bir A.B.D. tesisini havaya uçururken görüp sandalyeden fırlamaya hazırlanmıştım. Oysa film bambaşka bir şeyle ilgiliydi. Usama bin Laden, tanımadığım bir arkadaşına 11 Eylül saldırısını anlatıyordu. Arapça konuşuyorlardı. Sorgucular altayazılarla yetinmek zorundayken, konuşmaları anlamanın keyfini çıkarıyordum.

UBL ve diğer eleman arasında geçen kısa bir konuşmadan sonra, bir TV yorumcusu bu bandın ne kadar tartışmalı olduğunu söylüyordu. Çok kalitesiz olan bandın A.B.D. kuvvetleri tarafından Celalabat’taki bir hücre evinde ele geçirildiği söylenmişti.

Ama mesele bu değildi. Öfkeyle “Bu rezaletle ne işim olur ki?” diye sordum.

██████ “Gör bak, 11 Eylül’ün arkasında Usama bin Laden var,” dedi.

“Benim Usama bin Laden olmadığımı anlıyorsunuz, değil mi? Bu sizinle Usama bin Laden arasında; beni ilgilendirmez. Ben bu işte yokum.”

“Onun yaptığı şeyin doğru olduğunu düşünüyor musun?”

“Hiç umurumda değil. Usama bin Laden’i yakalayıp onu cezalandırın.”

“Olanlar karşısında ne hissediyorsun?”

“Onun bir parçası olmadığımı hissediyorum. Bu davada başka hiçbir şeyin önemi yok!” [REDACTED] Blok’a geri döndüğümde, arkadaşlarıma bana karşı getirdikleri “kesin kanıt”ın maskaralıktan başka bir şey olmadığını söyledim. Ama kimse için sürpriz değildi bu; çünkü gözaltındakilerin çoğuna bu gibi oyunlar oynanmıştı.

[REDACTED] ve yardımcısıyla görüşmelerim sırasında, temel hakkım olduğuna inandığım bir konuyu açtım.

“Beyler, siz bana gelen mektupları neden yasaklıyorsunuz?”

“Kontrol ettim, sana hiç mektup gelmemiş!”

“Ailemin bana cevap vermeyi reddettiğini mi söylemeye çalışıyorsunuz?”

Bloktaki kardeşler bana üzülmüyorlardı. Hemen hemen her gece rüyamda ailemden mektup geldiğini görüyordum. Her zaman rüyalarımı yan hücredekilere anlatırdım. Rüya yorumcuları bana sürekli umut verirler, ama mektup filan gelmezdi. “Rüyamda ailemden mektup geldiğini gördüm” lafını diğerlerinden çok sık duyardım. Ben her seferinde havamı alırken, diğer tutsakların ailelerinden gelen resimlere baktığını görmek çok ağırıma giderdi. Onların mektup almasından değil. Tersine, onlar adına mutlu oluyor, kendi annemden gelmiş gibi mektuplarını okuyordum. Yeni gelen mektupları bütün blokta dolaştırıp âşıklar arasındaki en mahrem olanları bile herkese okutmak âdet olmuştu.

[REDACTED] beni işbirliğine çekmek için geberiyor ve sorunumu tutsaklara açtığımı biliyordu. Bu yüzden posta dağıtan askerlerle birlikte bana küçük bir oyun hazırlamıştı. Oyun başarıyla tezgâhlanıp sahnelendi: Akşamüzeri 5’te, posta dağıtan er hücremin kapısına gelip sözde erkek kardeşimden gelen mektubu uzattı. Ben daha mektubu okumadan, bloğa bağırdım:

“Ailemden mektup geldi. Bakın, rüyalarım gerçek oldu. Ben size dememiş miydim?” Her yerden tutsak arkadaşlarım bağırdı: “Tebrikler, okuman bitince bana ver!”

Heyecanla okumaya başlar başlamaz şok oldum. Mektup kötü bir oyundu. Ailemden değildi, istihbaratçıların elinden çıkmıştı.

“Sevgili kardeşler, mektup almadım, sizlerden özür diliyorum!”

Bir komşum “Piçler, bunu diğer tutuklularla birlikte yapmışlardır” dedi. Ama sahtekârlık o kadar beceriksizce ve profesyonellikten uzak yapılmıştı ki yemi en salak insan bile yutmazdı. Birincisi, o isimle bir erkek kardeşim yoktu. İkincisi, benim isim yanlış yazılmıştı. Üçüncüsü, ailem yakın da olsa mektubu yazanın belirttiği yerde yaşamıyordu. Dördüncüsü, ailemin her ferdinin sadece el yazılarını tanımakla kalmıyor, ama her birinin kendi fikirlerini nasıl kâğıda döktüğünü de biliyordum. Mektup bir tür vaaz gibiydi: “Ataların gibi sabırlı ol ve Allah’ın seni mükâfatlandıracağına olan inancını koru.” Benimle kafa bulan ve duygularımla oynayan bu girişime çok bozulmuştum.

Ertesi gün, [REDACTED] beni sorguya çekti.

“Ailenden ne haber?”

“Herhalde iyidirler.”

“Mektup alman için epey uğraştım!”

“Çok teşekkür ederim; iyi bir uğraştı ama bu mektup oyunu sizin tezgâhınızsa, izin verin de size biraz nasihat edeyim.”

“Sen neden bahsediyorsun?”

Gülümsedim. “Gerçekten haberiniz yoksa, bir şey diyemem. Ama bir mesaj tezgâhlayıp sevgili ailemle ilişki kurduğuma inan-dırmaya çalışılması çok bayağı bir oyun!” diyerek garip mektubu onlara iade ettim.

[REDACTED] “Böyle bir halt yemem,” dedi.

“Neye inanacağımı bilmiyorum. Ama ben Tanrı inancı olan biriyim ve eğer ailemi bu dünyada görmezsem, öbür dünyada göreceğimi umarım. Öyleyse, bu konuda endişelenmene gerek

yok. Dürüstçe söylemem gerekirse, [REDACTED] bu pis oyuna katılıp katılmadığına dair herhangi bir kanıtım yoktu. Fakat bütün meselelerin [REDACTED] boyunu çok aşacağını gerçekten biliyordum; perde gerisinde çalışan bir grup vardı.* [REDACTED], aracılığıyla benim dosyamdan sorumluydu. Ama onun rızası, hatta bilgisi olmadan diğer [REDACTED] tarafından birkaç defa sorguya alınmıştım. Ailemden beklediğim mektuplara gelince, 14 Şubat 2004'te, Moritanya'daki evimden kaçırılışımın üzerinden tam 816 gün geçtikten sonra ilk mektubumu, Kızılhaç mesajını aldım. Elime ulaştığında, mesaj yedi aylıktı.

[REDACTED] bir gün "Sana kanıtı parça parça göstereceğim," dedi. "Senin katıldığını bize söyleyen El Kaide'nin büyük başlarından biriydi."

"Madem bir tanışınız var, o zaman, bana soru sormayınız derim. Beni sadece mahkemeye çıkarın ve canıma okuyun," dedim. "Tanışınıza göre, ben ne yapmışım?"

"Komploya katıldığını söyledi." A.B.D.'ye karşı Büyük Komplo lafından sıkıldım. Onunla ne kadar tartışırsam tartışayım, [REDACTED] bana tutunacak bir dal bırakmadı.

[REDACTED] gelince, iddiacı bir adamdı. [REDACTED] "Eğer hükümet senin kötü işler yaptığını inanırsa, seni Irak'a ya da Afganistan'a geri gönderirler," dedi.**

* Gerçekten de "perde gerisinde çalışanlar" vardı. FBI hâlâ MOS'un sorgusunu yönetmekle birlikte, DOJ IG 2003 ilkbaharında, "Askerî İstihbarat personelinin Slahi'nin Poulson ve Santiago ile birçok görüşmesini bir gözlem odasından izlediğini" ve MI (Askerî İstihbarat) ajanlarının FBI'ın anlaşma sağlama (rapport-building) yaklaşımından şikâyet ettiklerini bulmuştu. Senato Silahlı Hizmetler Komitesi (Senate Armed Services Committee), Askerî sorgucularının Ocak 2003'te MOS için bir "Özel Sorgu Plan" taslağını dolaşıma sokmaya başladıklarını raporuna yazmıştı. DOJ IG, 298; SASC, 135.

** Bu, ABD Adalet Bakanlığı Genel Müfettişi'nin (DOJ's Inspector

“Öyleyse, eğer bana işkence yaparsanız, işitmek istediğiniz her şeyi size söylerim?”

■■■■■, “Hayır, bak: Bir anne çocuğuna yanlış bir şey yaptın mı diye sorarsa, çocuk yalan söyleyebilir. Ama çocuğunu döverse, çocuk itiraf edecektir,” diye cevapladı. Bu benzetmeye verecek cevap bulamadım. Her neyse, aleyhimde ifade veren “El Kaide büyük başı” ■■■■■ çıktı.* Denildiğine göre, ■■■■■, korsanlar arasında bulunan diğer iki kişiyle birlikte, onun da Çeçenistan’a gitmesine yardım etmişim; oysa bu doğru değildi. ■■■■■ Almanya’da bir iki defa gördüysem de adını bile bilmiyordum. Onların Çeçenistan’a gidişlerine yardımcı olduysam bile bu da suç değildi. Ama benim onlara yardım ettiğim filan yoktu.

O sırada, ■■■■■ tutuklanmasından sonra ■■■■■ korkunç işkence gördüğünü işitmiştim. Onunla birlikte Karachi’de ele geçen tanıklar demişlerdi ki: “Öldüğünü sandık. Bizden ayrılincaya kadar, gece gündüz çığlıklarını ve iniltilerini duyduk.” Hatta onun işkenceyle öldürüldüğüne dair kampta söyleniler dolaşıyordu. Yurtdışında işkencenin yaygın bir uygulama

General) Santiago dediği ajan olabilir. GM (IG), MOS’un “Santiago’ya ‘iyi bir adam,’ dediğini yazdığı raporunda, MOS’un soruşturma görevlilerine “Santiago’nun Slahi’ye hakkındaki suçlamaların kanıtlanması hâlinde Irak ya da Afganistan’a gönderileceğini söylediğini” kaydetti. DOJ IG, 296.

- * Burası muhtemelen Ramzi bin al-Shibh’e atıftır. MOS, ARB oturumunda açıkladığı gibi, el yazmasının başka yerlerinden de bin al-Shibh’in CIA’in gizli üslerinde gördüğü muameleyi bin al-Shibh ile birlikte ele geçirilip Guantánamo’ya nakledilmeden önce onunla birlikte bu gizli üslerde tutulan tutsaklardan öğrendiğini anlatır. MOS, ARB heyetine “Ramiz [*aynen böyle yazılı*] ile birlikte yakalanan Yemenli biri”nin kendisine, “Ramiz’e işkence yaptılar. Biz her gece çığlıklarını duyduk; her gece iniltilerini duyduk” dediğini söyledi. ARB transkripsiyonu, 25; ayrıca, bkz., MOS el yazması (manuscript), 83, 294.]

olduğu ve profesyonelce yürütüldüğü açık. Ben, birbirini tanımayan tutsaklardan o kadar çok şey duydum ki bunların yalan olması imkânsız. Göreceğiniz gibi, ben de GTMO’da diğer tutsak arkadaşlarım gibi işkence gördüm. Allah bize hayırlı mükâfat versin.

“Ben işkence yapıldığına inanmam,” dedi. Onunla Ramzi’nin işkence gördüğüne dair bilgimi paylaşmadım. Ama hükümetin ben dahil, ve sorgularımızı işkenceyle kolaylaştırmak için yurtdışına göndermesi, hükümetin işkenceye inandığı anlamı taşıyordu. inandığının, savaş sırasında A.B.D.’nin sert adaleti karşısında pek bir ağırlığı yoktu.

nihayet hükümetinin beni hapiste tutma nedenlerini açıklayacağına dair söz vererek çıkageldi. Ama bana herhangi bir suçlama göstermedi. Mart 2002’de, CNN benim 11 Eylül korsanları arasındaki iletişimi, ana sayfamın ziyaretçi defteri aracılığıyla kolaylaştıran koordinatör olduğumu iddia eden bir haber yayınladı. Şimdi bana haberi gösterdi.*

“Boku yedin demiştim sana,” dedi.

“Ana sayfamı El Kaide adına tasarlamadım. Sadece çok önce hazırlamıştım ve 1997’nin başından beri de hiç kontrol etmemiştim. Ayrıca, El Kaide’ye yardım etmek isteseydim, gerçek ismi kullanmazdım. John Smith ismiyle bir ana sayfa yapabilirdim.” benim ana sayfamla ilgili her şeyi, hatta neden bir ana sayfa tasarladığımı bilmek istiyordu. Benim için temel bir

* Bu, CNN’in 6 Mart 2002’de yaptığı bir habere atıftır; transkripsiyonun başlığı “Al Qaeda Online for Terrorism”dir. MOS’un burada belirttiği gibi, haberde onun “El Kaide’nin web sitesinin misafir defteri aracılığıyla gizlice mesajlaştığı görünürde masum bir web sitesi işlettiği” söyleniyordu. MOS’un El Kaide’nin iletişim kurmasını kolaylaştıran bir web sitesi işlettiği iddiası, MOS’a Guantánamo’da getirilen hiçbir kanıt dökümünde yer almıyor. Bkz., <http://transcripts.cnn.com/TRANSCRIPTS/0203/06/lt.15.html>.

hak olan bir ana sayfa tasarlamak ve sevdiğim sitelere link verme konusunda bütün bu saçmalıklara cevap vermek zorundaydım.

Bir seansta, ██████████ “Neden mikroelektronik tahsili yaptın?” diye sordu.

İğneleyici bir biçimde, “Her istediğim alanda tahsil yaparım. Ne tahsili yapıp yapamayacağım konusunda A.B.D. hükümetine akıl danışmam gerektiğini bilmiyordum” dedim.

██████████, “Ben ak-kara mantığına inanmıyorum. Herkesin bunun arasında olduğunu düşünürüm. Sence de öyle değil mi?” diye sordu.

“Ben bir şey yapmadım.”

“Birilerine El Kaide’ye katılması için yardım etmek ve onun da terörist olup çıkması suç değil!” ██████████. ██████████ ne kastettiğini kesinlikle anlamıştım: Hiç olmazsa El Kaide’ye eleman temin ettiğini kabul et.

“Olabilir de ben A.B.D. yasalarından habersizim. Gene de ne ben El Kaide’ye eleman temin ettim, ne de onlar benden böyle bir şey istedi!” dedim.

“Aleyhimdeki kanıtları gösterme”nin parçası olarak, ██████████ kendi iş arkadaşlarından birinden yardım istedi. Beni daha ██████████ sorgulamış olan bir ██████████, ██████████. * ██████████ sizinle öfkeliymiş numarası yaparak konuşan o adamlardan biriydi. “Ortaya çıkmanıza sevindim, çünkü sizinle bazı meseleleri görüşmek istiyordum,” dedim.

██████████ “Tabii ki, ██████████ sorularınızı cevaplamak için burada!” dedi.

“Moritanya’da beni sorgulamaya geldiğinizi hatırlayın” diye başladım. “Benim sadece Milenyum’a katıldığımdan değil, arkasındaki beyin olduğumdan da çok emindiniz, hatırlayın. Bununla

* “Moritanya” birkaç cümle sonra sansürsüz olarak geçiyor; ajanın Şubat 2000’de Nuakşot’ta MOS’u sorgulayan FBI ajanlarından biri olduğu anlaşılıyor.

hiç ilgim olmadığını bildiğinize göre, şimdi kendinizi nasıl hissediyorsunuz?”

“Problem bu değil,” diye cevapladı. “Problem senin bize dürüst davranmamış olman.”

“Benim size dürüst olmak diye bir zorunluluğum yok. Alın size yeni bir şok daha: Burada bulunma nedenimi açıklamadıkça, sizinle konuşmayacağım,” dedim.

“Bu senin problemin,” dedi. “muhtemelen işkenceyle işbirliği yapmak zorunda bırakılan iradesiz tutuklularla çalıştığını söyleyebilirsin. O zaman sorguluyordu o.” O çok kibirli konuşuyordu; bana söylediği şeydi: “İsteseniz de istemeseniz de işbirliği yapacaksınız, ha, ha, ha!” Ona kaba davrandığımı kabul ediyorum. Fakat Milenyum Komplosu’na dahilmişim gibi boş yere suçlamasına, şimdi de kendisi ile hükümetinin temize çıkıp hatalı davrandıkları kabul etmeleri isteğime burun kıvrmasına çok kızmıştım.

yolculuktan döndüğünden, o gün çok yorgundu. “Neden işbirliği yapmak istemediğini anlamıyorum,” dedi “Seninle yemeklerini bölüşüyor, uygarca konuşuyorlar,” dedi.

“Neden içinizden biriyle işbirliği yapacakmışım ki? Bana zarar veriyorsunuz, sebepsiz yere içerde tutuyorsunuz.”

“Biz seni tutuklamadık.”

“Beni tutuklayan kimse, onu gönderin; ben onunla konuşacağım.” Bu sert tartışmadan sonra, sorgucuları ayrıldılar ve beni hücreme geri gönderdiler.

bir sonraki seansımızda, “Bu sonraki seanslar için, senin dosyanı ortaya çıkarmakta bana yardımcı olmasını isteyeceğim. Senden ona nazik davranmanı isteyeceğim” dedi.

Meslektaşına döndüm. “Şimdi benim Milenyum’a katılmadığıma ikna olmuşsunuzdur. Üzerime başka hangi çamuru atacaksınız?”

* Muhtemelen Ramzi bin al-Shibh; bkz., dipnot s. 203.

“Bazen yanlış yere insanları tutukladığım olur. Ama sonra başka şeylere bulaştıkları ortaya çıkar!” dedi.

“Tamam da ne zaman benimle bu oyunu oynamaktan vazgeçeceksiniz? Her zaman yeni bir şüphe çıkıyor. Bunun yanlış olduğu ortaya çıkınca, yeni bir tane buluyorsunuz. Böyle sürüp gidiyor. Hiçbir şeye karışmadığım ihtimali dünyada mümkün değil mi?”

“Tabii ki; bu nedenle bizimle işbirliği yapıp kendini savunmak zorundasın. Senden tek istediğim, bana bazı ke-pazelikleri izah etmen,” dedi. elinde notlar yazılı küçük kâğıtlarla çıkageldi ve bana bunları okumaya başladı. “ arayıp ondan bir parça şeker getirmesini istedin. Ona Almanya’da söz ettiğinde, ‘Bunu telefonda söyleme’ dedi. Aradığım birilerine ben böyle bir şey söylemezdim.”

“ telefonda söyledikleri umurumda değil. Ben burada adına bulunmuyorum; gidip ona sorun. Hatırlasanıza, ben size *ben* ne yaptım diye soruyorum.”

, “Senden tek istediğim, bana bu telefon görüşmelerini izah etmen –daha bunlardan bir sürü var,” dedi.

“Hayır, siz benim soruma cevap vermeden önce ben hiçbir şeye cevap vermiyorum. Ben ne yaptım?”

“Ben sen bir şeyler yaptın demiyorum; ama açıklığa kavuşturulması gereken bir sürü şey var.”

“Ben bu soruları bin kez cevapladım; size ne diyorsam onu kastediyor ve herhangi bir kod kullanmıyorum demiştim. Siz çok adaletsiz ve paranoyaksınız. Beni diktatörlük olan bir ülkeden getirmenin avantajını kullanıyorsunuz. Eğer Alman ya da Kanadalı olsaydım, değil tutuklamak, benimle görüşme fırsatı bile bulamayacaktınız.”

, “Sana işbirliği teklif etmekle, bir fırsat sunuyoruz. Tutuklanma sebebini seninle paylaştıktan sonra, senin için çok geç olacak!” dedi.

“Benim herhangi bir fırsata ihtiyacım yok. Sırf beni neden tutukladığınızı söyleyin de varsın çok geç olsun.” beni

■■■■■ daha iyi tanıyordu. Bu yüzden ikimizi de sakinleştirmeye çalıştı. ■■■■■ beni korkutmaya çalışıyor, fakat beni ne kadar çok korkutursa, ben daha çok keskinleşip işbirliğinden o ölçüde uzaklaşıyordum.

Kamp bütün gün kapalıydı. Akşam 10 gibi, hücremden çıkarılıp ■■■■■ binasına götürüldüm. Oda çok soğuktu. Sorgu için uyandırılmaktan nefret ediyordum ve kalbim güm güm atıyordu: Beni neden bu kadar geç saatte aldılar ki?

Odada ne kadar kaldığımı bilmiyorum; belki iki saatti. Tir tir titriyordum. Artık sorgucularla tartışmaya girmeme kararı aldım. Kendi kendime, orada sadece bir taş gibi duracağım ve onların konuşmalarını dinleyeceğim dedim. Birçok tutsak böyle yapmaya karar verdi. Onların çözülmesini sağlamak için onları her gün sorguya alıyorlardı. Bazıların çözüldüğünden emindim; çünkü hiç kimse ömrünün geri kalanını azap içinde geçirmeye katlanamazdı.

Beni birkaç saat endişe içinde beklettikten ya da “tir tir titrettikten” sonra ■■■■■ oturduğu bir başka odaya ■■■■■ alındım. Bu odanın soğuğu ise katlanılabilir derecedeydi. Askerî personel, her zamanki gibi bir başka odadan izleyip dinliyorlardı.

■■■■■. “Seni gündüz alamazdık çünkü kampta arama vardı dedi. Biz seni şimdi almak zorundaydık, çünkü ■■■■■ yarın ayrılıyor.”

Ağzımı bıçak açmıyordu. ■■■■■ arkadaşlarını dışarı çıkarırdı. “Neyin var yahu?” diye sordu. “Sen iyi misin? Bir şey mi oldu?” Ama ne yaparsa yapsın, ağzımdan hiç laf alamadı.

Tim beni soğuk odaya geri gönderdi. Belki burası sorgucuların gibi normal ayakkabı, iç çamaşırları ve ceket giyen biri için çok soğuk değildi. Ama parmak arası terlikler giyen, içinde hiç iç çamaşırı olmayan bir tutuklu için kesinlikle soğuktu.

■■■■■ “Bizimle konuş!” dedi. “Bizimle konuşmayı reddettiğinden, ■■■■■ her durumda seninle görüşecek.”

■■■■■ ders vermeye başladı, “Sana bir fırsat sunmuştuk, ama fırsattan istifade etmek istemediğin anlaşıyor. Artık çok geç, çünkü seninle birkaç bilgi paylaşacağım.”

■■■■■ 11 Eylül saldırısına katıldığına inanılan dört kişinin üç büyük resmini çıkarıp koydu. “Bu kişi ■■■■■ ■■■■■ ele geçirildi ve o zamandan beri onu ben sorguluyorum.* Onun hakkında bildiklerim, kendisi hakkında bildiklerinden çok. Bana konuştu ve dürüst davrandı. Bana söyledikleriyle bizim onun hakkındaki bildiklerimiz birbiriyle örtüşüyor. Trende tanıştığı ■■■■■ isimli bir adamın tavsiyesiyle senin evine geldiğini söyledi. ■■■■■, Çeçenistan’a gitmek için birilerinden yardım bekliyordu.”

“Bu 1999 Ekim civarında oldu,” diye devam etti. ■■■■■ ve ■■■■■ göstererek, “O, bu kişiyle birlikte senin evine geldi.” Atta’yı göstererek, “Diğeri, geçmesi gereken bir test olduğundan seni göremedi. Sen, onlara Gürcistan yerine Afganistan üzerinden seyahat etmelerini tavsiye ettin; çünkü Arap simaları onları ele verebilir ve muhtemelen geri çevrilebilirlerdi. Ayrıca, Quetta’da ■■■■■ isimli bir kişiyle de telefon görüşmesi sağladın. Bu kişiler, o toplantıdan çok kısa süre sonra Afganistan’a gidip Usama Bin Laden ile tanıştılar ve ona bağlılık yemini ettiler. Bin Laden onları 11 Eylül saldırısıyla görevlendirdi ve Almanya’ya geri gönderdi,” dedi.

* Bu sorgucunun Ramzi bin al-Shibh’i CIA’in gizli üslerinde sorgulayan ya da sorguladığı söylenen kişi olduğu anlaşıyor. ARB oturumunda, bin al-Shibh’in ismini veren MOS, bir sorgucuyla aynı görüşmeyi şöyle anlattı: “Tamam, o zaman FBI’dan sorgucusu [sansürlenmiş] bir kişi olarak benim nasıl biri olduğum konusunda spekülasyon yapmasını istemiş. Sanırım, o da benim Usama bin Laden’in bir eylemcisi olduğumu söylemiş ve o olmasaydı ben asla 11 Eylül’e katılmazdım demiş. Bu büyük bir suçlamaydı. Sorgucu yalan söylemiş olmalı; çünkü onlar her zaman yalan söylerler. Ama onların söylediği bu.” ARB transkripsiyonu, 23-24.

Devam etti. “ ██████ senin hakkında ne düşündüğümü sorduğumda, senin Usama Bin Laden için eylemci temin eden üst düzey bir eleman olduğuna inandığı cevabını verdi. Bu onun şahsi görüşü. Ne var ki, o olmasaydı, ben asla El Kaide’ye katılmazdım dedi. Aslında, sen olmasaydın 11 Eylül hiç olmazdı diyebilirim. O adamlar da Çeçenistan’a gidip öldüler.”

██████ mazereti olduğunu söyleyip ayrıldı. Ben gecenin kalanında ██████ geçirdim. Çok korkmuştum. Herif beni 11 Eylül’ün arkasındaki kişi olduğuma inandırmıştı. Nasıl böyle bir şey olabilirdi? Belki haklıdır dedim. Yine de saldırıyla ilgili zaman içinde yayınlanıp güncellenen temel noktaları bilen herkes, o kendini beğenmiş ██████ bana ne yutturmaya çalıştığını kolayca anlayabilirdi. Onun söylediği adamlar, anlatıldığına göre 1998’de eğitim görmüş, El Kaide’ye katılmış ve o zaman saldırı için görevlendirilmişler. Onlar sadece El Kaide’li olmakla kalmayıp, bir yıldan uzun süredir saldırı görevi almışken, benim onları nasıl Ekim 1999’da El Kaide’ye göndermiş olmam mümkün olabilirdi?

Gecenin kalan kısmında orada tutuldum ve saldırı sonrasında Pentagon sitesinde olay yerinde çekilmiş ceset parçalarının resimlerine bakmaya zorlandım. Çok kötü bir manzaraydı. Az kalsın çökecekken, kendimi toplayıp sakın kalmayı başardım.

██████, “Saldırının sonucunu gördün mü?” diye sordu.

██████, “Bunların ne yapacaklarını öngörmemiş herhalde,” dedi. Birbirleriyle konuşup duruyorlar, biri soruyor, diğeri cevap veriyordu. Ben o sırada iptal dim. Bütün gece bu kötü resimleri gösterip durdular. Şafak sökerken, beni yeni bir bloktaki ██████ bir hücreye geri götürdüler. Namaz kılıp uyumaya çalıştım, ama kendimi kandırıyordum. Ceset parçaları aklımdan hiç çıkmıyordu. Yeni komşularım, özellikle de ██████ bana yardım etmeyen çalışıyordu.

Beni, “Endişelenme! Sadece onlarla konuş; bak her şey çok iyi gidecek” diye cesaretlendirdi. Belki de onun tavsiyesi akıllıcaydı ve zaten ben işlerin daha da kötüye gideceğini hissetmiştim.

Böylece işbirliği yapmaya karar verdim.

beni ertesi gün sorguya götürdü. Tükenmiştim. Dün gece de gündüz de gözüme uyku girmemişti.*

- * “Communist Control Techniques: An Analysis of the Methods Used by Communist State Police in the Arrest, Interrogation, and Indoctrination of Persons Regarded as ‘Enemies of the State’” (Komünist Kontrol Teknikleri: Komünist Devlet’in Polisinin ‘Devlet Düşmanları’ Olarak Değerlendirilen Kişilerin Tutuklanması, Sorgulanması ve Beyinlerinin Yıkanmasında Kullandığı Yöntemlerin Bir Analizi”) başlıklı 1956 tarihli bir CIA araştırması, zorlamaya dayalı sorgulama yöntemleri olarak uykusuz bırakma ve sıcak ya da soğuğa maruz bırakmanın etkileri konusunda aşağıdakileri söylemişti: “Sorumlu görevli, baskı uygulamanın diğer basit ve son derece etkili yollarına başvurur. Bunların en etkili olan ikisi yorgun ve uykusuz bırakmaktır. Hücrede sürekli ışık ve yatakta mecburen sabit bir pozisyonda tutma, kaygının etkileriyle ve uyku düzensizliklerini yaratan kâbuslarla birleşir. Eğer bunlar yeterli olmazsa, gardiyanların belli aralarla mahkûmları kolaylıkla uyandırmaları sağlanabilir. Bunlar özellikle her zaman uyanık tutulan mahkûmlar uyuklamaya başladığında etkilidir. Gardiyanlar, ya uyku saatlerini azaltır ya da hepten uykusuz bırakırlar. Sürekli uykusuzluk, bilinç bulanıklığı ve uyanıklığın yitirilmesine neden olur ki ikisi de kurbanın tecride dayanma yeteneğini sekteye uğratır. Aynı zamanda, tam bir tükenmişlik yaratır.

“Bir diğer basit ve etkili baskı tipi, hücredeki sıcaklığı rahat edilemeyecek kadar aşırı sıcak ya da soğuğa sabitlemektir. Vücut ısını korumak için sürekli terleme gerektiren bir derecedeki sürekli sıcaklık, moral bozucu ve yıpratıcıdır. Sürekli soğuk rahatsız edicidir ve zor katlanılabilir. . . .

“Komünistler bunları ‘işkence’ yöntemleri olarak görmezler. Kuşkusuz, uyguladıkları bu yöntemleri, tipik legalist bir tarzda “tutuklananlardan bilgi almak için hiçbir şiddet ya da işkenceye başvurulamaz” diyen Komünist ilkelerin etrafından dolanarak bunlara uymak için yaparlar. Fakat bu yöntemler elbette işkence

Ona “koşulsuz işbirliği yapmaya hazırım” dedim. “Hiçbir türden kanıtı ihtiyacım yok. Sadece siz sorun, ben cevaplayayım.” Böylece ilişkimiz yeni bir döneme girmiş gibiydi.

Benimle vaktini geçirirken, ██████ dosyama araştırıp hakkımda kanıt toplamak için biri ██████, diğeri ██████ olmak üzere birkaç gezi yaptı. Şubat 2003’te, ██████ gezisini-
deyken, ██████ bir ajan beni sorguya çekti.

“İsmim ██████, ülkem ██████. ██████ armasını gösterirken, sana buraya ██████ geçirdiğin günlerle ilgili birkaç soru sormaya geldim,” dedi. Sadece not alan bir kadın ve erkek ona eşlik ediyordu.*

“Hoş geldiniz! Geldiğinize sevindim, çünkü benimle ilgili çok yanlış bazı raporlarınızı açıklığa kavuşturmak istiyorum.” Devam ettim: “Özellikle, A.B.D. ile ilgili davam ██████ zamanımı alıyor ve ne zaman Amerikalılarla tartışsam, size atf

ve fiziksel zorlamadan oluşur. Hepsi de pek çok bedensel sürecin ciddi bozukluklarına neden olur.”

Uykusuz bırakma, özellikle mahkûmlardan düzmece itiraflar almak için şartlandırma amacıyla kullanılmıştır. A.B.D. Hava Kuvvetleri sosyoloğu Albert Biderman’ın Kuzey Koreli sorguların esir düşen A.B.D.’li havacılarla zorlamayla savaş suçlarını itiraf ettikleri düzmece ifadeler alabilmeleri, gösteriyor ki uykusuz bırakmanın bir zayıf düşürme biçimi olarak, “zihinsel ve fiziksel direnme yeteneğini zayıflattığını” bulmuştur. Bkz., <http://www.theblackvault.com/documents/mindcontrol/com-cont.pdf>; and <http://www2.gwu.edu/~nsarchiv/torturingdemocracy/documents/19570900.pdf>.

- * Bunlar Kanada Güvenlik İstihbarat Servisi’nin (CSIS) ajanları olmalı. *Toronto Star*, Şubat 2003’te CSIS ajanlarının Guantánamo’da MOS dahil tutuklularla Kanada’yla bağlantılar konusunda görüşüğünü haber yapmıştı. Bkz., Michelle Shephard, “CSIS Grilled Trio in Guantánamo” (“CSIS Üçlüyü Guantánamo’da Sorguya çekti”), http://www.thestar.com/news/Canada/2008/07/27/csis_grilled_trio_in_Cuba.html.

yapıyorlar. Şimdi sizden istediğim, Amerikalılarla birlikte oturup bir soruya cevap vermeniz. Beni neden tutukluyorsunuz? Hangi suçu işledim?”

“Sen hiçbir şey yapmadın,” dedi.

“O zaman burada kalmamam lazım, değil mi?”

“Seni tutuklayan biz değiliz, A.B.D..”

“Tamam ama A.B.D. sizin onları benim üstüme saldırganı iddia ediyor.”

“Biz sadece bazı kötü insanlar hakkında birkaç soru soracağız. Anlayacağın, senin yardımına ihtiyacımız var.”

“Amerikalılar benim önümde hanginizin yalan söylediğini söylemedikçe, size yardım etmem.”

Ajanlar dışarı çıkıp muhtemelen seansı izlemekte olan içeri aldılar.

“Sen dürüst değilsin. Çünkü sorularını cevaplamayı reddettin. Bu, onlardan yardım alma fırsatındı,” dedi.

“Ben bu oyunu sizden iyi biliyorum. Bana bu saçmalıkları anlatmaktan vazgeçin,” dedim. “Bakın, bana tek söyledığınız, sadece şöyle böyle dedi. Şimdi, bana hangi suçlamayı getirdiğinizi anlatma fırsatı sizin elinizde,” dedim.

“Sana herhangi bir suç isnat etmiyoruz,” dedi.

“Öyleyse beni serbest bırakın!”

“Bu benim elimde değil.” beni ikna etmeyi deniyordu, ama beni ikna edecek hiçbir şey yoktu. Hücreme geri götürüldüm ve ertesi gün tekrar getirildim ama orada taş gibi durdum. Ağzımdan tek kelime çıkmadı çünkü onların işbirliği yapma koşullarını açıkça sorgulamıştım. adlı bir yeniyetmeyi de sorgulamış ve çocuğun bütün eşyalarını Ordu’ya vermişti. Biz tutsaklar onun için kendimizi çok kötü hissetmiştik; bu bütün kampanya için o daha çok küçüktü.*

* Yeniyetme büyük olasılıkla Omar Khadr’dı. 2010’da, Kanada Yüksek Mahkemesi (Supreme Court of Kanada), Khadr’ın

■ geri geldiğinde, cinleri tepesindeydi; çünkü ■ onu görmezlikten gelmiş ve beni her istedikleriyle karşı karşıya bırakmışlardı. Şimdi ben ■ kaderim üzerinde hiçbir kontrolü olmadığını biliyordum; benimle anlaşma yapacak yetenekte değillerdi ve bundan sonra onlara güvenemezdim. Verdiği sözü tutmayan biriyle anlaşma yapmayı sevmem. O zaman ■ en fazla bir adım olduğunun ve gerçek sorgunun ■ tarafından yönetileceğinin gerçek olduğunu biliyordum. Duruma bakarsanız, anlam yükleyebilirsiniz: Tutsakların çoğu ■ tarafından bir askerî operasyonla yakalanmıştı ve askerler avantajlı durumlarını korumak istiyorlardı. ■ GTMO'da sadece misafirdi; hepsi bu; kamp ■ tarafından idare ediliyordu.

Bir kez daha oldu. Mayıs 2003'te ■, ■ gittiğinde, ■ beni sorgu için çağırdı ve onlarda vatandaşları ■ daha şanslı değillerdi; ■, ■ komutanlığından meslektaşları tarafından tam sindirilmişti.

■, ■ geri geldi. ■, bana “Senin dosyanı

Kanada Güvenlik İstihbarat Servisi'nin (CSIS) ve Dışişleri ve Uluslararası Ticaret Bakanlığı Dış İstihbarat Bölümü (Foreign Intelligence Division of the Department of Foreign Affairs and International Trade) (DFAIT) ajanlarınca Guantánamo'da Şubat ve Eylül 2003 ile Mart 2004'teki sorgularının, Kanada Hak ve Özgürlükler Şartı'nı (Charter of Rights and Freedoms) ihlal ettiğini saptadı. Yüksek Mahkeme'ye göre, “[Khadr]'ın kişi özgürlüğü ve güvenliği hakkında mahrum bırakılması, temel adalet ilkelerine uymaz. Küçükün uykusuz bırakıldığını bile bile ve sorgudan elde edileceklerin savcılarla paylaşılacağını bile bile, ciddi ceza gerektiren suçlamalar hakkında ifade almak için, avukat tutma hakkına bile sahip olmadan gözaltında tutulan bir küçükün sorgulanması, gözaltındaki küçük zanlılara muameleyle ilgili en temel Kanada standartlarının ihlalidir.” Yüksek Mahkeme'nin görüşüne erişim: <http://scc- csc.lexum.com/ decisia- scc- csc / scc- csc/ scc- csc/en/item/7842/index.do>.

bırakıp A.B.D.'ye geri dönmem emredildi. Şefim, sadece vakit harcadığıma inanıyor. Dosyana Askerî İstihbarat (MI) bakacak," dedi. ██████ ayrılmasından memnun değildim, ama gerçekten altüst olduğum da söylenemez. ██████ dosyama en fazla vakıf kişi olmasına rağmen, ne yetkisi vardı, ne de arkasında onu destekleyecek kişiler.

Ertesi gün, tim hoş bir öğle yemeği partisi verdi. Hoşça kal niyetine yemek getirttiler. ██████, esprili bir biçimde gülümseyerek, "Bundan sonraki seanslarının böyle dostça geçmeyeceğini bilmen gerek," dedi. "Artık sana yiyecek ve içecek verilmeyecek." Bunun sert muamele iması olduğunu anladım. Fakat işkence göreceğim hiç aklıma gelmedi. Ayrıca ██████ ve ortağı ██████ işleneceğini bildikleri bir suçu durdurmak için gerekli otoriteleri bilgilendireceklerine inanıyordum.

██████ "Sana bol şans diliyorum. Tek söyleyebileceğim, doğruları söylemen" dedi. Kucaklaşıp vedalaştık.*

* MOS, İdari Değerlendirme Kurulu'na (Administrative Review Board), FBI sorgucularıyla son kez 22 Mayıs 2003'te görüştüğünü söyledi. DOJ IG raporu, "2003 Mayıs sonunda, Slahi dosyasına bakan FBI ajanlarının GTMO'dan ayrıldıklarını ve Slahi'nin sorgusunun kontrolünün orduya geçtiğini" doğruluyor. ARB transkripsiyonu, 25; DOJ IG, 122.

Ordunun MOS'un sorgusunu eline almasından birkaç gün sonra, bir FBI ajanı Guantánamo'da ordunun sorgulama yöntemleri hakkında FBI'nın kaygılarını belgeleyen bir raporu yayınladı. DOJ IG raporuna göre, bir ay sonra, 1 Temmuz 2003'te FBI'nın genel hukuk danışmanı asistanı, Spike Bowman, üst düzey FBI yetkililerine gönderdiği bir e-maile, "ordunun 'gözetimdeki kişilere dayak atmak, soymak, üzerlerine soğuk su dökmek, soğukta bırakmak (bir hipotermi vakası var) ve benzer önlemler' dahil 'agresif sorgu' teknikleri kullanmakta olduğu konusunda uyarıda bulundu. Bowman'ın görüşü şu yöndeydi: 'Her türlü kuşkunun ötesinde, onların şimdi yaptıkları (ve bu yaptıklarının ne boyutlarda olduğunu bilmiyorum) eğer bu kişiler Düşman Savaş Esirleri (Enemy

Ben odaya girdiğimde, masanın diğer ucunda birkaç sandalye sıralanmıştı. Gardiyanlar beni zemine zincirler zincirlemez

odaya girdi

Avantajın onlarda olduğu söylenebilirdi. yanlarında ağır dosyalar getirmişlerdi ve birbirleriyle konuşuyorlardı.*

“Adamımız ne zaman gelecek?”

“Saat dokuzda.” Sorgu âdetlerine aykırı

. Bu gözaltındakileri korkutup moralini bozmak için kullanılan bir teknikti.

Prisoners of War) (EPW) iseler yasadışıdır. Onlara böyle denmemesi, bir EPW ya da ceza davası suçlusuna gösteremeyeceğiniz muameleyi gösterme izni vermez.’ Bowman, FBI’nın da ‘aynı yola gireceği’ne dair kaygısını ortaya koyup ‘ben aktif görevde kaldıkça, bunun aktif görev olarak süreceğine dair zihnimde hiçbir soru yok’ diyerek, FBI’nın konuyu A.B.D. Savunma Bakanlığı Genel Müfettişi’ne (DOD Inspector General) iletme yollarını aradı.” ARB transkripsiyonu, 25; DOJ IG, 122, 121.

- * MOS, bu yeni DOD (A.B.D. Savunma Bakanlığı) timini, ARB oturumunda tarif ederken, açıkça yanlış olarak bir FBI ajanı diye tanıttığı “çok güzel ve zarif bir kadın” olan bir “kadın sorgucu”-nun liderlik yaptığını söyledi. Aslında, kadın sadece FBI ajanı pozunu takınıyor olabilirdi. DOJ (ABD Adalet Bakanlığı) Genel Müfettişi, “kendisini ‘Samantha’ olarak tanıtan kişinin, aslında bir karacı çavuş olduğunu” ortaya koydu. Genel Müfettiş’e göre, “Haziran 2003 başında, GTMO’da DIA Özel Projeler Timi’nden bir karacı çavuş, Slahi’yi sorgucularla işbirliğine ikna etmek için kendisini Slahi’ye bir FBI SSA’yi ‘Samantha Martin’ olarak tanıtmıştı.” ARB oturumunda, MOS timde “tuhaf bir başkası daha vardı; sanırım CIA ya da onun gibi bir şeydendi ama çok gençti,” demişti. ARB transkripsiyonu, 25; DOJ IG, 296, 125.

Kapı açıldı. Yeni gelen, “Özür dilerim, ben diplomatik saat olarak düşünmüştüm” dedi. “Biliyorsunuz, biz ████████ olanlar farklı bir zaman ölçeği kullanırız.” ████████ görünüşlü beyefendi, dikkat çekmek için ölüyordu. Ne kadar başarılı olduğundan emin değilim. O bir ████████. Hatta McDonald’s’ını bile yanında getirmişti, ama hiç kimseye teklif etmedi.

“Washington’dan yeni geldim,” diye başladı. “A.B.D. hükümeti için ne kadar önemli olduğunu biliyor musun?”

“Canım annem için ne kadar önemli olduğumu biliyorum. Ama iş A.B.D. hükümetine gelince, bundan hiç emin değilim.” ████████, ████████ hâlâ somurtmaya çalışsa da ████████ gülümsemekten kendini alamadı. Çünkü bana sert davranmaları gerekiyordu.

Adam, “Bizimle birlikte çalışmaya hazır mısın? Yoksa durumun berbatlaşacak,” diye devam etti.

“Biliyorsunuz ki, ben hiçbir şey yapmadığımı bildiğinizi biliyorum,” dedim. “Beni tutuyorsunuz çünkü ülkeniz adaletsiz olabilecek kadar güçlü. Bir de ilk defa Afrikalıları kaçırıp köleleştirmiyorsunuz.”

“Afrika kabileleri bize kendi insanlarını sattılar,” diye cevapladı.

“Senin yerine olsam, köleciliği savunmazdım” dedim. Hükümet diğer teşkilatların da tutsaklar konusunda şanslarını denemelerine izin verdiyse de aralarından en yetkilisinin ████████ olduğunu söyleyebilirdim. Bu en çok çölde ölü bir deveye benziyordu; her çeşit böcek leşi yemeye başlıyordu.

██████, “Eğer bizimle işbirliği yapmazsan, seni mahkemeye çıkaracağız. Bütün ömrünü hapiste geçireceksin ” dedi.

“Ne duruyorsunuz!”

██████ önündeki büyük bir dosyaya işaret ederek, ████████ “Yaptıklarını itiraf edeceksin,” dedi.

“Ne yapmışım?”

“Ne yaptığını sen bilirsin.”

“Ne olduğunu siz biliyorsunuz; bu beni etkilemiyor. Ama sorularınız varsa, sorun cevaplayayım,” dedim.

“Ben senin dosyan üzerinde [REDACTED] ile birlikte çalışıyorum. [REDACTED] gitti. Ama sana bir fırsat tanımak için ben buradayım.”

“Fırsatı kendinize saklayın, benim hiçbir fırsata ihtiyacım yok.” Bu seansın amacı ödümü koparmaktı, ama ödümün kopması için bundan fazlasına gerek vardı. [REDACTED] tamamen gözden kayboldu; onun bir daha hiç görmedim. [REDACTED] beni bir süre daha sorguladı ama eski tas eski hamam. İkisi de [REDACTED] muhtemelen onlardan daha fazla hâkim olduğum en geleneksel yöntem ve teknikleri kullanıyordu.

[REDACTED] gözde sorusu, “Şimdiki karının ismi ne?” idi. [REDACTED] Ağustos 2002’de, Küba’ya geldiğimde fiziksel ve zihinsel olarak o kadar yıpranmış durumdaydım ki karımın ismini unutup kafamdan bir isim uydurmuştu. [REDACTED] benim yalancı olduğumu kanıtlama peşindeydi.

[REDACTED] “Bak, bize zaten bilmediğimiz bir bilgi vermeyeceksin. Ama inkâr ve yalanlarına devam edeceksen, en kötüsünü bekle,” dedi. “Bazı başka tutukluları sorguladım ve onları suçsuz buldum. Onlar blokta acı çekerken, ben rahat bir odada uyumakta gerçekten zorlanıyorum. Fakat sen farklısın. Sen teksin. Gerçekten de suçlayıcı hiçbir şey yok; ama senin dahil olmamanı imkânsız kılan bir sürü şey var.”

“Bardağı taşıran son damla hangisi?”

[REDACTED] “Bilmem!” diye cevapladı. [REDACTED] saygın bir [REDACTED] ve ben onun [REDACTED] dürüstlüğüne çok saygı duyuyordum. [REDACTED] bana işkence yapmak için görevlendirilmiş ama [REDACTED] kesinlikle başarısız olmuştu. Bu [REDACTED] benim dosyamdan alınmasına yol açmıştı. Bence [REDACTED] kötü bir insandı. Her zaman pis pis sırtıyordu.

Bir seferinde, [REDACTED] “Çok kabasın,” demişti.

“Siz de öyle!” diye cevaplamıştım. Seanslarımız havanda su dövmek gibiydi. ■■■■■ ikisi de bir çözüme ulaşmak istiyordu. Fakat ulaşılacak bir çözüm yoktu. İkisi de benden katılmamış olduğum Milenyum Komplosu’na katıldığımı itiraf etmemi istiyordu. Bana yapmadığım bir şeyleri itiraf ettirmenin mümkün olan tek yolu, acı eşiğimin üzerinde işkence etmektir.

“Ben bu konuda yalan mı söylüyorsun diyorsun? Yalan söylemek için bir nedenim yok; tahmin et neden? Son zamanlarda beni sorgulayan yüz sorgucudan daha etkileyici görünmüyorsun,” dedim. ■■■■■ zeki sorgucu rolündeydi –pis herif.

“Gülünçsün; bunu biliyor muydun?”

“O ne anlama geliyor!”

■■■■■, “Sana bir fırsat sunmak için buradayız. Bir süredir bloktaydım ve çok yakında gideceğim. Öyleyse işbirliği yapmayacaksan...” diye devam etti.

“Bon Voyage!” dedim. ■■■■■ gitmesine sevinmişim, çünkü ■■■■■ sevmemiştim.

“Fransız aksanıyla konuşuyorsun.”

“Aman Allahım, ben de Shakespeare gibi konuştuğumu sandıydım,” diye espri yaptım.

“Hayır, bayağı iyi konuşuyorsun, sadece aksamı kastetmiştim.” ■■■■■ nazik ve dürüst biriydi. “Bak, elimizde seni aklına gelen her şeyle ilişkilendiren raporlar var. Gerçekten, suçlama için hiçbir şey yok. Ancak yığınla ufak tefek şey var. Bütün bunları göz ardı edip seni serbest bırakamayız.”

“Sizin merhametinize sığınmıyorum. Sadece dosyamda tamamen temize çıktıysam, serbest bırakılmak istiyorum. Sonu gelmez bir kısır döngü içinde serbest bırakılıp gözaltına alınmaktan sahiden bıktım.”

■■■■■, “Sen özgürlüğüne kavuşmak istiyorsun, bizimse bilgiye ihtiyacımız var. Sen bize ihtiyacımız olanı ver; biz de sana ihtiyacın olanı verelim,” dedi. Üçümüz bu şekilde günlerce tartıştık, fakat sonuç çıkmadı.

Ve işte “ESAS OĞLAN” dediğim kişi sahneye çıktı. Beni sorgularlarken, öğle vakti [REDACTED] de [REDACTED] katıldı. [REDACTED] işaret ederek, [REDACTED] dedi.

“Bu [REDACTED] benimle çalışıyor. Benimle çalışan diğerlerinin arasında, o da seni sık sık görecek. Ama sen beni de göreceksin,” dedi. [REDACTED] orada taş gibi oturuyordu; ne beni selamladı ne başka bir şey. Diğer [REDACTED] sorular sorarken, notlar alıyor ve çok ender beni süzüyordu. Bir keresinde, “Espri yapma, sadece [REDACTED] sorularını cevapla,” dedi. Hoppala, bu da nereden çıktı [REDACTED]

[REDACTED] birkaç kişiyle daha pis işi yapmak için seçilmişti. Askerî İstihbarat’ta (MI) deneyimliydi; Çöl Fırtınası harekâtı sırasında esir düşen Iraklıları sorgulamıştı.

[REDACTED] konuşuyordu. Tek duyabildiği, kendi sesiydi. Hep bu herif benim ne dediğimi duyuyor mu derdim. Ya da sadece duymak istediklerine kendini programlamış deyip geçelim.*

Bir seferinde “Ben bir pisliğim,” demişti. “İnsanlar beni böyle tanır; bu benim için hiç dert değil.”

Sonraki ay [REDACTED] ve küçük çetesi ile baş etmek zorunda kalmıştım. “Biz [REDACTED] değiliz; gözaltındakilerin yan gelip yatmasını cezasız bırakmayacağız. Bu da sırf fiziki işkenceyle sınırlı olmayacak,” dedi. Son aylarda tutsakların [REDACTED]

* 2005 yılındaki ARB oturumunda, MOS askerî sorgu timinin karcı başçavuş bir üyesini tarif ederek dedi ki: “Ondan nefret etmiyorum, ama o çok nefret dolu biriydi.” Moss’un, ARB heyetine bu sorgucunun gerçek ismini vermiş olduğu anlaşılıyor. Ben, bu sahnede onun ‘ESAS OĞLAN’ dediği ve ayrıca s. 222’de sansürlenmemiş şekilde okuduğumuz Mar. Sert Adam diye isim taktığı aynı sorgucu olduğuna inanıyorum. Burada, Moss’un Özel Projeler Timi’nde büyük roller oynayan toplam dört sorgucu varmış gibi görünüyor. ARB transkripsiyonu, 25.

emirleriyle nasıl sürekli işkence gördüklerine tanık oluyordum.*
 ■■■■■ her gece sorguya götürülüyor, yüksek sesli müzik dinletiliyor, korkunç resimler gösteriliyor ve cinsel tacize uğruyordu. ■■■■■ geceleri gardiyanlar götürür ve sabah hücrelerine geri getirirken görüyordum. Sorgusu sırasında namaz kılması yasaktı. Ben kardeşlerime böyle bir durumda ne yapmak gerektiğini sorduğumu hatırlıyorum. Bloktaki Cezayirli Şeyh, “Sadece içinden dua et, çünkü bu senin hatan değil” dedi. Yaklaşık bir yıldır ben de aynı muameleyle karşılaştığımdan, bu fetva bana iyi geldi. ■■■■■ soğuk odadan nasibini aldı. ■■■■■ aynı muameleyi gördü; ayrıca sorgucusu çözülmesini sağlamak için yerde *Kuran*’ı ezdi ve gardiyanlara onun suratını sert zemine sürtmelerini emretti. ■■■■■ de cinsel taciz gördü. Hemen hemen her gece onun götürülüp getirilişini izledim. Aynı şekilde ağır işkence gören zavallı Yemenli ve Suudi gençler de cabası.”

-
- * MOS’un burada özel olarak kimin ismini verdiğini bilmiyoruz. Ne var ki, Guantánamo’daki askerî sorgucuların o zaman General Geoffrey Miller’in yönettiği Joint Task Force Guantánamo (Ortak Görev Kuvveti Guantánamo) (JTF- GTMO) komutasında görev yapıtları belgelenmiştir. Onların sorgu yöntemlerine verilen ilk yetki, Savunma Bakanı Donald Rumsfeld’in 22 Aralık 2002’de imzaladığı “Kontrdireniş Teknikleri” (“Counter Resistance Techniques”) memorandumunu ve sonra da 13 Mart 2003’te, Hukuk Danışmanlığı Ofisi’nden (Office of Legal Counsel) John Yoo tarafından yazılan bir hukuksal görüşten ve son olarak Rumsfeld’in 16 Nisan 2003’te imzaladığı bir başka yetkilendirme karnamesinden gelmiştir. Senato Silahlı Hizmetler Komitesi (The Senate Armed Services Committee), General Miller’in MOS’un “Özel Sorgu Plan”ına Pentagon’un resmî onay istediğini ve Rumsfeld’in buna şahsen imza koyduğunu bulmuştur, SASC, 135-38.
- ** Schmidt-Furlow raporu, DOJ IG raporu, Senato Silahlı Hizmetler Komitesi (Senate Armed Services Committee) raporu ve birkaç başka kaynak hep, Guantánamo mahkûmlarına genelde

Ama ben bu kitapta Terörizme Karşı Savaş adına yapılan kötü uygulamaların bir örneğini yansıtan kendi deneyimimden söz ettiğimden, tanık olduğum her özel tekil örnekle ilgili konuşmam gerekmez. Allah kısmet ederse, bunu belki başka bir seferde yaparım.

beni kendi timinin niyetleri konusunda bilgilendirdiğinde, dehşetler içinde kaldım. Dilim damağım kurudu; terlemeye başladım (birkaç hafta sonra hipertansiyon hastası oldum) ve midem bulanmaya, başım ağrımaya, mide ağrıları çekmeye başladım. Sandalyeye yığılıp kaldım. dalga geçmediğini biliyordum; fakat fiziksel acı duyulmayan işkence konusunda yalan söylediğini de biliyordum. Ama kendime hâkim olmayı başardım.

“Umurumda değil,” dedim.

Olaylar düşündüğümünden de hızlı gelişti. beni bloğa geri gönderdi. Tutsak arkadaşlarıma işkence mangasının işbaşı yaptığını bildirdim.

Yan hücremde, “Sen çocuk musun? O işkenceçileri düşünmeye bile değmez. Allah’a inan” dedi. Gardiyanlar beni o günün geç saatlerinde hücre bloğundan zorla sürükleyip götürünceye kadar, uzun süre gerçekten de çocuk gibi davranmış olmalıydım. Bir insanı işkenceyle tehdit etmenin ne kadar dehşet verici olduğunu bilmezsiniz. Bu, insanı kelimenin gerçek anlamıyla çocuklaştırıyor.

kadın askerî sorgucuların cinsel aşağılama ve cinsel saldırılarını belgeliyor. 2005’te, Schmidt-Furlow raporunun yayınlanmasından sonra, “The Women of GTMO” (“GTMO Kadınları”) başlıklı bir *New York Times* yazısı, “ordudaki kadınların istismarı ve alçılması”nı kınayarak, raporun “kadın askerlerin sorgularda cinsel yem olarak kullanıldığı korkunç örneklerle sayfalarca yer verdiğini” not etmişti. Bkz., <http://www.nytimes.com/2005/07/15/opinion/15fri1.html>.

**

Nöbetçi tim hücremin kapısında belirdi.

“Sevk var.”

“Nereye?”

Nefret dolu [REDACTED] gardiyan, “Seni ilgilendirmez,” dedi. Ama çok akıllı biri olmadığından, nereye sevk edileceğimi eldivenine yazmıştı.

“Kardeşlerim, dualarınızı benden esirgemeyin; [REDACTED] sevk ediyorlar. [REDACTED] o zaman kamptaki en kötü tutsaklar için ayrılmıştı. Eğer biri [REDACTED] sevk edilecekse, çok sayıda imzaya, hatta belki de A.B.D. başkanının imzasına bile ihtiyaç vardı. İşkence amaçlı tasarlandığından [REDACTED] bir süre kaldığını bildiğim kişiler sadece bir Kuveytli tutsak ve [REDACTED] başka bir tutsaktı.*

Bloğa girdiğimde, hiç hayat belirtisi yoktu. Bloğun sonuna konuldum. Yemenli bloğun en başına konuldu. Böylece aramızda hiçbir iletişim olmayacaktı. [REDACTED] ortaya konuldu, ama onunla da temas mümkün değildi. Sonradan, ikisi de başka yere nakledildi ve koca blok sırf bana, ALLAH’a, [REDACTED] ve onlarla birlikte çalışan gardiyanlara kaldı. Ben sadece [REDACTED] insafına kalmıştım ve insaf çok azdı.

* Şimdi yaklaşık 2003 Haziran ortasıdır. MOS, İdari Değerlendirme Kurulu’na (Administrative Review Board), “Sanırım, 18 Haziran 2003’te, Mike Blok’tan alınıp tam tecrit amacıyla India Blok’a konuldum” dedi. India Blok’ta bir süre kalmış olan bazı eski tutsaklar, genelde dondurucu soğuğa ayarlanmış klimalarla, penceresiz tek kişilik tecrit hücrelerini tarif ediyorlardı. Örneğin, bkz., James Meek, “People the Law Forgot,” *Guardian*, 2 Aralık 2003. MOS geldiğinde, India Blok’ta tutulan ikinci tutsak, anlaşılan o ki bir sonraki paragrafta Yemenli olarak tanıtılıyor. ARB transkripsiyonu, 26; <http://www.theguardian.com/world/2003/dec/03/guantanamo.usa1>.

Blokta tecrit reçetesi başladı. İnce bir şilte ve çok ince, küçük ve eski püskü bir battaniye dışında bütün eşyalarım alındı. Sahip olduğum kitaplar alındı; *Kuran*’ım alındı, sabunum alındı. Dış macunum ve bir rulo tuvalet kâğıdım alındı. Hücre –daha doğrusu, tabutluk– zamanın çoğunu titreyerek geçireceğim bir derecede soğutuldu. Gün ışığını görmem yasaklandı. Her gece diğer tutsakları görmeyip onlarla ilişki kurmayayım diye arada sırada dayak atıldı. Kelimenin gerçek anlamıyla üzerimde terör estiriyorlardı. Yetmiş gün boyunca, uyumanın ne kadar tatlı bir şey olduğunu unuttum: Günde 24 saat, günde üç, bazen dört vardiya hâline sorgu. Bir gün ara verildiğini bile hatırlamıyorum. Bir gece bile rahat rahat uyuduğumu hatırlamıyorum. [REDACTED], bana hiç durmadan “işbirliği yapmaya başlarsan, uyku ve sıcak yemek yüzü görürsün” diyordu.

Nakledilişimden birkaç gün sonra, Uluslararası Kızılhaç Komitesi’nden [REDACTED] hücreme gelerek, mektup yazmak isteyip istemediğimi sordu. “Evet!” dedim. [REDACTED] bana bir kâğıt uzattı ve şöyle yazdım: “Anne, seni seviyorum. Sadece seni sevdiğimi söylemek istedim!” O ziyaretten sonra, ICRC’yi bir yıldan uzun bir süre görmedim. Beni görmeye çalışmışlar, ama sonuç alamamışlardı.*

[REDACTED] ve [REDACTED] beni sorguya götürürken, “Bana işkence yapmaya başlıyorsunuz, ama ne kadar dayanabileceğimi bilmiyorsunuz. Sonuçta beni öldürebilirsiniz,” dedim.

* Kayıt altına alınması için düzenlenen 9 Ekim 2003 tarihli bir JTF-GTMO Memorandumu, Uluslararası Kızılhaç Komitesi’nden ziyarete gelen bir heyet ile Guantánamo komutanı General Geoffrey Miller arasında tartışmayla geçen bir toplantıyı anlatır. Toplantı sırasında, General Miller “[ICRC ekip lideri Vincent] Cassard’ı ISN 760, 558 ve 990’ın Askerî zorunluluk nedeniyle bu ziyaretin kapsamına girmeyeceği bilgisini ilettiler.” MOS, ISN 760’tı. ICRC toplantısının tutanaklarına erişim: <http://www.washingtonpost.com/wp-srv/nation/documents/GitmoMemo10-09-03.pdf>.

“Biz tavsiyelerde bulunuruz. Ama son karar bizim değildir,” dedi.

“Sadece sizi uyarmak isterim: Sizin dayattığınız zor koşullar yüzünden acı çekiyorum. Zaten siyatiklerim azdı. Ayrıca işkence beni daha fazla işbirlikçiniz hâline getirmeyecektir.”

“Tecrübelerime bakırsa, işbirliği yapacaksın. [REDACTED], “Biz senden güçlüyüz; daha çok kaynağımız var,” dedi. [REDACTED] ismini bilmemi hiç istememişti; ama mesai arkadaşlarından biri ağzından kaçırdığında, bozum olmuştu. Benim ismini bildiğimi bilmiyordu; ama doğrusu biliyordum.

[REDACTED] her geçen gün daha kötüye gitti. Benim dosyama ele almaya başladı. [REDACTED] hikâyesiyle ve onu 11 Eylül saldırısı için örgüte sokma iddiasıyla benimle başladı.*

[REDACTED] “Bize neden yalan söyleyecekmiş ki,” dedi.

“Ben ne bileyim?”

[REDACTED] “Hiç durmadan, ‘hatırlamıyorum, bilmiyorum, ben bir şey yapmadım’ deyip duruyorsun. Bir Amerikan jürisini bu sözlerinle mi etkilemeyi düşünüyorsun? Amerikalıların gözünde sen idamlık mahkûmsun. Sırf şu portakalrenkli tektipin, zincirlerin, Müslüman ve Arap olman hüküm giymen için yeterli,” dedi.

“Bu adaletsizlik!”

“Senin suçlu olduğunu biliyoruz.”

“Ben ne yapmışım?”

“Bunu sen bana söyleyeceksin; biz de cezayı otuz yıla indireceğiz. Ondan sonra da yeni bir yaşam kurma şansın olacak. Yoksa bir daha gün ışığına hasret kalacaksın. İşbirliği yapmazsan, seni bir deliğe tıkacağız ve adını gözaltı veritabanından sileceğiz.” Dehşet içinde kalmıştım; çünkü böyle bir kararı kendisinin vermeyeceğini bildiğim hâlde, üst düzey hükümet yetkililerinden tam onay almıştı. İşkembeden atmıyordu.

* Buradaki bağlamdan sorgucunun Ramzi bin al-Shibh’e atf yaptığı anlaşılıyor.

“Beni nereye götüreceğiniz umurumda değil. İstedığınızı yapın.”

Bir başka seansta, benimle konuşurken [REDACTED]. “Çay ya da şekerle ne boklar kastediyordun?”

“Neyse onu kastediyorum; şifreli konuşmuyordum.”

[REDACTED] “Siktir lan!” dedi. Kendimi aşağılayıp onun seviyesine inmek istemediğimden, hiç cevap vermedim. Duymak istediği cevabı benden alamayınca, ellerim ayaklarıma ve belime zincirlenmiş olduğu ve yere bağlandığım hâlde iki büklümken, beni ayağa kaldırdı. [REDACTED] klimanın ısınısını kontrollü bir şekilde sürekli düşürdü ve yeni bir emre kadar gardiyanlardan beni bu pozisyonda tutmalarını istedi. Öğle yemeğine gitmeden önce, en az iki-üç saat sürecek olan yemek molasında beni böyle acı içinde bırakabilsin diye resmen yaygara yaptı. [REDACTED] yemek yemeyi seviyordu; öğlen yemeklerini asla kaçırmıyordu. [REDACTED] Ordu’nun sağlık testini nasıl geçebildiğine hep şaşırmışımdır. Ama onun bir sebepten Ordu’da olduğunu anladım: Acımasızlıkta üstüne yoktu.

Bana “Neden hapistesin?” diye sordu.

“Çünkü ülkeniz adaletsiz; kendi ülkemse beni savunmuyor?”

“Demek biz Amerikalıların sadece bir deri bir kemik kalmış Arapların peşine düştüğümüzü söylüyorsun, öyle mi?” dedi. [REDACTED] arada sırada onun yanında gelirdi ve benim için bir tür nimet gibiydi. [REDACTED] gibi hayat belirtisi taşımayan bir suttan bıkip usanmıştım. [REDACTED] geldiğinde, bir insanla buluştuğumu hissederdim. [REDACTED] her zaman metal sandalyede ya da pis yerde otururken, [REDACTED] sırt ağrılarım için bana uygun bir sandalye bulurdu.*

[REDACTED] bana bir uyuşturucu adı söyleyip “ [REDACTED] kafa yapar mı?” diye sordu.

* MOS, sorgucularının ikisinin, muhtemelen hükümet belgelerinde Samantha ismiyle geçen kadın sorgucu ile “ESAS OĞLAN” adını verdiği sorgucunun yaklaşımlarını karşılaştırıyor gibidir.”

“Ne kastettiğinizi anlamadım ?” dedim.

“ [] ne anlama geldiğini bilirsin,” [] gü-lümsedi; çünkü [] yalan söylemediğimi biliyordu. Ben gerçekte bir uyuşturucu kaçakçısından başka bir şey olabilir miydim ve [] ne olursa olsun bana bir suç yamamaya çalışıyordu.

[] “Bir narkotik türü,” diye cevapladı.

“Kusura bakmayın, ama benim o taraklarda bezim yok.”

[] ve şefi, daha fazla [] ala-cağını anladılar. Böylece [] sorgucuyu daha oyuna dahil etmeye karar verdiler. [] bir süreliğine [] için rezervasyona alınmışım. Nöbetçi timin kafası karıştı.

Nöbetçilerden biri, “ [] dediler? Anlaşılmaz!” dedi.

Binaya girdiğimizde, gözetleme yerlerinde bir tek nöbetçi bile yoktu. Diğeri, “D.O.C.”u ara!” dedi.* Telsiz görüşmesinden sonra, iki nöbetçiye sorgucular gelinceye kadar odada benimle kalmaları emredildi. [] olanı, “Bir yanlışlık var,” dedi. Nöbet timi, konuşmalarını anladığının farkında değildi. Her zaman tutsakların İngilizce bilmediğini düşünürlerdi; genelde bu doğ-ruydu. Kamp komutanlığı, nöbetçileri sürekli uyarıyordu: Du-varlarda “DÜŞMANA YARDIM ETME” ve “DİKKATSİZ KO-NUŞMALAR SIR VERİR” gibi levhalar vardı. Ama nöbetçiler gene de birbirleriyle konuşurlardı.

[] bir seferinde standart sorgu binasıydı; sonra işkencehane, en son idare binası oldu. Kalbim güm güm atıyordu; az kalsın aklımı yitirecektim. İşkenceden çok nefret ederim. Mr. Sert Erkek’ten (Tough Guy) önce, odaya zayıf, ufak tefek bir [] girdi.** [] bir []

* 2003 Kamp Delta Standart İşleyiş Prosedürleri’ne göre, “DOC” Guantánamo’daki tüm hareketleri yöneten Detention Operations Center’in (Gözetli Operasyonları Merkezi), kısaltmasıdır.

** “Mr. Tough Guy” burada sansürlenmemiş olarak duruyor.

idi. Bana ne selam verdi, ne de ellerimi çözdürdü.

bana içinde küçük bir kaynak elektrotu olan bir plastik torbayı göstererek, “Ne bu?” diye sordu.*

“Tütsü çubuğu,” diye cevapladım. Aklıma ilk gelen buydu. sorgu sırasında tütsü yakarak bana bir hoşluk yapacağını düşünmüştüm; bence iyi fikirdi.

“Hayır, yanlış bildin!” diyerek torbayı az kalsın suratıma çarpacaktı.

“Bilmiyorum,” dedim.

“Şimdi aleyhinde kanıtlar var; artık yenilerine ihtiyacımız yok,” dedi. Burada neler dönüyor böyle, bu üzerime fırlatacakları bombanın bir parçası mı diye düşündüm?

“Bu, senin banyoda zulaladığın kaynak elektrotu,” dedi.

“Siz ya da nöbetçi gardiyanlar bana vermediyse, benim hücremde böyle bir şey bulundurma imkânım var mı? Benim zaten başka bir tutukluyla hiçbir temasım yok.”

“Sen zekisin, içeri sokmanın bir yolunu bulmuşsun,” dedi.

“Nasıl?”

“Onu banyoya götür,” dedi.

Nöbetçiler beni banyoya sürüklediler. “Bu adamlar üzerime

* Burada sansürlenmiş zamirlerden ve sahnedeki daha sonra sansürlenecek zamirlerden anlaşıldığı kadarıyla, bu sorgucu kadındır. ARB transkripsiyonunda, MOS erkek başçavuşun onu sorgulamaya başlamasından birkaç gün sonra, bir kadın sorgucunun time katıldığını söyler. Bu, Özel Sorgu Planı’nı yürütecek dört sorgucudan ikincisi gibidir. Bu kadın sorgucu başkarakter hâline gelecektir. ARB transkripsiyonu, 25.

ne tür olursa olsun bok atacak kadar mı çaresiz” diye düşündüm. Bu arada, bir [] nöbetçi [] bu kaynak elektrotlarının hücrelerde nasıl bulunduğunu açıklıyordu. Gardiyan beni dinlenme odasına geri getirirken onun son söylediklerine kulak kabarttım. “Bu yaygın. Müteahhitler işlerini bitirince bunları sürekli tuvaletlere atıyorlardı.” Ben içeri girer girmez, herkes aniden sustu. [] kaynak elektrotunu sarı zarfa geri koydu. [] hanım kendisini hiçbir zaman tanıtmadığı gibi, ben de [] böyle bir şey ummadım. Sorgucunun niyeti ne kadar kötüyse, [] erkek olsun ya da [] olsun, kimliğini o kadar gizler. Ama en çok çuvallayanlar bu insanlardır; dolayısıyla mesai arkadaşlarından biri yanlışlıkla [] hanım diye seslenince, [] foyası meydana çıktı.

[], bana “Yeni durumun nasıl?” diye sordu.

“Çok iyi!” diye cevapladım. Aslında acı çekiyordum, ama onlara kötü emellerine ulaşmanın zevkini tattırmak istemiyordum.

[] “Herhalde keyfi yerinde,” dedi.

[] “Kalk sandalyeden!” diyerek, altımdaki sandalyeyi çekip aldı. [] Sandalyede pis bir çiftçinin oturmasını senin gibi zeki bir göt herifin oturmasına tercih ederim,” diye devam ederken, ben kirli tabana boylu boyunca düştüm. []

[] beni öldürüyordu. 20 Haziran’dan beri onlardan yakamı kurtaramamıştım. [] açıkça benimle uğraşmaktan bıkmıştı; bunun üzerine şefi [] şahsında time taze kan pompalamıştı. O da [] bazı 11 Eylül şüphelilerinin, yani [] resimlerini önüme yaymıştı.

[], “Şu orospu çocuklarına bak,” dedi.

[] “Pekâlâ, şimdi şu orospu çocukları hakkında bildiklerini bize söyle,” dedi.

“Allah’a ant içerim ki, ne olursa olsun size tek kelime bile söylemeyeceğim.”

■■■■■, “Kalk ayağa! *Nöbetçiler!* Eğer ayağa kalkmazsan fena olacak,” dedi. İşkence mangası odaya girmeden önce, iki büküm vaziyette kalkmaya çalıştım; çünkü ■■■■■ ■■■■■ dik durmama izin vermiyordu.* Günün kalan kısmında vücudumda ağrımayan hiçbir yerim yoktu. Acıya sessizce katlandım; işkencecilerim o günkü aşağılama istiap hadlelerini doldurduktan sonra, günün sonunda yorulup beni hücreme geri gönderinceye kadar dua ettim. Orada değilmişim gibi, ağızımdan tek kelime çıkmadı. Sən, Sevgili Okur, onlara benden daha çoğunu söyledin.

■■■■■ “Eğer banyoya gitmek istersen, tuvaleti kullanmak için nazik bir şekilde ‘lütfen, kullanabilir miyim?’ diye soracaksın. Yoksa, altına yap!” dedi.

Öğlen yemeğinden önce, ■■■■■ zamanını aileme küfretmekle geçirdi ve karıma aklınıza gelebilecek en kötü sıfatlarla hakaretler yağdırdı. Ailem üzülmesin diye, ben onların aşağılayıcı konuşmalarını buraya almadım. Her seferinde ■■■■■ bana sırf su ve soğuk yemek teklif etti. ■■■■■ bir seferinde, “İşbirliği yapmadığın sürece, sıcak yemek yeme hakkın olmayacak” demişti. Bana ne zaman işkence yapmaya başlasalar, içmeyi ya da yemeği reddediyordum. ■■■■■ direncimi kırmak için öğle yemeğini dışarıdan getirtti.

■■■■■, ■■■■■ yemeğini yerken “Nefis, tadı harika,” dedi.

O öğleden sonra, cinsel tacize ayrılmıştı. ■■■■■

■■■■■

■■■■■

■■■■■ bluzunu ■■■■■ ve kulağıma fısıldadı: “Yatakta

* Büyük olasılıkla zincirlenmiş olduğu için. Daha birkaç sayfa önce, MOS sorgucunun “ellerim ayaklarıma ve belime zincirlenmiş olduğu ve yere bağlandığım hâlde iki bükümken, beni ayağa kaldırdı,” diye yazmıştı. Senato Silahlı Hizmetler Komitesi, tabana bağlanmasının onun “Özel Sorgu Planı”nda öngörülüğünü bulmuştu. SASC, 137.

ne kadar iyi olduğumu bilsen,” ve “Amerikalı erkekler benim kulaklarına fısıldamamdan hoşlanırlar,”

“Vücudum çok güzel.” bana hemen madalyonun diğer yüzünü gösteriyordu. “İşbirliği yapmaya başlarsan, seni rahatsız etmeyi bırakacağım. Yoksa her gün sana aynı şeyi yapacağım; üstelik gün geçtikçe daha kötüsü gelecek. Ben bi, hükümetim beni bu nedenle bu işle görevlendirdi. Her zaman başarılı oldum. Biriyle seks yapmak işkence sayılmaz.”

monoloğun başını çekiyordu. Arada sırada girip beni konuşturmaya çalışıyordu. “Siz bizi yenemezsiniz: Biz çok kalabalığız. Seni Amerikalı aşılamaya devam edeceğiz.”

“ bir arkadaşım var. Yarın bana yardım etmesi için yanımda getireceğim” dedi. sırtarak, “ en azından işbirliği yapıyor,” dedi. beni soymadı ama vücuduyla mahrem yerlerime dokundu.”

Öğleden sonra geç saatlerde, bir diğer işkence mangası bir diğer zavallı tutsakla seansa başladı. Bangır bangır bağırان müziğin sesini işitebiliyordum. “Seni o time mi göndereyim; yoksa bizimle mi işbirliği yapacaksın?” diye sordu. Cevap vermedim. Gardiyanlar oraya

* Bu olay, Schmidt-Furlow raporu, DOJ IG’s raporu ve başka yerlerde iyi belgelenmiştir. Korgeneral Randall Schmidt ve Korgeneral John Furlow, *Army Regulation 15-6: Final Report, Investigation into FBI Allegations of Detainee Abuse at Guantánamo Bay, Cuba Detention Facility (Kara Kuvvetleri Talimatnamesi 15-6: FBI’in Guantánamo Bay, Küba Gözaltı Kampı’nda Gözaltında Tutulan Şahıslara Yönelik Hak İddialarıyla İlgili Soruşturma Nihai Raporu)* (bundan sonra Schmidt-Furlow olarak geçecek). Schmidt-Furlow, 22-23; DOJ IG, 124. Schmidt-Furlow Raporu’na erişim: www.defense.gov/news/jul2005/d20050714_report.pdf.

diyorlardı; çünkü işkencenin çoğu o binalarda ve akşam karanlığı zavallı kampa inmeye başladığında, geceleri yapılıyordu.*

■■■■■■■■■■ hücreme geri gönderirken, uyarmayı da ihmal etmedi: “Bugün daha yeni başladık; daha kötüsünü bekle.”

**

Ama ■■■■■■■■■■ gözaltındaki dayanabileceği işkencenin dozunu bilmek için tıbbi yardıma ihtiyaç duyuyorlardı. Ben Deniz Kuvvetleri’nden bir askerî doktora gönderildim. Onun nazık ve insancıl biri olduğunu söyleyebilirim.”

Beni getiren ■■■■■■■■■■ nöbetçiye “■■■■■■■■■■. Ben böyle zincirlerle muayene edemem,” dedi.

“Beyefendinin ciddi bir siyatik sinir sorunu var,” dedi.

Ona “Bu koşullarda daha fazla dayanamam” dedim. “Ayakta kalabilmek için gerekli olan ağrı kesicilerimi ve Ensure’umu vermiyorlar,” dedim. Sorgucular, seansları ilaç alma saatlerini atlayacağınız şekilde ayarlıyorlardı. Bana iki ilaç reçete edilmişti: Siyatik kökenli sırt ağrım için ağrı kesici tabletler ve tutuklandığımdan beri sürekli kilo kaybını dengelemek için Ensure.

* Burası “the Night Club” (Gece Kulübü) olabilir. MOS, el yazmasının başka yerlerinde, “Gece Kulübü’nün müdavimi” bir tutsak ile “Gece Kulübü personeli”nden bir gardiyandan söz eder.” MOS el yazması (manuscript), 293.

** MOS’un tutukluluğa itiraz dilekçesi üzerine görülen davanın temyiz dosyalarındaki muayene belgeleri buradan olabilir: “Sağlık raporunda ‘tecritte ve daha yoğun sorguda geçen son 5 gün içinde sırtın alt kesimlerinde ağrı bulgusuna rastlanmıştır.” Ayrıca, not edildiğine göre, 2003 Temmuz ayı boyunca “rezervasyon”da (Rezervasyon) kalması nedeniyle kendisine verilen reçetedeği ağrı kesicileri alamamıştır. 9 Haziran 2010, Aleyhte Temyiz Dava Özeti’ne erişim: https://www.aclu.org/sites/default/files/assets / brief_for_appellee - july_8_2010.pdf.

Genellikle ilaçlarımı akşamüzeri 4-5 sıralarında aldığımdan, sorgucular o süreyi yanlarında geçirmemi sağlayarak, ilaçlarımı almamı engelliyorlardı. Yine de durumun garipliğine bakar mısınız? Sorgucular hâlâ sırt ağrısı çekmem için ellerinden geleni yaptıktan sonra ağrı kesicilerimi geri verseler ya da yetersiz beslenmemi sağladıktan sonra tekrar kilo almam ne yazar ki?

Bana “Benim fazla yetkim yok. Bir epikriz notu yazabilirim, ama karar diğerlerine kalmış. Durumun çok ciddi!” dedi. Revir- den biraz umutla ayrılmama rağmen, durum sadece daha da kötüye gitti.

■■■■■, tekrar sorguya çağırdığında, “Bakin, doktor yüksek tansiyonum olduğunu söyledi. Bu ciddi; biliyorsunuz önceden düşük tansiyonum vardı,” dedim.

Sorgucular, “Biliyoruz, doktorla görüştük,” diye cevap verdiler. Bana uyguladıkları planın devam ettirileceğini biliyordum.

İşkence her geçen gün arttı. Bloktaki gardiyanlar da sürece aktif olarak katıldılar. ■■■■■ onlara tutsaklar bloğa geri geldiklerinde ne yapacaklarını bildirdiler. Gardiyanlar beni uyutmamak için hücreme sürekli vuruyorlardı. Sebepsiz yere küfrediyorlardı. Sorgucular biraz bırakmalarını emredinceye kadar sürekli uykumdan uyandırıyorlardı. Ben bu konuda sorgucularıma hiç şikâyet etmedim; çünkü her şeyi onların planlayıp gardiyanlara emrettiklerini biliyordum.

Belirlendiği gibi, ■■■■■ beni erkenden kaldırdı. Hücremde yapayalnızdım; gardiyanların ellerinde ağır zincirlerle gelip “Rezervasyon!” diye bağırdıklarını duyunca, dehşete kapıldım. Yine kalbim yerinden fırlayacakmış gibi atmaya başladı çünkü hep en kötüsünü bekliyordum. Ama aslında ışığı görmeme izin verilmemesi, acayip soğuk hücremle sorgu odası arasındaki kısa yolculuktan “hoşlanmamı” sağladı. Ilık GTMO güneşinin üzerime vurması ilaç gibi geliyordu. Bedenimin her yerinin yeniden hayat bulduğunu hissediyordum sanki. Çok kısa süreliğine de olsa her zaman bu sahte mutlulukla oyalanıyordum. Uyuşturucu almak gibi bir şeydi.

Beni sorguya götüren Porto Rikolu gardiyanlardan biri, kırık dökük İngilizcesiyle “N’aber?” diye sordu.

“İyiym, teşekkürler, ya sen?”

“Endişelenme, ailene geri döneceksin,” dedi. Bunu söylediğinde ██████████ boğuldum.* Sonradan, iyice hassaslaştım. Bana ne olmuştu? Bu ıstırap okyanusunda sadece bir tek yatıştırıcı kelime bile beni ağlatmaya yetiyordu. ██████████ tamamı Porto Rikolulardan oluşan bir tümen vardı.** Onlar diğer Amerikalılardan farklıydı; o kadar tedbirli ve düşmanca davranmıyorlardı. Zaman zaman tutsakları ██████████ duşa götürüyorlardı. Onları herkes severdi. Ama tutsaklara dostça ve insani yaklaşımları yüzünden kamp sorumluluklarıyla sorun yaşıyorlardı. Porto Riko halkı konusunda nesnel olamam, çünkü onları yeterince tanımadım. Gelgelelim, eğer bana hiç kötü bir Porto Rikolu birini gördün mü diye sorarsanız, hayır derdim. Ama bir tek kötüsü bile mi yok diye sorarsanız, sadece bilmem derim. Sudan halkı için de aynı şey.

D.O.C. telsizcisi, telsizden “██████████ ona sandalye verilmeyecek,” derken, nöbetçi tim beni içeri koydu ██████████ odaya girdi. ██████████ isimli Amerikalı bir siyahın resmini getirdiler. Eski püskü metal sandalyeye oturmamı rüşvet gibi sunduktan sonra, “Bugün ██████████ hakkında konuşacağız,” dediler.***

“Size ██████████ hakkında bildiklerimi söylemiştim.”

“Hadi ya, bırak bu bokları. Bize daha fazlasını söyleyecek misin?”

-
- * A.B.D. hükümetinin burada “gözyaşlarına” kelimesini sansürlemesi ne kadar inanılmaz olsa da mümkün görünüyor.
 - ** MOS, burada Kamp Delta’da Porto Riko tümeniyle karşılaştığı belirli bir hücre bloğundan söz ediyor olabilir.
 - *** Çok geçmeden anlaşılıyor ki, baş sorgucunun yanında, MOS’un sorgucusunun önceki seansta tehdit amaçlı ismini kullandığı bir diğer kadın sorgucu bulunuyordu.

“Hayır, söyleyecek başka bir şeyim yok.”

Yeni [REDACTED] metal sandalyeyi çekip aldı ve beni yere oturttu. “Şimdi, bize [REDACTED] anlat bakalım!”

“Hayır, geçmişte kaldı,” dedim.

Yeni [REDACTED], “Evet, haklısın. Madem geçmişte kaldı, anlat rahatlırsın,” dedi.

“Hayır.”

[REDACTED], “Demek ki, bugün sana o harika Amerikan seksini öğreteceğiz. Kalk!” dedi. Yaklaşık yetmiş gündür her gün yaptığım gibi, ayağa kalkıp aynı acı veren pozisyonda durdum.* Komutlara uyup gardiyanların işin içine girmesi hâlinde yol açabilecekleri acıdan kurtulmaya karar verdim; gardiyanlar her teması tutsakları eşek sudan gelene kadar sopalamak için fırsat sayıyorlardı. “İlk bahaneleri” “Tutuklu direniş gösterdi” oluyordu. Kimi kandırıyorlardı, tahmin edin bakalım? [REDACTED], “Çok zekisin, çünkü ayağa kalkmasaydın, seni fena benzetecektik,” dedi.

Ben ayağa dikilir dikilmez, iki [REDACTED] bluzlarını çıkarıp akla hayale gelmedik müstehcen konuşmalarla seansa başladılar. Gerçi onları fazla umursamadım. Beni en çok inciten, en aşağılayıcı şekilde beni üçlü cinsel oyuna sokmaya çalışmalarıydı. Birçok [REDACTED] kavramadığı, erkeklerin de seks yapmaya zorlandıklarında, kadınlar kadar, belki de erkeğin geleneksel konumuna bağlı olarak daha da fazla incinmeleridir. [REDACTED] ikisi de üzerime abandı, biri öndeyken, diğeri daha yaşlı [REDACTED] sırtıma abanıp [REDACTED] bütün vücudunu bana sürüyordu. Aynı anda, pis pis laflar edip edep yerlerimle oynuyorlardı. Size saygımdan, beni çok yakında sizi de tanıştıracığım yeni karaktere, [REDACTED] devretmeden önce, öğleden akşam 10’a kadar dinlemek zorunda kaldığım iğrenç ve pis lafları buraya almıyorum.

* Bu pozisyon, muhtemelen bilekleri yere zincirlenmiş olduğu hâlde zorla kambur durmaya zorlanmasıdır; bkz., dipnotlar, s. 225 ve 227.

Adil olup doğruyu söylemek gerekirse, [REDACTED] hiçbir zaman elbiselerimi çıkarmadı; her şey üzerimde tektip varken oldu. Kıdemli [REDACTED] her şeyi [REDACTED] seyrediyordu.* Ben dua edip durdum.

Odaya giren, [REDACTED] kızarak, “Bırak ulan dua etmeyi! Amerikalı [REDACTED] seks yapıyor, sonra da dua ediyorsun. Ne ikiyüzlü adammışsın be!” dedi. Ben dua etmeyi kesmedim ve bundan sonra yaklaşık bir yıl süreyle namaz kılmam yasaklandı. Aynı zamanda, 2003 Ekim’ine denk gelen kutsal Ramazan ayında oruç tutmam da yasaklandı ve zorla yemek yedirildi. Bu seans sırasında, arada sırada su ikram etmelerine rağmen, yemeyi ya da içmeyi reddettim. “Biz size yemek ve su vermek zorundayız; yiyip içmezseniz ne âlâ!” Ayrıca kampta çıkan en iyi karavanayı da teklif ettiler. Biz tutsaklar, [REDACTED] Ramazan’da hangi yemeklerin sevildiğine ve saçmalıklardan başka bir şey olamayan başka konularda istihbarat topladığını biliyorduk.

Tek istediğim bayılmaktı; böylece acı çekmeyecektim. Zaten açlık grevi yapmamın başlıca sebebi buydu. Bu gibilerin açlık grevlerinden etkilenmediklerini biliyordum. Tabii ki ölmemi istemiyorlardı; ama ölüme giden aşamalar olduğunu biliyorlardı. [REDACTED], “Ölmezsin, seni kışından besleriz,” dedi.

A.B.D. Savunma Bakanlığı Timi (DoD Team) yapmadığım şeyleri itiraf ettirmek için işkenceye başladığından beri, kendimi hiç bu kadar zorbalığa uğramış hissetmemiştim. Sen, Sevgili Okur, kendini bir başkasının yerine koymak için ne kadar uğraşırsan uğraş, benim durumumdaki insanların çektiği fiziksel ve

* Bütün sorgular gibi, bu seans ta muhtemelen gözlem odasından izleniyordu. 2003 Kamp Delta Standard İşleyiş Prosedürleri, tüm sorgularda “bir JIIF (Joint Integrated Intelligence Facility-Ortak Entegre İstihbarat Aracı) gözlemcisinin, ya çift taraflı aynaların ve CCTV’nin (kapalı devre TV sistemi) monte edildiği bir gözlem odasına ya da sadece CCTV odasında bulunmasını şart koşuyordu.” SOP, 14.2.

daha ileri ölçülerde psikolojik acıların ne büyük boyutlara ulaştığını hiçbir zaman anlayamazsın. Beni suçladıkları şeyleri yapmış olsaydım, daha ilk günden benim için bir teselli olurdu. Ama sorun yapmadığınız bir şeyi sadece itiraf etmenizin yetmeyeceği. Ayrıntılar da vermeniz gerekiyordu; ya hiçbir şey yapmadıysanız nasıl itirafınızı detaylandıracaktınız ki? Sorun sadece “Evet, ben yaptım!” demekle çözülmüyor. Hayır, işler böyle yürümüyor: En mankafa salaklara bile anlamlı gelebilecek tam bir hikâye uydurmalısınız. Bunu yapmak için en zor şeylerden biri de doğru olmayan bir hikâye anlatıp onu devam ettirmektir. İşte benim çuvalladığım yer tam burasıdır. Tabii ki, işlemediğim en korkunç suçlara kendimi buluşturmak istemiyordum –özellikle de A.B.D. hükümetinin her Müslümanın üzerine çullanıp ona herhangi bir suç yıkmaya çalıştığı mevcut koşullarda.

“Sen hakkında ötüp suçlarını itiraf edinceye kadar bunu her gün yapacağız” dedi.

Daha sonraki seanslardan birinde, “Sen bize bir başka arkadaşınla su götürmez kanıtlar vermek zorundasın. Sana gerçekten de yararı dokunacak türden,” dedi. “Eğer elindeyse, neden bu kadar acı çekmek zorunda kalasın ki?”

İşkence sırasında sessiz kalma ve beni rahat bıraktıklarında konuşmaya karar vermiştim. Sorgucularımdan en temel hakkım olan tualete gitmek için nazikçe izin istememin bile sorgucularıma hak etmedikleri bir tür kontrol gücü verdiğini anlamıştım. Bunun sadece tualeti kullanma izni olmadığını biliyordum: Bu, daha çok beni aşağılamaları ve duymak istediklerini bana söyletmeleri demektir. Nihayetinde, sorgucu istihbarat toplamakla ilgilenir ve bu konuda amaç tipik olarak aracı mubah kılar. Yiyip içmeyi reddetmemin bir başka nedeni de buydu: Böylece tualeti kullanmak istemiyordum. Ve bu işe yaradı.

Anın olağandışılığı bana daha çok güç verdi. Kanımın son damlasına kadar savaşağımı söyledim.

, defalarca, “Biz sizden güçlüyüz; daha kalabalığız; daha fazla kaynağa sahibiz ve sizi yeneceğiz. Fakat bizimle

işbirliği yapmaya başlarsan, biraz uyku ve sıcak yemek yüzü görmeye de başlarsın,” dedi. “İşbirliği yoksa, yemek de yok, tedavi de yok.”

Aşağılama, cinsel taciz, korku ve açlık gece 10’a kadar gündemdeydi. Sorgucular, benim zamandan habersiz olmamı sağlamak için ellerinden geleni yapıyorlardı. Ama kimse mükemmel değildir; kol saatlerine bakınca saatin kaç olduğu anlaşılıyordu. Beni karanlıkta tecride koyduklarında, bu hatadan daha sonra faydalanacaktım.

■■■■■, ■■■■■ mesai arkadaşlarına danıştıktan sonra, “Seni hücrene geri göndereceğim. Ancak yarın daha kötüsüyle karşılaşacaksın,” dedi. Kendi hâlime bıraktıkları için mutlu oldum; sadece bir mola ve tek başına kalmak istiyordum. O kadar perişan hâldeydim ki neye benzediğimi sadece Allah bilebilirdi. Ama ■■■■■ bana yalan söylemişti; ■■■■■ sadece beni daha da incitmek için psikolojik bir hileye başvurmuştu. İş işkenceye geldiğinde tam işbirliği yapan D.O.C. (A.B.D. Adalet Bakanlığı), bir başka nöbetçi tim gönderdi. ■■■■■ kapı eşiğine adım atar atmaz, yüzükoyun düştüm. Ayaklarım beni taşıyamıyordu ve vücudumun her yeri bana komplo kurmuştu. Gardiyanlar beni ayağa kaldırmayı başaramayınca, ayakuclarımda sürükleyip götürmek zorunda kalmışlardı.

İşkence mangasının yıldız ismi ■■■■■ “Şu orospu çocuğunu geri getirin!” diye bağırdı.* ■■■■■ gibi, yaklaşık

* MOS’un “Özel Sorgu Planı”nı yürüten dört sorgucudan üçüncüsü olan bu maskeli sorgucunun ismi, Schmidt-Furlow, DOJ IG ve Senato Silahlı Hizmetler Komitesi raporlarında “Mr. X” olarak geçiyor. MOS, 2005 yılı İdari Değerlendirme Kurulu (Administrative Review Board) oturumunda, karakteristik mizah anlayışıyla, sorgucunun her zaman “Suudi Arabistan’daki kadınlar gibi örtündüğünü,” sadece “gözlerini açıkta bıraktığı”nı ve “ellerinde O. J. Simpson eldivenleri olduğunu” söylemişti. ARB transkripsiyonu, 25-26.

1.80 boyunda, atletik yapılı ve [REDACTED]

[REDACTED] ağır savaş suçları işlediğini farkında olduğundan, şefleri tarafından kendisini gizlemesi emredilmişti. Eğer temel adalet denen bir şey varsa, şefleri aracılığıyla oyunu bozulurdu. Onların isimlerini ve rütbelerini biliyoruz.

[REDACTED] daha çok tanıyıp konuşmalarını işittikçe, onun kadar akıllı bir adamın, ömrünün sonuna kadar hayalet gibi başından savamayacağı böyle aşağılayıcı bir işi nasıl kabul edebildiğine şaşırıyordum. Adalet ve dürüstlük adına, hiçbir bilgisi olmayıp tamamen yanlış yönlendirildiği hâlde, [REDACTED] benimle ikna edici bir biçimde konuştuğunu söylemeliyim. Belki çok az seçeneği vardı; çünkü birçok asker yoksul ailelerden geliyordu ve Ordu'nun kimi zaman en pis işleri onlara vermesinin nedeni de buydu. Teorik olarak, [REDACTED] savaş suçu işlediğini reddedebileceğini ve hatta yakasını bile sıyrabileceğini kastediyordum. Sonradan, bazı gardiyanlarımla yasadışı bir emir olduğu hâlde, neden benim ibadetimi engelleme emrine itaat ettiklerini tartıştım. İçlerinden biri dedi ki: “Reddedebilirdim; ama komutanım bana ya siktiriboktan bir iş verir ya da kötü bir yere sevk ederdi. Ben sana yaptıklarımın dolayısı cehennemlik olduğumu biliyorum.” Tarih kendisini tekrarlıyor: II. Dünya Savaşı sırasında, Alman askerleri emir aldıklarını ileri sürdüklerinde affedilmemişlerdi.

[REDACTED], “[REDACTED] canını sıkıyorsun,” diye devam ederken, gardiyanların yardımıyla beni karanlık bir odaya sürükleyip pis olan yere bıraktı. Oda zifiri karanlıktı. [REDACTED] yüksek sesle –yani *sesini sonuna kadar açarak*– bir şarkı çalmaya başladı. Şarkının adı “Let the bodies hit the floor”du. Bu şarkıyı hiç unutamam. Aynı zamanda, [REDACTED] gözleri kamaştıran renkli flaşlar çakan flaşörü de çalıştırdı. “Uykuya dalarsan, başına bela olurum,” dedi. Şarkıyı ertesi sabaha kadar sürekli dinlemek zorunda

kaldım. Namaz kılmaya başladım.*

“Kes lan namazı,” diye bağırdı. Bu sefer gerçekten hem yor-
gun, hem de dehşet içinde olduğumdan, içimden dua etmeye ka-
rar verdim. Arada sırada [REDACTED] bana su veriyordu. Suyu
içtim çünkü yeniden zarar görmek istemiyordum. Gerçekten de
o sırada tam neler hissettiğimi biliyordum.

Hatırladığım kadarıyla, [REDACTED] sabah 5 gibi beni hücreme
geri gönderdi.

Bloğa daha adımımı atar atmaz [REDACTED] gardiyan, “Ce-
henneme hoş geldin,” dedi. Cevap vermedim; zaten [REDACTED] buna
bile değmezdi. Ama içimden dedim ki, “Sanırım sen cehenneme
benden daha fazla layıksın; çünkü oraya gitmek için canla başla
çalışıyorsun!”

**

[REDACTED] time katıldığında, 24 saatlik bir vardiya düzeni kur-
muşlardı. [REDACTED] ile birlikte, sabah vardiyası, 7-9 arasında
başlıyor ve 3-4 arasında sona eriyordu. [REDACTED] ile yürütülen gün-
düz vardiyası, 4:30’da başlayıp 10 ya da 11 arası sona eriyordu
ve gece vardiyası [REDACTED] ile yürütülüyordu. [REDACTED] ayrıldığında,
görevi hep [REDACTED] devralır; [REDACTED] beni resmen ona devrederdi. Bu
24 Ağustos 2003’e kadar sürdü; bu vardiyalardan birinden bile
ender olarak kurtulabildim ya da yırtabildim.”

* JTF-GTMO sorgu kayıtlarını inceleyen Senato Silahlı Hiz-
metler Komitesi, bu sorgu seansını 8 Temmuz 2003’e tarihler.
Komisyon, o tarihte, “Slahi Mr. X tarafından sorgulanmış ve
‘sürekli flaş ışıklarına maruz kalmış, rock müzik, *Drowning Po-
ol*’un ‘Let the Bodies Hit [the] Floor’ adlı şarkısı dinletilmiştir.”
SASC, 139.

** MOS’un bından sonraki sorgu seanslarına dair anlatımları teme-
linde, vardiyaların şu şekilde çalıştığına inanıyorum: Sorgucu
erkek başçavuş / “ESAS OĞLAN”/Mr. Sert Adam’ın bulunduğu

■■■■■, “Tam üç vardiya! Bir insanın her gün, günde 24 saat sorgulanması çok fazla değil mi?” diye sordum. ■■■■■ birçok kötünün içinde en iyisiydi; bu yüzden de ■■■■■ insan olarak konuşmayı denedim. ■■■■■ insan olarak iyi özelliklere sahip olduğunu söylemem size sürpriz gibi gelebilir. ■■■■■ yaptıklarından ne kadar nefret edersem edeyim, adil, tutarlı ve dürüst olmalıyım.”

■■■■■ “Daha fazla personel görevlendirip dört vardiya da yapabilirdik. Çok görevli var,” diye cevaplandırdı. Gerçekten de tıpkı böyle oldu. Tim bir diğе ■■■■■ takviye edildi ve üç vardiya yerine 24 saatlik dönemde dört taze timle baş etmek zorunda kaldım.

Tesadüfen iki defa beni bir binadan diğerine götüren nöbetçi gardiyan, “Orospu çocuğu!” dedi. “Burada ne işin var? Sen Rezervasyon’da kalmıyor musun?”

“24 saat sorgulanıyorum.”

Gardiyan kahkaha atıp yine rezilliğine devam etti: “Orospu çocuğu!” Ona sadece bakıp gülümsedim.

Bu vardiyaların üçüncü gününde, sert geçen 20 saatlik sorgudan sonra uyuyakalır kalmaz, sabahın köründe nöbetçi tim hücremin önünde belirdi. Herkes bilir, uyuyakaldınız mı salyalarınız akmaya başlar.

Nöbetçilerden biri, “Rezervasyon!” diye bağırdı. “Acele et!” Hemen yüzümü yıkayıp ağzımı çalkaladım. Diğer tutsaklar gibi duş alma hakkından yoksun bırakılmama rağmen, kendimi temiz tutmak için her fırsattan yararlanıyordum. Tim beni aşağılamak istiyordu.

■■■■■, beni sorguladığı odaya girdiğinde, “Bu ne koku be!” dedi.

sabah vardiyası; Özel Projeler Timi’nin kadın sorgucusunun bulunduğu akşam vardiyası ve Mr. X. Adıyla bilinen sorgucunun gece vardiyası.

- * Bu paragraf Özel Projeler Timi’nin kadın üyesine atf yapıyor olabilir; bkz., dipnot, s. 240.

Gardiyanlardan biri, defalarca “Bok gibi kokuyorsun be bi-rader!” diye tekrarladı. Duş alıp elbiselerimi değiştirme fırsatını sadece aşağılık [REDACTED] kokuma artık dayanamadığında bulabilmiştim. “Götürün şu herifi; duşa sokun; bok gibi kokuyor,” dedi. Aylarca yıkanma fırsatı bulamayacak olan ben sadece o zaman duş alabilmişim.

Gardiyanlar sürekli “Çabuk ol!” diyorlardı [REDACTED] Son günlerde uykusuz kalmam nedeniyle, baş ağrısı, mide bulantısı ve karın ağrısı çekiyordum. Gözlerimde şimşekler çakıyordu. Beni götürdükleri o yerden nefret ediyordum.

Gardiyanlar beni [REDACTED] içine fırlattılar. Odada kimse yoktu. [REDACTED] beklerken, uyuyakalmıştım. Ah, boynum gerçekten ağrıyordu. Onun bir an önce gelmesini dört gözle bekliyordum; çünkü böyle uyuyakalmaktan nefret ediyordum: en azından beni uyandırma zevkini tattırmak istemiyordum. [REDACTED] ömrümde tanıdığım en tembel insanlardan biriydi. Raporları okuma zahmetine bile katlanmayan bu adam, beni her zaman başka şüphelilerle karıştırıyordu. Çoğunlukla geç kalıyordu; ama uyuyakalmayayım diye gene de beni erkenden getirtiyordu.*

Gerçekte fazla haber yoktu: Ben ve [REDACTED] *Groundhog Day* (*Bugün Aslında Düdü*) filmi gibi aynı konular etrafında dö-nüp duruyorduk. Ama beni tatlı uykularımdan yoksun bıraktıkları için, ben çok asabileşmişim.

Gündem her zaman şöyle geliştirdi. [REDACTED] her zaman yanında getirdiği saçma sapan notlardan okuyarak sorular sorardı.

“Kanada’ya ne halt yemeye gittin?”

“İş bulup daha iyi bir hayata kavuşmak istedim.”

“Siktir lan! Kalk ayağa!”

“Senin pis suratına bakıp konuşacağıma, ölene kadar böyle ayakta dururum!” [REDACTED] beni kaldırdığında, kendisi

* Çünkü öğle yemeği de mesaisinin içindeydi alıyordu; MOS günün ilk vardiyasındaki sorgucusunun rutinini anlatıyor gibidir.

öğle yemeğinde koca midesini tıka basa doldururken, nöbetçilerin verdiği emirleri yerine getirdiğinden emin olmak isterdi. Rahatsız pozisyonumu değiştirmeye çalıştığımda, nöbetçiler yerden biter gibi fırlayıp mümkün olduğunca dik durmamı sağlamak için zorluyorlardı. Tanıdığım her sorgucu, arada sırada farklı sebeplerle öğün atlıyordu. [REDACTED] ise ne olursa olsun bir tek öğün bile atlamadı.

“Yaptıklarını inkâr etmeyi kesersen, sana sıcak yemek verecek ve biraz uyumana ses etmeyeceğiz. Biz sizden güçlüyüz.”

“Bir şeye ihtiyacım yok.”

“Seni hayatının geri kalanını geçireceğin bir deliğe tıkacağız. Zaten suçluluğun kanıtlandı. Bir daha aileni hiç göremeyeceksin.”

“Bu senin elinde değil. Elinden geleni ardına koyma; bir an önce ne yaparsan yap!”

Kimi zaman [REDACTED] güya serbest bırakılmış tutukluların propaganda posterlerini önüme sererdi. “Bak şu adama. Suçlu ama her şeyi itiraf ettiğinden şimdi normal bir hayat sürebiliyor.” Aslında, tüm sorgucular yalan söyler, ama [REDACTED] yalanları apaçık ortadaydı. Gerçi bir başka sorgucu yalan söylediğinde, bu onun yüzünden okunuyordu. Ama [REDACTED] doğru söylemiş gibi kılı kıpırdamadan yalan söylüyordu: Suratından aynı nefret dolu bakış hiç eksik olmuyordu.

Çektiğim acı dayanılmaz hâl aldığımda, müzakereye açık oluyordum. O da beni rahat bir sandalyeye oturtuyordu. Ama duymak istediği cevapları vermediğimi gördüğünde hemen tepesi atıyordu.

[REDACTED], sinirlenip “Seni çözmek için ne gerekiyorsa yap-mama izin verildi!” dedi. [REDACTED], beni her çeşit korkutucu senaryoyla tehdit etti. “Ömrünün kalanını hapiste geçireceksin.” “Seni veritabanından silip kimsenin haber alamayacağı bir deliğe tıkacağız. “Bir daha aileni hiç göremeyeceksin.” Her zaman şu cevapları verdim: “Elinden geleni ardına koyma! Ben hiçbir şey

yapmadım!” Ben bu sözleri suratına haykırdığımda, [REDACTED] sanki beni çığ çığ yiyecekmiş gibi öfkeden kuduruyordu. Dolayısıyla ona cevap vermekten kaçınıyordum. O da lafı kimseye bırakmıyordu. Söylediğim gibi, [REDACTED] konuşmayı seviyor ve dinlemekten nefret ediyordu.

Sadece suçlu olduğumdan nasıl bu kadar emin olduğunu merak ediyordum. Ona, “[REDACTED], ya benimle ilgili şüphelerinde yanılıyorsan, ne olacak?” diye sordum.

“Boşa nefes tüketmiş olurum,” diye cevapladı.

“İşte bu iyi.”

“Eğer birisiyle ilgili suç kanıtı oluşturacak bilgiler vereceksen, [REDACTED] kanaatini değiştirecek şeyler söyle ki hayatın olumlu yönde değişsin.” Ona cevap vermedim; çünkü aradığı şey bende değildi. [REDACTED] adalet anlayışı kaba sabaydı: Ona istediği her şeyi versem bile, benim cezamı elektrikli sandalyeden müebbede, belki de otuz yıl hapse indirecekmiş. Dürüstçe söylemeliyim ki onun teklifiyle ilgilenmedim.

Vardiyası sırasında, [REDACTED] şeflerine molalarla ilgili rapor veriyordu. O aşamada onun şefinin kim olduğundan emin değildim; galiba [REDACTED]. Ama onun GTMO’daki emir-komuta zincirinde en üst yetkilinin [REDACTED] olduğundan ve onun dosyamla ilgili düzenli brifing aldığından ve her zaman “şu piç”le ilgili olarak sırada yapılacaklar konusunda emir verdiğinden emindim. [REDACTED] göre, Başkan Bush ve ayrıca [REDACTED] benim dosyamla ilgili düzenli brifing alıyormuş. Hatta 2004 yazında [REDACTED] beni kontrol etmek için sekreteri [REDACTED] bile göndermişti. Bana bazı istihbarat soruları sormuştu. O sırada, tansiyon çoktan düşmüştü.*

* Bu 2003 Temmuz seansları yürütülürken, General Miller, Slahi’nin “Özel Sorgu Planı”nı SOUTHCOM komutanı General James Hill’e onay için iletliyordu. 18 Temmuz 2003’te, Hill planı Savunma Bakanı Donald Rumsfeld’e sundu. Plan, Savunma Bakanı Yardımcısı Paul Wolfowitz tarafından 28 Temmuz 2003’te

O öğleden sonrayı [REDACTED] ile birlikte geçirdim. Önceden belirttiğim gibi, [REDACTED] kötülerin en iyisiydi. [REDACTED] gündemi şöyle yürüttü. [REDACTED] beni sorguya götürdüğünde, [REDACTED] D.O.C.'a bana sandalye vermemesini tembih ettiğinden, pis yere oturmak zorunda kaldım, ama aslında oraya bile oturmadım. Çünkü D.O.C. nöbetçilerden her zaman [REDACTED] gelinceye kadar beni ayakta tutmalarını isterdi. O zaman [REDACTED] hanım bütün vardiyası boyunca oturmama izin mi vereceğine, yoksa ayakta mı tutacağına karar verdi ve bundan sonra [REDACTED] 24 saatin kalanında ayakta tuttu.*

onaylanarak, Rumsfeld tarafından 13 Ağustos 2003'te imzalandı. MOS'un "Özel Sorgu Planı"nın gelişmesi ve izin almasıyla ilgili detaylı bir açıklama için, bkz., SASC, 135–41.

- * Burada sorgucunun "kadın" olduğunu belirten yerde sansür yok. Demek ki öğleden sonra vardiyasının, sorgu timinin kadın üyesince yürütüldüğü açıkça görülüyor. Birkaç sayfa önce, "birçok kötünün içinde en iyisi" diye tanımladığı kişi, muhtemelen burada "kötülerin en iyisi" diye tanımlananla aynı sorgucuydu. Savunma Bakanı Donald Rumsfeld, A.B.D. Kara Kuvvetleri Sahra Talimatnamesi'nde listelenenlerin dışında kalan, ayakta tutma dahil sorgu tekniklerine ilk kez izin verdiğinde, meşhur notu eklemişti: "Ben günde 8-10 saat ayakta duruyorum. Ayakta tutmayı neden 4 saatle sınırlıyoruz ki?" Ama Albert Biderman'ın Kore Savaşı sırasında Kuzey Koreli sorgucuların kullandıkları zorlayıcı sorgu teknikleriyle ilgili araştırmasında bulduğu gibi, "Uzun süre ayakta durmaya ya da oturmaya zorlanan eski esirler, ülkeye dönüşlerinde ...daha acı verici başka bir deneyim olmadığını bildirdiler." Biderman'ın açıklaması şöyle: "Bireye uzun süre hazır olda durması söylendiğinde, bir ara faktörün müdahalesi görülür. Anlık acı kaynağı sorgucu değil ama kurbanın kendisi hâline gelir. Bir bakıma, mücadele bireyin kendi kendisiyle yürüttüğü bir mücadele olur. Bireyin motivasyona dayalı kuvveti, bu içsel karşılaşmada muhtemelen kendisini tüketir. Faili, bu tarzda 'kendisine karşı' dikmek, sorgucuya ek avantajlar sağlar. Esirin sorgucunun gücünü abartmasına yol açar. Fail hazır olda

Sessizce *Kuran* okumaya başladım; çünkü namaz kılmak yasaktı. [REDACTED] bir keresinde dedi ki: “Neden namaz kılmıyorsun? Haydi, namazını kıl!” Dedim ki, aman ne kadar dost canlısı! Ama namaza başlar başlamaz, [REDACTED] benim dinimle alay etmeye başladığından, ben de içimden dua etmeye koyuldum. Böylece [REDACTED] dinime küfretme fırsatı vermedim. Başka birinin dinini alay konusu yapmak, en barbarca eylemlerden biridir. Başkan Bush, sözde terörizme karşı savaşı, uygar ve barbar dünya arasındaki savaş olarak gördü. Ama onun yönetimi teröristlerin kendilerinden daha barbarca eylemler yaptı. Bush yönetiminin karıştığı yığınla savaş suçu sıralayabilirim.

[REDACTED] dediği gibi, benim “Doğum Günü Partim” olan Ağustos sonundaki günden önce, bu özel gün sorgumun en sert günlerinden biriydi. [REDACTED] bir Deniz Piyadesi olduğu görülen birini getirdi; [REDACTED] giyiyordu

[REDACTED]

[REDACTED] bir metal sandalyeye oturttu. Hemen önümde oturan [REDACTED], “Sana seni sorgularken bana yardımcı olacak birilerini getireceğimi söylemiştim” dedi. Konukla neredeyse diz dize oturyorduk. [REDACTED] bana hatırlamadığım bazı sorular sormaya başladı.

Konuk, kim bilir beni korkutmak ve belki [REDACTED] etkilemek için, avazı çıktığı kadar “Evet mi, hayır mı?” diye bağırdı. Onun yöntemini çok çocukça ve aptalca buldum.

Ona baktım, gülümseyerek dedim ki, “Hiçbiri!” Konuk altımdaki sandalyeyi hızla çekti. Ben zincirlerin üstüne düştüm. Ah, ne çok canım yandı!

İkisi de neredeyse bir ağızdan “Ayağa kalk, orospu çocuğu” diye bağırdı. Sonra işkence ve aşağılama seansı başladı. Beni

durduğu sürece, kendisini esir edene ona kötü şeyler yapma gücünü de yükler. Oysa aslında sorgucunun böyle davranma yeteneği hiç de bir güç göstergisi değildir.” Bkz., <http://www2.gwu.edu/~nsarchiv/torturingdemocracy/documents/19570900.pdf>.

ayağa kaldırdıktan sonra, tekrar soru sormaya başladılar. Ama artık çok geçti çünkü onlara milyon kere demiştim ki: “Bana ne zaman işkence yapmaya başlarsanız, ağzımdan tek kelime almayacaksınız!” Bu sözümü neredeyse harfiyen tuttum; günün geri kalanında sırf onlar konuştular.

■■■■■ beni dondurmak için klimayı en soğuğa ayarladı. Kampta bu yöntem, en azından 2002 Ağustos’undan beri kullanılıyordu. Her geçen gün dondurucu soğuk odaya konulan insanları görüyordum. Daha o zaman bile liste uzundu. Soğuk odanın sonuçları, ■■■■■ tizm gibi yıkıcıydı. Ama etkisini ancak ileri yaşlarda gösteriyordu; çünkü kemiklere nüfuz etmesi zaman alıyordu. İşkence mangası o kadar iyi eğitilmişti ki herhangi bir açık kanıt bırakmaktan kaçınarak, hemen hemen kusursuz suçlar işliyorlardı. Hiçbir şey şansa bırakılmıyordu. Önceden belirlenmiş yerlere vuruyorlardı. Etkilerini ancak uzun süre sonra gösterecek olan korkunç yöntemler uyguluyorlardı. Sorgucular sürekli 0°’ye ayarlamak için klimanın kumandasıyla uğraşıp duruyorlardı. Ama belli ki klimalar insan öldürmek için tasarlanmamıştı. Böylece iyi izole edilmiş bir odada klima en fazla 49°F’a kadar iniyordu. Eğer benim gibi matematiğe ilgi duyuyorsanız, bunun 9.4°C olduğunu bulursunuz –başka bir deyişle, özellikle burada on iki saatten fazla kalmak zorunda olan, iç çamaşırı giydirilmeyen ve üzerinde sadece ipince bir tektip olan ve sıcak ülkelerden gelen birisi için soğuk, çok soğuk. Suudi Arabistan’dan gelen biri, soğuğa İsveç’ten gelen biri kadar dayanamaz. Eğer söz konusu sıcak havaysa, tersi de doğru. Sorgucular bu faktörleri hesaba katıp etkili bir biçimde kullanıyorlardı.

Tutsağı soğuk odaya koyduktan sonra, sorgucuların nerededir olduklarını sorabilirsiniz. Gerçekten de iyi bir soru. Birincisi, sorgucular odada kalmıyorlar; sadece aşağılama, onurunu ve cesaretini kırma ya da başka işkence faktörleri için boy gösterip sonra odadan ayrılıyor ve yandaki gözlem odasına geçiyorlardı. İkincisi, sorgucular iyi giyimliydi; sözgelimi ■■■■■ bir soğuk hava et deposuna girer gibi giyiniyordu. Buna rağmen, tutsağın

yanında fazla kalmıyorlardı. Üçüncüsü, işkence amacıyla soğuşa maruz bırakılmanız ile canınız istediği için eğlence ve spor amaçlı soğuşa çıkmak arasında büyük bir psikolojik fark var. Sonuncusu da tutsak ██████████ bütün zamanını yere zincirlenmiş, çoğu kez ayakta geçirirken, odada hareket edip duruyorlar; kendilerini ılık tutmak için kan dolaşımını sağlıyorlardı.* Benim tek yapabildiğim ayaklarımı hareket ettirip ellerimi ovuşturmaktı. Ama o Deniz Piyadesi, ellerimi arkadan kalçalarımın çapraz bağlayacakları özel bir zincire vurulmamı emrederek, ellerimi ovuşturmamı bile engellemişti. Zorlandığımda, her zaman ellerimi birlikte ovuşturmaya başlıyor ve bedenime bir şeyler yazıyormuş gibi yapıyordum. Bu da sorgucularımı çıldırtıyordu.

██████████ “Ne yazıyorsun öyle?” diye bağırdı. “ya bana bunu söyleyeceksin, ya da ne bok yiyorsan, keseceksin.” Ama ben bunu durduramıyordum; istem dışı oluyordu. Deniz Piyadesi, sandalyeleri yerlere fırlatıp bana kafa atmaya, sebepsiz yere aklınıza gelebilecek ve hiç hak etmediğim her türlü küfrü savurmaya başladı.

Her türlü sağduyuya aykırı olarak, “benim suçlarım”ın bedelini aileme ödeteceği tehditlerini saymazsam, ailemi, dinimi ve beni aşağılayan rezilce konuşmalarının yanında, “Sen yanlış tarafa katıldın, delikanlı. Kaybedilmiş bir dava için savaşıyorsun,” dedi. Onun hiçbir yetkisi olmadığını biliyordum; fakat dünyadaki en güçlü ülke adına konuştuğunu ve açıkça hükümetinin tam desteğine sahip olduğunu da biliyordum. Bununla birlikte, Sevgili Okur, seni onun rezilce laflarını okumaktan kurtaracağım. Bu herif tam bir çatlaktı. Bana hiçbir fikrim olmayan şeyleri ve hiç duymadığım isimleri sorup durmuştu.

“██████████ bulundum,” dedi, “bil bakalım bizi kim ağırladı? Cumhurbaşkanı! Sarayda güzel vakit geçirdik.” Deniz Piyadesi kendi soruyor, kendi cevaplıyordu.**

* Tekrar, muhtemelen zincirlenmiş olarak. Bkz., dipnot, s. 225.

** Sorgucu, Moritanya’dan ve zamanın Cumhurbaşkanı Maaouya

Adam bütün bu konuşmaları, aşağılamaları ve [REDACTED] A.B.D.'nin sadık uşağı olduğundan, ailemi tutuklatma tehditleriyle ezmeyi beni başaramayınca, bana daha çok acı çektirmeye karar verdi. Buz gibi soğuk su getirtip üzerimde elbiseler varken başımdan aşağı döktü. Çok korkunçtu; bir Parkinson hastası gibi titreyip durdum. Teknik olarak, artık daha fazla konuşacak durumda değildim. Herif aptalın tekiydi: Beni infaz ediyordu; ama daha uzun bir süreye yayarak yapıyordu bunu. [REDACTED] ona benim üzerime su dökmeyi kesmesini işaret etti. Bir başka tutsak, bana “iyi” bir sorgucunun acıyı azaltmak için yemek yemesi gerektiğini söylediğini anlatmıştı. Ama ben herhangi bir şey yemeyi reddettim; zaten artık ağzımı bile açamıyordum.

[REDACTED] onu durdurmasına çok kızdı; çünkü [REDACTED] ölmem hâlinde ortaya çıkabilecek bir yığın bürokratik işlemden korkmuştu. Böylece başka bir teknik buldu. Yani, hoparlörle birlikte bir CD çalar getirtip rap müzik çalmaya başladı. Aslında bu sefer müzik endişe yaratmamış, terine acılarımı unutmamı sağlamıştı. Aslında, müzik bana bir nevi ilaç gibi gelmişti. Sözlerini anlamaya çalıştım. Bütün anladığım, müziğin aşkla ilgili olduğuydu. İnanabiliyor musunuz? Aşk! Son zamanlarda nefretten ya da onun yol açtığı sonuçlardan başka bir şey görmemiştim.

Konuk, kapıyı çarpıp çıkarken, “Şunu dinle, Orospu çocuğu!” dedi. [REDACTED] “Her gün aynı rezilliği yaşayacaksın. Gerisini tahmin et bakalım. Üstelik giderek kötüleşecek. Bu daha başlangıç” dedi. Dua edip duruyor ve onların yaptıklarını görmezlikten geliyordum.

[REDACTED], sürekli dualarımı taklit ediyordu: “Ah, Allahım bana yardım et....Ah Allahım bana merhamet et.” “ALLAH, ALLAH.... Allah filan yok. Seni terk etti!” Tanrı hakkında böyle konuştuğu için, [REDACTED] ne kadar cahil olduğunu düşünerek gülümsedim. Ama Tanrı çok sabırlıdır ve cezalandırmak için hiç acele etmez. Çünkü ondan kaçışın yolu yoktur.

Tutsaklar kamp politikasını biliyordu: Eğer MI (Askerî İstihbarat) hayati bilgileri gizlediğinize inanırsa, Kamp ██████████ ██████████ işkence ediyorlardı. Sizi gizli bir yere kaçırıyor ve size ne yaptıklarını kimse bilmiyordu. ██████████ Kampı'nda kalırken, iki kişi kaçırılmış ve temelli olarak kaybedilmişlerdi: Yani, ██████████ ██████████. Bende de kaçırılacağım endişesi yerleşmeye başladı; çünkü sorgucularla havanda su dövmeğe başlamıştık. Bu yüzden biraz bilgi toplamak istedim.

Genç bir Askerî İnzibat (MP) "Oradaki kamp en kötüsü," dedi.

"Yemek mi vermiyorlar?" diye merakla sordum.

"Onun gibi bir şey," diye cevapladı.

Akşam 10-11 arası, ██████████ beni ██████████ devretti ██████████ nöbetçilere beni özel hazırlanmış odasına götürmelerini emretti.* Oda dondurucu soğuktu ve A.B.D.'nin ihtişamını gösteren resimlerle doldurulmuştu: Cephanelikler, uçaklar ve George Bush'un resimleri. "İbadet etme! Eğer benim milli marşım çalarken ibadet edersen, ülkeme hakaret etmiş olursun. Biz hür dünyanın en büyük ülkesiyiz ve dünyanın en zeki başkanına sahibiz," dedi. Bütün gece A.B.D. milli marşını dinlemek zorunda bırakıldım. Zaten marşlardan nefret ederim. Tek hatırlayabildiğim, başıydı: Defalarca "Oh say can you see...." (Ah, söyle görebiliyor musun...). Üzerime buz gibi soğuk suyun dökülmemesine sevinmiştim. Başlangıçta, çaktırmadan dua edebileceğimi sanmıştım, ama ██████████, ██████████ aracılığıyla yakından izliyordu. "Bırak dua okumayı; ülkeme hakaret ediyorsun!" Gerçekten de yorgun ve bitkin olduğumdan, başıma yeni bir bela almak en son isteyeceğim şeydi. Bu yüzden içimden dua etmeye karar verdim. Bütün gece tir tir titredim.

Sabahın 4 ile 5'i arasında, ██████████ beni bıraktıktan sadece birkaç saat sonra ██████████ aynı rutini yeniden başlattı. Ama

* Burada, Mr. X. İle geçen bir gece vardiyası seansı anlatılıyor gibidir. Sahne, son bölümde bir kez daha karşımıza çıkacak.

en zor adım ilk adımdır; en zor günler ilk günlerdi ve her geçen gün ben güçleniyordum. Bu arada kampta konuşulan başlıca konu bendim. Birçok diğer tutsak benzer kaderleri paylaştığı hâlde, ben “Bir Numaralı Suçlu”ydum ve buna uygun muamele görüyordum. Bazen havalandırmada tutsaklar bağırırlardı, “Sabırlı ol. Allah’ın en sevdiği insanları imtihan ettiğini unutma.” Böyle yorumlar Tanrı inancımın yanında tek tesellimdi.

Rutin günlerimde ilginç hiçbir değişiklik olmadı: Soğuk oda, saatlerce ayakta durmaya zorlanmak, sorgucuların kaçırılıp son-
suza kadar hapiste kalacağım şeklindeki hiç bitmeyen tehditleri.*

-
- * Silahlı Kuvvetler, Adalet Bakanlığı ve Senato soruşturmalarını yürütenler, bu tehditlerin bazılarını çok daha ayrıntılı olarak anlatmışlardı. Schmidt-Furlow raporundaki bir dipnota göre, “17 Temmuz 2003’te maskeli sorgucu, ikinci sorguya alınan faile öldüğünü rüyasında gördüğünü söyledi. Somutlaştırsak, ikinci özel sorgudaki faile, rüyasında ‘birbirlerine ayaklarından zincir-
lenmiş dört tutuklu gördüğünü; bunların 1.80 metre boyunda, 1.80 metre derinliğinde ve 1.20 metre genişliğindeki bir çukur kazdıklarını’ gördüğünü söylemiş ve devam etmişti: ‘Sonra da portakalrengiyle tutuklunun kimlik numarasıyla yazıldığı düz, çam bir tabutun diğer tutuklularca çukura indirildiğini gördüm.’ Maskeli sorgucu, tutukluya rüyasını yorumlarken, rüyasının onun konuşmaya başlamaması hâlinde GTMO’dan hiç çıkmayacağı, gerçekten de burada, ‘egemen Amerikan toprağı’nda genç yaşta ve... Hristiyan olarak öleceği anlamına geldiğini söylemişti. 20 Temmuz 2003’te, maskeli sorgucu, ‘Mr. X,’ ikinci Özel Sorgu Planı’ndaki ailesinin ‘hapsedildiği’ni söyledi. Rapor devam ediyor: “02 Ağustos 2003 tarihli MFR, ikinci özel sorgu failinin o gün ‘kendisine bir mesaj iletmek’ için gelen bir haberciyle görüştürüldüğünü belirtir. MFR, şöyle devam eder: ‘O mesaj basitti: Sorgucunun mesai arkadaşları aynı yalanları mütemadiyen duymaktan bıkmışlardı ve ciddi ciddi ondan kurtulmak istiyorlardı. Bunu yapar yapmaz, o kaybedilecekti ve bir daha ondan haber alınamayacaktı. Sorgucu, tutukludan başına

■■■■ hayatım hakkında tonlarca sayfa yazdırdı. Fakat nedense onu hiçbir zaman memnun edemedim. Bir gece ■■■■ bir erkek nöbetçinin yardımıyla beni soydu. Soğuk odaya konulacağım diye iliklerime kadar işleyen soğuğun etkisini biraz azaltmak için pantolonumun üstüne şort giymiştim. Ama öfkeden kuduran ■■■■ nöbetçilerin beni soymasını emretti. Hiç bu kadar aşagılanmamıştım. Onun tüm bağırp çağırımlarına ve dua etmeyi kesmemi emretmesine aldırmadan, bütün gece soğuk odada dua ederek ayakta durdum. Ne yapacağı hiç umurumda değildi.*

■■■■ ağır ağır sahne gerisinde belirdi. ■■■■ bana önceden birkaç defa, beni ziyaret edip ailemle ilgili görüşecek çok üst düzey bir hükümet yetkilisinin ziyaretinden ■■■■ söz etmişti. Ben bu haberde olumsuz bir yan görmemiş, bana ailemden mesaj getireceğini sanmıştım. Ama yanılmışım; bu aileme zarar verilmesiyle ilgiliydi. ■■■■ benim durumum konusunda acımasız bir tırmanışa neden oluyordu.

gelebilecek en kötü senaryoyu düşünmek için hayal gücünden yararlanmasını istedi. Tutukluya dayak ve fiziksel acının dünyanın en kötü şeyleri olmadığını söyledi. Zaten, bir süre dayak yedikten sonra insanlarda zihin bedenden ayrılma eğilimine giriyor ve acıyla baş ediyorlar. Ne var ki, fiziksel acıdan beter şeyler vardır. Sorgucu, Tutuklu'ya en sonunda konuşacağını, çünkü herkesin konuştuğunu söyledi. Ama o zaman da, kendisini bir anda çok karanlık bir delikte kaybedilmiş olarak bulacaktı. Bütün varlığı silinip yok edilecekti. Elektronik dosyaları bilgisayardan silinecek, kâğıt dosyalar paketlenip kaldırılacak ve varlığı herkes tarafından unutulacaktı. Ona ne olduğunu kimse bilmeyecek ve zaten kimse bunu umursamayacaktı bile,' " Schmidt-Furrow, 24-25.

- * Bağlam, biri kadın, diğeri erkek iki nöbetçi olduğunu ve kadın nöbetçinin onu soyduğunu düşündürüyor. MOS'un "bir kadın sorgucu tarafından soyulması" DOJ IG raporuna geçmiştir; rapor bu seansın tarihini 17 Temmuz 2003 diye vermiştir. DOJ IG, 124.

██████████ öğleye doğru 11 gibi, yanında ██████████ ve yeni ██████████ olduğu hâlde çıkageldi. Doğrudan konuya girdi. “İsimim ██████████ çalışıyorum. Hükümetim senden bilgi almayı dört gözle bekliyor. Anladın mı?”

“Evet.”

“İngilizce okuyabiliyor musun?”

“Evet.”

██████████ düzmece olduğu açıkça görülen bir mektup uzattı. Mektup Savunma Bakanlığı’ndan (DoD) geliyor ve

-
- * Adalet Bakanlığı Genel Müfettişi’ne (DOJ Inspector General) göre, tarih şimdi 2 Ağustos 2003’tü. IG raporuna şunları yazmıştı: “2 Ağustos 2003’te, Beyaz Saray’dan bir Deniz Yüzbaşısu pozu takınan bir diğer askerî sorgucu” MOS’un karşısına çıktı. Hem Senato Silahlı Hizmetler Komitesi raporu, hem de DOJ IG raporu, onun aldığı mektubu anlatır. Senato Silahlı Hizmetler Komitesi’ne göre, mektupta “annesinin gözaltına alındığı, sorgulanacağı ve işbirliği yapmadığı takdirde GTMO’ya nakledilebileceği” yazılıydı. DOJ IG raporunda, “mektubun ‘MOS’un annesinin bu eskiden salt erkeklerin bulunduğu ortamda yaratabileceği idari ve lojistik zorluklar’a değindiği” ve “sorgucunun Slahi’ye eğer o (760) işbirliği yapmazsa ailesinin ‘tehlikede olacağını söylediği’ yazılmıştı” DOJ IG ve SASC raporları ile ordunun Schmidt-Furlow raporunun tümü, bu sorgucunun aslında MOS’un “Özel Projeler Timi”nin şefi olduğunu açıkça ortaya koyarken, Schmidt-Furlow raporu, onun kendisini MOS’a “Yüzbaşı Collins” olarak tanıttığını gösterir. MOS, onu burada ağır ağır sahne gerisinde belirdi diye anlatmıştır. *Wall Street Journal* muhabiri, Jess Bravin, *The Terror Courts: Rough Justice at Guantánamo Bay* (New Haven: Yale University Press, 2013) adlı kitabında, bu oyunu oynamış olan Özel Projeler Timi’nin şefinin, bir ay önce MOS’un sorgusunu devraldığını, aynı gün olan 1 Temmuz 2003’te, General Miller’in onun “Özel Sorgu Planı”nı onayladığını yazar. DOJ IG, 123; SASC, 140; Schmidt-Furlow, 25; Bravin, *The Terror Courts*, 105.

temelde diyor ki: “Ould Slahi, Milenyum saldırısına karışmış ve 11 Eylül uçak korsanlarından üçünü örgüte kazandırmıştır. Slahi işbirliği yapmayı reddettiğinden, A.B.D. hükümeti onun annesini tutuklayıp özel bir kurumda tutacaktır.”

Mektubu okudum. “Bu çok sert ve haksız değil mi?” diye sordum.

“Ben burada adaleti sağlamak için bulunmuyorum. İnsanların ülkemdeki binalara uçaklarla çarpmalarını engellemek için buradayım”

“Öyleyse, git onları durdur. Ben ülkenize karşı hiçbir şey yapmadım,” dedim.

“İki seçeneğin var: ya sanık ya tanık olacaksın.”

“İkisini de istemiyorum.”

“Seçeneğin yok, yoksa hayatın kesinlikle değişecek,” dedi.

“O zaman elinden geleni ardına koyma!” dedim. [REDACTED] düzmece mektubu çantasına geri koydu, çantasını sinirli bir şekilde kapatıp odadan çıktı. [REDACTED] Ağustos ya da Eylül 2004’e kadar benim dosyam üzerinde çalışan timi yönetti. Her zaman beni gerçek isminin [REDACTED] olduğuna inandırmaya çalıştı. Fakat onun ismini daha onunla karşılaşmadan önce bile bildiğimden habersizdi: [REDACTED].”

**

* “Yüzbaşı Collins” pozunu takınan ve MOS’un Özel Projeler Timi’ni yöneten sorgucu, MOS’un tutukluluğa itiraz dilekçesi üzerine açılan davadaki mahkeme dosyalarında, Senato Silahlı Hizmetler Komitesi raporunda ve diğer yayınlanmış kaynaklarda Lt. (Teğmen) Richard Zuley olarak belirtilmiştir. Jess Bravin, *The Terror Courts* adlı kitabında, Zuley’in bir Chicago polis memuru ve Deniz Kuvvetleri Yedek askeri olduğunu yazar. SASC, 135, 136; Bravin, *The Terror Courts*, 100, 105; Brief for Appellee, 23.

O toplantıdan sonra [REDACTED], tek yaptığı beni kamptan bilinmeyen bir yere kaçırmak için gereken formaliteleri yerine getirmektir. Gardiyanlarımdan biri, sonradan “Senin burada olman birçok imza gerektiriyordu. Seni buraya almamız için biraz daha zaman gerekiyor,” dedi. [REDACTED], aynı zamanda Kaçırma işlemini gerçekleştirecek bütün bir timi de toplamıştı. Bütün bunlar gizlilik içinde gerçekleştirilmişti; katılan personel sadece kendisine gerektiği kadarını biliyordu. Sözelimi, ben [REDACTED] planın ayrıntılarını bilmediğini biliyorum.

25 Ağustos 2003, Pazar günü, öğleden sonra yaklaşık 4’te, [REDACTED] beni sorgu için ayırdı [REDACTED]. * O zamana kadar, hafta sonunu beni diğer tutsaklardan tecrit etmek için tamamen boşatılmış [REDACTED] geçirmiştin. Ama bunda olumlu bir yan bulacaktım: [REDACTED] bir soğuk hava deposunda kalırken, burada hücre daha ılıktı ve gün ışığını görebiliyordum.

“Şimdi bütün kontrol bende. Sana ne istersem yapabilirim; hatta Kamp [REDACTED] bile nakledebilirim.

Ben, “beni neden [REDACTED] Bloğa taşıdığınızı biliyorum,” dedim. “Çünkü hiç kimseyi görmemi istemiyorsunuz.” [REDACTED] yorum yapmazken, [REDACTED] sadece gülümsedi. Daha çok dostça konuşma gibiydi. Akşamüzeri 5:30 gibi, [REDACTED] bana soğuk kumanya getirdi. Soğuk porsiyonlara alışmıştım; tatsız tuzsuz şeylerdi. Ama kilo kaybım iyice artmıştı ve hayatta kalmak için yemem gerektiğini biliyordum.

Yemeye başladım. [REDACTED] sürekli girip çıktığı hâlde, bunda şüphelenilecek bir şey yoktu; [REDACTED] hep böyle yapardı. [REDACTED] ve ben aniden bir koşuşturma duyduğumuzda yemeğimi yeni bitirmiştin. Gardiyanlar bağırarak küfrediyor (“Sana demiştin orospu çocuğu...!”), postal sesleri ortalığı inletiyor,

* Saat bunun öğleden sonra vardiyası olduğunu gösteriyor sansürlenmiş zamirler ve sonraki bağlam, kadın sorgucunun timinden söz edildiğini düşündürüyor.

köpekler havlıyor, kapılar sertçe çarpılıyordu. Oturduğum yerde donup kaldım. ■■■■■ susup kaldı. Ne olduğunu bilmeden öyle birbirimize bakıyorduk. Benim kalbim gene güm güm atmaya başladı; çünkü bir tutsağın zarar göreceğini biliyordum. Evet; o tutsak benmişim!

Bir anda üç asker ve bir Alman çoban köpeğinden oluşan bir komando timi sorgu odasına daldı. Her şey göz açıp kapayıncaya kadar oldu. ■■■■■ bana sert bir yumruk attı; yüzükoyun yere düştüm.

■■■■■ “Orospu çocuğu, sana söylemiştim, sen bittin!” dedi.* Ortağı beni yumruklamaya devam ediyor; nereye gelirse, özellikle de yüzüme ve kaburgalarımaya vuruyordu. O da yüzü ve vücudu görünmeyecek şekilde giyinmişti; bütün bu zaman boyunca tek kelime etmeden yumruklamaya devam etti. Çünkü tanımak istemiyordu. Üçüncüsü maskesizdi; kapıda duruyor ve üzerime saldırmaya hazır köpeğin tasmağını tutuyordu.

En az benim kadar dehşete kapılmış görünen ■■■■■, “Size bunu yapmanızı kim söyledi? Tutukluya zarar veriyorsunuz!” dedi. ■■■■■ hücum timinin lideriydi ve ■■■■■ emirlerini yerine getiriyordu. Bana gelince, durumu algılayamamıştım. İlk düşüncem, beni başka biriyle karıştırdıklarıydı. Sonra da nöbetçilerden biri yüzümü yere bastırırken, göz ucuyla da olsa ortama göz atmak istedim. Köpeğin tasmağından kurtulmak için huzursuzlandığını gördüm. Beni benzeten askerlere çaresizce bakan ■■■■■ gördüm.

“Etrafa bakmayı denerse, şu orospu çocuğunun gözünü bağlayın!”

İçlerinden biri yüzüme vurup hemen gözlükleri gözüme taktı; bir kulaklık takıp başıma çuval geçirdi. Kimin ne yaptığını söyleyebilecek durumda değildim. Ayak ve el bileklerimdeki zincirleri sıktılar; daha sonra kanama başladı. Sadece ■■■■■ “AMK-AMK!” diye küfredip durduğunu duydum. Hiçbir şey demedim;

* Bu kişinin Mr. X. olduğu belli ve ileride açıkça görülecek.

bu çok büyük bir sürpriz oldu. Beni infaz etmeye götürdüklerini düşündüm.

Yediğim dayak yüzünden ayakta duramadığımdan, [REDACTED] ve diğer nöbetçi ayaklarım yeri süpürürken sürükleyip bir otomobile koydu. Otomobil de hemen hareket etti. Dayak timi beni farklı işkence teknikleri uygulayacak olan bir başka time devretmeden önce, bu dayak faslı üç-dört saat daha sürdü.

[REDACTED], “Kes lan dua etmeyi, insanları öldürüyorsunuz,” diyerek ağzımın ortasına sert bir yumruk çaktı. Ağzım ve burnum kanamaya başladı ve dudaklarım o kadar çok şişti ki teknik olarak konuşmam mümkün değildi artık. [REDACTED] ortağı, benim gardiyanlarımdan, [REDACTED] çıktı. [REDACTED] ve [REDACTED] her biri bir yanıma geçip beni yumruklamaya ve otomobilin metal parçalarına sürtmeye başladı. Adamlardan biri o kadar sert vurdu ki nefesim kesildi; boğuluyordum. Sanki kaburgalarımdan nefes alıyormuş gibi bir hisse kapıldım. Zaten başıma geçirdikleri çuval yüzünden nefes almakta zorlanıyordum şimdi de kaburgalarıma o kadar çok vurmuşlardı ki bir an soluksuz kaldım.

Bayılmış mıydım? Belki bayılmamıştım; bütün bildiğim [REDACTED] spreyle burnuma defalarca amonyum sıkıldığına dikkat etmiş olduğumdu. Komik olansa, Mr. [REDACTED] ve sonraki yılda benimle uğraşacak tüm gardiyanların ya da onların çoğunun aynı zamanda “hayatımı kurtarmaları”ydı. Hepsine bana ilaç vermelerine ve ilkyardım yapmalarına izin verilmişti.

On-on beş dakika sonra, otomobil plajda durdu ve muhafız timi beni otomobilden sürükleyip çıkararak bir sürat teknesine bindirdi. [REDACTED] hiç ara vermedi; beni dövmeye devam ediyorlardı ve parçasın diye [REDACTED].* [REDACTED], “Siz insanları öldürüyorsunuz” dedi. Sanki sesli düşünüyordu: Kendi ayağıyla gidip teslim olan çaresiz bir tutukluya işkence yapmak gibi dünyanın en korkakça suçunu işlediğini biliyordu. Ne

* MOS’u döven timin daha çok acı vermesi için zincirlerini çekip sıkması kastediliyor olabilir.

kahramanca bir operasyon! [REDACTED] kendisini doğru bir şey yaptığına ikna etmeye çalışıyordu.

Teknenin içinde, [REDACTED] bana doğrudan okyanustan geldiğine inandığım tuzlu su içiriyordu. O kadar kötü tadı vardı ki tükürdüm. Ağzıma bir şey tıkayıp, “Yut, orospu çocuğu!” diye bağırıldılar. Ama ben organlara zarar veren tuzlu suyu yutmamaya kararlıyım; onlar da ağzımdan içeri tuzlu su döküyorlardı ve az kalsın beni boğacaklardı. “Yut, seni geri zekâlı!” O zaman büyük bir hızla ölçüp biçtim ve ölmektense rezil suyu yutmaya karar verdim.

[REDACTED] ve [REDACTED] sürat teknesinde yaklaşık üç saat benimle birlikte kaldılar. Böyle bir gezinin amacı, birincisi, tutsağa işkence etmek ve “tutsak nakil sırasında kendine zarar verdi” diyebilmek; ikincisi de tutsağı uzak, çok uzak bir hapishaneye nakledildiğine inandırmaktı. Biz tutsaklar bütün bunları biliyorduk; dört saat uçup kendilerini yola çıkarıldıkları cezaevinde bulduklarını anlatan tutsaklar vardı. Ben, otomobille beş dakikalık mesafedeki [REDACTED] nakledileceğimi başından beri biliyordum. [REDACTED] çok kötü bir ünü vardı: Sırf adını duymak bile midemi bulandırıyordu.* Benim için hazırladıkları bütün o

* Senato Silahlı Hizmetler Komitesi, ordunun MOS için “Özel Sorgu Planı”nın “isyan bastırma amaçlı kıyafetler ve tam teçhizatlı askerlerin onu hücrelerinden alarak bir tekneye götürmeleri ve adadan uzaklaştırılıyormuş izlenimi vermek için dolaştırılması” gibi bir sahne kurgusunu da içerdiğini bulmuştu. Komisyon raporuna göre, sonradan “Slahi” hücre ve sorgu odasının – müstakil ve tek, karavan tarzı tecrit odası – “mümkün olduğunca dış uyarıyı azaltacak şekilde tadil edildiği” “Kamp Echo’ya götürülecekti.” Plan, “kapıların odaya hiç ışık almayacak şekilde yalıtılmasını” emrediyordu. “Duvarlar tutuklunun konsantre olabileceği nesneleri iyice ortadan kaldırabilecek beyaz boyayla boyanacak ya da kâğıtla kaplanacaktı. Odanın tavanında bir gözetleme deliği ve ses için hoparlörler olacaktı.” SASC, ayrıca 21 Ağustos 2003’te, bir JTF- GTMO İstihbarat uzmanından

uzun yolculuğun beni dehşete düşürmek için düzenlendiğini biliyordum. Ama ne fark ederdi ki? Yerlerden çok beni gözültünde tutan insanları umursuyordum. Nereye nakledilirse nakledileyim, ben hâlâ daha A.B.D. Silahlı Kuvvetleri'nin tutsağı olacaktım. Üçüncü bir ülkeye kaçırılma konusuna gelince, bununla baş edebilirim diye düşünüyordum. Çünkü zaten sekiz aylığına Ürdün'e gönderilmiştim. A.B.D. Savunma Bakanlığı'nın (DoD) siyaseti, beni kendi gözetimlerinde tutmaktı. [REDACTED], bir keresinde, "11 Eylül Ürdün'de olmadı; başka ülkelerin tutuklulardan bizim gibi istihbarat almalarını bekleyemeyiz," demişti. Açıkçası, Amerikalılar "işkence müttefikleri"nin elde ettikleri sonuçlardan tatmin olmuş benzemiyorlardı.

Teğmen Richard Zuley'e gönderilen bir email'in, Kamp Echo odasının son hazırlıklarının bildirildiğini de kaydetmiştir. "Email, Slahi'nin Kamp Echo'daki hücresinin 'içeri ışık sızmasını' engelleyecek şekilde yalıtılacağını ve hücresinin tüm dış cephesinin 'onun gardiyanlarla görsel temas kurmasını engelleyecek' [bir] tenteyle kaplandığını anlatıyordu."

Adalet Bakanlığı Genel Müfettişi'ne (DOJ Inspector General) göre, General Miller'ın 1 Temmuz 2003'te imzaladığı özgün Özel Sorgu Planı, "Slahi'nin başına çuval geçirilip onu 'kuralların değiştiği' bir yere nakletmek için GTMO'dan alındığına ikna edebilecek şekilde Guantánamo Körfezi üzerinde bir helikopterle birkaç saat uçurulmasını da içine alıyordu." IG'nin raporuna göre, bununla birlikte, askerî sorgucuları soruşturma yapan görevlilere, sonunda "helikopter kullanmadıklarını çünkü General Miller'ın lojistik olarak bunun başarı payının düşük olduğunu ve üste çok sayıda insanın böyle bir şey yapıldığını bileceğini düşündüğünden bunu reddettiğini söylemişlerdi." Buna karşılık, "25 Ağustos 2003'te, Slahi Kamp Delta'daki hücrelerinden alınıp gözleri ışık geçirmeyen gözlüklerle kapatıldıktan sonra, diğer yolcular arasındaki önceden planlanmış, kandırma amaçlı konuşmalar dinletildiği, rotası belirsiz bir tekneye konulmuştu." SASC, 137-38, 140; DOJ IG 122-123, 127.

Ama ben işkence işin içine girdiğinde, olayların kontrolden çıktığını düşünüyorum. İşkence, gözaltındakilerin işbirliği yapmasını garanti etmez. İşkenceyi durdurmak için, gözaltındakiler yalan, hatta zaman zaman yanıltıcı istihbaratlarla sorgucularını yatıştırmak zorundadırlar. Bilgi sızdırmak zaman alır. Deneyimler, işkencenin terörist saldırıları durdurmadığını, hatta azaltmadığını gösteriyor: Mısır, Cezayir, Türkiye bunun en iyi örnekleridir. Öte yandan, tartışma muazzam ölçülerde iyi sonuçlar vermiştir. Mısır Cumhurbaşkanı'na Addis Ababa'daki başarısız saldırıdan sonra, hükümet Cemaat ül İslamiye ile ateşkes anlaşması yaptı ve örgüt sonradan siyasal mücadeleyi seçti. Bununla birlikte, Amerikalılar işkenceci müttefiklerinden çok şey öğrendiler ve hâlâ birlikte yakın bir çalışma ilişkisi içindeler.

Tekne kıyıya yanaştığında [REDACTED] ve ortağı beni dışarı çıkarıp oturttular. Bacak bacak üstüne atıp oturmak zorundaydım. Dayanılmaz acı yüzünden inliyordum.

Mr. X, benim taklidimi yaparak, "Uh....Uh...ALLAH...ALLAH....Sana bizimle taşak geçme demiştin, değil mi?" dedi.* İnmeyi keserim diye umdum; çünkü beyefendi beni taklit edip duruyor ve Tanrı'ya küfrediyordu. Ne var ki, nefes alamam için inmem zorunluydu. Ayaklarım uyuşmuştu; çünkü zincirler el ve ayaklarımda kan dolaşımını kesmişti. Yediğim her tekmeye şükrediyordum; çünkü pozisyonumu ancak böyle değiştirebiliyordum. [REDACTED], "Kımıldama lan orospu çocuğu!" dedi; bazen de pozisyonumu değiştirmeden edemiyordum. Bu da tekme yememe neden oluyordu.

[REDACTED], "Bizimle birlikte çalışan herkesi takdir ederiz, teşekkürler beyefendi," dedi.** Onun sesini tanıdım; Arap

* Mr. X, burada özgün metinde de sansürsüz okunuyor.

** MOS'un tutukluluğa itiraz dilekçesiyle açılan davaya temyiz dosyalarına dayanarak, bu olasılıkla MOS'un Özel Projeler Timi'nin şefi Richard Zuley'di ("Yüzbaşı Collins"). Brief for Appellee, 25.

konuklarına hitap ettiği hâlde, mesaj herkesten çok banaydı; kızım sana söylüyorum, gelinim sen anla misali. Gece vaktiydi. Gözbağım, yüksek watlı projektörlerin parlak ışıklarını hissetmemi engellemiyordu.

Daha önce sesini hiç duymadığım bir Arap, ağır bir Mısır aksanıyla,” Zat için memnunuz. Belki onu Mısır’a götürürüz. Tam öttürürüz,” dedi. Sesine, konuşmalarına ve daha sonraki hareketlerine bakarak, bu herifin ya yirmili yaşlarının sonunda ya da otuzlu yaşların başların da olduğunu söyleyebilirim. İngilizcesinin hem kötü, hem de kasten yanlış telaffuz edildiğini de ekleyeyim. Daha sonra, orada burada duyduğum alakasız konuşmaların arkasından, Mısırlı ve bir başka kişi yanıma yaklaştı. Şimdi benimle doğrudan Arapça konuşuyorlardı:

Mısırlı, “Ödlele herif! Sizin gibiler yurttış hakları talep ediyorsunuz, ha? Havanızı alırsınız,” dedi.

Ürdünlü, “Bunun gibi ödlelelerin her şeyi ötmeleri, Ürdün’de bizim için en fazla bir saat alır,” dedi. Belli ki benim Ürdün’de sekiz ay kaldığımı ve hiçbir mucize olmadığını bilmiyordu.

■■■■■■■■■■ hitaben, “Onu Mısır’a alalım,” dedi.

■■■■■■■■■■ ise, “Belki sonra,” dedi.

Şimdi bana doğrudan Arapça seslenen Mısırlı, “Bu Amerikalılar ne sefiller. Bu herifleri gerçekten şımartıyorlar! Ama biz şimdi onlarla birlikte çalışıyoruz,” dedi. Mısır ve yeni bir kaçırma vakasını işittiğimde, kalbim yine güm güm atmaya başladı. Zorla yaptığım sonsuz dünya turundan nefret ediyordum. Hemen orada Mısır’a kaçırılmamın mümkün olduğunu ciddi ciddi düşündüm. Çünkü benim dosyam söz konusu olduğunda, Amerikalıların ne kadar kızgın ve umutsuz olduklarını biliyordum. Hükümet benim dosyam konusunda yanlış bilgilendirilmişti ve hâlâ yanlış bilgilendiriliyor.

Mısırlı, “Ama bizim sahada Amerikalılarla birlikte çalıştığımızı biliyorsun,” dedi. Haklıydı: Yemenli tutsaklar bana Karaşi’de yakalandıklarında, aynı masada ■■■■■■■■■■ ve

Amerikalılar tarafından sorgulanıp sonra da 11 Eylül 2002’de gizli bir yere nakledildiklerini söylemişlerdi.*

Her türlü tehdit ve aşağılamadan sonra, Araplar ve onların Amerikalı suç ortakları arasında geçen boş konuşmaları duymaz oldum ve bir noktada kendi düşüncelerime daldım. Demokratik özgür dünyanın lideri olduğunu iddia eden bir hükümet, diktatörlüğe karşı vaazlar verip insan halkları için “savaşan” ve evlatlarını bu amaç için ölmeye gönderen bir hükümet tarafından bu korkunç işte kullanıldıkları için kendi insanlarımdan utanç duydum: Bu hükümet kendi halkına nasıl bir oyun oynuyor!

Kendi hükümetinin kimseye karşı bir suç işlememiş olan birine bu yaptıklarım duyan sıradan bir Amerikalı ne düşünecektir? Ben o Araplar için üzüldüğüm kadar, onların kesinlikle sıradan Arapları temsil etmediklerini kesinlikle biliyorum. Arap halkı gezegen üzerindeki en büyük halklardan biridir: Duyarlı, duygulu, sevecen, cömert, fedakâr, dindar, hayırsever ve yüce gönüllüdür. Ne kadar yoksul olursa olsun, kimse böyle pis bir işte maşa olmayı hak etmiyor. Hayır, biz bundan iyiyiz! Eğer Arap dünyası bu yerde neler olduğunu bir bilebilseydi, A.B.D.’ye duyulan nefret iyice artar ve A.B.D.’nin ülkelerimizdeki diktatörlerle birlikte çalıştığı suçlaması pekişirdi. Durum bende Araplara veya Amerikalılara nefret hissi uyandırmadı; sadece Araplar için ve ne kadar yoksul olduğumuza üzüldüm; o kadar!

Bütün bu düşünceler, beynimin içinde dolaşıp dururken, beni saçma sapan konuşmaları duymaktan alıkoyuyordu. Yaklaşık kırk dakika sonra, gerçekten neler olduğunu söyleyemiyorum ama [REDACTED] Arap timine devir teslimi emretti. İki adam beni sertçe tutup kendi başıma yürüyemediğimden, ayak parmaklarımin üzerinde tekneye sürükledi. Deniz kenarına çok

* MOS, burada 11 Eylül 2002’de Ramzi bin al-Shibh’le birlikte yakalanan ve Guantánamo’ya nakledilmeden önce bir süre CIA gözetiminde tutulan tutsaklara değiniyor olabilir. Bkz., dipnot, s. 197.

yakın olmalıydım ki tekneye kadar gidişim çok kısa sürdü. Bilmiyorum; beni ya bir başka tekneye koydular ya da başka bir yere oturttular. Bu oturttukları yer hem sert hem düzdü.

“Kımıl-da!”

“Kımıl-dayamıyorum!”

“Kımıl-da, A.M.K.!” Bu emri hareket edemeyecek kadar kötü durumda olduğumu bile bile vermişlerdi. Zaten, ağzım, el ve ayak bileklerim ve belki burnum kanıyordu; tam bilemiyordum. Ama tim korku ve terör faktörünü sürdürmekte kararlıydı.

Metala çarpıncaya kadar beni iterken, bir yandan da çenesi hiç durmayan Mısırlı, “Otur!” dedi. Mısırlı sağıma, Ürdünlü de soluma oturdu.

Mısırlı, “A.M.K. ismin ne?” diye sordu..

“M-O-O-H-H-M-M-EE-D-D-O-O-O-U!” diye cevap verdim. Şiş dudaklarım ve parçalanmış ağzım yüzünden teknik olarak konuşabilecek durumda değildim. Tamamen ürkmüş olduğum da söylenebilir. Eğer birileri bana zarar vermeye başlarsa, benim de ağzımı bıçak açmaz. Ürdün’de, sorgucu beni yüzüstü yatırıp suratımı ezdiğinde, bütün tehditlerine aldırmamış, konuşmayı reddetmiştim. Bu benim sorgu tarihimde bir kilometre taşıydı. Daha önce hiç bu kadar incinmediğimi söyleyebilirim. Artık ben ben değildim ve bir daha hiçbir zaman eskisi gibi olmayacaktım. [REDACTED] bana vurduğu ilk darbeye birlikte, geçmişim ve geleceğim arasında kalın bir çizgi çekilmişti.

Mısırlı, Ürdünlü mesai arkadaşına hitaben, “O çocuk gibi!” dedi. İkisinin arasında ısındığımı hissettim; ama bu uzun sürmedi. Amerikalıların işbirliğiyle, uzun bir işkence gezisi hazırlanmıştı.

Sandalyede dik oturamıyordum. Üzerime beni koltuğa bağlayan kalın cekete benzer bir şey giydirdiler. İyi bir duyguuydu. Ne var ki, bunun yok edici bir yan etkisi vardı: Göğsümü o kadar çok sıkıştırmıştı ki düzgün nefes alamıyordum. Artı, hava sirkülasyonu ilk gezidekinden kötüydü. Bunun kesin nedenini bilmiyordum, ama muhakkak yanlış giden bir şeyler vardı.

“Ne....f...es... a...la...mı...yo...rum!”

Mısırlı dalga geçerek “havanı alırsın!” dedi. Kafama geçirdikleri çuvalın içinde gerçekten boğulmak üzereydim. Biraz temiz hava alabilmek için tüm rica ve yalvarmalarım duymazlıktan gelindi.

İngilizce havadan sudan konuşmalar işittim; sanırım [REDACTED] ve ortağı, belki de [REDACTED]. Kim olurlarsa olsunlar, Arap timine 34 saatlik yolculuk boyunca işkence aletleri sağlıyorlardı. İşkence şu şekilde gelişti: Sırtımdan aşağıya elbise ile tenimin arasına küçük buz kalıpları döküyorlar, buz ayak bileklerime kadar inerken eriyordu. Sonra aynı işleme tekrar başlıyorlardı. Ayrıca, arada bir işkencecilerden biri yumruk atıyor; en çok da yüzüme vuruyordu. Buz hem acıyı dindirmek, hem de öğleden sonra yapılan işkencenin yaralarını gizlemek için kullanılıyordu. Her şey kusursuz planlanmış gibiydi. Soğuk iklimde yaşayan insanlar buzun vücudunuza teması sırasında nasıl bir acı verdiğini anlayamayabilirler. Tarihsel olarak, ortaçağ ve ön ortaçağ döneminde krallar bu yöntemi kurbanın ağır ağır ölmesi için kullanmışlardı. Diğer yöntem, gözleri bağlı kurbana ritmik olmayan aralıklarla vurulması, II. Dünya Savaşı’nda Naziler tarafından kullanılmıştı. Her kalp atışında bir darbe beklemekten daha dehşet verici bir şey yoktur.

Ürdünlü meslektaşına hitaben, Mısırlı “Ben Hasi Matruhluyum; senin memleket neresi?” diye sordu. Sanki hiçbir şey olmamış gibi konuşuyordu. İnsanlara işkence yapmaya alışık olduğu söylenebilirdi.

Ürdünlü, “güneyliyim diye cevapladı. İçimden dua etmeyi denedim. Aklıma bir tek dua bile gelmiyordu. Ama gerçekten de biliyordum ki her zaman olduğu gibi, Tanrı’nın yardımına muhtaçtım ve ben de Tanrım yardım et diye dua ettim. Şuurum yerinde olduğu sürece, düşüncelere daldım. En sonunda rutine alıştım. Buz döküyorlar, buzlar eriyor ve yumruk... Peki, 24 saatlik işkenceden sonra ya Mısır’a inersem, ne olacaktı? Oradaki sorgu neye benzeyecekti? Bi [REDACTED] [REDACTED]

bana Pakistan'dan Mısır'a olan talihsiz yolculuğunu anlatmıştı. Şimdiye kadar, buz ve yumruk yemek gibi yaşadığım her şey [REDACTED] hikâyesiyle örtüşüyordu? Dolayısıyla havuzda elektrik verileceğini düşündüm. Bedenim, özellikle kalbim kaç volt kaldırabilirdi? Elektrik ve yıkıcı, geri dönüşü olmayan etkileri konusunda bir şeyler biliyordum: [REDACTED] her hafta, birkaç defa bloklarda elbiseleri kan içinde kalacak şekilde burundan kan fışkırdığını görmüştüm. [REDACTED] bir yakın dövüş sanatları hocası ve atletik yapılı biriydi.

Bütün sorguyu, onların soracaklarını, vereceğim cevapları tekrar tekrar kurguluyordum. Peki ya bana inanmazlarsa? Hayır, inanırlardı çünkü onlar terörizmin reçetesini Amerikalılardan daha iyi anlıyorlardı ve daha deneyimliydiler. Hristiyan ve Müslüman dünya arasındaki kültür bariyeri, Amerikalıların bütün soruna yaklaşımını hâlâ çarpıtıyor. Amerikalılar mümkün olan en çok sayıda Müslümanı yakalamak için müdahale çemberini genişletme eğilimindeler. A.B.D.'ye karşı Büyük Komplo'dan başka laf bilmiyorlar. Ben, şahsen sadece dinî vecibelerini yerine getirip İslami hareketlere sempati duyan kişiler hakkında da sorgulandım. Benden ne kadar ılımlı olursa olsunlar, İslami hareketler hakkında her ayrıntıyı vermem istendi. Bu, Naziler ve Beyaz İrkçılar gibi Hristiyan terörist örgütlerin ifade özgürlüğüne ve hiç rahatsız edilmeden açıkça insanları örgütlemeye hakkına sahip oldukları A.B.D. gibi bir ülke için şaşırtıcıdır. Ama bir Müslüman olarak bir İslami örgütün siyasal görüşlerine sempati duyuyorsanız, başınız büyük dertte demektir. Hatta aynı camiye gitmek bile şüphe uyandırıp başınızı derde sokmaya yeter. Demek istediğim, sözde İslami Terörizm'e karşı Amerikan politikasının ABC'si olan bu olgu herkes için açıktır.

Arap-Amerikalı partisi sona erdi ve Araplar beni tekrar aynı A.B.D. Timi'ne teslim etti. Beni tekneden sürükleyip çıkardılar ve o öğleden sonra bindiğim aynı otomobile adeta fırlatıp attılar. Bozuk bir yolda ilerlediğimiz belliydi.

██████████, “Kımıldama!” dedi, ama herhangi bir kelimeyi duyacak hâlde değildim. Kimsenin beni dövdüğünü sanmıyordum; fakat şuurum yerinde değildi. Otomobil durduğunda, ██████████ ve güçlü kuvvetli ortağı beni çekip indirdi ve bir süre sürükledi. Odanın serin havasını hissettim ve bum! Beni yüzükoyun yeni yuvamın metal tabanına fırlattılar.

██████████, “Kımıldama, sana bizimle taşak geçme demiştim Orospu çocuğu!” diyen sesi giderek duyulmaz oldu. Yorulduğu besbelliydi. Bu daha bir şey değil diye diye çekip gitti; Arap timi de arkasından.

Buraya fırlatılıp atılmamdan kısa süre sonra, birisinin ██████████ kafamdan çıkarmak için uğraştığını hissettim. Bunları çıkarmak hem acı verici hem de rahatlatıcıydı. Acı vericiydi, çünkü derime nüfuz etmeye, batmaya başlamış, yara yapmıştı. Rahatlatıcıydı, çünkü normal nefes alıp vermeye başlamıştım ve kafamın üzerindeki basınç yok olmuştu. Gözbağı çıkarıldığında ██████████

██████████ gördüm. Adamı Doktor sandım. Peki, ama bu Allah’ın belası neden bir maskenin arkasında gizleniyordu ve tutsakların sağlık hizmetlerinden A.B.D. Deniz Kuvvetleri sorumluyken, bu adam neden A.B.D. Kara Kuvvetleri üniforması giymişti?

“A.M.K., kımıldarsan, canını yakarım!” Nasıl kımıldayabileceğimi ve ne kadar zarar gördüğümü merak ediyordum. Zincirliydim ve vücudumun ağrımayan yeri yoktu. Bu bir Doktor değil, insan kasabıydı!

Genç adam beni muayene ederken, daha başka malzemelere ihtiyacı olduğunu anladı. Ayrıldı ve çok geçmeden birkaç tıbbi aletle çıkageldi. Saatine göz attım: Yaklaşık 13:30’dı, yani ██████████ Kampı’ndan kaçırılışımın üzerinden yaklaşık sekiz saat geçmişti. Doktor ıslak bir bandajla yüzümdeki kanı silmeye başladı. Ondan sonra, gardiyanların yardımıyla –çıplak hücredeki tek eşya olan– bir şiltenin üzerine yatırdı.

Başımın önünde dikilen gardiyan “Kımıldama,” dedi. Doktor,

göğsümü ve kaburgalarımı elastik bantlarla sardıktan sonra beni oturttu. Doktor, “Bana bir şey yapmaya kalkarsan, A. M. K. canını yakarım!” diyerek bir yığın tablet içirdi. Hiç cevap vermedim; beni bir eşya gibi hareket ettiriyorlardı. Bir süre sonra, zincirleri çözdüler ve bir süre daha geçince, gardiyanlardan biri mazgal deliğinden içeri ince, küçük ve eski bir battaniye fırlattı. Odadaki tek şeyim buydu. Sabun yoktu, diş fırçası yoktu, soğuğu kesecek bir yer döşemesi yoktu, *Kuran* yoktu; tam takır kuru bakır!

Uyumayı denedim, ama kendimi kandırıyordum. Bedenim bana komplo kurmuştu. İlaçlar bir süre sonra etkisini göstermeye başladı; sonra kendimden geçtim. Ancak gardiyanlardan biri postasıyla hücremi şiddetle tekmelediğinde gözümü açabildim.

“Kalk, bok herif!” Doktor, bana bir kez daha bir grup ilaç verip kaburgalarımı muayene etti. “Hepsi bu orospu çocuğu,” diyerek kapıya yöneldi ve kıcını gösterdi. Bir Doktor’un bu şekilde davrandığını görünce şok oldum; çünkü biliyordum ki tıbbi tedavinin en az %50’si psikolojiktir. İçimden, burası ne rezil bir yer, çünkü tek tesellim şu piç Doktor, dedim.*

Çok geçmeden hepten kafa gitti. Dürüst olmam gerekirse, sonraki birkaç hafta hakkında yazabileceğim çok az şey var. Çünkü aklım başımdan gitmişti. Bütün gün yatakta yatıyor ve etrafta olup biteni algılayamıyordum. *Kible*’yı, Mekke’yi kesti-remedim; hiçbir ipucu yoktu.

* MOS’un itiraz davasının temyiz dosyasında, bu muayene ile ilgili tıbbi kayıtlarda, “ona küfrede küfrede yaralarını tedavi eden” bir sıhhiyeciden söz ediliyor ve “Salahi’nin göğsünde ve yüzündeki travmaları, ‘1) Kırık ?? 7-8 kaburgada, 2) Altdudakta ödem’ yazarak onaylayan tıbbi kayıtlar”a atıf yapıyor. Brief for Appellee, 26.

ALTı

GTMO

Ağustos 2003 – Aralık 2003

Gizli Yerde İlk Ziyaret... Sorgucularla Görüşmem ve Susuzluklarını Giderme Yolunu Nasıl Bulduğum... İtirafların Zincir Reaksiyonu... İyilik Yavaş Yavaş Gelir (Goodness Comes Gradually)... Büyük İtiraf... Büyük Kilometre Taşı...

■ ise Kible her hücrede bir okla işaretlenmişti. Hatta ■ günde beş vakit ezan sesi duyulabiliyordu.* A.B.D. her zaman savaşın İslam dinine karşı olmadığını tekrarlıyordu –bu da çok akıllıcaydı, çünkü İslam gibi büyük bir dine karşı savaşmak stratejik olarak imkânsızdı– ve üstelik A.B.D. dünyanın geri kalanına dinî özgürlüğün nasıl korunması gerektiğini gösteriyordu.

Ama gizli kamplarda, İslam dinine karşı savaş ayan beyan ortadaydı. Sadece Mekke'yi gösteren işaretler olmaması bir yana, ibadet etmek yasaklanmıştı. *Kuran* okumak yasaktı. *Kuran*

* Savunma Bakanlığı'nın Guantánamo için yayımladığı materyaller, gerçekten de Guantánamo'da dinî ifade hakkının korunduğunu vurguluyor; örneğin, bkz., “Ten Facts about Guantánamo.” Burada deniliyor ki “Müslümanların ezan sesi günde beş defa duyulur. Kutsal şehir Mekke'nin yönü oklarla işaretlenmiştir.” Bkz., <http://www.defense.gov/home/dodupdate/For-the-record/documents/20060914.html>. Burada, MOS'un Camp Delta'da kaldığı süre içinde yaşadığı durumla, Camp Echo hücresindeki durumu karşılaştırdığı görülüyor.

bulundurmak yasaktı. Oruç tutmak yasaktı. İslamiyetle ilgili her ibadet fiilen kesin bir biçimde yasaklanmıştı. Ben burada kulaktan dolma bilgilerle konuşmuyorum; bizzat deneyimlediğim bir şeylerden söz ediyordum. Sıradan bir Amerikalının İslam’a karşı savaş yürütmek için vergi ödediğine inanmasam da hükümette İslam diniyle büyük problemleri olan insanların var olduklarına inanıyorum.

“Doğum Günü Parti”mden birkaç hafta sonra, bırakın saatin kaç olduğunu, gece mi yoksa gündüz mü olduğuna dair en küçük bir fikrim bile yoktu. Dik duramadığım ya da eğilip kalkamadığım için sadece içimden dualar okuyarak ibadet edebiliyordum. Yarı komamdan uyandığımda, gündüz ve gece arasındaki farkı anlamaya çalıştım. Aslında, bu nispeten kolay bir işti: Tuvalete bakıyordum ve tuvalet borusu karanlıkta hafif parıltılar gibiyse, o zaman gündüz olduğunu anlıyordum. Birkaç defa gizli gizli namaz kıldım, ama [REDACTED] beni yakaladı.

“Namaz kılıyor!” [REDACTED]. “Haydi!” Maskelerini geçirdiler. “Kes lan namaz kılmayı.” Kaç rekât kıldığımı ya da namazı tamamlayıp tamamlamadığımı hatırlayamıyorum. Ceza olarak [REDACTED] bir süre tuvaleti kullanmamı yasakladı.

Muayene eden doktor, ağrılarımın geçtiğini bildirir bildirmez, “Demir Tavında Dövülür” atasözüne uygun olarak yaralar iyileşmeden tekrar dayak yeme zamanının geldiğini anladım. Kapının arkasında bir koşuşturmaca duyup hem [REDACTED] hem de onun Mısırlı meslektaşının seslerini tanıdığımda, ter içinde kaldım; başım döndü ve dizlerimin bağı çözüldü.* Kalbim o kadar

* MOS’un tutukluluğa itiraz kararının temyiz özeti (appeal brief), aynı sahne olduğu düşünülen durumu anlatıyor: “Salahi, birkaç gün tecritte tutulduktan sonra, Zuley ona hükümetin suçlamalarını ‘inkâr etmeyi bırakmak’ zorunda olduğunu söyledi. Zuley, konuşurken [sansürlenmiş] adam tentenin arkasından küfrediyor ve Zuley’in onu içeri bırakmasını istiyordu.” Brief for Appellee, 26-27.

hızlı atmaya başladı ki boğulacağımı sandım; yüreğim ağzıma geldi. [REDACTED] ve gardiyanların anlaşılmaz konuşmaları kulağıma geldi.

O Mısırlı herif, ağzını yaya yaya konuştuğu İngilizcesiyle [REDACTED], “let mee geet him” (onu bana teslim et) dedi. Mısırlı, bu sefer bana dönüp Arapça “Keşke [REDACTED] seninle küçük bir konuşma yapmam için bana izin verse,” dedi.

[REDACTED] “Şimdi dur da ben onunla yalnız görüşeyim,” dedi. Amerikalılar ile Mısırlılar arasında beni hangi ülkenin alacağıyla ilgili pazarlığı dinlerken titriyordum. Canlı canlı ve çaresiz otopsiye alınacak birine benziyordum.

Gardiyanlar beni hücreden çıkardıklarında, [REDACTED], “istesen de istemesen de işbirliği yapacaksın. Ya iyilikle yola gel, ki ben bunu tercih ediyorum, ya da başka yolla.” Arkada duran Mısırlı herif esip gürlüyor ve her yolla ağır bir intikam alacağını söyleyerek tehdit ediyordu.

Cılız bir sesle “İşbirliği yapıyorum,” dedim. Son konuştuğumdan beri bir süre geçmişti; ağzım ve dilim sanki konuşmayı unutmuştu. Kaslarım çok ağrıyordu. İnanılmayacak kadar korkmuşum. Halloween-maskeli [REDACTED] kelimenin gerçek anlamıyla bana bulaşıyor; bir göz işaretiyle üzerime çullanmaya hazır hâlde fırsat kolluyordu.

[REDACTED] “Hayır, inkâr etmekten vazgeç. Senin inkârlarınla ilgilenmiyoruz. Bizi yeme,” dedi.

“Değil.”

“Seni sorgulamak için bazı sorgucular görevlendireceğim. Bazıların tanıyorsun; bazılarını tanımıyorsun.”

“Oldu!” dedim. Konuşma sona erdi. [REDACTED] gardiyanlara beni hücreye geri götürme emri verip gözden kayboldu.

Sonra ancak “mucize” sayılabilecek bir şey oldu: [REDACTED] “Kaf Dağı’nın ardındaki gizli yer”den çıkıp geldi.

[REDACTED] dedi ki: “Başıma büyük dert açtın –bak, havalar Paris’te fena sayılmaz ama Moritanya’da berbat. Masada [REDACTED]

karşısında oturdum ve ‘Seni El Kaide’ye kim soktu?’ diye sordum. Senin soktuğunu söyledi. ■■■■■ de aynı şeyi söyledi. ■■■■■ artık bizimle birlikte çalışıyor. Biliyorsun özgür dünyanın yeryüzünden silmek istediği bir örgüte dahilsin.”

Dikkatle dinliyorum ve merak ediyordum. Özgür dünya? Kendi kendime “Bu ipe sapa gelmez lafları gerçekten dinlemek zorunda mıyım?” ■■■■■ yaklaşık iki ay önce bana cinsel tacizde bulunan o aynı ■■■■■ yanında getirmişti.*

“Biliyorsun, hapiste ilk konuşan kazanır. Sen kaybettin ve ■■■■■ kazandı. Senin hakkında her şeyi söyledi,” ■■■■■. ■■■■■ her yerime dokunarak, bana cinsel tacizde bulunurken, “İyi haber, biz ellerimizi seninle kirletmeyeceğiz; bu işi bizim için İsraililer ve Mısırlılar yapacak” diye devam etti. Ben ne konuştum ne de herhangi bir direniş gösterdim. Orada sadece taş gibi oturdum kaldım.**

■■■■■ “Neden böyle tır tır titiriyor” diye sordu.

■■■■■ “Ne bileyim,” diye cevapladı.

“Ama elleri sıırılsıklam ter içinde!”

-
- * Bu sorgunun havası, baş sorgucunun MOS’un 2005 yılındaki ARB oturumunda Özel Projeler Timi üyesi olarak tanıttığı aynı “nefret dolu” başçavuş olabileceğini düşündürüyor. Bu sahnedeki ikinci sorgucu, önceki cinsel saldırıda yardımcı olan kadın sorgucuymuş gibi görünüyor.
 - ** Hapistekileri İsrail ya da Mısır ajanlarının kural tanımaz sorgularıyla korkutarak tehdit etmenin yaygın bir uygulama olduğu anlaşıyor. 2010’da, Damien Corsetti isimli eski bir Guantánamo sorgucusu, Omar Khadr’ın askerî mahkemeler tarafından yargılanması sırasında verdiği ifadede, Bagram hava üssünde görevliyken, sorgular sırasında gözaltındakileri İsrail ve Mısır’a gönderme tehditlerinin kullanıldığını söyledi. Bkz., http://www.thestar.com/news/canada/omarkhadr_/2010/05/05/interrogator_the_monster_remembers_omar_khadr_as_a_child.html.

“Ben de onun yerinde olsaydım, aynı şeyi ben de yaşardım,” dedi. “Sen burasını her şeyinden paçayı sıyırdığın mı sandın? Bizimle oyun oynamaya devam edersen paçanı sıyıramazsın,” dedi.

Merakla, “Nasıl yani?” diye sordum.

“Mesela şu Slovenya seyahatin. Bunu bana sadece benim bildiğimi söylediğin için anlattın. Şimdi: Bizimle işbirliği yapacak mısın?” diye sordu.

“İşbirliği yapıyordum,” dedim.

“Yok yahu, tahmin et bakalım, ne olacak? Raporuma senin baştan ayağa boka batmış olduğunu yazacağım. Zaten seninle ilgilenmek isteyen başkaları da var. Mısırlılar bu işe balıklama atlıyor!”

Bu arada tacizi bıraktı çünkü hiç direniş göstermedim. , şaşkınlıkla bir kez daha “Nedir problem, anlamış değilim?” dedi.

“Bilmem ki. Belki de burada yan gelip yatıyordur. Galiba uykusunu biraz daha azaltmamız gerekecek,” dedi.

. O kadar duygusuz bir insan hiç görmemiştim. Sesinde, yüz ifadesinde ya da tavrında en küçük bir değişiklik bile olmadan beni uykusuz bırakmaktan söz ediyordu. Yani, din ya da ırk farkı gözetmeden biz insanlar her zaman acı çeken biri karşısında az çok üzüntü duyarız. Ben şahsen hüzünlü bir hikâye okuduğumda ya da hüzünlü bir film seyrettiğimde gözyaşlarıma engel olamam. Bunu kabul etmeyi de sorun yapmam. Bazıları zayıf bir insan olduğumu söyleyebilir. Olsun, işte ben böyleyim!

“ senin yalanlarını unutup her şeye yeniden başlamak için af dilemelisin!” dedi. Ben sessiz kaldım. “Ufak ufak başla. Şimdiye kadar bize hiç vermediğin birkaç bilgi ver,” diye devam etti. O şeytanca, saçma öneriye verecek tek cevabım bile yoktu.

■■■■■, “Anan yaşlı bir kadın. Bir gözaltı merkezindeki şartlara ne kadar dayanabilir bilmem,” dedi. Onun işkembeden attığını biliyordum. Ama ■■■■■ hükümetinin A.B.D. ile hesapsızca işbirliği yaptığını bildiğimden, hükümetin aile üyelerime zarar verme pahasına bile olsa benden bilgi sızdırmak için her türlü tedbiri almaya kararlı olduğunu da biliyordum. A.B.D. hükümetinin ■■■■■ üzerindeki gücünün kendi yurttaşları üzerindeki fazla olduğunu kastediyordum; aralarındaki işbirliği bu ölçülerdeydi. Bir A.B.D. yurttaşı uygun hukuki işlemler olmadan tutuklanamaz, ama ■■■■■ tutuklanabilir –ve üstelik A.B.D. hükümeti tarafından tutuklanabilir!* Sorgucularıma her zaman şunu söylemişimdir: “Diyelim, ben bir suçluyum. Amerikalı bir suçlu Amerikalı olmayan birinden daha mı kutsal?” Çoğunun verecek cevabı yoktu. Ancak ben Amerikalıların da daha şanslı olduklarını sanmıyorum. Teröre Karşı Savaş adına özellikle Müslüman ve Arap asıllı olan birçoğunun da izlendiğini ve haksız yere tutuklandığını duymuştum. Amerikalılar, Amerikalı olmayanlar: Alman atasözünde denildiği gibi, *Heute die! Morgen du!* Bugün bana yarın sana!

■■■■■ ile iletişim kurmak çok zordu; gardiyanlar bile ondan nefret ediyorlardı. Bugün onunla yine havanda su dövdük; konuşmalarından aklımdan tek bir cümle kalmadı. Diğer ■■■■■ gelince ■■■■■ sadece cinsel tacizde bulunmak için gönderilmişti, ama ben ■■■■■ hiçbir şey hissedecek durumda değildim. Böylece, ■■■■■ misyonu daha başlamadan sona erdi.

■■■■■, “Gazabımıza uğramak neymiş gördün,” diyerek uykusuz ve aç bırakılacağıma dair tehditler savurduktan sonra çekip gitti. Ben bu tehditlerin doğruluğuna inanmış ve tehditleri ciddiye almıştım. Gardiyanlar beni ite kaka hücreme geri koydular.

* Burada Moritanya hükümeti ile onun A.B.D. hükümetiyle yakın işbirliğine ve MOS’un Moritanya’da Amerika Birleşik Devletleri’nin isteği üzerine tutuklanmasına gönderme yapılıyor olabilir.

Sonraki birkaç gün boyunca neredeyse aklımı kaçırmıştım. Bana uyguladıkları reçete şöyle bir şeydi: [REDACTED] kaçırlıp gizli bir yerde hapsedilecektim. Burasının uzak bir ada olduğuna inanmam sağlanacaktı. [REDACTED] bana annemin yakalanıp özel bir yere kapatıldığını bildirecekti.

Gizli yerde, fiziksel ve psikolojik eziyet en üst boyutlara çıkacaktı. Gece ve gündüz ayrımı yapamayacaktım. Geçip giden günler ya da zamanın akışı konusunda en küçük bir fikrim bile olmayacak; zamanım hep zifiri karanlık içinde geçip gidecekti. Yemek zamanları bilinçli olarak karman çorman edilmişti. Uzun zamanlar aç bırakılıyor, sonra da yemek verildiğinde yiyecek zaman verilmiyordu.

Bir gardiyan bana üç dakikan var “Ye!” diye bağırır, sonra yarın dakika geçmeden önümden tabağı çekip alırdı. “Bitti!” Sonra bir başka aşırılık: Bir yığın yiyecek getirilir ve bir gardiyan hücreme girip hepsini yemem için zorlardı. Boğazım kuru olduğu zaman “Su istiyorum” dediğimde, iki adet 0,7 litrelik şeyeyi içme cezası verirdi.

Karnım patlayacakmış gibi şiştiğinde, “İçmem,” derdim. Ama [REDACTED] bağıra çağıra tehditler savurur, beni duvara çarpar, vuracaklarmış gibi el kaldırırdı. O zaman içmemin daha hayırlı olacağını düşünür ve kusuncaya kadar içerdim.

Bütün gardiyanlar ve Sağlık Görevlileri Halloween maskeleri takmışlar; gardiyanlara benim üst düzeyde, akıl almayacak kadar zeki bir terörist olduğum bilgisi iletilmişti.

[REDACTED] arkadaşı, “Sen kim olduğunu iyi bilirsin?” dedi. “3.000 kişinin ölmesine yardım eden bir teröristsin sen!”

“Gerçekten de öyleyim!” diye cevapladım. Özellikle hakımda hiçbir şey bilmeyen bir gardiyanla durumumu tartışmanın gereksiz olduğunu anlamıştım. Gardiyanlar çok düşmanca davranıyorlardı. “Kalk,” “İstikamet çöp kutusu; marş marş!.” “Dur!” “Tut şu boku!” “Ye.” “İki dakikan var!” “Bitti!” “Boku geri ver!” “İç!” “Bütün şeyeyi dik!” “Acele et!” “Otur!” “Ben emir

vermeden oturma!” “Mintika temizliği!” Gardiyanların çoğunun fiziksel saldırısı çok enderdi. Fakat ██████ bir seferinde ben yere yüzükoyun kapaklanıncaya kadar vurmuştu. O ve ortağı beni ne zaman hücreden çıkarsalar, çok sert davranıyor ve ağır zincirler olduğu hâlde koşmamı istiyorlardı: “Kı mılda!”

Hiç uyumuma izin verilmiyordu. Bunu sağlamak için, gardiyanların keyflerine göre, 24 saatte bir, 2 saatte bir 0.7 litrelik şişelerle su veriliyordu. Bunun sonuçları çok yıkıcıydı. Zamanın çoğunu tuvalette oturarak geçirdiğimden on dakika bile gözlerimi kapatamıyordum. Daha sonra, gerginlik azaldığında, gardiyanlardan birine sordum. “Su diyeti neden? Neden ██████ gibi sadece ayakta tutarak uyutmuyorsunuz?”

██████, “Psikolojik olarak, emir vermeden kişinin kendi kendine uyanık kalması daha yıkıcı oluyor,” dedi. “İnan bana, sen daha hiçbir şey görmüş değilsin. Tutukluları günlerce çıplak olarak duşun altına koyuyoruz. Duşun altında yiyorlar, işeyip sıcıyorlar!” diye devam etti. Diğer gardiyanlar doğrusu bilmek istemediğim başka işkence yöntemlerinden söz ediyorlardı.

Üç cümle konuşmama izin vardı: “Evet, komutanım!” “Sorgucumla görüşmeliyim!” ve “Revire çıkmalıyım.” Sık sık koca bir gardiyan grubu hücreme dalar, beni dışarı çıkartır, yüzümü duvara döndürür ve beni aşağılamak için bağırıp çağırarak, küfürler ederek hücremde ne varsa fırlatıp atarlardı. Bu kadarla kalsa iyi: Bir şilte ile küçük, ince, eski püskü bir battaniyeyi saymazsak, bir tutsağın ihtiyaç duyduğu tüm eşyalardan yoksundum. İlk birkaç hafta, hiç duş almadım, hiç çamaşır yıkamadım, dişlerimi fırçalamadım. Az kalsın bitlenecektim. Kendi kokumdan nefret ediyordum.

Uyku yok. Su diyeti. Kapımın arkasındaki her hareket, yüreğim çarpa çarpa askerî nizam hazır ola geçmeme neden oluyordu. İştahım tamamen kesilmişti. Her an gelecek işkence seansını bekliyordum. Ölüp cennete gitmeyi umuyordum: Ben ne kadar günahkâr olsam da bu adamlar hiçbir zaman Tanrı’dan daha merhametli olamazlardı. Sonuçta, hepimiz Tanrı’nın huzuruna

çıkacak; kendi zayıflık ve günahkârlığımızı itiraf ederken onun merhametine sığınacağız. Bildiğim bütün dualar adeta aklımdan uçup gitti. Sadece, “Lütfen, Tanrım, acılarımı dindir...” diyebiliyordum.

Halüsinasyonlar görmeye ve çok berrak sesler duymaya başladım. Ailem sıradan bir aile sohbetindeymiş gibi seslerini duydum, ama ben katılamadım. İlahi bir sesle *Kuran* okunduğunu işittim.* Ülkemden müzikler duydum. Daha sonra gardiyanlar, bu halüsinasyonlardan yararlanıp su tesisatlarından komik sesler çıkararak konuşmaya başladılar. Akıllarınca beni gardiyanlara zarar verip firar planlamaya teşvik ediyorlardı. Kendi içime kapanmış olsam bile onların oyununa düşmedim.

“Birilerini duyduk –cin olmasın!” diyorlardı.

“Tabii ya, ama ben onları dinlemem,” diye cevapladım. Aklımlı yitirmenin eşiğinde olduğumu yeni fark ettim. Kendi kendime konuşmaya başladım. Kendimi Moritanya’da olmadığıma, aileme yakın olmadığıma, bu yüzden onların seslerini duyamayacağıma ikna etmek için ne yaparsam yapayım, gece gündüz sürekli sesler duymaya devam ettim. Psikolojik yardım ya da gerçekte herhangi bir tıbbi destek söz konusu değildi; üstelik o bok herifi görmek de istemiyordum.

-
- * Bu hükümet belgelerinde, ürpertici bir şekilde doğrulanıyor. Senato Silahlı Hizmetler Komitesi’ne göre, 17 Ekim 2003’te a JT-FGTMO sorgucusunun bir GTMO Davranış Bilimleri Konsültasyon Takımı (Behavioral Science Consultation Team) (BSCT) psikoloğuna gönderdiği emailden okuyalım: “Slahi bana şimdi ‘sesler duyduğu’nu söyledi... Bunun normal olmadığını bildiğinden endişe duyuyor ...Her neyse... bugün ışığı, insanlarla iletişim, vb.???? gibi çok az dış uyaranlarla karşılaşan kişilerde olan bir şey mi? Biraz ürpertici görünüyor.” Psikolog’un cevabı şöyleydi: “Duyusal yoksunluk, genellikle işitsel olmaktan çok görsel halüsinasyonlara neden olabilir; ama asla bilemezseniz... Karanlıkta elinizdeki az şeyden bir şeyler yaratırsınız...” SASC, 140-41.

Kendi başıma bir çıkış yolu bulamadım. O an gece mi, gündüz mü olduğunu bilmiyor, ama tuvaletteki boru oldukça koyu görünüyorsa, gece olduğunu farz ediyordum. Gücümü toplayıp *Kible*'yi tahmin ettim. Diz çöküp Tanrı'ya dua etmeye başladım. "Lütfen bana yol göster. Ne yapacağımı bilmiyorum. Allah korkusu olmayan acımasız kurtlar sardı etrafımı." Dua ederken, gardiyanların beni duymaması için hiç çıt çıkarmadıysam da göz yaşlarına boğuldum. Bir ciddi, bir de gayri ciddi dualar vardır. Deneyimim, bana Tanrı'nın ciddi dualarınıza her zaman cevap verdiğini öğretmişti.

Duamı bitirince, "Komutanım," dedim. Gardiyanlardan biri Halloween maskesiyle geldi.

Gardiyan soğuk, kuru bir havayla, "Ne var?" diye sordu.

■■■■■■ görmek istiyorum. ■■■■■■ değil; ■■■■■■ istiyorum," dedim.

■■■■■■ mi kastettin?" Aboo, gardiyan ■■■■■■ gerçek ismini söyleyerek büyük bir yanlış yaptı. Aslında, ben o isme aşinaydım; çünkü uzun zaman önce, ■■■■■■ taşıdığı bir dosyanın üzerinde görmüştüm. İki kere ikiye yan yana getirdiniz mi, bilmece çözülmüştür.*

"Evet, ■■■■■■, değil ■■■■■■." ■■■■■■ hiçbir konuda anlayış sahibi olmayan ■■■■■■ çok, gerçekten beni anlayabilecek biriyle konuşmak istiyordum. Ama ■■■■■■ ortaya çıkmadı, gelen ■■■■■■ oldu.

"■■■■■■ mi istemiştin?"

* Schmidt-Furlow raporu, bu seansın tarihini 8 Eylül 2003 olarak verirken, sorgu kayıtlarının o tarihte "ikinci özel sorgu failinin 'Yüzbaşı Collins'i görmek istediğini" ve sorgu timinin "gözetindeki şahsın önemli bir karar verdiğini anladığını ve sorgucunun Gözetli'ndeki şahsın söyleyeceklerini dinlemek için sabırsızlandığını" not ediyor. Öyle anlaşıyor ki, buna karşılık Özel Projeler Timi'nin bir diğer üyesi sorguyu yöntemli sürdürmüştür. Schmidt-Furlow, 25.

“Evet.”

“Beni görmek istemedin, demek?”

“Evet.”

■■■■■, soğuk bir edayla, “Pekâlâ, ben ■■■■■ ile çalışıyorum; beni o gönderdi” dedi.

“Tamam, ■■■■■ olduğu gibi seninle işbirliği yapmamda bir problem yok. Ancak Mr. ■■■■■ de bu görüşmelere katılmasını isterdim,” dedim.

“Bu konuda karar mercii ben değilim; ama sanırım bir problem olmaz” dedi.

“Açlıktan öleceğim, gardiyanlara bana yemek vermelerini söyleyin.”

“Eğer işbirliği yapmaya başlarsan, daha çok yemek verilecek. Bugün daha geç saatlerde seninle görüşmeye geleceğim. Sana sadece doğru bir karar verdiğini söylemek isterim.”

**

İtiraf bir inci kolyedeki inciler gibidir. Eğer ilk inci düşerse, diğerleri de onu izler.

Dürüst olup doğruyu söyleyeceksem, sırf korku nedeniyle söylemekten çekinmiş olduğum birçok şeyi anlatıyorum. Davamı rahat bir ortamda salım kafayla tartışmak için bir ortak zemini hiç bulamadım. Benim itiraf edecek hiçbir suçum yoktu ve masum işler peşinde olmayan sorgucularımın cinlerini tepelerine çıkardığım yer burasıydı. Onlar her şeyin altında çapanoğlu arıyorlardı. Ama benim FBI ve DoD (ABD Savunma Bakanlığı) ile görüşmelerim yoluyla, hükümetin benimle ilgili ne gibi korkunç teorileri olduğu konusunda iyi bir fikir sahibi oldum.

■■■■■, “Kanada’ya A.B.D.’ye zarar vermek için iş çevirmek amacıyla geldiğini” biliyoruz” dedi.

“Hain, planlarım neymiş?”

“Belki kesinlikle A.B.D.’ye zarar vermek değil, ama Toronto’daki CN Tower’a saldırmak?” dedi. Bu adam deli mi diye düşündüm. Böyle bir kulenin varlığından bile haberdar değildim.

“Biliyorsunuz, böyle bir itirafta bulunursam, başka insanları da işin içine karıştırmam gerekecek! Peki ya yalan söylediğim ortaya çıkarsa?” dedim.

“Ne olmuş yani? Arkadaşlarının kötü olduklarını biliyoruz. [] konusunda yalan bile söylesen, ne olur ki? Zaten kötü değiller mi?” “Bak şu pisliğe! Sırf Müslüman Araplar oldukları için masum insanları içeri tıkmak istiyor! Halt etmişsin sen!” diye düşündüm. Böylece [] bana itiraf edebileceğim İstihbarat teorisine uygun kesin bir suç tembihledi.

[] bana bir keresinde, “Birleşik Devletler’de eğer birini iyi bir okula tavsiye etsem, o da sonuçta ateş edip insanları öldürse, bu benim hatam mı?” diye sordu.

“Hayır!”

[], “Öyleyse, eğer sen El Kaide’ye eleman temin etmişsen, onların terörist olmaları senin hatan olmaz!” dedi.

“Tek sorun şu ki sonuçlarından bağımsız olarak ben böyle bir şey yapmadım.”

[] daha net konuştu. “[] ve diğer iki korsana Çeçenistan’a gitmesine yardım etmen bizi hiç alakadar etmez. Sadece onları [] göndermişsen, işte bu alakadar eder.” Dolayısıyla, [] göre, eğer ben [] ile diğer iki korsanı örgüte kazandırdığımı söylersem, işkenceden kurtulabilmişim. Size dürüst olmalıyım. Onlar beni [] örgüte kazandırmış olduğuma inandırdılar; Tanrım ben bu adamı ben daha doğmadan örgüte kazandırmış olmalıyım diye düşündüm!

[], benimle seanslarında sürekli olarak, “Köpeğe benziyor; köpek gibi kokuyor; köpek gibi havlıyor; itin teki olmalı” diyordu. Kulağa çok kötü geliyordu: Köpek olmadığımı biliyordum ama o köpek olmam gerektiğini söylüyordu. Üzerlerine suç atıp insanları hapiste tutmam için bin dereden su getirmeye dayalı

bütün o polis teorisi, benim için bir anlam ifade etmiyordu. Doğrusu, ben masum bir şüphelinin serbest bırakılması gerektiğine inanırım. Adaletiyle ünlü, efsanevi Arap hükümdarı Ömer'in söylediği gibi: "Bir masumu hapsedmektense, bir suçlu serbest bırakmayı tercih ederim."

██████████ en çok ██████████ açıkladı: ██████████ Gürcistan mücahitleri geri gönderdiği için ona ve arkadaşlarına Çeçenistan'a Afganistan üzerinden gitmelerini önererek yardım ettiğini söyledi. Ayrıca ██████████ senin El Kaide'deki görevini sordüğümde, bana senin El Kaide'ye eleman temin ettiğini söyledi."

██████████ "Bana göre, sen olmasaydın 11 Eylül hiç olmazdı" diye kestirip attı. Onun teorisine göre, aradıkları adam bendim; geriye sadece bunu itiraf etmem kalmıştı. Birçok sorgucu, "Almanya ve Kanada'daki El Kaide hücreleri hakkında ne biliyorsun?" diye sormuştu. Doğrusu, ben hayatımda böyle bir şey duymamıştım. El Kaide örgütlerini biliyordum ama diğer ülkelerdeki El Kaide hücrelerini bilmiyordum. Gerçi bu söylediğimden kesinlikle onların var olmadıkları anlamı çıkmaz.

██████████ konuya daha da açıklık getirdi. Bana defalarca "Sen bir lidersin, senin gibiler sana saygı duyuyor ve seni izliyor" dedi. Görebileceğiniz gibi, benim için tezgâh kurulmuştu. Sadece Almanya ve Kanada'daki El Kaide hüccresinin üyesi değilmişim, ama lideriymişim!

██████████ dosyasını ██████████ defalarca tartıştım. "Size göre, ben ██████████ ile iki arkadaşını El Kaide'ye sokmuşum," dedim.

"Evet."

"Tamam da bu iddia birçok başka dayanak ve örtüşme gerektirir."

"Nasıl yani?" dedi.

Birincisi diye açıkladım, ██████████ ile ██████████ tanıyorum diyelim. Kendisi beni sadece bir defa gördüğünü söylüyor. Bu bırakın onu örgüte sokmayı, bir insanı tanımaya bile yetmez. İkincisi, ██████████ onun bilgisi dışında örgüte sokmuş olmalıyım;

çünkü onun bütün iddiası benim ona Çeçenistan'a gitmesini söylemiş olmam. Ona dedim ki: "Size göre ve belki ona göre, Afganistan üzerinden gitmesini tavsiye etmişim. Peki, onun Afganistan'da kalacağının garantisi ne? Diyelim, mucizevi bir şekilde Afganistan'da kaldı; orada eğitim alacağının garantisi ne? Eğitim almaya karar verdi diyelim, o zaman El Kaide'nin kriterlerini karşılayacağının garantisi ne? Haydi, şans eseri El Kaide'nin kriterlerini de karşıladı, bir canlı bomba olmaya hazır olduğunu ve uçak kullanma eğitimi almak istediğini kim söyleyebilir. Bu saçmalıktan başka bir şey değil!"

■, "Ama sen çok zekisin," dedi.

"Bu koşullarda, fazla zeki olduğum konusunda sizinle aynı fikirdeyim. Ben bir medyumum! Peki, sizi bu kadar kötü biri olduğuma inandıran nedir?"

"Doğrusu, bilmiyoruz; ama zeki insanlar hiç iz bırakmaz. ■, "mesela, 20 yıl boyunca kimsenin dikkatini çekmeden Rusya adına çalışmış olan ■ biri vardı," dedi.*

O hanım sorgucudan, ■ işbirliği yapmaya başlamış olduğundan beri, dosyası FBI tarafından çözüme bağlandığı için bana o kişiyi sormamasını istediğimde, ■ "elimizde hâlâ senin ■ ile birlikte komplo kurduğuna inanan kişiler var," dedi.**

■ hitaben, "Öyle anlaşılıyor ki sizin elinizden kurtuluş yok," dedim.

■ "Sana nasıl yapacağını söylüyorum!" diye cevap verdi.

Şimdi, çektiğim dayanılmaz acılar sayesinde, kaybedecek hiçbir şeyim kalmamış ve üzerime çullananları tatmin edebilecek

* Burada, 1979'dan tutuklanıp hüküm giydiği 2001'e kadar Sovyet ve sonra da Rus istihbarat teşkilatları için casusluk yapan FBI ajanı Robert Hanssen'a atıf yapılıyor olabilir.

** Bu, Ahmed Ressam'a ve onun A.B.D. otoriteleriyle işbirliğine atıf olabilir. Bkz., dipnot, s. 66.

bir şeyler söylemek aklıma yatmıştı. ■■■■■ çağırınca kadar seanslar seansları kovaladı.

■■■■■, ilk seanstan sonra “İnsanlar söylediklerinden çok memnun,” dedi. Bana sorduğu tüm sorulara, kendimi suçlayan cevaplar verdim. Sorgucuları memnun etmenin tek yolu olduğundan, kendimle ilgili olabildiğince kötü bir profil çizdim. Ömrümün geri kalanını hapiste geçirme fikrini kafama yerleştirdim. Görüyorsunuz işte, çoğu insan haksız yere hapse düşmeyi kaldırabilir; ama hiç kimse ömrünün geri kalanını her Allah’ın günü azap içinde geçirmeye katlanamaz.

■■■■■ kötü biri de olsa bir insan suretini almaya başladı. ■■■■■, “Raporumu gazeteye makale yazıyormuş gibi yazıyordum. Teşkilat üyeleri de yorumlarını iletiyorlar. Gerçekten de çok memnunar,” dedi.

“Ben de,” dedim. ■■■■■ yeni, yarı keyifli yüzünü merak ediyordum; ■■■■■ öfkeli biriydi. Sizinle konuşurken sürekli tavan bakar, birisiyle kolay kolay göz teması kurmazdı. Pek diyalog da kurmazdı, ama monologlar söz konusu olduğunda, üstüne yoktu. Bir keresinde bana, “karımdan boşandım çünkü çok gıcık biriydi,” demişti.

“■■■■■ görme talebin reddedildi. Bu arada senin dosyan üzerinde çalışıyorum,” dedi.

“Olsun!” ■■■■■ bir deneme olduğunu ve DoD’nin (ABD Savunma Bakanlığı) beni hâlâ ‘kötü polis’le muhatap etmek istediğini biliyordum.”

“■■■■■,” dedi.

“Ama limitimi bilmediğiniz için, beni bunun üzerinde zorladınız,” diye cevapladım. ■■■■■ cömertçe konuştuğundan, ■■■■■ tabloya ■■■■■ geri dönmesini sağladı. Herhalde onların bildiği bir nedenle, tim ■■■■■ de geri istiyordu.

“■■■■■ geri getirdiğiniz için teşekkürler,” dedim.

■■■■■ yarı üzgün yarı mutlu görünüyordu. ■■■■■ önce, ■■■■■ bana, “Seninle konuşmaktan memnun oluyordu, seninle

kolay konuşuluyor ve güzel dişlerin var,” demişti. [REDACTED] bana en yakın kişiydi; [REDACTED] ilişki kurabileceğim tek kişiydi.*

[REDACTED] yokken, [REDACTED] yöntemlerini yorumlarken, [REDACTED] “[REDACTED] yaptıklarını ben hiçbir zaman yapamam; onun tek kaygısı işini yapmak” dedi. [REDACTED] beni şimdi nöbetleşe sorguluyorlardı. 10 Kasım 2003 tarihini temel alırsak, bütün zamanlarını beni Kanada ve 11 Eylül hakkında sorgulayarak geçiriyorlardı. Gerçekte hayatımın ağırlık noktasını oluşturan Almanya’yla ilgili bir tek soru bile sormadılar. Bana Kanada’yla ilgili birkaç soru sorduklarında, tanımadığım kişiler hakkında bile suçlayıcı bir bilgi veriyordum. “Bilmiyorum,” cevabını her düşündüğümde, midem bulanıyordu; çünkü [REDACTED] “‘Bilmiyorum’, ‘hatırlamıyorum’ dan başka bir şey söylemiyor-sun; sikeriz seni!” lafları aklıma geliyordu. Ya da [REDACTED] “Artık inkârlarını daha fazla duymak istemiyoruz!” Dolayısıyla da bu kelimeleri sözcük dağarcığımdan çıkarmıştım.

[REDACTED] “Cevaplarını kâğıda dökse iyi olacak. Konuşmalarına yetişmek çok zaman alıyor; sen de bizimle konuşurken olayları unutmuş olabilirsin,” dedi.

“Olur!” bu fikir gerçekten de beni sevindirmişti. Çünkü onunla konuşacağıma, kâğıtla konuşurum. Hiç olmazsa, kâğıt bana ne bağırır ne de tehdit ederdi. [REDACTED] bana yığınla kâğıt verdi. Ben de bunları yazıyla doldurdum. Hayal kırıklığı ve depresyonum için iyi bir çıkış noktasıydı.

[REDACTED] bana “Bilmiyorum” kelimesini kullanmayı yasakladığını umutmuş gibi, tamı tamına “gerçekten de tanımadığın [REDACTED] hakkında inciler döktürmüşsün. Yazılı cevaplarında çok cömertsin,” dedi.

* Sansürlenmiş zamirler ve “bana en yakın kişi” ve “ilişki kurabileceğim tek kişi” betimlemeleri, bunun önceden ikinci sorgu vardiyasını yöneten Özel Projeler Timi’nin kadın üyesi olduğunu düşündürüyor. Bkz, dipnot, s. 240.

██████████, “██████████ senin yazdıklarını büyük bir ilgiyle okuyor,” dedi. Çok korkmuştum, çünkü bu sözleri her anlama gelebilirdi. ██████████, “Sana ██████████ ilgili bir ödev veriyoruz. O Florida’da tutuklu ve onu konuşturamıyorlar. Her şeyi inkâr etmeyi sürdürüyor. Bize onun hakkında kesin kanıtlar sunsan iyi olur,” dedi? Çok üzüldüm. Benden neredeyse hiç tanımadığım biri hakkında kesin kanıt isteyen bu adam hödüğün tekiydi.

Mahkemede masum bir adamı yakmak için yalan söylemeye hazır olmadığım hâlde, “Tek söyleyebileceğim, Ahmed L.’nin bir suçlu olduğu ve ömür boyu hapiste yatması gerektiğidir.” mahkemede onun aleyhinde ifade vermeye hazırım,” dedim.

██████████, bir keresinde bana onun resmini göstererek, “eğer ██████████ uyuşturucu kaçakçılığından suçlayabilirsek, ölüm cezasıyla yargılanır,” demişti. Onun yüzündeki ifadeyi ve Bob Barker –Calvin Klein hapisane tektip elbisesini görünce kahkahalarımı tutamamıştım.”

██████████ bana “Arkadaşına niçin gülüyorsun?” diye sormuştu.

“Sadece çok komik!”

-
- * “Ahmed L.” El yazmasında sansürlü duruyor. Bu, 2000’de Montreal’de yaşayan daha sonra Amerika Birleşik Devletleri’nde göçmen yasalarını ihlalden gözaltına alınan Tunus asıllı Ahmed Laabidi’ye gönderme olabilir. Laabidi, A.B.D. Göçmenlik Yasalarını ihlalden gözaltına alındıktan sonra, 2003 Eylül’ünde Tunus’a sınır dışı edildi. Laabidi ile ilgili daha fazla bilgi için, bkz. s. 294.
 - ** Kendisini “Amerika’nın En Önde Gelen Hapishane Malzemeleri Tedarikçi” olarak tanıtan Bob Barker Company, Incorporated, A.B.D. Savunma Bakanlığı için başlıca cezaevi tektip elbiseleri tedarikçisidir. Bkz., <http://news.google.com/newspapers?nid=1454&dat=20020112&id=6gJPAAAAIABJ&sjid=Ux8EAA-AIABJ&pg=5765,3098702>.

“Arkadaşına nasıl gülersin?” Ona gülmediğimi bildiğim hâlde, bir anda suçluluk duygusuna kapıldım. Duruma gülüyordum: Sırf surat ifadesinden bile aklından geçenlerin hepsini okuyabiliyordum. Aynı fotoğrafı ben de defalarca çektiirmek zorunda kalmıştım: Senegal’de, Moritanya’da, Almanya’da, Ürdün’de, Bagram’da ve GTMO’da. O pozdan nefret ediyorum; patlayan flaşa bakmaktan nefret ediyorum; boy, kilo ölçtürmekten nefret ediyorum. Size bir şey söyleyeyim; bir duvarın önünde boy ölçüsü gösteren işaretlerin önünde, hapishane tektip elbisesiyle poz veren kişilerin umutsuz yüz ifadelerini gördüğünde, onların mutlu olmadıklarından emin olabilirsiniz.

Aslında, o zavallı adam için üzülüyordum. Bir süre Kanada’da iltica arayışı içine girmiş, ama Kanadalılar iltica başvurusunu onu kısmen de İslamcı olarak görmeleri nedeniyle reddetmişlerdi. ██████████ şansını Müslümanlara ve Araplara karşı son derece elektrikli ortamın katı gerçekliğiyle karşılaştığı A.B.D.’de denemek istemişti. A.B.D.’nin ona verdiği tek iltica hakkı yüksek güvenlikli bir cezaevine atıp üzerine suç isnat etmek olmuştu. Onun suratını gördüğümde, onun içinde “Şu Amerikalıları sikeyim. Onlardan nasıl da nefret ediyorum! Benden ne istiyorlar? Buraya iltica etmek için gelip nasıl sonuçta kendimi hapiste buldum ki?” dediğini adım gibi biliyordum.

Bana bir keresinde, “Bugün Kanadalılara görüştüm ve bana senin ██████████ A.B.D.’ye uyuşturucu kaçakçılığına karıştığı hikâyene inanmadığını söylediler. Ama biz uyuşturucu kaçırdığına inanıyoruz,” dedi.

“Size sadece bildiklerimi söyleyebilirim,” dedim.

Bana dedi ki: “Ama biz senden ██████████ Milenyum komplosuyla ilişkilendiren bir kanıt vermeni isteriz. Mücahitleri desteklediği ya da Cihat’a inandığı gibisinden şeylere eyvallah. Ama bunlar onu ömür boyu içeri tıkmamız için yeterli değil,” dedi.

“Aa, evet, tabii ki,” dedim. Bana bir tomar kâğıt verdi ve hücreme geri döndüm. Aman Tanrım, kendime ve kardeşlerime bu kadar haksızlık ettim diye düşünüp duruyor ve sonra da “Bize

bir şey olmayacak....*Onlar* cehenneme gidecekler.... Bize bir şey olmayacak.... *Onlar...*" diye tekrarlıyordum. Kalbimden dua ediyor ve dualarımı tekrarlıyordum. Sadece Kanada'ya iltica ederek, aile kurmak için biraz para kazanmaya çalışan yoksul bir adam hakkında her çeşit suçlayıcı yalanlar yazdım. Adam ayrıca engelli idi de. Kendimi çok kötü hissettim ve içimden dua etmeyi sürdürdüm; "Sana bir şey olmayacak sevgili kardeşim ..." diyerek bitirdikçe kâğıtlara üfledim. Tabii ki onlara onun hakkında bildiklerimi doğru olarak anlatmam mevzubahis değildi. Çünkü [REDACTED] bana çerçeveyi baştan çizmişti: "[REDACTED] senin [REDACTED] karşı ifadeni dört gözle bekliyor!" Ödevi [REDACTED] verdim ve değerlendirme yaptıktan sonra, [REDACTED] ilk kez gülümsediğini gördüm.

"Ahmed ile ilgili yazdıkların çok enteresandı. Ama biz senden daha detaylı bilgi vermeni bekliyoruz," dedi. Bu gerzek benden ne tür bir bilgi istiyor diye düşündüm. Tam ne yazdığımı bile hatırlamıyorum.

"Evet, problem değil," dedim. Onun 2005'te gözaltından şartsız salıverilip ülkesine iade edildiğini öğrendiğimde, Tanrı'nın [REDACTED] için dualarımı kabul etmesine çok sevindim. [REDACTED] bana "O ölüm cezası alacak" diyordu. Bundan daha iyi bir durumda olamazdım.

[REDACTED], "İşbirliği yaptığım için, ya ben ne olacağım?" diye sordum.

"Şunlara bağlı. Eğer bize çok fazla bilgi verirsen, alacağın cezaya göre indirim yapılacaktır. Mesela, ölüm cezası müebbede ve müebbet otuz yıla indirilecek" diye cevapladı. Tanrım bana merhamet et! Ne katı bir adalet bu böyle!

"Ne harika yahu," diye cevapladım. Yalan ifadelerim yüzünden incittiğim herkes adına üzüldüm. Tek tesellim, kendim kadar hiç kimseyi incitmemiş olduğum; ikincisi hiçbir seçeneğimin olmaması ve üçüncüsü de, adaletsizliğin son bulacağına, bunun sadece zaman meselesi olduğuna inanmamdı. Ayrıca, hiç kimseyi işkence gördüğünde benimle ilgili yalanlar uydurduğu

için suçlayamazdım. Ahmed sadece bir örnekti. Bu dönemde, arkadaşlarım hakkında yalan ifadelerle dolu binden fazla sayfa doldurdum. A.B.D. İstihbaratı'nın bana biçtiği elbiseyi giymek zorundaydım ve yaptığım da kesinlikle buydu.

İşbirliğinin bu evresinin başında, baskı pek azalmadı. [REDACTED]

[REDACTED] sorgulandım. Özellikle işbirliği yapan birini bu şekilde sorgulamak çok kötüydü. Bana [REDACTED] isimlerini ve yerlerini yazdırdılar. Binlerce resim gösterdiler. Onları ezbere biliyordum; çünkü defalarca görmüştüm. Her şey bir dejavuydu. İçimden ne acımasız insanlar diye geçirdim!

Gardiyanlar her zaman deliler gibi üstüme saldırıyorlardı.

[REDACTED], "Ona merhamet etmeyin. Baskıyı artırın. Ona dünyanın kaç bucak olduğunu gösterin," demişti. Gardiyanlar da tıpkı böyle yapıyorlardı. Beni uyanık tutmak ve korkutmak için hücreme vuruyorlardı. Günde en az iki kere hücre araması bahanesiyle beni ite kaka hücreden çıkarıyorlardı. Gece yarısı hücremin dışına çıkarıp beden eğitimi yaptırmaya çalışıyorlardı; sağlık durumum buna elvermiyordu. Beni günde defalarca duvarın dibine dizip doğrudan ve dolaylı olarak tehditler savuruyorlardı. Hatta zaman zaman sorgulamaya kalkıyorlardı. Bense sorgucularıma bu konuda tek kelime bile etmiyordum; çünkü her şeyin arkasında sorgucuların olduğunu biliyordum.

[REDACTED] "Sen kim olduğunu bilirsin?" dedi.

"Ah..."

"Sen bir teröristsin," diye devam etti.

"Evet, komutanım!"

"Seni hemen öldürseydik olmazdı. Seni üç bin kere öldürmeliyiz. Oysa seni besliyoruz!"

"Evet, komutanım!"

Su diyeti tüm sertliğiyle sürüyordu. Bana sürekli "Sen daha hiçbir şey görmedin" diyorlardı.

“Bunları yaşamayı beklemiyordum. Başka tedbirler olmasa daha iyi olurum.”

Gardiyanlar, rutin olarak iki vardiya hâlinde çalışıyorlardı: Gündüz vardiyası ve gece vardiyası. Yeni vardiya işbaşı yapar yapmaz, beni korkutmak için hücremin kapısına güm güm vurarak geldiklerini belli ediyorlardı. Ne zaman yeni vardiya görevi devralsa, yüreğime iniyordu. Çünkü her zaman yemek için 30 saniye ile bir dakika arasında süre vererek ya çok az yemem ya da çok kısa sürede tıka basa yemem için zorlamak gibi yeni fikirlerle gelip hayatımı cehenneme çevirmeye çalışıyorlardı. “Senin işin bitti lan!” diye sürekli bağıryorlardı. Veya ya sürekli duşu temizlemeye, ya keyifleri yerine gelinceye kadar havlularımı ve battaniyemi bıkınlık verici ölçülerde defalarca katlama ya zorluyorlardı. Zaten kullanabileceğim her türlü eşyaya yasak koydukları gibi, yeni kurallar da ekliyorlardı. Bir: Hiçbir zaman eğilmemem gerekiyordu; ne zaman mazgal deliğine bir nöbetçi yaklaşırsa, her zaman uyanık olmak ya da benim bölgeye bir nöbetçi yaklaşıp yaklaşmaz kalkmak zorundaydım. Bildiğimiz şekilde uyumam yasaktı. İki: Tuvaletim her zaman kuru olmak zorundaydı! Peki nasıl olacaktı bu? Çünkü her zaman işeyip sifon çekmek zorundaydım? Emri yerine getirmek için, tuvalet temizliğinde tek tektip elbisemi kullanmak, sonra da bu elbiseyi bok içinde tutmak zorundaydım. Üç: Hücrem her zaman önceden belirlenmiş bir düzen içinde olmalıydı. Battaniyemi her zaman katlı vaziyette tutma zorunluluğu nedeniyle, hiçbir zaman battaniyeyi kullanamıyordum.

Bunlar gardiyanların talimatlarıydı. Bir kendini savunma tekniği olarak, korkularımı her zaman hissettiğimden daha çok gösteriyordum. Kahraman rolü oynamaktan hoşlandığımdan değil; ama gardiyanlardan korkmamamın nedeni, emirleri yukarıdan aldıklarını bilmemden kaynaklanıyordu. Üstlerine “gözüaltındaki şahıs korkmadı!” diye rapor etmeleri hâlinde, bunun dozu artardı.

Bu arada, benim de kendi reçetem vardı. Birincisi, [REDACTED] [REDACTED] gerçekten de bir taş atımı uzaklıkta olduğumu

biliyordum.* “Allah’ın terk ettiği hiçbir yer” imasında bulunmalarına rağmen, ben onların bu söylediklerini hiç dikkate almadım. Gardiyanlar bana “Nerede olduğunu sanıyorsun?” diye sorduklarında, şöyle cevapladım: Emin değilim, ama endişelenmiyorum da. Çünkü zaten ailemden uzak olduğumdan, nerede olduğumun benim için bir önemi yok.” Yeri söz konusu ettiklerinde, her zaman kapıyı kapatırdım. Nerede olduğumu bildiğimi anlamaları hâlinde, işkence göreceğimden korkardım. Ama tutsak arkadaşlarınızdan uzakta olmadığınızı bilmek bir çeşit teselliydi.

Geceyi gündüzden ayırt etmeyi keşfettiğimde, her gün 10 sayfa *Kuran* okuyarak günleri saymaya başladım. 60 günde bitecek ve baştan başlayacak; böylece günleri ayırt edebilecektim. ■■■■■, *Kuran* okuduğumu duyunca, “Kes şu zırlıtyı! Şarkı söyleyecek ne var?” dedi. Bundan sonra kimsenin beni duyamayacağı şekilde içimden okumaya başladım. Ama haftanın günleri hâlâ berrak değildi: ■■■■■, saat kaç diye bakmak için cebinden saati çıkardığında göz atıncaya kadar günleri belirlemede başarısız kalmıştım. O çok uyanık ve dikkatli olduğu hâlde ben göreceğimi görmüştüm: PT ■■■■■, ama o bir şey çıkmamıştı. Cuma Hicri Takvim’de çok önemli bir gündür ve günleri anlamak istememin nedeni de buydu. Ayrıca, beni en temel özgürlüklerimden birinden yoksun bırakmalarından nefret ediyordum.

Bana işkence yapanların her birinin ismini öğrenmeye çalıştım –misilleme ya da buna benzer bir şey için değil; sadece bu insanların kardeşlerim ya da kim olurlarsa olsunlar, başka insanlar karşısında üstün konumda olmalarını istemiyordum. Onların sadece yetkilerinden yoksun bırakılmaları değil, ama içeri tıklmaları gerektiğine de inanıyordum. Sorgucularımdan ikisinin ■■■■■, gardiyanlardan ikisinin ve doğrudan işkenceye katılmayan ama tanık olabilecek diğer sorgucuların isimlerini öğrenmeyi başarmıştım.

* MOS, tutulmakta olduğu tecrit hücresi ile daha önce tutulduğu Camp Delta blokları arasındaki mesafeye atıf yapıyor olabilir.

Amerikalılarla ilk karşılaştığımda, tek neden olmadığı hâlde bana çektiydikleri acılar yüzünden dillerinden nefret etmiş; İngilizce öğrenmek istememiştim. Ama bu duyguydu; aklın çağrısı daha güçlüydü. Ben de bu dili öğrenmeye karar verdim. “To be” ve “to have” çekimlerini önceden bildiğim hâlde, İngilizce sözcük dağarcığım çok yoksuldu. Kitap bulundurmam yasak olduğundan, dili çoğunlukla gardiyanlardan ve kimi zaman sorgucularımdan kapmak zorundaydım. Kısa bir süre içinde sıradan biri gibi konuşabiliyordum: “He don’t care, she don’t care, I ain’t done nothin’, me and my friend did so and so, F –this and F– that, danın x and danın y...” (Onun umurunda değil; ben bir şey yapmadım; ben ve arkadaşım şunu şunu yaptık; şunu AMK, bunu AMK, şuna lanet olsun, buna lanet olsun...).

Aynı zamanda, etrafımdaki insanları da inceledim. Gözlemlerimin sonucunda, hem gardiyan, hem de sorgucu olarak, benimle ilgilenmek üzere atananların sadece beyaz Amerikalılar olduğunu gördüm. Sadece bir tek siyah gardiyan vardı; onun da ağzı var dili yoktu. Onun ortağı daha genç, beyaz bir []; ama bu ikincisi her zaman üst konumdaydı. Şöyle diyebilirsiniz: “Gizlendikleri için gardiyanların rütbelerini nasıl biliyorsun?” Benim kimin üst olduğunu bilmemem gerekiyordu. Ayrıca onlar da bana üstlerini ima edemezlerdi. Ama Amerika’da, patronun kim olduğunu anlamaktan kolay ne var: Onu anlamamak mümkün değil.

[] yakın bir yerde olduğuna dair kuşku, bana verilen diyetin kısmen verilmesiyle pekişti. Alaycı başgardiyanı “Bana neden sıcak yemek veriliyor?” diye sordum. “Doktor vermemizi söyledi.” Gerçekten de iskelet gibiydim; etsiz kemik. Birkaç hafta içinde, şakaklarıma ak düştü. Bu, benim kültürümde insanların depresyonun uç belirtisi dedikleri bir olgudur. Baskıyı sürdürmek benim sorgu sürecimde yaşamsaldı. Plan işe yaradı: Baskı arttığı ölçüde, ben daha fazla hikâye uydurdum ve sorgucuları bana karşı kendilerini o kadar iyi hissettiler.

Sonra yavaş yavaş ama görülebilir bir biçimde, gardiyanlar bana dişlerimi fırçalama, sıcak yemek ve daha fazla duş alma olanağı verdiler. Sorgucular beni [REDACTED]

[REDACTED] sorgulamaya başladılar. [REDACTED] ilk adımları atandı, ama bu konuda bir toplantı yaptıklarından emindim. Timdeki herkes, benim psikolojik ve fiziksel durumum nedeniyle aklımı yitirmemin eşiğine geldiğimi anlamıştı. Çok uzun süredir tecritteydim.

“Lütfen, beni bu yeryüzü cehenneminden çıkarın!” dedim.

[REDACTED] hanım, “Topluluk içine yakın zamanda dönemezsin” dedi. Sert fakat doğru bir cevaptı bu: Beni geri gönderme planları yoktu.*

Odaklandıkları nokta, beni mümkün olduğunca tecritte tutup bilgi sızdırmaktı.

Hücrem hâlâ tam takır kuru bakırdı. Çoğu kez sessizce *Kuran* okuyordum. Geri kalan zamanda ise kendi kendimle konuşup hiç durmadan hayatımı ve başıma gelebilecek en kötü senaryoyu düşünüyordum. İçinde bulunduğum kafesin deliklerini sayıp duruyordum. Yaklaşık dört bin yüz delik vardı.

Galiba bu yüzden olacak, [REDACTED] keyifle, zamanımı çözererek geçirebileceğim bazı bulmacalar vermeye başladı. [REDACTED] bana her bulmaca verdiğinde, “Bize yalan söylediğini anladığımız an, gazabımızdan kurtulamayacaksın ve verdiğimiz her şeyi geri alacağız. Eski günlere geri döneceksin; ne olduğunu sen iyi bilirsin” demekten kendisini alamazdı! Yüreğim ağzıma geliyordu. Fakat içimden amma da dangalak herif; şu an “ödülüm”den yararlanmama neden izin vermesin diyordum. Yarın başka bir gün.

Kelime hazinemi zenginleştirmeye başladım. Bir kâğıt aldım ve anlamadığım kelimelerin anlamlarını yazmaya başladım. [REDACTED] bunları bana açıklıyordu. Eğer [REDACTED] olumlu bir yanı varsa, o da sözcük dağarcığının zenginliği idi. Bana açıklayamadığı bir tek kelime sorduğumu bile hatırlamıyorum.

* “Hanım” burada sansürlenmemiş.

Kendisi Farsça konuşabildiğini iddia etmesine rağmen, bence gerçekte bildiği tek dil İngilizceydi. “Fransızca öğrenmek istemiş, ama konuşma tarzlarından nefret ettiğim için bırakmışım,” dedi.

■■■■■, birkaç gün içinde ■■■■■ seni görmek ister,” dedi. Bu beni dehşete düşürdü; onun ziyareti olmasaydı, o an yine de iyi sayılabilirdim.

“Hoş geldin diyeyim,” dedim. Sürekli tuvalete gitmeye başladım. Tansiyonum fırladı. Ziyaretinin neye benzeyeceği kafamı meşgul ediyordu. Ama Allah’a şükürler olsun, ziyaret sandığımdan çok kolay oldu. ■■■■■, yanında ■■■■■ ile çıkageldi. Her zamanki gibi pratikti ve kısa kesti.

İçinde meyve suyu olan bir buzluğu açarken, “Senin işbirliğinden çok memnunum. Sana uygarca iletişim kurmayı tercih ettiğimi söylediğimi hatırlıyor musun? Bence bildiklerinin %85’ini anlattın. Ama geri kalanını da anlatacağından eminim,” dedi.

“Ben de memnunum!” derken, sırf her şey normalmiş gibi davranmaya çalıştığım için kendimi meyve suyunu içmeye zorladım. Ama içemedim: İçimden, ağzından çıkan şu %85 büyük bir adım diye geçirdim. ■■■■■ bana işbirliğini sürdürmemi tavsiye etti.

“Sana bir hediyem var,” diyerek, bana bir yastık uzattı. Evet, bir yastık. Hediyeyi aşırı sahte bir sevinçle aldım. Bunun sebebi yastık için ölüyor olmam değil. Hayır, yastığı fiziksel işkencenin sona erdiğinin bir işareti gibi düşünmüştüm. Bizim ülkemizde sokakta çıplak dolaşan bir adam fıkrası anlatılır. Biri adama sormuş: “Sana nasıl yardımcı olabilirim?” Adam cevap vermiş, “Ayakkabı ver.” İşte benim durumum da tıpkı bunu andırıyordu. Sanki ihtiyacım olan tek şey yastıkmiş gibi! Ama bu başka bir şeydi: Hücremde tek başıma olduğumdan, etiketi defalarca okudum.

■■■■■ ziyaretinden birkaç gün sonra, ■■■■■ bana ■■■■■ sana %15’i kendine sakladığını söylemişti; hatırla!”

dedi. “Bana kalırsa, Kanada’yla ilgili hikâyen anlamsız. Elimizde aleyhinde neler olduğunu ve FBI’m da senin aleyhindeki kanıtlarını biliyorsun,” diye devam etti.

“Peki, öyleyse anlamlı olan nedir?” diye sordum.

Alay eder gibi, “Sen neyin anlamlı olduğunu kesinlikle bilirsin,” dedi.

“Haklısınız; Kanada’ya ilgili söylediklerim yanlıştı. Benim yaptığımı kesinlikle...”

“Demin söylediklerini yazmanı istiyorum. İşte bu mükemmel anlam taşır ve ben bunu anlarım. Fakat yazılı istiyorum.”

“Zevkle, efendim!” dedim.

**

Kanada’ya Toronto’daki CN Tower’ı havaya uçurma planıyla geldim. Suç ortaklarım [REDACTED] ve [REDACTED]. [REDACTED] patlayıcı madde temin etmek için Rusya’ya gitti. [REDACTED] yazdığı bir patlayıcı simülasyon yazılımını, ben aldım, kendim test edip bir veri ortamında [REDACTED] ilettim. Sheikh’den (Şeyh) nihai fetva alabilmek için bütün planı Londra’daki [REDACTED] gönderecekti. [REDACTED] hasarı artırmak için patlayıcılarla karıştırmak amacıyla çok miktarda şeker satın alacaktı. [REDACTED] finansman sağlayacaktı. Kanada İstihbaratı sayesinde, plan açığa çıkarıldı ve başarısızlığa mahkûm oldu. Diğer katılanlar kadar suçlu olduğumu itiraf ediyorum; çok özür dilerim ve yaptığımdan utanç duyuyorum. İmza, M.O. Slahi

Kâğıdı [REDACTED] verdiğimde memnuniyetle okudu.

“İşte bu açıklama çok anlamlı.”

Ben “Eğer alacaksanız, satıyorum,” dedim. [REDACTED] sandalyede hemen kalkacakmış gibi oturuyor; hemen ayrılmak istiyordu. Sanırım av büyüktü ve [REDACTED] çok etkilenmişti. Çünkü altı ülkeden fazla istihbarat teşkilatlarının yaklaşık dört

yıllık kesintisiz sorgusuna rağmen, başka hiçbir sorgucunun aşamadığı bir kilitletmenin üstesinden gelmişti. Ne büyük başarı! [] az kalsın mutluluğun verdiği heyecandan kalp krizi geçirecekti.

“Onu görmeye gideceğim!”

Sanırım timdeki tek mutsuz insan [], çünkü [] hikâyenin doğrululuğundan kuşkuluydu.

Gerçekten de ertesi gün [] yanında her zaman ona eşlik eden [] ile beni görmeye geldi. “Sana %15’i kendine sakladığını söylemiştim; hatırla!” dedi.

“Evet, hatırlıyorum.”

“Sanırım, itiraf o %15’i kapsıyor.” İçimden aynen diye geçirdim!

“Böyle olmasına sevindim,” dedim.

“Parayı kim verdi?”

“[] verdi.”

[] “Ya sen?” diye sordu.

“Hayır, Ben elektrikle ilgili kısımla ilgilendim.” Finansman kısmını neden inkâr ettiğimi gerçekten de bilmiyorum. Gerçekten de fark eder miydi? Galiba, sadece tutarlılığı sürdürmek istemişim.

[], “Peki ya sana sahte bir kredi kartında imzanı bulduk dersek, ne diyeceksin?” dedi. Onun içkembeden attığını biliyordum; çünkü ben hiçbir zaman böyle karışık işlerle uğraşmamıştım. Ama onunla tartışmayacaktım.

“Bana sadece doğru cevabı söyleyin. Evet mi, yoksa hayır mı demek doğru olurdu?” dedim. O noktada, bir şeylere bulaşmış olmayı umut ediyordum; böylece bunları itiraf eder, tanıdığım her Müslüman mümin ve adını işitmiş olduğum her İslami örgüt hakkında yazmaktan kurtulurdum. Gerçek bir suçu itiraf etmek ve şunlar oldu demek çok daha kolay olurdu. [] “Bu itiraf, bizim ve diğer servislerin sahip oldukları İstihbaratlarla uyumlu” dedi.

“Memnum oldum.”

██████████, “Hikâye doğru mu?” diye sordu.

“Bakın, ilişkide olduğum bu kişiler ne de olsa kötü insanlar ve içeri atılmak zorundalar. Kendime gelince, siz memnunsanız benim umurumda değil. Dolayısıyla, satın almak istiyorsanız, satıyorum.”

██████████ “Ama diğer servislerle birlikte bunu çek etmek zorundayız. Hikâye doğru değilse, ortaya çıkarırlar,” dedi.

Hüzünle, “Hakikati arıyorsanız, böyle bir hikâye yaşanmadı,” dedim. ██████████ biraz içecek ve şekerleme getirdi; bunları yutmak için çok zorlandım. Çok gergin olduğum için berbat geldiler. ██████████ kendi ██████████ dışarı çıkarıp üzerime saldı. ██████████ geri geldi ve beni taciz edip işkencelerden işkence beğenmemi söyleyerek tehditler savurdu. ██████████

██████████

██████████

██████████.

██████████, “Gazabımızın neye benzediğini bilirsin,” dedi. İçimden, bu bok herif benden ne halt yememi istiyor diye geçirdim. İtiraf istiyorsa, zaten itiraf ettim ya! Benden ölüleri diriltmemi mi istiyor? Benden körlere şifa bulmamı mı istiyor? Ne ben peygamberim, ne de o peygamberlere inanıyor. “İncil sadece Yahudi halkının tarihidir; başka bir şey değil,” diyordu. Doğruyu istiyorsa, ona hiçbir şey yapmadığımı söylemişim! Bir çıkış yolu bulamadım. “Evet!... Evet!... Evet!” ██████████ sırılsıklam ter içinde bırakmıştı, ██████████ onu çağırıp yeni taktikler verdi. ██████████ ayrıldı ve ██████████ devam etti.

██████████ tam kontrole sahip. O mutluysa herkes mutlu. Değilse, herkes mutsuz.” ██████████ başka şeyler hakkında sormaya başladı. Ben de kendimi elimden geldiğince kötü göstermek için her fırsattan yararlandım. “Kâğıt kalem verip seni yalnız bırakacağım. Kanada planıyla ilgili hatırladığın her şeyi yazmanı istiyorum!”

“Evet, efendim.”

İki gün sonra yine hücrenin kapısında idiler.

Sert ve düşmanca bir sesle, gardiyan “Kalk! Ellerini mazgal deliğinden çıkar!” dedi: Ziyareti hoş karşılamamıştım: Hafta sonu sorgucuların suratlarını özlemiş değildim; ödümü patlatmışlardı. Gardiyanlar beni kelepçeleyip [REDACTED] beni beklediği binanın dışına götürdüler. Gün ışığını ilk kez görüyordum. Birçok insan için gün ışığının bir olağanüstülüğü yok. Ama gün ışığını görmeyiz yasaksa, size nimet gibi gelir. Gözlerim alışınca kadar, güneşin parlak ışıkları gözlerimi kamaştırdı. Güneşin sıcaklığını hissettim. Çok sarsıldım ve titremeye başladım.

Gardiyanlardan biri, “Neyin var?” dedi.

“Bu yere alışık değilim.”

“Güneşi görmey için seni havalandırmaya çıkardık. Bunun gibi daha çok ödülümüz var.”

Dilim damağım kurumuş ve dilim ağırlaşmıştı. Ama “Çok teşekkürler,” diyebilirdim. [REDACTED] not alırken, [REDACTED] “Bize çevirdiğin kötü işleri anlatırsan, sana bir şey olmaz. Sana karşı düşüncemizin değişeceğinden korktuğunu biliyorum,” dedi.

“Biliyorum.”

“Varsayımlar üzerinde konuşalım. Varsayım, anlıyor musun?” [REDACTED] dedi.

“Evet, anlıyorum.”

“Varsayalım, itiraf ettiğin şeyi yaptın.”

“Ama yapmadım.”

“Sadece varsayalım.”

“Olur,” dedim. [REDACTED] kadar yüksek rütbeli olan bu adam, o zamana kadar tanımış olduğum en kötü sorgucuydu. Profesyonel anlamda demek istiyorum. Herhangi bir özgül noktaya odaklanmadan, daldan dala atlardı. Tahmin yürütmem gerekirse, insanları sorgulamaktan başka işi olmadığını söyleyebilirdim.

“Sen ve [REDACTED] arasında, sorumluluk kimdeydi?”

“Duruma bağlı: Camide ben, dışarıda o sorumluydu,” diye cevapladım. Sorular, Hannachi ve benim çetenin üyeleri olduğumuzu varsayıyordu. Ama ben bırakın onunla hiç var olmayan bir suç şebekesinin üyeleri olarak onunla birlikte komplo kurmayı, Mr. ██████ tanıımıyordum bile.* Gerçi ██████ hiçbir biçimde buna benzer şeyler söyleyemezdim; ona kendimi kötü gösterecek şeyler söylemek zorundaydım.

“İtiraf ettiğin gibi, bu kişilerle komploya dahil oldun mu, olmadın mı?”

“Doğru söylememi mi istiyorsunuz?”

“Evet!”

“Hayır, olmadım” dedim. ██████ ve ██████ bana her türlü üçkâğıdı yapmayı denediler. Ama birincisi, bütün bu üçkâğıtları biliyordum ve ikincisi onlara zaten doğruyu söylemiştim. Dolayısıyla bana üçkâğıt yapmaları boşunaydı. Ama beni

* “Hannachi,” 2000’de Montreal’da yaşayan Tunus doğumlu Kanada yurttaşı Raouf Hannachi’ye atıf olabilir. MOS’un 2008 Gözaltı Değerlendirmesi ve MOS’un tutukluluğa itiraz kararından anlaşıldığı gibi, MOS’un burada anlattığı türden itiraflar, hükümetin ona karşı suçlamalarında yer aldı. Hem Hannachi, hem de Ahmed Laabidi, hem 2008 Gözaltı Değerlendirmesi hem de Yargıç James Robertson’ın 2010 tutukluluğa itiraz başvurusu üzerine verdiği kararda yer alıyor. İkisinde de hükümet, MOS, Hannachi ve Laabidi’yi El Kaide’nin Montreal hücresi olarak gösteriyor: Hannachi hücrenin lideri ve Laabidi hücrenin finansörü olarak gösteriliyor. Yargıç Robertson’un görüşünde bir dipnot, MOS’un sorgudaki “Laabidi intihar eylemcilerinin kullanılmasını destekleyen bir terörist[dir]” şeklindeki ifadesinin, 16 Eylül 2003 tarihli bir sorgu seansında –MOS’un burada belirttiği sahnenin geçtiği tarih civarında– alındığını özellikle belirtiyor. 2008 Gözaltı Değerlendirmesi’ne (Detainee Assessment) erişim: <http://projects.nytimes.com/guantanamo/detainees/760-mohamedou-ould-slahi>. Detainee Assessment, 10; Memorandum Order, 26-28.

o rezil Catch-22'ya sürüklemişlerdi.* Onlara yalan söylesem, “Gazabımızı yaşayacaksın.” Doğruyu söylersem, onların bilgi sakladığıma inanmasını sağlayacak şekilde kendimi iyi göstermeye çalışacaktım. Çünkü bir kere onların gözünde BEN BİR SUÇLUYUM ve bu kanaatlerini henüz değiştirememiştim.

■■■■■ bana ünlü Tanık Koruma Programı’nın (Witness Protection Program) basılı versiyonunu verdi. Dipnota konulmuş basılı günün tarihini gizlemeyi unuttuğu aşikârdı. Ben de hangi gün olduğunu okudum. Benim zamanı bilmemem gerekiyordu, fakat kimse kusursuz değildir.

“Oo, çok teşekkürler,” dedim.

■■■■■, “Eğer bize yardım edersen, hükümetimizin ne kadar cömert olduğunu göreceksin,” dedi.

“Okurum.”

“Sanırım, bu işini görür.”

“Elbette.” ■■■■■ gardiyanlara beni hücreme geri götürmelerini emretti. Beni bütün bu süre içinde, hâlâ ■■■■■ tutuyorlardı.**

* Türkçe çeviriye not: Joseph Heller’in “Catch-22” adlı romanı, Türkçe’ye “Madde 22” diye çevrilmiş ve İthaki Yayınları tarafından yayınlanmıştır; Türkçesi: Niran Elçi, Mayıs, 2006. Özü şöyle açıklanmıştır: “Sorunlu bir durumda tek çözümün sorunun özünde olan bir kural ya da durum tarafından engellenmesi.”

** MOS, el yazmasının sonraki bölümlerinden birinde, el yazmasını yazmaya başladığı sırada, mizansen kaçırılması sırasında konulduğu hücrede yine kaldığını belirtiyor. O zamandan beri yer değiştirdiğine dair bir belirti yoktur. 2010 tarihli bir *Washington Post* haberinde geçen, “askerî cezaevinde küçük dikenli tellerle kaplı kompleks,” el yazması yazıldığı sırada onun yaşadığı durumun tasvirine uyuyor. Bkz., Peter Finn, “For Two Detainees Who Told What They Knew, Guantanamo Becomes a Gilded Cage,” *Washington Post*, 24 Mart 2010, <http://www.washingtonpost.com/wp-dyn/content/article/2010/03/24/AR2010032403135.html>. MOS manuscript, 233.

Sorgu timi ayrılır ayrılmaz, gardiyanlardan biri hücremin kapısını açtı ve bağıırıp çağırmaya başladı: “Kalk lan, orospu çocuğu.” İçimden, Tanrım yeniden mi diye geçirdim. [REDACTED] beni hücreden çıkarıp yüzümü duvara döndürdü.

“Amcık ağızlı seni. Neden itiraf etmiyorsun?”

“Doğru söylüyordum.”

“Doğru söylemiyordun. Sorgucular ellerinde kanıt yoksa asla böyle bir şey talep etmezler. Seni sadece test etmek istediler. Bil bakalım, ne oldu? Çuvalladın. Şansını teptin,” diye devam etti. Terleyip titriyordum ve gerçekte hissettiğimden daha çok korktuğumu gösteriyordum. “Bundan kolay ne var? Senden tek istediğimiz, ne yaptığını, nasıl yaptığını ve seninle birlikte o işe kimlerin bulaştığını söylemen. Biz bu bilgiyi başka saldırıları durdurmakta kullanacağız. Bu kolay değil mi?”

“Evet, öyle.”

“Neden hâlâ amcık ağızlı gibi davranıyorsun?”

[REDACTED], “Çünkü ibnenin teki o!” dedi.

[REDACTED] sana Tanık Koruma enformasyonunu zevk için mi verdiğini sanıyorsun? Allah’ın belası, seni öldürmemiz gerekir. Ama öldürmüyoruz. Peki ya ne yapıyoruz? Sana para, bir ev ve güzel bir otomobil vereceğiz. Ne sinir bozucu! Nihayetinde, sen bir teröristsin,” diye devam etti. “bir dahaki sefere, geldiklerinde onlara her şeyi söylesen iyi olur. Kalem kâğıt al ve her şeyi yaz.”

Sorgucu ve gardiyanlar, Tanık Koruma Programı’nın A B. D.’ye özgü bir şey olduğuna inanıyorlardı; oysa değil. Dünyanın her yerinde uygulanıyor. En karanlık diktatörlüklerde yaşayan ülkelerde bile suçlular böyle bir programdan istifade edebiliyorlar [REDACTED] bana [REDACTED] ve Soğuk Savaş sırasında Sovyetlerden kaçan bir başka komünist gibi, A.B.D. hükümetinin dostu hâline gelen diğer suçluların hikâyelerini anlattı. Gerçekte bu anlattıklarının hiçbirini bana ışık tutmadı, ama gene de kâğıtları aldım: Yastık etiketinden başka okuyacak bir şey daha çıktı. Onu sürekli okudum; hiç durmadan okudum. Çünkü sadece bir şeyleri okumak istiyordum ve okuyacak hiçbir şeyim yoktu.

Bir sonraki seansımızda, ██████████ “Sana %15’i kendine saklıyorsun dediğinde, ██████████ ne dediğini hatırla,” dedi.

“Evet, ama görüyorsunuz ki ██████████ tartışamam. Yoksa deliriyor.” ██████████ İtirafımın basılı bir versiyonunu alıp gülümseyerek okumaya başladı.

“Ama sadece kendini yakmıyorsun. Masum insanları da yakıyorsun.”

“Doğru. Peki, başka ne yapabilirdim?”

“Sen senin adamların şekerle patlayıcıları karıştırmak istediklerini yazmışsın?”

“Evet, yazdım.” ██████████ gülümsedi.

“Fakat sana ‘şeker’ neyin şifresi diye sorduğumuzda, duymak istediğimiz bu değildi ki. Doğrusu, ██████████

██████████.

“██████████ Gerçekten de bunu bilmiyordum,” dedim.

██████████ “Bu kadar büyük bir şey konusunda galiba yalan söyleyemezsin,” dedi. “Gelip seni sorgulayacak son derece nitelikli bir uzmanımız var. ██████████ hakkında ne düşünüyorsun?”

Yüreğim ağzıma geldiği hâlde, “██████████ girmeye can atıyorum” dedim. Aslında doğruyu söylesem bile testi geçemeyebileceğimi biliyordum.

“Senin için mümkün olan en kısa zamanda bir ██████████ ayarlayacağım.”*

* Bu metnin az ilerisinde sansürlenmeden bırakılan “yalan makinesi” dahil, bağlam bu konuşmanın konusunun ve bunu izleyen sansürlenmiş uzun yerin, MOS’un ARB ifadesinin sonuna doğru anlattığı yalan makinesi testi olabilir. Tekne gezintisi ve sonrasını anlattıktan sonra, MOS demişti ki: “Bana ya konuşacaksın ya da bunlara devam edeceğiz dediklerinden, istedikleri her şeyi anlatacağımı söyledim... Onlara kendi başıma bir şeyler

“İyi görünmeye çalıştığınızı biliyorum,” dedim.

■■■■■, gerçekten de “Hayır, seni düşünüyorum. Seni dışarıda, normal bir hayat sürerken görmek isterim. Gözaltında bazı tipler var; onların burada ömürlerinin kalanını geçirdiklerini görmek istiyorum. Ama senin dışarıda olmanı!” dedi.

“Çok teşekkürler.” ■■■■■ bu vaatle ayrıldı. Ben de tam çökmüş bir vaziyette hücreme döndüm.

■■■■■, infazcılarının birinin ■■■■■ yardımıyla, ağzımdan var olmayan bilgileri almaya çalışarak, seanslarından birinden ayrılmadan hemen önce, “■■■■■ hayatında belirleyici bir yere sahip olacak kadar önemli olduğunu unutma,” dedi. Benden iyice tırsmıştı, çünkü bütün hayatım şimdi bir ■■■■■ elindeydi.

“Evet, Efendim, biliyorum.”

■■■■■, ■■■■■ birkaç gün önce, “■■■■■ sırasında yanında kimin olmasını isterdin,” diye sordu.

“Sanırım ■■■■■ fena fikir olmazdı. Ama siz burada olursanız benim için çok iyi olur!”

“Veya diğer■■■■■.” ■■■■■.

Yarım ağızla “Evet,” dedim. “Ama siz neden gelmiyorsunuz ki?”

“Denerim. Fakat ben olmazsam da■■■■■ olur.”

■■■■■ testten bir gün önce “■■■■■ söyledikleri yüzünden çok korkuyorum,” dedim.

■■■■■, “Bak, ben defalarca bu teste girdim ve geçtim. Tek ihtiyaç duyduğun, zihin açıklığı ile dürüst olman ve doğruları söylemen,” diye cevapladı.

yapmaya çalıştığımı söyledim ve bunları yazıp imzalamamı söylediler. Ben de birçok insanı, masum insanları benimle birlikte ifadeye dahil ettim; çünkü hikâyenin anlamlı olmasını istiyordum. Onlar hikâyemin yanlış olduğunu düşündüklerinden, beni [bir] yalan makinesine bağladılar.” ARB transkripsiyonu, 27.

“Öyle yaparım.”

██████████ Hücremin mazgal deliğinden bakarak, ██████████, “Bil bakalım, ne oldu?” dedi. Hemen kalkıp mazgal deliğinin önüne gittim.

“Evet, Komutanım!” ██████████ gardiyanlardan biri sanmıştım. ██████████ şaşırды ve ██████████ bana bakarken gülümsedi.

“Oo, sizmişsiniz! Özür dilerim, sizi gardiyanlardan biri sandım. ██████████ için geldiğiniz değil mi?”

“Evet, birkaç saat içinde ██████████ ile birlikte burada olacağız. Sadece hazırlanmanı söylemek için gelmiştim.”

“Oldu, çok teşekkür ederim.” ██████████ ayrıldı. Abdest alıp gardiyanlara çaktırmadan namaz kıldım; ama usulüne uygun kılip kılmadığımı hatırlayamıyorum. “Tanrım! Yardımına şimdi her zamankinden çok ihtiyacım var. Lütfen, onlara doğru söylediğimi göster. Lütfen, bu acımasız insanlara bana zarar vermeleri için bir bahane verme. Lütfen. Lütfen!” Namazdan sonra bir tür yoga yaptım. Daha önce böyle bir meditasyon tekniğini hiç kullanmamıştım. Fakat şimdi yatağıma oturdum, ellerimi uyluklarıma koydum ve bedenimin yalan makinesine bağlandığını hayal ettim.*

Kendime sordum. “A.B.D.’ye karşı herhangi bir suç işledin mi?”

“Hayır.” Testi sahiden geçecek miyim? Siktir et onları! Hiç suç işlemedim ki; neden endişeleneyim? Onlar kötüler! Sonra tekrar düşündüm, hayır, kötü değiller: Kendi ülkelerini savunmak onların da hakkı. Onlar iyi insanlar. Gerçekten de iyi insanlar! Sonra yeni bir fikir akışı: Siktir et onları; onlara hiçbir şey borçlu değilim. Bana işkence yaptılar; onlar bana borçlular. Bütün olası cevaplarla ██████████ yaptım.

“██████████ konusunda doğru söyledin mi?”

“Hayır.” İşte bu büyük problem, çünkü ██████████ dedi ki,

* “Yalan makinesi” burada sansür edilmemiş.

“Yalan söylediğini yakalarsak, gazabımızdan kurtulamayacaksın.” Siktir et [REDACTED]; Onu memnun etmek için yalan söyleyip sonra da kendi hayatımı yakacağım, öyle mi? Yağma yok. Bedeli ne olursa olsun, doğru söyleyeceğim. Peki, doğruları söyledikten sonra bile testi geçemezsem ne olacak? Tamam o zaman! Sıkıntı yok. Yalan söylerim. Peki ya [REDACTED] yeni yalanlarımı yakalarsa ne olacak? İşte o zaman gerçekten de bir çıkmaza girerim. Bana sadece Tanrı yardımcı olabilir: Vaziyetim ciddi, Amerikalıların çıldırması gibi. Merak etme, sadece [REDACTED] bağlan. Her şey iyi olacak. O kadar çok tuvalete gidiyordum ki sanki böbreklerimi de işeyecektim.

Kapının zili çaldı ve [REDACTED] elinde [REDACTED] içeri daldı. [REDACTED].

“İsmim [REDACTED]. Tanıştığımıza sevindim.”

Elini sıkarken, “Tanıştığımıza sevindim,” dedim. İsmi kasten yanlış söylediğini biliyordum. Talihsizce seçtiği [REDACTED] yanlış bir isimdi; çünkü onun özel isim değil, cins ismi olduğunu biliyordum. Ama gerçekten de umursamadım. Zaten hangi sorgucu herhangi bir konuda dürüst olur ki? Hiçbir şey olmamış gibi, kendisini [REDACTED] olarak da tanıtabilir. “Bugün benimle birlikte çalışacaksın. Nasılsın bakalım?”

“Çok gerginim,” diye cevapladım.

“Mükemmel. Zaten öyle olmalısın. Rahat tutuklulardan hiç hazzetmem. Bir dakika, [REDACTED] takacağım.” Aslında [REDACTED] ve ben ona [REDACTED] yardım ettik.

“Şimdi, senden oturup ben seninle konuştuğum bütün süre boyunca bana bakmanı istiyorum.” [REDACTED] kesinlikle kötü görünen bir sorgucu değildi. Sanırım, şüpheci ama dürüst biriydi.

“Hiç önce [REDACTED]?”

“Evet!”

“Öyleyse anlıyorsun ki [REDACTED].”

“Sanırım, anlıyorum.”

Ama yine de,

[REDACTED]

[REDACTED]

[REDACTED]

[REDACTED]

[REDACTED]

“Oldu, size yalan söylemiyorum dememiş miydiniz?”

■■■■■, gülümseyerek “Evet, ben memnunum,” dedi. ■■■■■ mutluluğu açık ve samimiydi. Kendi başarısına ■■■■■ daha çok sevinemezdim.* Şimdi öç almak için yapılan işkencenin yavaş, ama emin adımlarla başka bir yöne kaydığını söyleyebilirim. Yine de aşırı şüpheliydim; çünkü ilk günden beri etrafımı sarmış olanlar hep aynı simalardı.

■■■■■, “Bir kendi üniformana, bir de bizim giydiklerimize bak. Sen bizlerden biri değilsin. Bizim düşmanımız-sın!” diyordu.

“Biliyorum.”

“Unutmanı istemem. Seninle konuşursam, düşmanımla konuşmuş olurum.”

“Biliyorum!”

“Unutma.”

“Unutmam!” Bu gibi konuşmalar, gardiyanların kini en aşırı noktalara kadar vardığına dair hiçbir şüphe bırakmıyordu. Çoğu kez, beni çiğ çiğ yemek için eğitildikleri hissine bile kapılıyordum.

■■■■■ bana yanındaki ■■■■■ tanıştırdı. “Bu, aynı sen ve ben gibi ■■■■■ bir başka sorgucu.”

Yeni sorgucu ■■■■■ sessiz ve nazikti ■■■■■ hakkında gerçekten olumsuz bir şey söyleyemem; ■■■■■ bir işkolik ve aslında içine kapalı biriydi. ■■■■■ harfi harfine ■■■■■ şefi ■■■■■ emirlerini yerine getiriyor ve hatta kimi zaman bir bilgisayar gibi çalışıyordu.

■■■■■, bana bir defasında “2003’te ■■■■■ Irak’a gidişi hakkında ne biliyorsun?” diye sordu.

* Sansürlenmiş zamirler ve konuşmanın yönü, baş sorgucunun özel sorgu timinin kadın üyesi olabileceğini düşündürüyor. Bu sahnede, sorgucu hanım yine MOS’la çalışacak yeni bir sorgucuyu tanıtır gibidir; sansürlenmiş yerlere bakılırsa bu sorgucu da kadın olmalıydı.

“Yapmayın, ██████ 2001’de teslim olduğumu biliyorsunuz. 2003’te olup biteni nasıl bilebilirim ki? Hiçbir anlamı yok, değil mi?” dedim.

█████ gülümsedi. “Bu soruyu kendim istediğim için soruyorum.”

“Ama 2001’den beri gözaltında tutulduğumu biliyorsunuz!” dedim. ██████ çok dikkatliydi; aşırı dikkatliydi: ██████ ██████ rütbe ve ██████ ismini her zaman gizler ve ██████ hiçbir zaman ██████ inançlarına gönderme yapmazdı. ██████ bana zor anlar yaşatmadığı sürece, bundan şahsen memnundum.

█████, o seansta gülümseyerek “İletişim kurma tarzını sevdim” dedi. Sorgucuların eve kapıdan değil pencereden girme eğilimleri vardır. Doğrudan soru sormak yerine, onun etrafında dolanıp her çeşit soruyu sorarlar. Ben bunu bir meydan okuma gibi görüp çoğu kez doğrudan soruyu araştırıp cevaplamayı tercih ederdim. “Sorunuz şu mu yoksa bu mu..?” derdim. ██████ de bu kestirmeden gitme tarzımı sevmişe benziyordu.

Ama belgelenmiş tüm insanlık tarihinde, altı yıldan uzun bir süre, her Allah’ın günü süren hiçbir sorgu var mıdır? Bir sorgucunun bana yeni olabilecek herhangi bir şey söylemesi mümkün değil; her varyasyonu işitmiştim. Her yeni sorgucu, en komik teori ve yalanlarla çıkıp gelirdi. Ama hepsinin de aynı okulun mezunları olduğunu söyleyebilirsiniz: Erkek ██████ olsun, sorgucu daha leb demeden leblebiyi anlıyor ve bunu söyleme nedenini biliyordum.*

“Ben yeni sorgucunum. Bu işte uzun bir tecrübeye sahibim. Senin dosyanı değerlendirmek amacıyla Washington D.C.’den özellikle gönderildim.”

* Bağlam, bu cümlede sansürlenene yerin “ya da kadın” olabileceğini düşündürüyor. Eğer durum buysa, A.B.D.’nin kadın sorgucuları istihdam ettiğini gizleme çabası özellikle saçma bir örnek olur.

“Bu kamptaki en önemli tutuklusun. Benimle işbirliği yapman hâlinde, seni havalimanına kendim götüreceğim. İşbirliği yapmazsan, ömrünün geri kalanını bu adada geçireceksin.”

“Sen çok zekisin. Seni hapiste tutmak istemiyoruz. Bizim için büyük balığı yakalayıp senin gibi küçük balıkları serbest bırakmak daha iyi.”

“Bir binaya uçağı sen çarptırmadın; senin olayla ilişkin sadece beş dakikacık bir konuşmanla bile affedilebilir. A.B.D. dünyanın en büyük ülkesidir; biz cezalandırmaktan ziyade affedebiliriz.”

“Birçok tutuklu senin kötü biri olduğunu söyledi. Ben şahsen onlara inanmıyorum. Ancak seni gerektiği gibi savunabilmek için hikâyeyi bir de senin ağzından dinlemek isterdim.”

“Benim İslam’la bir alıp veremediğim yok. Hatta bir sürü Müslüman arkadaşım var.”

“Yığınla tutuklunun buradan ellerini kollarını sallaya sallaya gitmesine yardım ettim. Sırf senin bütün doğruları söylediğini anlatan olumlu bir rapor yazarak....”

Böyle sürüp gidiyor. Tüm sorgucular ağızbirliği yapmış gibi sorgulayacakları tutsaklarla karşılaştıklarında böyle ezbere konuşuyorlar. Çoğu tutsak *Bugün Aslında Düdü (Groundhog Day)* filmindeki gibi aynı saçmalığı duyduğunda gülmekten kendisini alamıyor. Tutsak arkadaşlarımdan biri, sorgucusu ona, “Senin masum olduğunu biliyorum,” dediğinde, gülmekten kendini alamamış ve şöyle demiş: “Keşke suçlu olsaydım ama şimdi evimde çocuklarımla otursaydım,” Bir şeyi ne kadar çok tekrarlırsak, onun inandırıcılığını o ölçüde yitirdiğine inanıyorum. Hayatınızda ilk kez “Sen yeryüzündeki en kötü suçlusun,” ifadesini duyduğunuzda, en büyük ihtimalle yüreğiniz ağzınıza gelir. Ama bunu daha çok işittikçe korku azalır ve bir noktada etkisi tamamen sıfıra iner. Hatta günlük bir kompliman gibi bile gelebilir.

Bir de sorgucunun perspektifinden bakalım. Onlara sahiden de biraz tutsaklardan nefret etmeleri öğretiliyordu. “O insanlar yeryüzündeki en kötü yaratıklar... Düşmana yardım etme...

Onların düşman olduğunu bir an bile unutma...Dikkatli ol, Araplar en kötüleridir, özellikle de Suudiler ve Yemenliler. Onlar fanatik, onlar vahşiEtrafını kolla, her şeyi güvenceye almadıkça [] yapma..." GTMO'da, sorguculara tutsakların gerçek İstihbarat değerlerinden çok, potansiyel davranışları öğretilmiş ve A.B.D.'li sorgucular kendi tutsaklarından en eften püften bilgileri bile edinme konusunda bir hayli başarılılar. Kuktan dolma bilgilerle konuşmuyorum; bittecrübe sabittir.

[] bana bir seferinde, "[] senin hakkında konuştu!" demişti.

"[] beni tanımaz ki. Benim hakkımda nasıl konuşabilir? Dosyayı bir daha okusanız."

[] "Eminim, o yapmıştır. Sana göstereceğim!" dedi. Ama [] hiçbir zaman yapmamıştı; çünkü [] yanılıyordu. Sorgucuların tutsaklar hakkında bilgisizliklerini gösteren bu gibi ve daha fazla örnek []. Hükümet, taktik nedenlerle kendi sorgucularından temel bilgileri saklayıp sonra da onlara derdi ki: "Sorgulamakla görevlendirdiğiniz gözaltındaki şahıs, terörizmle derin ilişkileri olan biridir. Gelecekte yapılacak ve geçmişte yapılan saldırılar hakkında hayati bilgilere sahiptir. Sizin göreviniz, onu bildiği her şeyle ilgili konuşturmadır." Doğrusu, ben Amerika Birleşik Devletleri'ne karşı bir suçla karışmış neredeyse tek tutukluyla bile karşılaşmadım.

Dolayısıyla, hazırlıklı, mektepli, eğitimli ve en kötü düşmanlarının karşısına çıkacak şekilde donatılmış sorgucularınız var. Tipik olarak, yakalanmış ve usulüne uygun herhangi bir hukuksal süreç işletilmeden A.B.D. güçlerine teslim edilmiş tutsaklarınız var. Bundan sonra, sert bir davranışla karşılaşmış ve kendilerini bir başka yarımkürede, GTMO Bay'de, bütün dünyada insan haklarını gözetdiği iddiasındaki –ama birçok Müslüman şüphelinin diğer şer güçleriyle birlikte İslam dinini yeryüzünden silmek için komplo kurduğu– bir ülkenin hapisanesinde bulmuşlardı. Aslına bakılırsa, ortamın bir sevgi ve barış yeri olması mümkün değil. Burada nefret her yere sinmiş durumda.

birilerine zimmetlenmişlerdi; ben de öyle. Ne zaman kölelerin tarihine baksam, kölelerin kimi zaman efendilerinin evinin ayrılmaz bir parçası olup çıktıklarını görebiliyordum.

Esaretim boyunca birkaç evreden geçtim. İlk evre en kötüsüydü: Aileme ve eski hayatıma geri döneceğim diye mücadele ederken neredeyse kafayı yiyordum. Dinlenmeye çekilmek bile işkenceydi benim için. Gözlerimi kapatır kapatmaz, yaşadıklarım nedeniye kendimi onlara yakınırken buluyordum.

“Gerçekten de sizinle beraber miyim, yoksa hayal mi bu gördüklerim?”

“Hayır, sahiden evdesin!”

“Lütfen sımsıkı sarın beni; bırakmayın!” Ama karanlık, kasvetli hücrede gözümü açar açmaz, gerçek tüm çıplaklığıyla kendisini gösteriyor; etrafa biraz göz gezdirince tekrar uyuyakalıp her şeyi tekrar yaşıyordum. İçerde olduğumu ve yakınlarda eve gitmeyeceğimi kavramam birkaç haftadan uzun zaman aldı. Ne kadar sert olursa olsun, bu adım durumumu kavrayıp akıl oyunları ile zaman harcama yerine, en kötüsünden kaçınmak için nesnel bir biçimde çalışmam için zorunluydu. Birçok kişi bu adımlı atamıyor; aklını kaybediyor. Sonuçta çıldıran birçok tutsak gördüm.

İkinci evre, hapiste olduğunu ve hiçbir şeye sahip olmadığını, ama dünyada yapılacak tek işinin hayatın hakkında düşünmek olduğunu kavradığın zamandır –gerçi GTMO’da tutsaklar günlük sorgulardan da endişe duyuyorlardı. Hiçbir şeyi kontrol etmediğini; yemek saatine, ne zaman uyuyacağına, ne zaman düş alacağına, ne zaman kalkacağına, ne zaman doktora gideceğine, ne zaman sorgucunu göreceğine karar vermediğini anlarsın. Hiçbir mahremiyetin yoktur; izlenmeden bir damla bile işeyemezsin. Başlangıçta, bütün bu ayrıcalıkları bir çırpıda kaybetmek korkunçtur. Ama inanın bana, insanlar bunlara zamanla alışıyorlar. Ben şahsen alıştım.

Üçüncü evre, yeni evinizi ve ailenizi keşfetmeniz.

Aileniz gardiyan ve sorguculardan oluşur. Doğru, bu aileyi siz seçmediğiniz gibi, onunla da yetişmediniz. Ama sevseniz de sezmeseniz de, bütün avantaj ve dezavantajlarıyla, alın size bir aile. Ben şahsen öz ailemi seviyorum ve onu dünyalara değişmem. Fakat içerde de gözetmem gereken bir aile edindim. Ne zaman buradaki ailemin bir ferdi ayrılrsa, sanki yüreğimden bir parça kopup gidiyor gibi hissediyordum. Ama kötü bir aile ferdi gidince de çok mutlu oluyorum.*

■■■■■ ayrılmadan birkaç gün önce, ■■■■■ “Çok yakında ayrılıyorum,” dedi.

“Sahiden mi? Sebep?”

“Ee, vakti geldi. Ama diğer ■■■■■ seninle birlikte kalacak.” Bu kesinlikle rahatlatıcı değildir ama tartışması bile olacak şey değil. Çünkü MI (Askerî İstihbarat) ajanlarının tayinleri tartışma konusu olmaz. ■■■■■, “Ben ayrılmadan seninle bir film izleyelim,” dedi.

“Güzel!” dedim. Haberi henüz sindirememiştim.

■■■■■ büyük olasılıkla psikoloji eğitim almıştı ve batı sahilinden, belki California’dan geliyordu ■■■■■
■■■■■ yirmili yaşların başında ■■■■■
■■■■■.

Sanırım ■■■■■ çok yoksul bir aileden geliyordu. ■■■■■ alt sınıflardan gelen insanlara çok fazla fırsat sunuyor ve görmüş olduğum ■■■■■ kişilerin çoğu alt sınıftan geliyor. ■■■■■ ve ■■■■■ ile oldukça sarsıntılı bir ilişkisi var. ■■■■■ çok güçlü bir kişiliğe sahip; ■■■■■ bakıyor ve fikirlere çok fazla ■■■■■. Aynı zamanda, ■■■■■ işini seviyor ve kimi zaman kendi ilkelerinin kırmızı çizgisini aşmaya zorlanıyor olabilir. ■■■■■ Bana, “Şu anda yaptıklarımızın ülkemiz için sağlıklı olmadığını biliyordum,” demişti.

* MOS, burada orijinal el yazmasının sayfa kenarına bir not düşmüş: “Dördüncü evre: Cezaevine alışma ve dış dünyadan korkma.”

Bir keresinde şaşkınlıkla, [REDACTED] Amerikalı bir [REDACTED] ilk karşılaşmamdı. Siz çok küfürbazdınız! Sizin adınıza ben utanmışım,” demiştim ve [REDACTED] gülümsemişti.

“Bunun nedeni, çoğu zaman [REDACTED] olmamdı.” Başlangıçta, küfürbaz bir [REDACTED] ile konuşmaya başlamak benim için problem olmuştu. Ama daha sonra “F– ing this and F– ing that” (şunun AMK, bunun AMK) demeden günlük İngilizce konuşmanın başka yolu olmadığını öğrenmiştim. İngilizce, diğer dillere kıyasla küfürleri daha çok benimsiyor. Ben de çok geçmeden anadili İngilizce olanlarla birlikte küfretmeyi öğrendim. Arada sırada, gardiyanlar gelip benden bazı kelimeleri Arapça, Almanca ya da Fransızcaya çevirmemi isterlerdi. Ama çeviriyi kafamda evirir çevirir, kulağa çok kaba geldiğinden bir türlü sözle ifade edemezdim. Öte yandan, İngilizce küfrettiğimde, aslında kendimi hiç de kötü hissetmiyordum; çünkü dili daha ilk günden başlayarak bu şekilde öğrenmiştim. Sadece dine sövülmesiyle ilgili bir problemim var. Fakat geri kalan ne varsa hoşgörü gösterilebilir. Herkes fütursuzca küfrettiğinde, küfürler o kadar zararsız hâle geliyor.

Küfür lügatimin başlıca hocalarından biri [REDACTED]; onun yanında [REDACTED] hep kötü bir ilişkisi vardı; [REDACTED] aldatılmıştı ve buna benzer kötü şeyler yaşamıştı.

[REDACTED], “Öğrendiğinde ağlamış mıydın?” diye sordum.

“Hayır, [REDACTED] istememişim. Ağlamak ise hep benim için problem olmuştur.”

“Anladım.” Ama benim şahsen böyle bir problemim yok: İçimden ne zaman ağlamak gelse, ağlarım. Zaafımı kabul etmek beni güçlü kılar.

[REDACTED], [REDACTED] ve ortağı [REDACTED] ile perde gerisinde kalan bazı adamlar tarafından istismara uğramıştı. [REDACTED] aklamak için bahaneler aradığımı biliyorum; [REDACTED] yaptığının yanlış olduğunu ve hem [REDACTED] işini kurtarabileceğini, hem de diğer yüksek rütbeli subayları ordudan

attırabileceğini bilecek kadar olgun yaşıyordu. ██████ kesinlikle benim maruz kaldığım baskılarda katkısı olan biriydi. Fakat ██████ işkenceye inanmıyordu.

Sorgucular ve gardiyanların morallerini yüksek tutmak için tabelalara yazılmış “Şeref özgürlüğü savunmaktan kaynaklanır,” gibi sloganlarla dalga geçerdim. Bir keresinde, kocaman harflerle yazılmış sloganı ██████ gösterdim.

█████ “O slogandan nefret ediyorum,” dedi.

“Özgürlüğü ortadan kaldırıyorsanız, nasıl savunabilirsiniz ki?” diyecektim.

Şefleri ██████ ile aramda gelişmekte olan yakın ilişkiye dikkat etmiş ve bu yüzden de ben kaçırıldığımda ██████ benden ayırmışlardı. Onun duyduğum son sözleri, “Ona zarar veriyorsunuz! Size kim emir verdi?” ██████ ve ██████ beni ██████ odadan sürükleyip götürdüklerinde ██████ bağırışları giderek azalıyordu. Bana yarı yarıya insani bir sorgu fırsatı verdiklerinde ise, ██████ tabloya tekrar dahil olmuştu. Ama ██████ bu sefer bana karşı bir ölçüde düşmanca davranıyor ve ifadelemimin aptalca olduğunu göstermek için hiçbir fırsatı kaçırmıyordu. ██████ davranışını anlayamıyordum. Bu benim iyiliğim için miydi, yoksa ██████ sadece hiçbir şeyi takmıyor muydu? Ben hiç kimseyi yargılayamam; işin bu kısmını Allah’a havale ediyorum. Sadece olguları görüp yaşadığım gibi sunuyor ve birilerini iyi ya da kötü göstermek için hiçbir şeyi elemiyorum. Hiç kimse-nin mükemmel olmadığını ve herkesin hem iyi hem de kötü şeyler yaptığını anlıyorum. Sadece kötü ve iyi işlerinin hangi ölçüde olduğu sorulabilir.

Bir defasında, ██████ bir haritaya göz gezdirirken bana “Benim devletimden nefret ediyor musun?” diye sordu.

“Yo, hiç kimseden nefret etmiyorum.”

█████ “Senin yerinde olsaydım, ben A.B.D.’den nefret ederdim,” dedi. “Yani, burada yaptıklarımızı kimse bilmiyor. Hükümette bu konuda bilgisi olan sadece birkaç kişi var.”

“Gerçekten mi?”

“Evet. Başkan, bazı tutukluların dosyalarını okuyor. Senin dosyanı da okuyor.”

“Gerçekten mi?”

■■■■■■ tutsakları cezalandırmak çok ödüllendirmekten hoşlanırdı. ■■■■■■ “profesyonel” tavrını hep korusa da ■■■■■■ bana zarar vermekten hoşlanmadığını hiç şüphesiz söyleyebilirim. Öte yandan, ■■■■■■ bazı eşyalarımın geri verilmesinden çok hoşlanıyordu. ■■■■■■ hatta okuyacağım edebiyat kitaplarıyla ilgili fikirlerin çoğu da ondan geliyordu.

Bir gün, *Life in the Forest* gibi bir adı olan kalın bir romanı bana verirken, “Bu kitap ■■■■■■” dedi.* Bir İngiliz yazarının tarihî romanı olan kitapta, Ortaçağ Avrupası’nın tarihî ve Norman istilaları büyük yer kaplıyordu. Kitabı minnetle aldım ve susamış gibi, en az üç defa okudum. Daha sonra, ■■■■■■ bana birkaç Yıldız Savaşları (Star Wars) kitabı getirdi. Birini bitirdiğimde, ■■■■■■ yenisiyle değiştiriyordu.

“Çok teşekkür ederim!”

“Yıldız Savaşları’nı (Star Wars) beğendin mi?”

“Elbette beğendim!” Aslında, Yıldız Savaşları (Star Wars) kitaplarını ve dilini beğenmemiştim. Fakat bana verdikleri her kitaba razı olmak zorundaydım. Hapishanede, hayatınız ve hayatınızın amacı hakkında düşünmekten başka yapacak bir şeyiniz yok. Hapishanenin dünyadaki en eski ve en büyük okullardan biri olduğunu düşünüyorum. Tanrı hakkında aydınlanıyor; sabretmeyi öğreniyorsunuz. Hapishanede birkaç yıl, dışarıda onlarca yılın deneyimine eşdeğer. Elbette, hapishanenin özellikle içerisinin gündelik zorluklarıyla baş etmenin yanında, bir de suçsuz yere hapsedilmenin getirdiği psikolojik hasarlarla boğuşmak zorunda kalan masum mahkûmlar için yıkıcı bir yanı daha var. Hapisteki pek çok masum insan intiharı düşünüyor.

* Burada belirtilen kitabın Edward Rutherford’un 2000’de yayınlanan tarihî romanı, *The Forest* olduğu anlaşılıyor.

Kendinizi yataarken, bütün endişelerinizi bırakmışken, elinizde en sevdiğiniz dergiyle uyuyakalmışken, çocukları yatırmışken, aileniz zaten uykudayken bir hayal edin. Gecenin yarısında, yatağınızdan alınıp daha önce hiç görmediğiniz bir yere sürüklenip götürülmekten, uykusuz bırakılmaktan ve sürekli dehşet içinde yaşamaktan korkmanıza sebep yok. Şimdi de hayatınızda –ne zaman uyuyacağınız, ne zaman uyanacağınız, ne zaman yemek yiyeceğiniz ve kimi zaman ne zaman tuvalete gideceğiniz konusunda– hiç söz hakkınızın olmadığını bir hayal edin. Bütün dünyanın, azami 1.80 x 2.40 metre boyutlarındaki bir hücreden ibaret olduğunu bir hayal edin. Eğer bütün bunları hayal ederseniz, kendiniz bizzat deneyimlemediğiniz sürece hapishanenin gerçekte ne anlam ifade ettiğini yine de anlamazsınız.

■■■■■, söz verdiği gibi birkaç gün sonra bir dizüstü bilgisayar ve iki filmle çıkageldiğinde, dedi ki: “Hangisini seyredeceğini kendin seçebilirsin !” Ben *Kara Şahin Düştü* (*Black Hawk Down*) filmini aldım; diğerinin hangisi olduğu aklımda kalmamış.

Film hem kanlı, hem de hüznüydü. Ben filmin kendisinden çok ■■■■■ ve gardiyanların duygularına dikkat ettim. ■■■■■ oldukça sakindi; ■■■■■ arada bir bazı sahnelerin tarihsel arka planını bana izah etmek için filmi durduruyordu. Gardiyanlar duygusal olarak çok etkilenmişlerdi; çünkü birçok Amerikalının vurulup öldürüldüğünü görmüşlerdi. Ama kendi öz yurtlarında saldırıya uğrayan Somalililerinkine kıyasla, A. B.D.’nin kayıp sayısının ihmal edilebilir düzeyde olduğunu atlıyorlardı. Bense insanların nasıl bu kadar dar görüşlü olduğuna şaşıırıyordum. İnsanlar bir şeye tek perspektiften baktıklarında, bütün resmi kesinlikle gözden geçiriyorlar ve kimi zaman kanlı çatışmalara yol açan yanlış anlamaların çoğunun başlıca nedeni de bu oluyor.

Filmi seyrettikten sonra, ■■■■■ bilgisayarını alıp gitmeye hazırlandı.

“Eh, nedense ne zaman gideceğinizi bana söylemediniz!”

“Benim işim bitti; beni artık hiç görmeyeceksin!” Adeta donup kaldım. ■■■■■ bana ■■■■■ *bu kadar* kısa süre içinde ayrılacağını söylememişti. Ben de belki bir ay, üç hafta gibi bir süre içinde bekliyordum, ama bugün değil. Benim dünyamda bu imkânsızdı. Ölümün sanki bazı dostlarınızı elinizden çekip aldığını ve sadece umutsuzca onların yok olup gidişini hayal edin.

“Gerçekten de bu kadar yakın zamanda mı? Benim için sürpriz oldu! Bana söylememiştiniz de. Allahaismarladık,” dedim. “Her şey gönlünüzce olsun.”

“Bana verilen emirlere uymak zorundayım. Fakat sizi iyi ellere bırakıyorum.” Ve işte ■■■■■ çekip gitti. İstemeye istemeye hücreme geri döndüm ve işi bana zarar verip amaca giden her yol mubahtır tarzında bilgi sızdırmak olan birini değil de ■■■■■ kaybetmişim gibi, sessizce gözyaşına boğuldum. Bana ne oluyor böyle diye hem kendimden nefret ettim hem de kendime üzüldüm.

■■■■■ daha nizamiyeye ulaşmadan yakalayabilirler umuduyla, gardiyanlara “Sorgucumu görebilir miyim, lütfen?” diye sordum.

■■■■■, “Deneyelim,” dedi. Ben hücreme çekildim, ama çok geçmeden ■■■■■ hücremin kapısında belirdi.

“Bu hiç adil değil. Biliyorsunuz, bana işkence yapıldı ve ben başka bir tura hazır değilim.”

“Sana işkence yapılmayacak. Hükümetime güvenmelisin. Doğru söylediğin sürece, sana kötü bir şey olmayacak!” Tabii ki ■■■■■ Doğru onun için resmen tanımlanmış doğrudu. Ama ben ■■■■■ ile herhangi bir tartışma içine girmek istemiyordum.

“Ben sadece yeni sorgucularımla her şeye en baştan başlamak istemiyorum,” dedim.

■■■■■, “Bu olmayacak,” dedi. ■■■■■ “Ayrıca, bana yazabilirsin. Söz, her email’ine cevap vereceğim,” diye devam etti.

“Hayır, size yazmayacağım,” dedim.

■■■■■ “Oldu” dedi. ■■■■■ “İyi misin?” diye sordu.

“İyi değilim; ama siz elbette gidebilirsiniz.”

“Bana her şeyin iyi gittiği konusunda güvence vermedikçe, gitmiyorum,” dedi.

“Söylemem gerekenleri söyledim. İyi yolculuklar. Allah yolunu açık etsin! Ben de iyi olacağım.”

“Bundan eminim. Beni unutman en fazla bir hafta alır.” Bundan başka bir şey söylemedim. Bunun yerine geri gidip yere uzandım. birkaç dakika daha kaldı; “Bana her şeyin iyi gittiği konusunda güvence vermedikçe, gitmiyorum,” diye devam etti.

gittikten sonra, tekrar görmedim ve temas kurmayı denemedim. Böylece benimle mesaisi noktalanmış oldu.

, ertesi gün, “Dünkü vedalaşmanın çok duygu yüklü olduğunu işittim. Seni hiç böyle biri olarak düşünmemiştim. Kendini bir suçlu olarak tanımlar mısın?” dedi.

Sağduyulu bir cevap verdim, “Bir bakıma.” Benimle ilgili kötü teorilerin boş çıktığını görmüş olduğuna göre, onun soruyu dürüstçe ve masum bir biçimde sorduğunu hissettiğim hâlde, muhtemel bir tuzağa düşmek istemiyordum. “Tüm kötü sorular geçmişte kaldı,” dedi.

“Onları özleyecek hâlîm yok ya,” dedim.

saç tıraşı için geldi. Artık zamanı gelmişti! Bana verdikleri cezanın bir parçası da beni tıraş olmak, diş fırçalamak ya da saç kestirmek gibi hijyenik temizliklerden mahrum etmekte. Dolayısıyla bugün büyük bir gündü. Maskeli bir berber getirmişlerdi; adam korkunç görünse de işini yaptı. Ayrıca bana bir süre önce söz verdiği kitabı da getirdi: *Fermat's Last Theorem* (t.ç.n., Türkçesi: *Fermat'nın Son Teoremi*, Pan Yayıncılık, Türkçesi: Sabir Yücesoy, İstanbul, 2011). Kitabı gerçekten de çok sevmiş ve susuzluk çekercesine en az iki defa okumuştum. Bir İngiliz gazeteci* tarafından yazılan kitap, $A''+B''=C''$ denkleminin n 'nin ikisinde büyük olması hâlinde

* t.ç.n., Simon Singh.

hiçbir çözümü olmadığını söyleyen ünlü De Fermat teoreminden söz eder. Üç yüz yıldan uzun süre, dünyanın dört bir köşesinden matematikçiler bu zararsız görünen teoremle boğuşup sonuç alamamışlardı. Ta ki bir İngiliz Matematikçi 1993'te, De Fermat'nın "Zarif bir ispatım var, ama kâğıdımda yer yok," diye yazdığında kastettiği şey olmadığı kesin görünen çok karmaşık bir ispatla ortaya çıkıncaya kadar.

Saç tıraşımı oldum; sonra güzel bir duş aldım. ██████████ çok konuşkan biriydi; ██████████ bana bilgisayarlar konusunda sadece tek soru sordu.

"Yeni ██████████ işbirliği yapacak mısınız?"

"Evet."

"Veya ██████████ ile çalışan biriyle?"

"Evet."

**

Gardiyanlar Yıldız Savaşları filmlerindeki karakterlerin adlarını almak istediler. ██████████, "Bundan sonra, biz ██████████ ve sen bize böyle sesleneceksin. Senin adın da Pillow," dedi. Sonradan kitaplardan öğreneceğim gibi, ██████████ Kötü Güçler'e karşı savaşan İyi Adamlar grubuydu. Böylece o sırada, ben Kötü Güçler'i temsil etmeye zorlanırken, gardiyanlar İyi Adamlar olmuşlardı.

"██████████ bana böyle sesleneceksin," dedi. Ayrıca ona

██████████ kırklı yaşların başında, evli ve çocuklu, ufak tefek ama atletik yapılı biriydi. Bir süre ██████████ çalıştıktan sonra, ██████████ "özel misyonları"na kapak atmıştı. "██████████. Bana, "██████████ çalışıyorum," dedi.

"Siz işinizi yaptınız. Ben çözüldüm," diye cevapladım.

“Bana bir şey sorma. Bir şey sormak istersen, git sorgucuna sor.”

“Sizi anladım,” dedim. Kafa karıştırıcı, hatta çelişkili görünüyor, ama [REDACTED] sert bir adam olmakla birlikte, insancıldı. Yani görüldüğü kadar kötü huylu biri değildi. [REDACTED], pek çok gardiyanın anlamadığı şeyi anlamıştı: Sorgucularına duymak istedikleri şeyleri söylersen rahat bırakılırsın. Diğer kuş beyinlilerin birçoğu, üzerimdeki baskıyı keyfi bir biçimde iki kat artırmakta ısrarlıydı.

[REDACTED] diğer tüm gardiyanların başındaydı. [REDACTED], bir gün yemeğimi yerken, ilk kez beni seyretmiş ve “İşim sana ışığı göstermek,” demişti. Gardiyanların benimle ya da birbirleriyle konuşmaları yasaktı; ben de onlarla konuşamazdım. Ama [REDACTED] kuralcı bir tip değildi. Diğer gardiyanlardan daha çok düşünüyordu ve amacı ülkesini muzaffer kılmaktı: Amaca giden her yol mubahtı.

Ne demek istediğini bile anlamadan, “Evet, komutanım” diye cevapladım. Uzun zamandır görmediğim gün ışığından başka bir şey gelmedi aklıma. Bu nedenle de havalandırmaya çıkıp gün ışığını görebilmem için beni işbirliğine zorlamak istediğine inandım. Ama [REDACTED] mecazi anlamda bunu söylemiş. [REDACTED] her zaman bağırıp çağırıyor ve beni korkutuyordu, ama hiçbir zaman vurmamıştı. Beni defalarca illegal bir biçimde sorguya çekmişti; ona [REDACTED] dememin sebebi de buydu. [REDACTED] sorgucuların konuştukları pek çok uçuk teoriyi bana itiraf ettirmek istiyordu. Ayrıca, terörizm ve aşırılık hakkında bilgi toplamaya da çalışıyordu. Herhalde en büyük hayali bir sorgucu olmaktı. Nasıl bir hayalse bu!

[REDACTED] sağlam bir Cumhuriyetçiydi ve Demokratlardan, özellikle de Bill Clinton’dan nefret ediyordu. A.B.D.’nin başka ülkelerin işlerine müdahale etmesi gerektiğine inanmıyor ve buna karşılık, daha çok iç meselelerine odaklanmasını –ama herhangi bir ülke ya da grup A.B.D.’ye saldırırsa, onların acımasızca ezilmeleri gerektiğini savunuyordu.

“Yeterince adil,” dedim. Sadece artık susmasını istiyordum! ■■■■■ benimle ilk konuşmaya başladığında, cevap vermeyi reddetmiştim. Çünkü bana sadece “Evet komutanım. Hayır komutanım, Revire Çıkmayı Talep Ediyorum. Sorgucuları görmeliyim,” gibi sözler söyleme izni verilmişti. Ama o benimle sohbet etme peşindeydi.

■■■■■, “Sen benim düşmanımsın,” dedi.

“Evet komutanım.”

■■■■■, “Öyleyse, düşman düşmana konuşalım,” dedi. Hücremin kilidini açıp bana bir sandalye verdi. ■■■■■ çoğu kez hep o konuşurdu. A.B.D.’nin ne kadar büyük ve ne kadar güçlü olduğundan söz ederdi: “Amerika şöyle, Amerikalı böyle, Biz Amerikalılar falan filan ...” Ben sadece merakla onaylarmış gibi hafifçe başımı sallıyordum. Arada sırada dinlediğimi göstermek için, “Evet, komutanım... Sahiden mi?... Vay be, işte bunu hiç bilmiyordum. ... Haklısınız... Yani...” diyordum. Sohbetlerimiz sırasında, bana gerçekte yapmadığım şeyleri itiraf ettirmek için bin dereden su getiriyordu.

“11 Eylül’deki rolün neydi?”

“11 Eylül’e katılmadım.”

“Zırva!” diye delirmiş gibi bağırdı. En azından o an için masum görünmenin yaşamım için iyi olmayacağını anladım. Bu yüzden, “Radyo Telekom’da El Kaide adına çalışıyordum,” dedim.

Bir yalanla kendisini daha iyi hissetti. “Rütben neydi?” diye deşip duruyordu.

“Teğmendim.”

Beni tongaya düşürmek için, “Senin A.B.D.’ye de girmiş olduğunu biliyorum” dedi. Bu çok fazlaydı ve galiba böyle bir yalan söyleyemezdim. Afganistan’da birçok şey yaptım diyerek lastikli laflar etmenin sakıncası yoktu; çünkü Amerikalılar bunları ne onaylayabilir, ne de reddedebilirlerdi. Ama Amerikalılar kendi ülkelerine girip girmedikimi hemen çek edebilirlerdi.

Hiç seçenек bırakmadığı takdirde, cevabımı değiştirmeye hazır olmakla birlikte, “Gerçekten de hiçbir zaman A.B.D.’de bulunmadım,” diye cevapladım.

Bıyık altından gülerek, “Sen Detroit’teydin,” dedi.

Ben de gülümsedim. “Gerçekten de değildim.” [REDACTED] bana inanmadığı hâlde, konuyu daha fazla deşmedi; [REDACTED] benimle uzun vadeli diyalog kurmakla ilgileniyordu. İtirafıma karşılık [REDACTED] bana daha fazla yemek verdi ve bağırıp çağırmayı kesti. Bu arada, terör havasını sürdürmek için diğer gardiyanlar bana hâlâ bağırıp çağırıyor, hücremin metal kapısına vuruyorlardı. Bu her yaptıklarında yüreğim ağzıma geliyordu; gerçi bu gibi şeyleri ne kadar çok yapsalar, etkisi o kadar azalıyordu.

Bir seferinde, [REDACTED] sohbet etmek için beni dışarı çıkarırken, “Neden titriyorsun?” diye sordu. Onun nöbette olmasından bir yandan nefret ediyor, bir yandan hoşlanıyordum: Sorgulamasından nefret ediyor; daha fazla yemek ve yeni tektipler vermesinden hoşlanıyordum.

“Bilmem,” diye cevapladım.

“Sana zarar vermeyeceğim.”

“Oldu.” [REDACTED] ile konuşmayı kabul etmem biraz zaman aldı. Bana ders vermeye başladı ve pratik yapmam için epey zorladı. Dersler, ezberleyip hayata geçirmemi istediği atasözleri ve deyişlerden ibaretti. Şu dersleri hâlâ hatırlarım: 1) Harekete geçmeden önce iki defa düşün. 2) Nezaketi zayıflıkla karıştırma. 3) [REDACTED] birilerini sorduğunda, her zaman zihninde tart. [REDACTED] ne zaman bu derslerden birinde çuvalladığımı görse, beni hücremden çıkartıp ne varsa etrafa saçıyor, sonra da [REDACTED] bana bunları derhal toplatıyordu. Bu eşyaları toplamayı hiç başaramadım; ama bu işi defalarca yaptırdığından, sonraları mucizevi bir biçimde her şeyi zamanında toplamayı başardım.

[REDACTED] ile ilişkim her geçen gün olumlu bir gelişme gösterdiği gibi, bu diğer gardiyanlarla ilişkiye de yansdı. Çünkü ona çok saygı duyuyorlardı.

Diğer gardiyanlara, “Siktir et! Pillow’a bakınca onun terörist olduğunu düşünmüyor, onu eski bir dostummuş gibi görüyor ve birlikte oyun oynamaktan hoşlanıyorum,” dedi. Onarmam için bana bozuk DVD player ve PC’lerini getiriyorlar; karşılığında film seyretmeme izin veriyorlardı. ■■■■■ PC’sinin modeli bir hayli eskiydi ve bana ■■■■■ PC’yi görüp görmediğimi sorunca, “O müzelik makineyi mi?” diye cevapladım.

■■■■■ kahkahalarla güldü. “Aman sakın söylediklerin kulağına gitmesin.”

“Siz de söylemeyin!”

Yavaş yavaş ama kesinlikle bir topluluk oluşturduk ve sorgular hakkında dedikodu yapıp onlara isimler takmaya başladık. Bu sırada, ■■■■■ bana satranç kurallarını öğretti. Hapishaneye girmeden önce, piyon ve atın nasıl hareket edeceği arasındaki farkları bilmediğim gibi aslında iyi bir satranç oyuncusu değildim. Ama satrancın çok ilginç bir oyun olduğunu anladım. Özellikle de bir tutsağın elindekiler üzerinde tam kontrole sahip olması, ona özgüvenini bir parça geri kazandırıyor. Oynamaya başladığımda, umutsuzluğumu yenmek için çok agresif hareket etmiştim. Oysa bu özellikle çok iyi bir satranç oynama taktiği değildi ■■■■■ benim ilk hocamdı ve ■■■■■ ilk oyunumda beni yendi. Ama bir sonraki oyunu ve onu izleyen diğerlerini hep ben kazandım. Satranç bir strateji, beceri ve matematik oyunu. Derin düşünmeyi gerektiriyor ve şansa hiç açık kapı bırakmıyor. Hamlelerinizin sonucuna bağlı olarak ödül ya da ceza alıyorsunuz.

■■■■■ bana bir satranç takımı getirdi; böylece artık kendi kendime oynayabilecektim. Gardiyanlar benim satranç takımımı gördüklerinde, hepsi benimle oynamak istedi ve oynamaya da başladılar. Hep onlar kazanıyorlardı. Gardiyanların en güçlü oyuncusu ■■■■■. Bana merkezi nasıl kontrol edeceğimi öğretti. Ayrıca, ■■■■■ bana birkaç satranç kitabı getirdi; bunlar kesinlikle becerilerimi artırmamda yararlı oldu. Bundan sonra artık gardiyanların hiç şansı kalmadı.

Ben bir oyun kazandığımda, ██████ sinirlenerek “Ben sana satranç oynamayı böyle öğretmemiştim” dedi.

“Ne yapmalıydım?”

“Bir strateji geliştirip saldırılarını organize etmeliydin! AMK Arapları işte bu yüzden hiç başarılı olmadılar.”

“Neden sadece oyunda yoğunlaşmıyorsun?” diye merakla sordum.

“Satranç yalnız bir oyun değil,” dedi.

“Sırf bilgisayar karşısında oynadığını düşün!”

“Ben sana bilgisayar gibi mi görünüyorum?”

“Hayır.” Yeni oyunlar için ██████ kazanabileceği bir strateji geliştirmeye çalıştım.

“Şimdi satrancın nasıl oynanması gerektiğini anlaştımsındır,” dedi. ██████ yenilgiyi hazmetme konusunda problem yaşadığını bildiğimden, onunla oynamak hoşuma gitmiyordu. Çünkü yeni edindiğim bilgileri pratikte uyguladığımda kendimi rahat hissetmiyordum. ██████ iki tür insan olduğuna inanıyordu: Beyaz Amerikalılar ve dünyanın geri kalanı. Beyaz Amerikalılar zeki ve herkesten iyiydi. Ona bir şeyler izah etmeyi denerken, her zaman sözgelimi “Senin yerinde olsaydım” ya da “Sen benim yerimde olsan” gibi cümleler kurduğumda, kızarak diyordu ki: “Sakin beni kendinle kıyaslamaya ya da bir Amerikalıyla kendini kıyaslamaya kalkma!” Şok oldum ama dediğini de yaptım. Zaten ben kendimi birisiyle kıyaslamak zorunda değildim. ██████ dünyanın geri kalanından, özellikle de Araplardan, Yahudilerden, Fransızlardan, Kübalılardan ve diğerlerinden nefret ediyordu. Olumlu söz ettiği tek ülke İngiltere’ydi.

Onunla oynadığımız bir oyundan sonra, “Senin Zenci satrancının amına koyayım; bu Yahudi satrancı” diye bağırıp satranç tahtasını fırlatıp attı.

“Siyahlarla bir alıp vermediğin mi var?” diye sordum.

“Zenci (Nigger) siyah değildir; Nigger aptal anlamına gelir,” diye iddia etti. Böyle çok tartışmamız oldu. O sırada sadece tek

Siyah gardiyan vardı; o da hiç konuşmuyordu ve [REDACTED] ile birlikte mesaideyken aralarında hiç iletişim olmuyordu. [REDACTED] ona gıpta ediyordu. [REDACTED] çok güçlü bir kişiliğe sahipti; buyurgan, otoriter, ataerkil ve kibirli.

Bana gururla “Karım bana göt herif diyor,” dedi. [REDACTED] çoğu kez Rock-n-Roll ve bir tür country müzik dinliyordu. En sevdiği şarkılar, “Die Terrorist Die,” “The Taliban Song” ve “Let the Bodies Hit the Floor”du.

[REDACTED] Hiç yüzünü görme fırsatım olmadı çünkü ayrılıp

[REDACTED]. Ama bu benim için iyiydi; o sıralarda kim-
senin yüzünü görmek istemiyordum. Başlangıçta bana sert dav-
ranıyordu: Ben zincirliyen şiddetle çekiyor ve o hâlde koşmam
için bağırıp çağırıyordu: “Kıınılda!”

“Kim olduğunu biliyorsun, değil mi?” diye soruyordu.

“Evet, komutanım!”

“Sen bir teröristsin!”

“Evet, komutanım!”

* MOS, “Gardiyanlar” diye başlık attığı bu kesimde, bazı karakterleri tanıtıyor. Kesimin başından itibaren, sansürlenmiş satırlara kadar, her şey gardiyan timinin lideri olduğu görülen başgardiyan atıfı gibidir. Sansürlenlen yerler, bunu izleyen farklı gardiyanlar arasında ayırmı yapmayı zorlaştırmakla birlikte, bu sansürlenlen yerler muhtemelen iki numaralı gardiyanın tanıtılmasıyla ilgiliydi. Bu kişinin görevinin Özel Projeler Timi sorgularının MOS’un gardiyanlarına onun yanında maskelerini çıkarma izni vermesinden önce sona ermiş olduğu görülüyor.

“Öyleyse biraz matematik çalışalım seninle. El Kaide’yle birlikte çalışıp beş bin kişi öldürdüysen, bizim de seni beş bin kez öldürmemiz gerekir. Ama hayır; biz Amerikalı olduğumuzdan, seni besliyoruz. Bize bilgi verirsen, üstelik para vermeye de hazırız.”

“Doğru, Komutanım!” Ama [REDACTED] gardiyanlara bana iyi davranmalarını emrettikten sonra, [REDACTED] bana insan gibi davranmaya başladı. Onunla bazı şeyleri tartışmak hoşuma gidiyordu; çünkü İngilizcesi iyiydi; gerçi o kendi her zaman “haklı” pozisyondaydı.

Dalga geçer gibi, “İşimiz seni ağırlamak!” diyordu. “Sana bir hizmetçi lazım.” Gardiyanlar birbirlerini taklit ettiklerinden, [REDACTED], [REDACTED] taklit etmeye çalışıyordu. [REDACTED] Müfettiş’ti: Benim hücremi teftiş etmekten ve her şeyin yerli yerinde bulunmasından zevk alıyordu. Çarşaf, yatağın kenarına 45° açıyla ilaştırılacak, vb. Ayrıca, duşu teftiş eder, bir tek kıl bile bulsa, o ve [REDACTED] bana her şeyi en baştan temizletirdi. Ne kadar sık temizlemiş olursam olayım, her şey mükemmel olmak zorundaydı.

[REDACTED], gardiyanların kafamı karıştırma tekniklerine rağmen, benim nasıl takvimi kafamda tutabildiğimi, gece ve gündüzleri ayırt edebildiğimi özellikle merak ediyordu. Bir seferinde, beni Noel değil, Şükran Günü olduğuna inandırmaya çalışmışlardı, ama ben yutmamıştım.

“Aslında önemli değil, ama ben Noel olduğuna inanıyorum,” demiştim.

“Bir sonraki tutuklu için kullanmak üzere, bize ne gibi hatalar yaptığımızı izah etmeni istiyoruz.” Ben gerektiği kadarını izah ettiysem de gelecek tutuklu karşısında da bir yığın hatalar yapacaklarına emindim. Çünkü kimse mükemmel değildir.

[REDACTED] bana hazırlanmış reçetede daha kötü günlerin gelebileceğini açıkladı. “Daha sen hiçbir şey görmedin.”

“Daha fazlasını görmeye hevesli olmadığımı size garanti ederim,” diyecektim. Gardiyanların hiçbirinin başıma gelen her

şeye tanık olmadığı gerçeğini atlamış olmasına rağmen, galiba haklıydı. Nakil partisine katılmış olan tek gardiyan [REDACTED] idi ve yeni geldiğim yerde bana vurmak için bir tek fırsatı bile kaçırmıyordu. Beni rahatlıkla dövebilmesinin nedeninin, GTMO'daki en üst otoriteden yüz bulması olduğunu söyleyebilirsiniz.

[REDACTED] nöbet sırasında uyumayan tek gardiyandı. Hiç durmadan etrafta dolanmasına ifrit oluyordum. Gecenin bir yarısında, hücremin metal kapısına güm güm vurarak, beni duş almaya ve her şeyi pırıl pırıl temizlemeye zorlamaktan hoşlanırdı. Hücreimde kendimi bir saat bile rahat hissetmezdim. Gözaltındaki bir kişinin çözülmesini sağlamanın en önemli yöntemlerinden biri budur. Çünkü sizi hayatınızdan bezdirir; gardiyanlarınızdan, hücrenizden, sorgucularınızdan ve hatta kendinizden nefret etmenizi sağlar. [REDACTED] ve [REDACTED] başka bir emir vermedikçe, [REDACTED] kesinlikle yaptığı da buydu.

[REDACTED] yirmili yaşlarda, çok uzun boylu, tembel, hımbıl görünüşlüydü.*

Bir keresinde, bana "[REDACTED] benim en iyi arkadaşım," demişti.

"[REDACTED] nereden tanıyorsun?" Bana cevap vermemiş, gülümsemekle yetinmişti. Ama [REDACTED] ve bana nasıl eziyet ettiğinden söz edip durmuştu. Ben her zaman konuyu değiştiriyordum; çünkü diğer gardiyanların dayak yiyişimi normal bir şey olarak görmelerini istemiyordum. Gardiyanlarımdan başıma gelen her şeyi bilmemelerinden memnundum. Çeteyi suç işlemeye teşvik etmem gereksizdi.

[REDACTED] en sert gardiyandı. [REDACTED] Binası'ndaki gardiyanlar, terör havasını sürdürmek için bana düzenli saldırıyorlardı. Maskeli ve tanınmayacak hâlde örtünmüş olarak gelip bağıra çağıra çelişkili komutlar veriyorlardı. Ben şaşkınlıktan ne yapacağımı bilmezken, sürükleyerek hücre dışına çıkarıyor; eşyalarımı yerlere saçıyorlardı.

* Burada sansürlenmiş yer, MOS'un profilini çizdiği üçüncü gardiyana atıf olabilir.

“Kalk...Yüzünü duvara dön...Son zamanlarda fazla yan gelip yatıyorsun...Bir Yastığın var...Ha Ha!...Hücrelerini köşe bucak arayın...Bu boktan şey bir yerlerde zulalanmış olmalı. ...Yatağının altında iki pirinç tanesi bulduk...Her şeyi yerine koymak için yirmi saniyen var. Marş Marş!” Ter içinde kaldığımda oyunları biterdi. Gardiyanların beni dövme emri almadıklarını biliyordum. Fakat bu gardiyan bana vurmak ve el kaldırmak için en küçük bir fırsatı bile kaçırmazdı. En zekisinin o olduğunu sanmam; ama kalıcı izler bırakmadan birini nasıl döveceğini iyi bilen, bu konuda eğitim görmüş biriydi. Gardiyanlardan biri, bana “Kaburgalara vurmak acı verir ve kalıcı izler bırakmaz; özellikle de hemen buz tedavisi uygulanırsa,” demişti. [REDACTED] hem sert, hem de gürültücü biriydi. Ama Allah’a şükür, çok tembeldi. Sadece vardiyanın başında esip gürler ve kısa bir süre sonra ya film seyretmek ya da uyumak için gözden kaybolurdu.

[REDACTED] yaptığı işle ilgili hiçbir kötü duygusu yoktu. Tersine, yaptıklarından gurur duyuyor, sadece işin pis kısmını üstlenmiş olmasına yanıyordu. Bu nedenle gerektiği gibi taltif edilmeyi bekliyordu. [REDACTED], bir keresinde bana: “Sorgucuların AMK: Davul bizim sırtımızda, tokmak onların elinde,” demişti.

Tek üstü olan [REDACTED] ile de arası iyi değildi. Bir seferinde, “ [REDACTED] amcık ağızlarının teki!” diye tanımlamıştı. Fakat [REDACTED] hiç de sosyal bir insan değildi. Herkes gibi normal bir sohbet yürütemiyordu. Çok ender konuşuyor, konuştuğunda çılgın seks deneyimlerini anlatıyordu. Gardiyanların ortak özelliği, çoğunun bazı insanların evlilik dışı seks yapmamasını anlamamalarıydı.

Genelde verdikleri cevap, “Sen ibnesin,” oluyordu.

“Ne yapayım; ama ben evlilik dışı sekse karşıyım. Bana aptal diyebilirsiniz, ne yapayım ben böyleyim!”

“Test sürüşü yapmadan nasıl otomobil satın alabilirsin ki?”

“Birincisi, kadın otomobil değil ki. Ayrıca bizim dinimiz bunu kabul etmez.” [REDACTED] sorgucu [REDACTED] bile “O erkeklerle test sürüşü yapmadan asla evlenmezdim” dediğinde, şok

olmuştum. Gene de bazı Amerikalıların evlilik öncesi sekse inanmadıklarına hâlâ eminim.

██████████ kendisi hakkında ██████████ * ██████████ kaçırılmamdan önce, benimle ilgili istihbarat toplamakla görevlendirildiğini söyleyerek, bunu kanıtlamak için de özel durumumun ayrıntılarını doğru bir biçimde anlattı. Ben ona ne ██████████ bloklarında dikkat etmiş, ne de böyle bir şey beklemiştim. ██████████ çoğu kez ██████████ ; ile ortaktı; başlangıçta ve belirleyici dönemde, ██████████ görev başındaydı. ██████████, dostu ██████████ tersine, sağlam bir fiziği vardı.

██████████, kendisine tarafından verilmiş olan emirleri ılımlı bir biçimde ve görev bilinciyle yerine getirdi; ██████████ ile kalan ██████████ ve ortağı su diyetimi, beden eğitimimi üzerlerine aldılar; namaz kılıp oruç tutmamı yasakladılar ve bana “Duş Partisi” dedikleri uygulamayı sürdürdüler. Hatta ██████████ o tiksindirici ██████████ belirli bir yerin, tuvalet ve lavabonun her zaman kupkuru olması uygulamasını keşfeden kişiydi. Bu yüzden de havlum olmadığından hep tektipimi kullanmak zorunda kalıyordum. ██████████

██████████ Bununla birlikte, size doğrusunu söylemem gerekirse ██████████ bana rahatsızlık vermekten ya da işkence etmekten hoşlanmıyordu.

Dostluk kurduğumuzda, “yasadışı bir emir olduğunu bile bile, niçin namaz kılmamı yasakladın?” diye sordum.

“Böyle bir şey yapabilirdim; ama bana pis bir iş verirlerdi.” Ayrıca ██████████ bana ██████████ her türlü dinî vecibemi yerine getirmemi engelleme emrini verdiğini de söyledi. “Cehenneme gideceğim; çünkü senin ibadet etmeni engelledim,” dedi.

* Burada sansürlenен yer, MOS’un bu kesimde profilini çizdiği dördüncü gardıyanı tanıtıyor gibidir.

■■■■ bana iyi davranma emri verildiğinde, çok mutlu olmuştu. Samimiyetle, Evde olmaktansa, burada seninle olmaktan gerçekten de memnunum” dedi. Çok cömert bir adamdı. Bana kek, film ve PS2 oyunları getiriyordu. Ayrılmadan önce, benden iki oyundan birini seçmemi istedi: Madden 2004 ve Nascar 2004. Ben Nascar 2004’ü seçtim; oyun hâlâ yanımda. Üstelik ■■■■ tam bir stand-up’çıydı. Gerçekleri abartma eğilimiyle, bana ne bilmek istediğim, ne de bilmem gereken çok fazla bilgi verir, bir yığın şey anlatırdı.

■■■■ video oyunlarında ustaydı. Sürekli video oyunları oynardı. Bense video oyunlarında berbattım; hiç benim işim değildi. Gardiyanlara hep “Amerikalılar sadece koca bebekler. Benim ülkemde, benim yaşındaki birinin bir oyun konsolunun önüne geçip zamanını oyun oynayarak geçirmesi hoş karşılanmaz.” Gerçekten de uygarlıklarının cezalarından biri de Amerikalıların video oyunlarına bağımlılığıdır.

Bir de Amerikalılar kendi vücutlarına tapıyorlar. İyi besleniyorlar. Bagram Hava Üssü’ne nakledildiğimde, içimden askerlerin ağzı hiç boş durmuyor maşallah demiştim. Tanrı Amerikalılara muazzam miktarlarda sağlıklı besin lütfettiği hâlde, tanıdığım en büyük besin israfçıları da onlar. Eğer her ülke Amerikalılar gibi yaşasaydı, gezegenimiz ürettiğimiz miktarda israfı absorbe edemezdi. Aynı zamanda, egzersiz yapıyorlar. Her çevreden gelen çok fazla dostum var ve gerçekten de bir sonraki egzersiz planından bahseden başka bir fani grup olduğunu hiç duymadım.

Elinde aşırı irileşmiş adamların resimleriyle dolu bir erkek fitness dergisi olan bir gardiyana, “Bu bir homoseksüel dergisi mi?” diye sormuştum. Dergi hani şu boyunları görülmeyecek hâlde gelene kadar idman yapan ve kafaları aşırı geniş omuzları üstünde oransız duran adamların resimleriyle doluydu.

“Ne diyorsun be? Bu egzersiz dergisi,” diye cevapladı. Amerikalı erkekler, Alman erkeklere kıyasla erkek homoseksüellere karşı daha hoşgörüsüzler ve sanki dövüşe hazırlanıyorlarmış gibi egzersiz yapıyorlar.

██████████, bana bir seferinde “Ben karımı kucakladığımda, kendisini güvende hisseder,” demişti.

“Benim karım kendisini her zaman güvende hisseder; sakinleşmesi için kucaklamama ihtiyacı yoktur,” diye cevapladım.

██████████ diğer herkes gibiydi: İhtiyacı olandan fazla yiyecek satın alır; görev başında bile idman yapar; organını büyütmeyi planlar; video ve bilgisayar oyunları oynardı ve iş dinine gelip dayandığında kafası karman çormandı.

“Pillow, bak sana ne diyeceğim. Gerçekten de ne yapacağımı bilmiyorum. Ben Hristiyanım. Anne ve babam her yıl Noel’i kutlarlar.” Sonra da “Ama kız arkadaşım İslam dinine geçmek istiyor. Bense hayır dedim,” diye ekledi.

“Yapma yahu, ██████████, onun kendi seçimini yapmasına izin vermelisin. Siz dinî özgürlüklere inanmıyor muydunuz?” diye cevap verdim. ██████████ insani bütün özelliklere sahipti; onunla sohbet etmekten hoşlanıyordum; çünkü her zaman söyleyecek bir sözü olurdu. Adanın dışilerini etkilemeye bayılırdı. Özellikle de ██████████ kızardı; gerçekten de onu suçlayamam!

Ona herkes kızılıyordu.* O tembel ve ağırkanlı biriydi. Hiç kimse onunla birlikte çalışmak istemezdi ve sürekli aleyhinde konuşurlardı. ██████████ inisiyatifsiz ve kişiliksiz biriydi. Diğer gardiyanları taklit etmekten başka bir şey yapmazdı sanki. Timde çalışmaya başladığında sessiz sakin biriydi. Sadece yemeğimi getirir ve her saat başı görevini hiç sektirmeden bana su içirirdi. Bu iyi sayılırdı. Ama bana bağırıp çağırabileceğini, elimden yiyeceğimin alınabileceğini ve istemediğim sert Beden Eğitimi hareketlerinin zorla yaptırılabilceğini çarçabuk öğrendi. Bu kadar fazla yetkisi olabileceğini rüyasında görse inanmazdı. Siyatik sorunum olduğunu bildiği hâlde, geceleri beni saatlerce ayağa dikmekten zevk alıyordu. Hücremi defalarca temizletiyor, duşu tekrar tekrar temizlememi istiyordu.

* Buradan bu kesimi ayıran yıldızlı işaretlere kadar olan metin, beşinci bir gardiyanla ilgili gibidir.

Görevi gereği öğrendiği bazı modası geçmiş sahte yakın dövüş hareketlerini yaparken, “Gözüm üzerinde. Ne tür olursa olsun, bir tek yamuğunu yakalarsam, bir tane geçiririm,” diyordu. Hatta [REDACTED] gardiyanlara bana iyi davranma emri vermesinden sonra bile, sanki kaçırdığı bir şeyleri telafi etmeye çalışıyormuş gibi daha da kötüleşti.

“Bana Baş Efendi diye sesleneceksin, anlaşıldı mı?” dedi.

“Oo, tabii ki” diye cevaplarırken, bu Allah’ın belası kendisini ne sanıyor diye düşünmeden edemedim. Diğer gardiyanların benimle satranç oynadıklarını gördüğünde, kendisi de oynamak istedi. Fakat çok geçmeden bir insanın ne kadar kötü bir satranç oyuncusu olabileceğini anladım. Ayrıca, her zaman dayattığı, kendisinin Baş Efendi, benimse tutsak olmamdan gelen kendi kuralları vardı. Onun satranç dünyasında, Şah satranç tahtasında kendi renginde oyuna başlardı ve Şah’ın oyuna kendi rengi dışındaki karede başlamasıyla ilgili esas oyun kurallarını çiğnerdi. Onun yanlış oynadığını bildiğim hâlde, doğrusunu anlatmanın imkânı olmadığından, satrancı onun kurallarına uygun oynamak zorunda kalırdım.

**

Mart ayı gibiydi; [REDACTED] bana bir TV ile bana verecekleri filmleri seyretmem için entegre bir VCR verdi. [REDACTED] kendisi bana özel koleksiyonundan *Gladyatör* filmini verdi. O filmi beğendim; çünkü ne kadar güçlü görünürse görünsün şer güçlerinin yenildiğini canlı bir biçimde ortaya koyuyordu. Tavsiye ve onay üzerine, [REDACTED] ile [REDACTED] ortağı bana bir sürü ilginç film verdi.*

* Muhtemelen Mart 2004 olmalı –MOS’un Camp Echo’daki tecrit hücrelerine zorla sevk edilmesinin üzerinden yedi aydan fazla zaman geçmiştir. Paragraf, daha sonraki yerlerde 2004 yazında Irak’a tayini çıkıncaya kadar, Slahi’nin sorgusunda kontrolü

Ben gerçek hayatımda iyi bir film izleyicisi değildim. On sekiz yaşına gelinceye kadar, bir tek filmi başından sonuna kadar izlediğimi hatırlamıyorum. Belgeselleri ve gerçek hikâyelere dayanan filmleri gerçekten seviyordum. Ama filmdeki her şeyin sahte olduğunu bile bile zihnimi filmde yoğunlaştırıp sahnelerin akışına kapılıp gitmek benim için sorundu. Oysa hapishanede, farklılaştım: Günlük elbiseler giyen ve terörizm ile sorgu dışındaki bir şeyler konuşan normal insanları gösteren her şeyi takdir ediyorum. Tek istediğim kendimi ilişkilendirebileceğim bazı insanlar görmek.

Karşılaştığım Amerikalılar çok fazla film izliyorlar. Amerika’da şöyle bir şey denilebilir: “Bana kaç film seyrettiğini söyle, sana kim olduğunu söyleyeyim.” Fakat eğer Amerikalıların haklı olarak gurur duyabilecekleri bir şeyler varsa, onun da sinema endüstrileri olduğu söylenebilir.

Hâliyle, TV’nin alıcısı yoktu. Çünkü TV izlememe ya da hücremin dışında olup biten herhangi bir şeyi bilmeme izin verilmiyordu. İzlememe izin verdikleri tek şey, [REDACTED] onaylanmış filmlerdi. Bir insanın suça karışıp karışmadığından bağımsız olarak, dünyanın geri kalanıyla ilişkilerini kesip dış dünyada olup biteni bilmesini yasaklamak, açıkça adaletsizliktir. TV/VCR combo’nun yerel yayınları alabilecek bir FM Radyo alıcısı olduğunu fark ettim. Ama istediğim radyoyu dinleme hakkım olmasına rağmen, ona elimi bile sürmedim; size yardım için uzanan eli kırmanın çok büyük şerefsizlik olacağını düşündüm. [REDACTED] bana ne yapmış olurlarsa olsunlar, bana bu eğlendirici aleti vermelerini çok olumlu buldum. Bu yüzden de onlara karşı kullanmayacaktım. Ayrıca [REDACTED] bana bir dizüstü bilgisayarı getirdi, işte bu çok hoşuma gitti. Tabii ki, dizüstü bilgisayarı vermelerinin asıl nedenlerinden biri, sorgular sırasında hem zamandan, hem de insan gücünden [REDACTED] tasarruf edebilmek için, cevaplarımı yazmamdı.

elinde tutan “Yüzbaşı Collins” ile yeni kadın sorgucuya gönderme olabilir. Bkz., dipnot, s. 347.

Ama bu fikirde bir sorun görmedim; zaten onların yorumlarını değil de kendi sözlerimi yazmak istiyordum.

■■■■■■ bana bir Audio CD uzatarak, “Bak, bu Arap Müziği,” dedi.

“Aman ne iyi!” Ama CD’nin Arapçayla uzaktan yakından hiçbir alakası yoktu: Bosna müziği idi. İçtenlikle güldüm. CD çalmaya başladığında, “Besbelli işte. Bu Bosna müziği,” dedim.

■■■■■■, “Bosna ve Arap, aynı şey değil mi?” Amerikalıların Araplar ve İslam hakkında ne kadar az bilgi sahibi olduklarının bir örneği daha. ■■■■■■ bir ■■■■■■ üyesiydi; yani herhangi biri değildi. ■■■■■■ bu konulardaki temel bilgilerle donatılmış olması gerekirdi. Ama ■■■■■■ ve diğer sorgucular, bana her zaman, “Siz Ortadoğulular...,” diye hitap ediyorlardı ki bu tamamen yanlıştı. Pek çok Amerikalı için, dünya üç yerden ibaret: A.B.D., Avrupa ve dünyanın geri kalanı Ortadoğu. Ne yazık ki, coğrafi açıdan dünya bundan biraz daha fazlasıdır. Ülkemde yaptığım iş nedeniyle, mesleki nedenlerle A.B.D. ile bazı telefon görüşmeleri yapmak zorunda kalmıştım. Aşağıdaki görüşmeyi hatırlıyorum:

“Alo, ofis malzemeleri alıp satıyoruz. Şirketinizi temsil etmekle ilgileniyoruz.”

Hattın diğer ucundaki hanım, “Nereden arıyorsunuz?” diye sordu.

“Moritanya.”

Daha kesin bilgi edinmek için, hanım “Hangi eyalet?” diye sordu. Dünyanın ne kadar küçük bir yer olduğuna çok şaşırmıştım.

■■■■■■ kafa karışıklığı, bütün terörizm konusundaki cehaleti gibi açıktı. Adam tamamen dehşete kapılmıştı; sanki denize düşen yılanı sarılır misali sarılacak bir yılan arar gibiydi. Tahminim, boğulmamak üzere debelenirken yakaladığı yılanlardan birinin ben olduğumdu ve gerçekten de bana sımsıkı sarılmıştı.

Bir keresinde, benim fikrimi öğrenmek isteyerek, “İnsanlar neden bizden nefret ediyorlar, anlamıyorum. Biz dünyada herkeşe yardım ediyoruz!” demişti.

“Ben de anlamıyorum,” diye cevap vermiştim. Bizi şu anda bulduğumuz yere getiren tarihsel ve nesnel nedenler hakkında aydınlatmayı denemenin boşa kürek çekmek olacağını bildiğimden, ben de onun yorumunu hiç duymamış gibi yapmayı tercih ettim. Ayrıca, onun kadar yaşlı birinin kanaatini değiştirmek, öyle kolay bir şey değildi.

Birçok genç erkek ve kadın, A.B.D. hükümetinin yanıltıcı propagandasına kanarak, A.B.D. silahlı kuvvetlerine katılıyorlar. Bu propaganda, insanları Silahlı Kuvvetlerin büyük bir Onur Savaşı’ndan başka bir şey olmadığına; Asker olursanız canlı bir şehit olacağınıza, sadece ailenizi, ülkenizi ve Amerikan demokrasisini değil, özgürlüğü ve tüm dünyadaki ezilen halkları da savunduğunuza inandırıyor. Muhteşem, bunda bir yanlışlık yok. Hatta bu her genç erkek ya da kadının rüyası olabilir. Ama A.B.D. silahlı kuvvetlerinin gerçeği hiç de öyle değil. Doğrudan olayın özüne inerseniz, dünyanın geri kalanı Amerikalıları kindar bir barbarlar sürüsü olarak görüyor. Bu sert bir yorum olabilir; zaten ben de sıradan bir Amerikalının hiç te öyle kindar bir barbar olduğuna inanmıyorum. Gelgelelim, A.B.D. hükümeti, her sorunun sihirli formülü olarak şiddete yatırım yapmaktan başka bir şey bilmiyor. Böylece ülke her geçen gün dostlarını kaybettiği hâlde, bunu zerre kadar umursamıyor.

Bir keresinde, ██████████, “Bakın, ██████████, herkes sizden nefret ediyor; geleneksel dostlarınız bile. Almanlar sizden nefret ediyor, Fransızlar nefret ediyor,” demiştim.*

██████████, “Hepsinin AMK. Bizden nefret etseler, ne olacak. Hepsini tepeleriz,” diye cevap verdi. Ne kadar kolay bir çözüm

* Burada ve izleyen birkaç paragrafta, MOS’un sorgucularından biriyle önceki bir görüşmesini ya da görüşmelerini hatırladığı anlaşılıyor.

olabileceğini düşünerek gülümsemekle yetindim.

“Bu bir bakış açısı,” diye cevapladım.

“Teröristlerin de AMK.”

“Tamam ama,” dedim. “Önce teröristleri bulmanız gerekmez mi? Terörizm adına sağa sola saldırıp herkese zarar veremezsiniz.” O, her Arap’ın suçsuzluğu kanıtlanana kadar bir terörist olduğuna inanıyordu.

“■■■■■■■■■■ ömrünün geri kalanını içerde geçirmesi için, senin yardımına ihtiyacımız var,” dedi.

“Yardım ediyorum. Onu mahkûm etmeniz için yeterince İstihbarat vermiştim.”

“İyi de adam sürekli inkâr ediyor. Bizimkinden farklı kurallarla çalışan başka teşkilatlarla iş yapıyor. Keşke benim elime geçse: Ona dünyanın kaç bucak olduğunu gösterirdim!”

İçimden, “Umarım, eline tek kişi bile geçmez,” dedim.

■■■■■■■■■■ “Operasyonu kendi başıma yaptımdan başka söz bilmiyor,” dedi.

Alaycı bir biçimde, “Gel keyfim gel!” dedim. Son zamanlarda ■■■■■■■■■■ ile tıpatıp aynı deyimleri kullanarak, ■■■■■■■■■■ taklit etmeye başlamıştım. Bana demişti ki: “Tek söylediğin, Bilmiyorum; Hatırlamıyorum. Gel keyfim gel!” Bir Amerikan jürisini karizmanla mı etkileyeceğini düşünüyorsun?” Her zaman A.B.D. Başkanı’nın şu sözlerinden alıntı yapmaktan hoşlanırdı: “Biz sizi mahkemeye çıkarmayacak ve bizim hukuk sistemimizden yararlanmanıza izin vermeyeceğiz; çünkü siz onu ortadan kaldırmayı planlıyorsunuz.”

Merak ediyormuş gibi yapıp espriyi patlattım: “Bu da mı Büyük Komplo’nun parçası?”

“El Kaide bizim liberal hukuk sistemimizi kullanıyor,” diye devam etti. Gerçekten hangi liberal hukuk sisteminden söz ettiğini bilmiyorum: A.B.D. hapisanelerindeki insan sayısı bakımından dünya rekorunu kırmıştır. Hapisanelerindeki insan sayısı iki milyondur. Bu rakam, dünyada başka hiçbir ülkede görülmemiştir

ve onun rehabilitasyon programları tam bir başarısızlıktır. Amerika Birleşik Devletleri, en korkunç ceza sistemine sahip olan “demokratik” ülkedir. Aslında, korkunç cezaların suçta caydırıcılığı olmadığını gösteren iyi bir örnektir. Avrupa çok daha adil ve insancıldır; burada rehabilitasyon programları işe yaradığından Avrupa’daki suç oranı A.B.D.’kinden çok daha azdır. Fakat Amerikan atasözündeki gibi: “When the going gets rough, the rough get going” (İşler kötüleştikçe, kontrol güçlülerin eline geçer). Doğal olarak, şiddet şiddeti doğurur; geri ödeme garantisi sadece şiddet borcudur. Bu biraz zaman alabilir, ama her zaman verdiğiniz borcu geri alırsınız.

Durum iyiye doğru gittiğinden, [REDACTED] beni bir başka yere nakletmesini talep ettim. Çünkü bulunduğum bu yerin kötü anılarını unutmak istiyordum [REDACTED], talebimi yerine getirmeye çalıştı. Bana defalarca nakil sözü verdi; ama vaatlerini yerine getiremedi. Ben onun ciddiyetinden şüphe etmemiştim. Fakat o küçük GTMO adasında bir tür güç mücadelesi olduğunu söyleyebilirdim. Herkes pastadan daha büyük pay almak isterken, [REDACTED] çalışmasının şeref payı kendisinin olsun istiyordu. O, bana içtenlikle başka şeyler için de söz vermiş, ama o sözlerini de tutamamıştı.

[REDACTED] hakkındaki şaşırtıcı bir şey de, benim işkence hikâyemi hiç açmamış oluşuydu. Ben, her zaman konuyu açmasını beklemiştim; ama umutlarım boşa çıktı: Tabu! Şahsen, bu konuda konuşmaktan ürküyor, kendimi yeterince güvende hissetmiyordum. O, konuyu açsaydı bile, bu konuda konuşmaktan kaçardım.

Ama en azından bana nerede olduğumu nihayet söyleyecekti.

“Timimdeki birçok üyenin karşı görüşte olmasına rağmen, GTMO’da olduğunu sana bildirmek zorundayım,” dedi. “Sen bize dürüst davrandın; biz de sana aynısını borçluyuz.” Dünyanın geri kalanı, A.B.D. hükümetinin beni nerede hapsedtiğine dair bir tek ipucuna bile sahip olmadığı hâlde, Tanrı’nın ve [REDACTED] ihmalkârlığının sayesinde daha ilk günden itibaren nerede oldu-

ğumu biliyordum. Ama sanki bunu yeni öğrenmiş gibi yaptım ve mutlu oldum. Zira bana nerede olduğumun söylenmiş olması bile çok şey ifade ediyordu.

██████████ A.B.D. Kara Kuvvetleri, ailemden gelen ilk mektubu almama izin verdi.* Mektup Uluslararası Kızılhaç Komitesi (International Committee of the Red Cross) aracılığıyla gönderilmişti. Ailem bu mektubu aylar önce, Temmuz 2003'te yazmıştı. Evimden kaçırılışımın ve ailemle tüm ilişkimin zorla kesilmesinin üzerinden 815 gün geçmişti. Küba'ya geldiğimden beri, aileme bir sürü mektup göndermiştim, ama boşunaymış, Ürdün'de mektup göndermem bile yasaktı.

██████████ aşağıda okuyacağınız mektubu bana teslim eden kişiydi:

Nuakşot, ██████████

Bismillahirrahmanirrahim.

Allah'ın selamı ve merhameti seninle olsun.

Annenden ██████████

Önce selam eder, sonra sana benim ve ailenin diğer üyelerinin iyi olduğumuzu bildiririz. Umarız, sen de iyisindir Benim sağlığım iyi. Hâlâ Doktorların söylediklerini yapıyorum. Daha iyi olacağımı da hissediyorum. Ve aile de iyi.

Yazdığım gibi, herkesin sana selamı var. Sevgili oğlum! Şu âna kadar, senden üç mektup aldık. Bu, bizim sana cevaben yazdığımız ikinci mektup. Komşular da iyiler ve sana selam ederler. Mektubun sonunda tekrar selam ederim. Allah'ın selamı üzerine olsun.

Annen ██████████

* El yazmasının önceki bölümlerinde, MOS ailesinden ilk mektubu 14 Şubat 2004 tarihinde aldığını söylüyor.

En sonunda annemden gelen bir mektubu elimde tuttuğuma inanamadım. Annemin ve sevdiğim ailemin diğer üyelerinin ellerini değdirdikleri mektubun kokusunu içime çektim. Duygularım karman çormandı: Güleyim mi, ağlayayım mı, ne yapacağımı bilecek hâlde değildim. En sonunda ikisini de tutamadım. Kısa mesajı tekrar tekrar okudum. Bunun bir yıl önce aldığım sahte mektup gibi olmadığını, gerçek olduğunu biliyordum. Fakat mektuba cevap yazamadım; çünkü ICRC (Uluslararası Kızılhaç Komitesi) ile görüşmem hâlâ yasaktı.

Bu arada, çoğu Batı edebiyatı olmak üzere, İngilizce kitaplar vermeye devam ediyorlardı. Karşıma ağırlar girinceye kadar güldüğüm *The Catcher in the Rye* adlı kitabı hâlâ unutmam. O kadar komik bir kitaptı. Kahkahalarımı mümkün olduğunca gizlemeye çalıştıysam da gardiyanların bir şeyler duymalarına engel olamadım.

İçlerinden biri, “Ağlıyor musun sen?” diye sormuştu.

“Hayır, iyiyim,” diye yanıtlamıştım. Gözyaşı okyanusundaki ilk içten gülüşüm buydu. Sorgucular profesyonel komedyenler olmadıklarından, mizah diye yaptıkları tek şey, beni aslında hiç güldürmeyen, ama her zaman kendimi suratıma zoraki bir gülümseme kondurmak zorunda hissettiğim soğuk esprilerdi.

bir pazar sabahı gelip binanın dışında bekledi. , hücremin önünde belirdi . Elbette, onu tanımamış, yeni sorguculardan sanmıştım.*

Fakat konuşmaya başladığında, o olduğunu bilmiştim.

“Siz ?”

“Endişelenme. Sorgucun dışarıda bekliyor.” Bir yandan şaşırmış, bir yandan da ürkmüştüm; benim için bu kadar çok fazlaydı. beni binanın dışına çıkardı; , yüzünü gördüğüm için utanmış gibi, başka taraflara bakmaya çalıştığını

* Bu, MOS’un ilk kez maskesiz gördüğü gardiyanlardan biri olmalı.

gördüm. Eğer maskeli biriyle çok uzun süre uğraşmak zorunda kalmışsanız, onu [REDACTED] bu hâliyle tanırırsınız. Ama [REDACTED] maskesini çıkardığında, siması gözünüze ilişir ve bu iki taraf için de tamamen başka bir hikâyedir. Gardiyanların bana yüzlerini gösterdikleri zaman rahatsız olduklarını söyleyebilirim.

[REDACTED] kestirip attı. “Seni bana bakarken yakalar-sam, canını yakarım.”

“Merak etmeyin, suratınızı görmeye can atmıyorum.” Zamanla, herkesin neye benzediği konusunda bir algı oluşturmuş-tum; fakat hayal gücü gerçeklikten uzaktı.

[REDACTED] küçük bir masada hafif bir kahvaltı hazırladı. Ödüm kopmuştu. Birincisi, [REDACTED] beni hiçbir zaman bina dışına çıkarmamıştı. İkincisi de, gardiyanların “yeni” yüzlerine alışık değildim. Hiçbir şey yokmuş gibi davranmaya çalışmakla birlikte, titremem beni ele veriyordu.

[REDACTED], “Neyin var senin,” diye sordu.

“Çok gerginim. Bu ortama alışık değilim.”

[REDACTED] “ama senin için hazırlandı,” dedi. [REDACTED] çok resmî bi-riydi; eğer [REDACTED] sizi sorgularsa, hatun resmî bir iş yapardı ve [REDACTED] sizinle yemek yerse, [REDACTED] işinin gereği olarak yerdi; bu da harikaydı.* Hücreme geri dönebileyim diye, kahvaltının bir an önce bitmesini istiyordum; çünkü [REDACTED] bana Shakespeare’in *King Henry V* filmini getirmişti.

“[REDACTED] filmi belki bir defada anlayamam diye korkuyorum. İki üç defa izleyebilir miyim?” diye sordum

“Evet, canın istediği kadar izleyebilirsin.”

[REDACTED], TV’yi getirdiğinde [REDACTED] gardiyanlara bana sadece bir defa izlemem için talimat verildi; hepsi bu kadar. [REDACTED], bana daha sonra demişti ki: “Film sadece bir kez izle-men için emir verildi; ama bize kalırsa sorgucuna bahsetmediğin

* “Hatun” sansür edilmeden bırakılmış; bu kişi bölümün başında tanıtılan ciddi kadın sorgucu olmalı.

sürece istediğin kadar seyretmenin bir sakıncası yok.”

“Hayır, eğer [REDACTED] öyle söylediyse, buna harfiyen uyacağım. Onu kandırmak istemem,” dedim. Henüz elde etmiş olduğum bir konfora kapılıp gitmek istemediğimden, her şeyi özenle yerine getirmeye karar verdim. Ama bir tek şey isteyecektim.

“ [REDACTED] , su şişemi hücrede tutup dilediğim zaman içebilir miyim?” Uykusuzluktan öyle bıkmıştım ki; uykuya dalar gibi olduğumda, ağır metal kapı açılıyor ve yeni bir şişe suyu içmek zorunda kalıyordum. Böyle bir inisiyatifi alacak kişinin [REDACTED] olmadığını biliyordum. [REDACTED] , [REDACTED] emirlerine harfiyen uyuyordu. Ama şu sürprize bakın ki, [REDACTED] ertesini gün gelerek, gardiyanlara su şişemi şimdi hücremde tutabileceğim talimatını verdi. İçeceğim suyun zamanını ve miktarını belirleyebilecek olmamın, beni ne kadar mutlu ettiğini hayal bile edemezsiniz. Hiçbir zaman, böyle bir durumda yaşamayan insanlar, istedikleri zaman, istedikleri kadar su içme özgürlüğünün nasıl bir nimet olduğunu anlayamazlar.

Derken, Temmuz 2004’te, çamaşır sepetimde bir *Kuranıkerim Meali* buldum. Çamaşırların altında, *Kuranıkerim*’i görünce, onu saklamak için çalmak zorunda olduğum düşüncesi kendimi kötü hissetmeme neden oldu. Ama *Kuran*’ı hücreme götürdüm ve o zamandan beri hiç kimse neden böyle davrandığımı sormadı. Zaten onu kendi kafamdan getirtmek için de uğraşmış değildim. Bütün dinî vecibelerimi yerine getirmem yasaklanmıştı. Bu yüzden de hücremde *Kuran* olmasının sorgucuları pek mutlu etmeyeceğini düşünmüştüm. Dahası, son zamanlarda dinî konular çok hassas bir hâle gelmişti. GTMO’nun Müslüman vaizi tutuklanmış ve bir başka Müslüman asker vatan hainliğiyle –ya evet, *vatan hainliğiyle*– suçlanmıştı.* Birçok Arapça ve dinî kitap gibi

* [Guantánamo’da görevli Mümin Müslümanlar olan üç personel, 2003 Eylül’ünde tutuklanarak, hapishane dışına gizli bilgiler çıkarmakla suçlandılar. MOS, burada özellikle isyana teşvik ve casusluk dahil beş suçlama getirilen askeri Yüzbaşı James Yee

ayrıca İngilizce dilbilgisi kitapları da yasaklanmıştı. Dinî kitapların yasaklanmasını bir dereceye kadar anlayabilirdim. Ama, [REDACTED] “İngilizce dilbilgisi kitapları neden yasaklandı?” diye sordum.

“Çünkü Tutuklular dili çabuk kapıp gardiyanların konuşmalarını anlayabilirler.”

“[REDACTED] Bu çok komünistçe,” dedim. Sürekli talep etmeme rağmen, bu tarihe kadar, hiçbir İslami kitap almış değildim. Bana verilenler sadece romanlar ve hayvan kitaplarıydı. [REDACTED] namazlarıma biraz daha hoşgörü göstermeye başladı. İbadet etmem konusunda ne kadar hoşgörü gösterebileceklerini ölçüyor; arada sırada [REDACTED] hoşgörüsünü test ediyordum. Onlar da ibadetlerimi engellemekte kararlı görünüyordular. Dolayısıyla ben de gizlice ibadet ediyordum. Ama 2004 Temmuz’unun son günü olan bugünde, bazı yeni gardiyanların gözetiminde namaz kıldım ve kimse ses etmedi. Mahpusluğumda yeni bir evre başladı.

[REDACTED] timin liderliğini gerçek ismini bilmediğim bir [REDACTED] bıraktı. [REDACTED] birçok kişi, korku faktörünü sürdürmek için, [REDACTED] hâlâ iş başında olduğuna inandırmaya çalıştı. Aslında, [REDACTED] Irak [REDACTED] gönderilmişti. [REDACTED] oradan bir kez [REDACTED]

ile casusluk ve düşmana yardım etmekten, tutuklulara *baklava* (t.ç.n., metinde aynen “*baklava*”) dahil yasak yiyecek taşımaya kadar değişen otuz iki suç isnat edilen Arapça tercümanı Kıdemli Başçavuş Ahmad al-Halabi’ye atıf yapıyor olabilir. İsyanı teşvik ve casusluk davaları düşürülmüştü. Yee’ye karşı bütün suçlamalar sonunda geri alınmış ve Lee onuruyla ordudan ayrılmıştır. Al-Halabi ise sorguculara yalan ifade vermek ve emirlere itaatsizlik dahil dört ihlalden suçlu bulunup ordudan “tart edilmişti.” Örneğin, bkz., http://usatoday30.usatoday.com/news/nation/2004-05-16-yee-cover_x.htm; and http://usatoday30.usatoday.com/news/washington/2004-09-23-gitmo-airman_x.htm.

geri gelerek, beni ziyaret etmiş ve kendisinin hâlâ işbaşında olduğuna inandırmaya çalışmıştı.*

“Yani, D.C. (t.ç.n., başkent Washington) ve yurtdışında yapılacak çok işim var. Beni eskisi kadar sık görmeyeceksin. Ancak beni neyin mutlu ettiğini, neyin tepemi attırdığını bilirsin,” dedi.

“Tabii ki!” [] yeni timle aramdaki bazı farklılıkları benim lehimde çözümleyerek, bir çöl kamuflej şapkasını hatıra olarak verdi. Bu şapkayı hâlâ saklarım. O seanstan sonra onu bir daha hiç görmedim.

Nihayet, Eylül 2004’te ICRC (Uluslararası Kızılhaç Komitesi) hükümetle uzun didişmeden sonra beni görme iznini koparabilmişti. Sanki yer yarılmış da içine girmişim gibi, benim kampta bir anda ortalıktan kaybolmam, ICRC’nin çok garibine gitmişti. ICRC temsilcilerinin beni görmek ya da sadece nerede olduğumu öğrenmek için tüm çabaları tamamen sonuçsuz kalmıştı.

ICRC, benim durumum çok büyük bir kaygıyla karşıladığı hâlde, onlara en çok ihtiyaç duyduğum anda yanıma gelememişlerdi. Onları suçlayamam; kesinlikle denemişlerdi. GTMO’da, [] tutsakların üzerinde tam kontrolü sağlamak için, tutsakların mutluluğundan da acılarından da tek sorumluydu. [] ve ortağı [] ICRC’nin bana ulaşmasını kesinlikle engellemişlerdi. Ancak [] ayrılmasından sonra, ICRC’nin beni ziyaret etmesi mümkün olmuştu.

[], “Görmek için mücadele ettiğimiz son tutsak sensin. Diğer tüm tutsakları görebildik,” dedi. [], bana erişemedikleri süre içinde, başıma gelenleri öğrenmek için ağzımdan laf almaya uğraştı. “Hak ihlallerine uğrayan diğer tutsaklarla konuştuğumuzdan, kafamızda bir fikir oluşmuştu. Ama

* Bu, Özel Projeler Timi’nin komutanı “Yüzbaşı Collins”e gönderme olabilir. Nisan 2004’te, Orgeneral Miller Irak’taki cezaevi ve sorgulama operasyonlarının komutasını üstlenmek üzere, Guantánamo’dan Irak’a tayin edildi. Bu sayfada MOS’un Özel Projeler Timi’nin de Irak’a tekrar tayin edildiği anlaşılıyor.

diğer ihlal vakalarının önlenmesinde yardımcı olabilmemiz için senin konuşman gerekiyor.” Oysa ben ICRC bana her sorduğunda, misilleme korkusuyla kötü muameleyi gizledim. Bu ve aslında ICRC’nin A.B.D. hükümeti üzerinde hiçbir gerçek baskı gücünün olmaması sorundu: ICRC deneme yapmışsa da A.B.D. hükümeti rotasından bir milim bile sapmamıştı. Onlar eğer Kızılhaç’ın bir tutsağı görmesine izin verdilerse, bu o tutsağı karşı operasyonun noktalandığı anlamına geliyordu.

Beni teşvik etmek için, “Eğer sana ne olduğunu bize anlatmazsan, harekete geçemeyiz,” demişlerdi.

“Kusura bakmayın! Beni tek ilgilendiren, mektup gönderip almak. Eğer bu konuda yardımınız dokunursa, size minnettar kalacağım.” ████████, İsviçre’den benim dosyam üzerinde çalışmakta olan çok üst düzey bir ICRC ████████ getirmişti. ████████ konuşmam için uğraştıysa da sonuç alamadı.

“Endişelerini anlayışla karşılıyoruz. Bizim tek endişemizse, senin iyi olman. Ayrıca kararına saygılıyız.”

Güya ICRC ile seanslarımız özel olduğu hâlde, bu ilk seans- ta konuşmalarımız konusunda sorguya çekildim ve sorguculara konuşmalarımızı doğru olarak aktardım. Sonradan, ICRC’ye bu uygulamayı aktardım ve bunun arkasından artık hiç kimse bana bu seanslarda neler konuşulduğuna dair bir şey sormadı. Biz tutsaklar, ICRC ile görüşmelerimizin izlendiğini biliyorduk. Bazı tutsaklara, ICRC’ye yaptıkları açıklamalar soruldu; bunların izlenmemesi hâlinde ████████ bilmesi imkânsızdı. Birçok tutsak ICRC kılığına girmiş sorgucular zannettikleri için, ICRC’yle görüşmeyi reddetti. Hatta ben kendilerini özel gazeteci gibi tanıtan sorgucular bile tanıdım. Fakat bana sorarsanız, bu büyük saflıktı: Zira bir tutsağın bir gazeteciyi sorgucuyla karıştırması için gerzek olması gerekiyordu ve bir gerzeği konuşturmanın daha iyi yöntemleri vardı. Bu gibi yanıltıcı uygulamalar, tutsaklarla ICRC arasında gerilim yaratmıştı. Hatta bazı ICRC mensuplarına küfredilip tükürülmüştü.

Bu sıralarda, benden gerçek bir gazeteci ile görüşme yapmam

istendi. [REDACTED] zamanı, herkes için zor bir zamandı. O çok sert bir adamdı ve A.B.D. hükümetinin zaten zarar görmüş imajını daha da bozmaya kesinlikle kararlıydı.* Şimdi, birçok hükümet yetkilisi, tutsaklara karşı uygulanan kötü muamelenin yol açtığı imajı biraz cilalama peşindeydiler. “Biliyorsunuz, burası hakkında pek çok kişi yalan söylüyor ve gözaltındakilerin işkence gördüklerini iddia ediyor. Biz, senden *The Wall Street Journal*’dan ılımlı bir gazeteciyle görüşmeni ve bizim şüphelendiğimiz yanlışları tekzip etmeni istiyoruz.”

“Bakın, ben işkence gördüm ve gazeteciye abartısız ya da küçümsemeden gerçeği, çıplak gerçeği anlatırım. Kimsenin imajını cilalamakla uğraşamam,” dedim.

Ufak ufak, “gizli” yeni şefle tanıştırıldım. Timin onu benden neden gizlediğini ve benim [REDACTED] hâlâ işbaşında olduğuna inanmamı sağlamaya çalıştığını kesinlikle bilmiyorum. Ama en büyük olasılıkla, [REDACTED] başka birinin atandığını bilirsem, daha az işbirliği yapacağımı düşünmüş olmalılardı. Oysa yanılıyorlardı: İstihbarat topluluğundaki herhangi birinden çok, ben kendim davamı gün ışığına çıkarmak istiyordum. [REDACTED] perde gerisinde benim dosyam üzerinde çalışması istenmiş, o bir süre bu görevi yerine getirdikten sonra, gelip kendisini tanıtmıştı. Ben onun gerçek ismini bilmiyordum; ama o kendisini [REDACTED] olarak tanıttı. [REDACTED]
[REDACTED]
[REDACTED]

[REDACTED] oldukça mütevazı. Kendi yetkisi dahilinde, hapisteki hayatımı mümkün olduğunca kolaylaştırmak için elinden geleni yapmaya çalışmıştı.

Ondan tecridime son verip başka tutsaklarla görüşmeme izin vermesini istedim. O da temelde, birlikte yemek yiyip satranç oynamamız amacıyla, benimle [REDACTED] arasında

* Kendi “özel sorgu”sunu da kapsayan Orgeneral Miller’in dönemine atıf yapıyor olabilir.

bazı buluşmaları sağladı. ██████ benim ilk tercihim olmamasına rağmen, kimlerle buluşacağım konusunda söz hakkım yoktu. Ben, sadece ilişki kurabileceğim başka bir tutsakla görüşmek için yanıp tutuşuyordum.

█████ yaz başında, ██████ hücremin hemen yanına naklettiler ve havalandırmada birbirimizi görmemize izin verdiler.* ██████ yaşlı sayılırdı, yaklaşık ██████ yaşındaydı. ██████ tutsaklık şokunu aklı başında atlatmış gibi görünmüyordu. Paranoya, hafıza kaybı, depresyon ve diğer zihinsel problemlerden mustarıptı. Bazı sorgucular, onun numara yaptığını iddia etseler de, bence tamamen kafayı yemişti. Gerçekten de neye inanacağımı bilmiyordum ve fazla da umurumda değildi. Benim sadece bir arkadaşla ihtiyacım vardı ve o da bir çeşit arkadaştı işte.

Özellikle tutsağı sadece kamptan tanıyorsanız, tutsakların bir araya gelmesi sorunlu oluyordu: Biz tutsaklar birbirimizden

* Basında çıkan haberlere göre, MOS'la komşu olan bu tutsağın adı Tariq al-Sawah'tı. 2010 tarihinde *Washington Post*'ta yer alan bir makalede, MOS ve al-Sawah'ın "askerî cezaevinde – bahçıvanlıkla, yazı yazmakla ve resim yapmakla uğraştıkları– nispeten ayrıcalıklı bir hayat yaşadıkları küçük, çitlerle çevrili bir kompleks"te kaldıkları yazılıydı. *Slate* dergisinde, 2005 ve 2006'da Guantánamo Askerî Başsavcısı olarak görev yapan Albay Morris Davis'le 2013 yılında yapılan bir röportajda, MOS ve Sawah'ın 2006 yazındaki buluşmaları da anlatılıyordu. "Onların eşsiz bir ortamı vardı; gözaltı alanı içindeydiler; kurumun etrafında büyük bir çit vardı ve onlar tel dedikleri bunun içindeki bir başka kafesin içindeydiler. Dolayısıyla, bu iki adamla ilgilenmek bile yoğun bir fiziki çaba gerektiriyordu," demişti. Davis, o röportajında bu yaşam alanının değişmediğini sandığını söylemişti. Bkz. <http://www.washingtonpost.com/wp-dyn/content/article/2010/03/24/AR2010032403135pf.html>;and http://www.slate.com/articles/news_and_politics/foreigners/2013/04/mohamedou_ould_slahi_s_guant_namo_memoirs_aninterview_with_colonel_morris.html.

şüphelenme eğilimindeyiz. Ama ben bu konuda çok rahattım; çünkü gerçekten de gizleyecek bir şeyim yoktu.

Bana bir keresinde, “Benden istihbarat aldıklarını sana hiç söylediler mi?” diye sormuştu. Şoke olmadım; çünkü ben de onun hakkında aynısını düşünmüştüm. Ona “██████████, rahat ol ve sadece benim burada seni ispiyonlamak için bulunduğumu düşün. Yalnızca çeneni kapat ve konuşmayı sakıncalı gördüğün hiçbir şeyden söz etme,” dedim.

Merakla, “Senin sakladığın hiç sır yok mu?” diye sordu.

“Hayır, yok. Sana benimle ilgili öğrenmek istediğin ne varsa sormana izin veriyorum,” dedim.

**

██████████ kapıdan gülümseyerek girip beni “Selamün aleyküm” diye selamladığı Ağustos’un ilk gününü hatırlıyorum.

“Ve aleyküm selam! Tetkallami Arabi?” ██████████ Arapça konuşup konuşmadığını sorarak hatunu cevapladım.*

“Hayır.” Aslında ██████████ bildiği tüm Arapça bu kadardı ██████████ yani, merhabalaşmayı biliyordu, o kadar. ██████████ ve ben sanki birbirimizi yıllardır tanıyormuş gibi konuşmaya başladım. ██████████ Biyoloji eğitimi görmüş ve büyük olasılıkla üniversite harçlarını ödemek için gönüllü asker olup ██████████ katılmıştı. Pek çok Amerikalı gibi, çünkü A.B.D.’de üniversite eğitimi korkunç pahalıydı.

██████████ “Sana bahçeni yapman için yardım edeceğim,” dedi. Uzun zaman önce, sorguculardan ortamda deney yapmak için biraz tohum getirmelerini istemiştim. Belki GTMO’nun çorak

* “Hatun” sansürsüz duruyor. Bu kesim, yeni kadın baş sorgucuyu tanıtıyor ve onda odaklanıyor gibidir. Bkz., MOS’un 2004 sonunda bir kadın sorgucusu olduğunu gösteren belgelere atıf yapan dipnot, s. 362.

toprağında bir şeyler yetiştirmeyi başarabilirdim. [REDACTED] “Bahçe işlerinde tecrübeliyim,” diye devam etti. [REDACTED] deneyimli olduğu görülüyordu: [REDACTED] bana ay çiçeği, fesleğen, adaçayı, maydanoz, kişniş ve bu tür şeyler yetiştirmemde yardım etti. Ama [REDACTED] bana ne kadar yardımcı olursa olsun, bana [REDACTED] yaşattığı tek kötü deneyim yüzünden [REDACTED] başının etini yiyip durdum.

“Bahçeme zarar veren cırcır böcekleriyle başım dertte,” diye yakındım.

[REDACTED] bir öneri getirdi: “Sabunlu su yap ve her gün bitkilere spreyle sık.” Ben [REDACTED] önerisini harfiyen yerine getirmiştim. Fakat bitkilerimin solduğunu ve hastalandıklarını gördüm. Bunun üzerine, bitkilerin yarısına sabunlu su püskürtüp sonuçlarını göremeye karar verdim. Kötü sonuçların sorunlusunun sabun olduğunu anlamam uzun sürmedi ve ben de şu sabunlu su olayını sonlandırdım.

Bundan sonra [REDACTED] dırdır etmeyi hiç kesmedim , “Ben okuduğunu biliyorum: Bitkileri sabunlu suyla nasıl öldüreceğini okumuşsun!”

“Sus bi ya! Sen bu işi doğru yapmamışsın ki.”

“Nasıl yani?”

[REDACTED] bana [REDACTED] tanıştırdı ve ondan sonra [REDACTED] benim dosyayı tamamen eline aldı. Bir nedenle, [REDACTED] benim [REDACTED] saygısız davrandığımı düşündüğünden, [REDACTED] doğru seçim olup olmadığından kuşkuya düştü. Ama endişelenecek bir durum yoktu: [REDACTED] bana [REDACTED] erkek kardeşi, bende [REDACTED] bacımın gibi davranıyordum. Tabii ki, sorgucuların bütün olayının tutsaklardan bilgi almak için türlü çeşitli oyunlar oynamak olduğu söylenebilir. Onlar dostça davranabilir; sevecen, insancıl ve duyarlı olabilirler. Ama gene de her konuda kötü ve yapmacık olurlar. Bir sorgucunun asıl amacı, hedefinden Bilgi toplamaktır; nasıl olursa olsun! Ancak sorgucular da hisleri olan, içlerinde duygu fırtınaları kopan insanlardır sonuçta. Ocak 2000’den beri sürekli sorgulanmış ve envai tür

sorgucu görmüştüm: İyi, kötü ve ne iyi ne kötü. Ayrıca, burada GTMO Bay’de her şey farklıdır. GTMO’da, A.B.D. hükümeti bir dönem neredeyse her Allah’ın günü başınıza ekşiyen bir sorgucu timi tayin ediyor; hiç bitmeden sürüp giden bir rutinle, sonra onları geri çekip yeni bir tim gönderiyordu. Dolayısıyla, beğen-seniz de beğenmeseniz de sorgucularınızla birlikte yaşamak ve yaşamınızı en iyiye götürmek için çalışmak zorundasınız. Dahası, ben onun neler saklıyor olabileceğini gözeterek değil, bana ne gösterdiğini gözeterek, herkesle ilişki kurarım. Bu ilkeyle, sorgucularım dahil herkese yaklaşıyorum.

İngiliz dilinde resmî bir eğitimim olmadığı için, dil becerilerimi geliştirmem için çok fazla yardıma ihtiyacım vardı; hâlâ da var. ██████ bu konuda çok uğraştı; özellikle de telaffuz ve imla konusunda. İmlaya gelince, İngilizce berbat bir dil: *Colonel (Albay)* yazıp onu *Kernel* diye telaffuz eden başka bir dil daha bilmiyorum. Anadili İngilizce olanlar bile, seslerin tutarsızlığı ve uygun harf sıralaması konusunda muazzam sorunlar yaşıyorlar.

Üstelik İngilizce edatların herhangi bir anlamı yok. Tek yapacağınız, bunları olduğu gibi ezberlemek. Sürekli “*I am afraid from...*” dediğimi ve ██████ atlayıp beni düzelttiğini hatırlıyorum: “*afraid of*” Kesinlikle ██████ çıldırtıyordum. Benim problemim dili “yanlış” insanlardan –yani gramerleri hatalı olan A.B.D. Silahlı Kuvvetleri’nin askere aldığı personelden– öğrenmiş olmamdı. Dolayısıyla da yanlış dili benden alıp yerine doğrusunu koyacak birilerine ihtiyacım vardı. Belki yaşlı bir köpeğe yeni marifetler öğretilir; ██████ benimle yapmaya çalıştığı aynen böyleydi. Ben ██████ zaman zaman zor anlar yaşattıysam da ██████ başarılı olduğunu düşünüyorum. ██████, bir keresinde ██████ çevremde olduğunu unutup, “*Amana use the bathroom,*” (“Amana” argoda “I’m going to go”nın kısaltması: “Tuvaleti kullanacağım”) gibi bir laf etmiş; ben de oradan yürümüştüm: “*Oh, is ‘Amana’ one of the words I missed?*” (“Amana” özlediğim kelimelerden biri.”)

██████ “Sakın oralara kadar gitme!” diyecekti.

██████████ Amerikalıların nasıl İngilizce konuştuğunu öğretti. Ben, “Ama İngilizler şöyle derler,” diyecek oldum.

██████████ “Sen İngiliz değilsin ki,” diyecekti.

“Ben sadece farklı telaffuz biçimleri var,” diye cevaplayacaktım. Ama ██████████ bana uyacağım Gramer Kurallarını öğretmekte başarısızdı; oysa bu benim dili gerçekten öğrenmemi sağlayacak tek yoldu. Anadili İngilizce olduğundan, ██████████ onun dille ilgili duyarlılığı bende yoktu. ██████████ anadili dışında, ██████████ Rusça da konuşuyordu ve bana Rusça öğretmeyi de önerdi. Heveslenmeme rağmen, ██████████ yeterince zamanı yoktu ve zamanla bendeki hırs da kaybolup gidecekti. Benim kadar tembel biri, zorunlu olmadıkça yeni bir dil öğrenmez. ██████████ Arapça öğrenmeye can atsa da ██████████ bunun için de zamanı yoktu. ██████████ işi ██████████ gece gündüz meşgul ediyordu.

Artık sağlık durumum, Ürdün’dekinden biraz daha iyiydi. Fakat hâlâ zayıf, hassas bünyeli ve çoğu zaman hastaydım. Günler geçtikçe, durumum kesinlikle daha da kötüleşiyordu. Kimi zaman nöbetçi gardiyanlar beni bir aynanın yanından geçirdiklerinde, kendi yüzümü görünce dehşete kapılıyordum. Çok acınacak bir görünümüm vardı. Kamptaki diyet gitgide iyileştiği düzeldiği hâlde, bana bir yararı olmuyordu.

Gardiyanlar hep sorarlardı, “Neden yemiyorsun?”

“Aç değilim,” diye cevap verirdim. Derken bir gün, sorgucum ██████████ bana verilen öğle yemeğini gördü.

“Yemeği kontrol edebilir miyim?”

“Evet, kesinlikle.”

██████████, “Bunu nasıl verirler? Berbat bir şey bu!” dedi.

“Yo, iyidir. Yemeklerle ilgili konuşmak istemiyorum,” dedim. Gerçekten de istemiyordum.

██████████, “Bak, senin için iyi olabilir. Ama benim standartlarıma göre iyi değil. Diyetini değiştireceğiz,” dedi. Ve mucize sayılabilecek bir şekilde, ██████████ nispeten kısa bir sürede uygun bir diyet verilmesini sağladı. İşte bu sağlığımı kesinlikle düzeltti.

■ Amerikan standartlarıyla ölçüldüğünde, dindar bir kişi olduğu da ortaya çıktı.

“■ Bana bir *İncil* getirebilir misiniz?”

■ “Bir bakayım,” dedi ve gerçekten de ■ bana ■ kendi özel Baskı *İncil*’ini getirdi.

■ “Dininize göre, cennete nasıl gidilir?” diye sordum.

“İsa’yı Kurtarıcın beller ve senin günahların için öldüğüne inanırsın.”

“İsa’nın büyük peygamberlerden biri olduğuna gerçekten inanıyor, ama onun benim günahlarım yüzünden öldüğüne inanmıyorum. Bana bir anlam ifade etmiyor. Doğru şeyler yaparak, kendi paçamı kurtarabilirim,” diye cevap verdim.

“Kurtuluş için bu yeterli değil.”

Merakla sordum. “Öyleyse öldükten sonra nereye gideceğim?”

“Dinime göre, cehenneme gideceksin.” Ağız dolusu güldüm. ■ dedim ki: “Bu çok üzücü. Her gün ibadet ediyor ve Allah’tan merhamet diliyorum. Dürüstçe söylemem gerekirse, Allah’a sizden çok ibadet ediyorum. Gördüğünüz gibi, aslında bu fani dünyada çok başarılı değilim. Bu yüzden tüm umudumu öbür dünyaya bağladım.”

■ hem kızdı, hem de utandı – ■ açıklamasına güldüğüm için kızarken, ■ beni kurtarmanın bir yolunu bulamadığı için utanmıştı. ■ “Sana yalan söylemiyorum: Bu, benim dinimin söylediği,” dedi.

“Hayır, bu benim için mesele sayılmaz. Canınız ne isterse yapabilirsiniz. Beni cehenneme göndermenize kızmadım.”

“Peki ya İslam inancı ne diyor? Ben cennete gidecek miyim?”

“Bu bambaşka bir hikâye. İslam’da, cennete gitmek için İsa’nın doğal halefi Muhammed’i kabul edip iyi bir Müslüman olmak zorundasınız. Muhammed’i reddettiğinizden, siz de cennete gidemezsiniz,” diye dürüst bir cevap verdim.

██████████ rahatladı çünkü ben de ██████████ cehenneme göndermiştim. ██████████ “Öyleyse, ikimiz de Cehennem’e gidiyoruz; orada buluşuruz!” dedi.

“Cehennem’e gitmek istemiyorum. Muhakkak günahkâr bir kul olsam da Tanrı’dan merhamet diliyorum.” Ne zaman zaman bulsak, dinî konuları tartışıyor, Kitapların dediklerini birbirimize göstermek için *İncil* ve *Kuran*’ı çıkarıyorduk.

“Bir Müslümanla evlenir miydin?”

██████████ “Asla,” diye cevapladı.

Ben gülümsedim. “Benim dinime karşı bir şey yapmadıkça, benim şahsen bir Hristiyan kadınla evlenmemek diye bir sorunun olmazdı.”

██████████, heyecanla “Din değiştirmem için mi uğraşıyorsun?” dedi.

“Evet.”

“Ben hiçbir zaman Müslüman olmayacağım, asla, asla!”

Güldüm. “Neden bu kadar sinirlendiniz ki? Siz de benim din değiştirmem için uğraştınız. Ben sinirlenmedim; çünkü bu sizin inancınız.”

Devam ettim. “Bir Katolikle evlenir miydiniz, ██████████?”

“Evet, evlenirdim”

“Bir şey anlamadım. *İncil*’de boşandıktan sonra bir daha evlenemezsiniz yazıyor. Öyleyse siz potansiyel bir günahkârsınız.” Ben *İncil*’de yazılanlar ██████████ gösterdiğimde ██████████ iyice sinirlendi.

“Bırakalım bunları; istersen konuyu değiştirelim.” Ben şoke oldum, zoraki bir gülümsemeyle cevap verdim.

“Olur! Bu konuda konuştuğum için, siz kusura bakmayın.” O gün dinî konuları tartışmayı kestik ve birkaç gün daha mola verdik. Sonra da diyalogu yeniden başlattık.

“██████████, Ben Teslis öğretisini gerçekten anlamadım. Ne kadar içine girersem, kafam o kadar karışıyor.”

“Tanrı Oluş’u temsil eden üç şey olarak Baba, Oğul ve Kut-sal Ruh var elimizde.”

“Bir dakika! Benim anlamam için biraz ara verin. Tanrı, İsa’nın babası, değil mi?”

“Evet!”

“Biyolojik Babası?” diye sordum.

“Hayır.”

Kendi yorumumu araya kattım: “Öyleyse ona neden Baba diyorsunuz? Yani, bizi kollaması anlamında Tanrı bizim baba-mızdır diyorsanız, benim için mesele yok.”

“Evet, bu doğru,” dedi.

“Öyleyse İsa’ya ‘Tanrı’nın Oğlu’ demekte mesele yok.”

“Ama *İncil*’de o böyle dedi,” dedi.

“Ama , ben *İncil*’in yüzde yüz doğru olduğuna inanmıyorum.”

“Gene de İsa Tanrı’dır,” dedi.

“Ama bakın, İsa Tanrı mı, yoksa Tanrı’nın oğlu mu?”

“İkisi de!”

“Hiç ayırım yapmıyorsunuz, değil mi?”

“Bakın, gerçekten de Teslis’i anlamıyorum. Araştırma yapmak ve bir uzmana sormak zorundayım.”

“Bu kadarı kâfi,” dedim. “Ama anlamadığınız bir şeye nasıl inanıyorsunuz?” diye devam ettim.

“Anlıyorum, ama izah edemiyorum,” diye cevapladı.

“İlerleyip başka bir konuya geçelim” diye bir öneri yaptım. “Sizin dininize göre, ben her şekilde lanetlenmiş görünüyorum. İyi de Hazreti İsa’yı tanıma şansını hiç yakalamamış olan bir Af-rikalı Bushmen ne olacak?” diye sordum.

“Onlara kurtuluş yok.”

“Peki, ne gibi bir günahları olabilir ki?”

“Acı çekmeleri gerektiğine katılmıyorum; ama bu benim di-nimin söylediği şey.”

“Yeterince açık.”

“Peki ya İslam ne diyor?” diye sordu.

“*Kuran*’da, insanlara öğretmek için bir peygamber göndermedikçe, Tanrı’nın cezalandırmadığını söyler.”

daha ilk tanıştığınızda sevdiğiniz tür insanlardandı.*

Nefret dolu olmaktan ziyade, sevgi dolu biriydi. iyi arkadaşlardı ve bizim koşullarımızı düzeltmek için mücadele ediyordu.

onu bana bir arkadaş ve Hıristiyanlık konusunda bilgi susuzluğumu gidermek için yardım olacak biri olarak tanıttı. tanımaktan memnun olmama rağmen, o da benim Teslis’i anlamama yardımcı olamadı. O benim kafamı daha da karıştırdı ve onunla şansımı denemem de işe yaramadı: O da beni cehenneme gönderdi. ile tartışmaya son verdi; çünkü ikisi de Protestan olmakla birlikte, bazı inanç farklılıkları vardı. Bana bu konuyu anlamamda yardımcı olamayacaklarını gördüğümde, konuyu temelli bıraktım ve biz de diğer konularda konuşmaya başladık.

Batılıların Araplarla ilgili çizdikleri tablonun bu kadar kötü olması ne tuhaf: Vahşi, şiddet yüklü, duyarsız ve kalpsiz. Size rahatlıkla söyleyebilirim ki Araplar, diğer özelliklerinin yanında barışsever, duyarlı, uygar ve büyük âşıklardır.

“siz bizim şiddet yüklü olduğumuzu iddia ediyorsunuz; eğer Arap müziği dinleseydiniz ya da Arap şiiri okusaydınız, hep aşk ile ilgili olduğunu görürdünüz. Öte yandan, Amerikan müziği büyük ölçüde şiddet ve nefretle ilgili.” ile

* Sorgucunun teolojik konularda tartışmaya yardımcı olması için bir meslektaşını getirdiği anlaşılıyor.

[REDACTED]

- Salahi, GTMO

Bütün bu süre boyunca, gördüğüm muamele konusunda konuşmayı sürekli reddetmiştim; [REDACTED] bu konuda anlayış ve saygı göstermişti. Konuşmak istemiyordum. Çünkü birincisi, misilleme yapmalarından çekiniyordum; ikincisi hükümetin bu gibi şeylerde uygun tutum almaya hazır olduğundan şüpheliydim; üçüncüsü de İslam dini insanlara değil, Tanrı'ya yakarmanızı buyurur. Ama [REDACTED] sabırla beni ikna etmeye çalışıyordu; dahası, [REDACTED] bana [REDACTED] meslektaşlarının her türlü kötü davranışını [REDACTED] üstlerine bildirmek zorunda olduğunu da açıkladı.

Seçenekleri kafamda iyice ölçüp biçtikten sonra, [REDACTED] konuşmaya karar verdim. [REDACTED] anlattıklarımı dinlediğinde, [REDACTED] gardiyanları gönderdikten sonra, bu konuda beni sorulayacak olan [REDACTED] getirdi. [REDACTED] sağduyulu bir biçimde haberin herhangi bir şekilde sızmasını ve yayılmasını önlemek istiyordu. Bundan sonra olup bitecekler

Bunun üzerinden fazla zaman geçmeden, [REDACTED] üç hafta izin aldı. “ [REDACTED] bir arkadaşım ile birlikte, Montreal’e gidiyorum. Bana şu Montreal’i biraz anlatsana.” [REDACTED] Montreal’le ilgili hatırladığım her şeyi anlattım. Ama doğrusu pek bir şey hatırlamıyordum.

[REDACTED] geri geldiğinde, [REDACTED] beni görmeye gelmeden önceki [REDACTED] yolculuk kıyafetleri hâlâ üzerindeydi sanki. [REDACTED] beni tekrar gördüğü için gerçekten de heyecanlıydı; ben de öyle. [REDACTED], Kanada’da vakit geçirmekten hoşlandığını ve her şeyin iyi olduğunu, ama [REDACTED] muhtemelen GTMO’da daha mutlu olduğunu söyledi. Seyaha [REDACTED] yormuştu. Bu yüzden beni bir yoklamak için çok kısa süre kalıp hemen ayrılmıştı.

Hücreme geri dönüp [REDACTED] aşağıdaki mektubu yazdım.

“Selam, [REDACTED] Kanada’ya gittiğinizi biliyorum, ama

[REDACTED] Size bu konuda bir şey sormadım. Ama ben birinin bana yalan söyleyip gerzek yerine koymasından hiç hazzetmem. Beni yanıltmak üzere böyle bir hikâye uydurduğunuzda, neler düşündüğünüzü gerçekten bilmiyorum. Ben böyle bir muamele görmeyi hak etmedim. Sizinle konuşmayıp mektup yazmayı seçmemin tek nedeni, size bin dereden su getirmek yerine, her konuda düşünme fırsatı vermektir. Ayrıca, bana bir cevap vermek ya da yorum yapmak zorunda değilsiniz. Saygılarımla. Salahi.”

Kapalı zarfı [REDACTED] teslim edip [REDACTED] benim yanımda okumamasını istemeden önce, mektubu gardiyanlara okudum.

Nöbetçi gardiyan, “Bu ne yaa? [REDACTED], [REDACTED] ile birlikte olduğunu nasıl bildin?” diye sordu.

“Yüreğimin sesi bana hiç yalan söylemez!”

“N’olmuş yani. Ne bok yemeye umursuyorsun?”

██████████ bir erkekle yakınlaştığını hissetmezsen, erkek değildir,” dedim. “Umurumda değil, ama ██████████ benim erkekliği mi kullanıp özellikle benim durumumda olan birine oyun oynamasından da hoşlanmam. ██████████ beni zayıf bir sanabilir, oysa ben güçlüyüm.”

“Haklısın! Hiç de hoş değil.”

██████████ ertesi gün gelip bana her şeyi itiraf etti.

“Özür dilerim! Sadece samimi bir ilişkimiz olduğunu varsayıp bunun seni inciteceğini düşünmüştüm ██████████

“Birincisi, açıksözlülüğünden dolayı sana çok teşekkür ediyorum. Sadece aklım karıştı! ██████████ beklediğimi mi sanıyorsun? Hayır! Allah aşkına, sen ██████████ benim dinime ve halkıma karşı savaş giren bir Hıristiyansın! Ayrıca, ben bu hapishanede ██████████.”

██████████ bundan sonra her zaman bana ██████████ ile devam ettireceğini sanmadığını söylemeye çalıştı. Ama ben bu konuda bir tek yorum bile yapmadım. Tek yaptığım şey, sevdiğim ve bana birçok konuda yardım etmiş olan ██████████ bir bilezik yapıp göndermek oldu.

**

██████████, benimle ilk buluştuğunda, “Senden bilgi almak için sabırsızlanıyorduk,” dedi.

Gerçekten de Ağustos 2002’de kampa geldiğimde, tutsakların çoğunluğu sorgucularıyla işbirliğini reddediyorlardı.

“Bakın, size kendi hikâyemi milyonlarca kez anlattım. Şimdi beni ya mahkemeye çıkarın, ya da serbest bırakın,” diyorlardı.

Sorgucular, “Ama senin hikâyende tutarsızlıklar bulduk,” derlerdi, ki bu “Yalan söylüyorsun” demenin nazik bir yoluydu.

Benim gibi, tanıdığım her tutsak Küba'ya varışında, tipik bir sorgu olacağını ve sorgudan sonra suçlanıp mahkemeye çıkarılacağını ve mahkemenin suçlu olup olmadığına karar vereceğini düşünüyordu. Eğer suçlu bulunmazsa ya da eğer A.B.D. hükümeti başka bir suçlama getirmezse, ülkesine geri gönderilecekti. Bu herkes için bir anlam taşıyordu: Sorgucular bunun böyle gideceğini söylüyordu, biz de diyorduk ki: "haydi, başlayalım bakalım!" Ama ya sorgucuların tutsakları işbirliğine zorlamak için yalan söyledikleri ya da tutsaklardan bilgi sızdırma taktiği olarak, işleyiş hakkında hükümetin sorguculara yalan söylediği ortaya çıkarsa.

Haftalar haftaları, aylar ayları kovaladı. Ama sorgucuların istihbarat açlığı hiç doymak bilmiyordu. Bir tutsak ne kadar çok bilgi verirse, sorgucular durumu o kadar karman çorman ediyor ve daha çok soru soruyorlardı. Bütün tutsaklar, bir noktada ortak bir yerde buluştular. Sonu gelmeyen sorgulardan bıkmışlardı. Yeni gelen biri olarak, hâlâ işbirliği yapan küçük bir azınlığın içindeydim; ama çok geçmeden diğer gruba katıldım. "Siz, sadece şu soruma cevap verin, ben ondan sonra her sorunuzu cevaplayacağım: Beni neden tutukladınız?" diyecektim.

Çoğu sorgucu, her gün eli boş dönmeye başlamıştı. Sorgucular, her hafta "kaynaktan hiçbir bilgi yok," diye rapor yazıyorlardı. Tam da [REDACTED] söylediği gibi, [REDACTED] tutsakları konuşturmaktan umudunu kesmişti. Dolayısıyla [REDACTED], daha büyük örgüt içinde mini bir [REDACTED] kurdu. A.B.D. Kara Kuvvetleri, A.B.D. Deniz Piyadeleri, A.B.D. Deniz Kuvvetleri ve sivillerden oluşan bu Görev Kuvveti, tutsaklardan zorla bilgi almakla görevliydi. Operasyon çok gizli bir biçimde perdelendi.

[REDACTED], alt [REDACTED] grupta çok göze batan bir karakterdi. [REDACTED] zeki bir adam olmasına rağmen, Ada'daki en pis işi ona vermişlerdi ve doğru işi yaptığına inandırmak için şoke edici bir biçimde beynini yıkamışlardı [REDACTED] her zaman kendisini tepeden tırnağa gizleyen bir üniforma giyiyordu. Çünkü [REDACTED] çaresiz tutsaklara karşı savaş suçları

işlediğinin farkındaydı. ██████ Baykuş, Satanist, Gürültücü DJ, Din Düşmanı, mükemmel sorgucuydu. Bütün bu takma adların hiçbirisi nedensiz değildi.

██████ uyumalarına izin verilmeyen tutsakları “eğlendirir”di. Beni yaklaşık iki ay boyunca uykusuz bırakmış, bu sırada zihinsel direnişimi kırmaya çalışmıştı, ama boşuna. Beni uyanık tutmak için, odanın sıcaklığını iyice düşürmüştü; hayatımla ilgili her şeyi yazmaya zorlamış ve kimi zaman beni bütün gece ayakta bekletmişti. Bir keresinde, beni aşağılamak için bir ██████ gardiyanın yardımıyla çırlıçıplak soymuştu. Bir başka gece; George W. Bush resmi dahil, A.B.D.’nin propaganda resimleri dolu bir soğuk odaya koymuş, defalarca A.B.D. Milli Marşı’nı dinletmişti.

██████ birkaç tutsak için aynı anda kullanılıyordu; Birçok kapıya vurulduğunu, gürültülü müziği, tutsakların gidiş gelişlerini işitebiliyordum. Ağır metal zincirlerin şıkırtıları bunları ele veriyordu. ██████ tutsakları güya şeytanları temsil eden resimlerle dolu karanlık bir odaya koyuyordu. Tutsaklara, karanlık odada bütün gece nefret ve delilikle dolu müzik parçalarını, “Let the Bodies hit the Floor” şarkısını dinletiyorlardı. İslam’a karşı nefreti çok açıktı; namazlar ve *Kuran* okumalar dahil, he türlü İslami ibadet biçimini kesinlikle yasaklamıştı.

Bütün bunlara rağmen, ██████ gibi özel tim benim kendileriyle onların diledikleri koşullarda işbirliği yapmayacağını kavradığından, böylece işkencenin ikinci düzeyi onaylandı. ██████ ve elinde Alman çoban köpeği olan bir diğeri, ██████ ve benim oturduğum sorgu odasına daldılar. Burası ██████ Binası’ndaydı. ██████ ve ortağı bana vurup duruyorlardı; en çok kaburgalarım ve yüzüme vuruyorlar; Mısırlı ve Ürdünlü bir sorgucunun da olduğu bir Arap time teslim etmeden önce, yaklaşık üç saat boyunca tuzlu su içmeye zorluyorlardı. Bu sorgucular, beni dövmeye devam ederken, birincisi, bana işkence yapmak, ikincisi de yeni, taze yara berelerin izlerini silmek için üzerime buz döküp duruyorlardı.

Derken, üç saat sonra, Mr. X ve arkadaşı beni geri alıp şimdiki hücreme attılar.* [REDACTED] işittiğim son şeyler, “Sana benimle oyun oynama demiştim Orospu çocuğu!” olmuştu. [REDACTED], sonradan [REDACTED] beni dostça amaçlarla ziyaret etmek istediğini söylemiş, ama ben herhangi bir istek göstermediğimden ziyaret iptal edilmişti. Artık nerede olduğumu bilmiyormuş gibi yapmadığım hâlde, ben hâlâ o aynı hücredeyim.

2004 Mart ayıydı sanırım, nihayet doktorların beni görmesine izin vermişler ve o Nisan ayında ilk kez psikolojik yardım alabilmişim. O zamandan beri uyuyabilmek için antidepresan Paxil ve Klonopin alıyorum. Doktorlar, güneşe çıkmamaktan kaynaklanan vitamin eksikliğine karşı da multivitamin yazdılar. Ayrıca, bana yardımcı olan bazı psikologlarla bazı seanslarım da oldu. Onlara hastalığımın gerçek nedenini söyleyemediysem de bana gerçekten de yardımları dokundu.

2004 yazında, gardiyanlarımdan biri “Benim işim senin rehabilitasyonu”na yardımcı olmak” dedi. Hükümet, bende derin yaralar açtığını ve biraz rehabilite olmam gerektiğini anlamıştı. 2004 Temmuz’unda, [REDACTED] gardiyanım olarak görev yapmaya başladığı andan itibaren, benimle doğru bir ilişki yürüttü. Aslında benden başka biriyle çok az konuşuyordu. Minderini tam hücremin önüne koyar ve eski arkadaşlar gibi her çeşit konudan konuşmaya başlardık. Tarih, kültür, siyaset, din, kadınlar, güncel olaylar hariç, her şeyi konuşurduk. Gardiyanlara, beni onları zekâsı ile alt etmeye ve onlardan güncel olayları öğrenmeye çalışan bir tutsak olduğum tembih edilmişti. Ama gardiyanlar da tanığımdır ki ben ne kimseyi zekâmla alt etmeye çalışıyor, ne de zamanın güncel olaylarını öğrenmekle ilgileniyordum; çünkü bunlar beni sadece rahatsız ediyordu.

[REDACTED] ayrılmadan önce, bana birkaç hediyelik eşya getirdi. [REDACTED] ve [REDACTED] ile birlikte bana Steve Martin’in *The Pleasure of My Company* adlı kitabını verdi.

* “Mr. X” burada sansürsüz duruyor.

██████████ yazdıkları: “Pill, son 10 ay boyunca, seni tanıdım ve dost olduk. Sana bol şans diliyordum. Eminim ki seni sık sık düşüneceğim. Kendine iyi bak. ██████████”

██████████ yazdıkları: “Pillow, durumun için bol şans. Sadece Allah’ın her zaman bir planı olduğunu hatırla. Umarım, bizi sırf gardiyan olarak düşünmezsin. Sanırım hepimiz dost olduk.

██████████ yazdıkları: “19 Nisan 2005. Pillow: 10 aydır, Tutuklu-Gardiyan ilişkisini sürdürmek için elimden ne gelirse yaptım. Bazen başarısız oldum: Senin gibi bir karakteri sevmek neredeyse imkânsız. İnancını koru. Seni doğru yöne götüreceğinden eminim.”

Yeni gardiyanlardan biriyle inanç konuları tartıştım. ██████████ ██████████ muhafazakâr bir Katolik olarak yetiştirilmişti. Aslında dindar biri değildi; ama bir ana kuzusu olduğunu söyleyebilirim. Sürekli onu Tanrı’nın varlığının mantıksal bir zorunluluk olduğuna ikna etmeye çalışıyordum.

Bana “Ben gözümle görmedikçe bir şeye inanmam,” dedi.

Ben de “Bir şeyi gördükten sonra, ona inanman gerekmez ki” diye cevap verdim. “Mesela, eğer sana buzdolabımda soğuk bir Pepsi olduğunu söylersem, ya inanır, ya inanmazsın. Ama onu gördükten sonra artık bilirsin ve bana inanman gerekmez.” Şahsen, ben gerçekten de inançlı biriyim. Ben, eğer başka koşullarda tanışmış olsaydık, onunla ve diğer gardiyanlarla iyi dostlar olabilirlerdik diye düşünüyorum. Allah yollarını açık etsin ve onları hayatlarında doğru yola sevk etsin.

Krizler, her zaman insanların en iyilerini ve en kötülerini ortaya çıkarır –ülkelerde de. Özgür Dünya’nın Lideri Amerika Birleşik Devletleri, tutsaklara gerçekten işkence yaptı mı? Yoksa işkence hikâyeleri, dünyanın geri kalanının ondan nefret etmesini sağlamak için A.B.D.’nin imajını yerle bir etmeye yönelik bir komplonun parçası mı?

Bu konuya nasıl yaklaşacağımı bile bilmiyorum. Ben, sadece yaşadığımı, gördüğümü ve ilk elden öğrendiğimi yazdım. Ne

abartmaya, ne de küçümsemeye çalıştım. A.B.D. hükümetine, kardeşlerime ve kendime karşı elimden geldiği kadar adil olmaya çalıştım. Beni tanımayan insanların bana inanmalarını beklemiyorum; ama en azından şüpheleri lehime yorumlamalarını beklemek hakkım. Eğer Amerikalılar inandıklarının arkasında durmak istiyorlarsa, kamuoyunun A.B.D. hükümetini bir işkence ve savaş suçları tahkikatı açmaya zorlamasını da bekliyorum. Eğer bana usulüne uygun bir yargı işleyişi içinde tanıkları çağırma fırsatı verilir ve eğer askerî personele yalanlarını gizleyip aleyhlerindeki kanıtları ortadan kaldırma avantajı verilmezse, bu kitapta yazdığım her şeyi tek tek kanıtlayabileceğime güvenim tam.

İnsanlar doğal olarak diğer insanlara işkence yapılmasından nefret ederler. Amerikalılar da farklı değiller. Askerlerin birçoğu işlerini gönülsüzce yapıyor ve dur emri verildiğinde çok mutlu oluyorlardı. Tabii ki, dünyanın her yerinde başka insanların acı çektiğini görmekten zevk alan hasta ruhlu insanlar var. Ama genelde insanlar kaos ortamlarında ve ne yapacaklarını bilmez hâldeyken işkenceye başvuruyorlar. Amerikalılar da 11 Eylül 2001 terörist saldırılarından sonra kesinlikle kaosa sürüklenmiş ve ne yapacaklarını bilmez hâlde, intikam ateşiyle yanıp tutuşmuşlardı.

A.B.D., Başkan Bush'un direktifiyle, Afganistan'da Taliban hükümetine karşı bir harekât başlattı. 18 Eylül 2001'de, Kongre ortak bir kararla, Başkan Bush'a "11 Eylül 2001'de gerçekleştirilen terörist saldırıları planlayan, onaylayan, gerçekleştiren ya da bunlara yardım eden ülkeler, örgütler ya da kişilere ya da bu gibi ülkeler, örgütler ya da kişiler"e karşı kuvvet kullanma yetkisi verdi. Daha sonra, A.B.D. hükümeti hiçbir yasal temeli olmayan bir operasyon olan terörizm şüphelilerini kaçırma, gözaltına alma, onlara işkence yapma ya da öldürmeyi amaçlayan gizli bir operasyon başlattı.

Böyle bir şey yapmamış ve bu gibi herhangi bir suça katılmamış olduğum hâlde, ben de böyle bir operasyonun kurbanıydım. 29 Eylül 2001'de, cep telefonum aranarak, hemen emniyet müdürlüğüne gelmem istendi. Kesinlikle aklanacağımdan emin

olarak, ben de derhal bu çağrıya uydum. Buna karşılık, Amerikalılar beni anavatanımda sorguladılar. Daha sonra Moritanya hükümetiyle yaptıkları bir ortak anlaşma sonucu, benden son bilgi kırıntılarını sızdırmak için Ürdün'e gönderdiler. Ürdün'de korkunç koşullarda sekiz ay boyunca hapsedilip sorgulandıktan sonra Amerikalılar beni iki haftalık sorgu için Bagram Hava Üssü'ne götürdüler. Nihayet, [REDACTED], bugün hâlâ kaldığım Guantánamo Deniz Üssü'ne getirdiler.

Öyleyse Amerikan demokrasisi 2001 terörist saldırılarının önüne koyduğu testi başarıyla geçti mi? Bunu okurun yargısına bırakıyorum. Yine de ben bunları yazdığım sırada, Amerika Birleşik Devletleri ve halkı, hâlâ Küba tutsaklarının ikilemiyle yüz yüzedir.

Başlangıçta, A.B.D. hükümeti gizli operasyonlarından memnundu. Çünkü dünyanın bütün kötülerini GTMO'ya kapattığını ve intikamını alabilmek için A.B.D. hukuku ile uluslararası antlaşmaları alt ettiğini düşünüyordu. Fakat iğneyle kuyu kazar gibi çalıştıktan sonra, bir sürü muharip olmayan insanı içeri tıktığını anladı. Şimdi A.B.D. hükümeti bu problemi kendisine ayak bağı olarak görmekle birlikte, şeffaf olmak ve bütün operasyonun gerçeğini açıklamak istememektedir.

Herkes hata yapar. Ben, Guantánamo'da olan bitenler hakkında gerçekleri açıklamanın A.B.D. hükümetinin Amerikan halkına borcu olduğuna inanıyorum. Şu âna kadar, ben Amerikan vergi mükelleflerine en az bir milyon dolara mal oldum ve hesap her geçen gün daha da kabarıyor. Bu koşullar altında, Amerikalıların neler döndüğünü bilmeleri gerekir ve bunu bilmek onların hakkıdır.

Kardeşlerimden birçoğu, özellikle de genç tutsaklar tutsaklık koşulları nedeniyle akıllarını yitiriyorlar. Ben bu satırları yazarken, birçok kardeşim açlık grevindeydi ve bedeli ne olursa olsun açlık grevini sürdürmeye kararlıydı.* Fiilen ölmekte olan

* MOS, bu el yazmasını 2005 sonbaharında tamamladı; son sayfası 28 Eylül 2005'te imzalanıp tarih atıldı. Guantánamo'daki

ve en sonunda yemek yemeye karar verseler bile geri dönüşsüz bir şekilde zarar görecekları kesin olan bu kardeşlerimi çaresiz izlerken çok kaygılanıyorum. Bu bizim ilk açlık grevimiz değıl. Ben de Eylül 2002'deki açlık grevine katıldım. Ancak hükümet umursamış gibi görünmüyordu. Dolayısıyla kardeşlerim aynı eski ve yeni nedenlerle açlık grevlerini sürdürdüler. Bir çözüm atmosferi de yok. Hükümet, GTMO'daki A.B.D. askerlerinden sihirli çözümler bulmasını umuyor. Ama GTMO'daki A.B.D. askerleri, buradaki durumu Başkent Washington'daki herhangi bir bürokrattan daha iyi kavıyor ve hükümet için tek çözümün açık-sözlü davranıp bu insanları serbest bırakmak olduğunu biliyorlar.

Amerikan halkı ne düşünüyor? Öğrenmek için can atıyorum. Amerikalıların çoğunluğunun Adalet'in yerine getirildiğini görmek istediğine ve masum insanların gözaltında tutulmasını finanse etmek istemediğine inanmak isterdim. Bu Küba hapishanesindeki herkesin kötü olduğuna ve bize hak ettiğimizden iyi davranıldığına inanan küçük bir aşırı azınlık olduğunu biliyordum. Ama bu kanaat sadece cehaletten kaynaklanıyor. Birilerinin hiç tanımadığı insanları bu şekilde mahkûm etmeleri hayret bir şey!

en büyük açlık grevlerinden biri, Ağustos 2005'te başlatıldı ve yıl sonuna kadar şarktı. Bkz., örneğin, http://www.nytimes.com/2005/09/18/politics/18gitmo.html?pagewanted=1&_r=0;and http://america.aljazeera.com/articles/multimedia/guantanamo-hungerstriketimeline.html.

SONSÖZ

Slahi'nin el yazmasının çevirisini daha fazla not, ekleme ve ek sözlerle hikâyeyi perdelemekten yalın bir şekilde sunmak istediğim hâlde, oldukça kısa bir sonsöz yazmaktan kendimi alamadım. Birincisi, çeviri tekniğiyle ilgili: El yazması Amerikalı asker ve gardiyanlardan öğrenilen, bol küfürlü bir İngilizceyle başlayıp zaman içinde sorgucuların ve dilbilgisi kitapların yardımıyla düzeltilmişti. Aslında bu dil, 12 Mart ve 12 Eylül askerî darbelerinde gözaltı, sorgu, işkence, askerî cezaevleri süreçlerinden geçen tüm eski tutuklulara hiç yabancı değildir. Bu yüzden, kitaptaki asker argosunun neredeyse aynen kullanılması bile, sayıları binleri bulan bizim eski tutsaklarımızı epey eğlendirecektir. İkincisi, hiçbir eğlendirici yanı olmayan, Amerikalıların resmî literatüründe geçen prosedürlerle ilgilidir. Neredeyse tek kalıptan çıkmış gibi duran aynı işkence ve sorgu standartları, adam kaçırmalar, askerî cezaevi kuralları kesinlikle bunların ikili askerî anlaşmalarla belirlendiğini ele veriyor.

Amerikan Milli Marşı'nın dinletilmesi, yüksek sesli müzik, cezaevi içi arama ve adam kaçırmalar, zorla sevkler, vb. sanki Guantánamo modelindeki “Kamp,” “Bina” ve “Bloklar”ın Diyarbakır, Mamak, Metris, Selimiye, Şirinyer, Kabakoz, vb. gibi 12 Eylülde siyasi tutsakların doldurulduğu cezaevi sistemiyle neredeyse tıpatıp örtüştüğü görülüyor. Bazı ciddi farklılıklar, ülkelerin zenginlik düzeyiyle ilgili. 12 Eylül'den bu yana, Türkiye'deki cezaevi sisteminin otoriteleri hep “fiziki şartların yetersizliği”nden yakınmışlardı. Buna devlet bütçesinin “terörle

mücadele”de imkânlarındaki farklılıkları da ekleyelim. Her tut-sağı uzun yıllar dolgun maaşlı sorgucu timlerine devretmek, tek tek üslerin içini Guantánamo modeline göre düzenlemek devlet bütçesinin imkânlarını aşıyordu. Kenan Evren anılarında, bozulan mali dengeyi düzeltmek için ABD, Almanya ve İngiltere’den nasıl para dilendiğini, hele küçük Avrupa ülkelerinden kredi isterken bunu Osmanlı’nın şanına yakıştıramadığından çok üzüldüğünü yazmıştı. Demek ki sadece işkence aletleri, işkence eğitimi ve teknikleri ithal edilmekle kalmıyordu; 12 Eylül sisteminin bekası için gereken krediler, zor da olsa bulunuyordu.

Belge Yayınları, birkaç örnek verecek olursam, daha önce *San Salvador’un Gizli Zindanları, Falls Anıları, Sorgu* gibi kitaplar yayınladı. Slahi’nin el yazmasının önemli bir farkı var: Slahi, A.B.D. tarafından ülkesinden kaçırılmış ve neredeyse tüm dünyada gizli cezaevlerinde (Ürdün, Bagram) dolaştırıldıktan sonra Guantánamo’ya kapatılmıştı. Kitabı ayrıca trajik kılan da onun hâlâ aynı hücrelerde yaşamını sürdürmeye çalışmasıdır. Dolayısıyla, Slahi’nin hikâyesini hepimizinkinden farklı kılan, onun “İşkenceci Demokrasi”nin elinde tutsak olmasıydı. Biz “askerî diktatörlük,” “faşizm,” “gizli faşizm” gibi koşullarda, benzer uygulamaları kanıksamıştık. Oysa A.B.D. demokrasisi, tekelci sermaye gibi dünyaya gerektiğinde zorla ihraç edilen bir metadır. Kendisini Afrikalı kölelere benzeten Slahi, şimdi büyük ölçüde sansürlenmiş bu el yazmasıyla Amerikan yalanlarının maskesini düşürmektedir.

Çevirinin bittiği gün, dünya medyasında Amerikan Senatosu’nun CIA işkenceleriyle ilgili raporu yayınlandı. Bir gün önce de yabancı haber kanallarından birinde Guantánamo tutsaklarının altısının serbest bırakılıp Uruguay’a gidişini, kendisi de eski bir gerilla olan devlet başkanının kısa konuşmasını izlemiştim. Hemen serbest kalanların isimlerine baktım. Slahi aralarında yoktu. Kitap büyük ölçüde Amerikan kamuoyu için kaleme alınmıştır. Arada McCarthy dönemi gibi şimdi histeri sayılan dönemleri, Ku Klux Klan’ı, sokaklarda linç edilen siyahları, ırk ayrımını, bu

kitap çevrilirken bir anda polisin işlediği cinayetlerdeki artışları saymazsak, A.B.D. demokrasisi, kuruluş anayasasındaki temel ilkelere dayanır. Burada konumuzu ilgilendiren kısmıyla, biri ifade özgürlüğü, diğeri artık Batı hukukunun temeli olarak görülen ve sadece iç hukuklarla değil, uluslararası antlaşmalarla da teminat altına alınan adil yargılanma hakkıdır. Slahi'nin büyük ölçüde sansürlenmiş el yazmasında, hem bu iç hukukun, hem de savaş esirleri ve savaş suçlarıyla ilgili bütün uluslararası sözleşmelerin rahatlıkla çiğnendiği görülüyor.

Bir Vietnam şiirinde, “döktüğünüz bunca kanı temizlemeye yeryüzünün bütün okyanusları yetmez,” diyordu. Bütün bu işkence, sorgu, eziyet, adam kaçırma, infaz, gizli hapisaneler hikâyesini gizlemeye de dünyanın bütün propaganda aygıtları ve anaakım medyanın yalanları yetmez. Sırf bunun ortaya çıkmasına katkısı bile, Slahi'nin el yazmasını diğer bütün cezaevi anılarından ayıran özelliktir. Umarım ki yakın gelecekte aynı kitabın sansürsüz metni yayınlanır ve yine Belge Yayınları tarafından Türkiyeli okura sunulur. Yarım kalan hikâye tamamlanır ve Slahi, Moritanya'da okyanus kenarında çöl fırtınalarını seyre dalar.

Ali Çakıroğlu

11 Aralık 2014

Yazarın Notu

Avukatlarından biriyle yaptığı son görüşmelerinden birinde, Mo-hamedou bu kitapta yer verdiği kimseye kin duymadığını, onları okumaya ve herhangi bir yanlış içeriyorsa bunları düzeltmeye çağırdığını ve bir gün birbirleri hakkında daha çok şey öğrendikten sonra, onların hepsiyle birlikte çay içmeyi hayal ettiğini söyledi.

~~SECRET//NOFORN~~

111

~~PROTECTED~~

[REDACTED] "I have a great body." Every once in a while [REDACTED] offered me to other side of the coin, "If you start to cooperate, I am gonna stop harassing you? otherwise I will be doing the same with you and worse every day. I am [REDACTED] and that why my govt designated me to this job. I've been always successful. Having sex with somebody is not considered as torture" [REDACTED] was leading the monolog [REDACTED]. Every now and then the [REDACTED] entered the room, and try to make me speak, "you cannot defeat us, we have so many people, and we keep humiliate you with American [REDACTED]", "I have a [REDACTED] friend, I'm gonna bring tomorrow to help me" [REDACTED] said, "At least, [REDACTED] cooperate." said [REDACTED] wryly. [REDACTED] didn't undress me but [REDACTED] was touching my private parts with [REDACTED] body. In the late afternoon, the other torture squad started with other poor detainee. I could hear loud music playing "Do you want me to send you to that team or are you gonna cooperate" said [REDACTED], but I didn't answer. The guards wryly used to call [REDACTED] & the most of the torture took place in these buildings, and in the nights, when the darkness started to cover the sorry camp. [REDACTED] sent me back to my cell. "Today is just the begin, what's coming is worse and that's every day" [REDACTED] Doctor Routine check: In order [REDACTED] to see how much a detainee ^{torture}

~~SECRET//NOFORN~~~~PROTECTED~~

~~SECRET~~~~NOFORN~~~~PROTECTED~~

285

or crying. ~~At~~ Ultimately I ended up doing both. I kept reading the short message over and over. I knew it was for real from my mom not like the fake ^{one} I got one year ago. The only problem I couldn't respond the letter b/c I was still then not allowed to see the ICRC.

was the one who handed me that historical piece of paper. The First Unofficial Laughter in the ocean of Tears:

~~_____~~ kept getting me English literature books I enjoyed reading, most of them were Western. But I ~~remember~~ still remember one book called The Catcher in The Rye that made me laugh until my stomach hurt. I was a funny book. I kept trying to keep my laughter as low as possible and pushing it down, but the guards felt something - "Are you crying?" asked me one of them - "No, I am alright!" I responded. And since interrogators are not professional comedians, most of the humour they, sometimes, come up with ~~with~~ a bunch of lame jokes that really didn't make me laugh, but I forced myself ~~to~~ to an official smile. ~~_____~~

~~_____~~ came on Sunday morning and waited outside the building. ~~_____~~ appeared before my cell ~~_____~~. I didn't recognize him. I thought he was a new interrogator. But he spoke I knew it was him. "The ~~_____~~" - "Don't worry. Your interrogator is waiting outside on you" - I was overwhelmed and terrified at the same time. It was too much for me. ~~_____~~ led me outside the building where ~~_____~~

~~SECRET//NOFORN~~~~PROTECTED~~

~~SECRET//NOFORN~~

324

PROTECTED

They had no reason to doubt me b/c I never lied to them
and [redacted] made sure to get me the [redacted] in G.T.M.O.

I took

"Who do you think you are? I am not telling the truth b/c of
[redacted] I would cooperate to my advantage, with every
body regardless of his order or his rank. Just calm down."

"I am leaving" [redacted] said. [redacted] also was upset b/c I told
[redacted] that [redacted] doesn't have experience as much

~~SECRET//NOFORN~~

PROTECTED

~~UNCLASSIFIED~~~~PROTECTED~~

331

personality, very confident, knows what he's supposed to do, and doesn't respect his less competent superiors. Before [redacted] left he bought me a couple of souvenirs, and dedicated to me The Measure of His Company by Steve Martin, with [redacted] and [redacted] writes "Pill, over the past 10 months I have gotten to know you and we have become friends. I wish you good luck and I am sure I will think of you often. take good care of yourself. [redacted] - [redacted] write: "Pillow, Good Luck with your situation. Just remember Allah always has a plan. I hope you think of us as more than just guards. I think we all became friends. [redacted] write: "Pillow 19 APRIL 2005 For the past 10 months I have done my damndest to Detainee Guard relationship. At times I have failed. It is almost impossible not to like a character like yourself. Keep your fourth + I'm sure it will guide you in the right direction. [redacted] " That was not exactly a bad time. ③ [redacted]

Religions, Islam, Christianity and Judaism as the Middle Eastern culture as well. He found found in me the right address as I did in him. We had been discussing all the time, without prejudices or any taboos. We had seen even hitting, some times, Racism in the U.S when the other his other black colleague [redacted] worked with him, [redacted] is proud on his [redacted] all he reads, watches is mostly [redacted] and that why [redacted] and I always starts a friendly discussion with him. [redacted] suspects me of. During some times, instigated the discussion, and

~~UNCLASSIFIED~~~~PROTECTED~~

372

responded the detainee in broken Arabic with his obvious Turkish accent. I right away knew the setup. This interrogation was meant for me in the first place. "Liar!" shouted [REDACTED]. "I ain't lying," responded the guy in Arabic, although [REDACTED] kept speaking his loose English. "I don't care if you have German or American passport. You're going to tell me the truth," said [REDACTED]. Now, I knew that the [REDACTED]. The setup fitted perfectly, and meant to intimidate me even more. Although I knew right away it was a setup but the scare element was not affected. "Hi" [REDACTED] said. [REDACTED] "Hi" I responded feeling his breath right in front of my face. I was so terrified that I couldn't realize what he was saying. "So your name is [REDACTED]" he concluded. "No!" "But you responded when I called you [REDACTED]" he argued. I didn't really realize that he had called me [REDACTED] but I found it idiot to tell him that I was so terrified that I couldn't realize what name he called me. "If you look at it we all are [REDACTED]" I correctly answered. [REDACTED] means in Arabic God's servant. However, I knew [REDACTED] how [REDACTED] came up with the name of [REDACTED]. The story of the name [REDACTED]: When I arrived in Montreal / Canada on 26 Nov 1999 my friends [REDACTED] introduced me to his roommate [REDACTED] with my same civilian name. When I later on met with another [REDACTED] who happened to see a year before with me, he called me [REDACTED] and I responded by [REDACTED]. I found it impolite to correct him. Since then [REDACTED] called me [REDACTED].

GUANTANAMO GÜNLÜĞÜ

MOHAMEDOU OULD SLAHI

New York Times: Çarpıcı bir kitap... Karanlık bir baş yapıt.

Washington Post Review: Akıcı, sürükleyici... okunması gereken bir kitap.

The Independent: Slahi'nin hikâyesi geniş kesimlerce okunmayı hak ediyor. Ancak maruz kaldığı dehşetin üzerine ışık tutulduktan sonra Slahi'nin serbest kalacağını ve en nihayetinde adaletin yerini bulacağını umut edebiliriz.

Guardian: Guantánamo Günlüğü'nü tutan Mohamedou Ould Slahi umutsuzluğun değil korkunun vakanüvisidir.

"İşkence tımi o kadar iyi eğitilmişti ki neredeyse kusursuz suçlar işliyordı."

"Gözetimdeki arkadaşlarımdan hayaletlerini gördüm."

Bu kitabı, Mohamedou Ould Slahi'nin altı yıldan uzun süredir elyazmasının kamuoyuna açıklanması için mücadele eden gönüllü avukatları sayesinde okuyabiliyoruz. Onlar bunu sessizce ve saygın bir biçimde, ama aynı zamanda gerçeğin güvencikle bağdaşmadığına inatla inanarak ve sonunda bunu kanıtlayarak başardılar.

13 yıldır herhangi resmi bir suçlama olmadan Guantánamoda tutulan Mohamedou Ould Slahi, aralarında Amerika, İngiltere, Almanya, Fransa, Brezilya, Japonya'nun bulunduğu 21 ülkede yayımlanan ve yayımlandığı her ülkede en çok satanlar listesine giren Guantánamo Günlüğü'nde, maruz kaldığı bizzat A.B.D. Savunma Bakanı Donald Rumsfeld'in onayladığı işkence tekniklerini, ölüm tehditlerini, cinsel tacizleri ve yaşadığı tüm haksızlıkları tüm açıklığıyla ortaya koymaktadır.

978-975-344-659-4

9 789753 446594

yaşam anılar